THEOLOGIA

SCHOLASTICO-DOGMATICA

JUXTA MENTEM

D. THOMÆ

AQUINATIS

AD USUM DISCIPULORUM

EJUSDEM ANGELICI PRÆCEPTORIS

ACCOMMODATA

PER F. VINCENTIUM LUDOVICUM GOTTI

Bononienſem, Ordinis Prædicatorum, in Patria Univerſitate
Controverſiarum Fidei Profeſſorem

NUNC

SANCTÆ ROMANÆ ECCLESIÆ CARDINALEM.

TOMUS II. IN TERTIAM PARTEM

ORDINE TERTIUS DECIMUS

De Sacramentis in Generali. De Baptiſmo; & de Confirmatione.

BONONIÆ M.DCC.XXXIII.

Ex Typographia Bononienſi Sancti THOMÆ AQUINATIS.

SUPERIORUM PERMISSU.

Digitized by Google

Digitized by Google

CATALOGUS

Eorum, quæ hic Secundus Tomus in Tertiam Partem, ordine Tertius decimus complectitur.

TRACTATUS DE SACRAMENTIS IN GENERALI.

QUÆSTIO PRIMA.

De Sacramentorum Eſſentia, & Neceſſitate.

DUBIUM PRIMUM.

Quid ſit Sacramentum.

§. I. *Variæ hujus Nominis Acceptiones.* pag. 1.
§. II. *Eſſentia Sacramenti apud Heterodoxos.* 3.
§. III. *Eſſentia Sacramenti apud Catholicos.* 5.

DUBIUM SECUNDUM.

An Sacramentorum Inſtitutio fuerit Neceſſaria Homini ad Salutem?

§. I. *Aliqua Prænotantur.* 9.
§. II. *Reſolvitur Dubium.* ibid.
§. III. *Solvuntur Objectiones.* 10.

Digitized by Google

DUBIUM TERTIUM.

An in Statu Naturæ Innocentis fuerint, vel fuiſſent Neceſſaria Sacramenta.

§. I *De Statu Innocentiæ, qui de Facto fuit.* 11.
§. II. *De Statu Innocentiæ, qui Fuiſſet.* 12.

DUBIUM QUARTUM.

An in Lege Naturæ fuerint Sacramenta?

§. I. *De Remedio pro Peccato Originali.* 14.
§. II. *An Præfatum Remedium, in Lege Naturæ Inſtitutum, fuerit revera Sacramentum?* 15.
§. III. *An in Lege Naturæ fuerit etiam aliquod Sacramentum pro Adultis?* 17.

DUBIUM QUINTUM.

An in Lege Moſaica extiterint Sacramenta?

§. I. *Quædam pro Eruditione.* 18.
§. II. *Reſolutio Dubii.* 20.
§. III. *Varia Reſolvuntur.* 22.

DUBIUM SEXTUM.

An in Nova Lege debuerint eſſe Sacramenta?

§. I. *Reſolutio Dubii.* 23.
§. II. *Solutio Objectionum.* 24.

QUÆSTIO SECUNDA.

De Partibus Sacramenti.

DU-

DUBIUM PRIMUM.

An omnia Sacramenta conſtent Rebus, & Verbis, ſeu Materiâ, & Formâ.

§. I. *De Nominibus Materiæ, & Formæ.* 25.
§. II. *Reſolutio Dubii.* 26.
§. III. *Solutio Objectionum.* ibid.

DUBIUM SECUNDUM.

An Materia, & Forma Sacramentorum fuerit Determinata à Chriſto?

§. I. *Quædam Præmittuntur.* 28.
§. II. *Reſolvitur Præcipua Quæſtio.* 30.
§. III. *An Sacramentorum Forma ſit Verbum Concionatorium.* pag. 32.

DUBIUM TERTIUM.

De Mutatione, quæ in Materia, & Forma Sacramentorum poteſt Contingere.

§. I. *An Mutatio in Materia, & Forma, invalidet Sacramentum: & Quæ?* 33.
§. II. *An mutatio Materiæ, & Formæ Illicita ſit, & Quando?* 37.

DUBIUM QUARTUM.

De Diviſione Formæ Sacramentalis.

§. I. *Quo Tempore cæperit Uſus Formæ Conditionalis.* 39.
§. II. *Quandonam Forma Conditionalis ſit Adhibenda.* 40.

QUÆSTIO TERTIA.

De Numero, & Ordine Sacramentorum Novæ Legis.

DU-

DUBIUM PRIMUM.

Quot ſint Novæ Legis Sacramenta?

§. I. *Hæreticorum Errores.* 42.
§. II. *Statuitur Veritas Catholica.* 43.
§. III. *Objectionibus ſit Satis.* 45.

DUBIUM SECUNDUM.

De Ordine Sacramentorum Novæ Legis.

§. I. *De Ordine Generationis, ſeu Naturæ.* 47.
§. II. *De Ordine Dignitatis.* ibid.

QUÆSTIO QUARTA.

De Efficacia Sacramentorum.

DUBIUM PRIMUM.

An Sacramenta Novæ Legis ſint Cauſa Gratiæ?

§. I. *Varii Errores.* 49.
§. II. *Catholicæ Reſolutiones.* 50.
§. III. *Solutio Objectionum.* 52.

DUBIUM SECUNDUM.

Quænam ſit Gratia, quam Conferunt Novæ Legis Sacramenta?

§. I. *Reſolutiones Dubii.* 55.
§. II. *An Sacramenta Vivorum poſſint per Accidens Conferre Gratiam Primam.* 57.

DUBIUM TERTIUM.

An Sacramenta Novæ Legis conferant Gratiam per modum Cauſæ non ſolùm Moralis, ſed & Phyſicæ?

§. I.

§. I. *Reſolutio Dubii.* 60.
§. II. *Rationes Contrariæ.* 63.

DUBIUM QUARTUM.

An Sacramenta Vetera cauſarent Gratiam ex Opere Operato?

§. I. *Reſolutio Generalis.* 69.
§. II. *Solutio Objectionum.* 70.

DUBIUM QUINTUM.

An ſaltem Circumciſio remitteret Peccatum Originale, & conferret Gratiam ex Opere Operato?

§. I. *Aliqua Præmittuntur.* 72.
§. II. *Reſolutio Primæ Partis.* ibid.
§. III. *Reſolutio Secundæ Partis.* 74.
§. IV. *Reſolutio Tertiæ Partis.* ibid.
§. V. *Reſolutio Quartæ Partis.* 77.

QUÆSTIO QUINTA.

De Charactere Sacramentali.

DUBIUM PRIMUM.

An Sacramenta Novæ Legis imprimant Characterem?

§. I. *Veritas Statuitur.* 78.
§. II. *Solutio Objectionum.* 81.

DUBIUM SECUNDUM.

Natura, Proprietates, & Subjectum Characteris.

§. I. *Quid ſit Character.* 82.
§. II. *Proprietates Characteris.* 85.

§. III.

Digitized by Google

§. III. *Subjectum Characteris*. 86.

QUÆSTIO SEXTA.

De Auctore Sacramentorum.

DUBIUM UNICUM.

An Chriſtus Omnia Novæ Legis Sacramenta inſtituerit; & an Omnia Immediatè?

§. I. *Certa Prænotantur*. 88.
§. II. *Reſolutio Dubii*. 90.

QUÆSTIO SEPTIMA.

De Sacramentorum Miniſtris.

DUBIUM PRIMUM.

Quinam ſit Idoneus Sacramenti Miniſter?

§. I. *An ſit ſolus Homo?* 92.
§. II. *An Omnis Homo Viator ſit Miniſter Ordinarius Sacramentorum?* 94.

DUBIUM SECUNDUM.

An in Miniſtro Sacramenti Requiratur Intentio?

§. I. *Quædam Prænotantur*. 97.
§. II. *Veritas Catholica*. 98.
§. III. *Contraria Solvuntur*. 99.

DUBIUM TERTIUM.

Qualis debeat eſſe Intentio in Miniſtro.

§. I. *Prima Aſſertio*. 101.

§. II.

§. II. *Secunda Aſſertio.* 102.

DUBIUM QUARTUM.

Quid debeat Intendere Miniſter dum Conficit Sacramentum?

§. I. *Reſolutiones Dubii.* 103.
§. II. *Fundamenta Contraria.* 107.

DUBIUM QUINTUM.

An in Miniſtro Requiratur Fides?

§. I. *Aliqua Prænotantur.* 113.
§. II. *Veritas Catholica.* 114.
§. III. *Solvuntur Objectiones.* 115.

DUBIUM SEXTUM.

An in Miniſtro Requiratur Probitas?

§. I. *Errores circa Hoc.* 118.
§. II. *Veritas Catholica.* 119.
§. III. *Objectionibus fit Satis.* 121.

DUBIUM SEPTIMUM.

An in Miniſtro, requiratur Sanctitas, ut Licitè conferat Sacramentum?

§. I. *De Miniſtro Solemnitatis.* 122.
§. II. *Solutio Objectionum.* 124.
§. III. *Aliqua Inferuntur.* 125.
§. IV. *De Miniſtro Neceſſitatis.* 127.

DUBIUM OCTAVUM.

An à Malis Miniſtris liceat Sacramenta recipere, & an Miniſtris liceat ea Miniſtrare Malis?

§. I. *Reſolvitur Prior Pars.* 128.

§. II. *Reſolvitur Secunda Pars.* 131.

QUÆSTIO OCTAVA.

De Subjecto Sacramentorum.

DUBIUM PRIMUM.

An in Suſcipiente Sacramentum, requiratur Intentio, & Qualis?

§. I. *De Subjecto Capaci Sacramenti?* 132.
§. II. *Reſolvitur Prima Pars.* 133.
§. III. *Reſolvitur Secunda Pars.* 135.

DUBIUM SECUNDUM.

An in Suſcipiente Requirantur Fides, & aliæ Diſpoſitiones?

§. I. *Reſolvitur de Fide, quoad Validitatem.* 138.
§. II. *De Fide, quoad Fructum Sacramenti.* 140.

QUÆSTIO NONA.

De Ritibus Sacramentorum.

DUBIUM PRIMUM.

Poteſtas Eccleſiæ circa Ritus, ac Cæremonias.

§. I. *Quid Acatholici Senſerint.* 141.
§. II. *Reſolutio Dubii.* 142.
§. III. *De Idiomate Latino in Conferendis Sacramentis.* 143.

DUBIUM SECUNDUM.

An præfati Ritus ita fuerint ab Eccleſia Præcepti, ut Nemini Liceat abſque Peccato eos immutare?

§. I.

§. I. *Veritas Statuitur.* 145.
§. II. *Calvini, & aliorum Rationes Contrariæ.* 147.

TRACTATUS
DE BAPTISMO.
QUÆSTIO PRIMA.
De Eſſentia Baptiſmi, & Pertinentibus ad Illam.

DUBIUM PRIMUM.
Quænam ſit Differentia inter Baptiſmum Joannis, & Chriſti.

§. I. *Variæ Baptiſmi Chriſti Figuræ.* 151.
§. II. *Catholica Veritas.* 152.
§. III. *Acatholicorum Momenta.* 154.

DUBIUM SECUNDUM.
Quid ſit Baptiſmus Chriſti.

§. I. *Varia Baptiſmi Nomina.* 156.
§. II. *Definito Baptiſmi.* 157.

DUBIUM TERTIUM.
Quænam ſit Materia Remota Baptiſmi.

§. I. *Errores circa Hoc.* 158.
§. II. *Veritas Catholica.* 159.
§. III. *Solvuntur quæ faciunt contra Dicta.* 160.

DUBIUM QUARTUM.

Quænam ſit Materia Proxima Baptiſmi.

§. I. *Quædam Prænotantur.* 162.
§. II. *Reſolutio Dubii.* 163.
§. III. *Solutiones Objectorum.* 165.

DUBIUM QUINTUM.

Aliqua circa Materiam, tàm Remotam, quàm Proximam Baptiſmi Reſolvuntur.

§. I. *Circa Materiam Remotam.* 166.
§. II. *De Praxi circa Materiam Proximam.* 168.

DUBIUM SEXTUM.

De Forma Baptiſmi apud Græcos, & Latinos.

§. I. *Forma Baptiſmi apud Græcos.* 170.
§. II. *De Formâ Baptiſmi apud Latinos.* 171.
§. III. *Solutio Objectionum.* 173.

DUBIUM SEPTIMUM.

An in Baptiſmo Neceſſaria ſit Expreſſio Trium Perſonarum Sanctiſſimæ Trinitatis?

§. I. *Errores circa Hoc.* 175.
§. II. *Reſolutio Dubii.* 176.
§. III. *Solutio Objectionum.* 178.
§. IV. *An Aliquando Baptiſmus collatus fuerit in ſolo Nomine Jeſu, aut Chriſti?* 179.
§. V. *Ulteriora circa Forma Baptiſmi Reſolvuntur.* 182.

DUBIUM OCTAVUM.

An Baptiſma poſſit Iterari.

§. I.

§. I. *Errores Referuntur.* 183.
§. II. *Reſolvitur Dubii.* ibid.
§. III. *Aliqua Inferuntur.* 185.

QUÆSTIO SECUNDA.

De Diviſione Baptiſmi.

DUBIUM PRIMUM.

An Baptiſmus Flaminis Vices ſuppleat Baptiſmi Aquæ?

§. I. *Variæ Baptiſmi Species.* 186.
§. II. *Reſolutio Dubii.* 187.

DUBIUM SECUNDUM.

An Martyrium ſuppleat Vicem Baptiſmi Aquæ?

§. I. *Quædam pro Notitia Martyrii.* 188.
§. II. *Reſolutio Dubii.* 190.

DUBIUM TERTIUM.

Quales Diſpoſitiones requirantur in Adultis ad Martyrium.

§. I. *Voluntaria acceptatio Mortis.* 192.
§. II. *Ex Motivo Honeſto Supernaturali.* 193.
§. III. *Patiens Mortis Acceptatio.* 195.

DUBIUM QUARTUM.

De Efficacia Martyrii in ordine ad Remiſſionem Culpæ.

§. I. *Quid requiratur, ut per Martyrium Gratia Conferatur.* 196.
§. II. *An in Martyrio Remittatur omnis Culpa, & Pœna?* 197.

DUBIUM QUINTUM.

An Martyrium Remittat Culpam, & Pœnam ex Opere Operato?

§. I. *Reſolutiones Dubii.* 198.
§. II. *Objectionum Solutio.* 200.
§. III. *Aliqua pro Intelligentiâ Dictorum.* 202.

QUÆSTIO TERTIA.

De Tempore Inſtitutionis, & Obligationis Baptiſmi Aquæ.

DUBIUM PRIMUM.

Quo Tempore fuerit Inſtitutus Baptiſmus.

§. I. *Quædam Præmittuntur.* 204.
§. II. *Prior Reſolutio.* 205.
§. III. *Reſolutio Poſterior.* 208.

DUBIUM SECUNDUM.

De Tempore, quo Cæpit obligare Baptiſmus.

§. I. *Prior Reſolutio.* 209.
§. II. *Poſterior Reſolutio.* 211.

QUÆSTIO QUARTA.

De Miniſtro Baptiſmi.

DUBIUM PRIMUM.

An Miniſter Baptiſmi ſit ſolus Epiſcopus, an etiam Presbyter, vel Diaconus?

§. I. *De Epiſcopo, & Presbytero.* 214.
§. II. *De Diacono.* 215.

DUBIUM SECUNDUM.

An Miniſter Baptiſmi poſſit eſſe Laicus?

§. I. *Reſolutio Dubii.* 217.
§. II. *Objectiones Contrariæ.* 219.
§. III. *De Infideli non Baptizato.* 221.

DUBIUM TERTIUM.

De Baptiſmate ab Hæreticis Dato.

§. I. *Quinam illud Reprobaverint.* 222.
§. II. *An Præfati Patres Errorem aliquando Depoſuerint.* pag. 224.
§. III. *An Peccaverint Patres Suſtinentes Hæreticos eſſe Rebaptizandos?* 225.
§. IV. *Quid in Cauſa Rebaptizationis Egerit Stephanus.* pag. 228.
§. V. *De Plenario Concilio, in quo Probatum fuit Hæreticorum Baptiſma.* 231.
§. VI. *De Eccleſia Fide circa Baptiſma Hereticorum?* 234.

DUBIUM QUARTUM.

An Idem Poſſit à Se ipſo Baptizari: An Plures ab Uno: Et an Unus à Pluribus?

§. I. *Reſolutio Primæ, & Secundæ Partis.* 235.
§. II. *Reſolvitur Tertiæ Pars.* 236.

DUBIUM QUINTUM.

De Patrino, ſeu Suſceptore Baptiſmi.

§. I. *Reſolutio Dubii.* 239.
§. II. *De Obligatione Suſcipientis in Baptiſmo.* 240.
§. III. *Qui Poſſunt eſſe Patrini in Baptiſmo, & Quot.* 241.

Digitized by Google

QUÆSTIO QUINTA.

De Neceſſitate Baptiſmi, ejuſque Subjecto.

DUBIUM PRIMUM.

An Baptiſmus ſit Neceſſarius Parvulis ad Salutem?

§. I. *Quibuſdam Prænotatis Referuntur Errores, ac Opiniones.* 242.
§. II. *Rejicitur Error Hæreticorum.* 244.
§. III. *Reſolutio contra Cajetanum.* 246.

DUBIUM SECUNDUM.

An Baptiſmus ſit Adultis Neceſſarius ad Salutem?

§. I. *Reſolutio Dubii.* 248.
§. II. *Quo Tempore Teneantur Adulti Baptiſma Suſcipere* 250.
§. III. *Hiſtoria Catechumenatus Deſcribitur.* 251.

DUBIUM TERTIUM.

An Parvuli ſint Capaces Baptiſmi?

§. I. *Errores Hæreticorum.* 251.
§. II. *Reſolutio contra Anabaptiſtas.* 255.
§. III. *Anabaptiſtarum, & Aliorum Rationes?* 256.

DUBIUM QUARTUM.

An Parvuli in Materno Utero adhuc Exiſtentes poſſint Baptizari?

§. I. *Reſolutio Dubii.* 260.
§. II. *Contraria Diluuntur.* 261.

DUBIUM QUINTUM.

An Parvuli Infidelium ſint Invitis Parentibus Baptizandi?

§. I.

§. I. *Certa Præmittuntur.* 263.
§. II. *Reſolutio Dubii.* 264.
§. III. *Rationes Scoti.* 265.

DUBIUM SEXTUM.

An Amentes, Furioſi, Dormientes, & Monſtra Baptizari Poſſint?

§. I. *De Amentibus, Furioſis, & Dormientibus.* 269.
§. II. *De Monſtris.* 270.

QUÆSTIO SEXTA.

De Baptiſmi Effectibus.

DUBIUM PRIMUM.

An Baptiſmus Imprimat Characterem.

§. I. *Reſolutio Dubii.* 271.
§. II. *Aliqua Contraria Solvuntur.* ibid.

DUBIUM SECUNDUM.

An Baptiſmate reverâ Deleantur Peccata, tàm quoad Culpam, quàm quoad Pœnam?

§. I. *Referuntur Errores.* 273.
§. II. *Reſolutio Catholica.* ibid.
§. III. *An Baptiſmus Deleat Reatum pœnæ Peccati?* 275.

DUBIUM TERTIUM.

An Baptiſmus Conferat Gratiam, & Virtutes?

§. I. *Aliqua Præmittuntur.* 277.
§. II. *Reſolvitur Dubium.* ibid.
§. III. *Quædam Objiciuntur, & Inferuntur.* 278.

DU-

DUBIUM QUARTUM.

De Fictione, quæ Contingere poteſt in Suſcipiente Baptiſmum.

§. I. *An Fictio Impediat Effectum Baptiſmi.* 280.
§. II. *An Baptiſmus Fictione ſublatâ Peccata deleat.* ibid.
§. III. *Quæ Peccata Remittantur per Baptiſmum Fictione Sublatâ.* 282.

QUÆSTIO SEPTIMA.

De Ritibus, ac Cæremoniis Baptiſmi.

DUBIUM PRIMUM.

De Loco, & Tempore conferendi Baptiſma.

§. I. *De Loco.* 284.
§. II. *De Tempore.* 285.

DUBIUM SECUNDUM.

Alii Baptiſmi Ritus Explicati, & Defenſi.

§. I. *Explicantur Baptiſmi Ritus.* 286.
§. II. *Ritus præfati Defenduntur.* 287.

TRACTATUS

DE CONFIRMATIONE.

QUÆSTIO PRIMA.

De Eſſentia Confirmationis.

DUBIUM PRIMUM.

An Confirmatio ſit Sacramentum?

§. I.

§. I. *Quid ſentiant Acatholici.* 290.
§. II. *Veritas Catholica.* 292.
§. III. *Acatholicorum Fundamenta.* 297.

DUBIUM SECUNDUM.

Quænam ſit Confirmationis Materia.

§. I. *Errores circa Hoc, & Opiniones.* 298.
§. II. *Reſolutio Dubii.* 299.
§. III. *Solutio Objectionum contra Primam Partem.* 300.
§. IV. *Objectiones contra Secundam Partem.* 303.

DUBIUM TERTIUM.

Quid ſit Chriſma, & à quo Conſecrandum.

§. I. *Reſolutio Primæ Partis.* 305.
§. II. *Reſolutio Secundæ Partis.* 308.

DUBIUM QUARTUM.

Quænam ſit Forma Confirmationis.

§. I. *Quid de Ea Senſerint Hæretici?* 310.
§. II. *Forma Confirmationis apud Græcos.* ibid.
§. III. *Forma Conſecrationis apud Latinos.* 312.

QUÆSTIO SECUNDA.

De Miniſtro Confirmationis.

DUBIUM PRIMUM.

An ſolus Epiſcopus ſit Ordinarius Confirmationis Miniſter?

§. I. *De Auctore Confirmationis.* 317.
§. II. *Reſolutio Dubii.* 318.
§. III. *Contraria Solvuntur.* 320.

DUBIUM SECUNDUM.

An ſimplices Preſbyteri poſſint eſſe Extraordinarii Confirmationis Miniſtri?

§. II.

§. I. *Reſolutio Dubii.* 324.
§. II. *Solvuntur Objectiones.* 326.

DUBIUM TERTIUM.

An Confirmatio ab Hæreticis data ſit Valida?

§. I. *Reſolutio Dubii.* 330.
§. II. *Contraria Solvuntur.* 332.

QUÆSTIO TERTIA.

De Subjecto, & Effectibus Confirmationis.

DUBIUM PRIMUM.

Quodnam ſit Subjectum Capax Confirmationis.

§. I. *Reſolutio Dubii.* 333.
§. II. *Hodierna Praxis circa Ætatem Confirmandi.* 335.
§. III. *Diſpoſitiones in Suſcipiente Requiſitæ.* 336.

DUBIUM SECUNDUM.

An Confirmatio Imprimat Characterem?

§. I. *Reſolutio Dubii.* 337.
§. II. *Diluuntur Objecta.* 339.

DUBIUM TERTIUM.

An Confirmatio Gratiam Conferat, & Quam?

§. I. *Reſolutio Prioris Partis.* 340.
§. II. *Reſolutio Poſterioris Partis.* 341.
§. III. *Objectiones contra Utramque Partem.* 342.

DUBIUM QUARTUM.

De Neceſſitate, & Ritu Confirmationis.

§. I. *Reſolvitur Prima Pars.* 344.
§. II. *Secunda Pars de Ritibus.* 347.

THEOLOGIÆ SCHOLASTICO-DOGMATICÆ.

TRACTATUS DE SACRAMENTIS IN GENERALI.

SAcramentorum notitia omnibus, ſive Chriſti Miniſtris, ſive Chriſti Populo utilis, imò neceſſaria eſt. Illis quidem: nam cùm Eccleſiaſtici miniſterii præcipua pars ſita ſit in ſacramentorum adminiſtratione; dicente Paulo, 1. Cor. 4. v. 1. *Sic nos exiſtimet homo, ut Miniſtros Chriſti, & diſpenſatores Myſteriorum Dei*: debeantque Fideles ad divina ſacramenta ritè, & dignè ſuſcipienda adornare, plenâ ſacramentorum notitiâ imbutos eſſe oportet. Iſti autem: nam cùm fidelis Populus per ſacramentorum ſuſceptionem pervenire debeat ad gratiam, & ad ſalutem; ad ea ſuſcipienda mirè excitatur, dum eorum admirabilem virtutem, efficaciam, ac utilitatem eximiam noverit. Quare mente totâ huic Tractatui, & ſequentibus benè addiſcendis adlaborandum erit. Primò ergo de Sacramentis in generali: deinde de ſingulis in particulari ſermo erit.

De Sacramentis ergo in generali octo ſunt expendenda. Primò, eſſentia. Secundò, neceſſitas. Tertiò, partes. Quartò, numerus, & ordo. Quintò, efficacia. Sextò, inſtitutio. Septimò, Miniſter. Octavò, Ritus, & cæremoniæ.

QUÆSTIO I.

De Sacramentorum Eſſentia, & Neceſſitate.

SAcramentorum eſſentiam cum eorum neceſſitate conjungimus; quia ſacramentorum eſſentiâ explicatâ, ſtatim eorum neceſſitas ad ſalutem incipit apparere.

DUBIUM I.

Quid ſit Sacramentum.

§. I.

Varia hujus Nominis Acceptiones.

I. SAcramenti nomen à *Sacro* ſuam trahit originem, ac Ethymologiam. Unde fit, quòd ex varia relatione ad rem ſacram, quam violare nefas eſt, varia oriatur ſacramenti ſignificatio. Primò ergo apud Veteres ſacramentum ſumebatur pro pignore, quod olim à litigantibus in loco ſacro deponebatur, eâ lege, ut illud amitteret, qui caderet lite: qui verò cauſam obtineret, illud recuperaret. Sic apud Varronem, *l. 4. de Lingua Latinâ*.

II. Secundò Sacramentum ſumebatur pro juramento, quo rem ſacram, Deum ſcilicet, vocamus in teſtem. Sic uſurpatur ſacramenti nomen, nedum apud prophanos Auctores, ſed etiam in Jure Canonico, Cauſâ 22. qu. 4. cap. *Qui Sacramento*. Et hac de cauſa qui juramento rei militari nomen dabant, *Sacramentarii* dicebantur. In hoc ſenſu accipit nomen ſacramenti Tertullia-

ſtianus eum, *l. ad Martyres*, *c.* 3. dicit: *Vocati ſumus ad militiam Dei vivi jam tunc, cùm in ſacramenti verba reſpondimus*. In quo ſenſu loquitur etiam, *l. de Spectaculis*, *c.* 24 & *l. de Corona Militis*, *c.* 3. & Iſidorus, *l.* 9. *Originum*, *c.* 3. ubi inter militiæ partes primo loco recenſet ſacramentum, quo miles poſt electionem jurat, ſe à militia non receſſurum.

III. Tertiò. Sacramentum ſumitur pro re ſecreta, quæ quaſi ſacra cuſtodiri debet. Sic, *Tobiæ* 12. *v.* 7. dicit Angelus Raphael: *Sacramentum Regis abſcondere bonum eſt*.

IV. Uſu tamen ſacrarum Scripturarum ſacramenti nomen uſurpatur, primò: pro re aliqua arcanâ, & ſublimi: ſic Myſteria fidei noſtræ, quia arcana, & ſublimia, ſacramenta dicuntur. Unde, Sap. 2. v. 22. *Neſcierunt ſacramenta Dei*. Et 1. *ad Timoth.* 3. *v.* 16. Paulus vocat Incarnationem *Magnum pietatis ſacramentum, quod manifeſtatum eſt in carne*. Et S. Ambroſius l. de Incarnatione ſic inſcripſit: *Liber de Incarnationis Domini Sacramento* — Secundò: pro ſigno rei ſacræ: Unde Auguſt. *Ep.* 5. modò 138. ad Marcellinum, *Signa* (inquit) *cùm ad res divinas pertinent, ſacramenta appellantur*. Aliquando etiam pro ſigno rei ſacræ, non cujuſcumque, ſed hominem Deo conſecrantis, & initiantis: & hæc eſt propria ſacramenti acceptio, & ea, de qua Theologi Catholici in præſens diſputant.

V. Dico igitur. Sacramenti nomen, ut à Theologis in hoc tractatu uſurpatur, eſt eſſe ſignum rei ſacræ hominem Deo conſecrantis, & initiantis. Ita eum accepit Theologorum parens Auguſtinus, *l.* 15. *de Civit. Dei. c.* 26. ubi oſtium in latere Arcæ Noemicæ apertum comparans Chriſti lateri, quod lancea aperuit, ait: *Et quòd oſtium in latere accepit, profectò illud eſt vulnus, quando latus Crucifixi lanceâ perforatum eſt: hâc quippe ad illum venientes ingrediuntur; quia inde ſacramenta manarunt, quibus credentes initiantur*. Et Fidelis ejus diſcipulus S. Thom. 1. 2. q. 102. a. 5. *Sacramenta* (inquit) *propriè dicebantur illa, quæ adhibebantur Dei cultoribus ad quamdam conſecrationem, per quam ſcilicet deputabantur quodammodo ad cultum Dei*.

VI. Non placet tamen modernis Sectariis, Melanctoni, Carloſtadio, Zuinglio, aliiſque ſimilis furfuris hæc ſacramenti nominis uſurpatio; imò & ipſum diſplicet ſacramenti nomen, ut Chriſtianæ Religionis Myſteria, nempe, Baptiſmus, Euchariſtia, Ordo, & ſi quid aliud apud ipſos eſt, explicentur. Magis (quia ſuæ doctrinæ conſonum, ut videbitur) purum nomen *Signi* eis arridet; unde ſuos Tractatus de ſacramentis inſcribere ſolent, de *Signis*, ſeu de *Symbolis*. Ajunt enim, nullibi reperiri in ſacris Codicibus ſacramenti nomen, prout nunc à Scholaſticis uſurpatur, nempe, pro ſigno rei ſacræ, quæ homines ſanctificet.

VII. Sed contra iſtos ſic arguo. Ea nomina retinere debemus, quibus Eccleſia à ſui exordio ad hæc uſque tempora uſa eſt, ut doceret populum fidei noſtræ Myſteria; & hæc velle immutare, non minùs abſurdum eſſet, quàm velle immutare nomina, quæ in idiomate latino, vel gallico hactenus in uſu fuere: atqui Eccleſia à ſui exordio, ad exprimenda ea, quibus Deo ſacramur, juſtificamur, nomine Sacramenti uſa fuit: ut videre eſt apud Tertullianum, *lib. de Præſcr. adverſùs hæreticos*, *cap.* 40. Cyprianum, *Epiſt.* 75. ubi Baptiſmum vocat *Baptiſmi ſacramentum*. Apud S. Aug. *Epiſt.* 118. modò 54. *ad Januarium*, *cap.* 3. ubi Euchariſtiam vocat *Saluberrimum Sacramentum*, quod in ſuis, contra Donatiſtas libris de Baptiſmo, Auguſtinus paſſim uſurpat. Et tandem apud S. Gregorium, qui librum, in quo ritus adminiſtrandorum ſacramentorum tradit, *Sacramentarium* inſcripſit.

Nec quòd in hoc ſenſu in ſacris Codi-

Digitized by Google

Codicibus hoc nomen non inveniatur, obeſt. Quis enim unquam Scripturas evoluens reperit nomina *Trinitatis*, *Conſubſtantialis*, *Ingeniti*, *Incarnationis*, *Eucbariſtia:* quæ tamen, quia uſu Eccleſiæ recepta ſunt, etiam à præfatis Sectariis recipiuntur? Non ergo eſt cur illis ſtomacho ſit *Sacramenti* nomen adhibere, quamvis in ſenſu Eccleſiæ in Scripturis non legeretur: cum tamen legatur, *Epheſ.* 5. v. 32. ubi de Matrimonio dicitur: *Sacramentum hoc magnum eſt.* Quia nimirum ſignum eſt ſpiritualis conjugii Chriſti cum Eccleſia. Sed nominis quæſtione relictâ, veniamus ad rem.

§. II.

Eſſentia Sacramenti apud Heterodoxos.

VIII. Circa Sacramentorum eſſentiam non unus eſt apud hæreticos ſenſus, eſtò ſemper Catholicæ veritati contrarius. Quidam, ut Kemnitius, & plerique Lutheranorum, volunt, ſacramentum nil aliud eſſe, quàm *Signum materiale præceptum in novo Teſtamento, obſignans inſtar ſigilli promiſſionem gratiæ.* Quæ deſcriptio conſiderat ſacramentum, tantùm per ordinem ad promiſſiones divinas de juſtificatione credentibus conferendâ. Sicut enim Regiæ Litteræ, quibus Rex aliquid promittit, Regio ſigillo obſignari ſolent, & confirmari, ut eas exhibentibus res promiſſa conferatur: ita Chriſtus ea, quæ promiſit in Scripturis Sanctis circa reconciliationem peccatoris, voluit ſacramentis, tanquam ſigillis confirmare.

IX. Sed huiuſmodi falſa ſunt. Ut enim Sacramenta ad inſtar ſigilli obſignarent, & confirmarent promiſſiones Dei factas in ſuis Scripturis; deberent eſſe notiora, efficaciora ad perſuadendam fidem, quàm ſint Scripturæ ipſæ divinæ: ſigillum enim, quo obſignantur, & confirmantur Regiæ Litteræ, notius eſt, ac efficacius ad perſuadendum, Litteras illas eſſe Regias, quàm ſint per ſe ipſæ Regiæ Litteræ; ſigillum enim omnes norunt, Litteras verò non omnes. Et quia miraculum eſt confirmativum veritatis doctrinæ, quæ prædicatur, miraculum notius eſt ipſâ doctrinâ. Ad quid enim unum adhiberetur ad confirmandum aliud, ſi eo non eſſet notius? At ſacramenta non ſunt notiora divinis Scripturis; ergo &c. Probo min. Si ſacramenta notiora eſſent, & certiora Sacris ſcripturis certitudo, & veritas Scripturarum poſſet probari ex ſacramentis; ſicut ex ſigillo probamus Litteras eſſe Regias, & ex miraculo doctrinam eſſe veram: ſed accidit oppoſitum, cùm potiùs veritas, & certitudo ſacramentorum ex Scripturis hauriatur: ita ut, ſi Scripturæ deſint, deſit certitudo ſacramentorum, ut ipſi etiam hæretici fatentur. Nam unde ſcimus, aquæ in Baptiſmo annexam eſſe promiſſionem gratiæ; niſi quia Scriptura dicit, Joan. 3. v. 5. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto non poteſt introire in Regnum Dei?*

Ex his urgeo magis. Si ſigillum Regis eſſet ignotum, & ſolùm poſſet cognoſci ex Litteris, quibus eſt appenſum, erit planè ſuperfluum. Nam qui vident, aut credunt Litteras eſſe Regias, ſecluſo ſigillo; aut non credunt. Si credunt: quid faciet ſigillum? ſi non credunt: neque credent ſigillum eſſe Regium, ſi hoc non poteſt cognoſci, niſi ex Litteris. Si ergo non credimus ſacramenta eſſe ſigilla divinarum promiſſionum, niſi quia Scriptura hoc dicit: Si credimus Scripturæ ſinè ſacramentis, ſacramenta quid faciunt? ſi non credimus; nec credimus ſacramenta eſſe Dei ſigilla &c. ſi ea eſſe talia non cognoſcimus, niſi ex Scriptura.

X. Rurſus: ſi non aliud ſunt ſacramenta, quàm teſtimonia divinæ promiſſionis, & gratiæ; vel ſuperflua, vel parum neceſſaria erunt: habemus enim alia teſtimonia, & ſigilla longè certiora. Nam bona opera ſunt teſtimo-

nia longè certiora, quòd in nobis adimpleta ſit divina promiſſio de juſtitia conferendâ, quàm ſit ablutio aquæ in Baptiſmo, aut ſumptio Euchariſtiæ. Multi enim impii baptizantur ficto corde, & ſumunt Euchariſtiam indignè; qui certè promiſſiones gratiæ non conſequuntur, ſed ſacrilegii rei efficiuntur: & tamen ſacramentum accipiunt. Quomodo ergo dici poteſt, in iſtis eſſe ſigillum adeptæ rei promiſſionis?

XI. Tandem: ſi ſacramenta eſſent ſigilla, vel teſtimonia ad excitandam fidem divinarum promiſſionum; fruſtra infantes, & amentes baptizarentur; in his enim fides excitari non poteſt, cùm incapaces ſint: ſed Lutherani omnes contra Anabaptiſtas pugnant pro Baptiſmo infantium; ergo &c.

Dicunt tamen primò. Patres non rarò docent, ſacramenta eſſe ſigna, & ſigilla gratiæ.

Secundò. Deus in omnibus pactis, quæ cum hominibus iniit, uſus eſt ſignis, quibus ea confirmaret. *Geneſ. 9. v. 12.* de Iride dicitur, quòd ſit ſignum fœderis initi inter Deum, & Noemum. *Gen. 17. v. 10.* Circumciſio vocatur ſignum fœderis inter Deum, & Abrahæ poſteritatem; ergo à pari neceſſe fuit, ut Deus præcipuam ſuam promiſſionem de juſtificatione credentibus conferendâ ſignis exterioribus confirmaret: cùm humano modo, noſtræque infirmitati aptato fœdus, per Chriſtum, nobiſcum contraxerit.

XII. Reſpondeo ad primum: Patres vocare ſigna ſacramenta, vel etiam ſigilla; non quia divinam de juſtificatione promiſſionem obſignent; ſed quia, vel per ea Fideles ab infidelibus diſtinguuntur: vel quia rem ſacram, nempe, gratiam ſignificant, & continent.

Ad ſecundum dico: Exempla adducta probare quidem, Deum uſum fuiſſe ſignis commemorativis fœderis initi. Nam per fidem, & Circumciſionem voluit Deus ob oculos ponere hominibus fœdus initum cum Noe, & & cum Abraham; non verò probare ſignum confirmatorium fœderis, ut Adverſarii volunt eſſe ſacramentum.

XIII. Alii alias ſacramentis definitiones ſtatuunt. Zuinglius vult, ſacramentum nil aliud eſſe, quàm *Oppignorationem, quâ ſe homines obligant Chriſto, ejuſque Religioni dant nomen.*

Alii, ut Phanatici, volunt, ſacramenta nil aliud eſſe, quàm *Signa quædam inſtituta ad diſcernendum populum Chriſtianum à Pagano, & Judæo,* quomodo Romanis olim toga erat ſignum, quo diſcernebantur à Græcis.

Alii, ut Anabaptiſtæ, volunt, ſacramenta eſſe inſtituta, ut ſigna ſint bonorum operum, quæ pro Chriſto debent facere Chriſtiani, nempe, ſuſtinere adverſa, imò, & mortem ipſam pro eo.

XIV. Verùm iſta partim vera, partim falſa ſunt. Vera: quia verum eſt, per ſacramenta nos Chriſto initiari; ei nomen dare, & Chriſtianos eſſe atteſtari. — Verum eſt quòd ſacramenta uſum habent diſcernendi Chriſtianos à non Chriſtianis: Baptiſmo enim populus Chriſtianus à Judæis, & Paganis ſecernitur. Ut enim ait Auguſtinus, l. 19. contra Fauſtum, c. 11. *In nullum nomen Religionis, ſeu verum, ſeu falſum coadunari homines poſſunt, niſi aliquo ſignaculorum, vel ſacramentorum viſibilium conſortio colligentur.* — Verum quoque eſt, ſacramenta nos admonere, quid facere pro Chriſto debeamus: baptiſmalis enim merſio, & emerſio admonet nos debere mori peccato, & Chriſto reſurgere.

Attamen falſa ſunt. Quia in his tantum naturam, & finem ſacramenti conſtituunt; & omittunt finem ſublimiorem, & principaliorem, ob quem ſacramenta inſtituta ſunt: nempe, ut homines per ea juſtificationis gratiam conſequantur. Marci enim ultimo, *v. 16.* dicitur: *Qui crediderit, & baptizatus fuerit ſalvus erit.* Actor. 2. v. 38. *Baptizetur unuſquiſque veſtrum in nomine Jeſu Chriſti in remiſ-*

ſionem

Digitized by Google

ſionem peccatorum veſtrorum , & accipietis donum Spiritus Sancti, & *c.* 22. *v.* 16. dixit Ananias Paulo : *Baptizare , & ablue peccata tua* . Unde Auguſtinus, Q. 84. in Levit. *Sinè iſta ſanctificatione inviſibilis gratia , viſibilia ſacramenta quid proſunt ?*

XV. Calvinus tandem , *l.* 4. *Inſt. c.* 14. §. 1. dicit : *Sacramentum , externum eſſe Symbolum , quo benevolentia erga nos ſua promiſſiones conſcientiis noſtris Dominus obſignat, ad ſuſtinendam fidei noſtra imbecellitatem*; & *nos viciſſim pietatem erga eum noſtram , tàm coram eo , & Angelis , quàm apud homines teſtamur*. Vel breviùs : *Divina in nos gratia teſtimonium externo ſigno confirmatum , cum mutua noſtra erga ipſum pietatis teſtificatione* .

Verum neutra hæc definitio probari poteſt . Tùm quia, facit ſacramentum nudum , & merum ſignum juſtificationis noſtræ ; nullam participans efficaciam activam ad illam , ſed ad ſummum objectivam , quatenus potens eſt objectivè in nobis excitare fidem. Tùm quia : facit ſacramentum eſſe ſignum confirmativum divinarum promiſſionum , & atteſtativum noſtræ pietatis; quòd ſupra contra Lutheranos rejecimus . Et rejecerat S. Auguſt. *l.* 19 *contra Fauſtum, c.* 12 his verbis : *Veruntamen quia viſibilia ſacramenta pietatis ineſſe poſſunt etiam impiis , ſicut babuiſſe ſanctum Baptiſmum etiam Magum Simonem legimus ; ſiunt tales , quales Apoſtolus ait : Habentes formam pietatis , virtutem autem ejus abnegantes . Virtus autem pietatis eſt finis pracepti , ideſt , caritas de corde puro, & conſcientia bonâ , & fide non fictâ . Unde Apoſtolus Petrus cùm de ſacramento Arca , in qua Noe domus liberata eſt loqueretur : ſic & vos , inquit , ſimili formâ baptiſmus ſalvos facit . Et ne ſibi ſufficere putarent viſibile ſacramentum , per quòd babebant formam pietatis , & per malos mores perditè vivendo virtutem ejus obnegarent; continuò ſubjecit : non carnis depoſitio ſordium , ſed conſcientia bona interrogatio* . Poteſt ergo aliquis , ut Simon Magus recipere Baptiſmum impie , & ſine effectu promiſſionis gratiæ . Si autem baptiſmus eſſet ſigillum confirmativum promiſſionis gratiæ , ſicut miraculum eſt confirmativum veritatis doctrinæ ; non poſſet eſſe verus Baptiſmus ſinè gratiâ , ſicut nec poteſt eſſe verum miraculum , quin ſit vera doctrina , quam confirmat ; ergo &c.

XVI. Nec valet dicere , Circumſionem fuiſſe acceptæ juſtificationis ſignum , ſeu ſigillum ; dicente Paulo, ad *Rom.* 4. *v.* 11. quòd Abraham *Signum accepit Circumciſionis ſignaculum juſtitia fidei* ; ergo idem dicendum eſt de aliis ſacramentis .

Nego enim ant. Nam Circumciſionem Abraham non accepit , ut ſigillum confirmativum acceptæ juſtitiæ per fidem; ſed ut ſignum præfigurativum , quòd futurus eſſet pater omnium credentium ; unde ſubdit : *Ut ſit pater omnium credentium* . Quia enim Abraham credidit ſui ſeminis multiplicationem ; ideo in præmium dedit ei ſignum Circumciſionis , quo indicaretur pater omnium credentium .

Sed dimiſſis deffinitionibus hæreticorum , quæ omnes in hoc conſpirant, quòd ſtatuant ſacramenta , pura , & nuda ſigna omni virrute , & efficaciâ vacua ad juſtificationem noſtram operandam ; videamus , quid Catholici ſentiant .

§. III.

Eſſentia Sacramenti apud Catholicos .

XVII. SAcramentum ſumi poteſt, vel in genere , ut ſcilicet, abſtrahit a ſacramentis Legis novę , ac veteris : vel in ſpecie pro ſacramentis Legis novæ .

Sacramentum ergo in genere eſt : *Signum rei ſacra homines ſanctificantis, ſeu inquantùm eſt ſanctificans homines*. Hanc ſumo ex S. Thoma , 3. *p. q.* 60. *a.* 2. Bonam eſſe hanc definitionem oſtendo . Conſtat enim ex genere .

Nam

Nam per ly *Signum rei ſacræ* convenit cum omnibus Scripturæ Sacræ figuris: cujuſmodi erant Manna, quo adumbrata fuit Euchariſtia: Tranſitus per mare rubrum, qui ex Paulo Baptiſmum præfiguravit: & alia multa Patriarcharum facta, ſub quibus non pauca Myſteria latebant, quæ tamen ſacramenta non erant; cùm non eſſent inſtituta ad ſignificandam rem ſacram, inquantùm ſanctificantem homines. Ponitur ly *ſanctificantis*; ſeu *inquantùm eſt ſanctificans*, quia propria differentia, ſeu notio ſacramenti eſt eſſe ſignum rei ſacræ, non preciſè ut eſt ſacra in ſe, ſed ut eſt ſanctificans alios.

Hinc S. Thomas, citato loco, *ad* 1. dicit: *Quòd creaturæ ſenſibiles ſignificant aliquid ſacrum, ſcilicet, ſapientiam, & bonitatem divinam inquantùm ſunt in ſe ipſis ſacra; non autem inquantùm nos per eas ſanctificamur: & ideo non poſſunt dici ſacramenta*. Et ad 2. *Quædam* (inquit) *ad vetus Teſtamentum pertinentia ſignificabant ſanctitatem Chriſti, ſecundùm quòd in ſe ſanctus eſt: quædam verò ſignificabant ſanctitatem ejus, inquantùm per ea nos ſanctificamur; ſicut immolatio agni paſchalis ſignificabat immolationem Chriſti, quâ ſanctificati ſumus. Et talia dicuntur propriè veteris Legis ſacramenta*.

XVIII. Ex his infertur: Sacram Scripturam, etſi ſit inſtituta, ut per ſui prædicationem homines perducantur ad ſanctitatem, non eſſe ſacramentum; quia non eſt inſtituta, ut per eam ſancti immediatè efficiamur, & per ſe ipſam; ſed ſolùm ad excitandos in nobis actus fidei, & pietatis: quibus homo per media inſtituta, & maximè per ſacramenta, ad juſtitiam perveniat. Eâdem ratione à ratione ſacramenti excluduntur Imagines, Cruces &c. aqua benedicta, aliaque ſacramentalia. Et cauſam dat S. Tho. citato loco, *ad* 3. Quia *Res denominatur à fine, & complemento: diſpoſitio autem non eſt finis, atque perfectio. Et ideo quæ ſignificant diſpoſitionem ad ſanctitatem, non dicuntur ſacramenta, ſed ſolùm ea, quæ ſignificant perfectionem ſanctitatis humanæ*.

XIX. Si verò definire velimus ſacramentum determinatè, & in ſpecie, ut eſt ſacramentum Legis novæ; illud poſſumus ſic deſcribere. ex Catecheſimo Conc. Tridentini: Sacramentum *Eſt res ſenſibus ſubjecta, quæ ex Dei inſtitutione ſanctitatis, & juſtitiæ tùm ſignificandæ, tùm efficiendæ vim habet*. Quibus patet differentia inter ſacramenta vetera, & nova; quòd illa ſignificabant gratiam, ſed vim eam conferendi non habebant: iſta gratiam ſignificant, & vim eam conferendi habent, ut infra ſuo loco dicetur.

XX. Ex allatis ſacramenti definitionibus conſtat, ſacramentum eſſe in genere ſigni, ut docet S. Th. 3. *p. q.* 60. *a.* 1. Pro cujus intelligentia ſciendum ex S. Auguſt. *lib.* 2. *de Doctr. Chriſt. c.* 2. quòd rerum, quæ ſenſibus percipiuntur, aliæ ſui tantùm cauſâ effectæ ſunt; nimirum, ut ſint, quales ſunt omnes penè res, quæ naturâ conſtant. Aliæ adinventæ ſunt, ut aliud ſignificent; quales ſunt rerum vocabula, ſcripturæ, nutus, vexilla, imagines, tubæ, & ſimilia. Non quia ſignum res aliqua non ſit; quod enim res non eſt, nihil eſt (ait Auguſt. citatus) ſed quia ſunt res, quæ ad ſignificandum aliud adhibentur. Signum autem ex eodem Auguſt. l. 2. de Doct. Chriſt. c. 1. eſt *Res, præter ſpeciem, quam ingerit ſenſibus, aliud aliquid ex ſe faciens in cognitionem venire: ſicut veſtigio viſo, tranſiſſe animal, cujus veſtigium eſt, cogitamus; & fumo viſo, ignem ſubeſſe cognoſcimus; & voce animantis auditâ affectionem animi ejus advertimus: & tubâ ſonante, milites, vel progredi ſe, vel regredi, & ſi quid aliud pugna poſtulat, oportere noverunt*. Hæc S. Auguſtinus.

Qui proſequitur: *Signorum igitur alia ſunt naturalia, alia data. Naturalia ſunt, quæ ſine voluntate, atque ullo*

ullo appetitu ſignificandi, præter ſe, aliquid aliud ex ſe cognoſci faciunt. Sic fumus ſignificat ignem latentem; ſic veſtigium cognoſcere facit animal, quòd tranſivit; ſic vultus irati, ſeu triſtis, animi affectionem indicat: hæc enim omnia ex ſe oſtendunt, etſi nos nihil agamus, aut velimus, ut manifeſtent.

Data verò ſigna ſunt, quæ ſibi quæque viventia invicem dant, ad demonſtrandos, quantum poſſunt, motus animi ſui, vel ſenſa, aut intellecta qualibet. Nec ulla cauſa eſt nobis ſignificandi, ideſt, ſigni dandi; niſi ad depromendum, & trajiciendum in alterius animam id, quòd animo gerit is, qui ſignum dat. Ita S. Auguſt. laudatus. Hæc autem ſi prodeant, & fundentur, non in natura (ut cantus galli gallinacei reperto cibo; columbi gemitus dum columbam vocat; vultus dolentis, aut clamor) ſed in mera inſtitutione, & voluntate, & ad aliquid determinatè ſignificandum ſint impoſita, quod ex ſua naturâ non ſignificarent; vocantur ſigna ad placitum: quorum quædam dantur oculis, ut vexilla, quæ oculis militum oſtendunt voluntatem Ducis: alia auribus, ut tubæ ſonitus, qui defert ad milites Ducis animum, militis vel invitantis ad prælium, vel à prælio revocantis. Et communiter verba ad aures alterius animi noſtri conceptum transferunt.

Hujuſmodi autem ſigna, ut idem Auguſt. ibi docet, alia ſunt data, & inſtituta ab hominibus, alia à Deo. Horum quædam ſunt ſpeculativa, quæ ſolùm ſignificandi gratiâ ſunt inſtituta. Sic fuit iris à Deo inſtitutus, ut oculis hominum manifeſtaret fædus initum inter Deum, & homines. Alia ſunt practica, quæ inſtituta ſunt, ut aliquid ſignificent, & ſimul efficiant quod ſignificant. His prælibatis, ad rem noſtram.

XXI. Sacramenta eſſe ſigna, & quidem ſenſibilia, admittunt omnes, tùm Catholici, tùm etiam hæretici. Quis enim negare poteſt, Baptiſmum, Euchariſtiam &c. eſſe rem ſenſibilem aliquid inſenſibile ſignificantem? Unde ſacramentum dici ſolet *Inviſibilis gratiæ viſibilis forma*. Et S. Auguſtinus, Q. 84. *in Leviticum*, dicit, quòd Moyſes ſanctificabat, & Deus: *Moyſes viſibilibus ſacramentis per miniſterium ſuum, Dominus autem inviſibili gratiâ per Spiritum Sanctum*. Cujus rationem ad ſuavem Dei providentiam, quæ omnibus diſponit accommodatè ad naturam ſuam, reducit S. Th. 3. p. q. 60. a. 4. *Eſt autem homini connaturale, ut per ſenſibilia perveniat ad cognitionem intelligibilium. Signum autem eſt per quòd aliquis devenit in cognitionem alterius. Unde cùm res ſacræ, quæ per ſacramenta ſignificantur, ſint quædam ſpiritualia, & intelligibilia bona, quibus homo ſanctificatur; conſequens eſt, ut per aliquas res ſenſibiles ſacramenti ſignificatio impleatur: ſicut etiam per ſimilitudinem ſenſibilium rerum in divina Scriptura res ſpirituales nobis deſcribuntur*.

XXII. An autem ſint ſigna practica, hæretici negant. Nos cum diſtinctione loquimur. Vel enim ſermo eſt de ſacramento, ut abſtrahit à ſacramentis, ſive veteris, ſive novæ Legis: & ſic dico, quòd abſtrahit à ratione ſigni, vel practici, vel ſpeculativi: unde neutrum determinatè eſt de eſſentia illius ſic conſiderati. Si verò ſermo ſit de ſacramentis veteris Legis: ſic dico, eſſe ſignum merè ſpeculativum, ſignificans quidem interiorem gratiam, ſed eam non cauſans. Nec refert, quòd cauſaret aliquam ſanctitatem, & munditiam legalem, & externam. Nam ſacramentum eſt per ſe inſtitutum ad ſignificandam veram animæ ſanctitatem, qualis eſt ſanctitas, & juſtitia interior; non verò ſanctitatem imperfectam, & quæ eſt quaſi diſpoſitio ad veram ſanctitatem, qualis eſt ſanctitas legalis: aliàs aqua luſtralis, Clericalis tonſura, abſolutio à cenſuris, quæ aliquam extrinſecam ſanctitatem conferunt, eſſent inter ſacramenta recenſenda. Si verò ſer-

Digitized by Google

mo ſit de ſacramentis novæ legis determinatè; ſic dico, eſſe ſigna practica; quia gratiam non ſolùm ſignificant, ſed etiam conferunt, ut ſuo loco dicetur.

XXIII. In hoc ergo ſita eſt differentia inter ſacramenta veteris legis, ſive naturæ, ſive Moſaicæ; quòd illa ſignificabant quidem, ſed non dabant gratiam, iſta gratiam, quam ſignificant, conferunt. Unde Auguſtinus, in Pſalm. 73. *Alia* (inquit) *ſunt ſacramenta dantia ſalutem, alia promittentia Salvatorem. Sacramenta novi Teſtamenti dant ſalutem, ſacramenta veteris Teſtamenti promittebant Salvatorem.* Quod ſancitum fuit à Conc. Florent. in Inſtruct. Armenorum. Ubi de ſacramentis novæ Legis loquens: *Quæ* (inquit) *multum à ſacramentis differunt antiquæ legis: Illa enim non cauſabant gratiam, ſed eam ſolùm per Paſſionem Chriſti dandam eſſe figurabant: hæc verò noſtra, & continent gratiam, & ipſam dignè ſuſcipientibus conferunt.* Quod ſub anathemate confirmavit Trident. *Seſs. 7. de Sacr. in genere, Can. 6. & Can. 2.* anathema dixit ei, qui dixerit: *Ea ipſa novæ legis ſacramenta à ſacramentis antiquæ legis non differre, niſi quia cæremoniæ ſunt aliæ, & alii ritus externi.*

XXIV. Hoc tamen non obſtante probabilius cenſeo, Sacramenta vetera fuiſſe vera ſacramenta; & in ratione generica ſacramenti univocè convenire cum novis. Conveniunt enim in ratione generica ſacramenti, nimirùm in ratione ſigni veræ, & intrinſecæ ſanctitatis. Porro quod ratio ſigni perfectiori differentia contrahatur in novis, non tollit univocationem in ratione communi ſacramenti; ſicut non tollit univocationem in ratione communi animalis, quòd perfectiori differentia, nempe, rationalitate contrahatur ad hominem, quàm ad bruta.

Et propterea: Patres tùm Florentini, tùm Tridentini ſacramenta vetera abſolutè ſacramenta vocant; quod non feciſſent, ſi æquivocè tantùm, vel analogicè ſacramenta eſſent. Sicut ergo Sacrificia vetera erant vera Sacrificia, quamvis eſſent figura Sacrificii Chriſti: ita vetera ſacramenta, quamvis figurarent noſtra, erant vera ſacramenta.

XXV. Advertendum tamen eſt: quòd ut aliquid ſit ſacramentum, non ſufficit, ut ſit ſymbolum ſemel, aut iterum aſſumptum ad ſanctitatem ſignificandam: ſed oportet, ut ſit ordinarium, & permanens ſignum inſtitutum ad ſanctitatem ſignificandam, vel etiam conferendam. Hac ratione nec tranſitus maris Rubri, quamvis ſignum eſſet ſanctitatis conferendæ in Baptiſmo, & Serpens æneus à Moyſe exaltatus; dato quòd fuerit alicujus ſanctitatis conferendæ ſignum (quod tamen S. Tho. *in 4. diſt. 1. qu. 1. a. 1. quæſtiunc. 1. ad 3.* non admittit, volens illum tantum fuiſſe adhibitum ad corporalem tantùm ſanationem) adhuc tamen non fuerunt veteris Legis ſacramenta: quia ſtabili, & fixâ lege ad hoc non fuerunt inſtituta, ſicut fuerunt data Circumciſio, panis azymus, Agnus paſchalis, Sacrificia &c.

Hac ratione eſtò Chriſtus fuerit uſus quibuſdam ſymbolis ad homines ſanctificandos; ut in mundationibus leproſorum, illuminationibus cæcorum &c. quia tamen ſtabili lege inſtituta non fuerunt ad homines ordinariè ſanctificandos, ideo inter ſacramenta non recenſentur.

XXVI. Advertendum etiam eſt cum S. Tho. 3. *p. q. 60. a. 3.* quòd cum ſacramentum ordinetur *Ad ſignificandam noſtram ſanctificationem, in qua tria poſſunt conſiderari: videlicet, ipſa cauſa ſanctificationis noſtræ, quæ eſt Paſſio Chriſti: & forma noſtræ ſanctificationis, quæ conſiſtit in gratia, & virtutibus: & ultimus finis ſanctificationis noſtræ, qui eſt vita æterna: hæc omnia per ſacramenta ſignificantur. Unde ſacramentum eſt. & ſignum rememorativum ejus, quod præceſſit, ſcilicet, paſſionis Chriſti, & demonſtrativum*

ejus,

ejus, quod in nobis efficitur per Chriſti Paſſionem, ſcilicet gratia, & prognoſticum, ideſt, prænuntiativum futuræ gloriæ. Hæc S. Thom. Quæ tria ſacramentis novæ legis conveniunt.

DUBIUM II.

An Sacramentorum Inſtitutio fuerit Neceſſaria Homini ad Salutem?

§. I.

Aliqua Prænotantur.

I. IN duplici ſenſu agitari poteſt hoc dubium. Primò: abſolutè, & generaliter abſtrahendo à ſtatibus, in quibus fuit homo. Secundò: relativè ad ſtatus, in quibus fuit. In quadruplici autem ſtatu fuit humanum genus. In ſtatu innocentiæ fuit Adam ante peccatum: in ſtatu legis naturæ fuerunt homines ab Adamo lapſo, uſque ad Moyſen: in ſtatu legis Scriptæ à Moyſe, uſque ad Evangelium: in ſtatu denique legis Evangelicæ ab Evangelio, uſque ad ſeculorum conſummationem permanebunt. Præſens ergo Dubium procedet generaliter: de ſingulis verò ſtatibus ſequentia tractabunt.

II. De hoc agit S. Tho. 3. *p. q.* 61. *a.* 1. & *in* 4. *diſt.* 1. *q.* 1. *a.* 1. *qu.* 1. Pro quo noto primò: quòd aliud eſt agere de neceſſitate uſus ſacramentorum, inſtitutione eorum ſuppoſitâ: aliud verò agere de neceſſitate inſtitutionis. S. Thomas hìc non agit de neceſſitate uſus ſacramentorum ſuppoſitâ eorum inſtitutione; de hoc enim agit inferiùs de ſingulis ſacramentis: ſed agit de neceſſitate inſtitutionis, nimirum: An ad hominum ſalutem fuerit neceſſarium inſtituere ſacramenta.

III. Noto ſecundò: nos hìc ſuponere cum S. Tho. *in* 4. *Sent.* loco ſupra citato: *Quòd ſacramenta non erant neceſſaria neceſſitate abſoluta, ſicut neceſſarium eſt; Deum eſſe, cùm ex ſola divinâ bonitate inſtituta ſint: ſed neceſſitate quæ eſt ex ſuppoſitione finis. Non ita tamen, quòd ſinè his Deus hominem ſanare non poſſet, quia ſacramentis virtutem ſuam non alligavit; ſicut cibus neceſſarius eſt ad vitam humanam.* Solùm ergo de neceſſitate congruentiæ quæritur, nimirùm: An *Per ſacramenta magis congruè ſiat hominis reparatio; ſicut equus dicitur neceſſarius ad iter, quia in equo faciliùs homo vadit.*

IV. Noto tertiò: nos hìc etiam ſupponere, quòd cùm de fide certum ſit, Deum inſtituiſſe ſacramenta; & eàdem fide certum ſit, Deum non poſſe operari, niſi convenienter: ſequitur, quòd de fide etiam certum ſit, ſacramenta eſſe convenienter inſtituta. Quia tamen non defuere ex Ethnicis, ut Porphyrius, & ex hæreticis quidam, ut Manichæi, & alii, qui ſacramenta execrati ſunt; indignum judicantes, hominem animal nobiliſſimum ſubdi in ſua ſpirituali ſanctificatione rebus inanimatis, & viliſſimis: ideo præſenti quæſtioni aperuerunt viam.

§. II.

Reſolvitur Dubium.

V. DIco. Neceſſarium fuit, neceſſitate convenientiæ, ſacramenta inſtitui ad hominum juſtificationem, & ſalutem. Ita S. Tho. citatis locis, & Tridentinum, Seſſ. 7. de Sacr. in genere, Can. 4. *Si quis* (inquit) *dixerit, ſacramenta novæ Legis non eſſe ad ſalutem neceſſaria, ſed ſuperflua .... anathema ſit.*

Triplici ratione probat hoc Catholicum Aſſertum S. Thomas. Primam petit ex conditione humanæ naturæ; quæ eſt, ut per ſenſibilia, & corporalia in intelligibilia, & ſpiritualia deducatur: ſed ad divinam providentiam pertinet, ut unicuique rei provideat ſecundùm conditionem ſuæ naturæ; ergo *Convenienter divina ſapientia homini auxilia ſalutis confert* ſub

Digitized by Google

ſub quibuſdam corporalibus, & ſenſibilibus ſignis, quæ ſacramenta dicuntur. Hæc ratio ſumpta eſt ex Chryſoſtomo, *Hom.* 83. *in Matthæum*, ubi: *Si tu* (inquit) *incorporeus eſſes, nuda tibi Deus, & incorporea dona tradidiſſet: ſed quoniam corpori adjunctum ſpiritum habes, in rebus corporeis ſpiritualia tibi tra'duntur.*

VI. Secundam rationem petit ex ſtatu hominis, qui peccando ſe ſubdidit per affectum corporalibus rebus. Sapiens autem Medicus ſtudet medicinam exhibere ægroto in iis rebus, quibus ægrotus per affectum adhæret, ut libentiùs ab ægroto ſumatur: & etiam ibi ei medicinale remedium præbere, ubi patitur morbum; ergo *Conveniens fuit, ut per quædam corporalia ſigna homini ſpiritualem medicinam adhiberet. Nam ſi ſpiritualia nuda ei proponerentur, eis animus applicari non poſſet, corporalibus deditus.*

VII. Tertiam rationem ſumit ex ſtudio actionis humanæ. Homo enim libenter exercetur circa ſenſibilia, & ægrè ab illis divellitur: *Ne ergo eſſet homini durum, ſi totaliter à corporalibus actibus abſtraheretur; propoſita ſunt ei corporalia exercitia in ſacramentis, quibus ſalubriter exerceatur ad evitanda ſuperſtitioſa exercitia.* Unde concludit: *Sic igitur per Sacramentorum inſtitutionem homo convenienter ſuæ naturæ eruditur per ſenſibilia; humiliatur, ſe corporalibus ſubjectum cognoſcens, dum ſibi per corporalia ſubvenitur; præſervatur etiam à noxiis actionibus per ſalubria exercitia ſacramentorum.*

§. III.

Solvuntur Objectiones.

VIII. Objicitur primò. Apoſtolus 1. *ad Timoth.* 4. *v.* 8. ait. *Corporalis exercitatio ad modicum utilis eſt:* ſed uſus ſacramenti eſt exercitatio quædam corporalis; ergo &c.

Reſpondeo ex S. Th. hac q. 61. a. 1. ad. 1. *Quòd corporalis exercitatio, inquantùm eſt corporalis, ad modicum utilis eſt; ſed exercitatio per uſum ſacramentorum non eſt purè corporalis, ſed quodammodo ſpiritualis, ſcilicet, per ſignificationem, & cauſalitatem.* Vel, ut ait in 4. diſt. 1. q. 1. a. 1. qu. 1. ad 4. *Quòd corporalis exercitatio, ſecundùm ſe accepta, ad modicum utilis eſt, in comparatione ad pietatem, ut ibi Apoſtolus intendit: ſed ſi ei pietas adjungatur, ſicut fit in ſacramentis, quæ ad Religionis pietatem pertinent, eſt valdè utilis.*

IX. Objicitur ſecundò idem Apoſtolus, 2. *Cor.* 12. *v.* 9. cui Dominum roganti, ut ſpiritum Satanæ ab ipſo amoveret, dictum fuit: *Sufficit tibi gratia mea:* at non ſufficeret, ſi eſſent neceſſaria ſacramenta; ergo &c.

Reſpondeo ex S. Th. *q.* 61. *citatâ a.* 1. *ad* 2. neg. min. Deus enim dat hominibus gratiam ſecundùm modum eis convenientem: modus autem eis conveniens, ut vidimus, eſt, quòd eis detur per ſenſibilia, idest, per Sacramenta.

X. Objicitur tertiò. Poſitâ causâ ſufficiente nil aliud eſt neceſſarium ad effectum: ſed Paſſio Chriſti eſt cauſa ſufficiens noſtræ ſalutis: dicit enim Paulus Rom. 5. v. 10. *Si cùm inimici eſſemus reconciliati ſumus Deo per mortem Filii ejus; multò magis reconciliati, ſalvi erimus in vita ipſius;* ergo &c.

Reſpondeo ex eodem ibi ad 3. *Quòd Paſſio Chriſti eſt ſufficiens cauſa humanæ ſalutis. Nec propter hoc ſequitur, quòd ſacramenta non ſint neceſſaria ad humanam ſalutem, quia operantur in virtute Paſſionis Chriſti: & paſſio Chriſti quodammodo applicatur hominibus per ſacramenta, ſecundùm illud, ad Rom.* 6. Quicumque baptizati ſumus in Chriſto Jeſu, in morte ipſius baptizati ſumus.

XI. Objicies quartò. Inconveniens eſt adhibere media inepta ad finem: ſed ſacramenta media inepta ſunt ad juſtificationem: ablutio enim corporis per aquam, quam proportionem

habet,

habet, ut animam mundet? ergo &c.

Reſpondeo, diſt. maj. Media inepta relatè ad agens principale, co. maj. Relatè ad alios, nego maj. Imò agens aſſumens medium cæteroquin ineptum, & illud reddens aptum ad finem; oſtendit potentiam ſuæ virtutis, & convenientiſſimè agit. Sic Samſon, cùm maxillâ Aſini occidit mille hoſtes, potentiam ſuæ virtutis maximè oſtendit: quia licèt reſpectu aliorum eſſet inepta ad tantam occiſionem, in manu tamen ipſius ſacta fuit aptiſſima. Eodem ſimili modo ablutio aquæ reſpectu aliorum inepta ad noſtram juſtificationem, aſſumpta tamen à Deo aptiſſima redditur; & ſic infinitam ejus virtutem oſtendit.

XII. Objicies quintò. Non fuit conveniens, ut homo per peccatum debilitatus novis præceptis, & oneribus gravaretur: ſed ſacramenta nova præcepta ſunt, & nova onera; ergo &c.

Reſpondeo cum S. Bonaventura, *in 4. diſt. 1. q. 1. a. 1.* quòd duplex eſt onus, aliud onerans, quòd difficultat motum; alterum allevians, quòd facilitat motum. Hujuſmodi ſunt rotæ in curribus, alæ in avibus, quæ ſunt onera alleviantia, & facilitantia motum. Præcepta ergo ſuſcipiendi ſacramenta, ſunt onera alleviantia motum, & propterea in ſenſibilibus collocantur: quia per hæc ad ſpiritualia faciliùs homo aſcendit, & via ſalutis ipſi redditur planior, ac facilior.

DUBIUM III.

An in Statu Naturæ Innocentis fuerint, vel fuiſſent Neceſſaria Sacramenta.

§. I.

De Statu Innocentiæ, qui de Facto fuit.

I. Dico. Homini in ſtatu illo breviſſimo, quo in originali innocentia permanſit, non fuerunt præſcripta, nec neceſſaria ſacramenta. Ita S. Tho. 3. *p. q. 61. a. 2.* & in 4. *diſt. 1. q. 1. a. 1. q. 2.* & ſic probo. In illo enim ſtatu homo ex omni parte rectitudine fruebatur: in eo enim ſuperiora inferioribus dominabantur: *Sicut enim mens ſuberat Deo: ita menti ſuberant inferiores animæ vires, & ipſi animæ corpus:* ſed contra hunc ordinem eſſet, ſi anima perficeretur, quantùm ad gratiam, per aliquid corporale, quòd fit in ſacramentis, in quibus ad recipiendam gratiam anima ſubjicitur corporalibus rebus; ergo in eo ſtatu homo ſacramentis non indigebat: non ſolùm iis, quæ ordinantur in remedium peccati, quod tunc in homine non erat, ſed nec iis, quæ ordinantur ad perfectionem animæ.

II. Confirmo. Nos egemus ſacramentis propter duo; & propter curationem, & propter eruditionem: ſed Adam ex neutro capite ſacramentis indigebat; ergo &c. Min. probatur. Non egebat ut per ſacramenta curaretur, quia infirmus non erat. Ut autem dicitur, Matth. 9. v. 12. *Non eſt opus valentibus Medicus, ſed malè habentibus.* Non egebat, ut per ea erudiretur: ſpiritualium enim, & ſupernaturalium cognitionem non ex ſenſibilibus, ſed à Deo per ſpecies immediatè ipſi infuſas acceperat. Quòd ſi in aliqua cognitione uſus fuit phantaſmatibus, illis uſus fuit, ut inferioribus, ſicut anima utebatur corpore ſubdito; ergo ex nullo capite fuit conveniens, ut Adam innocens per ſacramenta ſenſibilibus ſubjiceretur. Vide S. Th. *in 4. ſent.* citato loco.

His addo: quòd nec Scriptura, nec Traditio aliqua ſtatus innocentiæ ſacramenta recenſet. Major dubitandi ratio eſt: An ſi Adam, & Eva in illo felici ſtatu perſeveraſſent; pro illis, & poſteris ejus fuiſſet conveniens aliqua ſacramentorum inſtitutio. Pro quo

§. II.

De Statu Innocentiæ, qui Fuiſſet.

III. DIco. Veroſimilius eſſe, quòd ſi Adam, & Eva in Innocentiæ ſtatu perſeveraſſent, fuiſſent quidem vera Sacrificia, oblationes, & ritus ſenſibiles; non tamen fuiſſent, ſive pro ipſis, ſive pro eorum poſteris vera ſacramenta. Dico *Veroſimile eſſe*. Quia cùm revelatum non ſit, quid Deus, ex cujus beneplacito pendet ſacramentorum inſtitutio, in illa hypoteſi facturus fuiſſet; non poteſt certò ſtatui, quid futurum fuiſſet, ſed ſolùm ex congruentiis deduci.

Prior ergo pars ſuaderi poteſt ſic. Nam in illo ſtatu homo coluiſſet Deum, non ſolùm cultu interno, ſed etiam externo: homo fuiſſet etiam tunc compoſitus ex anima, & corpore; ergo coluiſſet Deum, & colere debuiſſet, non ſolùm animâ, & per actus ſpirituales, & internos; ſed etiam corpore, & per actus ſenſibiles, & externos: ut ſic per utramque ſui partem Deum auctorem, & Dominum ſuum recognoſcere, ac proteſtari poſſet.

Secunda quoque pars colligitur ex rationibus, ſeu congruentiis ſupra allatis. Credibile eſt enim, quòd divina providentia proviſura fuiſſet homini de mediis illi ſtatui convenientibus; ſicut modò providet ei de mediis præſenti ejus ſtatui congruis: atqui ſicut præſenti ſtatui, in quo homo per peccatum ſubjecit ſe ſenſibilibus, congruum eſt, ut dependenter à ſenſibilibus ad ſpiritualia perducatur, & curationem à morbo, quo laborat, obtineat: ita ſtatui Innocentiæ, in quo ſummâ rectitudine potiebatur, ſuperiora perfectè dominabantur inferioribus, incongruum fuiſſet, ut ad inferiora deprimeretur, & eis fieret ſubjectus in aſſequenda, vel conſervandâ, aut augendâ gratiâ; ergo fuiſſet incongruum, ut pro eo ſtatu ad hunc finem ſacramenta inſtituerentur.

IV. Sed dices primò. In illo ſtatu, ut concedimus, fuiſſent vera Sacrificia, ac cæremoniæ externæ, & ſenſibiles: cur ergo non etiam vera ſacramenta licèt in ſenſibilibus poſita?

Confirmatur. Homines tunc conſtituiſſent veram Eccleſiam viſibilem; ſed, ut docet S. Auguſt. l. 19. contra Fauſtum, c. 11. *In nullum nomen Religionis, ſeu verum, ſeu falſum coadunari homines poſſunt, niſi aliquo ſignaculorum, vel ſacramentorum viſibilium conſortio colligentur*. ergo &c.

V. Reſpondeo: aliam eſſe rationem de Sacrificiis, oblationibus &c. ac de ſacramentis. Nam Sacrificia inſtituta ſunt ad cultum, & proteſtationem divinæ majeſtatis; nempe, ut creatura per illa recognoſcat Deum, ut Dominum rerum omnium tùm ſpiritualium, tùm corporalium: ideoque homo, qui naturâ ſuâ conſtat non ſolo ſpiritu, ſed etiam corpore, debuiſſet Deo litare ritibus non ſolùm ſpiritualibus, ſed etiam corporalibus, in quocumque ſtatu poſitus. At ſacramenta inventa ſunt, ut homo, qui ſpiritualium oblitus, ad ſenſibilia per peccatum ſe depreſſit, per eadem ſenſibilia ſanctus ad Deum erigatur, & gratiam recuperet. Hoc autem in ſtatu innocentiæ, in quo homo ad ſenſibilia depreſſus non foret, non decuiſſet.

VI. Ad Confirm. dico, S. Auguſt. vel loqui de Eccleſia, & Religione, quæ modò eſt, vel eſſe poteſt, nimirum, aut verâ, aut falsâ; quæ in ſtatu innocentiæ non fuiſſet. Vel, ſi velis, eum loqui de Eccleſia cujuſcumque ſtatus; obſerva, eum loqui non *copulativè*, ſed *disjunctivè*, nempe, *ſignaculorum*, *vel ſacramentorum*: ut noveris, ad hoc, ut homines in una aliquâ Eccleſiâ, vel religione adunentur, alterutrum requiri: nempe, ut vel in ſignaculis, nempe, Sacrificiis, & externis ritibus; vel in ſacramentis conveniant: non tamen utrumque requiri.

VII. Dices ſecundò. In ſtatu innocentiæ homines peccaſſent, vel ſaltem

tem potuiſſent peccare; ergo indiguiſſent ſacramentis, ut à peccatis ſanarentur.

Reſpondeo, de hac queſtione nos egiſſe, *Tom 6. in 1. p. Tr. de Homine, & ejus ſtatibus. Qu.* 3. *Dub.* 5. §. 2. Ubi cum S. Th. 1. *p. q.* 100. *a.* 2. & *in* 2. *diſt.* 20. *qu.* 2. *a.* 3. *ad* 5. ſententiam affirmativam ſuſtinuimus. Quare co. ant. neg. conſ. Dato enim, quòd in eo ſtatu aliquis peccaſſet; peccatum illud purgandum non fuiſſet dependenter à ſenſibilibus, & ſacramentis, ſed per actus pœnitentiæ, & amoris Dei &c.

VIII. Dices tertiò. In ſtatu innocentiæ poſteri Adami acquiſiviſſent ſcientiam per ſpecies à rebus ſenſibilibus acceptas; ergo etiam accepiſſent gratiam mediis ſacramentis ſenſibilibus.

Reſpondeo, neg. conſ. Accipere enim ſpecies à ſenſibilibus in cognitione, naturale eſt animæ conjunctæ corpori: & ideo talem modum cognitionis admiſimus etiam in Chriſto. At accipere gratiam dependenter à ſenſibilibus, provenit ex defectu integritatis naturæ, in qua ſuperiora inordinatè dependent ab inferioribus; qui defectus in illo ſtatu non fuiſset.

IX. Dices quartò. In ſtatu Innocentiæ fuit verum matrimonium inter Adam, & Evam, & fuiſſet inter eorum poſteros, ſi in eo ſtatu perſeveraſſent: ſed matrimonium fuit verum ſacramentum, dicente Paulo, ad Epheſ. 5. v. 32. *Sacramentum hoc magnum eſt;* ergo &c.

Reſpondeo, neg. min. Cum S. Tho. 3. *p. q.* 61. *a.* 2. *ad* 3. Matrimonium enim in ſtatu innocentiæ, imò & poſt peccatum, ante Chriſtum, non fuit inſtitutum, ut ſacramentum; ſed ſecundùm quòd eſt in officium naturæ. Eſtò enim tunc aliquomodo adumbraret conjugium ſpirituale, quod futurum erat inter Chriſtum, & Eccleſiam: quia tamen non fuit tunc inſtitutum, ut per illud homines tunc ſanctificarentur, ſed ut per illud multiplicarentur; ideo ſacramentum non erat, niſi in latiſſima ſignificatione: ſicut in hoc ſenſu omnia vetera, ſacramenta erant, ideſt, ſigna, & figuræ omnium, quæ in nova Lege futura erant. Et in hoc ſenſu loquitur Apoſtolus. Unde matrimonium ad eſſe ſacramenti, & collativi gratiæ ſolùm ex Chriſti inſtitutione elevatum eſt, ut ſuo loco dicetur.

X. Dices quintò. Eſtò homo in ſtatu innocentiæ nondum peccaſſet, fuit tamen ab initio mundi productus ignis Inferni ut pœna. Item eſtò in illo ſtatu nullus eſſet morbus, fuerunt tamen productæ herbæ medicinales. Similiter eſtò in Adamo nullum fuerit pro illo ſtatu peccatum, & proinde nullum actum pœnitentiæ exercuerit, fuit tamen in eo habitus pœnitentiæ; ergo pariter fuiſſent ſacramenta in illo ſtatu, quamvis pro eo nullus futurus eſſet uſus.

XI. Reſpondeo, co. ant. neg. conſ. Nam ignis Inferni, & herbæ medicinales ad ordinem creationis pertinent; & ideo initio mundi, quo conſummata fuit rerum omnium creatio, producenda erant. At ſacramenta non ad ordinem creationis ſpectant, ſed potiùs ad ordinem recreationis, & reparationis: & propterea non à mundi exordio erant inſtituenda, ſed expectandum erat, ut homo caderet, & fieret indigens reparatione. Imò ſicut ſi Adam non peccaſſet, Chriſtus Reparator non veniſſet: ita ſi non caderet, media reparationis non fuiſſent providenda. — Ad id, quod additur de pœnitentia, dico, quòd cùm habitus pœnitentiæ ſit proprietas conſequens gratiam in ſubjecto capaci peccati, & Adamus in ſtatu innocentiæ capax eſſet peccandi: idcirco cum gratia debuit in illo infundi habitus pœnitentiæ, quo eſſet habilis ad dolendum de peccato, ſi peccaret. At Sacramenta non ſunt proprietates gratiæ, ſed exteriora remedia inventa à divina miſericordiâ, ad hominem à peccato per ſenſibilia, ad quæ ſe dejece-

rat

Digitized by Google

rat, relevandum. Miſericordia autem ſupponit miſeriam, & relevatio lapſum, & reparatio per ſenſibilia ſupponit converſionem ad ſenſibilia per peccatum originis.

DUBIUM IV.

An in Lege Naturę fuerint Sacramenta?

§. I.

De Remedio pro Peccato Originali.

I. UT tollatur æquivocatio, noto: ſtatum Legis naturæ poſſe dupliciter intelligi. Uno modo pro ſtatu, quo homines ordinarentur ad ſolum finem naturalem; & ſolis præceptis naturalibus, non verò ſupernaturalibus obligarentur. Et in hoc ſenſu ſtatus Legis naturæ eſtò fuerit poſſibilis (ut contra Lutherum, Janſenium, & alios oſtendimus, *Tom. 6. in 1. p. Tract. de Homine, & ſtatibus ejus. Quæſt. 11. Dub. 1.*) numquam tamen fuit. Homo enim ſtatim, ac conditus, elevatus fuit ad ordinem ſupernaturalem; ac proinde obligatus ſervare præcepta non ſolùm naturalia, ſed etiam ſupernaturalia credendi, ſperandi, & amandi Deum auctorem gratiæ, & gloriæ.

Secundò. Status Legis naturæ accipi poteſt pro ſtatu, in quo homo obligetur ſolis præceptis connaturaliter competentibus naturæ elevatæ; nulli autem præcepto poſitivo divino adſtringatur. In hoc autem ſtatu fuerunt homines ab Adamo lapſo ad inſtitutam uſque circumciſionem. Poſtquam enim Deus Adæ lapſum per promiſſionem Chriſti venturi reparare decrevit; reliquit Adam, & poſteros ejus ſub lege naturæ; nullaque eis impoſuit præcepta, quàm quæ naturaliter ſequuntur naturam rationalem, & ſtatum elevationis: & quia ſtatum elevationis naturaliter ſequuntur præcepta credendi, ſperandi, & amandi Deum ſuper omnia, & proximum, ſicut nos ipſos; in quibus includuntur præcepta Religionis circa Deum, temperantiæ circa nos ipſos, & juſtitiæ, & caritatis erga proximum: ideo his ſolis præceptis alligabantur. Præcepta tamen hujuſmodi non fuerunt tradita hominibus aliquâ lege à Deo promulgatâ, aut ſcriptâ; ſed præcepta fidei, ſpei, & caritatis innoteſcebant poſteris per traditionem ab Adamo, ſicut & fides in promiſſum liberatorem. Præcepta verò colendi Deum, honorandi parentes &c. ſcripta erant in cordibus cujuſque, & lumine rationis cuilibet monſtrabantur: quò ſpectat interrogatio illa, Pſalmi 4. v. 6. *Quis oſtendit nobis bona?* Cui reſpondetur: *Signatum eſt ſuper nos lumen vultus tui Domine.* De hoc ergo ſtatu quærimus: An pro eo tempore, quo homines in eo vixerunt, fuerint aliqua ſacramenta, quibus juſtificarentur.

II. Dico. Certum eſt, lapſo Adamo, & naturâ per peccatum vitiatâ, à Deo proviſum fuiſſe de aliquo remedio, quo ipſe, ejuſque poſteritas repararetur. Et probo. Nam poſt Adæ lapſum omnes homines naſcebantur ſpoliati gratiâ, & donis gratuitis, infecti peccato originali, vulnerati in naturalibus, excluſi à cœleſti beatitudine; quæ fuit inflicta Adamo pœna: atqui per vires naturæ non poterat homo ab originali culpâ mundari, multò minùs dona gratuita deperdita recuperare. Imò cùm liberum arbitrium ita eſſet attenuatum ad bonum, per peccatum; ut nec moraliter poſſet, ſolis naturæ viribus, totam legem naturalem implere; quin in nova peccata actualia, quibus debetur etiam pœna ſenſus, incideret: actum penitus fuiſſet de humani generis ſalute, niſi divina providentia præparaſſet illi aliquod remedium ſupernaturale, quo reparari poſſet, & non totum periret, ac damnaretur.

III. Hoc remedium credibile eſt, ſtatim poſt Adami peccatum à Deo inſpiratum fuiſſe. Nam Adam de facto libe-

Digitized by Google

liberatus fuit à peccato. Nam, *Sap. 10. v. 1.* dicitur: *Hæc* (ideſt, Sapientia) *illum, qui primus formatus eſt à Deo Pater orbis terrarum, cùm ſolus eſſet creatus, cuſtodivit, & eduxit illum à delicto ſuo.* Rursùs: Abel, Enoch, Noè juſtificati fuerunt à culpa originali: deſcribuntur enim, ſicut & alii non pauci, tanquam juſti, perfecti, & amici Dei. At hi juſtificari non potuerunt, niſi Deus inſpiraſſet eis remedium, quo poſſent juſtificari; ergo &c.

IV. Et quamquam, ut ait Aug. lib. de Pecc. origin. cap. 30. *Ante Abraham, utrum aliquo corporali, & viſibili ſacramento juſti, vel eorum parvuli ſignarentur Scriptura non exprimit;* quia tamen, ut ibi docet: *Nemo prorſus inde liberatus eſt, aut liberatur, aut liberabitur, niſi gratiâ Redemptoris:* propterea credendum eſt, illud remedium nil aliud fuiſſe, quàm fidem in Chriſtum venturum: quæ fides cùm dari non poſſet, quin à Deo revelaretur Adamo adventus Chriſti Mediatoris: idcirco Deus revelavit ei, ſe miſſurum Chriſtum ut Redemptorem, ſimulque promiſit per merita, & gratiam illius, ſe ei, & poſteris ejus, qui in Mediatorem venturum crederent, ſperarent, & Deum toto corde diligerent, ac peccata deteſtarentur, peccata remiſſurum, redditurum gratiam ſuam: &, ſi in ea uſque ad finem perſeverarent, ſuo tempore daturum etiam gloriam. Hoc factum fuit, *Geneſ. 3. v. 15.* cum penè ſtatim poſt Adæ peccatum converſus Deus ad ſerpentem, dixit: *Inimicitias ponam inter te, & mulierem, inter ſemen tuum, & ſemen illius, ipſa* (ſeu, ut alii legunt, *ipſe*, vel *ipſum*) conteret caput tuum. Quibus verbis promiſit Deus Adamo ſemen ex muliere, quod, vel per quod mulier contereret caput ſerpentis, hoc eſt, vinceret Diabolum, & humanum genus à peccato liberaret. Hoc autem ſemen mulieris, per quod talia promittebantur, quid aliud erat, niſi Chriſtus Mariæ Virginis Filius?

V. Credidit ergo Adam Deo, ſicque credens, & per Chriſtum & ſperans, ejus ope ſe remiſſionem ſui peccati, & æternam ſalutem conſecuturum, diligens Deum ſuper omnia, & perfectâ contritione deteſtatus peccatum, recuperavit gratiam, & à peccato fuit juſtificatus. Hæc revelatio annuntiata eſt ab Adamo filiis, & nepotibus, perpetuâ traditione ad poſteros tranſmiſſa, & à Deo ſæpius confirmata: & hac cæperunt homines juſtificari, & ſalvari ab initio Mundi.

VI. Hinc patet, ut ſupra diximus, Religionem Chriſtianam, hoc eſt, fundatam in fide Chriſti, incæpiſſe ab initio mundi, ſtatim poſt Adæ lapſum, ante omnes alias Sectas, licèt habuerit diverſos ſtatus. Nam qui fuerunt ante Chriſti adventum, credebant in Chriſtum venturum; nos credimus in Chriſtum, qui jam venit. Unde, *Apoc. 13. v. 8.* Chriſtus dicitur Agnus, *Qui occiſus eſt ab origine Mundi.* Unde S. Auguſt. l. 1. Retract. c. 13. *Res ipſa* (inquit) *quæ nunc Chriſtiana Religio nuncupatur, erat apud Antiquos, nec defuit ab initio generis humani, quouſque ipſe Chriſtus veniret in carne: unde vera Religio, quæ jam erat, cæpit appellari Chriſtiana..... Propterea dixi:* Hæc eſt noſtris temporibus Chriſtiana Religio. *Non quia prioribus temporibus non fuit, ſed quia poſterioribus hoc nomen accepit.* Videantur quæ diximus, *Tom. præced. Tract. de Gratia Chriſti.*

§. II.

An Præfatum Remedium, in Lege Naturæ Inſtitutum, fuerit revera Sacramentum?

VII. Resolutio hujus difficultatis pendet ab hac alterâ, nempe: An remedium pro peccato originali in lege naturæ inſtitutum, eſſet pura fides interna Chriſti venturi; an verò aliquo ſigno ſenſibili exprimeretur. Cum enim, ut ſupra vidimus, Sacra-

men-

mentum debeat eſſe ſignum ſenſibile, & externum; ſi fides illa fuiſſet merè interna non poſſet dici, quòd fuerit ſacramentum.

VIII. In hoc diviſos invenio Doctores: dicentibus quibuſdam, remedium præfatum fuiſſe ſolùm fidem internam, nec oportuiſſe, eam aliquo ſenſibili ſigno manifeſtare; aliis contrarium ſentientibus, ac volentibus, ſignum illud externum adhibendum, vel fuiſſe determinatum à Deo; vel pro libito parentum applicantium ſuam fidem parvulis juſtificandis. Verùm cùm circa hoc profundum ſilentium ſit in Scripturis; nihil certi poſſumus ſtatuere, ſed ſolùm probabilibus conjecturis initi. Nihilominus

IX. Dico. Remedium illud pro parvulis in lege naturæ non fuit fides merè interna, ſed aliquo ſigno ſenſibili manifeſtata; & proinde fuit verum ſacramentum. Prima pars Colligitur ex S. Thoma, 3. *p. q.* 60. *a.* 5. *ad* 3. ubi ait: *Sicut Auguſt. dicit, l.* 19. *contra Fauſtum, c.* 16. *diverſa ſacramenta diverſis temporibus congruunt; ſicut etiam diverſis verbis ſignificantur diverſa tempora, ſcilicet, præſens, præteritum & futurum. Et ideo ſicut in ſtatu Legis naturæ homines nulla Lege exteriùs datâ, ſed ſolo interiori inſtinctu movebantur ad Deum colendum: ita etiam ex interiori inſtinctu determinabatur eis, quibus rebus ſenſibilibus ad Dei cultum uterentur.* Et eàdem, 3. *p. q.* 70. *a.* 4. *ad* 2. poſtquam dixit, quòd ante Circumciſionem *Non requirebatur aliquod ſignum proteſtativum hujus fidei* (nimirum determinatum pro omnibus) *quia nondum homines fideles ſeorſum ab Infidelibus cæperant adunari ad cultum unius Dei*; ſubjungit: *Probabile tamen eſt, quòd parentes Fideles pro parvulis natis, & maximè in periculo exiſtentibus, aliquas preces Deo funderent, vel aliquam benedictionem eis adhiberent (quòd erat quoddam ſignaculum fidei) ſicut adulti pro ſe ipſis preces, & ſacrificia offerebant.* Quemadmodum ergo tunc temporis adulti precibus, & Sacrificiis ſenſibilibus fidem ſuam manifeſtabant; ſic etiam à parentibus factum fuiſſe pro pavulis eorum, credendum eſt.

X. Scio, S. Th. in 4. *diſt.* 1. *q.* 2. *a.* 6. *qu.* 2. videri oppoſitum ſenſiſſe; nempe, quòd pavulis ſufficiebat motus fidei parentum erga ſalutem filii *Sine omni exteriori ſigno.* — Sed præterquamquod, ut vidimus, in Summa oppoſitum docet; exponendus eſt, eum excludere omne exterius ſignum legiſlativâ poteſtate pro omnibus ſtatutum, ſicut poſtea factum eſt per Circumciſionem; non verò omne ſignum exterius pro libito parentum adhibendum. Vel excludere ſignum exterius, quod eſſet aliquod Sacrificium, vel oblatio victimæ, ſicut admittit pro adultis; non verò motum fidei parentum voce, vel alio exteriori ſigno expreſſum. Unde, Q. 4. *de Malo, a.* 8. *ad* 12. ait: *Fides ergo Antiquorum cum aliqua proteſtatione fidei valebat parvulis ad ſalutem.*

XI. Sancto Thomæ præivit Magiſter ejus Auguſtinus, qui, *l.* 5. *contra Julian. c.* 11. ait: *Nec ideo tamen credendum eſt, & ante datam Circumciſionem famulos Dei, quandoquidem eis inerat Mediatoris fides in carne venturi, nullo Sacramento ejus opitulatos fuiſſe parvulis ſuis; quamvis, quid illud eſſet, aliquâ neceſſariâ cauſâ, Scriptura latere voluerit. Nam & Sacrificia eorum legimus, quibus utique ſanguis ille figurabatur, qui ſolus tollit peccata mundi.*

XII. Probatur etiam hoc diſcurſu. Si ad juſtificandos parvulos in Lege naturæ ſola fides interna, nullo adhibito ſenſibili ſigno, ſuffeciſſet; potuiſſent juſtificari ab originali pueri non ſolùm nati, ſed etiam nondum nati, & in utero matris concepti; quia motus mentis æqualiter ſe extendere poteſt ad nondum natos, & ad natos: ſed ſecundùm Legem ordinariam nemo poteſt ab originali mundari, priuſquam naſcatur, quia debet priùs naſci, quàm renaſci; ergo &c.

XIII.

XIII. Ex dictis ſequitur ſecunda pars, nempe, quòd illud remedium fuerit verum, pro illo ſtatu, Sacramentum. Nam illud remedium applicabatur aliquo ſigno ſenſibili, quo poſito parvuli per Chriſtum mundabantur. Aderat etiam inſtitutio Divina, eſtò non ſcripta, ſaltem interiùs inſpirata. Et licèt non eſſet determinatum in ſpecie, quo ſigno eſſet fides parentum applicanda parvulis, ſed hoc eorum arbitrio relinqueretur; ut ſcilicet, vel prece, vel benedictione hoc facerent; ſat erat, ut eſſet determinatum in genere: ſicut etiam in aliquibus novæ Legis ſacramentis, materiæ eorum fuerunt determinatæ à Chriſto non in ſpecie, ſed ſolùm in genere, ut multi Theologi primi ordinis ſentiunt.

Probatur etiam. Quia Aug. ſupra laudatus, *l. 5. contra Jul. c. 11.* illud remedium vocat ſacramentum. Unde ſic diſcurro. Si remedium illud non fuiſſet ſacramentum, malè arguiſſet contra Julianum Auguſtinus: nam cùm Julianus objeciſſet Auguſtino, quòd poſitâ exiſtentiâ peccati originalis, ſequeretur antiquos Patres filios genuiſſe damnandos, cùm nondum eſſet inſtitutum Baptiſma; reſpondet: *Hoc de Baptiſmate verum dicis. Nec ideo tamen credendum eſt, ante datam Circumciſionem famulos Dei..... nullo ſacramento ejus opitulatos parvulis ſuis.* Falſum autem dixiſſet, ſi remedium illud ſacramentum non fuiſſet.

XIV. Neque obeſt primò: quòd in eo ſtatu, præter præcepta fidei, ſpei, & caritatis, nullum eſſet præceptum cæremoniale; primum enim fuit præceptum Circumciſionis: præfatum autem remedium ſenſibile, ſeu ſacramentum pro parvulis fuiſſet præceptum cæremoniale.

Nam eſtò in eo ſtatu nullum eſſet præceptum cæremoniale per legem exterius traditum, fuit tamen, ut interiùs inſpiratum: ſicut fuiſſe etiam interiùs inſpiratas cæremonias pro Sacrificiis, precibus, & benedictionibus, quas juſti faciebant prò ſe ipſis, nemo, ut puto, negabit.

XV. Neque obſtat ſecundò: quòd ſacramentum conſtare debeat rebus, & verbis: in præfato autem remedio nulla adhibebantur verba.

Nam in primis, ſecundum S. Th. citatum, *q. 70. a. 4. ad 3.* probabile eſt, quòd parentes uſi fuerint aliquo ſenſibili ſigno cum quibuſdam precibus. Deinde dico, quòd eſtò ſacramenta novæ Legis, quia in ſui ſignificatione clariora, debeant perfici verbis ſignificatum ſacramenti exprimentibus; hoc tamen non requirebant ſacramenta vetera, utpote obſcuriora, & in umbris poſita. De hoc vide S. Th. *in 4. diſt. 1. q. 1. a. 3. in Corp.*

XVI. Neque obſtat tertiò: quòd fides parentum poſſet eſſe informis, & conſequenter, ex parte operantis inepta ad conferendam gratiam: neque etiam ex opere operato, quia hoc eſt proprium ſacramenti novæ Legis.

Nam reſpondeo, remedio illo mundatos fuiſſe parvulos, non ob meritum fidei Miniſtri operantis; ſed ob meritum Chriſti, per fidem ejus operantis. Ita S. Tho. *Q. 4. de malo a. 8. ad 12.* dicens: *Fides ergo Antiquorum cum aliqua proteſtatione fidei valebat parvulis ad ſalutem, non prout erat quidam actus meritorius credentium; unde non requirebatur, quòd eſſet actus fidei formata: ſed ex parte rei credita, ſcilicet, ipſius Mediatoris. Sic enim, & ſacramenta, qua poſtea ſunt inſtituta, valent, inquantùm ſunt quadam fidei proteſtationes. Unde non ſequitur, quòd infidelitas parentum filiis noceret, niſi per accidens, ſicut removens remedium peccati.* Hæc S. Th. benè notanda.

§. III.

An in Lege Naturæ fuerit etiam aliquod Sacramentum pro Adultis.

XVII. Gaſpar Juvenin, in *Comm. hiſt. dogm. de Sacram. Diſſert. 1. q. 2. cap. 2.* negativè reſpondet,

det, & aſſert pro ſe S. Thomam, & addit: Patres agentes de ſacramentis antiquis naturæ Legis; ſolius remedii pro parvulis meminiſse.

Verùm quòd attinet ad S. Thomam, contrarium evinco ex eodem, *in 4. diſt. 1. q. 1. a. 2. q. 3.* ubi hæc lego: *In ſtatu illo* (Legis naturæ) *non tantùm erant neceſſaria opera, quæ ſunt de dictamine legis naturalis; ſed etiam alia, quæ eſſent proteſtationes, & ſigna eorum, quæ ad reparationem pertinebant: & hæc erant illius temporis ſacramenta, ſicut Sacrificia, decimæ, oblationes, & hujuſmodi.* Et ibi, *ad 2.* Ante Legem Moſaicam dicit, quòd *Erant quædam ſacramenta neceſſitatis, ſicut illud fidei ſacramentum, quòd ordinabatur ad deletionem originalis peccati, & ſimiliter pænitentia, quæ ordinabatur ad deletionem*, actualis &c. *& diſt. 2. qu. 1. a. 2. ad 4.* probat dictum Ugonis ponentis in Lege naturæ tria ſacramenta, ideſt, ſacrificia, oblationes, & decimas. Ne autem dicatur, quòd poſtea retractavit ſententiam, legatur, 3. *p. q. 70. a. 4. ad* 3. ubi admittit, quòd parentes parvulis natis quoddam ſignaculum fidei adhiberent, *Sicut adulti pro ſe ipſis preces, & Sacrificia offerebant.* Cùm igitur Juvenin. fateatur ſignaculum fidei, quod parentes pro parvulis exhibebant, fuiſſe verum illius temporis ſacramentum; idem dicere oportebit de precibus, & oblationibus, ac Sacrificiis, quæ adulti pro ſe ipſis faciebant. Cur enim illa Sacrificia, oblationes, ſacramenta non erant? An quia, qui offerebant nullâ ordinatione inſigniti erant? At in Lege naturæ, in qua nulla adhuc data erat lex cæremonialis, ad Sacrificia offerenda, nulla requirebatur ordinatio; ſed interna inſpiratio ſufficiebat, qua quiſque Sacerdos fiebat, & quæ ſibi videbantur Deo grata eſſe, illi pro ſe ipſo poterat offerre.

XVIII. Scio, hàc in re nihil certi ſtatui poſſe; præſertim dicente Auguſtino, l. de pecc. Origin. c. 30. *Et ante Abraham quidem utrum aliquo corporali, & viſibili ſacramento juſti, vel eorum parvuli ſignarentur, Scriptura non exprimit.* Admiſſo tamen, quòd ante Abraham fuerit ſacramentum pro parvulis, non videtur negari poſſe pro adultis: nam eædem congruentiæ ſuadent utrumque. Siquidem Deus ſapientiâ ſuâ convenienter ad naturam hominis non minus adultis, quàm parvulis providiſſe credendus eſt: at quia natura in parvulis poſt peccatum Adæ converſa erat ad ſenſibilia, & ſenſibilibus ſubjecta, providit pro eis remedium in ſenſibilibus; ergo quia eodem modo corrupta erat in adultis, conveniens fuit, ut illis, quoque ex ſenſibilibus remedia pro peccatis actualibus provideret, qualia erant Sacrificia, oblationes, decimæ &c.

DUBIUM V.

An in Lege Moſaica extiterint Sacramenta?

§. I.

Quædam pro Eruditione.

I. A Mundi exordio uſque ad Abraham ſolius Legis naturæ ductui, nullâ lege forinſecùs inſonante, ſed ſolo interiore inſtinctu movente reliquit homines Deus. Hoc tempore neque fuerunt exteriori lege præcepta, ac præſcripta ſacramenta, ut vidimus. Verùm proceſſu temporis, tùm propter obſcuratam ex peccatis hominum naturæ Legem: tùm etiam ad expreſſiorem ſignificationem gratiæ Chriſti, per quam humanum genus reparatur, & à peccato ſanatur, neceſſe fuit exteriùs etiam Legem dari, & determinare, quibus homines uti deberent in ſacramentis. Ita ex S. Tho., 3. *p. q. 70. a. 2. ad 1.*

II. Hoc præcipuè contigit poſt diluvium, circa tempora Abrahæ; cùm omnes pene homines obliti veri Dei, in fal-

in falſorum Numinum adorationem incidiſſent, & in alia peccata contra Legem naturæ corruiſſent. Hac enim generali humani generis corruptione Lex naturæ penè obliterata fuerat à cordibus hominum; & in oblivionem abierat etiam lex fidei fundata in revelatione, & promiſſione Chriſti Mediatoris. Ut ergo Deus legem fidei repararet, elegit Abraham, cui revelatione particulari, & clariori promiſit de ſemine ſuo naſciturum Chriſtum: *Et benedicentur* (inquit, Gen. 22. v. 18.) *in ſemine tuo omnes gentes terræ*; eique, ac poſteris ejus impoſuit præceptum Circumciſionis, ut in carne haberent ſignum ſenſibile fidei, quâ credebant ex ſemine Abrahæ naſciturum Chriſtum. Ut autem Legem naturæ reſtitueret, poſt quadringentos circiter annos, Abrahæ poſteris in magnum populum multiplicatis, per Moyſen è Sina monte promulgavit Legem naturæ, deſcriptam in Decalogo in duabus tabulis lapideis; cui addidit maximum, ac fundamentale præceptum de Deo, & proximo diligendo.

III. Quia verò Lex naturæ ſola apparuerat moraliter inſufficiens ad arcendos populos à peccato, maximè idololatriæ, quo maxima humani generis pars detinebatur: ideo ex poſteris Adæ elegit ſibi populum peculiarem, cui ultra Legem naturæ dedit per Moyſen Legem ſcriptam; quæ præceptis fidei, & naturalibus Decalogi ſuperaddit præcepta Cæremonialia, & Judicialia. Cæremonialia quidem determinantia modum colendi Deum, & profitendi etiam exteriùs, ac ſenſibiliter fidem Mediatoris venturi: Judicialia verò determinantia legem naturalem, & modum ſe habendi erga proximum, maximè in materia juſtitiæ.

IV. Si autem quæratur: quinam obligarentur lege Moſaica? — Reſpondeo. Quòd Lege fidei, & præceptorum naturalium Decalogi obligabantur omnes Gentes. Lege autem præſcribente Cæremonias, & Judicia tenebatur ſolus populus Iſraelis, quem ut peculiarem ſibi Deus elegerat, nempe, poſteros Abrahæ, qui ex ipſo per Iſaac, & Jacob erant naſcituri. Hi omnes, & ſoli lege Moſaica tenebantur, per ſe loquendo. Obligati tamen fuerunt Lege Circumciſionis, ſaltem per accidens, Iſmael, aliique Abrahæ filii, quos genuit ex Cetura; ſed quamdiu in familia Abrahæ perſtiterunt, ſicut etiam Eſau, quamdiu in familia Iſaac permanſit.

At poſtquam Iſmael è familia Abrahæ ejectus fuit, præcipiente per Saram Domino, Gen. 21. v. 10. *Ejice ancillam hanc, & filium ejus*; & filii Ceturæ ſeparati ſunt à familia Iſaac (*Gen.* 25. *v.* 6.) & Eſau ſejunxit ſe à Jacob (*Geneſ.* 36. *v.* 6.) non amplius ipſe cum ſuis poſteris obligati fuerunt præcepto Circumciſionis. Ideoque Iſmaelitæ, ſeu Agareni, qui deſcenderunt ex Iſmaele, dicti ſunt: Idumæi, qui deſcenderunt ex Eſau, dicto etiam Edom. Populique alii, qui ex Abraham quidem, ſed per filios Ceturæ deſcendentes à poſteris Iſac ſeparati fuerunt, exempti erant tùm à Lege Circumciſionis, tùm ab aliis Moſaicis præceptis; ſed ſolâ naturæ Lege tenebantur, in eaque per fidem Mediatoris caritate formatam ſalvari poterant; ut contigit Job, quamvis gente Idumæus ex ſtirpe Eſau eſſet. Si tamen illæ, aut aliæ gentes (ut poterant) fuiſſent aggregatæ populo Iſraelitico; tunc obligatæ fuiſſent Legi Circumciſionis, totique Legi Moſaicæ: & hujuſmodi vocabantur *Proſelyti*, ut de Achior Duce Ammonitarum legitur, *Judith.* 14. *v.* 6.

V. Hinc patet differentia inter Circumciſionem, & Baptiſmum, Legem Moſaicam, & Evangelicam. Ut enim ait D. Tho. 3. p. qu. 70. art. 2. ad 3. *Baptiſmus in ſe continet perfectionem ſalutis, ad quam Deus omnes homines vocat, ſecundùm illud*, 1. *ad Timoth.* 2. Qui vult omnes homines ſalvos fieri. *Et ideo Baptiſmus omnibus populis proponitur. Circumciſio autem non continebat perfectionem ſalutis, ſed figurabat*

 ipſam,

Digitized by Google

ipſam, ut dandam per Chriſtum, qui erat ex Judæorum populo proditurus. Et ideo illi ſoli populo data eſt Circumciſio. Cæterùm cur lex Moſaica ſoli populo Judæorum data fuerit, eumque ſolum obligaverit; oſtendimus, *Tom. 2. in 1. 2. Tract. de Legibus, Qu. 4. Dub. 3. §. 1. & 2.* ubi etiam §. 3. convenienti tempore datam fuiſſe demonſtravimus. Videantur ibi dicta. Quod autem Lex Evangelica omnibus ſit propoſita, & omnes obliget ad ſalutem; oſtendit Chriſtus, dum præcipit Apoſtolis, Marci 16. v. 15. & 16. *Euntes in mundum univerſum prædicate Evangelium omni creaturæ. Qui crediderit, & baptizatus fuerit, ſalvus erit, qui verò non crediderit, condemnabitur.*

VI. Igitur Lex naturæ pro Iſraelitis duravit ab Adamo, uſque ad promulgationem Legis Moſaicæ in Monte Sina: pro cæteris verò Gentibus ab Adamo, uſque ad Chriſtum, & promulgationem Legis Evangelicæ in die Pentecoſtes. Intervallum autem, quod fluxit inter inſtitutam Circumciſionem, & promulgationem Legis Moſaicæ, non ſpectavit ad legem Moſaicam, niſi tanquam inchoamentum ejus: ideoque etiam illud tempus ad Legem naturæ pertinebat. Dicitur tamen Lex Circumciſionis ad legem Moſaicam pertinere; quia in Lege Moſaica, eſtò non fuerit inſtituta, fuit tamen confirmata. His ad eruditionem ſtatutis.

§. II.

Reſolutio Dubii.

VII. Dico. In Lege Moyſis vera Sacramenta fuerunt. Id fatentur Concilia: nam Florentinum in Lege Moſaica vera recognoſcit ſacramenta; & ſolùm ponit differentiam, quòd ſacramenta veteris Legis non cauſabant gratiam. Tridentinum etiam, de ſacramentis in genere, *Seſſ. 7. Can. 2.* ait: *Si quis dixerit, ea ipſa nova Legis ſacramenta à ſacramentis antiqua Legis non differre, niſi quia cæremonia ſunt alia, & alii ritus externi, anathema ſit.* Utrumque ergo Concilium ſupponit in antiqua Lege fuiſſe vera ſacramenta; & ſolùm vult, ea non cauſaſſe gratiam, ſicut ſacramenta Legis novæ.

VIII. Probatur primò. Apud Judæos erant Cæremoniæ externæ à Deo inſtitutæ, ad ſignificandam gratiam inquantùm ſanctificantem; ergo erant vera ſacramenta: quia, ut ſupra diximus ſacramentum in genere nil aliud eſt, quàm ſignum rei ſacræ in quantùm ſanctificantis animam.

Secundò. Ut ſuperiùs dictum eſt, in omni ſtatu hominis poſt Adæ lapſum conveniens fuit, ut homo per ſenſibilia proteſtaretur fidem ſuam in Chriſtum Mediatorem, per quem ſolùm juſtificari poteſt coram Deo; ergo etiam in ſtatu Legis Moſaicæ fuerunt propoſita ejuſmodi ſenſibilia: hæc autem erant illius temporis ſacramenta.

IX. Hæc autem Moſaica ſacramenta ad quatuor reducebantur, quatuor ex noſtris figurantia: nimirum, ad Circumciſionem figuram noſtri Baptiſmi; unde Auguſt. l. de anima, & ejus origine, l. 2. 11. *Circumciſio* (inquit) *fuit illius temporis ſacramentum, quod præfigurabat noſtri temporis Baptiſmum*: ad Agnum Paſchalem figuram noſtræ Euchariſtiæ, in qua Chriſtus agnus occiſus reficit ſpiritualiter animam: ad Ordinationes Sacerdotum, figuras noſtri Ordinis: ad varias luſtrationes, & expiationes, figuras noſtri ſacramenti pœnitentiæ.

Maſculi poſt octavum diem à nativitate Circumciſioni ſubdebantur, nec poterat anticipari. Iis vero, qui ante octavum diem morerentur, ſicut etiam fœminis, pro quibus data non erat Circumciſio, eodem ſacramento ſuccurrebatur, quod, ut ſupra vidimus, à veri Dei cultoribus, tempore Legis naturæ, & etiam poſt datam Circumciſionem uſurpabatur apud Gentes ex Abrahamo per Iſaac non progenitas.

X. Nullum tamen in Lege Moſaica fuit

fuit ſacramentum correſpondens Confirmationi, & Extremæ unctioni, Quia ut docet S. Th. 1. 2. *q.* 102. *a.* 5. *ad* 3. Confirmatio confert plenitudinem gratiæ; & Extrema unctio eſt quædam immediata præparatio ad introitum gloriæ: in Lege autem Moſaica nondum advenerat tempus plenitudinis, eo quòd neminem ad perfectum adduxit Lex. Nec etiam dabatur ultima præparatio ad introitum gloriæ; nam eo tempore aditus ad eam nondum patebat, pretio per Chriſtum nondum ſoluto. Matrimonium autem in lege Moſaica fuit quidem prout erat in officium naturæ, non autem prout eſt ſacramentum conjunctionis Chriſti, & Eccleſiæ, quæ nondum erat facta: unde & in veteri lege dabatur libellus repudii, quod eſt contra rationem ſacramenti. Hæc ex S. Thoma, ibi.

XI. Dices primò. Ante Medici adventum non ſunt adhibenda remedia; ergo ante Chriſti adventum, qui eſt medicus à peccato, non erant adhibenda remedia, qualia ſunt ſacramenta.

Confirmatur. Paſſio Chriſti comparatur ad ſacramenta, ſicut cauſa ad effectum: ſed effectus non poteſt eſſe prius tempore, quàm cauſa; ergo ante Paſſionem Chriſti non fuerunt ſacramenta.

XII. Reſpondeo, diſt. antec. Ante Medici adventum tàm in re, quàm in fide non ſunt &c. co. ant. Ante adventum præcisè in re, nego ant. Si enim ſola fides in Medicum venturum ſanare poſſet infirmum; etiam ante ejus adventum haberi poſſet per remedia ſanitas. Talis medicus fuit Chriſtus, qui ob infinitatem ſuorum meritorum, non ſolùm per ſuam præſentiam realem, ſed etiam per intentionalem, & per fidem, quâ credebatur venturus, potuit homines ſanare: ideoque congruum fuit, ut etiam ante ejus realem adventum eſſent ſacramenta, quibus qui eam fidem profiterentur, vi fidei, & intentionalis præſentiæ Chriſti Medici ſanarentur.

XIII. Ad Confirm eodem modo reſpondeo cum S. Th. 3. *p. q.* 61. *a.* 3. *ad* 1. diſt. maj. Sicut cauſa finalis, co. maj. Efficiens præcisè, nego maj. Igitur *Paſſio Chriſti eſt cauſa finalis veterum ſacramentorum, quæ ſcilicet, ad ipſam ſignificandam ſunt inſtituta: cauſa autem finalis non præcedit tempore, ſed ſolùm in intentione agentis. Et ideo non eſt inconveniens, aliqua ſacramenta ante Chriſti Paſſionem fuiſſe.*

XIV. Dices ſecundò. Idem fuit ſtatus, humani generis ab Adamo uſque ad Chriſtum; ergo eadem debuerunt eſſe ſacramenta.

Reſpondeo, diſt. ant. Idem fuit ſtatus, quoad fidem Chriſti venturi, co. ant. quoad corruptionem per peccatum, nego ant. Ita ex D. Th. mox citato, *ad* 2. Cùm enim procedente tempore proceſſiſſet in homine peccatum, & obſcuratio Legis naturæ; adeo ut ex conſuetudine peccandi peccatum magis dominaretur, Lege naturæ neglectâ: cùmque oporteret, ut per incrementa temporum in Chriſtum fides explicatiùs proponeretur; ideo conveniens fuit, ut adderentur alia remedia magis determinata, quibus Chriſti adventus clariùs præfiguraretur, & obſcuratio inducta per peccatum apertiori fidei ſignificatione tolleretur.

XV. Dices tertiò. Sacramenta Legis Moſaicæ fuerunt umbræ, & figuræ ſacramentorum novæ Legis; ergo non fuerunt vera ſacramenta: ſicut figura hominis non eſt verus homo; & umbra corporis non eſt verè corpus, ſed æquivocè.

Reſpondeo ex dictis, *Dub.* 1. *num.* 20. diſt. ant. Umbræ ſimul, & res; co. ant. Umbræ tantùm, nego ant. Sacramenta vetera erant umbræ, quia in umbra, & figura Chriſtum continebant; ſed etiam erant res, quia veræ Cæremoniæ illius ſtatus inſtitutæ ad homines Deo mancipandos. Sic Circumciſio non ſolùm erat figura Bap-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

tiſmi; ſed Cæremonia homines adjungens populo Dei. Ordinatio Aaronica nedum erat figura ordinationis noſtræ; ſed vera Cæremonia ſacrans homines divino ſervitio. Sacrificia, purgationes &c. non ſolùm erant figuræ noſtræ Penitentiæ; ſed erant Cæremoniæ ad hominum emendationem inſtitutæ: quæ omnia fidei in Chriſtum conjuncta homines ad juſtitiam non ſolùm Legalem, ſed etiam internam perducebant. Sicut populus Judaicus figura erat populi Chriſtiani, 1. *Cor.* 10. & tamen eum fuiſſe verum populum quis negabit? Recolantur ſuperiùs dicta.

§. III.

Varia Reſolvuntur.

XVI. Quæres primò: An ſacramenta Moſaica fuerint omnibus Judæis neceſſaria?

Reſpondeo: fuiſſe neceſſaria neceſſitate, non medii, ſed præcepti. Prior pars ſuadetur. Erant enim inſtituta ad ſignificandam gratiam, non ad eam cauſandam: unde, abſolutè loquendo, ſinè eorum uſu poterat per fidem internam in Chriſtum Judæus juſtificari, & conſequenter etiam ſalvari.

Poſterior pars prob. Nam eorum uſus per Moyſen poſteris Abrahami ſub pœna mortis præcipiebatur; Lex enim morte mulctabat ea non recipientes: ſecundùm Patres autem, quæ Lex damnabat temporali morte, Deus olim puniebat æternâ; igitur &c.

XVII. Quæres ſecundò: Quando nam Judæi à debito recipiendi ſacramenta Moſaica liberati ſunt?

Reſpondeo: Judeos ab illo debito liberatos fuiſſe, cum inſtituta per Moyſen ſynagoga abrogata fuit. Hoc quando contigerit, latè oſtendi, *Tomo* 2. *in* 1. 2. *Tract. de Legibus*. *Q.* 4. *Dub.* 6. Illùc ergo remitto ſtudioſum. Solùm hìc dico, tunc penitus fuiſſe extincta, quoad obligationem, ſacramenta Moſaica, quando Chriſtus mortuus fuit. Tunc enim figuræ ſunt adimpletæ; & ſacramenta vetera unâ cum tota lege moſaicâ ceſſarunt. Qua ratione Chriſtus moriens dixit; *Conſummatum eſt* (Jo. 19. v. 30.) & ut referunt Matthæus, *c.* 27. *v.* 51 Marcus, 15. *v.* 38. & Lucas, 23. v. 45. *Velum templi ſciſſum eſt in duas partes, à ſummo uſque deorſum.*

XVIII. Quæres tertiò: An poſtquam ſacramenta vera fuerunt abrogata, licitum fuerit eis aliquando uti?

Hujus quæſiti reſolutio (de quo inter Auguſtinum olim & Hieronymum acris contentio fuit) haberi poteſt ex dictis fusè, citato *To.* 2. *in* 1. 2. *Tract. de Legibus*. *Q.* 4. *Dub.* 7. eadem enim non ſunt hic repetenda. Solùm dico, ſacramenta vetera, etſi in Chriſti morte abrogata, & mortua; non tamen cæpiſſe eſſe mortifera, niſi uſque ad ſufficientem Evangelii evulgationem: adeoque eo intervallo potuiſſe Judæos licitè eis uti, dummodo non ponerent ſpem in eis, tanquam ad ſalutem neceſſariis. Ita loco citato reſolvimus, & argumenta obſtantia ſolvimus: quæ omnia ibi videri poſſunt.

XIX. Quòd ſi, præter ibi objecta, dixeris: adhuc Evangelio ſufficienter promulgato licuiſſe Judaicas Cæremonias uſurpare. Nam primò: Aſiatici uſque ad tempora Victoris Papæ ſinè ullâ peccati labe ritum judaicum in celebratione Paſchæ obſervaſſe; eam lunâ quartadecimâ menſis Martii, quacumque die incideret, celebrantes.

Secundò. Eccleſiam Æthiopum ſervare etiam in præſens conſuetudinem baptizandi, & ſimul circumcidendi pueros; qui mos ab Eccleſia Latinâ toleratur.

XX. Reſpondeo ad primum: Aſiaticos uſque ad tempora Victoris Papæ ritum illum obſervaſſe in celebratione Paſchatis; non, ut ritum Judaicum ſervarent, ſed quia id ab Antiquis, maximè à S. Joanne Apoſtolo, qui Eccleſias Aſiæ fundaverat, acceptum exiſtimabant: ideoque licitè, quia bona fide

ſide exiſtimabant, id eſſe faciendum, ut refert Euſebius, *l. 5. Hiſt. c. 23. & 24.* Verum poſtquam à Victore, & aliarum Epiſcopis Eccleſiarum edocti de contraria traditione, adhuc in ſuo ritu perſiſtere contenderunt; quapropter Victor eos excommunicare parabat, niſi S. Irenæus ſtudio pacis eum detinuiſſet, non ampliùs bonâ fide, & licitè ſe gerebant. Cæterum quia eum ritum nunquam ſervarunt, ut Judaicum, ſed ut ab Apoſtolis traditum putantes; ex hoc non infertur, Evangelio evulgato licuiſſe adhuc Moſaicos ritus ſervare.

XXI. Ad ſecundum item dico, Æthyopes illos, ſeu Abyſſinos circumcidere pueros; non ut imitentur Circumciſionem legalem, quâ circumciſus fuit Chriſtus, ſed ob devotionem: ut imitentur, nempe, dolorem, quem Chriſtus in Circumciſione paſſus eſt. Verùm certum non eſt, Abyſſinos illos vivere in obedientia Romano Pontifici: quin imò eos cenſeo Schiſmaticos, & aliis multis erroribus contaminatos, ut videre eſt apud Jobum Ludolphum, *Hiſt. Æthiop.*

DUBIUM VI.

An in Nova Lege debuerint eſſe Sacramenta?

§. I.

Reſolutio Dubii.

I. Dico. Conveniens omnino fuit, in nova Lege inſtitui à Chriſto ſacramenta. Probo primò ex S. Auguſtino, *l. 19. contra Fauſtum c. 13.* (allato à S. Th. 3. p. q. 61. a. 4. in arg. Sed contra) dicente: *Sacramenta veteris Legis ſunt ablata, quia impleta: & alia ſunt inſtituta, virtute majora, utilitate meliora, actu faciliora, numero pauciora.*

Secundò probo diſcurſu ejuſdem S. Thomæ citato loco. Sicut homines ante Chriſtum juſtificabantur per fidem Chriſti venturi; ita & poſt Chriſtum juſtificantur per fidem Chriſti jam nati, & paſſi: ſed aliis ſignis oportet ſignificari futura, & præſentia, ut enim Auguſt. dicit, *l. 19. contra Fauſtum, c. 16.* eadem, aliter res annuntiatur facienda, aliter facta, ſicut ipſa verba paſſurus, & paſſus non ſimiliter ſonant; ergo cùm ſacramenta ſint quædam ſigna, quibus fidem ſuam protestitur homo; oportet alia ſacramenta fuiſſe in veteri, & alia eſſe in nova Lege, quibus ſignificentur ea, quæ præceſſerunt in Chriſto. Videndus eſt Auguſt. *Ep. 5.* modò 138. *ad Marcellinum, c. 1.*

II. Neque ex hoc inferas, ſacramenta novæ Legis ſolo modo ſignificandi, aut fidem excitandi à veteribus differre, ut aſſerunt Novatores. — Nam in primis Auguſtinus ſupra relatus dicit, ſacramenta nova eſſe *Virtute majora, utilitate meliora &c.* Deinde S. Thom. citato loco, *ad 2.* dicit quod *Sacramenta veteris Legis Apoſtolus (Galat. 4.) vocat Egena*, & infirma elementa; *quia gratiam nec continebant, nec cauſabant: & ideo utentes illis ſacramentis, dicit Apoſtolus, ſub elementis mundi Deo ſerviſſe; quia ſcilicet nihil aliud erant, quàm elementa hujus mundi. Noſtra autem ſacramenta gratiam continent, & cauſant.* Unde Tridentinum, *Seſſ. 7. Can. 5.* Damnavit anathemate: *Si quis dixerit, hæc ſacramenta propter ſolam fidem nutriendam inſtituta fuiſſe.* Quamvis enim adultis, qui ſuæ mentis compotes ſint, fides neceſſaria ſit ad gratiam per ſacramenta recipiendam; dicente Apoſtolo, Hebr. 11. v. *Sinè fide impoſſibile eſt placere Deo*: non tamen ſoli fidei tribuenda eſt hominis per ſacramenta juſtificatio, quaſi ſacramenta nil aliud præſtent, quàm fidei alimentum: ſed ipſis ſacramentis ineſt vis derivata à Paſſione Chriſti hominesjuſtificandi, ut infra dicemus. Fides autem, & ſpes, aliique actus, ſolùm requiruntur tanquam diſpoſitiones, quibus homo ſe præparare debet

ad

ad gratiam, per ſacramentum recipiendam, ut exponit Tridentinum, *Seſſ. 6. cap. 6.* Aliàs parvulis, qui actu credere per ætatem non poſſunt, non poſſet conferri, & inutilis eſſet Baptiſmus. Sed de hoc inferiùs.

Sequitur etiam ex hoc, ſacramenta nova à veteribus non differre ſolâ rituum externorum, & cæremoniarum diverſitate: hoc enim, ut ſupra diximus, à Tridentino, *Seſſ. 7. Can. 2. de Sacr. in genere*, ſub anathemate damnatum eſt.

§. II.

Solutio Objectionum.

III. Objicies primò. Præſente veritate debent auferri ſigna, & figuræ: ſed ſacramenta ſigna ſunt Chriſti, & Paſſionis ejus; ergo præſente Chriſto non debuerunt eſſe ſacramenta.

IV. Reſpondeo ex S. Th. 3. *p. q. 61. a. 4. ad 1.* diſt. maj. Præſente veritate, & clarè manifeſtatâ, debere &c. co. maj. Nondum clarè manifeſtatâ, nego maj. Eſtò igitur poſt adventum Chriſti veritas ſit præſens, non tamen eſt totaliter clarè manifeſtata, ſiquidem adhuc ambulamus per fidem, adhuc videmus per ſpeculum in enigmate, & adhuc egemus ſenſibilibus, ut ad ſpiritualia aſcendamus. At cum veritas, nempe, Chriſtus in ſtatu beatitudinis totaliter manifeſtabitur, & facie ad faciem videbitur, evacuabitur fides, & uſus ſacramentorum tolletur. Quare, ut ex Dionyſio, *c. 5. Cæleſt. hierarch.* notat S. Th. *Status novæ Legis medius eſt inter ſtatum veteris Legis, cujus figura implentur in nova Lege, & ſtatum gloriæ, in qua omnis nudè, at perfectè manifeſtabitur veritas.* Unde in ſtatu novæ Legis adhuc egemus ſacramentis, licèt clarioribus.

V. Objicies ſecundò. Fides Chriſti ſive venturi, ſive jam nati una, & eadem eſt, ut dicit Auguſt. *Ep. 157.* aliàs 89. *ad Hilar. c. 5.* ergo eadem debent eſſe ſacramenta.

Confirmatur. Deus non mutatur: ſed quòd Deus modo exhibeat alia ſacramenta, quàm ante, quamdam Dei mutationem ſapere videtur; ergo &c.

VI. Reſpondeo, neg. conſ. Eſtò enim una, & eadem fides ſit in veteri, & novo Teſtamento; alia tamen debuerunt eſſe ſacramenta in uno, ac in altero, ut ibidem docet Auguſtinus. Nam alia ſunt ſigna congrua gratiæ prænunciandæ, alia ſunt congrua gratiæ demonſtrandæ; & alia ſunt ſigna promittentia Salvatorem, alia dantia ſalutem.

Nec ſequitur, Deum mutatum eſſe (quibus ad Confirmationem reſpondeo) ſed mutatas eſſe res, & tempora mutata. De quo videndus eſt S. Auguſt. *Epiſt.* 138. aliàs 5. *ad Marcellinum, c. 1.* & S. Th. 3. *p. q. 61. a. 4. ad. 3.* ubi ait: *Quòd ſicut paterfamilias non ex hoc monſtratur habere mutabilem voluntatem, quòd diverſa præcepta familiæ ſuæ proponit pro temporum varietate, non eadem præcipiens hyeme, & æſtate: ita non oſtendetur aliqua mutatio eſſe circa Deum ex hoc, quòd alia ſacramenta inſtituit poſt Chriſti adventum, & alia tempore Legis: quia illa fuerunt congrua gratiæ præfigurandæ; hæc autem ſunt congrua gratiæ præſentaliter demonſtrandæ.* Sicut nec mutatur ratio agriculturæ, cum agricola uno tempore aliud jubet, aliud in alio: nec cum alia Magiſter tradit præcepta adoleſcenti, quam puero tradidit, non mutatur doctrina, ſed ſtatus ſubjecti doctrinam recipientis.

QUÆSTIO II.

De Partibus Sacramenti.

Partes ſacramenti ſunt ea, ex quibus ſacramentum componitur. Quæ duo ſunt, nimirum res ſenſibilis, & verba, juxta illud: *Accedit verbum ad elementum, & fit ſacramentum.*

tum. Res autem Theologi vocant nomine *Materia*; verba autem nomine *Forma*: quia ſicut forma dat ſpeciem, & determinat materiam: ita verba determinant ſignificationem rerum, & dant eis ſpeciem ſacramenti.

DUBIUM I.

An omnia Sacramenta conſtent Rebus, & Verbis, ſeu Materiâ, & Formâ.

§. I.

De Nominibus Materiæ, & Formæ.

I. Ut dicebam, nomine materiæ, in ſacramentis ſumitur res, vel actus ſenſibilis; nomine autem formæ accipiuntur verba in ſacramentorum conſecratione ſolemniter adhiberi ſolita.

Olim quidem, nempe, prioribus Eccleſiæ ſeculis, partes, quibus ſacramenta componuntur, materiæ, & formæ nominibus exprimi non ſolebant: dicebant ergo, ſacramenta conſtare *Ex ſigno, & re ſacrâ ſeu inviſibili*. Nomine *Signi* intelligebant id, quod poſtea per materiam, & formam ſignificatum eſt, nempe, quidquid ſenſibus percipitur: nomine *Rei ſacræ, ſeu inviſibilis*, effectum ſacramenti, ſeu gratiam. Dicebant præterea, in omni ſacramento reperiri *Sacramentum, & rem*. Per ſacramentum intelligebant id, quod ſenſibus ingeritur, ſub cujus ſpecie ſacramentum inſtituitur; per rem autem id, quod ſacramento confertur, nempe gratiam. Vulgò etiam dicebant ſacramenta conſtare ex rebus, & verbis: rebus, ut aquâ, oleo &c. verbis, ut invocatione Sanctiſſimæ Trinitatis. Aſſerebant etiam, ſacramenta conſtare ex elemento, & verbo, juxta celebre S. Auguſt. dictum, Tract. 80. in Joan. *Detrahe verbum, & quid eſt aqua niſi aqua? Accedit verbum ad elementum, & fit ſacramentum, etiam ipſum tamquam viſibile verbum..... Unde iſta tanta virtus aquæ, ut corpus tangat, & cor abluat; niſi faciente verbo, non quia dicitur, ſed quia creditur. Nam & in ipſo verbo aliud eſt ſonus tranſiens, aliud virtus manens*. Quæ S. Auguſtini ſententia præoculis, nedum in præſens, ſed & in ſequentibus præoculis habenda eſt.

II. Hæ erant voces, quibus priſci Theologi utebantur in re ſacramentaria. Scio, non deeſſe, qui putent, uſum nominum materiæ, & formæ in hac re tunc cæpiſſe; quando Chriſtiani Doctores Philoſophiam colere cæperunt: teſte autem Euſebio Cæſarienſi, hoc tertio ſeculo contigit. Quod conantur oſtendere ex S. Auguſtino, *l. 1. de Peccat. merit. c.* 34. ubi ait: *Quid de ipſa formâ ſacramenti loquar?* Et ex Conc. Milevitano, cui S. Auguſtinus interfuit: in quo hæc leguntur de Pelagianis, qui negantes peccatum originale, infantes ſuos baptizabant: *Unde fit conſequens, ut in eis forma Baptiſmatis in remiſſionem peccatorum non vera, ſed falſa intelligatur.* — Verùm Auguſtinum, & Concilium non ſumere *Formam* in eo ſenſu, in quo modò ſumitur, nempe, pro verbis conſecratoriis aquæ invocatione Trinitatis, ſed potiùs pro ritu, & cæremoniis, maximè exorciſmo, conſtat: quia ex eo Patres exiſtentiam peccati originalis probabant, & præſertim Auguſtinus ipſe.

III. Veriùs ergo judico, uſum nominum materiæ, & formæ in ſacramentis multò recentiorem eſſe; nec ante annum 1200. in Scholas Theologorum intraſſe. Nam nihil eorum legimus apud Lantfrancum, Gutmundum, Anſelmum, Bernardum; imò & ipſum Petrum Lombardum Magiſtrum ſententiarum, & Scholaſticorum Principem, qui circa annum 1150. ſcripſit. Solùm ergo tunc cæpiſſe creditur, cum Philoſophia Peripatetica apud Theologos invaluit. Cùm enim hæc res artificiales imitata, in quibus materia, & forma oculis inſpiciuntur, rerum naturas ſub materiæ, & formæ nomi-

ne examinare conſueverit; Theologi ea nomina etiam ad ſacramenta transferre cœperunt. Primus fuiſſe creditur Guillelmus Antiſiodorenſis, circa ann. 1215. cum ante vix legatur.

IV. Hunc tamen loquendi modum, ut planum, ac facilem adoptavit Eccleſia tàm Græca, quàm Latina. De Græca conſtat ex Jeremiæ Patriarchæ Conſtantinopolitani reſponſo ad Wittembergenſes, *c.* 7. ex Gabriele Philadelphio Metropolitâ, in libello de ſacramentis. Materiæ quoque Baptiſmi fit mentio in Synodo Hieroſolymitanâ ſub Doſithæo, anno 1672. De Latina verò ex Concilio Florentino, ubi Eugenius IV. in Decreto ad Armenos dicit, omnia ſacramenta tribus perfici, videlicet: *Rebus tamquam materiâ, verbis tanquam formâ, & perſona Miniſtri conferentis ſacramentum cum intentione faciendi quod facit Eccleſia; quorum ſi aliquid deſit, non perficitur ſacramentum.*

§. II.

Reſolutio Dubii.

V. Dico. In omnibus ſacramentis novæ legis reperitur aliquid gerens munus materiæ, & aliquid gerens munus formæ; nempe, res, ſeu actio ſenſibilis ſe habens ut materia, verba autem ſe habentia tanquam forma. Ita loquitur Eugenius IV. in Decreto ad Armenos nuper relato; ac ſimili modo loquitur Tridentinum agens de ſacr. Pœnitentiæ *Seſſ.* 14. *c.* 3. & colligitur ex ſupra laudato Auguſtini axiomate, Tract. 80. in Joan. *Accedit verbum ad elementum, & fit ſacramentum.* Ubi S. Doctor *Elementi* nomine idipſum intelligit, quod Theologi materiam vocant; nomine autem *Verbi* id, quod formam vocare conſueverunt.

VI. Probatur autem hoc diſcurſu. In omni compoſito, ſive phyſico, ſive morali dari debet una pars, quæ ſit determinabilis; alia, quæ ſit determinativa illius ad ſpeciem talis compoſiti, ut patet diſcurrendo generaliter: ſed ſacramenta ſunt quædam compoſita ſaltem moralia; ergo &c. Tunc ſic: Sed id, quod eſt determinabile in ſacramentis, ſunt res ſenſibiles; id autem, quod ſe habet ut determinativum ſunt verba; ergo &c. Min. ſubſumta prob. In Baptiſmo aqua, & ejus ablutio de ſe eſt indifferens, & determinabilis ad ſignificandum refrigerium, ob aquæ frigiditatem, vel humefactionem, propter ejus humiditatem, aut ablutionem ſordium corporis: ſed quando ſuper aquam, & ejus ablutionem proferuntur hæc verba: *Ego te baptizo in nomine Patris &c.* determinatur ad hoc, ut ſignificet animæ ſanctificationem, & ablutionem à ſorde culpæ, ſicque trahitur ad ſpeciem Baptiſmi. Unde inquit S. Tho. 3. p. q. 60. a. 6. ad 2. *Ex verbis, & rebus fit quodammodo unum in ſacramentis, ſicut ex forma, & materiâ; in quantùm ſcilicet per verba perficitur ſignificatio rerum. Sub rebus autem comprehenduntur etiam ipſi actus ſenſibiles, puta, ablutio, inunctio, & alia hujuſmodi; quia in his eadem ratio ſignificandi, & in rebus.*

§. III.

Solutio Objectionum.

VII. Objicies primò. Sacramenta novæ Legis ſucceſſerunt ſacramentis veteris Legis: at in his nulla requirebatur forma verborum; ergo nec in ſacramentis novæ Legis.

Reſpondet S. Tho. *a.* 6. citato, *ad* 3. quòd verba adhibentur ad expreſſiorem ſignificationem rerum: *Sacramenta autem veteris Legis prænuntia erant Chriſti venturi: & ideo non ita expreſſè ſignificabant Chriſtum, ſicut ſacramenta novæ legis, quæ ab ipſo effluunt, & quandam ſimilitudinem ipſius in ſe habent.* Quia, ut dicit in corpore illius art. *Sacramentum ei quodammodo conformatur in hoc, quod res ſen-*

ſibili

Digitized by Google

ſibili verbum adhibetur, ſicut in Myſterio Incarnationis carni ſenſibili eſt Verbum Dei unitum. Addit S. Doctor: *Utebantur tamen in veteri Lege aliquibus verbis in his, quæ ad cultum Dei pertinent, tàm Sacerdotes, qui erant ſacramentorum illorum Miniſtri, ſecundùm illud Numer. 6* Sic benedicetis filiis Iſrael, & dicetis eis: Benedicat tibi Dominus &c. *quàm etiam illi, qui illis ſacramentis utebantur, ſecundùm illud Deuter. 26.* Profiteor hodie coram Domino Deo tuo &c.

VIII. Objicies ſecundò. In nova Lege aliquod eſt ſacramentum, in quo nulla datur res ſenſibilis, ſeu elementaris; & è contra datur aliud, in quo nullum profertur verbum, ſaltem de neceſſitate. Primum patet in Sacramento Pœnitentiæ, in quo nulla eſt res, ſed pura verba ſunt; tùm ex parte Pœnitentis, qui confitetur, & dolet, tùm ex parte Sacerdotis, qui abſolvit. Secundum apparet in ſacramento Matrimonii, in quo contingere poteſt nulla adeſſe verba, ut ſi fiat inter mutos; ergo &c.

IX. Reſpondeo, neg. ant. abſolutè pro utraque parte. Ad probationem utriuſque partis dico, quòd cùm diximus, in omni ſacramento inveniri res, & verba; non ſumimus res elementares propriè, ſicut neque verba formalia, & ſtricta: ſed vel rem propriè elementarem, vel aliquam rem, ſeu actum ſenſibilem, qui ſe habeat, ut determinabilis ad eſſe ſacramenti per ſignificationem verborum: vel verba formalia, aut aliquid loco verborum expreſſivum, & determinativum rei ſenſibilis ad eſſe ſacramenti. In ſacramento igitur Pœnitentiæ non ſunt res, aut elementa propriè, ſed actus ipſi Pœnitentis ſunt quaſi materia; ut docet Tridentinum, *Seſſ.* 14. *c.* 3. qui tamen verè ſenſibile ſint, & determinabile per abſolutionem Sacerdotis. Similiter in Matrimonio licèt contingere poſſit, non eſſe verba formalia, ſunt tamen nutus, aliaque ſigna ſenſibilia mutuum conſenſum exprimentia; ideoque locum verborum tenentia.

X. Objicies tertiò, & replicabis. Poteſt dari caſus, in ſacramento pœnitentiæ nil ſenſibile reperiri ex parte Pœnitentis; ut cum abſolvitur vir Catholicus, qui ſubito correptus morbo, nec voce, neque ſigno aliquo ſuum de peccatis dolorem probare valet; ergo &c.

XI. Reſpondeo, diſt. ant. Nil ſenſibile formaliter, co ant. Virtualiter, ac moraliter exiſtens, nego ant. Ille enim, qui ſubito correptus morbo, incapax redditur cujuſcumque actus ſenſibilis expreſſivi doloris &c. vel antequam corriperetur, vivâ voce, aut alio ſigno advocavit Sacerdotem, aut dolorem ſuum conteſtatus eſt; vel non. Si non: cenſetur non habere materiam capacem abſolutionis, neque poteſt abſolvi, ſaltem abſolutè. Si ſic: ſigna illa præcedentia cenſentur moraliter permanere; ideoque materiam ſufficientem exhibere, ut poſſit à Sacerdote abſolvi.

XII. Objicies quartò. Ex materia & formâ debet conſtitui unum: ſed ex rebus, & verbis non poteſt fieri unum. Nam, ut ex duobus fiat unum, tanquam ex materia, & formâ, debent illa duo ſimul manere; quia compoſitio eſt duorum ſimul poſitio: ſed ſæpè contingit in ſacramentis, res, & verba non eſſe ſimul. In ſacramento enim Pœnitentiæ confeſſio Pœnitentis, quam diximus locum tenere materiæ, quando Sacerdos verba abſolutionis profert, jam tranſiit. Et in matrimonio, maximè cùm contrahitur per Procuratores, conſenſus unius partis per longum tempus anteceſſit conſenſum alterius, & conſenſus utriuſque ſæpè antecedit benedictionem Parochi; ergo &c.

XIII. Reſpondeo, diſt. maj. Juxta modum partium componentium, co. maj. Aliter, nego maj. Si ergo materia, & forma phyſicè componant, debent phyſicè ſimul exiſtere; quia unum phyſicum conſtituunt. At ſi ſint

Digitized by Google

materia, & forma conſtituentes unum tantùm morale, ſufficit ut moraliter tantùm exiſtant. Sic ergo in ſacramento Pœnitentiæ, eſtò confeſſio Pœnitentis phyſicè, & formaliter tranſierit, cùm Sacerdos abſolvit; moraliter tamen manet, & virtualiter in Pœnitente, dum coram ſacerdote permanet. Niſi enim Sacerdos crederet, & quidem prudenter, Pœnitentem in eâdem diſpoſitione manere, in qua erat, dum peccata ſua confitebatur, non poſſet eum abſolvere. Sic etiam in Matrimonio eſtò conſenſus unius partis per longum tempus formaliter, & phyſicè in ſe tranſierit; cenſetur tamen moraliter, & in effectu ſuo, nempe, in Procuratoris delegatione, perſeverare. Si enim prudenter non exiſtimaret, partem in conſenſu præſtito permanere, Parochus conjungere partes non poſſet.

XIV. Objicies quintò. In Euchariſtia nulla prorſus eſt materia. Nam eo in inſtanti, quo Euchariſtia ſacramentum eſt, nulla eſt ampliùs res ſenſibilis, quæ materiæ loco ſit; cùm per tranſubſtantiationem panis, & vinum in corpus Chriſti converſa ſunt: corpus autem, & ſanguis Chriſti, quia ibi ſenſibiliter non ſunt, locum materiæ habere non poſſunt.

XV. Reſpondeo, ſacramentum Euchariſtiæ habere aliquid ſingulare præ ceteris ſacramentis. Omnia enim alia ſacramenta conſiſtunt in uſu, ſeu ſuſceptione; ac proinde tranſeuntia ſunt, ſolùmque durant, quamdiù durat uſus: quo tranſacto ſacramentum non remanet, niſi quoad effectum. Verbi gratia: Baptiſma conſiſtit in uſu, ſeu ablutione; quâ tranſactâ, ſicut & peractâ verborum prolatione, Baptiſma tranſit, neque remanet, niſi quoad effectum, gratiam nimirum, & characterem. Idem dicito de Confirmatione, & reliquis. At Euchariſtia ſacramentum eſt ante uſum, & ſumptionem, ut de fide eſt contra Lutherum, ex Trident. *Seſſ.* 13. *Can.* 4. & prolatis verbis conſecrationis permanet, ac conſervatur quouſque durant panis, & vini ſpecies. Quare in Euchariſtia diſtingui debet fieri, & factum eſſe. His ſuppoſitis pro nunc

Nego ant. Nam ſi Euchariſtia ſumatur in fieri, & in actu prolationis conſecrationis; materia illius ſunt panis, & vinum, forma autem verba conſecratoria. Si verò ſumatur in facto eſſe, ſacramentum ſunt ſpecies panis, & vini, ut conſecratæ: ſic, ut ſpecies ſint materia ſacramenti, conſecratio autem moraliter manens ſit forma determinativa ſpecierum ad eſſe ſacramenti. Sed de his ſuo loco.

DUBIUM II.

An Materia, & Forma Sacramentorum fuerit Determinata à Chriſto?

§. I.

Quædam Præmittuntur.

I. Materia, & forma tribus modis determinari poſſunt: in genere, in ſpecie, & in individuo. In genere, quando deſignatur quidem aliqua materia; ſed non determinatur, cujus ſpeciei eſſe debeat. Sic qui fabro lignario diceret: confice mihi menſam, nec deſignaret, an ex quercu, an ex nuce, an ex abiete, aut ex ejuſmodi aliquâ materiâ; determinaret ſolùm materiam in genere; neque enim menſa, cùm ſit res corporea, poteſt eſſe ſinè aliquâ materiâ. Similiter ſi diceret: fac mihi menſam, & non adderet rotundam, quadratam, oblongam, deſignaret ſolum formam in genere; quia menſa ſinè aliquâ figurâ, aut formâ eſſe non poſſet. In ſpecie autem, quando materiæ, aut formæ in ſpecie deſignantur; ut ſi dicat: fac mihi menſam ex abiete, & formæ rotundæ. In individuo autem, quando non ſola materiæ ſpecies, ſed hæc, aut illa numericè deſignatur; ut ſi dicat: fac mihi menſam ex hoc abiete.

II.

II. Certum eſt, materiam, ſeu res, & formam ſacramentorum fuiſſe determinatas à Chriſto. De materia probat S. Th. 3. *p. q.* 60. *a.* 5. hoc diſcurſu. Id, quod non eſt in poteſtate hominis, ſed Dei, non pertinet ad hominem determinare, ſed ad Deum: atqui ſanctificatio hominis eſt in poteſtate Dei, non hominis, & ad hanc ſacramenta aſſumuntur; ergo non pertinet ad hominem aſſumere res, quibus ſanctificetur, ſed hoc debet Dei inſtitutione accipere.

De forma autem, *art.* 7. prælaudatæ Quæſt. ſic probat. Principium determinationis in rebus eſt forma; ergo cùm determinata à Deo debeat eſſe materia, ſeu res ſacramentorum; multò magis ab eo determinata eſſe debet forma, quæ materiam determinat ad eſſe ſacramenti.

Rurſus: de fide eſt, Chriſtum ſacramenta inſtituiſſe; ergo & eorum materias, & formas preſcripſiſſe: nimirum, ut quibuſdam ſignis uterentur, analogiam habentibus cum effectu ſacramentorum, quæ ex illius mandato erant collaturi.

III. Nec dicas: in Lege naturæ fuiſſe ſacramenta, quibus homines ſanctificabantur, nec tamen legis ante Circumciſionem inſtitutam fuiſſe à Deo determinatas res, aut verba, quibus uti deberent.

Nam reſpondet S. Th. 3. *p. q.* 60. *a.* 5. *ad* 3. quòd diverſis temporibus diverſa congruunt: *Et ideo ſicut in ſtatu Legis naturæ homines nullâ Lege exteriùs datâ, ſed ſolo interiori inſtinctu movebantur ad Deum colendum: ita etiam ex interiori inſtinctu determinabatur eis, quibus rebus ſenſibilibus ad Dei cultum uterentur.* (Quibus patet, etiam tunc determinatas à Deo fuiſſe res, quibus ad ſanctificationem uterentur, licèt alio modo) *Poſtmodum verò neceſſe fuit etiam exteriùs Legem dari: tùm propter obſcurationem Legis naturæ ex peccatis hominum; tùm etiam ad expreſſiorem ſignificationem gratiæ Chriſti, per quam humanum genus ſanctificatur. Et ideo etiam neceſſe fuit res determinari, quibus homines uterentur in ſacramentis. Nec propter hoc arctatur via ſalutis: quia res, quorum uſus eſt neceſſarius in ſacramentis, vel communiter habentur, vel parvo ſtudio adhibito, haberi poſſunt.*

IV. Certum etiam eſt, Chriſtum non determinaſſe materiam, & formam ſacramentorum in individuo: neque enim præſcripſit, ut in collatione Baptiſmi hæc numero aqua adhiberetur. Nec minùs certum eſt, determinaſſe ſaltem in genere materiam, & formam cujuslibet ſacramenti. Cùm enim nullum ſit ſacramentum, quod ab eo non fuerit inſtitutum; conſtare debet etiam, ipſum aliquando deſignaſſe partes eſſentiales illius, quæ nihil aliud ſunt, quàm res, quæ ſunt materia, & verba, quæ ſunt forma.

V. Certum tandem eſt, materiam, & formam ſacramenti Baptiſmi, & Euchariſtiæ fuiſſe à Chriſto determinatas in ſpecie. Aquam enim eſſe materiam Baptiſmi determinavit, Jo. 3. v. 5. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, &c.* formam verò Baptiſmi, Matth. ultimo v. 19. *Euntes docete omnes Gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Similiter materiam Euchariſtiæ determinavit, *Matth.* 26. *Marci* 14. *Lucæ* 22. cùm panem, & vinum in corpus, & ſanguinem ſuum conſecravit, & Apoſtolis tradidit: formam vero cùm citatis locis dixit: *Hoc eſt Corpus meum: Hic eſt Sanguis meus;* præcepitque Apoſtolis, & eorum in Sacerdotio ſucceſſoribus, ut facerent quod ipſe fecit: *Hoc facite in meam commemorationem.*

VI. Tota difficultas eſt de aliquibus ſacramentis: an illorum materias, & formas determinaverit Chriſtus ſolùm in genere, an verò etiam in ſpecie atomâ. In hoc duæ ſunt ſententiæ. Prima aſſerit, Chriſtum non in genere tantùm, ſed in ſpecie atomâ deſignaſſe omnium, & ſingulorum ſacramentorum materias, & formas, ſicut fecit in Baptiſmate, & Euchariſtia. Secunda dicit, Chriſtum non in ſpe-

ſpecie atomâ omnium ſacramentorum materias, & formas determinaſſe, ſed aliquorum tantùm in genere, ſeu ſpecie ſubalternâ. Ita cenſent Petrus Cantor Pariſienſis, in Sum. de Sacr. Alexander Halenſis 4. p. Sum. S. Bonaventura, Bellarminus, & alii.

§. I I.

Reſolvitur Præcipua Quæſtio.

VII. Dico. Probabile videtur, Chriſtum aliquorum ſacramentorum materias, & formas non in ſpecie atomâ determinaſſe, ſed ſolùm in genere, vel ſpecie ſubalternâ. Probo primò. Si Chriſtus determinaſſet in ſpecie omnium ſacramentorum materias, & formas; determinatè aſſignaſſet pro materia Confirmationis, aut impoſitionem manuum, aut criſmationem; & pro materia Ordinis, aut impoſitionem manuum, aut porrectionem inſtrumentorum: atqui neutrum ſive in Scriptura legitur, ſive ex Traditione habetur, à Chriſto fuiſſe præſcriptum; ergo &c.

VIII. Confirmo hoc. Si Chriſtus omnium ſacramentorum materias in ſpecie atomâ determinaſſet; eadem materia in omnibus ſacramentis eſſet modò, ac fuit prioribus Eccleſiæ ſeculis; quæ enim juris divini ſunt Eccleſia variare non poteſt: ſed non eſt eadem in aliquibus ſacramentis modò, quæ prioribus Eccleſiæ ſeculis adhibebatur; ergo &c. Min. prob. Apoſtolorum tempore materia Confirmationis erat nuda manuum impoſitio, Act. 8. v. 17. *Tunc imponebant manus ſuper illos, & accipiebant Spiritum Sanctum.* Septem prioribus ſeculis manuum impoſitio, non autem inſtrumentorum porrectio erat Ordinis materia: neque enim ejuſmodi inſtrumentorum porrectionis reperire eſt aliquod veſtigium in libris, qui iis ſeculis de ſacramentis egerunt; ut probat Morinus, *Part. 3. de Sacris Ordinationibus, exercit.* 7. *c.* 1. & *Exercit.* 9. *c.* 1. & conſtat ex ſacramentariis S. Gregorii Magni. Atqui nunc impoſitio manuum, nec Confirmationis, neque Ordinis videtur eſſe materia: nam Eugenius IV. in Decreto pro Armenis docet, materiam Confirmationis eſſe chriſmationem in Neophiti fronte; materiam Ordinis eſſe inſtrumentorum porrectionem; ergo &c.

IX. Rurſus: Si dicamus, materiam Ordinis eſſe determinatè, vel manuum impoſitionem, vel porrectionem inſtrumentorum; vix conciliare poterimus Eccleſiam Græcam, quæ, approbante Latinâ, ſolam manuum impoſitionem adhibet in ſuis Ordinationibus, ut videre eſt apud Goar. *Ritual. Græcor. de Diacon. Ordinat.* cum Latina, quæ tanquam materiam adhibet porrectionem inſtrumentorum.

X. Sed dices primò. Si Chriſtus non determinaſſet in ſpecie materiam, & formam ſingulorum ſacramentorum, feciſſet Eccleſiæ poteſtatem eas in ſpecie determinandi: ſed hanc non fecit; ergo &c. Min. prob. primò. Nam nec Scriptura, nec Traditione hoc probari poteſt. — Secundò. Nam ſi hanc feciſſet, Eccleſia poſſet mutare in ſpecie materias, & formas aliquorum ſacramentorum: ſed hoc non poteſt; ergo &c. Maj. patet, nam quod Eccleſia conſtituit, poteſt reſcindere. Min. prob. Nam Eccleſia mutare quidem poteſt ſacramentorum ritus, ſed non ſubſtantiam, ut docuit Tridentinum, *Seſſ.* 21. *c.* 2. dicens: *Hanc poteſtatem perpetuò in Eccleſia fuiſſe, ut in ſacramentorum diſpenſatione, ſalvâ eorum ſubſtantiâ, ea ſtatueret, vel mutaret, quæ... pro rerum, temporum, & locorum varietate magis expedire judicaret.* At ſi mutare poſſet materiam, & formam ſacramentorum, poſſet quoque mutare ſubſtantiam eorum; ergo &c.

XI. Reſpondeo, neg. min. Ad primam probationem dico, retorqueri poſſe inſtantiam. Nam nec Scripturâ, nec Traditione probari poteſt, Chriſtum, non feciſſe Eccleſiæ hanc poteſtatem. Silentium ergo, quo Scriptura præterit materiam, & formam aliquorum

ſacramentorum, dat fundamentum arguendi, Chriſtum noluiſſe eas in ſpecie determinare: ſi enim voluiſſet, eas in ſpecie determinaſſet, ut fecit de materià Baptiſmi, & Euchariſtiæ. Quod valdè comprobatur ex varietate, quæ proceſſu ſeculorum facta eſt circa materias aliquorum ſacramentorum, ut dicebamus.

Ad ſecundam probationem, neg. min. Ad prob. diſt. min. Si poſſet mutare materiam, & formam eſſentialem, conc. min. materiam, & formam ſolùm accidentalem, nego min. Eſtò igitur Eccleſia in iis ſacramentis, pro quibus non legitur à Chriſto inſtituta materia, niſi in genere, poſſit materiam ſpecie mutare; hoc poteſt facere, ſalvâ eorum ſubſtantiâ, ut ait Tridentinum. Subſtantia enim rei ſalvatur, quouſque manet ejus materia eſſentialis, quamvis accidentalis varietur. Materia autem eſſentialis in iis ſacramentis non eſt hæc, vel illa res ſenſibilis in ſpecie; ſed aliquod ſenſibile aptum ad exprimendum effectum, qui per illud ſacramentum confertur: unde dummodo hoc ſalvetur, ſive per hoc, ſive illud ſpecie ſignum fiat, ſalvatur rei ſubſtantia. Sicut ſi quis dicat: fac mihi menſam: ut ſalvetur ſubſtantia menſæ, ſufficit, ut fiat in aliqua materià capaci, ut ſit menſa: per hoc autem quod fiat ſive ex marmore, ſive ex quercu, ſive ex abiete, variatur ſolùm id, quod eſt accidentale menſæ, & voluntati ejus, qui menſam præcepit. Sic Chriſtus inſtituit, ac præcepit, ut ſacramentum Ordinis conferretur per manuum porrectionem; & hæc eſt materia eſſentialis, ſinè quâ non ſalvaretur ſubſtantia Ordinis, neque voluntas Chriſti impleretur. Quod autem hoc fiat ſolum porrectione manuum, quæ dum imponuntur porriguntur; vel porrectione manuum cum aliquo inſtrumento expreſſivo actus illius Ordinis, omnino accidentale eſt ſacramento, & voluntati Chriſti.

XII. Dices ſecundò, & replicabis. Si ita eſt, quòd materia hæc, vel illa in ſpecie, ſit ſolum materialis, & accidentalis ſubſtantiæ ſacramenti, poſſet indifferenter utraque adhiberi: ſicque & Græcus porrectione vaſorum, ſeu librorum ſacrorum ordinatus; & Latinus ſolâ manuum impoſitione, eſſent ritè ordinati. Similiter cùm materia eſſentialis Matrimonii, ſecundùm Chriſtum, ſit conſenſus mutuus; ſive fieret publicè, ſive clandeſtinè, Matrimonii ſubſtantia ſalvaretur: ſed utrumque eſt falſum; ergo &c.

XIII. Reſpondeo, ad primum. Probabile eſſe, Græcum ordinatum per vaſorum porrectionem, & Latinum per ſolam manuum porrectionem, eſſe validè ordinatos. Quemadmodum enim, quia Chriſtus inſtituit, ut materiam Euchariſtiæ, panem triticeum, & vinum de vite; nec determinavit, an panis debeat eſſe azymus, an fermentatus, aut vinum de vite debeat eſſe album, vel rubrum, poteſt validè conſecrari, ſive in azymo, ſive in fermentato, dummodo triticeo, & ſive vinum album ſit, ſive rubrum, dummodo de vite: ita quia inſtituit porrectionem manuum pro materia Ordinis; nec determinavit, an porrigenda ſit manus ſinè, vel cum aliquo inſtrumento, utroque modo valida eſt Ordinatio. Verum quidem eſt, quòd qui ſic eſſet ordinatus, deberet ad cautelam, & ſub lethali, Cæremoniæ illi, quæ ſecundùm ritum ſuæ Eccleſiæ defuiſſet, ſe ſubjicere: quia, ut ſtatuit Innoc. XI. 2. Martii 1679. in ſacramentis conferendis illicitum eſt ſequi opinionem probabilem, relictâ tutiore, dum agitur de valore ſacramenti.

Ad ſecundum, nego id, quod infertur. Materia enim eſſentialis Matrimonii eſt mutuus conſenſus legitimè datus: legitimitas autem contractus à Legiſlatore præſcribenda eſt. Cùmque Eccleſia pro legitimitate contractus matrimonialis, ſicut & cæterorum, præſcripſerit ſolemnitatem, & publicitatem; ideo materia eſſentialis

con-

contractus matrimonialis non eſt quilibet conſenſus, ſed conſenſus cum ſolemnitatibus; quas ad Eccleſiam præſcribere pertinet, ſicut pro contractibus merè civilibus, ad Principes.

§. III.

An Sacramentorum Forma ſit Verbum Concionatorium.

XIV. Huic quæſito cauſam dederunt moderni hæretici Lutherus, & Calvinus. Lutherus enim dicit, formam ſacramentorum eſſe verbum promiſſorium; Calvinus eſſe verbum Concionatorium. Et hoc, quia volunt ſacramenta eſſe mera ſigilla divinarum promiſſionum, excitantia in nobis fidem de illis, quod ſupra rejecimus. Catholici verò omnes ſuſtinent, verba ſacramentorum, ſeu formam ſacramenti eſſe verbum conſecratorium.

XV. Dico ergo. Forma ſacramentorum non eſt verbum promiſſorium, nec concionatorium, ſed conſecratorium. Prima pars probatur contra Lutherum. Hæc enim verba; *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*, ſola ſufficiunt ad validum Baptiſma: at clarum eſt in hiſce verbis nullam exprimi promiſſionem; ergo &c.

Secunda pars prob. contra Calvinum, qui, *lib. 4. Inſt. c. 14. §. 4.* ait: *Verbum intelligere debemus, non quod ſinè ſenſu, & fide inſuſuratum ſolo ſtrepitu, velut magicâ incantatione, conſecrandi elementi vim habeat; ſed quod prædicatum intelligere nos faciat, quid viſibile ſignum ſibi velit*. Et ſubindè ſubſannat Eccleſiam Romanam, eo quòd latino idiomate verba proferat ſuper idiotas nihil intelligentes, quid ſignificent.

Sed ineptè fallitur Nebulo iſte. Licèt enim in adultis talis inſtructio præmitti debeat; in hac tamen ſacramenti eſſentia, & forma non conſiſtit. Primò: quia præfata Verba: *Ego te baptizo &c.* quibus Baptiſma conficitur, nullam concionem, aut inſtructionem continent. Secundò: Baptiſmus collatus infantibus valet, ut ipſe contra Anabaptiſtas probat: verba autem, quæ ſuper ipſos proferuntur, dum baptizantur, concionatoria non ſunt, cum ea non intelligant: ideoque ſi ipſe damnat noſtros Parochos, eo quòd ea verba latinè proferant ſuper idiotas ea non percipientes; multò magis damnare deberet ea proferentes ſuper infantes, qui incapaces ſunt eas percipiendi quocumque idiomate proferantur. Tertiò: concio neque eſt neceſſaria, ut eam adſtantes intelligant; cùm Baptiſma infantis valeat etiamſi nulli teſtes adſint, qui Miniſtrum audiant concionantem.

XVI. Præterea: ubi legit Calvinus hoc, de concione præmittendâ ad Baptiſmi valorem Chriſti præceptum? Ubi id ab Apoſtolis, aut veteri Eccleſia factitatum? Contrarium quidem evincitur. Tùm ex ipſius Calvini confeſſione fatentis, Baptiſmum in Eccleſia Catholicâ latinis verbis, ſive adultis, ſive parvulis collatum ſinè concione, eſſe validum, & non reiterandum cum ab Eccleſia ad ſuam Sectam deficiunt; quod tamen faciendum eſſet, ſi, ut ipſe dicit, verbum concionatorium eſſet de eſſentia Baptiſmi; eo modo, quo olim SS. Patres Baptiſmum ſinè formâ verborum *In nomine Patris &c.* collatum, reiterandum judicarunt. Tùm etiam: quia ſequeretur, Baptiſmum hæreticorum falſam fidem prædicantium eo ipſo irritum eſſe: cujus oppoſitum Eccleſia ſtatuit, quæ nunquam inquiſivit, an qui fuerunt baptizati, fuiſſent verâ fide rectè inſtructi, & maximè de Trinitatis Myſterio: ſed etiamſi contrarium illi conſtaret, dummodo tamen in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti baptizati fuiſſent, eorum Baptiſmum admiſit.

XVII. Tertia pars probatur. Nam per verbum conſecratorium nos Catholici intelligimus verbum ex Chriſti inſtitutione efficax, ſeu effectus ſpiritualis productivum, tàm reſpectu ma-

materiæ, ſupra quam profertur, quàm reſpectu perſonæ, ad quam dirigitur: atqui forma ſacramentorum eſt hujuſmodi: nam materiam, ſupra quam cadit, de prophana facit ſacram: *Non eſt* (inquit Auguſt. l. 3. de Baptiſmo c. 10.) *aqua prophana, & adultera, ſupra quam nomen Dei invocatur, etiamſi à prophanis, & adulteris invocetur: quia nec ipſa creatura, nec ipſum nomen adulterum eſt, Baptiſmus verò Chriſti verbis Evangelicis conſecratus, & per adulteros, & in adulteris ſanctus eſt &c.* Et inſuper illâ eâdem verborum formâ in iis, qui ſacramentum recipiunt, characterem, aut gratiam, vel utrumque ſimul producitur, ut inferiùs dicemus.

XVIII. Dices tamen primò. Si nec concio, nec promiſſio ad ſacramentum requiruntur; cur Antiqui concionem, & promiſſionem præmittebant?

Secundò. Quâ ratione Auguſtinus, *Tract.* 80. *in Joannem*, aſſerit, verbo ſacramentali vim in eſſe, non ex eo, quòd dicatur, ſed tantùm ex eo, quòd credatur; ſi verbum ſacramentale concionatorium non ſit, aut promiſſorium?

XIX. Reſpondeo ad primum: Majores noſtros præmiſiſſe ante collationem ſacramenti concionem, ſeu inſtructionem, non ut partem conſtituentem valorem ſacramenti. Cùm enim de valore alicujus ſacramenti dubium exortum eſt; non quæſierunt Patres, an habita fuiſſet concio, vel data promiſſio: ſed utrum verbis Evangelicis fuiſſet à Miniſtro collata, vel debita materia adhibita. Solùm ergo catechiſmum, vel concionem adhibebant, tanquam præambulum; ut ſuſcipiens ſciens, quid reciperet, devotiùs ad illud accederet: vel ſacramento jam ſuſcepto eam ſubjiciebant, ut in accepta gratiâ confirmaretur. Cæterum quemadmodum ſinè ullâ concione parvulis Baptiſmum, & olim Euchariſtiam conferebant: ita & adultis, in caſu præſertim neceſſitatis, ſinè concione utrumque ſacramentum adminiſtrabant; ut patet in Serapione ſene, ad quem in lectulo decumbentem, ut narrat Euſebius, Euchariſtiam Presbyter per puerum miſit, qui ſinè ullâ concione eam ori illius infudit.

Ad ſecundum modò dico, Auguſtinum ſolùm velle ſacramentali verbo vim abluendi animam ineſſe; non quatenus eſt ſonus materialis, ſed, ut fidei Myſterium ſignificat, & invocationem divini nominis continet: nam poſt verba in objectione indicata ſubjungit: *Nam & in ipſo verbo aliud eſt ſonus tranſiens, aliud virtus manens: hoc eſt verbum fidei.*

DUBIUM III.

De Mutatione, quæ in Materia, & Forma Sacramentorum poteſt Contingere.

§. I.

An Mutatio in Materia, & Forma, invalidet Sacramentum: & Qua?

I. Mutatio in materia, aut forma ſacramenti poteſt eſſe, vel ſubſtantialis; ita ut tollat materiæ ſubſtantiam, aut formæ ſignificationem, vel ſenſum corrumpat: vel accidentalis; ſic ut nec materiæ ſubſtantiam, nec formæ ſenſum tollat. Sic ſi quis vi artis chimicæ vinum in alium liquorem mutet; tollet ſubſtantiam materiæ Euchariſticæ: neque enim in illo caſu vinum manet vinum. Si vero è contra quis levem aliquam alterationem in vino faciat; vinum accidentaliter ſolùm mutat: & remanet materia apta Euchariſtiæ.

Mutatio accidentalis in materia poteſt etiam contingere, ex diverſo modo illam applicandi ſubjecto: ſic aſperſio, immerſio, effuſio ſunt diverſi modi accidentales, quibus aqua, quæ eſt materia Baptiſmi, poteſt applicari baptizando. Quare Baptiſmus ſive per trinam immerſionem, ut olim fiebat, ſive per aſperſionem, ut creditur ali-

quando factum, ſive per effuſionem aquæ ut modò in Eccleſia Latinâ fit, validè confertur.

II. Mutatio accidentalis in forma contingere poteſt: vel quia terminis, quibus Eccleſia utitur, alii æquivalentes ſubſtituantur; vel quia addantur alii, vel ſubtrahantur, quorum additio, vel ſubtractio formæ ſenſum non mutat ac tollit; vel ex intentione miniſtri, qui aliquem errorem in prolatione verborum intendat, ut ſi Lutheranus dum dicit: *Hoc eſt Corpus meum*, intelligat non converſionem panis in corpus Chriſti, ſed Chriſti præſentiam in pane.

III. Dico, Mutatio ſubſtantialis, aut in materia, aut in forma reddit ſacramentum irritum. Probatur. Quod enim variat ſubſtantialiter ritum à Chriſto in ſacramentis inſtitutum, ac præſcriptum, variat ſubſtantiam ſacramenti, illudque deſtruit, ac nullum facit: ſed qui ſubſtantialiter variat materiam, & formam, variat ſubſtantialiter ritum à Chriſto in ſacramentis inſtitutum; ergo &c.

IV. Sed quæres: Quot modis poſſit in materiam, & formam ſacramenti induci mutatio ſubſtantialis?

Reſpondeo. In materiam regulariter induci mutationem ſubſtantialem, cum loco materiæ inſtitutæ à Chriſto ſubſtituitur alia ſpecie diverſa: ut ſi quis alio liquore, quàm aquâ baptizaret; vel alio pane, quàm triticeo aut vino, quàm de vite Euchariſtiam conſecraret. Unde irrita erat conſecratio, quam quidam (referente S. Cypriano, *Ep. 63. ad Cæcilium*) in aqua ſolâ tentabant: ſicut & irritum eſſet Baptiſma, ſi non in aqua ſed in vino conferretur. Quia, ut S. Cyprianus ibi dicit: Chriſtus Baptiſma in aqua inſtituit, non in vino: & è contra Euchariſtiam non in aqua, ſed in vino conſecravit; & ita à nobis fieri præcepit.

V. In formam verò invehi poteſt ſubſtantialis mutatio, primò: ſi verba alium ſenſum efficientia adhibeantur. Talis erat mutatio, quam (referente Euſebio, *l. 4. Hiſt. c. 11.*) quidam Valentiniani in Baptiſmo inveerant dicentes: *In nomine ignoti omnium Patris, in veritate omnium matre, in eo, quod deſcendit in Jeſum.* Pariter ſi non ſit eadem ſignificatio explicita, & communi uſu, mutatio ſubſtantialis ſaltem timeri poteſt; ut ſi quis dixerit: *Ego te baptizo in nomine Sanctiſſimæ Trinitatis*; quia non exprimitur diſtincta invocatio perſonarum, quæ ex inſtituto Chriſti ad perficiendum Baptiſmum eſt neceſſaria. Unde S. Tho. 3. p. q. 66. a. 5. ad 7. *Sicut* (inquit) *aqua ſumitur ad Baptiſmum, quia ejus uſus eſt communior ad abluendum: ita ad ſignificandum tres perſonas in forma Baptiſmi aſſumuntur illa nomina, quibus communiùs conſueverunt nominari perſonæ in illa linguâ: nec in aliis nominibus perficitur Sacramentum.* Cùmque hiſce verbis reſpondeat argumento, quod intendebat probare, etiam aliis nominibus, puta, Innaſcibilis, Genitoris, Geniti, Verbi, Doni, & Amoris poſſe exprimi tres perſonas in forma Baptiſmi; ſequitur in ſententia S. Tho. quòd ſi quis dixerit: *Ego te baptizo in nomine Innaſcibilis*, vel *Genitoris*, & *Verbi*, ſeu *Geniti*, & *Doni*, ſeu *Amoris procedentis*, invalidè baptizaret. Si tamen intra eandem ſignificationem nomina merè ſinonyma quis uſurparet: ut ſi loco hujus verbi *baptizo*, diceret *abluo*, pro verbo *abſolvo* diceret *remitto*, *condono*; mutatio eſſet ſolùm accidentalis, & adhuc perficeretur ſacramentum.

VI. Secundò. In forma contingere poteſt mutatio ſubſtantialis, ratione tranſpoſitionis verborum, quæ formæ ſenſum corrumpat. Ut ſi quis diceret: *Patris te ego baptizo in nomine, & Filii, & Spiritus Sancti*; aut: *Filii ego baptizo te in nomine Patris, & Spiritus Sancti.* Quia hic violatur debitus ſenſus verborum. Si verò tranſpoſitio talis non ſit, quæ violet ſenſum, ut ſi quis dicat: *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti ego baptizo te.* Si conſecrans dicat: *Hoc corpus*

put meum eſt, non mutatur ſubſtantialiter forma, & ſacramentum perficitur. Ita S. Th. 3. *p. q.* 60. *a.* 8. *ad* 3.

VII. Tertiò. In forma contingere poteſt mutatio ſubſtantialis, ratione interruptionis verborum; ſi tanta ſit, ut intercipiatur intentio pronuntiantis, & verborum ſenſus tollatur, & per conſequens veritas ejus. Ut ſi quis inter hæc verba: *Hoc eſt corpus*, & iſtud, *meum*, ageret aliquid aliud, ratione cujus non eſſet moraliter eadem locutio. Si verò parva eſſet interruptio, ut moraliter cenſeretur intendiſſe continuare locutionem, valorem formæ non auferret. Ut ſi Sacerdos Euchariſtiam conſecrans, poſtquam dixit: *Hoc eſt*, ſternutaret, vel tuſſiret, moxque ſubjungeret: *Corpus meum*. Vel poſtquam dixit: *Ego te baptizo*, fabulantibus diceret, ſilete, ſtatimque ſubjungeret: *In nomine Patris &c.* hæc interruptio valori Sacramenti non officeret. Ita S. Thomas mox citatus *ad* 3.

VIII. Quartò. In forma accidere poteſt mutatio ſubſtantialis, per omiſſionem alicujus termini, qui ſit de ſubſtantia; ita ut eo ablato tollatur, vel minuatur eſſentialis ſignificatio. Ut ſi quis baptizans, omittat unam ex perſonis SS. Trinitatis; vel diceret: *Ego baptizo in nomine Patris*, non exprimendo *te*, vel nomen baptizandi ut faciunt Græci. Similiter ſi conſecrans, omiſſo *Hoc*, diceret: *eſt Corpus meum*. vel diceret: *Hoc eſt corpus*, omittens meum. *Si autem* (ait S. Th. citatus in corp.) *ſubtrahatur aliquid, quod non ſit de ſubſtantia formæ; talis diminutio non tollit debitum ſenſum verborum. & per conſequens nec ſacramenti perfectionem: ſicut in forma Euchariſtiæ, quæ eſt:* Hoc eſt enim corpus meum, *ly* enim *ſublatum non tollit debitum ſenſum verborum: & ideo non impedit perfectionem ſacramenti. Quamvis poſſit contingere, quod ille qui prætermittit, peccet ex negligentia, vel contemptu.* Idem dic de baptizante, qui diceret: *Baptizo te*, omittens ly *ego*.

IX. Quintò. In forma contingere poteſt mutatio ſubſtantialis, per additionem verbi, quod corrumpat debitum ſenſum. *Puta ſi aliquis dicat:* Ego te baptizo in nomine Patris majoris, & Filii minoris, *ſicut Ariani baptizabant: & ideo talis additio tollit veritatem ſacramenti*. Ita S. Th. *a.* 8. *citato in Corp.* Vel ſi diceret: *Ego te baptizo in nomine Patris, per Filium, in Spiritu Sancto*. Baptiſma enim ita collatum, irritum eſſe miraculo comprobatum eſt. Cum enim quidam nomine Barba ab epiſcopo Arriano ita baptizaretur, aqua, quæ ibi erat, evanuit: Barba verò confeſtim inde effugiens rem cunctis declaravit. Hoc refert Theodorus Lector, *l.* 2. *Hiſt. Eccleſ.* Similiter ſi quis baptizans diceret: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, & Beatæ Virginis Mariæ*, non eſſet Baptiſmus. Quia dicitur, 1. ad Cor. 1. *Nunquid Paulus pro vobis crucifixus eſt, aut in nomine Pauli baptizati eſtis?* Sed hoc verum eſt, *Si ſic intelligatur in nomine B. Virginis baptizari, ſicut in nomine Trinitatis, quo Baptiſmus conſecratur: talis enim ſenſus eſſet contrarius veræ fidei, & per conſequens tolleret veritatem ſacramenti. Si verò intelligatur quòd additur*, & in nomine B. Virginis, *non quaſi nomen B. Virginis aliquid operetur in Baptiſmo ſed, ut ejus interceſſio proſit baptizato ad conſervandam gratiam baptiſmalem, non tollitur perfectio Sacramenti*. Hæc S. Tho., *a.* 8. *citato*. Quare in hoc caſu interrogandus eſſet de intentione ſuâ; vel ſi de intentione non conſtaret, ad minus Baptiſmus, tanquam dubius, ſub conditione iterandus eſſet. Notat tamen S. Th. ibi: quòd ſi *Sit talis additio, quæ non auferat debitum ſenſum, non tollitur ſacramenti veritas. Nec refert, utrum talis additio fiat in principio, vel in medio, vel in fine. Ut ſi aliquis dicat:* Ego te baptizo in nomine Dei Patris Omnipotentis, & Filii ejus Unigeniti, & Spiritus Sancti Paraclyti, *Erit verum Baptiſma. Et ſimiliter ſi quis dicat:* Ego te baptizo in nomine Patris,

& Filii, & Spiritus Sancti, & Beata Virgo te adjuvet, *erit verum Babtiſma*.

X. Nota tamen: quòd Miniſter habens aliquem errorem, & illum intendens inducere; ſi illum exprimat in forma ſacramenti, ita ut ſenſum catholicum corrumpat; certè facit ſacramentum nullum: quia videtur velle inducere novum ritum ab Eccleſia non receptum, nec intendere facere, quod facit Eccleſia. Si verò, vel non exprimat, vel ſi exprimat, debitum ſenſum formæ non tollat, aut formam non afficiat, & in eam non refundatur; ſacramenti veritas conſiſtit. Ratio primi eſt. Nam error verbis non expreſſus relinquit intactum debitum formæ ſenſum; qui non ex intentione loquentis, ſed ex uſu communi loquendi ſignificationem habet. Unde valebat datum ab Arianis Baptiſma, qui proferebant debitam formam; eſtò mente intelligerent errorem ſuum, nempe, Filium eſſe diverſum in ſubſtantia à Patre. Sic etiam irritum non erat Baptiſma datum per trinam immerſionem, quamvis (ut ſcribit Gregorius Magnus ad Leandrum Hiſpalenſem Epiſcopum) per eam intenderent in Hiſpania proteſtari ſuum de triplici ſubſtantia in divinis errorem. Ratio etiam ſecundi eſt. Nam error expreſſus, qui formæ ſenſum non tollit, neque illam afficit, relinquit intactam ſubſtantiam formæ. Sic validè conſecraret, qui poſt hæc Verba: *Hoc eſt Corpus meum*, errorem Calviniſticum ſubjungeret, dicens: *Et illud in Cœlis ad dexteram Patris poſitum adoramus, cujus figuram tantùm in terris nobis præbet*; non quaſi partem formæ ſacramentalis proferens, ſed ut errorem ſuum aliis proderet, eoſque ad illum pertraheret.

Eâdem ratione docet S. Auguſt. *l. 6. de Bapt. contra Donat. c. 25.* ſi quis preces aliquas falſas diceret ſuper aquam; dummodo tamen verba Evangelica proferret, validè baptizaret: *Quia* (inquit) *certa illa Evangelica verba, ſinè quibus non poteſt Baptiſmus conſecrari, tantum valent; ut per illa ſic evacuentur quæcumque in prece vitioſâ contra regulam fidei dicentur, quemadmodum Dæmonium Chriſti nomine excluditur*. Hinc ſi Calviniſta diceret: *Auctoritate mihi per Calvinum facta, Ego te baptizo &c.* validè baptizaret. Quia additio illa non afficit ſacramenti formam, ſed baptizantis poteſtatem; quæ licèt falsò aſſeratur à Calvino accepta, verbis tamen Evangelicis evacuatur. E contra verò ſi conſecrans, poſt hæc verba: *Hic eſt Sanguis meus*, diceret: *qui pro vobis effundetur*; invalidè videretur conſecraſſe. Quia cùm in probabili ſententia illa verba pertineant ad ſubſtantiam formæ, & in communi, ſaltem ad integritatem, ut ſuo loco dicetur; errorem ſuum verbis Evangelicis miſceret, & debitum ſenſum tolleret.

XI. Sextò. In forma contingere poteſt mutatio ex corrupta prolatione; quam ſi ex induſtria Miniſter adhibeat, non videtur ſacramentum perficere. Quia non videtur habere intentionem faciendi id, quod facit Eccleſia; niſi fortè adeo parva eſſet, ut ſenſum verborum non læderet. Si autem hoc faciat ex imperitia, vel lapſu linguæ; nec corruptio ſit tanta, ut ſenſus deſtruatur (qualis eſſet, ſi loco *In nomine Patris*, diceret: *In nomine Matris*; vel loco *Baptizo* diceret: *Baptizor*) ſacramentum valeret. Quia verba ſic corruptè prolata, eſtò vi impoſitionis nil ſignificarent; acciperentur tamen, ut ſignificantia ex accomodatione uſus. Ita ſenſit Zacharias Papa ſcribens ad Bonaficium Epiſcopum, cap. *Retulerunt*, de Conſecr. Diſt. 4. Cùm enim quidam latinæ linguæ imperitus baptizaret ſub hac forma: *In nomine Patria, Filia, & Spiritua Sancta*; cenſuit Pontifex, ſic baptizatum non eſſe rebaptizandum, dicens: *Si ille, qui baptizavit, non errorem introducens, aut hæreſim, ſed pro ſola ignorantiâ Romanæ locutionis infringendo linguam baptizans dixiſſet; non poſſu-*

mus

Digitized by Google

mus conſentire, ut denuo baptizetur. Et ita fuiſſe arguitur ex hoc, quòd non dixerat: *In nomine Patria, Filia &c.* quod ratio Grammaticæ exigebat, ſi de induſtria formam corrumpere voluiſſet; ſed: *Patria, Filia &c.* quæ cùm ſic conſtructa nihil ſignificent, indicant, illum habuiſſe intentionem dicendi, quod Ecleſia dicit. De hoc videndus eſt S. Tho. 3. *p. q.* 60. *a.* 7. *ad* 3. Similiter cùm alius Presbyter hunc in modum baptizaret: *In nomine Patris mergo, & Filii mergo, & Spiritus Sancti mergo*; indicavit Stephanus II. Papa, ſic baptizatos in eo permanere baptiſmo, quia in nomine S. Trinitatis baptizatos.

XII. Ad judicandum verò quandonam corruptio mutet ſenſum; & quandonam facta ſit ex induſtria, & quando ex ſimplicitate: pro primo regulam dat S. Tho. 3. *p. q.* 60. *a.* 7. *ad* 3. Si enim corruptio fiat in principio dictionis; ut ſi loco ejus, quod eſt *In nomine Patris* dicat *In nomine Matris*, videtur corruptio varians ſenſum. Si verò corruptio fiat in fine dictionis; puta, ſi aliquis dicat: *In nomine Patria, & Filia*, non videtur variare ſenſum. Et ratio eſt: *Quia apud nos variatio dictionis ex parte principii mutat ſignificationem; variatio autem ex parte finis dictionis, ut plurimùm non mutat ſignificationem* Addit S. Doct. *Magis tamen videtur attendenda quantitas corruptionis: quia ex utraque parte poteſt eſſe tàm parva, quòd non auferat ſenſum verborum, & tàm magna, quòd auferat. Sed unum horum faciliùs accidit ex parte principii, & aliud ex parte finis.* Abſolutè tamen loquendo etiam corruptio ex parte finis poteſt variare ſenſum; ut ſi pro *Baptizo* dicat: *Baptizor*. Pro ſecundo verò idem S. Doctor, ibidem, *a.* 8. *in c.* dicens: *Si intendat per hujuſmodi additionem, vel diminutionem* (aut corruptionem) *alium ritum inducere, qui non ſit ab Eccleſia receptus; non videtur perfici ſacramentum: quia non videtur, quòd intendat facere id, quod facit Eccleſia.* Dicit *non videtur*: quia hujuſmodi ſignum non eſt certum, ſed ſolùm probabile. Poteſt enim ex induſtria formam ſic corrumpens habere intentionem generalem faciendi, quod facit Eccleſia Chriſti.

§. II.

An mutatio Materiæ, & Formæ Illicita ſit, & Quando?

XIII. SAcramentorum formas, & materias mutare nemini licet. Unde qui ex induſtria, vel craſsâ negligentiâ materiam, vel formam ſic immutaret, ut ſacramentum irritum redderet, peccaret lethaliter peccato ſacrilegii, faceret maximam injuriam Deo ſacramentorum auctori, cujus inſtitutio, & lex contemneretur: gravem etiam inferret injuriam ſuſcipienti, qui ſacramenti fructu privaretur.

XIV. Lethaliter etiam peccaret, qui quacumque materiæ, vel formæ mutatione ritus novos, aut errores ab Eccleſia damnatos inducere intenderet; aut ritus in ſacramentorum adminiſtratione ab Eccleſia præſcriptos temerè omitteret. Unde Tridentinum, *Seſſ.* 7. *de Sacr. in genere*, *Can.* 13. ait: *Si quis dixerit, receptos, & approbatos Eccleſiæ Catholicæ ritus in ſolemni adminiſtratione ſacramentorum adhiberi conſuetos, aut contemni, aut ſinè peccato à Miniſtris pro libito omitti, aut in novos alios per quemcumque Eccleſiarum Paſtorem mutari poſſe, anathema ſit.* Quare mutatio notabilis, etſi non variet ſubſtantiam materiæ, vel formæ, non excuſat à peccato lethali Miniſtrum ſolemnitatis, & ex officio. Neque excuſare eum poteſt juris ignorantia; quia neceſſaria ad officium, munuſque ſuum ritè obeundum ſcire tenetur. Excuſari tamen poſſet laicus à mortali, ſi in neceſſitate baptizans, in materia, vel forma aliquomodo deficeret; non tamen obſtetrix jurata, quæ ad obſtetricandi mu-

nus

nus admitti non debet, niſi Baptiſmum ſub præſcripta formâ verborum conferendum inveniatur probè inſtituta.

Hinc peccaret lethaliter Sacerdos Latinus, qui cum Græcis ſic baptizaret: *Baptizatur ſervus Chriſti in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*. Cùm à Florentino in Decreto unionis injungantur, ut quiſque Miniſter, ſive Latinus, ſive Græcus ſuæ Eccleſiæ ritus obſervet.

Peccaret etiam lethaliter Sacerdos Latinus, qui in ſolemni Baptiſmi adminiſtratione formam illius alio idiomate, quàm latino proferret. Quidquid enim reclament Proteſtantes, volentes, ut alibi diximus, formas ſacramentorum ſecundùm uniuſcujuſque idioma eſſe proferendas; ſervandus eſt mos, & uſus Eccleſiæ Latinæ, volentis Sacerdotem Latinum formas ſacramentorum latino idiomate proferre: uno excepto Matrimonio, quod, utpote contractus humanus, linguâ vernaculâ confici ſolet. Si tamen Miniſter neceſſitatis ſit, & linguam Latinam non calleat, ut ſunt obſtetrices; poſſunt, imò ſatius eſt, eas patriâ linguâ formam Baptiſmi pronuntiare. Eadem ratione peccaret Sacerdos Latinus, qui in pane fermentato Græcorum more vellet conſecrare.

XV An verò liceat in collatione ſacramenti uti materiâ, & formâ dubia.

Reſpondeo primo. In caſu extremæ neceſſitatis licere uti materiâ, & formâ dubiâ ad confectionem ſacramentorum, quæ ſunt neceſſaria ad juſtificationem, neceſſitate medii. Probo. Nam Chriſtus, præ ſumma ſuâ erga homines caritate, vult, ut hominum ſaluti etiam cum ſuorum ſacramentorum periculo, quando al â viâ provideri non poteſt, conſulatur: inſtituit enim ſacramenta propter homines, non homines propter ſacramenta. Huic principio nixus S. Auguſtinus *l. 2. de Adulterinis coniugiis c. 28.* docet, Baptiſmum, & Pœnitentiæ reconciliationem impendi debere jam morituro, nec pro ſe reſpondere valenti; quamvis ob iniquam ejus anteactam vitam dubium maximè ſit, an ſit benè diſpoſitus: *Nec ipſos enim* (inquit) *ſine arrha ſua patis exire velle debet mater Eccleſia*. Et Sacri Canones Pœnitentię Miniſtris injungunt; ut cuilibet Fideli in extremis poſito, & reconciliationem, vel nutu, vel aliquo ſigno petenti, abſolutionis beneficium impendant; quamvis aliquibus pietatis operibus ſuam contritionem non probaverit: ac proinde dubium ſit, an adſit debita ſacramenti Pœnitentiæ materia.

Reſpondeo ſecundò. Quod extra caſum neceſſitatis extremæ non licet uti materiâ, aut formâ dubiis, etiam in ſacramentis, quæ ſunt neceſſaria neceſſitate medii. Probo ex illa morali regula S. Auguſtini *l. 2. de Baptiſmo contra Donatiſtas*: ubi de eo, qui cùm cùm certus eſſet, apud Catholicos baptiſmum rectè accipi, apud Donatiſtas dubius eſſet, dicit: quod *Graviter peccaret in rebus ad ſalutem animæ pertinentibus, vel eo ſolo, quòd certis incerta præponeret*. Imò etiamſi probabile ſit, hanc materiam, ſeu formam valere ad eſſentiam ſacramenti; eâ uti non poteſt extra caſum neceſſitatis, in concurſu probabilioris, & tutioris: quia tunc probabile quidem erit ſpeculativè, non tamen in praxi, ita ut eis uti liceat extra caſum neceſſitatis, maximè poſt decretum Innocentii XI. anno 1659. 2. Martii proſcribentis hanc propoſitionem: *Non eſt illicitum in ſacramentis conferendis ſequi opinionem probabilem de valore ſacramenti, relicta tutiore; niſi id vetet lex, conventio, aut periculum gravis damni. Hinc ſententiâ probabili tantùm utendum non eſt in collatione baptiſmi, Ordinis Sacerdotalis, aut Epiſcopalis*.

Reſpondeo tertiò. In aliis, à Baptiſmo, & Pœnitentiâ ſacramentis non licet uti materiâ, & formâ dubiis, etiam in caſu neceſſitatis. Probo. Nam

in

in iis ſacramentis, extrema urgente neceſſitate, uti poſſumus materiâ, & formâ dubiis; quæ, ſi non conferantur, anima hominis exponitur periculo æternæ damnationis; in eo enim caſu, potiùs quàm anima tali periculo exponantur, permittit Chriſtus, ut ſuum ſacramentum nullitatis periculum ſubeat: at excepto Baptiſmo, & Pœnitentia, ſi reliqua ſacramenta non conferantur, cùm non ſint neceſſaria neceſſitate medii, anima non exponitur periculo æternæ damnationis; ergo &c. — Hinc ſequitur primò: non licere Presbytero conſecrare hoſtiam, de qua prudenter dubitat, an ſit verus panis; etſi faciat, ut hominem jam moriturum communicet. Secundò: ſequitur, eidem non licere uti liquore, de quo prudenter dubitat, an ſit verum oleum, ut hominem in extremis agentem inungat.

XVI. An verò uti poſſit materiâ dubiâ adhibens formam conditionatam. — Reſpondeo negativè. Quia Jus Canonicum, Ritualia, & probati Theologi in ſolo caſu neceſſitatis concedunt uſum materiæ dubiæ; ut nempe ſubveniatur periculo proximi. Quare lethaliter peccaret, qui extra caſum neceſſitatis, hoc eſt, periculum mortis, abſolutionem ſub conditione impenderet ei, de quo prudenter dubitaret, an eſſet contritus.

DUBIUM IV.

De Diviſione Formæ Sacramentalis.

§. I.

Quo Tempore cœperit Uſus Formæ Conditionalis.

I. TRita, ac celebris eſt formæ ſacramentalis diviſio in abſolutam, & conditionalem. Prior actionem ſacramentalem abſolutè enuntiat, ut hæc verba: *Baptizo te*. Poſterior eandem actionem ſub conditione enuntiat, ut: *Si non es baptizatus, ego te baptizo*. De hac, omiſſa priori duo quæremus. Unum: an quovis Eccleſiæ ſeculo adhibita fuerit. Alterum: quibus in circumſtantiis eam liceat Miniſtro uſurpare.

II. Dico ergo primò. Septem prioribus Eccleſiæ ſeculis non apparet uſum fuiſſe conferendi ſacramenta cum forma conditionali. Prob. Quia in monumentis illorum ſeculorum nullum legitur in caſu dubii illius uſum fuiſſe; cujus tamen ampliſſima fuiſſet occaſio temporibus, quibus vigebat lis inter Stephanum Papam, & Cyprianum, aliosque Epiſcopos Africanos. Cum enim tunc nondum eſſet certum, ſed in queſtione, ac dubio poſitum, an baptizati ab hæreticis eſſent denuò baptizandi; ſtante hoc dubio, nullus legitur rebaptizatus ſub conditione. Imò, interrogatus S. Cyprianus à Magno, *Ep. 76.* an Baptiſmus datus per aſperſionem valeret, & eſſet ejuſdem virtutis cum Baptiſmo per immerſionem collato, de quo erat dubium; multi enim illum ratum habebant; reſpondit, Baptiſmum per aſperſionem in neceſſitate collatum ſibi probari. Quod *Si aliquis exiſtimat, eos nihil conſecutos, eo quod aqua ſalutari tantùm perfuſi ſunt; non decipiantur, ut ſi incommodum languoris evaſerint, & convaluerint, baptizentur.* Non dicit *ſub conditione*; quod tamen in hoc caſu, dicendum videbatur. — Item Cæcilianus Archiep. Carthaginenſis, cùm à Donatiſtis ejus Ordinatio, tanquam nulla impeteretur, ſtatim ſe paratum exhibuit, ut denuo ordinaretur: nec tamen alicujus conditionis meminit: cujus tamen facienda fuiſſet mentio, ſtante dubio de validitate prioris Ordinationis, quod Schiſmatis occaſionem dederat. Signum ergo eſt, tunc temporis non fuiſſe in uſu miniſtrare ſacramenta ſub conditione, etiam ſtante dubio. Imò aſſerebant non eſſe periculum iterandi ſacramentum, quamvis in dubio, an valeat, ſub forma abſolutâ conferatur. Unde S. Leo Papa, *Ep. 37.* modò 135. de eo qui factò dubito

bito

bito examine adhuc non reperit, ſe fuiſſe baptizatum, quamvis ab initio dubitarit; ſenſit eſſe baptizandum, dicens: *Quoniam non poteſt in iterationis crimen venire, quod factum eſſe omnino neſcitur*. Et S. Gregorius, *Epiſt. 32. ad Felicem Meſſan. Epiſc.* (modò *lib. 14. ep. 17.*) in dubio de Baptiſmo, Confirmatione, & Eccleſiæ dedicatione, ſi non appareat ea fuiſſe peracta, ſtatuit: *Ut baptizentur tales, ac confirmentur, atque Eccleſiæ Canoni dedicentur, ne talis dubitatio ruina Fidelibus fiat: quoniam non monſtratur iteratum, quod non certis indiciis oſtenditur ritè peractum*: nihil dicens de iiſdem ſub conditione peragendis.

III. Dico ſecundò. Circa octavum ſeculum forma condionalis à quibuſdam cæperat adhiberi, à quibuſdam non. Probatur. Quia Capitularia Caroli Magni certis in caſibus formæ conditionalis uſum præſcribunt. Nam *l. 6. c. 181.* hæc leguntur: *De quibus dubium eſt, utrum ſint baptizati, an non, omnimodis abſque omni ſcrupulo baptizentur, his tamen verbis præmiſſis: Non te rebaptizo: ſed ſi nondum baptizatus es, baptizo te in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*. Et ibidem, *lib. 7. cap. 391.* legitur ſic: *Placuit, ut infantes, quando non inveniuntur certiſſimi teſtes, qui eos ſinè dubitatione baptizatos eſſe teſtentur; neque ipſi ſunt per ætatem idonei de traditis ſibi ſacramentis reſpondere: abſque ullo ſcrupulo, tempore legitimo baptizentur..... quoniam quod non oſtenditur geſtum, ratio non ſinit, ut dicatur iteratum* (quod ex Conc. Carth. 5. ſub Aurelio, c. 6. ſumtum videtur) quod repetitur, c. 305. *Si qui dubitant, an ſint baptizati, an non..... ut baptizentur, præceptum eſt*. Ubi nulla formæ conditionalis mentio fit. Ergo in eiſdem Galliis apud aliquos in uſu eſſe cæperat, apud alios non.

IV. Dico tertiò. Forma conditionalis apud omnes Latinorum Eccleſias, ſaltem à ſeculo 13. adhiberi cæpit. Probatur. Nam ſeculo 13. omnes Eccleſiæ Latinæ amplexæ ſunt Jus Canonicum auctoritate Gregorii IX. & S. Raymundi operâ promulgatum: ſed in iſto formæ conditionalis praxi injungitur, *Cap. de quibus*, ſit de Baptiſmo: *De quibus dubium eſt, an baptizati fuerint, baptizantur his verbis præmiſſis: ſi baptizatus es, non te baptizo: ſed ſi nondum baptizatus es, ego te baptizo &c.* Eſtò autem hæc Decretalis ſit Alexandri III., qui ſeculo Gregorium IX. præceſſit, non evincitur tamen, quòd ad omnium Eccleſiarum notitiam, & uſum devenerit; niſi poſtquam à Gregorio fuit cum jure Canonico promulgata. Sicut etiam quod Odo Pariſienſis Epiſcopus, qui Alexandri III. tempore vixit, hoc idem ſenſerit, ſolùm probat; tunc in Galliis uſum formæ conditionalis fuiſſe receptum, ut ex Capitularibus Caroli Magni vidimus. Imò nec ab omnibus Galliarum Eccleſiis fuiſſe receptum conſtat. Tùm quia: Petrus Cantor, Doctor Pariſienſis, qui vixit ante Gregorium, contrarium ſenſit dicens: *In Confirmatione, aut in Baptiſmo, de quo dubitatur, an ſit collatus, non approbamus conditionem appoſitam ſic:* Si non es baptizatus &c. *Quia ſacramenta non ſunt conditionaliter conferenda*. Temporibus tamen S. Thomæ in uſu fuiſſe apparet ex 3. *p. q.* 68. *a.* 7. *ad* 2. & *a.* 11. *ad* 4.

§. I.

Quandonam Forma Conditionalis ſit Adhibenda.

V. Dico primò. Qui antiquis temporibus uſque ad ſeculum Tridentini forma conditionali utebantur, videntur eâ uſi fuiſſe ſolùm in ſacramentis imprimentibus characterem, videlicet, Baptiſmo, Confirmatione, & Ordine. Prob. Quia qui circa octavum ſeculum forma conditionali uti cæperunt, eâ utebantur circa baptizandos, ut Capitularia ſuprà relata oſtendunt. Alexander III. auctor

ctor Decretalis ſupra enuntiatæ loquitur de baptizandis. Qui poſt Alexandrum III. ſcripſere, formæ conditionatę ſolùm meminerunt in ſacramentis, quæ iterari non poſſunt, Baptiſmi, Confirmationis, & Ordinis: de aliis non loquuntur, cùm tamen loqui debuiſſent, ſi in eis etiam formæ conditionalis uſus invaluiſſet.

VI. Dico ſecundò. A ſeculo Tridentini formæ conditionalis uſus obtinuit, etiam in ſacramentis, quæ iterari poſſunt. Prob. Nam noſtris temporibus invaluit uſus formæ conditionalis, etiam in collatione abſolutionis ſacramentalis (quæ tamen iterabilis eſt) quando dubia eſt; vel ex parte ſubjecti, cum ſcilicet, prudenter dubitatur, an ſubjectum ſit capax, ut fidelis ſubito morbo obmuteſcens; vel ex parte miniſtri, quando dubitat, an omnia verba eſſentialia protulerit: idque tùm ob debitam ſacramento reverentiam; tùm, ne qui ad eum bonâ fide acceſſit, ſacramenti fructu fortè privetur.

VII. Dico tertiò. Miniſter tunc ſolùm forma conditionali uti poteſt, quando facto diligenti examine, adhuc dubitat, an ſacramentum fuerit verè collatum. Probatur. Nam ſacramentum non debet, etiam ſub conditione, iterari, niſi prudens dubium ſit, an revera illud fuerit collatum: at prudens dubium prævium, ac diligens examen ſupponit; ergo &c. Ita etiam ſenſerunt quotquot ſupra citati uſum formæ conditionalis admiſerunt. Verum tamen eſt (ait Dominicus Soto) in ſacramentis, quæ characterem non imprimunt, non eſſe opus tanto examine, ut forma conditionalis adhibeatur, quanto in iis, quæ ex vi ſua iterari non poſſunt: nam in pœnitentia minus dubium, dummodo ſit fundatum, ſufficit, ut ſub conditione forma poſſit iterari.

VIII. Quæres: Quibus in caſibus prudens oriatur dubium, ſufficiens ad iterandum ſub conditione ſacramentum initerabile?

Reſpondeo, prudenter dubitari. Primò: cùm infans expoſitus fuit, etſi ſchedulam præſeferat teſtantem eum baptizatum fuiſſe: poſſet enim fieri, ut qui baptizarunt, neſcierint baptiſmi formam. Addo: quòd non ſint fide digni, qui tantum ſcelus patrant, & infantem exponunt: ita Conc. Aquenſe, ann. 1558. — Prudenter dubitatur, ſecundò: cum ruſtica mulier, etſi ex officio obſtetrix, urgente neceſſitate, & mortis periculo baptizavit. Nam etſi ſupponatur callere formam Baptiſmi, prudenter tamen timeri poteſt, ne ex animi turbatione aliquid in forma Baptiſmi omiſerit; niſi alia ſit perſona fide digna, quæ auferat dubium. Unde Conc. Rothomagenſe, 1581. ſtatuit, nec uni mulieri, nec alteri privatim baptizanti credi debere. Et Conc. Remenſe an. 1583. antequam, inquit, baptizet infantem, inquirat, ſi jam baptizatus fuerit; de quo ſufficienter duorum ſaltem teſtimonio Sacerdoti conſtare debet. — Prudenter dubitatur, tertiò: cum teſtes fide digni aſſerunt, adhibitam non fuiſſe legitimam materiam. Hinc Lugduni, non multis ab hinc annis, ſub conditione baptizatus eſt Monachus; qui poſtquam factus fuit Monachus, à viris fide dignis audivit, ſe, cùm in hæreſi Calvinianâ eſſet, aquâ roſaceâ baptizatum fuiſſe: ideoque Calviniſtarum Baptiſmus ſuſpectus eſt; adeo ut ab ea hæreſi revertentes, interrogandi ſint de modo, quo in hæreſi baptizati fuere.

IX. In ſacramentis verò iterabilibus, præter caſus jam expoſitos, dubium prudens eſſe poteſt, cùm dubitatur: an ſubjectum ſit capax ſacramenti: ideoque abſolvi debet formâ conditionali is, de quo dubitatur, an vivens, vel mortuus ſit. — Secundò: cum Miniſter, aut ob mentis evagationem, aut alias cauſas non eſt certus, ſe verba, vel abſolutionis, vel conſecrationis protuliſſe. Monendi tamen ſunt ſcrupuloſi, non ſemper eſſe rationem dubitandi, an forma omiſſa fuerit, ex hoc

hoc præciſè, quòd Miniſter non meminerit, ſe eam protuliſſe: præſertim, ſi aliis vacet, quæ ex ritualium præſcripto recitari, aut fieri ſolent poſt prolatam formam. Quare Sacerdos, qui recitat orationes conſecrationis formam conſequentes, non debet adhuc ſub conditione conſecrationis verba repetere, quamvis tunc non meminerit, ſe ea protuliſſe; ſed potiùs, ut ſuæ conſulat quieti, quærat à miniſtrante, an hoſtiam, & calicem elevaverit.

QUÆSTIO III.

De Numero, & Ordine Sacramentorum Novæ Legis.

NUmerum, & Ordinem Sacramentorum novæ Legis quæſitum præſens examinabit.

DUBIUM I.

Quot ſint Novæ Legis Sacramenta?

§. I.

Hæreticorum Errores.

I. MIrum, quàm varii fuerint, & in ſe inconſtantes noſtri temporis hæretici in ſtatuendo ſacramentorum novæ Legis numero: eſto enim omnes numerum ſeptenarium ab Eccleſia ſtatutum rejiciant; in ſtabiliendo tamen numero non conveniunt, ut dicemus. Priùs tamen indicare placet quid de hoc ſenſerunt antiqui hæretici; ut ex hoc pateat, quales Magiſtros habuerunt moderni.

II. Quidam ergo *Archontici* nuncupati, teſte S. Epiphanio, *Hæreſi* 40. ſeculo 2. nulla prorſus ſacramenta in Eccleſia admittenda eſſe, nec Baptiſmum, nec Euchariſtiam aſſerebant, nullis ſignis utendum eſſe putantes. Hos ex Lutherano grege ſecuti ſunt Schvvenckfeldiani, qui ſpirituales ſe eſſe gloriantes, omnia ſenſibilia, & proinde ſacramenta repudiabant, tanquam ad ſalutem inutilia. *Cajani* quoque, ut refert Tertullianus, *l. de Bapt. cap.* 13. Baptiſmum neceſſarium negabant, eo quòd fides ſatis eſſet. *Pauliciani* verbotenùs quidem ſacramenta admittebant; ſed in iis nullâ re ſenſibili pane, aquâ, oleo, ſed ſolis verbis utendum eſſe volebant; & in Baptiſmo hæc aſſumebant: Ego ſum aqua viva, ut refert Euthymius, 3. *p. Panopliæ tit.* 21. *Seleuciani*, & *Herminani* Baptiſmum in aqua non recipiebant; dicentes, Joannem quidem baptizaſſe in aqua, ſed Chriſtum in ſpiritu, & igne, teſte Aug. *Hæreſ.* 59. Hoc adoptaſſe videntur quidam hæretici in Anglia, dicti *Quakeri*, Baptiſmum in aqua repudiantes, quem repudiarunt olim, ceu inutilem, *Manichæi*, Auguſt. teſte, Hæreſ. 46. *Meſſaliani* ſacramenta recipiebant, ſed ea nihil ad ſalutem conferre exiſtimabant.

Bogomili Euchariſtiæ ſacramentum nil aliud eſſe putabant, quàm ſolùm *Pater noſter*. Pœnitentiæ ſacramentum negabant *Novatiani*, quibus conſentiebant *Montaniſtæ*, aſſerentes, hominem per pænitentiam poſſe renovari. Matrimonium ſacramentum eſſe *Manichæi* negabant. Extremam unctionem *Armenii*. Confirmationem rejiciebant *Novatiani*, & etiam *Ariani*. Hæc ſunt veterum hæreticornm deliria.

III. Nunc videamus, in quibus hæretici recentiores in hoc eos imitati ſint. Lutherus ab initio rigidus, unum tantùm ſacramentnm, nempe, Baptiſma taſſus fuiſſe videtur. Poſtea mollior factus duo cæpit confiteri, Baptiſmum, & Euchariſtiam; quibus demum addidit Pœnitentiam: quamvis ſibi ſemper inconſtans, duo tantùm tandem admiſerit, nempe, *Baptiſmum*, & *Panem*. Inconſtantiam Magiſtri, Lutherani imitati ſunt. Aliqui, ut Melanchton in *locis com. c. de Signis*, duo tantùm, Baptiſmum, & Euchariſtiam ſacramenta eſse fatentur. Aliqui tria, Baptiſma, Euchariſtiam, & Pœnitentiam. Ita *in Confeſſ. Auguſt. c.* 13. &

hæc

Digitized by Google

hæc eſt communior ſententia, quam Lutherani in ſuis Cathechiſmis docent. Lutherani tamen dicti *Molles* in Concilio ſuo Lipſienſi ſeptem ſacramenta agnoverunt; quibus cùm adhæſerit etiam Melanchton cum aliis, propterea reprehenduntur ab Illirico in libro, quem inſcripſit: *Adhortatio Illyrici ad conſtantiam in Auguſtana Confeſſione*.

IV. Zuinglius duo tantùm apertè fatetur, nempe, Baptiſmum, & Cœnam; quibus tamen videtur addere Matrimonium, ſed ægrè: non quia putet ſacramenti definitionem ei adaptari non poſſe; ſed quia timet dignitatem conjugii ſacramenti nomine obſcurari. Audiſtis atrociorem blaſphemiam?

V. Calvinus verò, *l.* 4. *Inſt.*, c. 18. §. 19. duo tantùm agnoſcit ſacramenta, Baptiſmum, nempe, & Euchariſtiam; quorum uſum à primordio novi Teſtamenti uſque ad conſummationem ſeculi, dicit fuiſſe traditum. Et §. 20. *His ergo* (inquit) *duobus contenta ſit Chriſtiana Eccleſia*. Verùm cap. 14. §. 20. ubi duo tantùm admittit ſacramenta, Baptiſmum, & Euchariſtiam, fatetur ſe non invitum pati Ordinationem miniſtrorum vocari poſſe ſacramentum; ſe tamen inter ordinaria ſacramenta illam non numerare. *Cap.* tamen 19. §. 31. poſt multa, more ſuo improperia contra Ordinationes, prout ab Eccleſia exercentur, concludit: *Fatet igitur eorum unctio: ſupereſt impoſitio manuum, quas ut in veris, legitimiſque ordinationibus ſacramentum eſſe concedo, ita nego locum habere in hac fabulâ:* aſſerens, unctionem ex Chriſtianiſmo, Judaiſmo, & Paganiſmo religionem unam conficere. Hæc ſunt, quæ ſibi confixerunt, qui à fidei veritate aberrarunt.

Catholica tamen Eccleſia tenet, ac tenuit, ſacramenta novæ legis, nec plura, nec pauciora eſſe, quàm ſeptem, Baptiſmum, Confirmationem, Euchariſtiam, Pœnitentiam, Extremam unctionem, Ordinem, ac Matrimonium. Unde

§. II.

Statuitur Veritas Catholica.

VI. Dico. Sacramenta novæ Legis, nec plura ſunt, nec pauciora, quàm ſeptem nuper enumerata. Eſt dogma fidei ſancitum in Florentino, in inſtructione Armenorum, & confirmatum in Tridentino, *Seſſ.* 7. *Can.* 1. his verbis: *Si quis dixerit, ſacramenta nova Legis non fuiſſe omnia à Jeſu Chriſto Domino noſtro inſtituta; aut eſſe plura, vel pauciora, quàm ſeptem, videlicet Baptiſmum, Confirmationem Euchariſtiam, Pœnitentiam, Extremam unctionem, Ordinem, & Matrimonium; aut etiam aliquod horum ſeptem non eſſe verè, ac propriè ſacramentum, anathema ſit.*

VII. In hoc ſeptenario ſacramentorum numero utraque Eccleſia Latina, & Græca conſenſit. Conſenſum iſtum probat perpetuum ſilentium Græcorum in Conciliis, quibus cum Latinis adfuerunt: Græcos enim latere non poterat, quid Latini de nnmero ſacramentorum ſentirent. Quod ſi in hoc non conſenſiſſent, litem ſuper hoc moviſſent; ſicut moverunt de proceſſione Spiritus Sancti etiam à Filio, de Purgatorio in Florentino ſub Eugenio IV. Imò ſeptenarii numeri ſacramentorum aperta Eccleſiæ Græcæ etiam Schiſmaticæ confeſſio conſtat. Primo ex cenſura, qua Jeremias Patriarcha Conſtantinopolitanus Auguſtanam Lutheranorum confeſſionem perſtringit: expreſsè enim definit, Eccleſiam Græcam nec plura, nec pautiora, quàm ſeptem admittere ſacramenta. — Secundò conſtat: tùm ex Synodo Conſtantinopolit. anno 1642. contra Calvini dogma, ubi reprobatur *Num.* 15. Eo quòd *Negat ſacramenta quinque, Sacerdotium, ſacram Unctionem, ſacrum Oleum, Confeſſionem cum pœnitentia, & honorabiles nuptias: quæ omnia, ut ſacra, & divinam gratiam conferentia, antiqua nobis Traditio reliquit.*

quir. Tùm ex Synodo Hieroſolymitanâ ſub Doſitheo Patriarcha Conſtant. coactâ anno 1672. contra Cyrillum Lucari, olim Patriarcham Conſtantinop. qui Calvini errores amplexus fuerat. Ibi enim proteſtata Synodus ſe damnare Calvini dogmata, tanquam Eccleſiæ Orientalis doctrinæ directè contraria, *Cap.* 5. ait: *Cyrillo dogmatizanti, & credenti non eſſe ſeptem Eccleſiæ ſacramenta, videlicet, Baptiſmum, Confirmationem, Pœnitentiam, Euchariſtiam, Ordinem, Extremam unctionem, & Matrimonium, juxta Chriſti diſpoſitionem, Apoſtolorumque traditionem, nec non & Eccleſiæ conſuetudinem: ſed mentienti duo tantùm à Chriſto in Evangelio fuiſſe tradita, Baptiſmum ſcilicet, & Euchariſtiam.... Anathema*. Et rursùs in confeſſione fidei Eccleſiæ Græcæ, *Cap.* 15. ait: *Credimus eſſe in Eccleſia Legis nova ſacramenta, eaque ſeptem: nec minorem, majoremve in Eccleſia ſacramentorum numerum admittimus: ſi quidem hæreticorum dementia fatus eſt alius ſacramentorum numerus, quàm ſeptenarius*. Quod ſubinde ex Sacris Scripturæ locis ſigillatim oſtendit. Quibus apparet maniſeſtè, hunc errorem Calvini, aliorumque Proteſtantium damnatum eſſe ab utraque Eccleſiâ, Latinâ, & Græcâ.

VIII. Eſtò autem in Scripturis non legatur nomen ſeptenarii numeri ſacramentorum; adeo tamen apertè ex eis colligitur præfatis ſeptem ſacramenti rationem convenire; ut utraque Eccleſia in ſuis Conciliis ea ad ſeptenarium numerum reduxerit. De Baptiſmo enim legitur, *Matth.* 28. *v.* 19. *Marci* 16. *v.* 16. & *Joan.* 3. *v.* 5. De Confirmatione, *Act.* 8. *v.* 17. De Euchariſtia, *Matth.* 26. *v.* 26. *Marci* 14. *v.* 22. *Lucæ* 22. *v.* 19. De Penitentia, *Joan.* 20. *v.* 23. De Extrema Unctione legitur, *Jacobi* 5. *v.* 14. De Ordine, *Lucæ* 22. 19. *Joannis* 20. *v.* 23. De Matrimonio, ad *Epheſ.* 5. *v.* 32. Quæ loca ſigillatim expendentur, cùm de ſingulis ſacramentis ſermo erit.

IX. Septenarium ſacramentorum numerum confirmat Traditio. Eccleſia enim ſemper è ſuo ejecit ſinu eos, qui aliquod ex ſeptem enumeratis, ſacramentum eſſe negavit; ut patet ex ſupra recenſitis hæreticis. Seculo tertio ejecit Novatianos, qui Confirmatione Neophitos non muniebant. Seculo IV. Manichæos, qui damnabant nuptias. Seculo XIV. Wicleffiſtas, qui extremam Unctionem deſpiciebant. Et tandem utraque Eccleſia Latina, & Græca damnat Lutheranos, Zuinglianos, & Calviniſtas duo ſolùm, vel tria ſacramenta admittentes.

X. Huic veritati favet egregia congruentia, quam tradit S. Thomas, 3. *p.* *q.* 65. *a.* 1. Et 4. *contra Gent. c.* 58. ſub hac forma. Per ſacramenta providet Deus homini quoad vitam ſpiritualem, ſicut per naturam providet ei, quoad vitam corporalem: ſed ſeptem modis providet homini, quo ad vitam corporalem; ergo ſeptem modis per ſacramenta ei providet ad vitam ſpiritualem: modis, inquam, proportionaliter correſpondentibus iis, quibus providit, quo ad vitam naturalem. Min. prob. Ad vitam corporalem, primò neceſſe eſt naſci. Secundò, augeri. Tertiò, ali. Quartò, ſi in morbum incidat, ſanari. Quintò, imbecellitatem ex morbo relictam refici. Sextò, Magiſtratum dari, quo regatur. Septimò, ad humani generis conſervationem filios procreari. Porrò: quòd hæc ſeptem per ſeptem ſacramenta homini præſtentur, probo. Nam per Baptiſmum in Chriſto renaſcimur, unde vocatur lavacrum regenerationis. Per Confirmationem creſcimus, & in gratia roboramur. Per Euchariſtiam ſpiritualiter nutrimur. Per Pœnitentiam, amiſſam animæ ſanitatem recuperamus. Per extremam Unctionem vires per peccatorum reliquias enervatas, colligimus. Per Ordinem gubernamur, qui Miniſtros, Patres, Judices, ſpirituales Medicos nobis parit. Denique quia Reſpublica Chriſtiana, ſtante hominum caducitate, Chriſto, ac Dei Cultui

non

Digitized by Google

non poteſt in eiſdem individuis diù conſervari, Matrimonium requiritur, quo homines procreentur: & quia homines Chriſtiani ad vitam ſpiritualem procreantur, in remedium concupiſcentiæ gratia eis conferatur.

§. III.

Objectionibus fit Satis.

XI. Objiciunt primò. Scriptura de hoc ſeptenario ſacramentorum numero numquam fuit locuta. — Deinde: Antiqua Eccleſia ſeptem ſacramentorum catalogum numquam contexuit.

XII. Reſpondeo primò, hoc retorqueri poſſe. Nam nec Lutherani, nec Calviniſtæ ex Scriptura poſſunt oſtendere, neque ex antiquæ Eccleſiæ Canonibus, ſacramenta non eſſe ſeptem, ſed tantum duo, vel tria.

Reſpondeo ſecundò. Scripturam non tradere nobis Cathechiſmum, ideoque non curaſſe numerum ſacramentorum collectivè, & unitim nobis tradere: ſed ſolum, datâ opportunitate, de ſingulis variis in locis teſtimonium nobis relinquere. Sic Scriptura tradit articulos fidei, non tamen enumerat, quot ſint: ſed Apoſtoli poſtea duodecim articulorum Symbolum ediderunt: quibus ad majorem explicationem in ſymbolis ſubſequentibus, Nicæno, Conſtantinopolitano Eccleſia aliqua adjunxit. Ita Scripturæ ſatis fuit variis in locis ſingula indicare; ut Eccleſia poſtea iis edocta colligeret, quot ſint, & eorum Catalogum Fidelibus proponeret. Sicut ex Scriptura nec poteſt ſciri, quot ſint libri Canonici; ſed Concilia poſtea ediderunt Canonem, & certum numerum, ut ex Traditione didicerant.

Eſtò autem Eccleſia antiqua non ſtatim Canone aliquo numerum ſeptenarium ſacramentorum expreſsè declaraverit; habuit tamen ſemper tanquam hæreticos eos, qui aliquod ex dictis ſeptem negaverunt, ut ſupra oſtenſum eſt. Deinde: ſi hoc valeret, probaret, ante Laodicenam Synodum, in qua librorum Canonicorum catalogus primò contextus fuit, Eccleſiam nullos, ſive novi, ſive veteris Teſtamenti libros pro Canonicis habuiſſe: & proinde etiam ſacramenta apud Eccleſiam antiquam nec fuiſſe duo, nec tria: quia ſi non dixit, ſacramenta eſſe ſeptem, nec dixit, ea eſſe tantùm duo, vel tria.

Dico ergo, Eccleſiam veterem non texuiſſe catalogum ſacramentorum ſeptem: vel quia hæreſes huic occaſionem non dederunt, ſicut hiſce ultimis ſæculis accidit. Vel quia timebant, ne in Gentilium notitiam perducta, deſpectui eſſent: ideoque initio naſcentis Eccleſiæ, non omnia fidei Myſteria Neophytis ſtatim aperiebantur; ſed ſigillatim, & progreſſu temporis, quando jam compotes facti fuiſſent; ut eruditè probat Emmanuel à Schelestrato, in ſua Diſſertatione *de Diſciplina Arcani*.

XIII. Objiciunt ſecundò. Patres antiqui ſeptem ſacramenta non agnoverunt, ſed duo tantùm, vel tria. Nam Juſtinus Martyr, in ſua pro Chriſtianis Apologia, duorum tantùm, Baptiſmi, & Euchariſtiæ meminit. Cyrillus Hieroſolym. *in ſuis Cathecheſibus*, Ambroſius, *l. de Sacramentis*, duobus relatis addunt ſolùm Chriſma. Auguſtinus, *l. 19. contra Fauſtum, c.* 13. dicit, ſacramenta nova eſſe numero pauciora, quàm vetera, ſed in veteribus nullum erat reſpondens Confirmationi, & extremæ Unctioni; ergo &c. Aliàs eſſent numero plura &c. Durandus tandem, *Sæculo* 14. Matrimonium ex albo ſacramentorum expunxit.

XIV. Reſpondeo, neg. ant. Ad probationes dico S. Juſtinum ſolius Baptiſmi, & Euchariſtiæ meminiſſe ſpeciali ratione. Meminit enim Baptiſmi, ut querelis prophanorum obviam iret: querebantur enim, quòd à cæteris ſacramentis arcerentur: Unde Juſtinus eis proponit Baptiſmum, ut

ſci-

ſcirent, hunc eſſe priùs ſuſcipiendum, quia eo cætera ſuſcipiendi jus tribuitur. Loquitur etiam de Euchariſtia, ut calumnias Gentilium diſſiparet; qui ex iis, quæ de ea obſcurè audierant, improperabant Chriſtianis, quaſi occiſi infantis ſanguine, & carne veſcerentur --- Cyrillus autem, & Ambroſius ſolùm de Baptiſmo, Euchariſtia, & Confirmatione loquuntur; quia docent Cathecumenos, quibus tria illa ſacramenta ſimul conferebantur: Ad id, quod additur de S. Auguſtino, reſpondet S. Thomas 3. p. q. 65. a. 1. ad 4. *Quòd in ſacramento Confirmationis datur plenitudo Spiritus Sancti ad robur: in extrema autem Unctione præparatur homo, ut recipiat immediatè gloriam: quorum neutrum competit veteri Teſtamento. Et ideo nihil potuit his ſacramentis in veteri Lege reſpondere. Nihilominus tamen ſacramenta in veteri Lege plura fuerunt numero, propter diverſitatem Sacrificiorum, & Cæremoniarum.*

Quoad Durandum nil aliud dicam, niſi eum in illis, quæ de Matrimonio dicit, mentem Eccleſiæ, & Traditionem non fuiſſe aſſecutum.

XV. Objicies tertiò, plura eſſe, quàm ſeptem. Primò: Baptiſmus triplex eſt, fluminis, flaminis, ſanguinis — Secundò: Pænitentia duplex eſt, publica, & ſecreta — Tertiò: Ordo dividitur in ſeptem, quatuor minores, ac tres majores — Quartò: Profeſſio Monaſtica à Græcis ſacramenti loco habetur — Quintò: Aqua benedicta, ac cætera benedictione Sacerdotis conſecrata, loco ſacramentorum contra venialia haberi poſſunt — Sextò: De lotione pedum extat Chriſti mandatum, & gratiæ promiſſio. Unde illam Ambroſius, *l.* 3. *de Sacram. c.* 1. Myſterium vocat, & comparat cum Baptiſmo. Et Bernardus Serm. 1. de Cœna Domini, eam vocat *Sacramentum remiſſionis quotidianorum peccatorum.*

XVI. Reſpondeo, neg. ant. Ad primum dico, Baptiſma flaminis, & ſanguinis eſſe Baptiſmata ſolùm per analogiam ſolùm: enim Baptiſma aquæ verè, & propriè eſt ſacramentum. Martyrium enim non fuit à Chriſto inſtitutum, ut actio ſacra; cùm ex parte inferentis illud graviſſimum peccatum ſit; ex parte autem patientis actus fortitudinis eſt, & maximæ caritatis, ut ſuo loco dicemus: & hac ratione illud Chriſtus voluit, non tamen ut ſacramentum.

Ad ſecundum dico, Pœnitentiam publicam ſolo ritu, ac externâ diſciplinâ à ſecreta differre, tanquam ejus appendicem; ideoque ad idem ſacramentum reduci.

Ad tertium reſpondet S. Tho. 3. p. q. 37. *ſuppl. a.* 1. *ad* 2. quòd diviſio Ordinis in minores, & majores eſt *Totius poteſtativi: cujus hæc eſt natura, quòd totum ſecundùm completam rationem eſt in uno, in aliis autem ſecundùm participationem ipſius: Et ita eſt hic. Tota enim plenitudo ſacramenti hujus eſt in uno Ordine, ſcilicet Sacerdotio; ſed in aliis eſt quædam participatio Ordinis. Et hoc ſignificatum eſt in hoc, quod Dominus dixit, Num.* 11. *Moyſi*, Auferam de ſpiritu tuo, tradamque eis, ut ſuſtineant onus populi. *Et ideo omnes Ordines ſunt unum ſacramentum.*

Ad quartum Monaſticam profeſſionem licèt ab uno, vel altero Græco auctore ſacramenti nomine fuerit inſignita; ab Eccleſia tamen Græca inter ſacramenta propriè dicta nunquam fuiſſe relatam. Et meritò: quia nec à Chriſto fuit inſtituta, nec per ſe ſanctificat Monachum; ſed ſolùm ratione bonæ diſpoſitionis pœnitentis, quâ dicitur incipere novam vitam: & propterea ſecundum Baptiſma vocatur.

Ad quintum reſpondet S. Th. 3. p. q. 65. a. 1. ad 6. *Quòd aqua benedicta, & aliæ conſecrationes non dicuntur ſacramenta; quia non perducunt ad ſacramenti effectum, qui eſt gratia conſecutio: ſed ſunt diſpoſitiones quædam ad ſacramenta: vel removendo prohibens; ſicut aqua benedicta ordinatur*

contra inſidias Dæmonum , & contra peccata venialia : vel etiam idoneitatem quandam faciendo ad ſacramenti perfectionem , & perceptionem , ſicut conſecratur altare , & vaſa, propter reverentiam Eucharistiæ . Dici etiam poteſt , aquam benedictam , aliaſque conſecrationes non eſſe à Chriſto inſtitutas, ſed ab Eccleſia ; ideoque non eſſe ſacramenta , ſed ſacramentalia : neque ad remiſſionem venialium valere per ſe , & ex opere operato ; ſed ſolùm ex opere , ideſt, fide , pietate , ac devotione ejus , qui illis utitur .

Ad ſextum nego , lotionem pedum ſacramentum eſſe . Nec enim fuit inſtitutum ad gratiam conferendam , ſed ad humilitatem , & caritatem profitendam, quam Chriſtus ipſe in lotione pedum diſcipulorum profeſſus eſt . Dixit autem Petro : *Si non lavero te, non habebis partem mecum* , quaſi eum de ſuæ ſalutis periculo exterrens , ut ait Auguſt. *Tract. 56. in Joannem* . Pedes enim ſunt humani , terrenique affectus ; quos niſi laverit homo , quamvis mundus , & ſanctus , in periculo ſalutis eſt , ne à paucis ad graviora dilabatur . Quare ſubdit: *Qui lotus eſt* (à gravioribus) *non indiget , niſi ut pedes lavet*, ideſt, ut ſtudeat ſe purgare à levioribus . Et hoc eſt ſacramentum , ideſt, Myſterium , quod Ambroſius , & Bernardus in lotione pedum contineri commendant : Non quia inter ordinaria Eccleſiæ ſacramenta eam recenſeant ; cùm conſtet , nec eorum temporibus inter ea enumeratam fuiſſe .

DUBIUM II.

De Ordine Sacramentorum Novę Legis.

§. I.

De Ordine Generationis , ſeu Naturæ .

I. DUplicem ordinem in hac re attendere poſſumus , nempe, generationis , ſeu naturæ , & dignitatis . Nunc autem de priori agemus cum S.Th. 3.*p. q. 65. a.2.* ubi ait : Quòd *Sicut unum prius* (naturâ) *eſt , quàm multitudo : ita ſacramenta , quæ ordinantur ad perfectionem unius perſonæ, naturaliter præcedunt ea , quæ ordinantur ad perfectionem multitudinis . Et ideo ultimò inter ſacramenta ponuntur Ordo , & Matrimonium , quæ ordinantur ad multitudinis perfectionem . Matrimonium tamen poſt Ordinem ; eo quòd minus participat de ratione ſpiritualis vitæ , ad quam ordinantur ſacramenta .*

Inter ea verò , quæ ordinantur ad perfectionem unius perſonæ, naturaliter ſunt priora illa , quæ per ſe ordinantur ad perfectionem ſpiritualis vitæ , quàm illa , quæ ordinantur per accidens , ſcilicet ad removendum ſuperveniens ; cujuſmodi ſunt Pœnitentia , & Extrema unctio . Poſterior tamen eſt naturaliter Extrema unctio , quæ conſummat ſanationem , pœnitentiâ , quæ inchoat . Inter alia verò tria , manifeſtum eſt , quòd Baptiſmus, qui eſt ſpiritualis regeneratio, eſt prius : & deinde Confirmatio , quæ ordinatur ad formalem perfectionem virtutis : & poſtmodum Eucharistia , quæ ordinatur ad perfectionem finis . Hæc S. Th. quæ clara ſunt .

§. II.

De Ordine Dignitatis .

II. UNum ſacramentum altero eſſe dignius ſtatuit Tridentinum contra Hæterodoxos Recentiores , Seſſione enim 7. can. 3. *Si quis* (inquit) *dixerit , hæc ſeptem ſacramenta eſſe inter ſe paria , ut nullâ ratione aliud ſit alio dignius , anathema ſit* . Hoc igitur ſtatuo .

III. Dico . Inter omnia ſacramenta novæ Legis digniſſimum , & potiſſimum eſt Euchariſtia . Ita Tridentinum, *Seſſ. 13. cap. 3.* poſt S. Th. citatâ *q. 65. a. 3.* cujus triplex eſt ratio . Prima . *Ex eo , quod in eo continetur . Nam in ſacramento Eucharistiæ continetur ipſe*

ipſe Chriſtus ſubſtantialiter : in aliis autem ſacramentis continetur quædam virtus inſtrumentalis participata à Chriſto. Et inſuper, ut ait Tridentinum citato loco : *Illud in ea excellens, & ſingulare reperitur ; quòd reliqua ſacramenta tunc primùm ſanctificandi vim habent, cùm quis illis utitur : at in Euchariſtia ipſe ſanctitatis auctor ante uſum eſt*.

Secunda: *Ordine ſacramentorum ad invicem*. *Manifeſtum eſt enim, quòd ſacramentum Ordinis ordinatur ad Euchariſtiæ conſecrationem : ſacramentum verò Baptiſmi ordinatur ad Euchariſtiæ receptionem : In quo etiam perficitur aliquis per Confirmationem, ut non vereatur ſe ſubtrahere à tali ſacramento. Per pœnitentiam etiam, & extremam unctionem præparatur homo ad dignè ſumendum corpus Chriſti. Matrimonium etiam, ſaltem ſuâ ſignificatione, attingit hoc ſacramentum, inquantùm ſignificat conjunctionem Chriſti, & Eccleſiæ, cujus unitas per ſacramentum Euchariſtiæ figuratur*.

Tertia: *Ex ritu ſacramentorum. Nam fere omnia ſacramenta in Euchariſtia conſummantur.... Sicut patet quod ordinati communicant, & etiam baptizati, ſi ſint adulti*. Hæc S. Thomas.

IV. Nec obſtat primò. Quod cùm bonum commune præferatur bono parculari; videantur digniora ea ſacramenta, quæ ad bonum multitudinis ordinantur, ut Ordo, & Matrimonium. — Nam hoc verum eſt, niſi bonum unius contineat bonum nobilius bono multitudinis. Cùm autem Euchariſtia contineat Chriſtum, qui eſt bonum nobilius, imo bonum commune totius multitudinis, nempe, totius Eccleſiæ : fit, ut ſit inter omnia præſtantiſſima. Vide S. Thom. hoc *art.* 3. *ad* 1.

V. Neque obſtat ſecundò. Videri digniora ea ſacramenta, quæ requirunt miniſtrum digniorem, qualia ſunt Confirmatio, & Ordo, quæ à ſolo Epiſcopo conferri poſſunt. — Non inquam. Nam dignitas ſacramenti non à miniſtro conferente petenda eſt, ſed à re, quam continet, & à fine. In tantùm autem per ſolum Epiſcopum conferri poſſunt Confirmatio, & Ordo; quia per hæc Fideles deputantur ad aliqua ſpecialia officia : & ideo hoc pertinet ad eum, qui in Eccleſia eſt quaſi Princeps. Per ſacramentum autem Euchariſtiæ homo non deputatur ad aliquod officium ; ſed magis hoc ſacramentum eſt finis omnium officiorum. Ita S. Th. citatus ad 2.

VI. Neque obſtat tertiò. Digniorem videri Baptiſmum, à quo omnia, etiam Euchariſtia, pendent : nemo enim niſi priùs baptizetur, ullius ſacramenti capax eſt. — Nam ex hoc ſequitur, Baptiſmum cæteris præferendum eſſe, ratione neceſſitatis; non ſimpliciter, & ratione dignitatis. Unde

VII. Dico ſecundò. In via neceſſitatis *Baptiſmus eſt potiſſimum ſacramentorum. Ordo, & Confirmatio habent quandam excellentiam, ratione miniſterii, & matrimonium ratione ſignificationis. Nihil enim prohibet, aliquid eſſe ſecundùm quid dignius, quod tamen non eſt dignius ſimpliciter*. Ita S. Th. citatus ad 4. *Sacramentum verò Pœnitentiæ, & Extrema unctionis ſunt inferioris gradus à prædictis ſacramentis; quia.... ordinantur ad vitam Chriſtianam, non per ſe, ſed quaſi per accidens, ſcilicet, in remedium ſupervenientis defectus..... Pœnitentia verò eſt majoris neceſſitatis, ſed Extrema unctio eſt majoris perfectionis*. Ita S. Tho. citatus in corp.

QUÆSTIO IV.

De Efficacia Sacramentorum.

EFfectus ſacramentorum duplex eſſe poteſt, Gratia nempe, & character. Videndum ergo eſt, quam efficaciam habeant in ordine ad utrumque.

DUBIUM I.

An Sacramenta Novæ Legis ſint Cauſa Gratiæ?

§. I.

Varii Errores.

I. QUidam (inquit S. Th. 3. p. q. 62. a. 1.) *Dicunt, quòd non ſunt cauſa gratiæ, aliquid operando; ſed quia Deus, ſacramentis adhibitis, in anima gratiam operatur. Et ponunt exemplum de illo, qui afferens denarium plumbeum, accipit centum libras ex Regis ordinatione; non quòd denarius ille aliquid operetur, ad habendam prædictæ pecuniæ quantitatem: ſed hoc operatur ſola voluntas Regis. Unde & Bernardus dicit, quodam ſermone de Cœna domini* (qui eſt 1. & inſcribitur. De Baptiſmo, *c.* 2.), Sicut inveſtitur Canonicus per librum, Abbas per baculum, Epiſcopus per annulum; ſic diviſiones gratiarum diverſæ ſunt traditæ ſacramentis. *Sed ſi quis rectè conſideret, iſte modus non tranſcendit rationem ſigni. Nam denarius plumbeus non eſt, niſi quoddam ſignum regiæ ordinationis de hoc, quòd pecunia recipiatur ab iſto: ſimiliter liber eſt quoddam ſignum, quo deſignatur traditio Canonicatus. Secundùm hoc igitur ſacramenta novæ Legis nihil plus eſſent, quàm ſigna gratiæ: cùm tamen ex multis Sacrorum auctoritatibus habeatur, quòd ſacramenta novæ Legis non ſolùm ſignificant, ſed cauſant gratiam.*

II. Hæretici noſtri temporis Lutherus, Zuinglius, Calvinus, voce quidem videntur aſſerere, ſacramenta novæ Legis dare gratiam; unde Lutherus; Homilia 1. De Baptiſmo editâ anno 1526. ſic loquitur: *Ad hoc inſtitutus eſt Baptiſmus, ut nobis ſerviat, nobis proſit, nobis donet, non aliquid carnale, vel corporale; ſed æternam gloriam, æternam munditiem, & ſanctitatem.* Et Calvinus, in Antidoto adverſùs Canonem 5. Seſſ. 3. Tridentini: *Semper* (inquit) *memoriâ repetendum eſt, ſacramenta nihil, quàm inſtrumentales eſſe conferendæ nobis gratiæ cauſas.* Deinde: *Si qui ſint, qui negent ſacramentis contineri gratiam, quam figurant, illos improbamus.* Reverâ tamen ſacramentis nullam cauſalitatem attribuunt, niſi ad ſummum mediatam; quatenus in ſuſcipiente excitant fidem divinarum promiſſionum, quâ fide in ipſis poſitâ immediatè juſtificatur. Unde juxta ipſos peccata remittuntur per fidem, quâ credunt, peccata ſibi remiſſa eſſe per Chriſti promiſſionem; ſacramenta verò eſſe ſigna, & ſigilla hoc atteſtantia, & fidem excitantia. Quapropter eodem modo diſcurrunt de ſacramentis, ac de prædicatione Evangelii, cum hoc ſolo diſcrimine: quòd concio adhibetur auribus, & excitat fidem per auditum; ſacramenta verò adhibentur oculis, & excitant per viſum.

Hinc inferunt primò: verba ſacramentorum eſſe concionatoria, ut vidimus, non conſecratoria. Secundò: eſſe proferenda vernaculâ linguâ; quia, ut poſſint in ſuſcipiente excitare fidem, debent ab eo intelligi. Tertiò: valere ſacramenta à quolibet collata; ſiquidem à quocumque collata excitare poſſunt fidem. Quartò: non requiri in Miniſtro intentionem ullam; quia etſi conferantur ſinè illâ, imò animo jocandi, poſſunt in ſuſcipiente excitare fidem, & etiamſi non adhibeatur materia debita. Quintò: ex hoc inferunt Anabaptiſtæ, parvulos, uſum rationis nondum habentes, validè non baptizari: cùm enim in ipſis fides excitari nequeat, incapaces ſunt effectus baptiſmi. Unde Lutherus, & Calvinus, cùm non ſint auſi negare, parvulos validè baptizari, ad has anguſtias redacti ſunt; ut dicant, etiam in infantibus dum baptizantur, fidem excitari.

III. Catholica tamen Eccleſia ſemper ſenſit, per ſacramenta novæ Legis immediatè conferri, & cauſari gratiam.

tiam. Quia tamen (inquit S. Tho. a. 1. citato) *Duplex eſt cauſa agens, principalis, & inſtrumentalis: principalis, quæ operatur per virtutem ſuæ formæ, cui aſſimilatur effectus, ſicut ignis ſuo calore calefacit.... Inſtrumentalis* verò, *quæ non agit per virtutem ſuæ formæ, ſed ſolùm per motum, quo movetur à principali agente. Unde effectus non aſſimilatur inſtrumento, ſicut lectus non aſſimilatur ſecuri, ſed arti, quæ eſt in mente artificis*. Ideo indubitatum eſt, ſacramenta non eſſe cauſam principalem gratiæ, ſed ſolum Deum; cujus naturæ gratia eſt participata ſimilitudo, eumque ſolùm hoc modo delere peccata, Iſaiæ 43. v. 25. *Ego ſum ipſe, qui deleo iniquitates tuas propter me*: & Rom. 3. v. 30. *Unus eſt Deus, qui juſtificat*. Solùm ergo quæſtio eſt: An Deus gratiam operetur in nobis per ſacramenta, tanquam per inſtrumenta.

§. II.

Catholica Reſolutiones.

IV. Dico primò. Sacramenta novæ Legis cauſant inſtrumentaliter immediatè gratiam in ſuſcipiente. Sancita fuit veritas hæc à Tridentino, *Seſſ. 7. Can. 6. & 7.* anathema dicente ei, qui oppoſitum ſentit. Clarè autem habetur in Scripturis. Et primò de Baptiſmo, Joan. 3. v. 5. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non poteſt introire in Regnum Dei.* Ubi ly *ex aqua, & ſpiritu* denotat cauſalitatem principalem Spiritus, & inſtrumentalem ſacramenti. Unde Auguſt. Tract. 12. in Joan. *In ſpiritu* (inquit) *naſcimur verbo, & ſacramento*. Paulus, ad Titum, 3. v. 5. *Salvos nos fecit per lavacrum regenerationis*. Ubi ly *per* denotat cauſam inſtrumentalem. Quare Auguſt. *l. 19. contra Fauſtum, cap. 16.* ait: *Hæc omnia*, ſcilicet ſacramentalia, *fiunt, & tranſeunt, virtus tamen*, ſcilicet Dei, *quæ per iſta operatur, jugiter manet*. Marci etiam, 1. v. 8. dicit Joannes: *Ego baptizavi vos aquâ: ille verò* (Chriſtus) *baptizabit vos Spiritu Sancto*. Quòd ſi baptiſmus Chriſti nil aliud faceret, quàm excitare fidem in ſuſcipiente; non benè diceret Joannes, Baptiſmum Chriſti eſſe in Spiritu Sancto, ſuum verò eſſe tantùm in aqua: cùm etiam Baptiſmus Joannis poſſet excitare fidem, & pœnitentiam, & ſic accipere Spiritum Sanctum. Et immeritò Apoſtoli, *Act.* 19 eos, qui baptizati Baptiſmo Joannis fuerant, & crediderant in eum, qui venturus eſſet poſt ipſum, hoc eſt in Jeſum, Baptiſmo Chriſti iterum baptizaſſent, ut acciperent Spiritum Sanctum.

V. Quòd verò etiam alia ſacramenta, à Baptiſmo, conferant gratiam, oſtenditur. De Confirmatione enim dicitur, act. 8. v. 17. *Tunc imponebant illis manus, & accipiebant Spiritum Sanctum*. De Euchariſtia, Joan. 6. v. 5. *Qui manducat meam Carnem, & bibit meum Sanguinem, in me manet, & ego in eo*; hæc autem manſio non fit, niſi per gratiam ſanctificantem, juxta illud Joan. 14. v. 23. *Ad eum veniemus, & manſionem apud eum faciemus*. De Pœnitentia, Joan. 20. v. 23. *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis &c.* De extrema Unctione, Jacobi 5. v. 15. *Si in peccatis ſit* (infirmus, qui ungitur) *remittentur ei*. De Ordine, 1. ad Timoth. 4. v. 14. *Noli negligere gratiam, quæ eſt in te, quæ data eſt tibi per prophetiam cum impoſitione manuum Presbyterii*. De Matrimonio tandem (interpretibus Cyrillo, & aliis Patribus) dicitur, in nuptiis Canæ, quibus Chriſtus ſe præſentem exhibuit, ſanctificatum, & ad gratiæ productionem elevatum fuiſſe. Sed de his ſuis locis.

VI. Probanda eſt Catholica veritas etiam ex Patribus. Primus occurrit Auguſtinus, qui *in Pſalm. 73.* loquens de nova, & veteri Lege, *Alia* (inquit) *ſunt ſacramenta dantia ſalutem, alia promittentia Salvatorem. Sacramenta novi Teſtamenti dant ſalutem; ſacramenta veteris Teſtamenti promiſerunt*

Sal-

Digitized by Google

Salvatorem. Si autem novi Teſtamenti darent ſalutem, ſolùm excitando fidem, non ſubſiſteret hæc differentia; quia hoc modo etiam vetera dabant ſalutem. Ideo ſubjungit: *Mutata ſunt ſacramenta, facta ſunt faciliora, pauciora, ſalubriora, feliciora*, & (l. 19. contra Fauſtum, c. 11.) *quorum vis inenarrabiliter valet plurimùm*. Et Tract. 80. in Joan. ait: *Unde tanta virtus aquæ, ut corpus tangat, & cor abluat?* Cor autem non abluitur, niſi per gratiam. Item S. Ambroſius, *l.* 2. *de Pœnitentia, c.* 2. ait: *Naaman Syrus lepram ſuam mundari per aquam poſſe non credidit: ſed quod impoſſibile erat, fecit Deus poſſibile eſſe, qui tantam nobis donavit gratiam. Similiter impoſſibile videbatur per pœnitentiam peccata dimitti: conceſſit hoc Chriſtus Apoſtolis ſuis, quod ab Apoſtolis ad Sacerdotum officia tranſmiſſum eſt*. Et l. 1. de Sacram. c. 5. de eodem Naaman ait: *Vidiſti aquam, ſed non aqua omnis ſanat; ſed aqua ſanat, quæ habet gratiam Chriſti. Aliud eſt elementum, aliud conſecratio .... Non ſanat aqua, niſi Spiritus Sanctus deſcenderit, & aquam illam conſecraverit &c.*

Rursùs: S. Leo, *Serm.* 4. *de Nativ.* Comparat aquam Baptiſmi utero Virginis, & dicit: *Aqua Baptiſmatis inſtar eſt uteri Virginalis, eodem Spiritu Sancto replente fontem, qui replevit & Virginem: ut peccatum, quod ibi vacuavit ſacra conceptio, hic myſtica tollat ablutio*: quod repetit, *Serm.* 5. Item Patres docent, ſacrilegos eſſe, qui cum affectu ad peccatum ad ſacramenta novæ Legis accedunt: hinc Catechumenos, niſi priùs diù probatos, ad Baptiſmum, & Fideles lapſos, niſi priùs purgatos, ad reconciliationem non admittebant: at è contra infantes peccati originalis remiſſionem conſequi aſſerebant. At ſi ſacramenta nil aliud facerent, quàm excitare fidem, ſicut concio, aut prædicatio Evangelii; quare impios, ut ſacrilegos à ſacramentorum perceptione repellerent? Sanè ſicut etiam impios ad concionem admittimus, ut ejus auditu excitetur in illis fides, ac dolor, & ſic juſtificentur; nec eos accedentes reputamus ſacrilegos, imò potiùs impellimus, ut accedant: ita etiam deberemus eos ad ſacramenta impellere, ut iis viſis, ac ſuſceptis, in iis excitaretur fides, quâ juſti fierent. Quare inſuper infantes ad ſacramentum Baptiſmi admitterent, eoſque ab originali mundatos crederent; cùm incapaces ſint, ut in eis excitetur fides?

VII. Dico ſecundò. Sacramenta novæ Legis inſtrumentaliter cauſant gratiam ex opere operato. Ita Tridentinum, Seſſ. 7. Can. 8. *Si quis dixerit, per ipſa novæ Legis ſacramenta ex opere operato non conferri gratiam .... anathema ſit*. Diſplicet hic loquendi modus hæreticis: ideoque Calvinus, in Antidoto Tridentini, vocat monſtrum verborum *cauſare gratiam ex opere operato*. Et eò magis, quia peccat contra grammaticam: cùm enim *Operor* ſit verbum deponens, imperitè uſurpatur paſſivè. — At quamvis verbum *Operor* à Grammaticis ſolùm activè uſurpetur, vitio verti non debet Tridentinis Patribus, quòd illud paſſivè uſurpaverint; ut Eccleſiæ fidem ab omni æquivocatione immunem Fidelibus traderent: imitati S. Auguſtinum, qui *in Pſalm.* 138. ut ab auditoribus æquivocationem tolleret de eo, quod eis proponebat, malvit dicere *oſſum oſſi*, quàm *os oſſis*. Ideoque cum illo adverſariorum ora poſſunt obſtruere, dicentes: *Melius eſt, ut nos reprehendant Grammatici, quàm ut non intelligant populi*.

VIII. Verum hæc diſplicentia hæreticorum oritur ex pravo intellectu horum verborum, *Ex opere operato*. Putat enim Lutherus, & cum eo Calvinus, ac Kemnitius, Catholicos ſignificare his verbis, quòd ſacramenta cauſent gratiam ex merito operis, quod exercet is, qui ſacramentum confert, vel is qui ſuſcipit: quod falſum eſt. Imò dicimus, ſacramentum Baptiſmi, dum confertur parvulo, con-

Digitized by Google

ferre gratiam abſque ullo merito, ſive dantis, ſive ſuſcipientis. — Putant ſecundò, Catholicos eo modo loquendi aſſerere, ſacramenta cauſare gratiam in peccatore abſque fide, aut ullo actu bono peccatoris ſuſcipientis ipſum: quod falſiſſimum eſt. Imò dicimus, ſacramentum in adulto non poſſe cauſare gratiam; niſi ad illud dignè ſuſcipiendum ſe præparet per fidem, alioſque actus; quos de eo qui accedit ad Baptiſmum recenſet Tridentinum, *Seſſ. 6. c. 6.* Sicut enim ignis non poteſt calefacere materiam non diſpoſitam; ſic ſacramentum gratiam conferre non poteſt ſubjecto indiſpoſito. Unde Tridentinum, *Seſſ. 14. c. 6.* monet pœnitentem, ne ſibi blandiatur ſe conſecuturum abſolutionis effectum, ſi ei deſit contritio. — Cauſare ergo gratiam *Ex opere operato* in ſenſu Catholicorum eſt, ſacramenta per ſe ipſa, ex vi actionis à Chriſto inſtitutæ, efficaciam habere ad gratiæ productionem; non verò totam vim ad illam cauſandam habere ex fide, aut probitate Miniſtri, vel fide, aut diſpoſitione ſuſcipientis.

IX. Veritas ergo Catholica probatur ſic. Conferre gratiam ex opere operato eſt, illam conferre ex vi, & efficacia actionis, & operis à Chriſto inſtituti: atqui ſacramenta novæ Legis hac ratione gratiam conferunt; ergo illam conferunt ex opere operato. Min. prob. primò. Illam enim non conferunt ex vi fidei, aut ſanctitatis Miniſtri. Nam, ut docent Patres contra Donatiſtas, Miniſtri nec probitas prodeſt, nec iniquitas nocet integritati, aut virtuti ſacramenti. Secundò. Illam non conferunt vi diſpoſitionis, puta, fidei, aut pietatis ſuſcipientis. Nam aliquando ſacramenta nullas ſupponut in ſuſcipiente diſpoſitiones, ut cum Baptiſma confertur parvulo, ſive amenti. Si quæ verò in adulto, & ratione utente diſpoſitio requiritur; hæc eſt pura præparatio ad gratiam, non cauſa gratiæ. Se habet nimirùm diſpoſitio ſuſcipientis reſpectu gratiæ producendæ, ſicut ſiccitas in ligno reſpectu flammæ, quæ ex eo erumpit: ſicut ergo ſiccitas eſt quidem diſpoſitio ad flammam; at ultra ſiccitatem datur cauſa, quæ facit ex ligno flammam erumpere: ſic fides ſuſcipientis eſt quidem diſpoſitio ad gratiam, & præparatio; at ultra illam datur cauſa, quæ in tali ſubjecto gratiam cauſat.

§. III.

Solutio Objectionum.

X. OBiicit primò, contra primam Aſſertionem Lutherus. Homo juſtificatur per fidem, Rom. 1. v. 17. *Juſtus autem ex fide vivit*. Rom. 4. v. 3. *Credidit Abraham Deo, & reputatum eſt illi ad juſtitiam*. Rom. 10. v. 10. *Corde enim creditur ad juſtitiam;* ergo homo immediatè juſtificatur per fidem; per ſacramentum verò ſolum mediatè, inquantùm excitat fidem. Ita Lutherus, *de Captivit. Babyl c. de Baptiſmo*.

Confirmat ibidem. Marci ultimo v. 16. *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, ſalvus erit: qui verò non crederit, condemnabitur;* ergo qui non credit, damnatur, etſi baptizetur; ergo non Baptiſmus, ſed fides cauſat ſalutem, & gratiam.

XI. Hæc objectio fundatur in alio errore Lutheri, & aliorum Acatholicorum, nimirum, quòd ſola fides ſit quæ juſtificet. Quem impugnavimus, *Tom. 3. in 1. 2. Tract. de Juſtificatione. Qu. 2. Dub.* 3. Ubi hæc, & ſimiles objectiones ſolutæ fuerunt, quò Lectorem remitto.

Modò tamen reſpondeo, co. ant. nego conſ. Non enim valet: homo juſtus eſt per fidem; ergo per ſolam fidem. Aliàs ſequeretur, quòd nec per Paſſionem, & merita Chriſti juſtificaremur. Juſtificamur ergo per fidem, per Paſſionem Chriſti, & per ſacramenta: per fidem, tanquam per initium juſtificationis; per Paſſionem

Chri-

Chriſti, tanquam per cauſam meritoriam: per ſacramenta, tanquam per media à Chriſto inſtituta ad conſequendam juſtificationem. Vide dicta loco citato, *num.* 8. *&* 9.

XII. Ad Confirm. primò retorqueo objectionem. Si enim dicitur: *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, ſalvus erit;* ergo nedum ſalvamur, & juſticamur per fidem, ſed etiam per Baptiſmum. Unde nego ſecundam conſ. Nam ſicut ſi adultus baptizetur, & non credat, condemnabitur: ita ſi credat, & non baptizetur, condemnabitur. Ad ſalutem ergo adulti utrumque requiritur, & fides, & Baptiſmus: quia bonum ex integra cauſa. Ad damnationem, alterutrius defectus ſufficit, quia malum ex quocumque defectu. Scriptura autem potiùs meminit defectus fidei, quàm ſacramenti: quia ſi quis careat fide, etſi ſacramentum ſuſcipiat (ſi ſit rationis capax) damnabitur: ſi verò habeat fidem, & nequeat in re ſuſcipere ſacramentum, dummodo illud habeat, & ſuſcipiat in voto, ſalvabitur.

XIII. Secundò objicit Melanchton, in *Apolog. Confeſſ. Auguſtana a.* 13. Apoſt. *Rom.* 4. & alibi docet, Abraham juſtificatum fuiſſe, non ex Circumciſione, ſed ex fide; ergo homo non ex Baptiſmo, ſed ex fide juſtificatur.

Reſpondeo, neg. conſ. Non enim valet paritas à Circumciſione, & aliis ſacramentis veteris Legis ad Baptiſmum, & ſacramenta Legis novæ, ut vidimus ex Auguſtino, in Pſalm. 73. *Illa enim* (ut ait Florentinum in Decr. pro Inſtruct. Armenorum) *non cauſabant gratiam, ſed eam ſolùm per Paſſionem Chriſti dandam eſſe figurabant: hæc verò noſtra, & continent gratiam, & ipſam dignè ſuſcipientibus conferunt.* Imò, & Apoſtolus, qui ſacramenta vetera vocat *Infirma, & egena elementa* (ad Galat. 4. v. 9.) & ad Coloſſ. 2. v. 17. *Umbram futurorum.* Qui inſuper ad *Galat.* 6. *v.* 15. dixit: *Circumciſio nihil valet:* loquens poſtea de Baptiſmo, ad *Epheſ.* 5. *v.* 2. dicit, Eccleſiam, ut ſanctificetur, mundari *Lavacro aquæ.* Et ad Titum 3. *v.* 5. ſalvos nos fieri per lavacrum regenerationis.

XIV. Objicit tertiò Kemnitius, & replicat. Paulus, ad *Epheſ.* 5. dicit quidem, Eccleſiam mundari *Lavacro aquæ*, ſed addit *in verbo vitæ*; ergo intantùm lavacrum aquæ mundat, inquantùm verbo vitæ excitat fidem. --- Rurſus: 1. *Petri* 3. *v.* 21. dicitur: *Salvos facit Baptiſma, non carnis depoſitio ſordium: ſed conſcientiæ bonæ interrogatio in Deum per reſurrectionem Jeſu Chriſti*: ergo Baptiſmus cauſat ſalutem, non quatenùs abluit carnem, ſed quatenùs excitat fidem reſurrectionis Chriſti.

Confirmatur ex eodem (In exam. Conc. Trid. *p.* 2. *c. de Efficacia ſacram.*) *Rom.* 1. 16. Evangelium dicitur *Virtus Dei* in ſalutem omni credenti: ſed etſi Evangelium dicatur virtus Dei in ſalutem, hanc tamen immediatè non cauſat, ſed ſolùm mediatè, nimirùm, excitando fidem; ergo ſacramenta licèt dicantur cauſæ ſalutis, & gratiæ, eam tamen non cauſant, niſi mediatè, excitando fidem.

XV. Reſpondetur ad primum, explicando Apoſtolum. In Verbo vitæ conſecratorio aquæ, co. ant. Merè concionatorio, neg. ant. Verbum ergo vitæ, quod dicit Apoſtolus ſanctificari Eccleſiam, & mundari lavacro aquæ, non eſt verbum merè concionatorium excitans fidem, ut putat Kemnitius; ſed verbum vitæ conſecratorium, ideſt, invocatio Trinitatis, quâ conſecratur aqua, eique traditur vis abluendi animam à ſordibus: ita ut aqua ſit materia, verbum autem ſit forma, ut ſupra dictum eſt, materiam conſecrans.

Ad ſecundum, dico, S. Petrum ſolùm velle, hominem non ſanctificari ablutione externâ carnis, niſi cum interrogatione bonæ conſcientiæ, ideſt, cum renuntiatione Diaboli, quæ ex animo fiat, conjuncta ſit. — Seu vel-

le ,

le, quòd ſicut aquæ diluvii ſalvarunt homines à morte corporali, elevando arcam cum Noe, & ſuis: ita aqua Baptiſmi nos ſalvos facit à morte ſpirituali, non ut eſt ablutio eluens ſordes carnis; ſed ut meritis, ac vi Reſurrectionis Chriſti reddit conſcientiam bonam, & ſanctam coram Deo illam interrogante, & explorante.

XVI. Ad Confirmat. nego conſ. Licèt enim Evangelium, & ſacramentum conveniant in hoc, quòd ſint virtus cauſativa ſalutis; differunt tamen in eo, quòd Evangelium eam non cauſat, niſi quatenus prædicatur, & intelligitur, & creditur, unde fruſtra prædicaretur non intelligenti: at ſacramentum eam cauſat immediatè. Unde non fruſtra Baptiſmus confertur infantibus, & amentibus, eſtò non intelligant ſignificationem ſacramenti.

XVII. Objicit quartò Zuinglius, *l. de vera, & falſâ Relig. cap. de ſacr.* Scribæ, *Marci 2. v. 7.* dixerunt: *Quis poteſt dimittere peccata, niſi ſolus Deus?* Ergo cenſebant, hæc non poſſe dimitti per ſacramenta, juxta illud Iſaiæ 43. v. 25. *Ego ſum ipſe qui deleo iniquitates tuas propter me.*

Reſpondeo, ſolum Deum poſſe dimittere peccata principaliter, & propria auctoritate, in quo ſenſu locutus fuit per Iſaiam citatum. Hoc tamen non tollit, quin ad hoc munus elegerit homines, ut Miniſtros, Jo. 20. *Quorum remiſeritis peccata remittuntur eis &c.* & etiam inſtituerit ſacramenta, tanquam inſtrumenta queis ad remittenda peccata Deus ipſe utatur.

XVIII. Objiciunt quintò omnes. Auguſtinus, *Tract. 80. in Joan.* cùm admirans dixiſſet: *Unde tanta virtus aqua, ut corpus tangat, & cor abluat?* Subjungit: *Niſi faciente verbo, non quia dicitur, ſed quia creditur*, Putat ergo Auguſt. verbum juſtificare per fidem. Hinc, *l. Quæſt. veteris, & novi Teſtam.* ait: *Nec donum Cæleſte poterit conſequi, qui ſe per aquam, non per fidem commutare credit.*

Secundò. Hieronymus, in Caput 4. Iſaiæ: *Homo* (inquit) *aquam præbet, Deus autem Spiritum Sanctum*: ſed dum datur Spiritus Sanctus, datur gratia; ergo hanc Deus ſolus dat, non Baptiſmus.

Tertiò. Bernardus, *Serm. de Cœna Domini ſupra relato, n. 1.* dicit, ſic ſacramenta gratiam conferre, ſicut annulus, baculus, liber conferunt Epiſcopatum, Abbatiam, Canonicatum: hæc autem ſunt mera ſigna. Item Epiſt. 77. (modò) *Tract. de Baptiſ. c. 2.* dicit, parvulos baptizatos, per fidem, non ſuam, ſed alienam ſalvari: ergo ſentit, fidem, non Baptiſmum gratiam, & ſalutem conferre.

XIX. Reſpondeo ad primum, retorquendo inſtantiam. Auguſtinus enim dicit, quòd aqua Baptiſmi non ſolùm corpus tangit, ſed cor abluit; ſentit ergo, aquam Baptiſmi animam mundare. Sed quia dubitari poterat, quomodo id fiat, addit: *Faciente verbo*. Quia autem adhuc dubium eſſe poterat, an verbum hoc faciat ex ſono materiali vocis, an ex aliqua virtute ipſi collatâ, adjungit: *Non quia dicitur, ſed quia creditur*; ideſt, à Chriſto Baptiſmi auctore obtinuiſſe hanc virtutem; & ideo ſtatim ſubjungit: *Nam & in ipſo verbo aliud eſt ſonus tranſiens, aliud virtus manens* (ex inſtitutione Chriſti) *Hoc eſt Verbum fidei, quod prædicamus*. Ita reſpondet S. Tho. *3. p. qu. 60. a. 7. ad 1.* his verbis: *Sicut Auguſtinus dicit ſuper Joan.* (tract. 8.) *Verbum operatur in ſacramentis*, Non quia dicitur, *ideſt, non ſecundùm exteriorem ſonum vocis*; Sed quia, creditur, *ideſt, ſecundùm ſenſum verborum, qui fide tenetur. Et hic quidem ſenſus eſt idem apud omnes, licèt non eadem voces ſint quantùm ad ſonum: & ideo cujuſcumque lingua verbis proferatur talis ſenſus, perficitur ſacramentum.*

Ad id, quod additur ex *lib. Quæſt. vet. & novi Teſt.* dico, librum illum non eſſe Auguſtini, imò aliquos errores continere: ut *q. 21.* quòd Eva non ſit creata ad imaginem Dei.

Qu-

Digitized by Google

Qu. 190. quòd Melchiſedech fuerit Spiritus Sanctus. *Qu.* 123. quòd Adam non habuerit Spiritum Sanctum. — Dici tamen poteſt, verba relata ſolùm probare, quòd adultus, qui reciperet Baptiſmum putans, eum ſufficere ſine fide ad hominem mundandum; nec mundaretur, nec juſtificaretur per illum: quia fides, eſtò non ſit quæ juſtificat, eſt tamen diſpoſitio requiſita ad dignè ſuſcipiendum Baptiſma.

XX. Ad ſecundum ex S. Hieronymo dico, eum ſolùm velle, Miniſtrum ſolùm aquam præbere; eam tamen non ſanctificare, ſed ſolum Deum. Cæterùm aquam Baptiſmi verbo Dei ſanctificatam peccata dimittere, apertè dicit in, *Caput 1. Iſaiæ.* Ubi ad illa verba: *Lavamini, & mundi eſtote*, in perſona Dei dicit: *Evangelii mihi placet religio, ut baptizemini in ſanguine meo per lavacrum regenerationis, quod ſolùm poteſt peccata dimittere.*

XXI. Ad tertium ex S. Bernardo, dico, eum comparare ſacramenta annulo, baculo, & libro in ratione ſigni; non autem velle, quòd ſicut illa ſunt nuda ſigna, ita & ſacramenta. Imò ibi contra querelas, cur poſt Baptiſmum adhuc maneant effrænes motus: *Confidite* (inquit) *quia in hoc gratia ſubvenit, & ut ſecuri ſitis, ſacramentum Dominici corporis, & ſanguinis pratioſi inveſtituram habetis.* Et infra: ſi quis motus concupiſcentiæ &c. tàm acerbos, ut antè, non ſentit, *Gratias agat corpori, & ſanguini Domini, quoniàm virtus ſacramenti operatur in eo.*

XXII. Demum Objicitur contra ſecundam Aſſertionem. Voces iſtæ *Ex opere operato* ſunt novum inventum Recentiorum Scholaſticorum, cùm nec in Patribus, nec in antiquis Theologis reperiantur; ergo ineptæ ſunt ad explicandam antiquam fidem de efficacia ſacramentorum.

XXIII. Reſpondeo, *diſt.* ant. Novum inventum, quoad ſonum, & ſyllabas, tranſeat ant. Quoad ſenſum, & rem ſignificatam, nego ant. Senſum enim, & rem ſignificatam per has voces, à duodecim, & ultra ſeculis tradidit S. Auguſtinus, *l.* 4. *contra Creſconium, c.* 16. his verbis: *Non eorum meritis, à quibus miniſtratur, nec eorum, quibus miniſtratur, conſtare Baptiſmum; ſed propriâ ſanctitate, atque veritate, propter eum, à quo inſtitutus eſt: malè utentibus ad perniciem, benè utentibus ad ſalutem.* Nil autem aliud ſignificare intendimus hiſce vocibus *Ex opere operato.* — Nec etiam iſtæ voces adeo novæ ſunt, ut hæretici putant. Eis uſi ſunt à quadringentis, & ultra annis famoſiores Theologi. Illarum meminit S. Thomas, in 4. *diſt.* 1. *q.* 1. *a.* 5. & ante eum Innocentius III. *lib.* 3. *de Officio Miſſæ, cap.* 5. ſed quid? Numquid non conſuevit Eccleſia pro caſibus occurrentibus, ad præcludendas hæreticorum artes, novas uſurpare voces? Patres Nicæni vocem *Omouſion* primò uſurparunt, ut Verbi divinitatem, ab Arianorum involucris, & tergiverſationibus puram confiterentur. Cur ergo Patribus Tridentinis, ut efficaciam ſacramentorum clarè, & apertè contra Lutherum, Calvinum, alioſque veritatis Catholicæ hoſtes tuerentur, voces *Ex opere operato* antea à Theologis adhibitas, non licuit uſurpare?

DUBIUM II.

Quænam ſit Gratia, quam Conferunt Novæ Legis Sacramenta?

§. I.

Reſolutiones Dubii.

I. GRatia dividitur à Theologis in actualem, & habitualem. Prior eſt motio tranſiens, quâ anima ad pietatis opus excitatur. Poſterior verò eſt forma animæ permanenter inhærens, quæ ipſam ſanctificat, Deoque gratam reddit.

Forma hæc, quæ gratia habitualis, ſeu

ſeu ſanctificans dicitur, vel eſt prima, vel ſecunda. Prima dicitur, quando confertur ſubjecto gratiam non habenti; ſicut ſi conferatur homini in peccato mortali priùs jacenti. Secunda verò dicitur, cùm gratiam in ſubjecto ſupponit: ſicut cum confertur nova gratia homini juſto.

Adverto; dari gratiam omnibus ſacramentis communem, quæ alia non eſt, quàm gratia ſanctificans, & ab omnibus ſacramentis confertur. Datur tamen, præter hanc, gratia particularis, & ſpecialis cuique ſacramento; nimirum, Jus quoddam ad habenda auxilia actualia, quæ neceſſaria ſunt ad conſequendum cujuſque ſacramenti finem. His præmiſſis

II. Dico primo. Gratia, ad quam conferendam ſunt inſtituta ſacramenta, non eſt gratia actualis, ſed habitualis, & ſanctificans. Prior pars probatur. Quod enim præcedit, & eſt præparatio ad ſacramentum ſuſcipiendum, non poteſt eſſe effectus per ſacramentum productus; quia effectus non poteſt præcedere ſuam cauſam: ſed gratia actualis præcedit, & præparat hominem ad ſacramentum, & ejus effectum recipiendum: illi enim pii motus, qui excitantur in homine, & quibus ſe præparat ad ſacramentum, à gratia actuali ſunt; & ut ait Tridentinum, *Seſs. 6. c. 6.* ſunt effectus Spiritus Sancti moventis, nondum tamen inhabitantis; ergo &c. Addo: quòd Baptiſmus confert gratiam parvulis, in quibus certè hujuſmodi pii motus, qui ſunt effectus gratiæ actualis, non excitantur.

Secunda verò pars prob. Illa eſt gratia habitualis, quæ permanenter manet in ſubjecto, illudque reddit Deo gratum, quouſque per peccatum mortale illam non expellat: ſed talis eſt gratia, quæ per ſacramenta confertur: homo enim, qui accipit gratiam, & juſtificatur per ſacramentum, in ea manet, quouſque peccando lethaliter eâ ſe indignum efficiat. — Quia autem ſicut ab eſſentia animæ fluunt potentiæ naturales, nempe intellectus, & voluntas; ſic à gratia ſanctificante effluunt habitus virtutum, & donorum, quibus præfatæ potentiæ in ordine ad finem ſupernaturalem rectificantur: ideo in homine per ſacramentum producuntur ſimul cum gratia etiam virtutes, & dona ſupernaturalia, à gratia emanantia; & quando augetur gratia, proportionaliter & ipſa augentur.

III Dico ſecundò. Aliqua novæ Legis ſacramenta per ſe, & ex ſua inſtitutione conferunt primam gratiam: alia verò ex ſua inſtitutione, & per ſe conferunt ſolùm ſecundam. Probo. Nam prima gratia, ex dictis, eſt illa, quæ confertur homini gratiam non habenti, ſed in peccato jacenti; eumque transfert de ſtatu injuſti, & inimici Dei ad ſtatum Juſti, & amici Dei: ſed aliqua ſacramenta ſunt per ſe ad hunc finem inſtituta, nimirùm Baptiſmus ad transferendum hominem à ſtatu peccati originalis ad ſtatum Juſti: & Pœnitentia à ſtatu peccati perſonalis ad ſtatum amicitiæ Dei: quare ob id à Theologis nuncupantur ſacramenta mortuorum; ergo &c.

Ex alia parte ſecunda gratia, ea eſt, quæ datur homini jam juſtificato, & grato: ob id enim dicitur ſecunda, quia gratiam in ſubjecto ſupponit, & ſolùm eam auget: ſed dantur in nova Lege ſacramenta etiam ad hunc finem inſtituta, nimirum, Confirmatio, Euchariſtia, Extrema unctio, Ordo, & Matrimonium, quæ ob id *Sacramenta vivorum* nuncupantur; ergo &c. An verò hæc ſacramenta poſſint aliquando producere primam gratiam, dicemus ſtatim.

IV. Dico tertiò. Ultra gratiam ſanctificantem, & dona ei annexa, quodlibet ſacramentum producit gratiam ſpecialem, & ſibi propriam; quæ idcirco vocatur gratia ſacramentalis. Probo. Nam per quodlibet ſacramentum debet conferri gratia conveniens fini, ad quem confertur: quia

ut

Digitized by Google

ut ait Bernardus, Serm. de Cœna.: *Diviſiones gratiarum diverſis ſunt traditæ Sacramentis:* ſed unumquodque ſacramentum ordinatur ad aliquem finem ſpecialem; ergo &c. Videndus eſt S. Thomas, 3. *p. q.* 62. *a.* 2.

V. Si autem quæras: In quo poſita ſit hæc gratia ſpecialis, ultra gratiam habitualem, & dona ei annexa? Dico cum S. Thoma citato, & Theologis communiter, quòd gratia ſacramentalis, ſeu ſpecialis ſupra gratiam ſanctificantem, & dona ſupernaturalia gratiam conſequentia, addit jus ad ſpecialia auxilia pro diverſis opportunitatibus obtinenda à Deo, ad finem ſpecialem ſacramenti. Sic quia Baptiſmus pro fine habet dare homini vitam novam, quâ moriatur vitiis, & fiat membrum Chriſti; ideo Baptiſmo acquirit jus ad auxilia obtinenda, quibus dignè poſſit talia peragere. Et ſic de aliis. Confirmatio enim dat jus ad auxilia neceſſaria; ut datâ occaſione fidem Chriſti coram tyrannis exteriùs confiteatur. Euchariſtia dat jus ad auxilia, quibus nutriatur, & augeatur vita ſpiritualis, quæ eſt caritas. Pœnitentia dat jus ad auxilia, quibus homo peccata, & occaſiones fugiat, & Deo pro præteritis ſatisfaciat. Extrema unctio dat jus ad auxilia, quibus juvemur ad vincendas tentationes, in articulo mortis occurrentes. Ordo dat jus ad auxilia, quibus juvemur ad ſacras functiones ritè, & ſanctè obeundas, & cultum Dei propagandum. Matrimonium denique dat jus ad auxilia, quibus conjugum concupiſcentia temperetur, mutuam ſibi ſervent fidem, patienter tolerent onera conjugii, & filios piè educent. — Ex quo colligitur, gratiam hanc ſacramentalem, quoad effectus ſuos, non dari totam ſimul quando ſacramentum recipitur; ſed tunc dari jus ad illam habendam ſucceſſivè, pro ſingulis opportunitatibus per totam vitam occurrentibus.

§. II.

An Sacramenta Vivorum poſſint per Accidens Conferre Gratiam Primam.

VI. Diximus, ſacramenta, quæ dicuntur vivorum, per ſe, & ex ſui inſtitutione non primò juſtificare hominem; & proinde non producere gratiam, quæ prima ſit, & gratiam in eo non ſupponat: ſed ſolùm in homine jam juſtificato gratiam ſecundam producere, ideſt, gratiam in eo exiſtentem augere. Modò quærimus: An in aliquo caſu, per accidens, & ratione ſubjecti poſſint gratiam primò juſtificantem conferre.

VII. Suppono: ſacramenta mortuorum poſſe per accidens ſecundam gratiam producere. Si enim homo accedat ad ſacramentum Baptiſmi, vel Pœnitentiæ jam juſtificatus per actum contritionis, & amoris Dei; in tali caſu ſacramenta illum non juſtificabunt primò, ſed ſolum gratiam jam acceptam augebunt: ſicque non primam, ſed ſecundam gratiam per accidens illi conferent.

VIII. Dico igitur. Sacramenta vivorum poſſunt aliquando conferre per accidens homini primam gratiam. Eſt expreſſa mens S. Thomæ, 3. *p. q.* 79. *a.* 3. Ubi loquens de Euchariſtia, poſtquam dixit, hominem habentem conſcientiam peccati mortalis, quia non vivit ſpiritualiter, non eſſe diſpoſitum ad illam ſuſcipiendam: quia cùm ſit alimentum ſpirituale, non poteſt conferri niſi viventi ſpiritualiter; tùm quia: dum eſt in affectu peccati mortalis, non poteſt ſpiritualiter uniri Chriſto, qui eſt effectus Euchariſtiæ; ſubjungit: *Poteſt tamen hoc ſacramentum operari remiſſionem peccati .... cum perceptum eſt ab eo, qui eſt in peccato mortali, cujus conſcientiam, & affectum non habet: fortè enim primò non fuit ſufficienter contritus; ſed devotè, & reverenter accedens, conſequetur per hoc ſacramentum* gra-

gratiam caritatis, quæ contritionem perficiet, & remiſſionem peccati — Unde arguo ſic. Si quis exiſtens in peccato mortali, cujus tamen conſcientiam, & affectum non habet, imò de eo habet inculpabilem ignorantiam; & conſequenter de eo, vel non conteritur, vel non conteritur perfectè; ſub hac bonâ fide devotè, & reverenter ad Euchariſtiam accedat, is gratiam ſacramenti conſequetur: eſſet enim durum dicere, quòd cum tali ignorantiâ, & bonâ fide accedens, indignè accedat, & effectum ſacramenti Euchariſtiæ non percipiat. At iſte talis per Euchariſtiam conſequetur primam gratiam eum mundantem à peccato: non enim poteſt ſupponi juſtificatus, cùm de illo peccato incognito ſupponatur non ſufficienter contritus; ergo &c. Idem dicerem de eo, qui exiſtimans ſe eſſe abſolutum, cùm non fuerit; tali bonâ fide, & ignorantiâ habens attritionem ſupernaturalem, ad Euchariſtiam accederet. Idem de eo, qui conſcius peccati mortalis, non habens copiam Confeſſarii, habens tamen attritionem, quam invincibiliter exiſtimat contritionem perfectam, urgente neceſſitate, accederet ad ſacramentum vivorum.

IX. Sed dices primò. Sacramentis nullum effectum tribuere poſſumus ex opere operato, niſi aut Definitione Eccleſiæ, aut SS. Patrum Traditione, aut Scripturâ conſtet; vel ſaltem ex illorum natura, & inſtitutione deducatur: ſed ſacramenta vivorum primam gratiam aliquando conferre, ex nullo horum capitum habemus; ergo &c.

X. Reſpondeo, diſt. maj. Nullum effectum certò, aut tanquam de fide, vel theologicè demonſtrabilem, niſi &c. co. maj. Probabiliter, & conjecturaliter, nego maj. Hoc enim ſolum probat, hanc noſtram ſententiam non eſſe dogma fidei, aut concluſionem certam, ac demonſtrabilem: non vero non eſſe concluſionem probabilem. Ad hoc enim ſufficit, ut non ſit contraria Scripturæ, aut Definitioni Eccleſiæ, aut Patribus; & vero ſimiliter ex ſacramentorum natura, & excellentiâ deducatur. Talis autem eſt noſtra hæc Aſſertio: contra quam Adverſarii nec opponunt ullum locum Scripturæ, nec Definitionem Eccleſiæ, nec textum Patrum. Imò eam nos ex ſacramentorum fine arguimus: cùm enim ea Chriſtus inſtituerit, ut organa ſuæ gratiæ, propter eos, qui ei non ponunt obicem; & qui in allatis caſibus ad Euchariſtiam accedit, nullum voluntariè ponat obicem: probabiliter credimus, gratiam juſtificantem per eam conſequi.

XI. At inſtas. Sacramenta eam gratiam conferre poſſunt, quam ſignificant: ſed ſacramenta vivorum non ſignificant gratiam remiſſivam peccati, nempe, regenerativam, ut Baptiſmus; revivificativam, ut Pœnitentia: ſed, vel roborativam, ut Confirmatio; vel nutritivam, ut Euchariſtia; ergo &c.

Hinc confirmatur. Sacramenta Confirmationis, & Euchariſtiæ ſunt in vita ſpirituali, ſicut vis augmentativa, & nutritiva in vita naturali: ſed vis augmentativa, & nutritiva eſſentialiter ſupponunt vitam naturalem; adeo ut mortuus viâ naturali capax non ſit augeri, ſeu nutriri, nec per iſta ad vitam revocari poſſit; ergo Confirmatio, & Euchariſtia &c.

XII. Retorqueo argumentum. Sacramenta eam gratiam conferre ſolùm poſſunt, quam ſignificant. Sed ſacramenta mortuorum ſignificant gratiam primam, nimirum, regenerativam, aut vivificativam; ergo non poſſunt cauſare gratiam ſecundam, & augmentativam — Rurſus: ſacramentum Baptiſmi eſt in vita ſpirituali, ſicut potentia generativa in vita naturali: ſed potentia generativa poteſt quidem dare primò vitam naturalem, non tamen illam augere, aut conſervare; ergo Baptiſmus poteſt quidem dare vitam ſpiritualem, non tamen illam jam datam augere, aut conſervare.

Si

Si ergo apud Contrarios, imò apud omnes, non valent conſequentiæ adductæ; cur valebunt ſimiles contra noſtram ſententiam deductæ?

Reſpondeo ergo, maj. illam valere quidem de cauſalitate, quam habent ſacramenta per ſe, & ex ſua inſtitutione; non verò de ea, quam habent ſolùm per accidens, & ratione ſubjecti: hoc enim excedere poſſe ſuam ſignificationem tenentur fateri ipſimet Adverſarii, ut vidimus.

XIII. Ad Confirmat. dico, ſimilitudinem in aliquibus valere, ſed non in omnibus. Et diſcrimen eſt: quòd potentia augmentativa, & nutritiva non continent in ſe primum vitæ naturalis principium, ſed illud eſſentialiter ſupponunt. At Confirmatio, & Euchariſtia, quæ in ſpiritualibus augendi, & nutriendi vim habent, continent ipſam gratiam, quæ vitæ ſpiritualis eſt radix: continent, vel Chriſtum ipſum, ut Euchariſtia; vel merita ipſius, qui eſt fons totius vitæ ſpiritualis: ideoque ſi non inveniant vitam in ſubjecto, quod cæteroquin non ſit poſitivè indiſpoſitum, illam ei primò per accidens dabunt.

Et ex hoc etiam naſcitur aliud diſcrimen, quare cibus naturalis dare non poſſit vitam naturaliter mortuo; benè tamen cibus ſpiritualis ſpiritualiter mortuo. Nam primò cibus naturalis eſt in ſe mortuus, & in alitum convertitur, à quo accipit vitam: unde ſi ſubjectum, cui applicatur, vitam non habeat, agere in cibum, eique vitam conferre nequit. At cibus ſpiritualis eſt vivus: *Ego ſum panis vivus*. (Joan. 6. v. 51.) Et convertit nos in ſe; & ideo ſi non inveniat vitam, illam dare poteſt: *Qui manducat hunc panem vivit in æternum* (ibid. v. 59.) — Rurſus: mortuus corporaliter nullum habet in ſe principium vitæ, quo poſſit convertere in ſe cibum: mortuus autem ſpiritualiter habet plures actus ſupernaturales fidei, ſpei, attritionis; quibus illi poſſit prodeſſe cibus ſpiritualis, illum in ſe convertere, ac vivificare, ſi non reſiſtat.

XIV. Dices ſecundò. Qui ſolùm attritus putat, ſe eſſe contritum, non eſt magis diſpoſitus ad ſacramenta vivorum, quàm qui ſolùm attritus putat, ſe eſſe attritum: quòd enim putet, ſe eſſe contritum, oritur ex ignorantia, quæ hominem non facit magis diſpoſitum: ſed qui ſciens ſe eſſe ſolùm attritum, accedit ad ſacramentum vivorum, non eſt ſufficienter diſpoſitus ad recipiendam gratiam per illud; ergo neque qui eſt attritus, putans ſe eſſe contritum.

Confirmatur. Qui non eſt diſpoſitus, licèt invincibiliter credat, ſe eſſe diſpoſitum, non eſt ſufficienter diſpoſitus ad recipiendam gratiam per ſacramentum Pœnitentiæ, eſtò ſit ſacramentum mortuorum; ergo multò minùs erit diſpoſitus ad gratiam recipiendam per Euchariſtiam, quæ eſt ſacramentum vivorum.

XV. Reſpondeo, diſt. maj. Non eſt magis diſpoſitus poſitivè, co. maj. Negativè, nego maj. Ignorantia enim ſi ſit invincibilis, quia cauſat involuntarium, facit ut non indignè accedat ad ſacramentum; quæ, ſi non eſſet, indignè accederet.

XVI. Ad Confirm. omiſſo ant. nego conſ. & diſparitas eſt. Nam in ſacramento Pœnitentiæ actus pœnitentis ſe habent, ut materia; qui autem non eſſet verè attritus, licèt putaret ſe eſſe, non exhiberet veram, ac ſufficientem materiam: & ideo nec gratiam reciperet, nec ſacramentum faceret. At in ſacramentis vivorum actus, & diſpoſitio ſuſcipientis, non eſt materia: & ideo ſicut, licèt indiſpoſitus accedat, tamen recipit ſacramentum; ita ſi bonâ fide credat, ſe eſſe diſpoſitum, percipiet ſacramenti gratiam: maximè quia ſacramenta vivorum, vel Chriſtum continent, qui eſt fons gratiæ, ut Euchariſtia; vel gratiæ plenitudinem, ut Confirmatio.

XVII. Ex dictis infertur, privilegium cauſandi per accidens primam

gratiam ſpecialiter tribui Euchariſtiæ, Confirmationi, & Extremæ unctioni, propter abundantiam gratiæ, quam conferunt. Quod de Euchariſtia docet S. Tho. 3. *p. q.* 79. *a.* 3. ut vidimus. De Confirmatione, 3. *p. q.* 72. *a.* 7. *ad* 2. dicens: *Si aliquis adultus in peccato exiſtens, cujus conſcientiam non habet; vel ſi etiam non perfectè contritus accedat, dummodo non fictus accedat, per gratiam collatam in hoc ſacramento conſequetur remiſſionem peccatorum*. De Extrema unctione, in 4. diſt. 23. q. 1. a. 2. qu. 1. *Quia* (inquit) *hoc robur gratia facit, quæ ſecum non compatitur peccatum: ideo ex conſequenti, ſi invenit peccatum aliquod, vel mortale, vel veniale quoad culpam, tollit ipſum; dummodo non ponatur obex ex parte recipientis: ſicut etiam de Euchariſtia* (diſt. 12. q. 2. a. 1. qu. 2. ad 1.) *& Confirmatione* (diſt. 7. q. 2. a. 2. qu. 1. ad 3.) *ſupra dictum eſt. Et ideo etiam Jacobus de remiſſione peccati conditionaliter loquitur, dicens:* Si in peccatis ſit, dimittuntur ei, *quoad culpam. Non enim ſemper delet peccatum, quia non ſemper invenit: ſed ſemper remittit quoad debilitatem prædictam, quam quidam reliquias peccati dicunt.*

DUBIUM III.

An Sacramenta Novæ Legis conferant Gratiam per modum Cauſæ non ſolùm Moralis, ſed & Phyſicæ?

§. I.

Reſolutio Dubii.

I. Fides Catholica, ut vidimus, eſt, ſacramenta novæ Legis cauſare gratiam; non quidem per modum cauſæ principalis (ſic enim eam cauſat ſolus Deus) ſed per modum cauſæ inſtrumentalis divinæ virtutis. Hinc exurgit quæſtio, quæ Scholas Scoti, & S. Thomæ inter ſe diviſit: An ſcilicet, eam cauſent per modum inſtrumenti purè moralis, ut vult Scotus cum aliis Exteris: An verò etiam per modum inſtrumenti phyſicè influentis, ut vult S. Thomæ Schola.

Cauſa ergo poteſt duobus modis operari. Vel moraliter, non quidem immediatè producendo effectum; ſed movendo aliam cauſam ad illum producendum. Sic ſchedula dicitur operari moraliter ſolutionem pecuniæ; quia illa visâ movet mercatorem ad ſolvendam pecuniam. Sic Litteræ Regis lectæ operantur victoriam; quia movent animos militum ad pugnam. Vel phyſicè effectum immediatè tangendo, & operando. Sic ignis operatur phyſicè in appoſitum ſibi pulverem; quia ipſemet immediatè pulverem accendit; & ſerra phyſicè tabulam ſecat quia in eam immediatè agit. His ſtantibus quæritur: An ſacramenta nova cauſent in nobis gratiam, ut inſtrumenta ſolùm moralia movendo Deum ad gratiam conferendam: An, ut inſtrumenta phyſica reali influxu immediatè concurrendo ad efficientiam gratiæ, inſtrumentario tamen, non principali.

II. Dico. Sacramenta novæ Legis concurrunt ad cauſandam gratiam, tanquam inſtrumenta divinæ virtutis, non ſolum moralia, ſed etiam phyſica, ſeu quaſi phyſica. Videtur primò conformior modo loquendi Scripturarum. Nam, Joan. 3. v. 5. *Niſi quis* (inquit Chriſtus) *renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto non poteſt &c.* ſuper quæ S. Tho. 1. 2. q. 112. a. 1. ad 2. *Sicut* (inquit) *in ipſa perſona Chriſti humanitas cauſat ſalutem noſtram per gratiam, virtute divinâ principaliter operante: ita etiam in ſacramentis novæ Legis, quæ derivantur à Chriſto, cauſatur gratia; inſtrumentaliter quidem per ipſa ſacramenta, ſed principaliter per virtutem Spiritus Sancti in ſacramentis operantis, ſecundùm illud, Joann.* 3. Niſi quis renatus fuerit &c. Ex quibus ſic primò. Eo modo

do

do, quo humanitas Chriſti operatur inſtrumentaliter virtute divinâ per gratiam, operantur & ipſa ſacramenta à Chriſto derivata: ſed humanitas Chriſti operatur ſalutem noſtram, ut inſtrumentum non purè morale; ergo nec ſacramenta. Secundò. Sicut ex aqua Baptiſmi, ut inſtrumento, renaſcimur; ita ex Spiritu Sancto, ut cauſa principali: ſed ex Spiritu Sancto, ut cauſâ principali phyſicâ, renaſcimur; ergo & ex aqua, ut inſtrumento phyſico: quia inſtrumentum cauſæ principalis phyſicæ debet eſſe inſtrumentum phyſicum. His conſonat Paulus, *Eph. 5. v. 26.* ſcribens: *Mundans* (Eccleſiam) *lavacro aquæ*. Et ad Titum 3. v. 5. *Salvos nos fecit per lavacrum regenerationis.*

III. His permoti Patres dicunt, quòd aquæ Baptiſmi virtute Spiritûs Sancti fæcundantur; ita ut ſicut aquæ ſe habuerunt ad generationem reptilium, ſic aquæ ad regenerationem. Et Chriſoſt. *hom. 25. in Joann.* expendens præfata verba: *Niſi quis renatus fuerit ex aqua &c.* ait: *Dictum eſt: Producant aquæ reptile animæ viventis: Ex quo autem Jordanis alveum ingreſſus eſt Chriſtus, non amplius reptilia animalium viventium: ſed animas rationales, & ſpirituales aqua producit.* Idem dicit S. Ambroſius, *lib. 3. de Sacram. cap. 1.* his verbis: *De aquis legiſti: Producant aquæ animantia, & nata ſunt animantia. Illa quidem in principio creatura: ſed tibi reſervatum eſt, ut aqua te regeneret ad gratiam, ſicut illa generavit ad vitam.* S. Leo, ut ſupra diximus, *Serm. 5. de Nativit. Domini*, aquam Baptiſmi comparans utero Virginis: *Originem* (inquit) *quam poſuit in utero Virginis poſuit in fonte Baptiſmatis: dedit aquæ, quod dedit matri. Virtus enim Altiſſimi, & obumbratio Spiritus Sancti, quæ fecit, ut Maria pareret Salvatorem; eadem facit, ut regeneret unda credentem.* Nyſſenus aquam Baptiſmi comparat ſemini, *lib. de Baptiſmo*. Et Cyrillus, *lib. 2. in Joan. c. 42.* eam comparat aquæ, quæ calefacta calefacit. Sed aquæ in mundi initio phyſicè produxerunt reptile: uterus phyſicè concurrit ad generationem, ſemen eſt cauſa phyſica hominis, & aqua calefacta phyſicè calefacit; ergo &c.

Præterea: propoſitâ quæſtione: Quo pacto fieri poſſit ut aqua ſanctificet animas? Patres recurrunt ad ſupremam Dei omnipotentiam: quæ ſicut aliis cauſis dedit virtutem ad effectus mirabiles producendos; ita aquis dat virtutem ſanctificandi. Unde illa celebris exclamatio admirantis Auguſtini, Tract. 80. in Joann. *Unde tanta virtus aquæ, ut corpus tangat, & cor abluat?* At ſi aqua eſſet cauſa tantùm moralis, non eſſet, cur hoc, tanquam rem mirabilem proponerent, & captu difficilem: puerilis etiam foret exclamatio Auguſtini. Quid enim mirabile eſt, quòd in virtute chirographi, ſigilli, aut Litterarum conferantur pecuniæ, gratiæ, dignitates? Hoc enim commune, & uſitatum eſt apud homines. Quare ſi quis exclamaret: unde tanta virtus chirographi, ut ad ejus exhibitionem ſtatim numerentur pecuniæ? Meritò riſum moveret. Hinc Catechiſmus Rom. p. 2. cap. 1. q. 18. *Quo pacto* (inquit) *tanta res, & tàm admirabilis per ſacramentum efficiatur, quemadmodum S. Auguſtini ſententia celebratum eſt, aquæ corpus tangat, & cor abluat; id quidem humanâ ratione, & intelligentiâ comprehendi non poteſt. Conſtitutum enim eſſe debet, nullam rem ſenſibilem ſuâpte naturâ eâ vi præditam eſſe, ut penetrare ad animam poſſit. At fidei lumine cognoſcimus, Omnipotentis Dei virtutem in ſacramentis ineſſe, quâ id efficiant, quod ſuâ vi res ipſæ naturales præſtare non poſſunt.*

IV. Noſtra quoque ſententia videtur magis aſſequi mentem Concilii Tridentini, contra Sectarios. *Seſſ.* enim 7. *Can. 6.* ſtatuit, ſacramenta novæ Legis continere gratiam, quam ſignificant (quod prius in Florent. *Decreto ad Armenos*, ab Eugenio IV. ſtatutum fuerat) *Can. 8.* eadem ex opere operato con-

Digitized by Google

conferre gratiam. De Baptiſmo, *Can.* 1. ſtatuit, Baptiſmum Chriſti majorem habere vim, quàm Baptiſmum Joannis. Hæc autem verba continere gratiam, eam ex opere operato conferre, Baptiſmum Chriſti majorem vim habere, in ſenſu magis proprio aptantur cauſæ phyſicæ, quàm morali. *Seſſ.* 13. *cap.* 3. dicit, ſacramenta ab Euchariſtia diverſa *Tunc primùm vim ſanctificandi habent, cum quis illis utitur;* ergo ſentit, ſacramentis illis in uſu ineſſe vim, quam ante uſum non habebant: quæ certè de vi ſolùm morali vix explicari poſſunt. Quis enim dicet, ſchedulam pecuniariam tunc ſolùm habere vim pecuniam exhibendi, cùm quis eâ utitur? Rurſus: *Seſſ.* 6. *cap.* 7. ubi aſſignat cauſas juſtificationis, dicit, inſtrumentalem eſſe Baptiſmum, principalem verò eſſe Deum: ſed Deus eſt cauſa efficiens, non moralis, ſed phyſica; ergo & ſacramentum erit cauſa inſtrumentalis, non moralis, ſed phyſica. Addo: quòd, *Seſſ.* 13. *cap.* 3. docet, ſolùm corpus Chriſti eſſe ſub ſpecie panis, & ſolum ſanguinem ſub ſpecie vini *ex vi Verborum;* ergo verba operantur illam converſionem aliquâ efficientiâ majori, quàm morali. Si enim moraliter eam operantur, ideſt, ad debitam eorum prolationem Deus facit corpus, & ſanguinem Chriſti ibi præſentialiter eſſe; difficile videtur explicatu, cur ſub ſpecie panis potiùs faciat eſſe corpus, & ſub ſpecie vini ſanguinem: cùm ad horum prolationem verborum æquè infallibiliter corpus, & ſanguis, adeſſe debeant.

V. Neque deſunt pro noſtra ſententia congruentes rationes. Nam primò: meliùs ſalvamus excellentiam ſacramentorum novæ Legis ſuper ſacramenta vetera. Ea enim dici poſſunt cauſaſſe gratiam moraliter: habebant enim vim quamdam moralem, ad excitandum Deum ad dandam gratiam, ob merita Chriſti futura, quæ figurabant, ſicut noſtra ob merita Chriſti præterita. Unde differentia inter vetera, & nova non eſſet, quia illa non cauſabant gratiam, iſta cauſant; ſed ſolùm ex parte rei cauſatæ, quatenus iſta abundantiorem gratiam conferunt, quàm illa. Unde S. Thom. *Quolib.* 12. *a.* 14. relatâ contrariâ opinione, ait: *Sed hoc non eſt ſanè dictum: quia ſic non eſſet aliqua prærogativa ſacramentorum novæ Legis ad vetera; quia etiam in illis virtus conſiſtens fidei credentium in Chriſtum venturum juſtificabat.* Unde ſtatuit: *Quòd cum duplex ſit virtus, ſcilicet propria, & inſtrumentalis, ſicut patet in ſerra: ſic ſacramenta habent virtutem inſtrumentalem ad ſpiritualem effectum: quia cum ſacramentum adhibetur cum invocatione divinâ, efficit hunc effectum. Et hoc eſt conveniens. Quia Verbum, per quod omnia ſacramenta virtutem habent, habuit carnem, & fuit Verbum Dei. Et ſicut caro Chriſti habuit virtutem inſtrumentalem ad faciendum miracula, propter conjunctionem ad Verbum: ita ſacramenta per conjunctionem ad Chriſtum Crucifixum, & paſſum.*

VI. Secundò. Hoc dicendi modo magis elongamur à modernis Sectariis. Iſti enim dicunt, ſacramenta non habere aliam vim, quàm excitandi in nobis fidem, quâ juſtificemur. Adverſarii dicunt, non habere aliam vim, quàm Deum movendi ad gratiam nobis dandam. Nos verò dicimus, ea non ſolùm habere hoc, ſed inſuper eſſe inſtrumenta, per quæ Deus phyſicè in nobis gratiam producit.

VII. Tertiò. Commendamus miſericordiam Dei, quæ non minus efficax ſit ad miſerendum, quàm ſit juſtitia ad puniendum. Unde ſicut inſtrumenta, quibus utitur divina juſtitia ad torquendum, nempe, ignis Inferni, phyſicè agit in Dæmones, & Damnatos, dicente Auguſtino, *lib.* 21. *de Civit. Dei, cap.* 10. quòd igne illo torquebuntur Spiritus *miris, ſed veris modis.* De quo locuti ſumus, *Tom.* 5. *in* 1. *p. Tract. de Angelis, Qu.* 9. *Dub.* 4. præſertim §. 3. Ita congruum eſt, ut inſtrumenta divinæ miſericordiæ qua-

qualia ſunt ſacramenta, non moraliter ſolùm, ſed immediatè, & phyſicè agant in animam, in ea gratiam producendo *miris, ſed veris modis*.

VIII. Quartò. Melius etiam explicamus verba ſacramentorum, & præſertim verba ſacramenti Pœnitentiæ. Ibi enim dum Sacerdos dicit: *Ego te abſolvo*, facit ſenſum, ſe auctoritate Dei, & Chriſti verè peccata remittere. Si autem ſolùm moraliter hoc faceret, nempe, movendo Deum ad peccata remittenda, minùs propriè loqueretur: quia fieret ſenſus, quòd non ipſe abſolveret, ſed Deus, à quo abſolutionem impetraret. Unde ſicut qui exhibet chirographum, quo oblato alter debitum ſolvit, non dicitur ſolvere debitum, niſi impropriè: ita Sacerdos ſi ſolùm exhiberet actus pœnitentis Deo, quibus exhibitis, Deus abſolveret; abuſivè diceret: *Ego te abſolvo*; ſed potius dicere deberet: *Deus te abſolvat*. Ideoque magis propria eſſet forma, quâ in collatione ſacramentorum utuntur Græci, nimirum, in tertia perſonâ, quàm in prima, quâ utuntur Latini.

IX. Hoc magis urgeo. Si ſacramentum eſſet inſtrumentum ſolùm moraliter movens Deum ad gratiam dandam; eſſet inſtrumentum potiùs Miniſtri illud conferentis, & eo moventis Deum ad gratiam dandam, quàm inſtrumentum Dei. Si enim quis offerat pretium redemtionis, vel chartam continentem pretium movens alterum ad concedendam redemtionem; prætium illud, vel charta erit inſtrumentum offerentis pretium, vel chartâ excitantis; non autem ejus, qui per hæc movetur ad relaxandum captivum. Atqui ſacramenta ſunt propriè inſtrumenta Dei gratiam per illa conferentis; ergo non ſunt cauſæ inſtrumentales ſolùm morales.

§. II.

Rationes Contrariæ.

X. Supereſt, ut ſolvamus ea, quæ contra noſtram ſententiam (& quidem non pauca) opponi ſolent. Primò objiciunt Scripturam, & Patres dicentes, nec ſacramenta, nec homines juſtificare, ſed ſolùm Deum. Sed ad hoc reſpondeo, ſenſum eſſe, nec ſacramenta, nec homines juſtificare, ſed ſolum Deum auctoritate propriâ, & principaliter; non verò miniſterialiter, & inſtrumentaliter: ſeu Deum non juſtificare per homines ut miniſtros, & per ſacramenta ut inſtrumenta. Alioquin ſequeretur, ſacramenta non ſolùm non cauſare gratiam phyſicè, ſed nullo modo ex opere operato adhuc moralitèr.

XI. Sed dices. Juſtificatio eſt opus nobilius creatione, ut dicit Auguſtinus, *Tract. 72. in Joann.* ſed nihil poteſt eſſe inſtrumentum phyſicum ad creandum; ergo neque ad juſtificandum. Addo: quòd in ſententia multorum gratia per creationem producitur.

XII. Reſpondeo, diſt. maj. Opus nobilius ex parte termini producti, co. maj. Ex parte modi producendi, nego maj. Juſtificatio, per quam datur animæ quoddam eſſe ſupernaturale, ex parte termini producti opus nobilius eſt creatione, per quam datur ſolum eſſe naturale: & in hoc ſenſu loquitur Auguſtinus. Ex parte tamen modi producendi, cùm creatio ſit productio totius entis ex nihilo, nullo exiſtente ſubjecto, nobilior eſt juſtificatione. Ratio autem, cur creatura non poſſit inſtrumentaliter phyſicè concurrere ad creationem, eſt, propter modum actionis, quâ res producitur ex nihilo, ut oſtendimus, *Tom. 5. in 1. p. Qu. 1. de Deo Creatore, Dub. 3. §. 2. num. 14.* Ex quo non ſequitur, non poſſe eſſe inſtrumentum phyſicum ad juſtificationem. Quia, ut dictum eſt,

Tom.

Tom. 6. in 3. p. Qu. 3. de Gratia Habituali, Dub. 8. gratia non creatur, ſed de potentia obedientiali animæ educitur.

Datâ tamen opnione Scoti, & aliorum volentium, gratiam fieri per creationem: adhuc dico, ſacramenta concurrere, ut inſtrumenta phyſica, non quidem ad producendam entitatem gratiæ; ſed ad communicandam gratiam animæ, ſeu ad eam reddendam gratam Deo. Sicut Deus etiam creat animam rationalem; & homo phyſicè agit, tùm ponendo diſpoſitiones, tùm communicando animam corpori, & ſic generando hominem. Et ita ſolus Deus gratiam cauſat; ſacramenta autem ſunt inſtrumenta, per quæ gratia communicatur animæ, & anima ſit grata Deo.

XIII. Objiciunt ſecundò. Baptiſmus, qui in puncto ſuæ receptionis propter fictionem recipientis, ſeu obicem, gratiam illi non contulit, recedente poſtea fictione, ſeu obice, eam confert, ut docent S. Tho. *3. p. q. 69. a. 10.* cum S. Auguſt. *l. 1. de Bapt. contra Donat. c. 12.* & Theologi communiter: ſed tunc eam non cauſat phyſicè, cùm Baptiſmus tunc non ſit ſed tranſierit: quod autem phyſicè non eſt, phyſicè cauſare nequit; ergo cauſat ſolùm moraliter.

XIV. Mitto Noſtratum ſolutionem, qui diſtinguunt inter ſacramenta, quæ imprimunt characterem, & ea, quæ non imprimunt. Loquentes de primis dicunt, ſacramenta fictè ſuſcepta, recedente obice, & fictione, cauſare gratiam phyſicè, ratione characteris in anima relicti: qui cum impediretur à fictione, ne gratiam, ad quam diſponit, poneret in ſubjecto; hac remotâ, eam producit. Cui favere videtur S. Tho. loco citato in objectione. Loquentes verò de ſecundis (dato, quòd etiam iſta, recedente fictione, reviviſcant) dicunt, ſacramentum puta Extremæ unctionis, fictè ſuſceptum, recedente fictione, producere gratiam phyſicè, ratione determinationis relictæ in voluntate; quâ verificatur, eum voluntariè ſuſcepiſſe ſacramentum: & hanc ſufficere, ut, recedente obice, gratiam phyſicè producat. Probabilia quidem hæc ſunt, ſed cùm difficultatibus ſcateant,

Reſpondeo, concedendo, quòd in allato caſu, Baptiſmus, & alia ſacramenta cauſent gratiam ſolùm moraliter. Rationi enim conſentaneum videtur, ut ſacramentum cauſet gratiam ſecundùm modum eſſendi, quem habet: ita ut illam phyſicè cauſet, quando phyſicè eſt, & moraliter ſolùm, quando exiſtit ſolùm moraliter & in divina acceptatione, ut contingit in caſu. — Neque hoc officit ſententiæ ſupra ſtatutæ. Quia hæc loquitur de ſacramento exiſtente; cùm exiſtentia ſit una ex conditionibus ad phyſicè cauſandum. Et ſicut ex eo, quòd aliquando per accidens ſacramentum cauſet gratiam, quando non eſt; non ſequitur, quòd per ſe, & ſemper cauſet illam, quando non eſt: ſic ex eo, quòd aliquando cauſet gratiam ſolùm moraliter, non ſequitur, quòd per ſe, & ſemper illam cauſet ſolùm moraliter.

XV. Objiciunt tertiò, & poteſt eſſe replica. Non poteſt aſſignari, quandonam ſacramentum cauſet phyſicè gratiam; maximè ſacramentum, quod conſiſtit in uſu, & ſucceſſivè perficitur. Non enim cauſare poteſt, quando actu miniſtratur; quia tunc nondum completum eſt: neque dum eſt completum; quia tunc ampliùs non eſt: entia enim ſucceſſiva quando deſinunt, & complentur, amplius non ſunt: deſinunt enim per primum inſtans ſui non eſſe, ut ex *6. Phyſicorum* conſtat; ergo &c.

XVI. Reſpondeo, hanc difficultatem communem eſſe omnibus actionibus ſucceſſivè cauſantibus. Actio enim, quæ alterando lignum producit ignem in ligno, non poteſt cauſare ignem, dum actu alterat lignum; quia tunc motus alterationis nondum completus eſt: neque dum motus eſt completus; quia

quia tunc motus alterationis amplius non eſt. Dico ergo, gratiam per Sacramentum produci in inſtanti ultimo terminativo prolationis verborum, dummodo non ponatur obex. Hoc enim, quod S. Thomas, 3. *p. qu.* 75. *a.* 7. *ad* 1. dicit de converſione panis in corpus Chriſti, nempe: *Ultimum inſtans prolationis verborum eſſe primum inſtans, in quo in ſacramento eſt corpus Chriſti*; dicimus nos de effectu omnium ſacramentorum, quæ in uſu conſiſtunt: nempe, ultimum inſtans prolationis verborum, quo ſacramentum completum eſt, eſſe primum inſtans, in quo gratia in anima eſt. Ad id verò quod dicitur, quòd ſacramentum in eo inſtanti amplius non eſt, diſtinguo. Non eſt intrinſecè, & in fieri, co. ant. Extrinſecè, & in eſſe completo, nego ant. Tunc ergo ſolùm gratia primò producta eſt, quando ſacramenti actio ultimò completa eſt. Hæc autem eſt natura actionis ſucceſſivæ, ut non compleatur, aut deſinat per ultimum ſui eſſe, ſed per primum ſui non eſſe. Et ſic quemadmodum forma ſubſtantialis, tunc primò eſt, quando alteratio deſinit, & primò non eſt; ſic gratia tunc primò eſt, quando actio ſacramentalis completa eſt, deſinit, & primò non eſt. Sed hæc ad Philoſophos.

XVII. Objiciunt tertiò. Ad rationem inſtrumenti phyſici requiritur, ut immediatè attingat paſſum: ſed ſacramenta ſæpè localiter diſtant ab homine, in cujus anima eſt producenda gratia, ut patet in ſacramento Pœnitentiæ: verba enim Sacerdotis abſolventis ſæpe in locali diſtantiâ proferuntur, nec pœnitentem phyſicè contingunt; ergo &c.

XVIII. Reſpondeo, inſtrumentum phyſicum debere quidem contingere paſſum contactu virtutis derivatæ à cauſa principali: non tamen contactu ſuppoſiti, & locali, maximè ſi ſit inſtrumentum divinæ virtutis: cujus duplex eſt ratio. Prima: quia propinquitas localis agentis ad patiens, in quod agit, eſt conditio, quæ à Deo ſupplebilis eſt. Secunda: quia divina virtus cùm ratione ſuæ immenſitatis ſit intimè cuique ſubjecto præſens, poteſt aſſumere inſtrumentum, & illud efficax reddere, etiam in rem localiter diſtantem. Sic Chriſtus, *Matth.* 8. ſolâ voce ſanavit puerum Centurionis abſentem, *Joann.* 4. ſanitati reddidit filium Reguli diſtantem: & *Joann.* 11. voce revocavit animam Lazari in Limbo exiſtentem. Hinc S. Tho. 2. 2. *q.* 178. *a.* 1. *ad* 1. infert, Deum poſſe elevare interiorem animi actum ad phyſicè patranda miracula in re exteriori. Et habemus exemplum etiam in naturalibus. Nam æſtimativa licèt ſit in capite, operatur tamen inſtrumentaliter in pede, & movet ipſum; quia anima, cui conjungitur, & cui ut cauſæ principali ſervit in tali motu, in pede eſt. Sic etiam ſacramentalis abſolutio, licèt in abſolvente ſit, poterit inſtrumentaliter operari remiſſionem peccatorum in pœnitente; quia divina virtus, cui ut cauſæ principali in tali effectu ſervit, nedum in abſolvente, ſed etiam in pœnitente eſt.

Nec tamen hinc inferas: quòd cùm divina virtus ubique ſit, poſſit ſacramentum in quacumque diſtantiâ operari. — Nam licèt abſolutè hoc poſſet, ſi Deo placuiſſet: voluit tamen Chriſtus, ut ſacramenta applicarentur humano modo: ideoque in verbis ſacramentorum voluit, ut adhiberetur illa particula *Te*, ut deſignaretur ſubjectum, cui confertur, debere eſſe præſens, ut ſacramenti effectum ſortiatur: licèt noluerit præſentiam ita eſſe neceſſariam, ut requirat ſemper contactum immediatum, & ſuppoſiti, ſed ſufficiat contactus virtutis, ut in caſu abſolutionis.

XIX. Objiciunt quarto. Inſtrumentum phyſicum debet habere aliquam actionem ſibi propriam, quâ diſpoſitivè operetur ad effectum principalis agentis. Quâ ratione S. Tho. 1. *p. q.* 45. *a.* 5. docet, nullam creaturam poſſe

poſſe, adhuc inſtrumentaliter, aſſumi ad creandum; quia contra naturam creationis eſt habere aliquid, quod diſpoſitivè operetur ad effectum ejus, qui eſt totum ens ex nihilo prorſus: at ſacramenta non habent actionem propriam, quâ poſſint diſpoſitivè operari ad effectum Dei, nempe, ad gratiam; ergo &c.

XX. Reſpondeo, conc. maj. de cujus veritate egimus, *Tom. 5. in 1. p. Qu. de Deo Creatore. Dub. 3. §. 2. &* 3. neg. min. Sicut enim dum quis utitur ſerrâ ad ſaciendum ſcamnum, adeſt actio propria ſerræ, nempe, ſecare, & actio propria artificis, nempe, ſacere ſcamnum: ita proportione ſervatâ in ſacramentis adeſt aliqua actio propria circa corpus, ut in aqua Baptiſmi corporis ablutio; & actio, quam habet, ut inſtrumentum divinæ virtutis, nempe, animæ ablutio per gratiam: & hoc eſt quod Auguſt. dicit, *Tract. 80. in Joann.* quòd corpus tangit, & cor abluit.

Ad id verò, quod in contrarium objicitur, diſt. min. Quâ poſſint diſpoſitivè operari ex parte rei operatæ, conc. min. Ex parte modi operandi, nego min. Ut enim diximus citato loco, *num. 16. & 17.* cùm inſtrumenta à Deo aſſumantur, ut cum eo communicent, eique ſerviant in operando, ſicut interpres ſervit Principi in loquendo; debent & ipſa aliquid operari miniſteriali, & præparatorio modo: non tamen ſemper operando aliquid, quod ſit diſpoſitio ad effectum Dei, ſicut actio ſerræ producit ſectionem, quæ eſt diſpoſitio ad effectum artificis: ſed diſpoſitivè ex parte modi operandi, ideſt, ut operatio propria inſtrumenti ſit talis; ut illud reddat proximè capax, ut à cauſa principali aſſumatur ad effectum ſuum potiùs, quam aliud. Sic aqua Baptiſmi abluendo corpus certè non producit aliquid, quod ſit diſpoſitio ad ablutionem animæ: illam tamen reddit capacem, & congruam, ut à Deo aſſumatur, & elevetur ad abluendam etiam animam. Et hoc modo res ſenſibiles in ſacramentis diſpoſitivè concurrunt, ut inſtrumenta Dei, ad phyſicè producendam gratiam.

XXI. Objiciunt quintò. Ut ſacramenta eſſent inſtrumenta phyſica ad cauſandam gratiam, deberent intrinſecè à Deo elevari aliqua motione, aut virtute; aliàs eſſent impotentia, & inepta ſicut antea: ſed explicari non poteſt qualis ſit iſta vis, ſeu motio. Non enim eſt corporea; quia eſt improportionata ad effectum ſpiritualem, qualis eſt gratia. Neque ſpiritualis; quia eſt improportionata ſacramento, quod eſt ſubjectum corporeum, & ſenſibile.

XXII. Reſpondeo, conc. maj. Et ad min. dico, motionem, & vim, quâ ſacramenta elevantur, eſſe ſpiritualem. Eſtò autem virtus ſpiritualis non poſſit recipi in ſubjecto corporeo, per modum habentis eſſe completum, & permanens in illo; benè tamen in eo poteſt eſſe per modum habentis eſſe incompletum, viale, & motionis tranſeuntis. Et ratio eſt: quia accidens incompletum habens eſſe ſolùm viale, & ad modum motus, licèt ex ea parte, quâ eſt accidens, dependeat à ſubjecto; ex ea tamen parte, quâ eſt viale, & per modum motus, magis debet commenſurari agenti, & termino à quo eſt, & ad quem datur, quàm ſubjecto in quo recipitur. Nam via, & motus, quà tales, reſpiciunt utrumque terminum, & à quo, & ad quem ſunt. Unde ſi cauſa, à qua producuntur, & terminus, ad quem ordinantùr, ſpirituales ſunt, ut contingit in præſenti; tale accidens ſpirituale eſſe debet. Accidens verò habens eſſe permanens, & completum, ſolùm eſt ſubjecti, cui ineſt; non verò alterius, vel à quo ſit, vel ad quod ordinetur: unde debet ſubjecto proportionari, & corporeum eſſe, ſi ſubjectum corporeum ſit. Quare axioma illud: *Quidquid recipitur, ad modum recipientis recipitur*, explicari debet de acciden-

te

Digitized by Google

te habente in ſubjecto eſſe permanens, & completum, quia tale accidens eſt propter ſubjectum; non autem de accidente habente in ſubjecto ſolum eſſe viale; hoc enim non recipitur in ſubjecto propter ſubjectum: & ideo eſt ſupra modum recipientis, illud elevans, ut ſerviat agenti ad productionem effectus ab ipſo intenti.

Hæc reſponſio apertè traditur à S. Thoma, 3. *p. qu.* 62. *art.* 4. *ad* 1. his verbis: *Virtus ſpiritualis non poteſt eſſe in re corporeâ per modum virtutis permanentis, & completa ... Nihil tamen prohibet, in corpore eſſe virtutem ſpiritualem inſtrumentaliter; inquantùm ſcilicet, corpus poteſt moveri ab aliqua ſubſtantiâ ſpirituali ad aliquem effectum ſpiritualem inducendum: ſicut & in ipſa voce ſenſibili eſt quadam vis ſpiritualis ad excitandum intellectum hominis, inquantùm procedit à conceptione mentis. Et hoc modo vis ſpiritualis eſt in ſacramentis, inquantùm ordinantur à Deo ad effectum ſpiritualem.* Et inferiùs, *q.* 63. *a.* 5. *ad* 1. oſtendit, quòd quia character eſt in anima, ſicut quædam virtus inſtrumentalis habens eſſe incompletum, poteſt eſſe in anima immutabiliter, quamvis anima ſit mutabilis: è contra gratia, quia eſt in anima, ſicut forma habens eſſe completum, eſt mutabiliter in anima, quia anima eſt mutabilis, ut infra dicitur.

Nec valet, quod nihil corporeum poſſit adhuc vialiter, & per modum motus recipi in ſubjecto ſpirituali — Nam intantùm virtus ſpiritualis poteſt recipi in ſubjecto corporeo; inquantùm corpus poteſt moveri à ſpiritu, eique ſubjici ad aliquem effectum ſpiritualem producendum: ſpiritus autem non poteſt moveri, aut ſubjici corpori.

XXIII. Objiciunt ſexto, & replicant. Virtus illa ſpiritualis neſcitur in quanam parte ſacramenti recipiatur, an in materia, an in forma, nempe, verbis.

Reſpondet S. Tho. 3. p. q. 62. a. 4. ad 4. *Quòd ſicut eadem vis principalis agentis inſtrumentaliter invenitur in omnibus inſtrumentis ordinatis ad effectum, prout ſunt quodam ordine unum: ita etiam eadem vis ſacramentalis invenitur in verbis, & rebus, prout ex verbis, & rebus perficitur unum ſacramentum.* Ita ut totaliter ſit in materia, & forma ſimul: ſicut enim ex illis duabus conficitur unum ſacramentum; ita ex partialibus earum motionibus conficitur una totalis motio.

XXIV. Sed contra eſt. Non poteſt explicari, quomodo hæc motio, ſeu virtus recipiatur in verbis. Vel enim recipitur in omnibus verbis, imò & ſyllabis formam ſacramenti componentibus; vel ſolùm in ultimo verbo, aut ſyllabâ. Non primum: quia cùm verba, & ſyllabæ ſucceſſivè proferantur, virtus illa eſſet diviſibilis in partes, quarum una eſſet poſt aliam, & non eſſet tota ſimul: & ſic gratiam, quæ tota ſimul producitur, cauſare non poſſet. Nec ſecundum: ſi enim in ultimo verbo, ſeu ſyllabâ virtus gratiæ productiva recipitur; gratia non adſcribetur toti ſacramento, ſed illi ſoli ultimæ ſyllabæ.

XXV. Reſpondeo primò, retorquendo inſtantiam. Nam, ut ſupra diximus ex D. Tho. in voce ſenſibili eſt aliqua ſpiritualis vis ad excitandum intellectum hominis ei impreſſam ab anima. Item in motu alterationis, quo ignis agit in lignum, eſt vis productiva formæ ignis. Quæro igitur: Hæc virtus recipitur ne in omnibus partibus, nempe, ſyllabis illius vocis, aut dictionis, & in omnibus partibus illius motus; an ſolum in ultima ſyllaba illius dictionis, & in ultima parte illius motus? Quidquid dicent Adverſarii, dicemus nos in præſenti.

Miſſis ergo variis loquendi modis, probabilius cenſeo, vim ſanctificandi poni ſolùm in ultima parte completivâ ſacramenti, ſeu in ultima prolatione formæ ſacramentalis. Sicut enim tunc ſolùm quando ultima ſylla-

 ba

Digitized by Google

ba formæ proferetur, ſacramentum primò completur; ſic tunc primò vim ſanctificandi habere debet. — Ad id verò, quod objicitur, nego illatum. Omnes enim partes anteriores ſanctificant phyſicè per illam ultimam ſyllabam, in qua conſummatur locutio; in qua virtualiter continentur, & cum qua omnes faciunt unum ſacramentum. In ea enim parte, quæ immediatè ſanctificat, remanet aliquis effectus partium præcedentium; ſicut in ultima parte motus remanet aliquid partium, quæ præceſſerunt. In electione mediorum manet intentio finis, ex qua, licèt tranſierit, habet efficaciam: & tota arbor, & omnes partes arboris generant aliam arborem; & tamen illam generant ſolùm per ſemen.

XXVI. Objiciunt ſeptimò. Compoſitum morale non cauſat, niſi moraliter: ſed ſacramenta ex dictis ſunt compoſita tantùm moralia; ergo &c.

Rurſus: ſacramentis debemus dare modum cauſandi digniorem, & nobiliorem: ſed modus cauſandi ſolùm moraliter dignior, ac nobilior eſt modo cauſandi phyſicè: Reges enim, & Principes cauſant ſolùm moraliter, præcipiendo, monendo, adhortando, relinquentes Miniſtris, ut phyſicè exequantur; ergo &c.

Tertio. Sacramenta cauſant gratiam applicando merita, & Paſſionem Chriſti: ſed merita, & Paſſio Chriſti, cùm jam præterierint, cauſant gratiam ſolùm moraliter, movendo Deum; ergo etiam ſacramenta.

XXVII. Reſpondeo ad primum, neg. abſolutè maj. Nam eſtò partes ſacramenti, nempe, materia, & forma, moraliter ſolùm uniantur; attamen aliquid phyſicum ſunt, ac verè, & phyſicè adhibentur. Aqua enim phyſicè abluit, & verba formæ phyſicè proferuntur: unde capaces ſunt, ut aſſumantur ad phyſicè gratiam producendam.

Ad ſecundum negari poteſt maj. Quid enim nobilius Deo, qui tamen cauſat non ſolùm moraliter, ſed etiam phyſicè ipſam gratiam: ex quo ſequitur, quòd ſacramenta, quæ ſunt ipſius Dei inſtrumenta eam cauſent phyſicè --- Attamen dico, nobilius eſſe cauſare moraliter, & non phyſicè effectus viles, & abjectos, non autem effectus digniores, & nobiles: hos enim Reges per ſe ipſos faciunt. Quid autem inter effectus nobilius eſt, quam gratia? Sicut ergo hanc Deus phyſicè principaliter cauſat; ita eam cauſat per ſacramenta, tanquam per inſtrumenta, quibus phyſicè ſuam virtutem largitur.

Ad tertium, nego min. Nam ut docet S. Tho. 3. *p. q.* 62. *a.* 5. Chriſtus ſuâ Paſſione non ſolùm meritoriè, ſed *Efficienter* liberavit nos à peccatis noſtris: igitur etiam nunc phyſicè remiſſionem per ſacramenta operatur. Non quidem ipſa Paſſio in ſe; ſic enim jam præteriit: ſed ratione ſubjecti, in quo fuit, nempe, Chriſti humanitas, & caro. Cùm enim humanitas Chriſti ſit inſtrumentum conjunctum divinitati, & ſacramentum ſicut inſtrumentum ſeparatum: *Oportet, quòd virtus ſalutifera à divinitate Chriſti, per ejus humanitatem, in ipſa ſacramenta derivetur*. Ita S. Tho. citatus, in corp. qui ibidem *ad* 2. ait, quòd *Verbum prout erat in principio apud Deum, vivificat animas, ſicut agens principale: caro tamen ejus, & Myſteria in ea perpetrata operantur inſtrumentaliter ad animæ vitam*. --- Dato etiam, quòd Paſſio Chriſti nunc operetur ſolùm moraliter, non ſequitur, hoc modo operari ſacramenta; ſed potiùs operari eo modo, quo Chriſtus ſua Paſſione meruit, ut operentur: meruit autem, ac merendo impetravit, ut ſacramenta haberent vim conferendi gratiam.

XXVIII. Tandem objiciunt. Oculus corporeus nobilior eſt aquâ Baptiſmi: ſed oculus corporeus elevari non poteſt ad videndum ſpiritum; ergo nec aqua Baptiſmi ad producendam gratiam: plus enim eſt producere, quàm videre.

Reſ-

Digitized by Google

Reſpondeo, conc. præmiſſis, neg. conſ. De hoc egimus, *Tom. 2. in 1. p. Tract. de Viſione Dei. Quaſt. 1. Dub. 5. §. 4. num. 25.* & diſcrimen aſſignavimus. Quòd oculus, cùm ſit potentia vitalis, deberet videre ſpiritum per modum cauſæ ab intrinſeco ſe moventis, & non motæ ab alio; & proinde per modum cauſæ principalis. Cùm autem ad videndum ſpiritum, qui eſt ſupra ſpheram eſſentialem ſui objecti, deberet aſſumi ut inſtrumentum, agens ut motum, non ut ſe movens, quod eſt contra eſſentiam actus vitalis; non poteſt aſſumi ad videndum ſpiritum, ſicut nec actus intellectus ad producendam gratiam. Aquæ verò Baptiſmi, ut pote rei inanimi non repugnat inſtrumentaliter agere: ideoque etſi gratia ſit ſupra ſpheram ſuæ activitatis; quia tamen eſt intra ſpheram divinæ virtutis, à qua movetur, poteſt elevari ad eam inſtrumentaliter producendam.

DUBIUM IV.

An Sacramenta Vetera cauſarent Gratiam ex Opere Operato.

§. I.

Reſolutio Generalis.

I. Dico. Sacramenta vetera, etiam Moſaica (exceptâ Circumciſione, de qua Dubio ſequenti) conferebant gratiam ſolùm ex opere operantis, non verò ex opere operato. Prior pars prob. Nam omnia opera bona Juſtorum facta ex fide in venturum Meſſiam, non ſolùm in Lege Moſaicâ, ſed etiam Lege naturæ erant meritoria augmenti gratiæ; & in iis, qui in peccato erant, diſponebant ad juſtificationem: unde, *Rom. 2. v. 13.* dicitur: *Factores legis juſtificabuntur.* Et Jacobi 2. v. 21. *Abrahham pater noſter nonne ex operibus juſtificatus eſt? .... Vides quoniam fides cooperabatur operibus illius, & ex operibus fides conſummata eſt.* Sed ſuſceptio ſacramentorum veterum à Deo inſtitutorum erat opus bonum ſpectans ad Religionem, & obedientiam, & erat quædam proteſtatio fidei in Chriſtum venturum; ergo qui cum tali fide ea ſuſcipiebant, juſtificabantur ex opere operantis. Unde S. Thom. 3. *p. q. 62. a. 6.* ait: *Et tamen per fidem Paſſionis Chriſti juſtificabantur antiqui Patres, ſicut & nos. Sacramenta autem veteris Legis erant quædam illius fidei proteſtationes, inquantùm ſignificabant Paſſionem Chriſti, & effectus ejus. Sic ergo patet, quòd ſacramenta veteris Legis non habebant in ſe aliquam virtutem, quâ operarentur ad conferendam gratiam juſtificantem; ſed ſolùm ſignificabant fidem, per quam juſtificabantur.* Ex his ultimis verbis

II. Probatur ſecunda pars. Conferre enim gratiam ex opere operato eſt, eam conferre vi actionis ſacramentalis à Chriſto inſtitutæ, à quo hanc efficaciam accepit: ſed actiones ſacramentorum veteris Legis hanc virtutem in ſe non habebant; ergo &c. Min. prob. Nam Apoſtolus *ad Galat. 4. v. 9.* vocat ea egena, & infirma: *Quomodo convertimini iterum ad infirma, & egena elementa, quibus denuò ſervire vultis?* Hebr. 7. v. 18. ea vocat inutilia: *Reprobatio fit præcedentis mandati* (ideſt mandatorum Cæremonialium) *propter infirmitatem ejus, & inutilitatem.* Quare S. Tho. 3. p. q. 62. art. 4. ad 2. *Dicendum* (inquit) *quòd ſacramenta veteris Legis Apoſtolus vocat*, egena, & infirmà elementa; *quia gratiam nec continebant, nec cauſabant. Et ideo utentes illis ſacramentis, dicit Apoſtolus, ſub elementis mundi Deo ſerviſſe; quia ſcilicet, nihil aliud erant, quàm elementa hujus mundi.*

Secundò probatur. Ut ſacramenta poſſint ex opere operato juſtificare, debent habere annexam operi promiſſionem gratiæ, & remiſſionis peccatorum: at ſola ſacramenta nova hanc habent. Unde Paulus, *Hebr. 10. v. 3.* ait; *Impoſſibile enim eſt ſanguine taurorum,*

rorum, & hircorum auferri peccata. Et c. 8. v. 6. de Chriſto: *Nunc autem* (inquit) *melius ſortitus eſt miniſterium, quantò & melioris Teſtamenti Mediator eſt, quod in melioribus repromiſſionibus, ſancitum eſt*. Et v. 12. exponens quænam ſint iſtæ meliores repromiſſiones, affert illud, Jeremiæ 31. v. 34. *Quia propitius ero iniquitatibus eorum*.

Hæc omnia confirmant Patres. Auguſtinus, Tract. 41. in Joann. *In illis* (inquit) *Sacrificiis non erat expiatio peccatorum, ſed umbra futurorum*. Et in Pſalm. 73. *Alia ſunt ſacramenta dantia ſalutem, alia promittentia Salvatorem. Sacramenta novi Teſtamenti dant ſalutem, ſacramenta veteris Teſtamenti promiſerunt Salvatorem. Mutata ſunt ſacramenta, facta ſunt faciliora, pauciora, ſalubriora, feliciora*. Conformiter loquitur, *Qu.* 25. *in Numeros*, ubi de Sacrificiis Legis, ait: *Quæ ſi per ſeipſa attendantur, nulli peccato poſſunt mederi: ſi autem res ipſa, quarum hæc ſacramenta ſunt, inquirantur, in eis inveniri poterit purgatio peccatorum*. Conſentiunt his Baſilius, *lib. de Spiritu Sancto, cap.* 14. Chryſoſt. *Hom.* 14. *in Epiſt. ad Hebræos*. Et Ambroſius, *lib.* 1. *de Sacram. cap.* 4. & 6. Quare meritò Concil. Florentinum, in Decreto pro Armenis, hanc inter vetera, & nova ſacramenta ſtatuit differentiam: quòd *Illa non cauſabant gratiam, ſed eam ſolùm per Paſſionem Chriſti dandam figurabant: hæc autem & Continent gratiam, & ipſam dignè ſuſcipientibus conferunt*.

III. Pulchram hujus congruentiam affert S. Thomas, 3. *p. qu.* 62. *a.* 6. Congruebat enim, ut, quia omnis juſtificatio ſemper fuit per Chriſtum; aliter juſtificaret Chriſtus futurus, ac juſtificat Chriſtus præſens. Chriſtus enim præſens debet juſtificare eo modo, quo operantur res præſentes: Chriſtus autem futurus debuit eo modo juſtificare, quo cauſant res futuræ: ſed res præſentes poſſunt operari phyſicè, agendo etiam per res externas, quibus utuntur, ut inſtrumentis: res autem futuræ non poſſunt operari, niſi inquantùm ſunt intentionaliter per actum animæ, eo modo quo finis movet, inquantùm eſt in cognitione; ergo Chriſtus præſens debuit nos juſtificare activè per ſacramenta, quibus ipſe communicat vim ad cauſandam gratiam: Chriſtus autem futnrus debuit juſtificare, ut apprehenſus per fidem. Unde Sacramenta vetera erant quædam proteſtationes fidei, quâ credebatur in Chriſtum venturum.

§. II.

Solutio Objectionum.

IV. Primo objici poteſt. *Levitici* 4. 5. & 6. cæremoniis Moſaicis legitur annexa promiſſio remiſſionis peccatorum. Et *cap.* 8. Sacrificia vetera ſanctificaſſe leguntur: per ea enim Aaron, & filii ejus ſanctificati ſunt.

Reſpondeo ad hæc, & ſimilia, cæremoniis Legalibus promiſſam fuiſſe remiſſionem peccati externam, & Legalem, non internam, & veram: ſimiliter per Sacrificia, & alia ſanctificabantur ſanctitate, & munditiâ externâ, non internâ animæ; quæ ſolùm haberi poterat, cùm illis cæremoniis jungebatur fides in Chriſtum, quâ, & non illis, coram Deo juſti erant. Remiſſio autem Legalis à peccato erat illa, quâ fiebat, ut peccatum homini non imputaretur ad pœnam Lege comminatam: ideoque illi, qui præſcriptis à Lege, Sacrificio, & cæremoniis ſe purgabant, exemti erant à pœna temporali, & maledictionibus, *Deuteron.* 18. comminatis. Peccatum etiam Legale dicebatur immunditia quædam corporis; quæ etſi fieret ſinè culpâ, reddebat Judæos ineptos ad colendum Deum per Legales cæremonias: quæ immunditia erat quædam irregularitatis ſpecies, quâ à divinis obeundis arcebatur. Sic qui ſinè culpâ tangebat mortuum, cenſebatur legali-

galiter immundus, & irregularis, ac ineptus ad Sacrificia, panes ſanctos comedendos &c. Sanctificatio pariter Legalis erat mundatio ab irregularitate contractâ, & habilitatio ad cultum Dei; quo modo etiam ſanctificabantur altaria, veſtes &c. & hoc modo dicuntur ſanctificati Aaron, & filii ejus. Ad hoc ergo inſtituerat Deus ſacramenta, & alias cæremonias, quibus annexa erat promiſſio illa de ſanctitate, & remiſſione peccati, non vera, & interna, ſed corporali, & externa; ut docet S. Thom. 1. 2. q. 103. a. 2. ubi hoc ex profeſſo tractat, ad quem Studioſum remitto.

V. Objici ſecundò poteſt, 1. *Petri* 3. *v.* 20. ubi legitur: *Octo animæ ſalvæ factæ ſunt per aquam, quod & vos nunc ſimilis formæ ſalvos facit Baptiſma:* Aquæ igitur, quæ ſalvavit Noe, & alios ſeptem, ſimilis formæ eſt aqua Baptiſmi, quæ nos ſalvos facit; ergo æqualis utrique virtus ineſt.

Reſpondeo, neg. ſecundum illatum. Aqua enim, quæ ſalvavit Noe, dicitur ſimilis aquæ Baptiſmi, non eadem. Similis ergo fuit: quia ſicut aqua ſalvavit Noe à morte, ita Baptiſmus ſalvat nos à morte. Sed illa ſalvos fecit à morte corporali tantùm, iſta à morte ſpirituali animæ, nempe, à peccato: quod illa quidem figurabat, ſed non dabat, iſta ſignificat, & facit.

VI. Objicitur tertiò. Paulus, 1. *Cor.* 10. oſtendit, quòd populus Judaicus comedens manna, & bibens aquam de petra, manducavit eandem eſcam ſpiritualem, & bibit eundem ſpiritualem potum, quæ nos manducamus, & bibimus in Euchariſtia; ergo ſi idem eſt cibus, & potus, idem erit effectus, & modus cauſandi.

VII. Hoc argumento gloriatur Calvinus: inde concludens, quòd eodem modo in conferenda gratiâ ſe habeant nova ſacramenta, ac vetera, ſoloque externo ritu differentia ſint. Et inſuper, quòd ſicut manna, & aqua de petra erant quidem figura Chriſti, ſed eum realiter non continebant: ita Euchariſtia ſit quidem figura, & ſignum Chriſti, ejuſque mortis, Chriſtum autem revera non contineat. — Sed ineptè diſcurrit Acatholicus iſte. Nam Paulus dicens, Hebræos in deſerto comediſſe eandem eſcam ſpiritualem, & bibiſſe aquam ex eadem petrâ; facit quidem comparationem Hebræorum inter ſe, quia omnes comederunt illud Manna, & aquam ex eadem petra biberunt: non tamen facit comparationem inter Hebræos, & nos, quaſi diceret: Hebræos comediſſe eandem eſcam, & bibiſſe eundem potum in deſerto, quæ nos comedimus, & bibimus in Euchariſtia. Vocat autem Apoſtolus manna, & aquam ſcaturientem de petra cibum, ac potum ſpiritualem, non propter effectum, ſed propter ſignificationem: ſignificabant enim Chriſtum, qui in Euchariſtia daturus erat ſe ipſum in cibum, & potum.

Porro: quòd Paulus non inſtituerit ibi comparationem inter Manna, & aquam de petra, & noſtram Euchariſtiam, oſtendo. Tùm quia: nec manna, nec aqua illa ſcaturiens de petra, imò nec tranſitus maris rubri, de quo etiam ibi loquitur, fuerunt veteris Legis ſacramenta. Tùm quia: erant data etiam pro beſtiis: Nam etiam beſtiæ tranſierunt mare, biberunt aquam ex petra, comederunt manna ex inſtituto, & voluntate Dei. Tùm denique: quia nulla legitur facta promiſſio gratiæ comedenti manna, bibenti aquam, & tranſeunti mare, ſicut legitur facta ſumenti Euchariſtiam. Solùm ergo comparatio ſtat in hoc: quòd omnes quidem Judæi tranſierunt mare, omnes biberunt ex petra, omnes comederunt manna; & tamen non omnes Deo placuerunt. Sed de hoc in *Tract. de Euchariſtia*, Deo favente, ſermo erit.

VIII. Objiciunt quartò. Sacramenta nova cauſant gratiam ex opere operato, quia per illa applicatur Paſſio Chriſti præterita: ſed per ſacramenta

Digitized by Google

ta vetera applicabatur Paſſio Chriſti futura; ergo &c.

Reſpondeo, ex doctrina S. Thomæ, §. *præced.* traditâ, neg. conſ. Nam modò Chriſtus eſt præſens, qui ad modum rei præſentis operatur phyſicè etiam rebus exterioribus utens, & virtutem eis communicans. In veteri autem Lege Chriſtus erat futurus, & ideo operabatur ad modum rei nondum preſentis; nempe, ut apprehenſus per actum internum fidei, cujus ſacramenta vetera erant proteſtationes, & quâ qui ea ſuſcipiebant juſtificabantur. Videnda ſunt quæ diximus, *Tom.* 2. *in.* 1. 2. *Tract. de Legibus, Qu.* 5. *Dub.* 3. §. 2.

DUBIUM V.

An ſaltem Circumciſio remitteret Peccatum Originale, & conferret Gratiam ex Opere Operato?

§. I.

Aliqua Præmittuntur.

I. Licèt quæſitum hoc videatur ex dictis Dubio præcedente reſolutum; quia tamen de Circumciſione ſpecialis eſt difficultas, ideo ſpecialiter tractandam eſſe exiſtimavimus.

Suppono igitur notum ex Geneſi, *Cap.* 17. *v.* 10. &c. Deum præcepiſſe Abrahæ, ut circumcidendo auferret à ſe, filiis, ac ſervis ſuis præputium, hoc eſt pellem illam extremam, quæ partis verendæ glandem tegit; & hoc in ſignum fœderis, quod cum eo pepigerat. Quo ſigillo in carne voluit Deus ſignare Abrahamidas, ſeu ex Abraham progenitos ab aliis, ſicut paſtores ſignant proprias oves. Hac circumciſionis lege tenebatur quiſquis fiebat de populo Dei, & particeps ſacrorum: nullus enim incircumciſus admitti poterat in atria Templi Iſraelitis reſervata; aut comedere de victimis Deo immolatis, puta, de Agno paſchali; nec tenebatur Legibus, quæ per Moyſen ſolis Iſraelitis præſcriptæ erant. Die octavo poſt ortum pueri maſculi circumcidebantur: & hoc à quocumque fiebat, etiam in privatis domibus (fœminæ circumciſionis expertes erant). Dum circumcidebatur puer, nomen ei imponebant, non inane, ſed aliquid ſignificans; & in eo ſæpè exprimebatur nomen Dei.

II. Circumciſio, ut ſupra vidimus, in aliquo ſenſu fuit ſacramentum Moſaicum. Eſtò enim data Abrahæ, quæ fuit longè ante Moyſen; fuit tamen inſtituta ad finem ſignandi populum, cui tradenda erat Lex Moſaica, & fuit per Legem Moyſis confirmata. Circa hanc ergo quæremus primò: An fuerit primò inſtituta ad auferendum peccatum originale. Secundò: An auferret peccatum originale, & conferret gratiam, tùm quoad effectus privativos, tùm poſitivos. Tertiò: An conferret gratiam ex operato, an operantis. Quartò: An eſſet per ſe neceſſaria ad remittendum peccatum originale parvulis.

§. II.

Reſolutio Primæ Partis.

III. Multi non improbabiliter dicunt, Circumciſionem non fuiſſe primariò, & per ſe inſtitutam ad delendum peccatum originale; ſed ad ſignandum populum Dei, eumque à cæteris Gentibus diſtinguendum. Et Probant primò. Quia in Scriptura Deus, *Geneſ.* 17. tradens Abrahæ præceptum Circumciſionis, præcipit eam dicens, *v.* 2. *Ponamque fœdus meum inter me, & te*: & nomine fœderis, ſeu pacti multiplicandi Abrahæ ſemen ſæpiùs illam appellat; nunquam peccati per illam tollendi mentionem faciens. Paulus etiam, *Rom.* 3 *v.* 1. loquens de utilitate Circumciſionis dicit, ut eo ſigno diſtincti acciperent Legem divinam: *Quid ergo amplius Judæo eſt? Aut quæ utilitas Circumciſionis? Multum*

Digitized by Google

tum per omnem modum. Primùm quidem, quia credita ſunt illis eloquia Dei. Id confirmant S. Juſtinus, *Dialogo cum Triphone Judeo, pag.* 234. ubi eum ſic alloquitur: *Circumciſio, quam ab Abrahamo accepiſtis ſecundùm carnem, in ſignum, notamque data eſt, ut ſitis ab aliis Gentibus, & à nobis diſcreti.* Et pag. 241. de Abraham dicit: *Circumciſionem autem in ſignum, non ad juſtitiam accepit, quemadmodum & Scriptura, & res ipſa nos fateri cogunt.* Quod repetit ibidem, pag. 366. S. Irenæus, l. 4. contra Hæreſ. c. 30. modò 16. *Quoniam autem* (inquit) *& Circumciſionem non quaſi conſummatricem Juſtitiæ, ſed in ſigno eam dedit Deus, ut cognoſcibile perſeveret genus Abrahæ, ex ipſa Scriptura diſcimus:* quod oſtendit ex *Geneſ.* 17. *v.* 9.& *Exodi* 31. *v.* 11.

Probatur quoque hoc argumento quod inſinuat Juſtinus, loco allato, *pag.* 366. Remedium pro originali debuit eſſe commune omnibus Gentibus, ſicut Baptiſmus; debuit eſſe commune maſculis, & fæminis; non debuit neceſſariò differri uſque ad octavum diem, & in deſerto non debuiſſet quadraginta annis omitti: at Circumciſio non erat communis omnibus gentibus; non erat communis maſculis & fæminis, ſed maſculorum propria; debebat omnino differri uſque ad octavum diem: & ut habetur, *Joſue* 5. in deſerto fuit omiſſa quadraginta annis; ergo &c.

IV. Nihilominus, tanquam probabilius, dico, quòd circumciſio fuit etiam principaliter data, ut in ejus ſuſceptione qui credebant in Chriſtum, ſive per ſe, ut adulti, ſive per alios, ut parvuli, mundarentur à peccato originali. Probo. Nam Inſtitutio Circumciſionis facta fuit in ſignum gratiæ dandæ per Chriſtum, ad liberandum homines à peccato originali; ergo &c. Ant. prob. Nam Circumciſio data fuit, ut ſacramentum veteris Legis figurans interiorem renovationem, ac regenerationem faciendam per Baptiſmum. Ut enim obſervat S. Auguſtinus, *l.* 16. *de Civitate Dei, c.* 26. in ea *Apertiora promiſſa ſunt de vocatione Gentium in Iſaac, ideſt, in filio promiſſionis, quo ſignificatur gratia..... Et quia hoc* (nempe vocatio Gentium) *non per generationem, ſed per regenerationem futurum erat; ideo nunc imperata eſt Circumciſio, quando de Sara promiſſus eſt filius.* Et addit: *Et quòd omnes non ſolùm filios, verùm etiam ſervos, vernaculos, & emtitios circumcidi jubet, ad omnes iſtam gratiam pertinere teſtatur.* Et c. 27. ſuper illa verba: *Maſculus, qui non circumcidetur.... interibit anima illa de genere ejus, quia teſtamentum meum diſſipavit;* poſt multa dicit: *Ac per hoc, quòd Circumciſio ſignum regenerationis fuit, non immeritò parvulum propter originale peccatum, quo primum Dei diſſipatum eſt teſtamentum, generatio diſperdet, niſi regeneratio liberet: ſic intelligenda ſunt hæc divina verba tanquam dictum ſit. Qui non fuerit regeneratus, interibit anima illa de populo ejus, quia teſtamentum Dei diſſipavit: quando in Adam cum omnibus etiam ipſe peccavit.*

Idem docet, *l.* 1. *Oper. imperf. contra Julian. c.* 50. *l.* 2. *de Anima & ejus origine*, ubi ait: *Circumciſio quippe fuit illius temporis ſacramentum, quod præfigurabat noſtri temporis Baptiſmum.* Et lib. 2. de Nupt. & Concept. c. 11. *Ex quo enim* (inquit) *inſtituta eſt Circumciſio in populo Dei, quod erat tunc ſignaculum juſtitiæ fidei; ita ad ſignificationem purgationis valebat, & in parvulis originalis, veteriſque peccati; ſicut & Baptiſmus ex illo valere cœpit ad innovationem hominis, ex quo eſt inſtitutus. Non quòd ante Circumciſionem juſtitia fidei nulla erat.... Sed ſuperioribus temporibus omni modo latuit ſacramentum juſtificationis ex fide.* Quam S. Auguſt. doctrinam ſecutus S. Tho. 3. *p. q.* 70. *a.* 4. tamquam communem omnium ſententiam ſtatuit: *Quòd in Circumciſione peccatum originale remittebatur.* Hoc ergo ſuppoſito

Digitized by Google

§. III.

Reſolutio Secundæ Partis.

V. CIrca ſecundum quæſitum ait S. Th. tùm loco mox citato, tùm 3. *p. q.* 62. *a.* 6. *ad* 3. quòd quidam dixerunt, quòd in Circumciſione non conferebatur gratia, ſed ſolùm auferebatur peccatum: quod ponit Magiſter, in 4. diſt. 4. *Sed hoc* (inquit S. Th.) *non potest eſſe, quia culpa non remittitur, niſi per gratiam, ſecundùm illud Roman.* 3. Juſtificati per gratiam ipſius.

Et ideò alii dixerunt, quòd per Circumciſionem conferebatur gratia, quantùm ad effectus remotivos culpæ, ſed non quantùm ad effectus poſitivos — *Sed hæc etiam poſitio* (ait S. D.) *ſtare non poteſt. Primo quidem: quia per Circumciſionem dabatur pueris facultas ſuo tempore perveniendi ad gloriam, quæ eſt ultimus effectus poſitivus gratiæ. Secundò: quia priores ſunt naturaliter, in genere cauſæ formalis, effectus poſitivi, quàm privativi; licèt ſecundum ordinem cauſæ materialis ſit è converſo: forma enim non excludit privationem, niſi informando ſubjectum*, & præſtando illi effectum ſuum poſitivum: ſicut lux non excludit tenebras, niſi aerem illuminando.

Et ideo alii dixerunt, quòd in Circumciſione conferebatur gratia, quantùm ad aliquem effectum poſitivum, qui eſt facere dignum vitâ æternâ; ſed non quantùm ad omnes effectus: quia non ſufficiebat reprimere concupiſcentiam fomitis, nec etiam ad implendum mandata Legis. Quod ſibi aliquando (nempe, in 4. *diſt.* 1. *q.* 2. *a.* 4. *qu.* 3.) ſibi viſum fuiſſe dicit — *Sed diligentiùs* (inquit) *conſideranti apparet, hoc non eſſe verum. Quia minima gratia poteſt reſiſtere cuilibet concupiſcentiæ, & vitare omne peccatum mortale, quod committitur in tranſgreſſione mandatorum Legis: minima enim caritas plus diligit Deum, quàm cupiditas millia auri, & argenti.* Quare

VI. Dico cum eodem S. Doctore. Quòd in circumciſione conferebatur gratia, quoad omnes effectus formales ſuos, tam privativos, quàm poſitivos, quos poterat in ſubjecto cauſare. Patet ex jam dictis à S. Thoma contra modos dicendi præfatos. Et etiam probari poteſt. Agens enim producens aliquam formam, primò, & per ſe intendit, ut forma illa communicet omnes ſuos effectus formales, & perfectiores magis intendit: ſed Deus in Circumciſione dabat gratiam; ergo primò, & per ſe intendebat &c. Verum quidem eſt, quod gratia, quæ in Circumciſione dabatur, erat minus intenſa eâ, quæ datur per Baptiſmum; quia illa dabatur intuitu fidei in Chriſtum venturum: hæc autem datur vi meritorum Chriſti jam præſentis: *Major autem eſt effectus rei jam præſentis, quàm ſpei.* Ita S. Th. *a.* 4. citato.

§ IV.

Reſolutio Tertiæ Partis.

VII. CIrca tertium quæſitum, Scotus docet, Circumciſionem contuliſſe gratiam ex opere operato. Verùm S. Thomas, ejuſque Diſcipuli tenent, Circumciſionem non juſtificaſſe ex opere operato, & vi ſuâ, ſed ſolum ratione fidei. Verba S. Thomæ, *q.* 70. citato *a.* 4. ſunt: *In Circumciſione autem conferebatur gratia, non ex virtute Circumciſionis, ſed ex virtute fidei Paſſionis Chriſti, cujus ſignum erat Circumciſio: ita ſcilicet, quod homo, qui accipiebat Circumciſionem profitebatur ſe ſuſcipere talem fidem, vel adultus pro ſe, vel alius pro parvulis.* Unde

VIII. Dico. Circumciſio non juſtificabat, neque conferebat gratiam ex opere operato, ex vi ſuâ. Adducit in probationem S. Th. citatus Apoſtolum, *Rom.* 4. *v.* 5. ubi de Abraham dicit: *Et ſignum accepit Circumciſio-*

ciſionis ſignaculum juſtitiæ fidei. Addit S. Thomas: *Quia ſcilicet, juſtitia erat ex fide ſignificatâ, non ex circumciſione juſtificante*. Rurſus: idem Apoſt. Rom. 3. v. 20. *Ex operibus legis non juſtificabitur omnis caro coram illo*: ſed Circumciſio erat opus præcipuum legis; ergo &c. & ibidem v. 30. *Unus eſt Deus, qui juſtificat Circumciſionem ex fide, & præputium per fidem*; ergo non Circumciſioni tribuitur vis juſtificandi, ſed fidei. Et Galat. 5. v. 6. *Neque Circumciſio aliquid valet, neque præputium: ſed fides, quæ per caritatem operatur*.

IX. Reſpondet Scotus, Paulum loqui de Circumciſione poſtquam per Chriſtum abrogata fuit; tunc enim erat planè inutilis: at antequam abrogaretur juſtificabat.

Sed contra primò, Apoſtolus loquitur de circumciſione, ut datâ Abrahæ, eamque vocat *Signaculum Juſtitiæ fidei*; erat ergo ſignum juſtitiæ conferendæ vi fidei, non autem cauſa juſtitiæ. De quo videri poſſunt Juſtinus, & Irenæus ſupra relati. Secundò. Apoſtolus tunc reprehendebat Judæos, qui de Circumciſione, etiam antequam abrogaretur, gloriabantur, quaſi per illam juſtificati fuiſſent; oſtendens illis inanem eſſe hanc gloriationem: quia ex operibus Legis non juſtificabitur omnis homo coram Deo, quia Circumciſio nihil eſt, quia ſacramenta vetera erant infirma, & egena, & inutilia, ut ſupra diximus; ergo loquitur de Circumciſione antequam abrogaretur. Tertiò. Ut diximus, *Dub. præced.* ſacramenta Legis veteris per ſe non juſtificabant; ergo nec Circumciſio. Quamvis enim fuerit ante Legem Moſaicam inſtituta, fuit tamen in illa à Moyſe præcepta, *Levit.* 12. unde Chriſtus, *Joann.* 7. *v.* 22. ait: *Propterea Moyſes dedit vobis Circumciſionem*. Hinc Patres loquentes de ſacramentis veteris Legis, Circumciſionem ſemper includunt, quæ erat profeſſio Legis iſtius, & janua aliorum ſacramentorum.

X. Probatur ſecundò ex Concilio Florentino, *in Decr. ad Armenos*, ubi tradens differentiam veterum ſacramentorum à novis: *Illa* (inquit) *non cauſabant gratiam, ſed eam ſolùm per Paſſionem Chriſti dandam eſſe figurabant: hæc verò noſtra & cauſant gratiam, & ipſam dignè ſuſcipientibus conferunt*. Quod ſumſiſſe crediderim ex Auguſt. in *Pſalm.* 73. dicente: *Sacramenta novi Teſtamenti dant ſalutem; ſacramenta veteris teſtamenti promittebant Salvatorem*. Sed Circumciſio erat unum, & quidem præcipuum, ex ſacramentis veteris Legis; ergo gratiam præfigurabat quidem dandam per Chriſtum, ſed eam vi ſuâ non dabat. Aliàs non benè extuliſſet ſacramenta nova ſupra vetera, ſi aliquod ex iſtis, nempe, Circumciſio (quam non excipit) cauſaſſet gratiam ex opere operato. Sicut non benè proponeretur rationalitas, tanquam excellentia propria hominis ſupra bruta, ſi inter bruta vel unum daretur, quod rationale eſſet.

Item Trident. *Seſſ.* 7. *Can.* 2. anathema dicit ei, qui dixerit novæ Legis ſacramenta, à ſacramentis antiquæ Legis non differre, niſi quia cæremoniæ ſunt aliæ, & alii ritus externi. At ſi Circumciſio, quæ erat unum ex illis veteribus, conferebat gratiam ex opere operato, non differret à Baptiſmo, niſi in ritu, & cæremonia; maximè in ſententia Scoti, qui facit Baptiſmum cauſam ſolùm moralem; ergo &c.

XI. Hoc idem teſtantur nedum prælaudati Patres, ſed & Tertullianus, *lib. adv. Judæos, cap.* 2. & 3. Cyprianus, *lib.* 1. *adv. Judæos, cap.* 8. Greg. Nyſſ. Tract. de Trinit. adv. Judæos: *Neminem Circumciſio juſtificat*. Chryſoſt. Hom. 27. in Geneſ. *Attende* (inquit) *quomodo .... voluerit Circumciſionem pro lege ſtatui; non quòd ad animæ ſalutem perficere hæc poſſit aliquid: ſed, ut hoc grati animi indicium, quaſi ſignum, & ſigillum circumferrent Judæi: & ne liceret eis commiſceri Gentium*

Digitized by Google

congreſſibus. Inde advertens Abraham juſtificatum fuiſſe per fidem ante Circumciſionem, *Rom. 4. v. 3.* ait: *Quid igitur ſuperbis Judae in Circumciſione?* Ambroſ. Epiſt. 72. *Signum igitur Circumciſio corporalis, veritas autem Circumciſio ſpiritualis: illa membrum amputat, iſta peccatum*. Hoc idem aſſerit Cyrillus Alex. *lib. 10. contra Jul.* non procul à fine.

Ratio etiam, quam ſupra adduximus ex S. Tho. pro reliquis veteribus ſacramentis, Circumciſioni congruit. In ea enim Chriſtus venturus operabatur, ſicut in aliis; res autem futura, & non præſens, non operatur communicando rebus exterioribus virtutem; ſed operatur ut apprehenſa per actum internum animæ; ergo Chriſtus in Circumciſione operabatur gratiam, non communicando ei virtutem ad cauſandam gratiam; ſed gratiam operabatur, ut apprehenſus per fidem. Unde S. Tho. 3. *p. q.* 70. *a.* 4. citato, ait: *In Circumciſione autem conferebatur gratia non ex virtute Circumciſionis, ſed ex virtute fidei Paſſionis Chriſti, cujus ſignum erat Circumciſio: ita ſcilicet, quòd homo, qui accipiebat Circumciſionem, profitebatur ſe ſuſcipere talem fidem, vel adultus pro ſe, vel alius pro parvulis*.

XII. Ex his patet reſponſio ad argumenta Scoti. Non enim negamus nos, in Circumciſione collatam fuiſſe gratiam: ſed dicimus, quòd hæc non conferebatur per Circumciſionem, quaſi Circumciſio haberet vim, & efficaciam per ſe gratiam conferendi; ſed virtute fidei in Chriſtum, cujus Circumciſio ſignum, & proteſtatio erat.

Quòd ſi aliqui Patres videntur dicere, Circumciſionem ad remiſionem originalis fuiſſe loco Baptiſmi, feciſſe, quod facit Baptiſmus — Solùm intendunt, quòd ſicut in Baptiſmo remittitur peccatum originale, ita remittebatur in Circumciſione: non tamen, quòd eo modo, quo remittitur nunc per Baptiſmum, remitteretur etiam per Circumciſionem. Cùm enim, ut ajunt Patres, Circumciſio eſſet tantùm figura Baptiſmi, non poterat habere vim, quam habet figuratum: ideoque ſignificabat quidem gratiam Baptiſmi, ſed eam per ſeipſam non dabat.

XIII. Sed dices. Quod conferebat gratiam ſinè ullo opere operantis, conferebat illam ex opere operato, & vi ſuâ: ſed Circumciſio conferebat gratiam remiſſionis peccati originalis parvulis, in quibus certè nullum erat opus, vel fidei, vel devotionis &c. ergo &c.

Reſpondeo ex dictis, neg. min. Licèt enim dum Circumciſio conferebatur parvulo, nullum eſſet opus ſuſcipientis; erat tamen opus Miniſtri circumcidentis, qui tali actu profitebatur pro illo fidem in Chriſtum: erat pactum Dei, qui promiſerat, ad poſitionem talis operis, ſe remiſſurum parvulo peccatum originale. Quare probabiliter aliqui dicunt, in Circumciſione parvulos gratiam accepiſſe ex opere operato; non activè vi illius operis ad hoc valentis efficienter, ſed paſſivè: quia Deus illam dabat ad poſitionem illius operis, ex pacto inito cum Abrahamo. Ex quo manet ſoluta ratio Scoti. Etſi enim Deus non daret Circumciſioni vim remittendi originale; nullo unquam tempore reliquit genus humanum ſinè remedio à tali morbo: quia ſicut ante Circumciſionem ſubveniebat parvulis aliquo ſigno nobis ignoto, ſicut etiam fæminis; quo exhibito, etſi nulla juſtificandi vis ei ineſſet, illas ab originali mundabat: ita etiam poſt datum determinatè ſignum Circumciſionis, eo poſito, gratiam remiſſionis conferebat.

XIV. Hinc ſolutum manet aliud Scoti argumentum, ſumtum, ex Gen. 17. v. 14. *Maſculus, cujus præputii caro circumciſa non fuerit, delebitur anima illa de populo ſuo*. Ex quo S. Auguſt. *l.* 16. *de Civit. Dei c.* 27. colligit exiſtentiam peccati originalis.

Nam cùm iniiſſet pactum cum Abrahamo, & præcepiſſet, ut qui vellent ab originali mundari, tali ſigno uterentur.

Digitized by Google

rentur; conſequenter qui illud omittebant, interire debebant, & in peccato mori: non quia in tali ſigno eſſet virtus aliqua, ſed quia non ſervaverant pacti conditionem; unde additur: *Quia pactum meum irritum fecit*.

§. V.

Reſolutio Quartæ Partis.

XV. Dico. Circumciſio fuit per ſe neceſſaria ad juſtificandos parvulos maſculos Hebræorum: ita ut, excepto caſu neceſſitatis, & ſeclusâ diſpenſatione Dei, non poſſent ab originali mundari, niſi fides in Chriſtum applicaretur illis per Circumciſionem. Hoc eruitur ex mox citato textu, Gen. 17. *Maſculus, cujus præputiî caro circumciſa non fuerit, interibit anima illa de populo ſuo, quia pactum meum irritum fecit*. Licèt enim Bellarminus, & alii cenſeant, per hæc verba ſolùm imponi pœnam mortis corporalis adultis, qui ſe circumcidere, vel, filios ſuos neglixiſſent; vel parvulis non circumciſis pœnam cujuſdam ſeparationis à populo Dei: Auguſtinus tamen, *l. 16. de Civitate Dei c. 27. Lib. 3. contra Julian. c. 18.* Et *lib. 6. contra eundem c. 7.* quem ſequitur Innocentius III. cap. *Majores*, de Baptiſmo exiſtimant per illa verba imponi parvulis, & adultis pœnam mortis æternæ, ob peccatum originale.

XVI. Dices. Ante inſtitutam Circumciſionem ſola fides ad juſtificationem ſufficiebat. Dicit enim Gregorius, l. 4. Moral. c. 3. *Quod apud nos valet aqua Baptiſmatis, hoc egit apud Veteres pro parvulis ſola fides*; ergo ſola fides eos poterat juſtificare ſine Circumciſione.

Reſpondeo cum S. Tho. q. 70. a. 4. citato, ad 2. *Quòd ſicut ante inſtitutionem Circumciſionis ſola fides Chriſti futuri juſtificabat tàm pueros, quàm adultos; ita etiam Circumciſione datâ. Sed antea non requirebatur aliquod ſignum proteſtativum hujus fidei; quia nondum homines fideles ſeorſum ab infidelibus cœperant adunari ad cultum unius Dei. Probabile tamen eſt, quòd parentes fideles pro parvulis natis, & maximè in periculo exiſtentibus, aliquas preces Deo funderent, vel aliquam benedictionem eis adhiberent (quod erat quoddam ſignaculum fidei) ſicut adulti pro ſe ipſis preces, & Sacrificia offerebant*.

XVII. Dices ſecundò. *Joſue* 5. legitur, quod Populus, qui natus eſt in deſerto, per quadraginta annos incircumciſus fuit. Si ergo Circumciſio neceſſaria erat ad ſalutem, omnes, qui in deſerto nati, tàm pueri, quàm adulti, & mortui fuerant incircumciſi, fuerunt damnati: quod dici deberet de maſculis morientibus ante octavum diem.

Reſpondeo cum eodem S. Thoma citato, *ad* 3. quòd Populus in deſerto prætermittens mandatum Circumciſionis excuſatur. Tùm quia: neſciebant, quando caſtra movenda eſſent. Tùm quia: ut Damaſc. dicit (*l. 4. Orthod. fid. c. 26.*) non neceſſe erat, eos aliquod ſignum diſtinctionis habere, cùm ſeorſim ab aliis populis habitabant. Et tamen, ut Aug. dicit (*l. QQ. in Joſue, q. 6.*) inobedientiam incurrebant, qui ex contemtu prætermittebant. Videtur tamen, quòd nulli incircumciſi mortui fuerint in deſerto: quia, ut in *Pſal.* 104. dicitur, non erat in tribubus eorum infirmus: ſed illi ſoli videntur mortui in deſerto, qui fuerant in Ægypto circumciſi. Si tamen aliqui incircumciſi mortui ſunt, eadem ratio eſt de his, ut de his, qui moriebantur ante circumciſionis inſtitutionem; quod etiam intelligendum eſt de pueris, qui moriebantur ante octavum diem tempore Legis.

QUÆ-

QUÆSTIO V.

De Charactere Sacramentali.

POſtquam egimus de gratia, qui eſt effectus primarius, & dignior ſacramenti, agendum eſt cum S. Thoma de charactere, qui eſt alter effectus dignitate ſecundus.

DUBIUM I.

An Sacramenta Novæ Legis imprimant Characterem?

§. I.

Veritas Statuitur.

I. COmmuniter characteris nomine intelligitur ſignum, quoddam, quo ſolet res aliqua ſignari, ut dignoſcatur, vel ſecernatur ab aliis; ſicut ſignari ſolet ſervus, vel ovis, vel res uſui publico deputata: ſicut pecunia ſignatur Regiâ effigie, vel ſigillo; vel, ut olim, qui militiæ nomen dabant notâ aliquâ inſigniebantur, quæ character militaris dicebatur. Unde Character propriè ſupponit pro re ſenſibili. A' Theologis tamen transfertur ad ſignificandum ſignaculum quoddam ſpirituale, quo Chriſtiani in ſuſceptione quorumdam ſacramentorum cultui divino deputantur. De hoc ergo quærimus: An per ſacramenta verè imprimatur, & an per omnia.

II. Wicleffus primò, deinde Lutherus, Zuinglius, Calvinus, aliique Novatores characterem ſacramentalem apertè inficiantur, tamquam quid novum in Scriptura, & Patribus. Catholici tamen omnes, per aliqua novæ Legis ſacramenta imprimi characterem ſuſtinent. Cum quibus

III. Dico. Aliqua ſacramenta novæ Legis imprimunt characterem, nempe tria, Baptiſmus, Confirmatio, & Ordo. Eſt dogma Fidei ſancitum in Cap. *Majores* de Baptiſmo: in Conc. Florent. in Decreto unionis: & in Tridentino, *Seſſ.* 7. *Can.* 9. his verbis: *Si quis dixerit, in tribus ſacramentis, Baptiſmo ſcilicet, Confirmatione, & Ordine non imprimi characterem in anima, hoc eſt ſignum quoddam ſpirituale, & indelebile, unde ea iterari non poſſunt, anathema ſit.*

IV. Prima autem pars, nempe, aliqua ſacramenta imprimere characterem, probatur ex Apoſt. 2. *Cor.* 1. *v.* 21. & 22. ubi de Confirmatione dicit: *Qui autem confirmat nos vobiſcum in Chriſto, & qui unxit nos Deus* (videlicet gratia, quæ recepta in Baptiſmo per confirmationem roboratur) *Qui & ſignavit nos* (charactere nimirum, quo veluti ſigno, novo quodam, ac ſpeciali jure anima à Deo poſſeſſa conſecratur) *& dedit pignus ſpiritus in cordibus noſtris.* Eundem loquendi modum ſervat de Baptiſmo, *ad Epheſ.* 1. *v.* 13. dicens: *In quo & credentes ſignati eſtis Spiritu promiſſionis ſancto*, & c. 4. v. 30. *Nolite contriſtare Spiritum Sanctum Dei, in quo ſignati eſtis.* Super quæ Chryſoſtomus, Homil. 2. *Porro* (inquit) *character Spiritus Sancti nos inſignivit.* Et infra: *Signati ſunt Iſraelita, ſed Circumciſionis notâ, ut pecora: nos autem, ut filii, ſignati ſumus Spiritu Sancto.*

V. Accedunt alii Patres. Cyrillus Hieroſolym. *in Procatecheſi* (ſeu in prologo Catecheſeon) *Magna* (inquit) *res eſt ſanè, quòd nobis proponitur Baptiſma..... ſignaculum ſanctum indiſſolubile.* Et Catecheſi 17. Baptizato dicit: *Si gratiâ dignatus fuerit, illuſtrabitur anima tua..... Arma ſumes Dæmonibus terribilia: quæ ſi non habueris, habebis autem in anima ſignaculum...... &c.* Ambroſius, *lib.* 1. de *Spiritu Sancto*, *cap.* 6. ad verba Pauli mox relata, Epheſ. 1. *Sancto igitur* (inquit) *Spiritu ſignati ſumus, non naturâ, ſed à Deo, quia ſcriptum eſt*: Qui ſignavit nos Deus, qui ſignavit nos, & dedit pignus Spiritus in cordibus noſtris. *Signati ergo ſpiritu à Deo ſumus*

Digitized by Google

ſumus . . . . . Spiritu ſignamur ut ſplendorem, atque imaginem ejus, & gratiam tenere poſſimus, quod eſt utique ſpirituale ſignaculum. Nam etſi ſpecie ſignemur in corpore: veritate tamen (nota) *in corde ſignamur.*

VI. Apertiùs autem Auguſtinus characterem in tribus præfatis ſacramentis imprimi docuit. De Baptiſmo quidem: tùm *Ep. 23. num.* 98. ad Bonifacium Epiſcopum, ubi aſſerit, Baptiſmum ab impiis in Eccleſia datum, ideo valere, quòd imprimat *Characterem:* idque probat ex eo, quòd illum imprimat & apud hæreticos datum. Tum, *l. 6. de Bapt. contra Donat. c. 1.* dicens. *Plenarii Concilii auctoritate originalis conſuetudo firmata eſt, etiam ovem, quæ foris errabat, & Dominicum characterem à fallacibus deprædatoribus ſuis foris acceperat, venientem ad chriſtianæ unitatis ſalutem, ab errore corrigi, à captivitate liberari, à vulnere ſanari; characterem tamen in ea Dominicum, agnoſci potiùs, quàm improbari.* Item, *Tract. 6. in Joann.* de baptizato extra Eccleſiam dicit: *Tene ergo quod accepiſti. non mutatur, ſed agnoſcitur. Character eſt Regis mei, non ero ſacrilegus: corrigo deſertorem, non immuto characterem. Et lib. 2. contra Epiſt. Parmeniani, c. 13.* adductâ ſimilitudine de charactere militari, ſubjungit: *An fortè minus hærent ſacramenta Chriſtiana, quàm corporalis hæc nota? Cum videamus, nec apoſtatas carere Baptiſmate, quibus utique per pœnitentiam redeuntibus non reſtituitur; & ideo amitti non poſſe judicatur.* Videndus etiam eſt, *l. 2. contra Epiſt. Parmeniani, c. 13.* ubi eodem exemplo deſertoris militiæ, cui cum revertitur non repetitur character; oſtendit, nec apoſtatas cùm revertuntur, novo Baptiſmate tingi debere. — De Confirmatione etiam, l. 2. contra litt. Petiliani, c. 104. *Sacramentum* (inquit) *Chriſmatis in genere viſibilium ſignaculorum ſacroſanctum eſt, ſicut ipſe Baptiſmus.* — De Ordine etiam, *lib. 2. contra Epiſt. Parmeniani, cap. 13.* illum comparans Baptiſmo ait: *Utrumque enim ſacramentum eſt, & quadam conſecratione utrumque homini datur: illud cum baptizatur, iſtud, cum ordinatur: ideoque in catholica utrumque non licet iterari.* Videant ergo Novatores, quàm temerè effutiant, doctrinam de charactere ſacramentali novam eſſe, nec haberi in Scriptura, & Patribus.

VII. Ex dictis colligit S. Th. 3. *p. q. 63. a. 1.* congruentiam hoc modo: *Quicumque ad aliquid certum deputatur, conſuevit ad illud conſignari: ſicut milites, qui adſcribebantur ad militiam, antiquitus ſolebant quibuſdam characteribus corporalibus inſigniri, eo quod deputabantur ad aliquod corporale.* Sed homines per aliqua ſacramenta deputantur ad aliquid ſpirituale agendum, vel recipiendum pertinens ad cultum Dei; ergo conſequens eſt, ut per ea Fideles aliquo ſpirituali charactere inſigniantur.

VIII. Probatur etiam ratione, quam indicat Tridentinum citato loco ſic. Baptiſmus etiam indignè ſuſceptus, etiam in Novatorum doctrina non poteſt iterari; ergo ſignum eſt, quòd relinquit characterem in anima. Si enim nullum relinquit, non eſt, cur non poſſit iterari; ut effectum, quem primò non produxit, denuò producat: ſed hic effectus non poteſt eſſe gratia, aut fides juſtificans, quia indignè ſuſcipienti Baptiſmum, etiam juxta ipſos, hæc non conferuntur; ergo erit character.

IX. Reſpondent, Baptiſmum iterari non poſſe, non quia producat characterem, ſed ob quadruplicem rationem. Primò: quia ſignificat Chriſti mortem: Chriſtus autem ſemel mortuus eſt. Secundò: quia Baptiſmus eſt ſacramentum fidei: fides autem eſt una. Tertiò: quia Deus in Baptiſmo fœdus init cum homine: fœdus autem divinum perpetuum eſt. Quartò: quia Baptiſmus eſt regeneratio ſpiritualis: nemo autem generatur plus quàm ſemel.

X. Sed

Digitized by Google

X. Sed contra primum, ſic. Etiam Euchariſtia ſignificat Chriſti mortem, 1. Cor. 11. v. 26. *Quotieſcumque manducabitis Panem hunc, & Calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis*: Et tamen Euchariſtia, etiam per ipſos, iteratur. — Contra ſecundum, ſic. Sicut eſt una fides, unum Baptiſma; ita dicitur Euchariſtia unus panis: & tamen iteratur. Rurſus: eſtò fides ſit una, poſſumus illam ſæpiùs proteſtari: imò ad Eccleſiam redeuntes catholicæ fidei profeſſionem iterum edere jubentur, quos tamen iterum baptizare foret ſacrilegum. — Contra tertium. Pactum divinum in aliis ſacramentis adeſt, imò, juxta Novatores, nil aliud ſunt quàm ſigilla hujus pacti: & tamen iterantur. Deinde: pactum Dei eſt perpetuum, ſi homo ſervet conditiones pacto appoſitas: at fieri poteſt, ut homo non ſervet id, quod promiſerat in Baptiſmo; ergo pactum non impediet, quin iteretur. — Contra quartum. Recipiens indignè Baptiſmum non regeneratur ſpiritualiter, cùm non juſtificetur: & tamen adhuc iterari non poteſt. Item: eſtò via naturæ non poſſit homo produci, niſi ſemel; poteſt tamen in vita gratiæ pluriés reproduci: cur ergo non poterit etiam ſemel ſpiritualiter genitus regenerari? Quod ergo Baptiſmus iterari non poſſit, ex eo procedere poteſt, quòd in anima notam, & characterem relinquat. Unde S. Auguſt l. 2. contra Ep. Parmen. c. 13. à S. Thoma relatus, hoc a. 1. *Si militiæ characterem in corpore ſuo non militans pavidus exhorriverit, & ad clementiam Imperatoris confugerit, ac prece fusâ, & impetratâ jam veniâ militare cœperit; numquid homine liberato, atque correcto, character ille repetitur, ac non potiùs agnitus approbatur? An forte minùs hærent ſacramenta Chriſtiana, quàm corporalis hæc nota?*

XI. Secunda verò pars, quòd nimirùm alia ſacramenta, præter tria recenſita, non imprimant characterem, probatur à S. Th. 3. *p. q.* 63. *a.* 6. ſic. Per illa ſola ſacramenta character imprimitur, per quæ homo specialiter deputatur ad agendum, vel recipiendum aliquid pertinens ad cultum Dei: ſed non omnia ſacramenta ſic diſponunt hominem, ſed ſola tria; ergo &c. Maj. explicatur pulchrâ analogiâ. Illi ſoli apud homines conſueverunt ab Imperatoribus charactere inſigniri, qui ſuſcipiunt poteſtatem, vel ſuſcipiendi, vel exercendi aliquod officium publicum in Civitate, vel Regno. Attamen non omnes, qui in menſa Regis comedunt, aut qui Regi reconciliantur, aut qui homines in Regno multiplicant, charactere inſigniuntur; ſed ſoli illi, qui ad familiam Regis admittuntur, qui militant in ejus exercitu, & quibus committitur aliquid officium ſpeciale ad gubernium Regni. Min. verò prob. Quamvis enim omnia ſacramenta ſint cæremoniæ, & cultus ſacri; & omnia exhibeant aliquod remedium contra peccatum, quia omnia conferunt gratiam: non tamen omnia, ſed ſola tria ordinantur directè ad hominem benè diſponendum, & conſecrandum circa cultum Dei. Pœnitentia enim ſolùm reſtituit hominem in gradum priſtinum: Extrema unctio ſolùm removet reliquias peccatorum: Matrimonium ſolùm datur ad refrænandas concupiſcentiæ vires. Euchariſtia, eſtò ſit eſſentialiter cultus, quia Sacrificium Eccleſiæ, non tamen ordinat, vel deputat hominem ad aliquid ulteriùs agendum, vel recipiendum in ſacramentis; cùm potiùs ſit finis, & conſummatio omnium ſacramentorum. At per Baptiſmum confertur homini facultas ſuſcipiendi cætera ſacramenta; & datur introitus in familiam Chriſti. Per Confirmationem adſcribitur militiæ Chriſti, & accipit robur ad pugnandum pro Chriſto: per Ordinem datur facultas offerendi Sacrificium, aliaque ſacramenta ad Dei cultum miniſtrandi; ergo &c.

§. II.

§. II.

Solutio Objectionum.

XII. Objiciunt primò contra primam partem Novatores. Nomen characteris in Scripturis non legitur.

Reſpondeo, quòd eſtò nomen characteris in Scripturis non legatur, legitur tamen res ſignificata per nomen; nempe, nos Spiritu Sancto *Signari*, ut oſtendimus ex Paulo. Neque enim neceſſe eſt, ut omnia nomina, quibus in re fidei utimur, expreſsè in Scripturis inveniamus. Nomina quippe *Hypoſtaſis*, & *Perſona* expreſsè Scriptura non habet, ut ex Hieron. *Ep.* 14. aliàs 57. *ad Damaſum*. Patrem eſſe Ingenitum, Scriptura non dicit, teſte Auguſt. *Ep.* 175. modò 239. & tamen hæc nec ipſi hæretici inficiantur.

XIII. Dices. Character ſignificare debet aliquid ſenſibile: ſed nil ſenſibile poteſt imprimi in anima; ergo &c. Maj. probatur. Nam per nos character eſt diſtinctivus baptizati à non baptizato: ſi autem ſenſibile non eſt, unde dignoſci poterit?

Reſpondeo, ſatis eſſe, ut ſit ſenſibile in ſua cauſâ; quia imprimitur per ſacramentum ſenſibile; & etiam in ſuis effectibus: datur enim ad effectus ſenſibiles, quod ſatis eſt. Hoc enim ipſo, quòd externo ſenſu cognoſcimus, aliquem eſſe baptizatum, videmus eum ad alia ſacramenta promoveri; cognoſcimus etiam, interiùs in ejus anima eſſe characterem.

XIV. Objiciunt ſecundò, & inſtant. Sicut per ſacramenta novæ Legis diſtinguitur fidelis ab infideli, ita etiam per ſacramenta veteris Legis: ſed hæc non imprimebant aliquem characterem in anima; ergo &c.

Reſpondeo ex S. Th. 3. p. q. 63. a. 1. ad 3. *Quòd ſacramenta veteris Legis non habebant in ſe ſpiritualem virtutem, ad aliquem ſpiritualem effectum operandum; & ideo in illis ſacramentis non requirebatur aliquis ſpiritualis character: ſed ſufficiebat ibi corporalis Circumciſio, quam Apoſtolus ſignaculum nominat, Rom. 4.* — Imò ex hoc conficio argumentum pro nobis ſic. Sacramenta vetera, quæ conferebant vi ſuâ ſolam ſanctitatem externam, corporalem, & legalem, relinquebant characterem in corpore, ut conſtat in Circumciſione; quæ corporali notâ diſtinguebat Judæos ab aliis, eoſque idoneos efficiebat ad alias cæremonias legales: ergo Baptiſmus cujus figura fuit Circumciſio, & qui ſanctitatem veram, & ſpiritualem confert, & chriſtianos ab aliis diſtinguit, eoſque reddit idoneos ad alia ſacramenta, relinquit characterem ſpiritualem in anima.

XV. Objiciunt tertiò. Character ſignificat diſtinctionem membrorum Chriſti ab aliis: ſed hoc fit per æternam prædeſtinationem, quæ nil ponit in anima; ergo &c.

Sed reſpondeo, diſt. maj. Diſtinctionem, quoad actus præſenti Eccleſiæ convenientes, con. maj. Quoad præmium futuræ gloriæ, nego maj. & ſimiliter diſt. min. nego conſ. Ita S. Th. citatus *ad.* 1. dicens: *Fideles Chriſti ad præmium quidem futuræ gloriæ deputantur ſignaculo prædeſtinationis divinæ; ſed ad actus convenientes præſenti Eccleſiæ deputantur quodam ſpirituali ſignaculo eis inſignito, quod character dicitur.*

XVI. Objiciunt quartò. Dum homo militiæ adſcribitur, ſufficit, ut verbotenùs admittatur à Duce, aut in aliquo libro deſcribatur, abſque eo quòd corporali ſigilletur charactere; ergo, ut homines adſcribantur militiæ Chriſti, nullus requiritur in anima character.

Reſpondeo, omiſſo ant. (nam ut ex Aug. vidimus olim milites aliquâ notâ diſtinguebantur, & modò, ſi non in corpore, ſaltem in veſtibus, aut alio externo charactere diſtinguuntur) neg. conſ. Major enim eſt efficacia voluntatis, & operationis divinæ, quàm humanæ. Unde ſicut amor hu-

manus nihil producit in amato: amor tamen divinus, gratiâ, aliiſque donis ſupernaturalibus intrinſecè ornat quem amat: ſic eſtò Dux humanus ad militiam adſcribat homines nihil in eis efficiendo; Deus tamen eos, quos ſuos facit, charactere donat interno, quo à non ſuis ſecernantur.

XVII. Objiciunt ultimò contra ſecundam partem. Per omnia ſacramenta fit homo particeps Sacerdotii Chriſti: ſed character ſacramentalis nil aliud eſt, quàm participatio Sacerdotii Chriſti; ergo &c.

Confirmatur. Character eſt quædam conſecratio hominis Deo: ſed quolibet ſacramento homo dicatur, & conſecratur Deo, cùm ſanctificetur; ergo &c.

Reſpondeo ex S. Tho. 3. p. q. 63. a. 6. ad 1. *Quòd per omnia ſacramenta fit homo particeps Sacerdotii Chriſti, ut participans aliquem effectum ejus: non tamen per omnia ſacramenta deputatur ad agendum aliquid, vel recipiendum, quod pertineat ad cultum ſacerdotii Chriſti: quod quidem exigitur ad hoc, quòd ſacramentum characterem imprimat.*

Ad Confirm. reſpondeo ex eodem, ibidem, ad 2. *Quòd per omnia ſacramenta ſanctificatur homo, ſecundùm quod ſanctitas importat munditiem à peccato, quæ fit per gratiam: ſed ſpecialiter per quædam ſacramenta, quæ characterem imprimunt, homo ſanctificatur quâdam conſecratione, utpote deputatus ad divinum cultum: ſicut etiam res inanimatæ ſanctificari dicuntur, inquantùm divino cultui deputantur.*

DUBIUM II.

Natura, Proprietates, & Subjectum Characteris.

§. I.

Quid ſit Character.

I. Dico cum S. Tho. 3. *p. q.* 63. *a.* 2. quòd character eſt ſpiritualis poteſtas ordinata ad recipiendum, vel tradendum ea, quæ ſunt divini cultus. Probat S. Thomas. Quia charactere homo fit aptus ad divina: ſed hæc aptitudo conſiſtit in poteſtate, partim paſſivâ recipiendi divina, partim activâ tradendi divina aliis; ergo &c. Hinc character Baptiſmi conſiſtit in quadam aptitudine paſſivâ recipiendi alia Sacramenta. Character Confirmationis in aptitudine partim paſſivâ diſponente ad alia ſacramenta, partim activâ profitendi exteriùs fidem. Character Ordinis in aptitudine activâ conficiendi, & miniſtrandi divina.

II. Addit tamen S. Tho. quòd hæc ſpiritualis poteſtas, *In qua conſiſtit character, eſt inſtrumentalis: ſicut etiam ſupra dictum eſt de virtute, quæ eſt in ſacramentis. Habere enim ſacramenti characterem competit Miniſtris Dei: Miniſter autem ſe habet per modum inſtrumenti, ut Philoſophus dicit in 1. Politic. (c. 3.)* — Eſt ergo virtus inſtrumentalis derivata à Sacerdotio Chriſti tanquam participatio ejus. Nam ut ait S. D. ibi a. 3. *Character propriè eſt ſignaculum quoddam, quo aliqid inſignitur, ut ordinatum in aliquem finem: ſicut charactere inſignitur denarius ad uſum commutationum; & milites charactere inſigniuntur, quaſi ad militiam deputati. Homo autem fidelis ad duo deputatur. Primo quidem, & principaliter ad fruitionem gloriæ. & ad hoc inſignitur ſignaculo gratiæ, ſecundùm illud Ez. c.* 9. Signa Thau ſuper frontes virorum gementium, & dolentium.

Et

Et Apocalypſis 7. Nolite nocere terræ, & mari, neque arboribus, quoaduſque ſignemus ſervos Dei noſtri in frontibus eorum. *Secundò autem deputatur quiſque fidelis ad recipiendum, vel tradendum aliis ea, quæ pertinent ad cultum Dei: & ad hoc propriè deputatur character ſacramentalis. Totus autem ritus Chriſtianæ Religionis derivatur à Sacerdotio Chriſti. Et ideo manifeſtum eſt, quòd character ſacramentalis ſpecialiter eſt character Chriſti, cujus Sacerdotio conſignantur fideles, ſecundùm ſacramentales characteres: qui nihil aliud ſunt, quàm quædam participationes Sacerdotii Chriſti ab ipſo Chriſto derivatæ.* Hæc S. Thom. Cùm enim, ut ait ibi, *ad* 2. propria ratio characteris ſit eſſe ſignum configurativum alicui principali, apud quem reſidet auctoritas ejus; & Chriſtus ſit Auctor Chriſtiani cultus: ideo qui deputantur ad hunc cultum, & charactere inſigniuntur, Chriſto configurantur.

III. Si autem quæras: In quo genere ſit character?

Reſpondeo cum S. Tho. citato a. 2. Quòd *Sicut virtus, quæ eſt in ſacramentis non eſt in genere per ſe, ſed per reductionem; eò quod eſt quiddam fluens, & incompletum: ita etiam character non propriè eſt in genere, vel ſpecie; ſed reducitur ad ſecundam ſpeciem qualitatis.*

Ex quibus deducitur primò: characterem non reduci ad genus relationis, ut vult Scotus. Nam ut docet S. Thomas, a. 2. citato, ad 3. *Relatio, quæ importatur in nomine ſigni, oportet, quòd ſupra aliquid fundetur. Relatio autem hujus ſigni, quod eſt character, non poteſt fundari immediatè in eſſentia animæ; quia ſic conveniret omni animæ naturaliter. Et ideò oportet aliquid poni in anima, ſuper quod fundetur talis relatio: & hoc eſt eſſentia characteris. Unde non oportebit, quòd ſit in genere relationis, ſicut quidam poſuerunt.* Addo: quòd relatio per ſe non producitur, ſed poſito fundamento reſultat, juxta tritum axioma: *Ad relationem non datur per ſe motus:* ſed character per veram actionem à ſacramentis producitur; ergo non eſt relatio. Debet ergo aliquid abſolutum priùs produci in anima, quo in ſe immutetur, & hoc erit character.

IV. Deducitur ſecundò: characterem reduci ad ſecundam ſpeciem qualitatis, quæ eſt potentia. Nam character ad eam ſpeciem qualitatis debet reduci, quæ per ſe eſt immobilis, & quâ poſſit quis benè, aut malè uti: ſed qualitas per modum paſſionis non eſt immobilis, cùm citò tranſeat: habitu verò non poteſt homo benè, aut male uti; ſed vel determinatè benè, ſi ſit bonus, vel determinatè malè, ſi ſit malus: potentia autem utrumque habet; ergo &c.

Maj. patet. Character enim ex una parte eſt immobiliter in anima, cùm ſit indelebilis: ex alia, charactere poteſt homo uti, & benè, & malè: poteſt enim uti charactere Baptiſmi ad recipienda alia ſacramenta, & fructuosè, & etiam ſacrilegè. Charactere Confirmationis ad profitendam fidem coram Tyranno ex motivo Religionis, & ſic benè: & etiam ex motivo inanis gloriæ, & ſic malè. Charactere Ordinis ad religiosè conſecrandum, & ſic benè: & etiam ſacrilegè, & ſic malè. Si enim character dicta omnia reſpiceret, ut determinatè religiosè, & ſanctè exercenda; nuſquam validè exercerentur, ſi irreligiosè.

V. Dices. Character non eſt indifferens ad bonum, & malum, ſed determinatus ad bonum; ergo ad habitum reducitur, non ad potentiam. Ant. prob. primò. Character determinatè inclinat ad bonum, ſcilicet, ad verum Deo cultum per ſacramenta exhibendum. — Secundò. Character eſt qualitas ſupernaturalis à Deo, ut Auctore gratiæ participata — Tertiò. Character eſt participatio Sacerdotii Chriſti, quod eſt determinatum ad bonum — Quartò. Character agit, ut motus à Chriſto; ergo determinatè mo-

Digitized by Google

movetur ad bonum: aliàs ſi malum ageret, hoc refunderetur in Chriſtum. — Quintò. Ut qualitas ſit determinata ad bonum, ſufficit, quòd ſit determinata ad bonum in propria materia, eſtò non ſit determinata ad bonum in alio genere. Sic character determinatus eſt ad phyſicè conficienda ſacramenta, quod ſemper bonum eſt: quod autem in genere moris conficiantur, aut recipiantur malè, hoc ex charactere non eſt.

VI. Reſpondeo, neg. ant. Ad primam prob. diſt. ant. Ad bonum objectivè, conc. ant. Ad bonum ſubjectivè, nego ant. Differentia ergo inter habitum, & potentiam non eſt, quòd habitus inclinet ad bonum objectum; potentia verò ad objectum indifferenter bonum, & malum: ſed quòd habitus determinet ſubjectum, ut eo non poſſit uti, niſi benè, ſi ſit bonus, vel niſi malè ſi ſit malus. Potentia autem relinquit ſubjectum indifferens, ut eâ poſſit uti, & benè, & malè, ut de charactere vidimus: & ideo ad ſpeciem potentiæ reducitur.

Ad ſecundum dico, quòd licèt id, quod eſt à Deo auctore ſupernaturali ſemper inclinet ad bonum objectivè; non tamen ſemper facit ſubjectum determinatè bonum, quin eo poſſit male uti. Donum enim prophetiæ eſt à Deo auctore gratiæ, & tamen, eo Balaam, & Caiphas malè uſi fuerunt.

Ad tertium ſimiliter dico, quòd character, ex quo eſt participatio Sacerdotii Chriſti, determinat ad bonum objectivè, nempe, ad verum cultum, non tamen ad bonum ſubjectivè; ita ut ſubjectum faciat bonum, & benè utens illo.

Ad quartum, nego conſ. & id, quod infertur. Eſtò enim character ſit virtus inſtrumentalis non agens niſi, ut mota à Chriſto: quia tamen in modo operandi ſubditur operantis arbitrio, in caſu quo quis malè utatur, puta, ſi Sacerdos conſecret ad ſortilegium, illud non reducitur in Chriſtum, ſed in malitiam Miniſtri, ea abutentis. Sicut licèt mens Caiphæ moveretur à Spiritu Sancto, tanquam inſtrumentum, quando prophetavit; peccavit tamen, quin illud peccatum in Spiritum Sanctum refunderetur, ſed in Caipham Spiritus Sancti dono abutentem, & ex prava intentione verba à Spiritu Sancto inſpirata proferentem.

Ad quintum dico, proprium characteris objectum eſſe verum practicum, & materiam ejus eſſe cultum religioſum, ut in praxi faciendum: unde indifferenter illum reſpicit ſive religioſè, ſive irreligioſè præſtandum.

VII. Deducitur tertiò: characterem ſacramentalem eſſe potentiam phyſicam, & non purè moralem, ut putat Suarez. Et probatur. Tum quia: poteſtas Sacerdotii Chriſti, cujus eſt participatio, & virtus inſtrumentalis, phyſica eſt, & phyſicè operans. Tùm quia: Miniſter inſtrumentaliter phyſicè concurrit ad converſionem panis, & vini in corpus, & ſanguinem Chriſti, & non ſolùm moraliter; ergo virtus, quâ ad hoc faciendum concurrit, nempe, character, phyſica eſt, & non tantùm moralis. — Et ex hoc apparet differentia inter deputationem factam ab homine, & à Deo. Nam homo, dum deputat aliquem ad officium, non dat illi virtutem ad dictum officium idoneè exercendum; ſed idoneitatem, & virtutem in eo ſupponit, & ſolùm extrinſecè, & voluntate deputat. At Deus non ſupponit in Miniſtris idoneitatem; ſed illam potiùs facit, eoſque deputando facit idoneos, qui prius idonei non erant: ideoque ſimul eis dat virtutem per impreſſionem alicujus virtutis ſupernaturalis, quàm characterem nominamus.

§. II.

§. II.

Proprietates Characteris.

VIII. DUæ videntur eſſe Characteris proprietates. Prima, quòd ſit indelebilis. Secunda, quòd conferat ſubjecto quandam idoneitatem.

Circa primam ergo ſuppono duo. Primum; characterem non eſſe ita indelebilem, ut per potentiam extraordinariam Dei deleri non poſſit. Certum enim eſt, poſſe Deum abſolutè ſuum concurſum conſervativum characteris ſuſpendere; quo ſuſpenſo rueret, ac deleretur character. --- Secundum eſt: characterem eſſe indelebilem, non quidem ab intrinſeco, & ex natura ſuâ; quia eùm, ut diximus, ſit virtus communicata ad agendum inſtrumentaliter, ex natura ſua habet eſſe fluens, & proinde delebile: ſed ab extrinſeco, quatenus ſtatuit Deus ſemper illum conſervare. Unde

IX. Dico. Character ineſt animæ indelebiliter. Eſt dogma fidei ſancitum in Florentino, *Decr. ad Armenos*, & Trident. *Seſſ. 7. Can. 9.* Traditurque à S. Tho. 3. *p. q. 63. a. 5.* Et probat primò, *in arg. ſed contra*, ex Auguſt. *l. 2. contra Ep. Parmen. c. 13.* dicente: *Non minus hærent ſacramenta Chriſtiana, quàm corporalis nota militia: ſed character militaris non repetitur, ſed agnitus approbatur in eo, qui veniam meretur ab Imperatore, poſt culpam; ergo nec character ſacramentalis deleri poteſt.* --- Probat ulterius *in Corp.* hac ratione: *Character ſacramentalis eſt quædam participatio Sacerdotii Chriſti in fidelibus ejus; ut ſcilicet, ſicut Chriſtus habet plenam ſpiritualis Sacerdotii poteſtatem: ita fideles ejus ei conſigurentur in hoc, quòd participant aliquam ſpiritualem poteſtatem reſpectu ſacramentorum, & eorum, quæ pertinent ad divinum cultum .... Sed Sacerdotium Chriſti eſt æternum, ſecundùm illud Pſal.* 109. Tu es Sacerdos in æternum ſecundùm ordinem Melchiſedech: *& inde eſt, quòd omnis ſanctificatio, quæ fit per Sacerdotium ejus, eſt perpetua, re conſecratâ manente; quod patet etiam in rebus inanimatis. Nam Eccleſiæ, vel Altaris manet conſecratio ſemper, niſi deſtruatur;* ergo &c.

X. Sed dices primò. Gratia perfectior eſt charactere, cùm ſit participatio naturæ divinæ, quæ æterna eſt, & immortalis; & tamen gratia non ineſt indelebiliter, & inamiſſibiliter; ergo nec character.

Reſpondeo cum S. Tho. a. 5. citato, ad 1. *Quod aliter eſt in anima gratia, & aliter character. Nam gratia eſt in anima ſicut quædam forma, habens eſſe completum in ea; character autem eſt in anima, ſicut quædam virtus inſtrumentalis, ut ſupra dictum eſt. Forma autem completa eſt in ſubjecto ſecundùm conditionem ſubjecti: & quia anima eſt mutabilis, ſecundùm liberum arbitrium, quamdiù eſt in ſtatu viæ, conſequens eſt, quòd gratia inſit animæ mutabiliter. Sed virtus inſtrumentaria magis attenditur ſecundùm conditionem principalis agentis: & ideo character indelebiliter ineſt animæ, non propter ſui perfectionem, ſed propter perfectionem Sacerdotii Chriſti, à quo derivatur character, ſicut quædam inſtrumentalis virtus.*

Hac ratione dicit S. Tho. ibi, *ad 2.* quòd licèt aliquis pravâ voluntate amittat fidem Baptiſmatis per apoſtaſiam à fide, non amittit tamen Characterem; quia hujus conſervatio non ex motu voluntatis humanæ dependet, ſed ex motione Dei. Et ideo *Quantumcumque humana voluntas moveatur in contrarium, character non removetur, propter immobilitatem principalis moventis.* Et adducit S. Auguſtinum, *lib. 1. de Bapt. contra Donat. cap. 1.* dicentem: *Nec ipſos apoſtatas videmus carere Baptiſmate, quibus utique per pœnitentiam redeuntibus non reſtituitur; & ideo amitti non poſſe judicatur.*

XI. Dices ſecundò. Quidquid ſit de charactere Baptiſmatis, character tamen

tamen

Digitized by Google

tamen Ordinis delebilis eſt per hæreſim, aut excommunicationem. Unde Ordinationes factæ ab hæreticis, excommunicatis, ſuſpenſis quamvis antea legitime ordinatis, fuerunt (ſaltem olim) reprobatæ & iteratæ.

Reſpondeo, quòd de hoc (ſi Deus annuerit) dicemus de ſacramento Ordinis. Modò nego abſolutè ant. Ettò enim Ordinati ab hæreticis, ſuſpenſis, excommunicatis, vel alio modo contra formam ſacrorum Canonum, fuerint ſemper judicati ſuſpenſi, & irregulares; numquam tamen fuerunt tanquam irritæ reprobatæ, ac iteratæ tales Ordinationes; dummodo factæ à Miniſtro legitimè ordinato, & ſecundùm formam ex Chriſti inſtitutione præſcriptam. De quo ſuo loco dicetur.

XII. Infertur ex his, cum S. Th. *a.* 5. citato, *ad* 3. characterem remanere etiam poſt hinc vitam in Beatis, & Damnatis. Nam *Quamvis poſt hanc vitam non remaneat exterior cultus, remanet tamen character: & in bonis ad eorum gloriam, & in malis ad eorum ignominiam. Sicut etiam militaris character remanet in militibus poſt adeptam victoriam: & in his qui vicerunt, ad gloriam, & in his, qui ſunt victi, ad pœnam.*

XIII. Circa ſecundam characteris proprietatem, dico. Character confert ſubjecto quandam idoneitatem ad ea, quæ ſunt divini cultus. Probo ex dictis. Id enim ad externum Dei cultum dat idoneitatem, quod reddit ſubjectum aptum ad alia ſacramenta, ſive recipienda, ſive miniſtranda: hoc autem facit character. nam in Baptiſmo reddit hominem aptum ad reliqua ſacramenta recipienda; ita ut (unâ exceptâ Euchariſtiâ, quæ non conſiſtit in uſu) irrita ſint, ſi non baptizato conferantur. In Confirmatione Neophytum reddit idoneum ad fidem coram quocumque publicè confitendam. In Ordine reddit Miniſtrum aptum ad conficienda, & miniſtranda aliis ſacramenta.

§. III.

Subjectum Characteris.

XIV. Suppono, ſubjectum capax characteris eſſe ſolam creaturam; quia ſolum illud eſt capax characteris, quod eſt capax miniſterii, nempe, participandi poteſtatem: character enim non eſt ipſa ſubſtantialis, & plena poteſtas, ſed ſolùm participatio ejus. Sola autem pura creatura eſt capax miniſterii, per modum participationis. *Et propter hoc* (inquit S. Th. hac q. 63. a. 5.) *etiam Chriſto non competit habere characterem; ſed poteſtas Sacerdotii ejus comparatur ad characterem, ſicut id, quod eſt plenum, & perfectum ad aliquam ſui participationem.* Character autem eſt ſolùm quædam participatio Sacerdotii ipſius; & qui poteſtate in Eccleſia fruuntur, ſunt Miniſtri ipſius, & pro ipſo legatione funguntur, ut ait Apoſtolus, 1. Cor. 4. v. 1. *Sic nos exiſtimet homo, ut Miniſtros Chriſti, & diſpenſatores Myſteriorum Dei.* Et 2. Cor. 5. v. 20. *Pro Chriſto ergo legatione fungimur.* Igitur in Chriſto non eſt character: hic enim eſt teſſera militis non Ducis; ſignaculum ovis, non paſtoris, ſubditi, non Principis.

XV. Quod in quæſtionem venit eſt: in qua parte hominis recipiatur character, ut in ſubjecto. Et quidem certum eſt, ſubjectum, ſaltem radicale, & ut *Quod*, characteris ſacramentalis eſſe animam. Primò: quia Florentinum, & Tridentinum Concilia definiunt, characterem in anima imprimi. Secundò: quia character eſt ſignum ſpirituale; ergo petit ſubjectum ſpirituale. Tertiò: quia eſt indelebile; ergo petit ſubjectum, quod immutabiliter perſeveret; non ergo in compoſito humano, quod eſt corruptibile, ſed in anima immortali recipitur. Quærendum ergo ſolum reſtat: an recipiatur in anima immediatè, & proximè: An verò ſubjectum immediatum, & *Quo* characteris ſit aliqua

animæ

animæ potentia, nempe, intellectus, aut voluntas.

XVI. Dico. Subjectum proximum, & immediatum characteris non eſt eſſentia animæ, ſed intellectus practicus. Ita S. Th. 3. *p. q.* 63. *a.* 4. Qui hoc diſcurſu probat priorem partem. *Character eſt quoddam ſignaculum, quo anima inſignitur ad ſuſcipiendum, vel aliis tradendum ea, quæ ſunt divini cultus: divinus autem cultus in quibuſdam actibus conſiſtit*. Sed *ad actus propriè ordinantur potentiæ animæ, ſicut eſſentia ordinatur ad eſſe*; ergo *character non eſt ſicut in ſubjecto in eſſentia animæ, ſed in ejus potentia*.

Poſterior pars colligitur ex eodem, ibidem, *ad* 3. ſic: Cultus Dei, ad quem ordinatur character, *Eſt quædam fidei proteſtatio per exteriora ſigna*; ergo character in ea potentiâ recipi debet, in qua eſt fides, ergo in intellectu practico.

XVII. Dices tamen contra primam partem, primò. Character, ex dictis, eſt quædam potentia ſupernaturalis; ergo debet recipi immediatè in anima, in qua recipiuntur aliæ potentiæ naturales.

Reſpondeo, neg. conſ. cum S. Tho. citato, *ad* 2. Et diſparitas eſt inter potentias naturales, & ſupernaturales, qualis eſt character: quòd illæ procedunt immediatè ex principiis ipſius eſſentiæ, & ideo eſſentia animæ eſt ſubjectum immediatum earum. At character eſt quædam ſupernaturalis potentia ab extrinſeco adveniens, non ipſi animæ immediatè, ſed ejus potentiæ, nempe, intellectui, elevando ipſum; ut ſuo imperio poſſit alias potentias movere, & applicare ad actiones, & paſſiones ad cultum Dei pertinentes. Unde ſicut gratia, quæ eſt prima radix vitæ ſupernaturalis, immediatè recipitur in anima, quæ eſt prima radix vitæ naturalis: ita character. qui eſt potentia ſupernaturalis, debet immediatè recipi in potentiâ naturali, cujus actum elevat: omne enim, quod ad actum ordinatur, eſt potentiæ tribuendum.

XVIII. Dices ſecundò. Idem eſt ſubjectum immediatum formæ, & diſpoſitionis ad illam: ſed ſubjectum immediatum gratiæ, ad quam diſponit character, eſt anima; ergo hæc erit ſubjectum immediatum characteris.

Reſpondeo primò, neg. maj. Nam contritio eſt diſpoſitio ultima ad gratiam: & tamen gratia eſt in anima, & contritio eſt in voluntate. Rurſus ex D. Th. 1. 2. *q.* 74. *a.* 4. *ad* 3. bonitas imaginationis, quæ eſt in ſenſu, eſt diſpoſitio ad ſcientiam, quæ eſt in intellectu: & ſimiliter peccatum veniale, quod eſt in ſenſualitate poteſt eſſe diſpoſitio ad peccatum mortale, quod eſt in ratione — Secundò, ex eodem S. Doctore in 4. *diſt.* 4. *q.* 1. *a.* 3. *q.* 1. *ad* 1. dico, maj. veram eſſe de diſpoſitione, quæ tranſit in formam; falſam verò de diſpoſitione, quæ non tranſit in formam: *Diſpoſitionem* (inquit) *eſſe in eodem cum eo, ad quod diſponit, non eſt neceſſe; niſi quando diſpoſitio poſtea fit perfectio: ſicut ſcientia diſpoſitio, & ſcientia habitus ſunt in eodem ſubjecto proximo. Non autem hoc oportet, quando diſpoſitio, & perfectio differunt per eſſentiam, ſed poſſunt eſſe in diverſis ſubjectis; & præcipuè quando illa diverſa habent ordinem ad invicem: ſicut operatio ſenſibilis eſt diſpoſitio ad intelligibilem operationem: & ſimiliter character eſt diſpoſitio ad gratiam*. — Tertiò, diſtingui poteſt maj. & concedi, vel omitti de diſpoſitione phyſicâ; negari autem de diſpoſitione ſolum morali, & congruitatis, qualis eſt character: qui dicitur diſpoſitio ad gratiam, non quia inter unum, & alteram ſit ordo cauſalitatis, cùm unum poſſit ſinè alio manere; ſed tantùm quædam congruitas. Cùm enim uſus characteris ſit Deum colere; & hoc dignè, ac religiosè fieri non poſſit ſinè gratiâ; congruum eſt, ut Deus, cui dat characterem, det ex conſequenti etiam gratiam. Hæc notanda ſunt: poſſunt enim pluribus materiis deſervire.

XIX.

Digitized by Google

XIX. Dices tertiò contra eandem. Abſolvere à peccatis, cantare Evangelium, profiteri fidem contra tyrannos, qui finguntur actus characteris, non ſunt actus characteris, ſed vel fidei, vel religionis, vel potentiarum externarum; ergo character non eſt principium alicujus operationis.

Confirmatur. Character Baptiſmi, utpote potentia merè receptiva, nihil agit, ſed ſolùm diſponit ad recipienda alia ſacramenta; ergo &c.

XX. Reſpondeo, præfatas operationes non eſſe quidem actus characteris ab ipſo *elicitos*; eſſe tamen actus ab ipſo *imperatos*. Nam character Diaconi imperat, ut cantetur Evangelium: Sacerdotalis, ut abſolvatur à peccatis, ut verba conſecrationis proferantur. Imperium autem eſt actus potentiæ animæ, nempè, intellectus.

Ad Confirmat. fateor, characterem Baptiſmi eſſe potentiam non activam, ſed paſſivam: ſed cùm ſit potentia paſſiva in ſe recipiens characterem Confirmationis, & Ordinis; ſi iſti non ſubjectantur immediatè in eſſentia animæ, nec ille immediatè in ea recipi poterit. Dici etiam poſſet, characterem Baptiſmi eſſe aliquomodo activum; imperat enim receptionem aliorum ſacramentorum.

XXI. Dices contra ſecundam partem. Character per ſe ordinatur ad actus divini cultus: ſed actus divini cultus exhibentur à voluntate, non ab intellectu; ergo in voluntate non in intellectu eſt character.

Reſpondeo, characterem ordinari ad actus divini cultus, eos imperando, non eos eliciendo. Eſtò autem elicere actus cultus ad voluntatem ſpectet, eos tamen imperare intellectus eſt.

QUÆSTIO VI.

De Auctore Sacramentorum.

DE cauſa efficiente ſacramentorum Quæſtio eſt. Triplicem autem cauſam efficientem conſiderare poſſumus. Unam principalem, & omnino independentem, in qua eſt poteſtas auctoritatis. Aliam inſtrumentalem, in qua dicitur eſſe poteſtas excellentiæ. Aliam inſtrumentalem, ſed inſtrumenti ſeparati, in qua dicitur eſſe poteſtas miniſterialis. De cauſa efficiente ſacramentorum primo, & ſecundo modo agemus hac in quæſtione. De cauſa autem tertio modo, nempe, miniſteriali, in ſequenti.

DUBIUM UNICUM.

An Chriſtus Omnia Novæ Legis Sacramenta inſtituerit: & an Omnia Immediatè?

§. I.

Certa Prænotantur.

I. CErtum eſt, ut docet S. Tho. 3. *p.* *q.* 64. *a.* 1. & 2. cauſam principalem ſacramentorum eſſe ſolum Deum: ipſe enim ſolus eſt, qui ex auctoritate gratiam dare poteſt: ipſe ſolus, qui principaliter operatur interiùs ad effectum ſacramenti. Tùm quia: ſolus ipſe eſt, qui illabitur animæ, in quo ſacramenti effectus exiſtit. Tùm quia: gratia, quæ interior ſacramenti effectus eſt, à ſolo Deo principaliter venit, cujus naturæ eſt formalis participatio (ut oſtendimus, *Tom.* 3. *in* 1. 2. *Qu.* 3. *de Grat. Habituali, Dub.* 7.) Character autem, qui eſt interior quorumdam ſacramentorum effectus, virtus inſtrumentalis eſt à Deo manans; quæ reddit hominem capacem, vel recipiendi, vel tradendi aliis ſacramenta.

Digitized by Google

menta. Hinc fit, ſolum Deum poſſe ſacramenta principaliter inſtituere.

II. Quia verò Chriſtus eſt Deus, & homo: aliter eſt inſtitutor ſacramentorum, ut Deus, aliter ut homo: ſicut aliter in eis operatur, ut Deus, aliter ut homo. Quod exponit S. Tho. citatâ *qu.* 64. *a.* 3. ſequentibus verbis: *Interiorem ſacramentorum effectum operatur Chriſtus, & ſecundùm quòd eſt Deus, & ſecundùm quòd eſt homo: aliter tamen, & aliter. Nam ſecundùm quòd eſt Deus, operatur in ſacramentis per auctoritatem: ſecundùm autem quòd eſt homo, operatur ad interiores effectus ſacramentorum meritoriè, & efficienter, ſed inſtrumentaliter. Dictum eſt enim, quòd Paſſio Chriſti, quæ competit ei ſecundùm humanam naturam, cauſa eſt noſtræ juſtificationis, & meritoriè, & effectivè: non quidem per modum principalis agentis, ſive per auctoritatem, ſed per modum inſtrumenti; inquantùm humanitas eſt inſtrumentum divinitatis ejus..... Sed tamen quia eſt inſtrumentum conjunctum divinitati in perſona, habet quandam principalitatem, & cauſalitatem reſpectu inſtrumentorum extrinſecorum, qui ſunt Miniſtri Eccleſiæ.... Et ideo ſicut Chriſtus, inquantùm Deus, habet poteſtatem auctoritatis in ſacramentis: ita, inquantùm homo, habet poteſtatem miniſterii principalis, ſive poteſtatem excellentiæ.*

Hæc autem poteſtas excellentiæ, ut ibi proſequitur, conſiſtit in quatuor. Primò: quòd ſacramenta habeant virtutem ſanctificandi, non ſolùm meritoriè, ſed efficienter à meritis, & Paſſione Chriſti. Secundò: quòd ſacramenta ſanctificentur in nomine Chriſti, & per invocationem nominis ejus conferri debeant. *Quem*, ut ait Apoſt. Rom. 3. *propoſuit Deus propitiatorem per fidem in ſanguine ipſius*. Tertiò: quòd Chriſtus potuit inſtituere ſacramenta, determinando materias, & formas ipſorum. Quartò: quòd potuit etiam ſinè ſacramentis gratiam conferre, & peccata remittere, ſicut legitur in Evangeliis erga multos feciſſe.

III. Poteſtatem auctoritatis, quam habuit Chriſtus, ut Deus, nulli creaturæ potuit communicare; poteſtatem autem excellentiæ *Potuit* (verba ſunt S. Tho. ibidem art. 4.) *Miniſtris communicare; dando ſcilicet eis tantam gratiæ plenitudinem, ut eorum meritum operaretur ad ſacramentorum effectus; ut ad invocationem nominum ipſorum ſanctificarentur ſacramenta, & ut ipſi poſſent ſacramenta inſtituere, & ſinè ritu ſacramentorum effectum ſacramentorum conferre ſolo imperio. Poteſt enim inſtrumentum conjunctum, quantò fuerit fortiùs, tantò magis virtutem ſuam inſtrumento ſeparato tribuere; ſicut manus baculo*.

IV. Verùm eſtò potuerit, prætermiſit tamen (addit S. Doct. ibi, *ad* 1.) poteſtatem excellentiæ Eccleſiæ Miniſtris communicare: non ex invidia, *Sed propter fidelium utilitatem; ne in homine ſpem ponerent, & ne eſſent diverſa ſacramenta, ex quibus diviſio in Eccleſia oriretur, ſicut apud illos, qui dicebant:* Ego ſum Pauli, ego autem Apollo, ego verò Cephæ, *ut dicitur*, 1. *ad Cor.* 1. Hanc rationem hauſiſſe crediderim S. Thomam ex S. Auguſtino, *Tract.* 5. *in Joan.* dicente: *Potuit autem Dominus Jeſus Chriſtus, ſi vellet, dare poteſtatem alicui ſervo ſuo, ut daret Baptiſmum ſuum tanquam vice ſuâ; & transferre à ſe baptizandi poteſtatem, & conſtituere in aliquo ſervo ſuo, & tantam vim dare Baptiſmo tranſlato in ſervum, quantum vim haberet Baptiſmus datus à Domino. Hoc noluit ideo, ut in illo ſpes eſſet baptizatorum, à quo ſe baptizatos agnoſcerent. Noluit ergo ſervum ponere ſpem in ſervo. Ideoque clamabat Apoſtolus, cum videret homines volentes ponere ſpem in ſeipſo:* Numquid Paulus pro vobis crucifixus eſt, aut in nomine Pauli baptizati eſtis? .... *Intendite. Et potuit hanc poteſtatem ſervis dare, & noluit. Si enim daret hanc poteſtatem ſervis, ut ipſorum eſſet, quod Domini erat; tot eſſent Baptiſmi, quot eſſent ſervi: ut quomodo dictum eſt Bap-*

tiſma Joannis, ſic diceretur Baptiſma Petri, ſic Baptiſma Pauli &c. Ergo ne tot Baptiſmata dicerentur, quot eſſent ſervi, qui baptizarent acceptâ poteſtate à Domino; ſibi tenuit Dominus baptizandi poteſtatem, ſervis miniſterium dedit. Hæc Auguſtin. Quibus præmiſſis

§. II.

Reſolutio Dubii.

V. Dico. Sacramenta novæ Legis omnia fuerunt à Chriſto inſtituta, & quidem immediatè. Prior pars eſt dogma fidei. Unde Tridentinum, *Seſs. 7. Can. 1. de Sacr. in Com.* anathemate ferit eum, qui *Dixerit, ſacramenta nova Legis non fuiſſe omnia à Jeſu Chriſto Domino noſtro inſtituta*. Et quidem: nam ſacramenta inſtituere, eſt rebus ſenſibilibus conjungere virtutem producendi gratiam: ad quam, cùm res ſenſibiles nullam ſeipſis habeant proportionem, oportet, ut hanc accipiant ab Auctore gratiæ Chriſto.

VI. Probatur etiam, percurrendo ſingula. De Baptiſmo enim exploratum eſt, *Matth. ultimo, v. 18. & 19.* ubi Chriſtus ait: *Data eſt mihi omnis poteſtas in Cœlo, & in terra. Euntes ergo docete omnes Gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*. — De Euchariſtia, *Matth. 26. v. 26.* ubi Chriſtus: *Accepit panem, & benedixit, ac fregit, deditque diſcipulis ſuis, & ait: accipite, & comedite, hoc eſt corpus meum. Et accipiens calicem gratias egit, & dedit illis dicens: bibite ex hoc omnes: Hic eſt enim ſanguis meus &c.* Item, *Marci 14. Lucæ 22.* & *1. Cor. 11.* — De Pœnitentia, *Joann. 20. à v. 21.* ubi Jeſus diſcipulis, ait: *Sicut miſit me Pater, & ego mitto vos. Hæc cum dixiſſet, inſufflavit, & dixit eis: Accipite Spiritum Sanctum: Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis retenta ſunt*. Quibus verbis Ordinem quoque inſtituiſſe creditur. Quem præterea inſtituiſſe credendum eſt, cum, *Lucæ 22.* Euchariſtiam inſtituens, eam conficiendi Apoſtolis tradidit poteſtatem, dicens, v. 19. *Hoc facite in meam commemorationem*.

VII. Tria autem reliqua ſacramenta, Confirmationem, Extremam unctionem, & Matrimonium, à Chriſto inſtituta fuiſſe Scriptura expreſsè non loquitur. Id tamen docet Eccleſia, Traditione fulta, in Tridentino, *Seſs. 7. Can. 1.* citato. Id etiam docuit S. Ambroſius, lib. 4. de Sacram. cap. 4. *Auctor ſacramentorum quis eſt, niſi Dominus Jeſus? De Cœlo iſta ſacramenta venerunt*. Et ſanè: cum hæc tria, Confirmatio, Extrema unctio, & Matrimonium in Scripturis Canonicis commendentur, nec eorum inſtitutio expreſſa legatur; tunc ea fuiſſe à Chriſto inſtituta æquum eſt credere, cùm, ut refert S. Lucas, *Act. 1.* Chriſtus poſt Paſſionem, ac Reſurrectionem ſuam per dies quadraginta Diſcipulis apparens, loquebatur eis *de Regno Dei*, ideſt de Eccleſia ædificandâ, & adminiſtrandâ; ad cujus ædificationem, & adminiſtrationem, & fides, & ſacramenta pertinent. Neque enim omnia, quæ fecit Jeſus, ſcripta ſunt, ut ait Joannes, *cap. ultimo, v. 25.* ea tamen à Chriſto indicata, vel promiſſa fuiſſe, ſuis locis oſtendetur.

VIII. Secunda verò pars non adeo explorata quovis tempore fuit. Veteres enim Scholaſtici quidam, ſacramenta Confirmationis, & Extremæ unctionis, mediatè tantùm à Chriſto, nimitùm per Apoſtolos fuiſſe inſtituta docuerunt: quam opinionem expreſsè Eccleſia non damnavit. Quapropter Tridentini Patres, *Can. citato*, dum ſtatuerunt, omnia ſacramenta fuiſſe à Chriſto inſtituta, à voce *per ſe*, ſeu *immediatè* conſultò abſtinuerunt. Et *Seſs. 14. cap. 1.* loquens de Extremæ unctionis inſtitutione dicit, eam fuiſſe *Apud Marcum quidem (cap. 6.) inſinuatam, per Jacobum autem Apoſtolum, ac Domini fratrem fidelibus commendatam*,

tam, *& promulgatam*. Cavit enim Sacra Synodus, ne opiniones inter Catholicos agitari ſolitas proſcriberet; qualis erat opinio Hugonis à S. Victore, & Magiſtri Sent. qui Extremam unctionem à Jacobo Apoſtolo inſtitutam ſcripſerunt: & Halenſis, ac S. Bonaventuræ, qui Confirmationem poſt Apoſtolorum tempora in Concilio Meldenſi inſtitutam docuere. Sed unicè intenta fuit, ut Lutheranos, ac Sectarios damnaret, qui negabant, aliqua ſacramenta eſſe divino jure inſtituta.

IX. Verùm omnia ſacramenta fuiſſe à Chriſto Domino immediatè inſtituta omnino tenendum eſt; & qui oppoſitum ſentiret, temeritatis notam non effugeret: cum Concilium Tridentinum in ſententiam affirmantem potiùs propendat, & nemo poſt ipſum oppoſitum tenere auſus fuerit. Quæ enim ab Eccleſia ex inſtinctu Spiritus Sancti inſtituta ſunt, non ea dicere ſolemus à Chriſto eſſe inſtituta: ſicut nec illa, quæ immediatè ab Eccleſia ſolùm præcepta ſunt, quamvis ea Deus mediatè præceperit, dum Eccleſiæ parendum decrevit, dicuntur à Deo fuiſſe præcepta. Unde dici debet, Concilium Meldenſe Confirmationem non inſtituiſſe, ſed à Chriſto inſtitutam promulgaſſe; ſicut & Tridentinum *Seſſ.* 14. dicit, Exremam unctionem à Chriſto inſtitutam, fuiſſe à Jacobo promulgatam.

X. Hujus etiam urgens ratio eſt. Nam ſacramenta veteris Legis à Deo fuerunt immediatè inſtituta, à Moyſſe autem ſolùm promulgata; ut patet ex libris Exodi, & Levitici, in quibus cùm aliquid novi inſtituitur, ſemper legitur: *Locutus eſt Dominus ad Moyſen*: ergo multò magis decuit, ut ſacramenta novæ Legis, quæ præſtantiora ſunt, ab ipſo Deo immediatè inſtituerentur, & ab homine, vel Eccleſia ſolùm promulgarentur. Unde Apoſtolus, 1. Cor. 4. v. 1. *Sic nos* (inquit) *exiſtimet homo*, *ut Miniſtros Chriſti*, *& diſpenſatores Myſteriorum Dei*: non dixit *Inſtitutores*, ſed *Miniſtros*, *Diſpenſatores*. Et hoc, ut ſupra dicebamus ex Auguſtino, ne homines ſpem reponerent in homine.

XI. Hanc meram diſpenſandi ſacramenta poteſtatem, ac ritus in eis adminiſtrandis præſcribendi pro rerum, ac temporum varietate, ſalvâ tamen ſemper eorum ſubſtantiâ, fatetur Tridentinum, *Seſſ.* 21. *Cap.* 2. Cujus pulchram rationem dat S. Tho. in *Suppl.* 3. *p. q.* 6. *a.* 6. Et in 4. diſt. 17. q. 3. a. 1. qu. 1. *Quia Miniſtri Eccleſiæ inſtituuntur in Eccleſia divinitus fundatâ. Et ideo inſtitutio Eccleſiæ præſupponitur ad operationem Miniſtrorum*, *ſicut opus creationis præſupponitur ad opus naturæ. Et quia Eccleſia fundatur in fide*, *& in ſacramentis*; *ideo ad Miniſtros Eccleſiæ novos articulos fidei edere*, *aut editos removere*, *aut nova ſacramenta inſtituere*, *aut inſtituta removere*, *non pertinet*: *ſed hoc eſt poteſtatis excellentiæ*, *quæ ſoli debetur Chriſto*, *qui eſt Eccleſiæ fundamentum*.

XII. Si dicas. Non omnium ſacramentorum inſtitutio eſt ſcripta, ſed aliquorum eſt tantùm tradita: ſed ut Auguſtinus docet, *Ep.* 118. modò 54. ad Januarium: *Illa autem* (inquit) *quæ non ſcripta*, *ſed tradita cuſtodimus*, *quæ quidem toto terrarum Orbe obſervantur*, *datur intelligi*, *vel ab ipſis Apoſtolis*, *vel plenariis Conciliis*, *quorum eſt in Eccleſia ſaluberrima auctoritas*, *commendata*, *atque ſtatuta retineri*; ergo &c.

XIII Reſpondeo in primis falſam eſſe maj. Ut enim diximus, eſtò aliquorum ſacramentorum inſtitutio expreſſa non legatur in Scripturis, in eis tamen inſinuatur. Deinde Auguſtinus ibi de ſacramentis non loquitur, ſed de ritibus, ac cæremoniis, & præſertim Feſtis: ſicut quòd *Domini Paſſio*, *& Reſurrectio*, *& Aſcenſio in Cœlum*, *& Adventus de Cœlo Spiritus Sancti anniverſaria ſolemnitate celebrantur*. Cæterum de ſacramentis loquens, ea omnia à Chriſto Domino inſtituta fuiſſe ſuperiùs dixerat.

QUÆSTIO VII.

De Sacramentorum Miniſtris.

DE Miniſtris, ſeu diſpenſatoribus ſacramentorum quæremus primò: Quis ſit miniſterii capax. Secundò: An in Miniſtro requiratur intentio, & qualis. Tertiò: An in eo requiratur fides. Quartò: An probitas.

DUBIUM I.

Quinam ſit Idoneus Sacramenti Miniſter.

§. I.

An ſit ſolus Homo.

DOcuit Scotus, Angelum in corpore aſſumto poſſe eſſe, de Lege ordinariâ, Miniſtrum Baptiſmi. Attamen cum S. Thoma, 3. *p.* *q.* 64. *a.* 7.

I. Dico primò. Solos homines, non autem Angelos, de Lege ordinariâ poſſe eſſe Miniſtros Baptiſmi, & aliorum ſacramentorum. Probo primò ex Apoſtolo, ad Hebr. 5. v. 1. *Omnis Pontifex ex hominibus aſſumtus pro hominibus conſtituitur in his, quæ ſunt ad Deum.* Sed Angeli non ſunt ex hominibus; ergo non ſunt conſtituti ordinarii Miniſtri ſacramentorum.

Secundò. ratione S. Tho. Tota virtus ſacramentorum à Paſſione Chriſti derivatur, quæ eſt Chriſti, ſecundùm quod homo: ſed Chriſto, ſecundùm quod homo conformantur homines, non Angeli; ergo ſoli homines ſunt ſacramentorum Miniſtri.

Tertiò. Illi ſoli poſſunt eſſe ordinarii ſacramentorum Miniſtri, quibus Chriſtus ſacramentorum inſtitutor contulit hanc poteſtatem; ſed hanc contulit ſolis hominibus; ergo &c. Min. prob. Solis hominibus, *Matth.* 28. dixit; *Euntes docete omnes Gentes baptizantes eos.* Solis hominibus, *Luca* 22. dictum eſt: *Hoc facite in meam commemorationem.* Solis hominibus, *Jo.* 20. dicitur: *Quorum remiſeritis peccata &c.* Dicta enim hæc ſunt Apoſtolis, qui erant homines.

II. Sed dices. Si iſte diſcurſus robur habet, evincit etiam, ſolos homines viatores, non verò comprehenſores eſſe ſacramentorum ordinarios Miniſtros: nam ſicut Chriſtus citatis locis ſolos homines alloquebatur, ita etiam alloquebatur ſolos viatores: ſed hoc eſt falſum. Tum quia: in Beatis adhuc manet character ſacerdotalis. Tùm quia: nullus Patrum, inter conditiones requiſitas ad Miniſtrum, poſuit ſtatum viatoris.

III. Hæc inſtantia tangit difficultatem hìc agitari ſolitam: An ordinarius Miniſter ſacramentorum ſit ſolus homo viator, an verò etiam Comprehenſor. In hac duæ ſunt opiniones. Una negans, homines Comprehenſores, ex vi inſtitutionis Chriſti, eſſe conſtitutos Miniſtros ordinarios ſacramentorum: quia licèt in illis adhuc maneat character, quem acceperunt in via; non manet tamen ad uſum, ſed ad diſtinctionem ſolùm, & ornatum. Imò ſtatus viatoris recenſetur inter conditiones, quas Paulus Apoſtolus, *Hebr.* 5. *v.* 2. prærequirit in ordinario Miniſtro, nempe: *Qui condolere poſſit iis, qui ignorant, & errant, quoniam & ipſe circumdatus eſt infirmitate. Et propterea debet quemadmodum pro populo, ita etiam, & pro ſemetipſo offerre pro peccatis.* Et rurſus: cùm ſacramenta inſtituta ſint pro ſtatu viæ, & pro Eccleſia hìc militante; conſentaneum eſt, quòd ordinarius eorum Miniſter, ſit pars eiuſdem Eccleſiæ, & de corpore viatorum: qui ſoli, ſicut poſſunt ſacramenta recipere, ita & poſſint ea ordinariè conferre.

Altera eſt affirmans. Ita ut ſi Comprehenſor in corpore glorioſo appareret, aut miraculosè reſurgeret; abſquè novo miraculo, & commiſſione ſpeciali Chriſti poſſet uti charactere

jam

Digitized by Google

jam ſuſcepto, & ſacramenta conficere, ac miniſtrare. Cui videtur ſuffragari S. Thomas, *a.* 7. ſupra citato, *ad* 2. ubi dicit; quòd *Sancti, qui ſunt in Cœlo, ſunt ſimiles Angelis quantum ad participationem gloriæ, non autem quantum ad conditionem naturæ; & per conſequens neque quantùm ad ſacramenta.* Cùmque Angeli, ſaltem viâ extraordinariâ, poſſint miniſtrare ſacramenta, ut dicemus; homines Comprehenſores id poterunt viâ ordinariâ; ſuppoſito tamen, quòd per miraculum, vel aſſumerent corpus, vel iterum corpori unirentur.

Huic opinioni adhærerem, in caſu tamen, quo anima beata iterum corpori uniretur, ut in Reſurrectione fiet. Nam tunc eſſet homo: & ſi adhiberet omnia ad valorem ſacramenti neceſſaria, cùm habeat characterem, poſſet ex vi inſtitutionis Chriſti, abſque nova commiſſione, verum ſacramentum conficere, ut Miniſter tamen extraordinarius. Nam Miniſter ordinarius, præter hoc, debet eſſe viator, & converſari cum hominibus, & cum illis infirmitate circumdari, ut ait Apoſtolus.

IV. Sed dices primò. Si quis ex Pontificibus mortuis, & beatis reſurgeret, non eſſet habendus ut Pontifex; ergo neque ut ſacramenti miniſter. — Reſpondeo, neg. conſ. Quia dignitas Pontificia dicit poteſtatem juriſdictionis, quæ morte expirat: non ſic poteſtas Ordinis, cùm remaneat character.

V. Dices ſecundò. In hac opinione fieret, ut Sacerdos animâ, & corpore in Inferno damnatus, ſi haberet ibi panem, & vinum, poſſet illa ibi conſecrare; & ſi fuiſſet Epiſcopus, ab eo ibi poſſent ordinari Sacerdotes: quæ abſona ſunt. — Reſpondeo, conc. totum, abſolutè loquendo, & quantùm eſt ex vi characteris. Sed Deus neque hoc permiſit, neque permittet unquam, ut quis in Inferno, aut etiam in Cœlo exerceat poteſtatem ſacerdotalem, etiò hæc in eo remaneat.

VI. Dico ſecundò. Poſſunt Angeli facultate extraordinariâ acceptâ a Chriſto fieri Miniſtri ſacramenti. Loquor autem de miniſterio, quo conficitur ſacramentum, non quo ſacramentum jam confectum purè exhibetur; ut cum alicui Euchariſtia porrigitur. Neque enim eſt dubium, quòd quicumque daret Euchariſtiam jam conſecratam, ſive homo, ſive Angelus ſit, validè daret. Hoc docet S. Tho. *art.* 7. citato, his verbis: *Sciendum tamen, quòd ſicut Deus virtutem ſuam non alligavit ſacramentis, quin poſſit ſinè ſacramentis effectum ſacramentorum conferre: ita etiam virtutem ſuam non alligavit Eccleſiæ Miniſtris, quin etiam Angelis poſſit virtutem tribuere miniſtrandi in ſacramentis.* Unde narrat Nicephorus, *lib.* 11. *Hiſt. Eccleſ. c.* 20. S. Amphilochium in deſerto ab Angelis conſecratum fuiſſe in Epiſcopum; ejuſque conſecrationem ratam à cæteris Epiſcopis habitam fuiſſe.

Addit tamen S. Thomas: quòd *Quia boni Angeli ſunt nuntii veritatis, ſi aliquod ſacramentale miniſterium à bonis Angelis perficeretur, eſſet ratum habendum; quia deberet conſtare, hoc fieri voluntate divina; ſicut quædam templa dicuntur Angelico miniſterio conſecrata* (ut Templum S. Michaelis in Monte Gargano, & D. Dionyſii in Gallia propè Pariſios erectum, de quo Gaguinus, l. 3. c. 2. & 3.) *Si verò Dæmones, qui ſunt ſpiritus mendacii, aliquod ſacramentale miniſterium exhiberent, non eſſet ratum habendum.*

VII. Quare impiè deſipuit Lutherus, *l. de Miſſis privatis, & Unct. Sacerd.* dum aſſeruit: *Si Diabolus ipſe veniret, & ego poſtea reſcirem, Diabolum ſic irrepſiſſe in officium Paſtoris Eccleſiæ ſpecie hominis vocatum ad prædicandum, & publicè in Eccleſia docuiſſe, celebraviſſe Miſſam, & abſolviſſe à peccatis, & tali munere functum eſſe juxta inſtitutionem Chriſti; tunc cogeremur fateri, ſacramenta ideo non eſſe inefficacia, ſed verum Baptiſmum, verum Evangelium, veram abſolutionem,*

nem, verum ſacramentum corporis, & ſanguinis Chriſti nos accepiſſe. Mirum tamen non eſt, Lutherum tantam fidem Diabolo habere; cùm ejus ſuaſu etiam ad abrogandam Miſſam permotus fuerit, ut ipſe teſtatur, *l. de Miſſa Angulari*. Impiè tamen, inquam, non enim eſſet credendum, Diabolum tantam poteſtatem à Deo accepiſſe. Idcirco cùm mulier obſeſſa multos baptizaſſet in Oriente, Epiſcoporum judicio, ii omnes iterum abluti fuerunt, ut ſcribit Firmilianus Cæſarienſis Epiſcopus ad S. Cyprianum.

VIII. Si autem dicas: Quomodo Angeli etiam boni poſſunt ſacramenta conficere, quæ vera ſint; ſi ad hoc requiritur verborum prolatio, quæ in Angelis, etiam corporibus aſſumtis, eſſe non poteſt, ut docet S. Tho. 1. *p. q.* 51. *a.* 3. *ad* 4.?

Reſpondeo, in Angelis quidem etiam aſſumtis corporibus, non poſſe dari veram verborum prolationem; ſi per ly *veram* intelligatur prolatio vitalis, ſeu vitaliter prolata: poſſe tamen eſſe in eo veram verborum prolationem; ſi per ly *veram* intelligantur verba ſignificativa. Nam hæc verba *Ego te baptizo* non minus verè ſignificant, ut à Deo elevata, internam animæ ablutionem, prolata ab Angelo, quàm prolata ab homine.

§. II.

An Omnis Homo Viator ſit Miniſter Ordinarius Sacramentorum?

IX. MArtinus Lutherus, qui, ut nuper retulimus, ratum habuit ſacramentum, etſi confectum foret à Diabolo; dicit etiam, omnes, & ſolos homines baptizatos habere poteſtatem omnia ſacramenta miniſtrandi; etſi ad vitandam confuſionem non oporteat eâ omnes uti, ſed ſolùm eos, qui legitimè ſunt vocati: exceptis tamen tribus caſibus. Primus: ſi eſſet in loco privato, puta domi. Secundus: ſi eſſet ſolus, & nullus alius adeſſet. Tertius: ſi alius adeſſet, & non tam benè faceret, ſicut ipſe. Hunc errorem paſſim expreſſit, & præſertim, *lib. de Captivit. Babylon. c. de Ordine*, Ubi ait: *Eſto certus, & ſeſe agnoſcat, quicumque ſe Chriſtianum eſſe cognoverit, omnes nos æqualiter eſſe Sacerdotes; hoc eſt, eandem in verbo, & ſacramento quocumque habere poteſtatem. Verùm non licere quemquam hac ipſâ uti ſine conſenſu Communitatis, vel vocatione majoris*.

X. Exploratum tamen in Eccleſia Catholica ſemper fuit, non omnes eſſe ſacramentorum ordinarios Miniſtros; neque in omnibus hominibus, ſive maſculis, ſive fæminis, reſidere poteſtatem ea adminiſtrandi. Unde Leo X. hanc Lutheri propoſitionem damnavit: *Ubi non eſt Sacerdos, æquè poteſt quilibet Chriſtianus* (miniſtrare ſacramenta) *etiamſi mulier, aut puer eſſet. Qui enim baptizatus eſt, ſpiritum Chriſti habet: ubi autem ſpiritus Chriſti, ibi omnium poteſtas, & libertas*. Quem errorem proſcripſit poſtea etiam Tridentinum, Seſs. 7. Can. 10. *Si quis dixerit, Chriſtianos omnes in verbo, & in omnibus ſacramentis adminiſtrandis habere poteſtatem, anathema ſit*.

XI. Dico ergo. Verus Miniſter ſacramentorum (Baptiſmo, & Matrimonio exceptis) non eſt quilibet homo, etiam baptizatus; ſed is ſolùm, qui in Eccleſia ritè ordinatus eſt. Dixi, Baptiſmo, & Matrimonio exceptis. Quia etiam laici Miniſtri Baptiſmi ſunt, in caſu neceſſitatis; & contrahentes Matrimonium eſſe illius ſacramenti Miniſtros plerique Theologorum docent.

Noſtra Aſſertio ex Scripturis probatur. *Roman.* enim 12. *v.* 4. dicit Paulus: *Sicut enim in uno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent: ita multi unum corpus ſumus in Chriſto .... Habentes autem donationes ſecundùm gratiam, quæ data eſt nobis, differentes .... ſive miniſterium in miniſtrando,*

do, ſive qui docet, in doctrina. Patet autem, in corpore phyſico unum membrum non habere facultatem ad omnia munera in corpore obeunda; ergo nec quilibet Chriſtianus ad omnia miniſteria.

Secundò. 1. Cor. 12. v. 5. *Diviſiones miniſtrationum ſunt &c.* quod repetitur, *ad Epheſ.* 4. *v.* 12. — Nec dicat Lutherus, Paulum negare uſum, non poteſtatem. Nam eodem modo ibi loquitur de miniſterio, ac de prophetia, & aliis gratis datis: horum autem non omnes habent non ſolùm uſum, ſed nec poteſtatem. Sicut ergo nec Apoſtoli habebant poteſtatem apoſtolicam, nec Prophetæ prophetiam, antequam eam ſpecialiter acciperent: ita nec fideles poteſtatem miniſtrandi &c.

XII. Hinc idem Paulus, ad Hebr. 5. v. 4. *Nec quiſquam aſſumit ſibi honorem, ſed qui vocatur à Deo tanquam Aaron*. Nec locus iſte poteſt intelligi de exercitio. Nam Aaron, antequam vocaretur à Deo ad Sacerdotium, non habebat, neque uſum, neque poteſtatem. Addo: quòd aſſumere honorem, non eſt exequi poteſtatem, ſed eam accipere; unde de Chriſto, qui hac poteſtate fruebatur, ſubdit: *Sic & Chriſtus non ſemetipſum clarificavit, ut Pontifex fieret*.

XIII. Ex quibus confirmantur dicta. In veteri Lege, in qua erant ſacramenta imperfectiora, non omnes circumciſi poterant ea miniſtrare, ſed ſoli Sacerdotes; imò nec ſacra tangere; qui enim hoc auſi fuerunt, pœnâ etiam mortis à Deo mulctati fuerunt, ut Core, Dathan, & Abiron, *Num.* 16. & Oza 2. *Reg.* 6. *v.* 7. Ergo nec omnes baptizati in nova Lege, in qua ſacramenta ſunt ſanctiora.

Scio, Lutherum dicere, Chriſtianos omnes in Baptiſmo factos eſſe Sacerdotes, dicente Petro, Epiſt. 1. cap. 2. v. 9. *Vos autem genus electum, regale Sacerdotium &c.* Et Joanne, Apoc. 5. v. 10. *Feciſti nos Deo noſtro Regnum, & Sacerdotes*.

XIV. Sed contra eſt primò. Quia illa verba debent intelligi de Sacerdotio impropriè, & generaliter dicto; quo quiſque Chriſtianus offerre poteſt ſpirituales hoſtias Deo, nempe, Dei laudes, & gratias illi perſolvere. Unde ſubdit S. Petrus: *Ut virtutes annuntietis ejus, qui de tenebris vos vocavit in admirabile lumen ſuum*. Addo: id, quod S. Petrus tribuit Chriſtianis, legitur à Deo per Moyſen dictum de Hebræis, Exod. 19. v. 6. *Et vos eritis mihi in regnum ſacerdotale*. Et tamen non omnes habebant ſacerdotalem poteſtatem, ſed ſoli filii, & poſteri Aaron: aliàs ſi quis eam ex alia ſtirpe uſurpaſſet, Dei indignationem ſubibat, ut nuper dicebamus. Et inſuper Ozias Rex leprâ percuſſus eſt, quia munere ſacerdotali fungi voluit, ut legitur, 2. *Paral.* 26. Eademque de cauſa, 1. *Reg.* 13. Saul reprobatus fuit. Neque aliquid evincit, quod ex Apocalypſi addit Lutherus. Ibi enim conjungitur cum Sacerdotio Regnum; ergo ſicut non omnes Chriſtiani habent poteſtatem regalem, ita nec omnes habent poteſtatem ſacerdotalem.

XV. Probandum modò eſt, falſum eſſe, omnes in Baptiſmo ordinatos eſſe Sacerdotes. Primò. Apoſtoli baptizati fuerunt ante Chriſti Paſſionem: Nam cum *Joan.* 4. *v.* 2. legatur, quòd baptizabant, credendum eſt eos fuiſſe priùs baptizatos, ut obſervat Auguſtinus, *Epiſt.* 108. modò 265. *ad Seleucianam*. Nec eſt credibile, Chriſtum per non baptizatos ſervos baptizaſſe: ſed tunc nondum erant Sacerdotes. Nam ad conficiendam Euchariſtiam inſtituti fuerunt in ultima Cœna, per illa verba, Lucæ 22. *Hoc facite in meam commemorationem*. Ad abſolvendum autem poteſtatem acceperunt, *Joan.* 20. cum dixit: *Quorum remiſeritis peccata &c.* ergo &c.

Secundò. Si Chriſtiani omnes fierent in Baptiſmo Sacerdotes; hoc ideo eſſet, quia ibi unguntur gratiâ Spiritus Sancti; ergo qui in Baptiſmo

non

non recipit hanc unctionem, quia illum indignè ſuſcipit; vel poſt eam acceptam amittit per peccatum, utpote hac unctione gratiæ privatus, non erit Sacerdos, nec verè ſacramenta conferet: quod tamen Lutherus contra Anabaptiſtas negat. Neque poterit dicere, in eo remanere characterem: hunc enim, ut vidimus, Lutherani negant.

Tertiò. Si omnes in Baptiſmo inſtituuntur Sacerdotes, nemo poſſet privari uſu, niſi in pœnam magni criminis — Nec valet dicere, non permitti omnes Sacerdotio fungi, ne oriatur confuſio — Nam contra eſt. Hæc enim confuſio tolli poteſt, ſi omnes, non ſimul, ſed per vices Sacerdotio fungerentur; ut olim inter Levitas fiebat. Vel ſaltem non poſſet juſtè repelli, qui vellet fungi miniſterio ſuo; maximè quando ſunt pauci Miniſtri, etiamſi non vocaretur à Magiſtratu.

XVI. Multa coacervat Scripturæ loca Lutherus, & diſcurrit ſic. Officia Sacerdotis ſunt concionari, baptizare, conſecrare, abſolvere, ſacrificare, orare pro aliis, & judicare de doctrinis: ſed omnes Chriſtiani hæc omnia poſſunt; ergo &c. Min. prob. primò. Quòd omnes poſſint concionari, probat ex illo, 1. Petri 2. v. 9. *Ut virtutes annuntietis ejus*; & ex illo, 1. Cor. 14. v. 26. *Unuſquiſque veſtrum pſalmum habet, doctrinam habet, apocalypſim habet*; & v. 31. *Poteſtis autem omnes per ſingulos prophetare.*

Secundò. Quòd omnes poſſint baptizare, probat ex uſu Eccleſiæ Catholicæ, quæ concedit etiam mulierculis, ut baptizent, & proinde, ut miniſtrent verbum: nec enim Baptiſmus ſine verbo conſtat.

Tertiò. Quòd omnes poſſint Euchariſtiam conſecrare, probat: quia, *Luca* 22. omnibus Chriſtus dixit: *Hoc facite &c.* Et Paulus, 1. *Cor.* 11. *v.* 23. totam Eccleſiam alloquitur, cum dicit: *Ego enim accepi à Domino, quod & tradidi vobis.*

Quartò. Quòd omnes poſſint abſolvere, probat ex illo, Matth. 18. v. 18. *Quæcumque alligaveritis &c.*

Quintò. Quòd omnes poſſint ſacrificare probat: quia nullum in Eccleſia eſt ſacrificium, niſi iſtud, Rom. 12. v. 1. *Ut exhibeatis corpora veſtra hoſtiam viventem, ſanctam &c.*

Sextò. Quòd omnes poſſint orare, probat: quia oratio Dominica omnibus eſt communis.

Septimò. Quòd omnes poſſint judicare de doctrinis, probat ex Joan. 10. v. 27. *Oves meæ vocem meam audiunt.* Et Matth. 7. v. 15. *Attendite à falſis Prophetis.*

XVII. Reſpondeo, neg. min. quoad omnes partes. Ad primam probationem, nego, omnibus competere officium concionandi. Locus enim Petri, 1. cap. 2. *Ut virtutes annuntietis &c.* intelligitur de laude privatâ, ideſt, ut laudetis virtutes Dei, non autem de publica concione. Locus autem Pauli: *Unuſquiſque veſtrum pſalmum habet &c. Poteſtis omnes prophetare*, non intelligitur de omnibus Chriſtianis, ſed de omnibus illis, qui habebant ea dona: non autem omnes habebant donum linguarum, nec omnes prophetiam.

XVIII. Ad ſecundam dico, mulieres apud nos baptizare in caſu neceſſitatis, ex permiſſione, non ex officio; eo modo, quo permittitur etiam Judæis, Turcis ob ſummam Baptiſmi neceſſitatem. Sicut ergo non ſequitur: Turca poteſt baptizare; ergo poteſt omnia ſacramenta miniſtrare; ergo eſt verus Sacerdos: ita nec valet: Fæmina poteſt baptizare; ergo omnia ſacramenta conferre; ergo eſt verus Sacerdos.

XIX. Ad tertiam dico, ly *Hoc facite* dictum fuiſſe, non omnibus, ſed ſolis Apoſtolis, & Sacerdotibus; aliàs & fæminæ, & pueri tenerentur conſecrare Euchariſtiam, non ſolùm accipere. Verba autem Pauli, Hæc tradidi vobis, non indicant, omnibus traditam poteſtatem conſecrandi, ſed omni-

omnibus traditum, ideſt, explicatum, ac declaratum, quod Dominus inſtituerat.

XX. Ad quartam dico, illa verba dicta fuiſſe Eccleſiæ, quæ ligat, & ſolvit, non per quoſcumque, ſed per ſuos Præſules. Sic corpus loquitur, ſed per linguam, non per manum; non enim omnia corporis membra eundem actum habent, ut ait Paulus, *ad Rom.* 12. *v.* 4.

XXI. Ad quintam nego, in Eccleſia non eſſe aliud Sacrificium, quàm mortificationis vitiorum. Ad hoc enim non requiritur Altare: in Eccleſia autem, Hebr. 13. v. 10. *Habemus Altare, de quo edere non habent facultatem, qui tabernaculo deſerviunt*; nempe, Euchariſtiam, quam verum eſſe Sacrificium infra dicemus.

XXII. Ad ſextam dico, Sacerdotis eſſe orare, non abſolutè, ſed ut publicam perſonam, pro ſe, & pro populo, *Hebr.* 5.

XXIII. Ad ſeptimam dico, in omnibus eſſe quidem vim judicandi, an doctrina, quam audiunt ſit conformis doctrinæ ipſius traditæ per Paſtores: judicare tamen de doctrina, eam revocando ad Scripturam, & de ea ſententiam ferre, non omnium eſt, ſed Præſulum, & Eccleſiæ.

XXIV. Arguit inſuper Lutherus. Qui baptizatus eſt habet ſpiritum Chriſti: ubi autem ſpiritus Chriſti eſt, ibi omnium poteſtas, & libertas.

Rurſus: Chriſtus eſt Sacerdos in æternum: ſed omnes Chriſtiani ſunt fratres Chriſti, qui, *Rom.* 8. *v.* 29. dicitur *Primogenitus in multis fratribus*; ergo &c.

XXV. Reſpondeo, maj. non eſſe univerſaliter veram. Multi enim baptizantur, qui nec fidem habent, nec pœnitentiam, & non accipiunt ſpiritum Chriſti: multi etiam recipiunt, qui poſtea amittunt, & tamen non amittunt Baptiſmum — Deinde, nego etiam min. Nam multi in Baptiſmo habent ſpiritum Chriſti, qui non habent omnium poteſtatem: nec enim poſſunt variis linguis eloqui, futura prædicare, miracula facere; ergo neque poterunt ſacramenta omnia conferre.

Ad ſecundum dico, diſcurſum nihil concludere. Nam Chriſtus eſt Sacerdos, ſecundùm ordinem Melchiſedech. Dato autem, in Sacerdotio Aaronico omnes fratres fuiſſe Sacerdotes: in Sacerdotio tamen Melchiſedech ſolus primogenitus erat Sacerdos: hic autem eſt ſolus Chriſtus — Secundò. In Sacerdotio Aaronico ſoli fratres naturales erant Sacerdotes, non adoptivi; quales ſumus nos relatè ad Chriſtum. — Tertiò. Si quia fratres Chriſti omnia haberemus, quæ Chriſtus; cur non omnes prophetamus, cur non facimus miracula, ſicut ipſe?

DUBIUM II.

An in Miniſtro Sacramenti Requiratur Intentio?

§. I.

Quædam Prænotantur.

I. Intentio, de qua hìc loquimur, eſt actus voluntatis liberè ſe moventis in finem. Hæc autem triplex eſt. Actualis, virtualis, & habitualis. Actualis intentio eſt præſens rei volitio cum mentis attentione: puta, cùm quis conferens ſacramentum, in actu, quo confert, cogitat de eo conferendo, & actu intendit illud conferre. Ea autem attentio poteſt eſſe, vel ad rem volitam, vel ad actum, quo voluntas rem ipſam vult. Si primum: actualis intentio dicitur directa: ſi ſecundum, dicitur reflexa. Virtualis intentio dicitur, quæ, licèt actu tranſierit, manet tamen, & continuatur in actu ex illa ſecuto. Sic eſtò qui ſacramentum confert, non habeat tunc actualem intentionem; quia tunc actu non cogitat de ſacramenti adminiſtratione, cùm ſit diſtractus; ſi tamen priùs il-

lam habuit, & ex ea ſe movit ad agendum: dicitur intentio prior virtualiter manere in actu, quem facit, & in virtute illius agere quod agit. — Habitualis verò eſt promtitudo quædam ad volendum aliquid ex habitu proveniens, quam nulla præceſſit intentio; vel ſi præceſſit, jam eſt moraliter interrupta: atque adeo nec per ſe, nec per virtutem à ſe relictam cenſetur influere in actionem: puta, cum quis ſolitus baptizare, abſque ulla præcedente intentione, aut reflexione baptizat: vel volens heri baptizare, abſque alia intentione, aut reflexione hodie baptizat.

II. Lutherus ſuis inſaniis hanc etiam addidit: nullam in Miniſtro intentionem requiri. Quare etſi Miniſter joco, aut irriſoriè, vel fictè ſacramentum conferat; dummodo materiam apponat, & verba proferat ex præſcripto Chriſti, dicit, perficere Sacramentum. In Articulo enim 12. ex damnatis à Leone X. ait: *Sacerdos etiam levis, ac ludens verè tamen baptizat, & abſolvit*. Et in Concionibus: *Eſtò confeſſus non ſit contritus, aut Sacerdos non seriò, ſed joco abſolvat, ſi tamen credat ſe abſolutum, verè eſt abſolutus*.

Omnes tamen Catholici Doctores conſentiunt, in Miniſtro requiri intentionem, ut validè conferat ſacramentum: quamvis in aſſignando, qualis debeat eſſe talis intentio, & quale ejus objectum (de quo Dubio ſequenti erit ſermo) diffideant.

§. II.

Veritas Catholica.

III. Dico. Ad valorem ſacramenti requiritur in Miniſtro aliqua intentio ſeria, & ſincera. Eſt dogma fidei ſancitum primò à Concilio Florent. *in Decreto pro Armenis*, his verbis: *Hæc omnia ſacramenta tribus perficiuntur, videlicet, rebus tanquam materiâ, verbis tanquam formâ, & perſonâ Miniſtri conferentis ſacramentum cum intentione faciendi, quod facit Eccleſia: quorum ſi aliquid deſit, non perficitur ſacramentum*. Secundò. A' Tridentino. Tùm, *Seſſ. 7. Can. 11.* his verbis: *Si quis dixerit, in Miniſtris, dum ſacramenta conficiunt, non requiri intentionem ſaltem faciendi quod facit Eccleſia; anathema ſit*. Tùm *Seſſ. 14. Can. 9.* ubi directè contra Lutherum eidem anathemati ſubjicit, qui dixerit, pœnitentem eſſe abſolutum, modò ſe eſſe abſolutum credat, etiamſi *Sacerdos non ſerio, ſed joco abſolvat*. Cùm enim Lutherus velit, ut ſupra, ſacramenta ſolùm excitare fidem, & in hac excitanda non pendeant à ſeria, vel ludicrâ intentione Miniſtri; dummodò in ſuſcipiente fides excitetur, nihil refert, ſi Miniſter agat per jocum.

IV. Catholica hæc Aſſertio ſic probatur. Ad valorem ſacramenti requiritur, ut actio, quâ fit, ſit actio humana, & deliberata; & proinde ſacramentum collatum à dormiente, ab ebrio, ab amente nullum eſt: Et Baptiſmus ab Energumenis collatus, in quibus lucidum intervallum non apparebat, ab Antiquis iterabatur, ut ex *Epiſt. Firmiliani ad S. Cyprianum* ſupra relatâ, *Dub. præcedente*, in qua reprobatur Baptiſmus ab Energumenis datus: atqui ut actio ſit humana requiritur, ut ex intentione, ac liberâ electione procedat; ergo &c.

Rurſus: ſi ad verè baptizandum nulla requireretur in baptizante intentio, ſed mera prolatio verborum ſuper materiam ſufficeret; ſequeretur, quòd ſi pſittacus edoctus aquâ aliquem ablueret, ſimulque diceret: *Ego te baptizo &c.* validè baptizaret. Nam materiam adhiberet, formam proferret, & in eo, qui ſic baptizaretur, poſſet excitari fides: ſed hoc Lutheranus, puto, non admittet; ergo &c. — Si dixeris, validum non fore, quia Baptiſmus conferri debet ab homine, non à bruto: Contra. Sed quare ab homine, niſi quia conferri debet humano modo; & conſequenter cum intentione, & voluntariè liberè?

§. III.

Digitized by Google

§. III.

Contraria Solvuntur.

V. PRimò objiciunt. Auguſtinus *Tract. 5. in Joan.* Admittit validum eſſe Baptiſmum ab ebrioſo datum: at in ebrioſo nulla eſt intentio, cùm nulla ſit libertas; ergo &c.

Confirmatur. Idem Auguſt. *ibidem*, ait: *Sic ergo quos, baptizavit ebrioſus, quos baptizavit homicida, quos baptizavit adulter, ſi Baptiſmus Chriſti erat, Chriſtus baptizavit. Non timeo adulterum, non ebrioſum, non homicidam, quia columbam attendo, per quam mihi dicitur, hic eſt qui baptizat* (hæc Auguſt. verba referuntur, *De conſecrat. diſt. 4. cap. Baptiſmus*) ergo ſimiliter quicumque ſit qui baptizat, ſive intendat, ſive non; dummodo baptizet Baptiſmo Chriſti, Chriſtus eſt, qui baptizat.

Rurſus: idem, *l. 7. de Bapt. contra Donatiſtas c. 53.* (relatus c. ſolet de conſecr, *diſt. 4.*) dicit, quòd ſi in Baptiſmo *Totum ludicrè, & mimicè ageretur, utrum approbandus eſſet Baptiſmus, qui ſic daretur, divinum judicium per alicujus revelationis oraculum, concordi oratione, & impenſis ſupplici devotione gemitibus, implorandum eſſe cenſerem*; ergo non eſt exploratum, Baptiſmum abſque intentione, & mimicè collatum nullum eſſe.

VI. Reſpondeo, neg. min. Aliud enim eſt *Ebrius*, aliud *Ebrioſus*. Ebrius eſt, qui vino actu madens ſui compos non eſt: ebrioſus, qui vino frequenter ſe ingurgitat. In illo nulla eſt libertas; in iſto poteſt eſſe, cùm actu ebrius non eſt. Et ab iſto Baptiſmum collatum aſſerit Auguſtinus valere.

Ad Conf. nego conſ. Facilè enim conjicitur ex verbis S. Doctoris, & ex eo, quod ibi probare volebat, contra Donatiſtas aſſerentes validitatem ſacramenti pendere à ſanctitate Miniſtri, eum nil aliud intendere, quàm quòd ſanctitas Miniſtri non ſit attendenda ad validitatem ſacramenti. — At ſi dicas. Si ad validitatem ſacramenti non requiritur ſanctitas in Miniſtro, quia, ut ait Auguſtinus, *Chriſtus eſt, qui baptizat*: cur non dicetur, nec Miniſtri intentionem requiri, quia Chriſtus eſt, qui baptizat? — Reſpondeo, hoc ideo eſſe, quia Chriſtus voluit, ſacramenta ſua miniſtrari per homines; & conſequenter humano modo, cum libertate, & electione, ad quam requiritur agere ex intentione finis: alioquin etiam creaturæ irrationales, imò & Dæmones, poſſent validè ſacramenta miniſtrare, etſi illæ liberate incapaces ſint: iſti autem ſupponuntur non habere intentionem faciendi, quod facit Eccleſia.

Ad id, quod additur, dico, jam adveniſſe oraculum, quod deſiderabat Auguſtinus, nempe, definitiones Conciliorum Florentini, & Tridentini; quibus ſtatuitur, ſacramenta ſinè intentione, vel mimicè, ac joco collata non valere. Quare hæc controverſia, quæ Auguſtini temporibus judicium expectabat, modò finita eſt. Dico etiam, S. Auguſtinum non deſideraſſe oraculum, ut ſciret, an Baptiſmus ludicrè, & ſinè ulla intentione datus valeret: ſed, ut ſciret, an qui ludens baptizavit, intenderit verè Baptiſmum conferre, an illuſoriè tantùm, ut exponit S. Tho. *in 4. diſt. 6. in fine in expoſit. textus.*

VII. Secundò objiciunt varia exempla. Primò. Novatianus Antipapa tertio Eccleſiæ ſeculo à tribus Epiſcopis vino temulentis ordinatus fuit: & tamen talis ordinatio valida fuiſſe videtur.

Rurſus: Alexander Epiſcopus Alexandrinus ratum habuit Baptiſma à S. Athanaſio adhuc puero ſociis ſuis pueriliter jocando collatum, ut refert Sozomenus, *l. 2. Hiſt. Eccl. c. 17.* ergo valet ſacramentum collatum per jocum.

Tertiò. S. Geneſius (ut in Martyrologio ad diem 24. auguſti) Romæ in Theatro ludens coram Diocletiano,

no, ab uno ex mimis ſodalibus ſuis ad irriſionem religionis Chriſtianæ baptizatus fuit: & tamen Baptiſmus ille validus fuit. Imò Angelus ante ablutionem Geneſio apparens, promiſit ei per illam aquam remiſſionem peccatorum.

VIII. Reſpondeo ad primum, neg. min. Novatiani enim (ſeu Novati) ordinationem fuiſſe nullam ſcribit Cornelius Papa ad Fabium Antiochenum, apud Euſebium, *l. 6. Hiſt. c.* 43. Ubi loquens de tribus illis Epiſcopis, à Novatiano vocatis, ait: *Qui cum advenissent ..... eos ille à quibuſdam ſui ſimillimis, quos ad id comparaverat, incluſos horâ decimâ, temulentos & crapulâ oppreſſos, adumbratâ quadam, & inani manuum impoſitione Epiſcopatum ſibi tradere per vim cogit: eumque nullo ſibi jure competentem per fraudem, atque inſidias vindicat.*

IX. Ad ſecundum, aliqui factum illud S. Athanaſii revocant in dubium. Tùm quia: Sozomenus illud referens dicit: *Adhuc impuberi* (Athanaſio) *iſtud ei accidiſſe fertur*. Tùm quia: quomodo Athanaſius impuber erat, qui non multò poſt ab eodem Alexandro conſecratus eſt Diaconus: qui cum eo Synodo Nicænæ interfuit, & duodecim poſt annos Alexandrinus Patriarcha electus eſt? --- Sed his aſſentiri non poſſum. Quod enim Sozomenus dicat *fertur*, non indicat, rem, quam narrat eſſe dubiam, ſed quod ex aliorum teſtimonio eam referat. Neque ex narratione colligitur, S. Athanaſium non potuiſſe eſſe impuberem, quia paullò poſt ordinatus fuerit Diaconus &c. Nam ex modo narrationis colligitur, inter factum Athanaſii impuberis, & ejus ordinationem in Diaconum, ſufficiens tempus fluxiſſe: dicitur enim, quòd Alexander poſt factum illud Athanaſium cum aliis pueris, *Qui in eo ludicro Preſbyterorum, aut Diaconorum partes egerant, ſub divino teſtimonio parentibus ipſorum tradidit, quo ipſos ad Eccleſiæ miniſterium educarent, informarentque ad ea officia quæ fuerant imitati*. Quod non multò poſt *Athanaſium in contubernium ſuum: eumque notarium deinceps habuit &c.* Quæ omnia temporis tractum indicant ſufficientem ad ea, quæ poſtea ſecuta ſunt. Eo vel maximè: quòd Athanaſius, dum hæc ageret, eſtò non eſſet adhuc vir adultus; erat tamen grandiuſculus, & ſaltem duodennis. Admiſsâ igitur hiſtoriâ, quæ admittitur, *Cauſa 1. qu. 1. Can. Spiritus Sanctus.* dico, Athanaſium licèt per jocum ſe fingeret Epiſcopum, reverâ tamen intendiſſe baptizando facere, quod per Epiſcopum faciebat Eccleſia. Unde ait Sozomenus, quod Alexander, eo facto viſo, pueros illos ad ſe adduci juſſit, eoſque interrogare cæpit, quid in eo ludo dicerent, quidve agerent. Et *Cùm quæſtioni inſtaret, confeſſi ſunt, Epiſcopum, ac Præſulem fuiſſe ipſis Athanaſium; & quoſdam pueros, qui nondum myſteriis initiati fuiſſent, ab illo eſſe baptizatos. Hos Alexander accuratè interrogavit, quidnam illis dixiſſet, feciſſetve ludi illius Epiſcopus, & quid ipſi reſpondiſſent, quidve edocti eſſent. Cumque omnia juxta ordinem Eccleſiaſticum exactè in illis ſervata eſſe deprehendiſſet; communicato conſilio cum Sacerdotibus, quos circa ſe habebat, cenſuit, non rebaptizandos eſſe eos, qui in ſimplicitate divinam gratiam ſemel percipere meruiſſent*. Unde S. Tho. in 4. *diſt.* 6. in fine, in Expoſit. Textus. *Dicitur* (inquit) *quòd puer Athanaſius ludendo ſimulans ſe Epiſcopum baptizavit quoſdam; & judicatum eſt ab Alexandro Epiſcopo, ut non rebaptizarentur; quia inventum eſt, quòd ipſe intentionem baptizandi habuit. Quod etiam patet ex hoc, quòd non baptizabat, niſi Catechumenos*. Itaque in facto S. Athanaſii duo mihi videntur diſtinguenda: & actio, qua ſe ſimulabat Epiſcopum; & actio, qua baptizabat. In prima ergo jocosè, & ludens ſe gerebat, non verò in ſecunda. Quare interrogatus ab Alexandro, quid voluiſſet facere? Reſpondit, ſe intendiſſe facere, quod faciebat Epiſcopus.

IX.

X. Ad tertium de facto S. Geneſii dubium eſt, an baptizatus fuerit ipſo actu irriſorio, an non poſt. Nam in Martyrologio laudato legitur: *Cum in theatro ſpectante Diocletiano Imperatore myſteriis Chriſtianorum illuderet, à Deo inſpiratus, repentè converſus ad fidem, & baptizatus eſt.* Ut ut autem ſit, dico, quòd ſicut Geneſius ipſe; licèt ab initio jocaliter, & hiſtrionicè Baptiſmo ſe ſubjecerit; attamen in actu ipſo ſuſpiciendi, Deo cor ejus tangente, feriò illi ſe ſubjecit. Sic ille, qui fuit ad eum baptizandum evocatus, poſito, quod ab initio intentionem habuerit irriſoriè illum baptizandi, vel Baptiſmo irridendi; in ipſo tamen actu baptizandi ſubitâ pietate commotus, habuit veram, ac ſinceram intentionem eum baptizandi. Quoquo autem modo res ſe habuerit, S. Geneſius baptizatus fuit, vel Baptiſmo fluminis, ſi Miniſter intendit facere quod Chriſtiani in tali actione faciebant; vel flaminis, nempe, Baptiſmi voto: & tandem ſanguinis, cùm Chriſti fidem amplexus illuſtre pro ea martyrium ſubierit.

DUBIUM III.

Qualis debeat eſſe Intentio in Miniſtro.

§. I.

Prima Aſſertio.

I. Dico primò. Intentio habitualis ſatis non eſt in Miniſtro, ut ſacramentum perficiat. Prob. Illa intentio non ſufficit, quæ non ſufficit, ut ſacramentum conferatur modo humano, nempe, cum advertentia, & deliberatione: ſed talis eſt intentio merè habitualis: hæc enim invenitur etiam in dormiente, in ebrio, qui aliàs ſacramentum miniſtrare conſuevit; ergo, ne dicamus, ſacramentum à dormiente, ebrio, vel alio mentis impote valere, dicendum eſt, non ſufficere intentionem purè habitualem.

II. Sed dices primò. S. Thomas, 3. *p. qu.* 64. *a.* 8. *ad* 3. dicit, quòd *Ille, qui aliud cogitat, licèt non habeat actualem intentionem, habet tamen intentionem habitualem, quæ ſufficit ad perfectionem ſacramenti;* ergo &c.

Reſpondeo, S. Thom. ibi non ſumere intentionem habitualem quatenus diſtinguitur à virtuali, ſed quatenus diſtinguitur ab actuali: ſubdit enim: *Puta, cùm Sacerdos accedens ad baptizandum intendit facere circa baptizandum, quod facit Eccleſia: unde ſi poſtea in ipſo exercitio actus cogitatio ejus ad alia rapiatur, ex virtute primæ intentionis perficitur ſacramentum.*

III. Dices ſecundò. Intentio merè habitualis ſufficiens eſt ad validè recipiendum ſacramentum: Qui enim voluit baptizari, nec propoſitum mutavit, validè tàm in ſomno, tàm in ebrietate, tàm in amentia baptizatur; ergo etiam erit ſufficiens ad ſacramentum conferendum.

Reſpondeo, diſparitatem eſſe: quia intentio in ſuſcipiente ſolùm requiritur, ut diſpoſitio ſubjecti; intentio autem Miniſtri requiritur ut principium determinativum actionis ad eſſe ſacramentale, ut docet S. Thom. citatâ *qu.* 64. *a.* 8. *in Corp.* Diſpoſitio autem in ſubjecto ſolùm petit, ne ſubjectum obicem ponat receptioni, nullo autem modo debet influere in actionem: & ideo ſufficit, ut ſubjectum ſit habitualiter diſpoſitum ad receptionem, ideſt, ut eam voluerit, eamque non retractaverit volitionem. At intentio conferentis, utpote principium actionis, debet ſic exiſtere, ut poſſit influere in actionem: nimirum, vel in ſe, vel in aliquo à ſe relicto, qui ejus virtute, ac imperio influat in actionem.

IV. Dices tertiò. Qui hodie applicat Petro omnia Sacrificia, quæ per annum oblaturus eſt, per totum annum Petro utilia ſunt; quamvis per totum annum de Petro ampliùs non

cogi-

Digitized by Google

cogitet, etſi in ſic applicante ſit intentio merè habitualis; ergo qui hodie intendit baptizare per totum annum, aut etiam totam hebdomadam, validè baptizabit, etſi de baptizando non amplius cogitet, & ſic habeat intentionem merè habitualem.

Reſpondeo, diſparitatem eſſe. Primò: quia actus, per quem hodie applicantur Petro Sacrificia per totum annum celebranda, non eſt volitio tantùm, ſeu nudum applicandi propoſitum; ſed eſt ipſa realis, & actualis applicatio pro toto anno. E contra actus, per quem Joannem vult craſtinâ die baptizare, non eſt actualis baptizatio, ſeu Baptiſmi actualis confectio, ſed purum propoſitum Baptiſmum cras conferendi. — Secundò: quia applicatio Sacrificii eſt donatio fructuum Sacrificii, quæ non debet exiſtere, nec influere, ut ſortiatur effectum ſuum: ſicut qui donat alicui librum à ſe imprimendum, impreſſo libro; donatio illa ſortitur effectum ſuum, etſi de illa donatione donator ampliùs non cogitarit. At ſacramenti confectio; puta, conſecratio, eſt actio diſtincta à voluntate conficiendi; quam cùm debeat quis peragere hìc, & nunc modo humano, & libero, & ſic cum intentione manente, vel in ſe, vel in alio ratione cujus operetur: ſi hoc non adſit, actio illa non perficitur.

V. Addo tamen: in ſolo Matrimonii ſacramento, quod habet naturam contractus, & in quo contrahentes, qui Miniſtri ſunt, contrahere poſſunt in abſentia, videtur intentionem habitualem ſufficere; ſicut ſufficit ad validitatem aliorum contractuum: niſi forte dicatur, dum Matrimonium contrahitur in abſentia, adeſſe intentionem principalis virtualiter in mandato, & Procuratore.

VI. An verò ad validitatem ſacramenti ſufficiat intentio conferentis interpretativa, ſeu præſumta. — Reſpondeo negativè. Nam hæc intentio non eſt, ſed eſſet ſi agens adverteret, ut in ebrio, aut dormiente, qui priùs conſuevit ſacramentum conficere? Et ratio eſt: quia hæc non ſufficit, ut ſacramentum humano modo conferatur.

VII. Si autem dicas, eam ſufficere ad peccandum. Si enim quis prævidens, ſe in ebrietate peccaturum, ſeſe inebriet, & peccet; tale peccatum ratione voluntatis interpretativæ illi imputatur: cur ergo hæc non ſufficiet ad ſacramentum validè conferendum?

Reſpondeo, diſparitatem eſſe: quia ſacramenti adminiſtratio per modum actionis humanæ, & Eccleſiaſticæ exerceri debet; ac proinde actu, vel virtute intendi: ſola autem intentio interpretativa, quam habet dormiens, vel ebrius, non facit actionem eſſe humanam, & liberâ applicatione influente exercitam. At peccatum, ut inficiat animam, non debet neceſſariò intendi per modum actionis, ſed per modum objecti; à quo voluntas malitiam haurit, quomodocumque tandem illud amet. Unde qui ita eſt diſpoſitus, ut liberè peccaret, ſi ſciret ibi eſſe peccatum, continuò peccati reus efficitur.

§. II.

Secunda Aſſertio.

VIII. Dico ſecundò. Ad validitatem ſacramenti ſufficit in Miniſtro intentio virtualis: actualis verò, etſi optima ſit, non tamen neceſſariò requiritur. Prior pars prob. primò. Nam intentio virtualis, ratione actus ab ipſa ſecuti, & imperati, ſufficienter, ac verè influit in actum ſacramentalem, ut fiat liberè, & humano modo. Secundò. Sufficit intentio virtualis ad alios actus humanos, puta, ad orationem; ergo &c.

Poſterior quoque pars probatur. Nam etſò actualis intentio ſit ſtudioſè procuranda à Miniſtro, dum confert ſacramentum; illam tamen habere non eſt totaliter in noſtra poſitum poteſtate

poteſtate: imò ſæpè dum res ſanctiſſimas tractamus, & tota mentis, & cordis intentione eas peragere conamur, ad alia involuntariè mens noſtra rapitur, ut experientiâ notum eſt; ergo ſi actualis explicita intentio requireretur ad valorem ſacramenti, ſemper, vel ſaltem ſæpè poſſemus de valore dubitare, quia ſæpe rapitur mens noſtra ad alia, etiam nobis non volentibus; rapitur ſecundùm diverſitatem viſorum, & objectorum, quæ nobis præſentantur. Non eſt autem credibile, Chriſtum voluiſſe ſua ſacramenta cum tanta incertitudine miniſtrari.

Hoc expreſſit S. Tho. 3. *p. q.* 64. *a.* 8. *ad* 3. Ubi poſtquam (ut §. præcedente retulimus) dixit: *Cùm ſacerdos accedens ad baptizandum intendit facere circa baptizandum, quod facit Eccleſia; ſi poſtea in ipſo exercitio actus cogitatio ejus ad alia rapiatur, ex virtute primæ intentionis perficitur ſacramentum.* Quibus verbis ſtatuit, intentionem virtualem ſufficere. Poſtea ſubjungit: *Quamvis ſtudioſè curare debeat ſacramenti Miniſter, ut etiam actualem intentionem habeat. Sed hoc non eſt totaliter poſitum in hominis poteſtate: quia præter intentionem, cum homo vult multum intendere, incipit alia cogitare, ſecundùm illud, Pſalm.* 39. Cor meum dereliquit me.

IX. Hic tamen notandum cenſeo cum noſtro Natali Alexandro, *Tom.* 1. *Theol. moral. l.* 2. *de Sacram. in genere, c.* 7. *a.* 3. *propoſit.* 3. pro majori quiete animi, cautè diſtinguendum eſſe inter attentionem, ſeu intentionem mentis, & intentionem voluntatis: ſæpe enim contingit, ut ceſſet actualis attentio mentis, & adhuc ſecretè perſeveret intentio voluntatis. Cùm enim voluntas propenſione ſuâ feratur ad rem aliquam, etiamſi mens non attendat; dici poteſt, eſſe in eo, qui agit actualem ſaltem exercitam rei agendæ intentionem. Ita qui ambulat, & cum alio colloquitur, mente advertit ad ea de quibus loquitur; & ſæpe de ambulatione non cogitat, cùm tamen ambulare actu velit. Sic Sacerdos, verbi gratia, qui poſuit particulas conſecrandas in altari, & Miſſam proſequitur; mente advertit ad ea, quæ in Miſſa facit, & etiam ad verba conſecrationis; & tamen ſæpe contingit, quòd de illis particulis conſecrandis non cogitet: cùm tamen eas conſecrare velit, & de facto conſecret.

DUBIUM IV.

Quid debeat Intendere Miniſter dum Conficit Sacramentum.

§. I.

Reſolutiones Dubii.

I. MOdò ad objectum intentionis requiſitæ ad validitatem ſacramenti progredimur, de quo controverſia eſt etiam inter Catholicos. Ambroſius enim Catharinus, & alii putarunt, requiri quidem intentionem faciendi quod facit Eccleſia; ſed faciendi materialiter, non formaliter, ideſt, requiri intentionem adhibendi ritus, ac cæremonias externas ab Eccleſia præſcriptas; non tamen intentionem conferendi ſacramentum nomine Chriſti principaliter operantis. Addentes, quòd dummodo Miniſter ſeriò hanc habeat intentionem faciendi exteriùs, & ſeriò faciat de facto, quod facit Eccleſia; etiamſi interiùs heberet intentionem illudendi, & ſacramentum non conficiendi: dummodo, hæc intentio non prodeat exteriùs, adhuc validè conferat Sacramentum. Quam opinionem hiſce temporibus multi ex Gallis tenent, & præſertim Juenin, noſter Serrii in Vindiciis, & Vindiciarum Vindiciis Ambr. Catharini. Ut tamen ordinatè procedamus

II. Dico primò. Ad validitatem ſacramenti non eſt neceſſaria in Miniſtro intentio conferendi effectum ſa-

cramenti, puta, gratiam, aut characterem. Prob. primò. Nam Conc. Florentinum, & Trident. relata, & referenda, in Miniſtro poſtulant quidem Intentionem faciendi, quod facit Eccleſia; non tamen faciendi propter finem, quem intendit Eccleſia, & effectum quem actione ſacramentali intendit producere; ergo hæc intentio non eſt neceſſaria.

Secundò prob. Si ejuſmodi intentio requiretur, ſequeretur, Miniſtros hæreticos, Lutheranos, Calviniſtas, & etiam Paganos, qui negant ſacramenta gratiam, & characterem producere, dum conferunt Baptiſmum, invalidè ipſum conferre; & conſequenter baptizatos ab eis, etiam ſecundùm inſtitutionem Chriſti, eſſe iterum baptizandos: ſed hoc eſt contra praxim Eccleſiæ, quæ revertentes à præfatis hæreſibus, & baptizatos à Paganis non rebaptizat; ergo &c. Maj. patet. Nam præfati Hæretici, aut Pagani non habent certè voluntatem conferendi per Baptiſmum gratiam, aut characterem, cum negent, hos effectus per Baptiſmum produci — Hoc idem confirmat S. Auguſt. *Epiſt.* 98. olìm 23. *ad Bonifac. Epiſc.* his verbis: *Nec illud te moveat, quòd quidam non eâ fide ad Baptiſmum percipiendum parvulos ferunt, ut gratiâ ſpirituali ad vitam regenerentur æternam .... Non enim propterea illi non regenerentur, quia non ab iſtis hac intentione offeruntur.* Hinc Concilia Rhotomagenſe anno 1581. & Aquenſe anno 1585. vetuerunt, ne etiam ſub conditione iteretur Baptiſma datum à Calviniſtis; quamvis non habeant intentionem baptizandi in remiſſionem peccatorum, hoc eſt, ut per Baptiſmum peccata deleantur.

III. Nec dicas. Miniſter, qui non vult conferre effectum Baptiſmi, non videtur habere intentionem, quam habet Eccleſia. Nam hæc habet intentionem Cathecumenos per Baptiſmum juſtificandi: ſed qui non habet intentionem Eccleſiæ non facit ſacramentum validum, cùm, ut dicemus, hoc indiſpenſabiliter requiratur; ergo &c.

Nam reſpondeo, diſt. maj. Intentionem ultimam Eccleſiæ, co. maj. Intentionem proximam, nego maj. Intentio proxima Eccleſiæ eſt conferre, & applicare ſacramentum, ſecundùm inſtitutionem Chriſti; & hoc intendere debet qui batizat. Intentio ultima Eccleſiæ eſt, per Baptiſmum, Cathecumenum regenerare: & hoc non dependet ab intentione Miniſtri. Nam ſi ſemel volens legitimè baptizat; ex Baptiſmo debitè collato, velit, nolitue Miniſter, ſequitur ex divina inſtitutione productio characteris, & gratiæ ſanctificantis (niſi ex parte ſuſcipientis ei ponatur obex) ſicut cum ignis admovetur pulveri, velit nolitue miles, pulvis abit in flammam.

IV. Dico ſecundò. Ad validitatem ſacramenti requiritur in Miniſtro intentio faciendi, quod facit Eccleſia, non merè materialiter; ideſt, faciendi actionem illam externam, quam facit Eccleſia: ſed formaliter, ideſt, faciendi actionem illam, ut ſacramentalem, ſeu conferendi ſacramentum. Unde ſi quis exteriùs ſeriò perageret omnia, quæ ad Baptiſma conferendum peragenda ſunt; interiùs tamen contrariam intentionem haberet, ac intra ſe diceret, ac ſtatueret, nolo hac actione facere, quod facit Eccleſia, puta, nolo baptizare; irritum rederet ſacramentum.

Hanc ſententiam eligo tanquam tutiorem, ac probabiliorem, maximè poſtquam Alexander VIII. die 7. Septembris 1690. inter alias damnavit hanc propoſitionem, num. 28. *Valet Baptiſmus collatus à Miniſtro, qui omnem ritum externum, formamque Baptiſmi obſervat, intus verò in corde ſuo reſolvit, non intendo facere, quod facit Eccleſia.*

V. Non latet, contrariæ ſententiæ Patronos, ut hanc condemnationem declinent, aſſerere, eam propoſitionem damnari, quia nimis univerſaliter loquitur; cùm comprehendat illum, qui

qui jocosè, ac mimicè ponit totum ritum externum Baptiſmi ſinè intentione, qui certè nihil conficit: cum quo tamen ſtat, quòd ſit vera, & non proſcripta, ſi intelligatur reſtrictè ad eum, qui ritum externum ſeriò peragit — Sed cur non potiùs dicemus mentem Pontificis, damnando illam propoſitionem univerſaliter, voluiſſe damnare aſſerentes, Baptiſmum valere ſive ritus exterior ſeriò, ſive mimicè, ac jocosè peragatur: ſi Miniſter intra ſe reſolvat, non intendo facere quod facit Eccleſia? Eo vel maximè, quòd Baptiſmum jocosè collatum non valere, contra Lutherum jam ſtatuerat Concilium Tridentinum ſupra citatum. Credendum ergo potiùs eſt, ibi condemnari Aſſertum quorumdam Catholicorum, qui dicebant valere talem Baptiſmum, dummodo res ſeriò perageretur: etiam contrariâ ſtante intentione faciendi rem ſacram, ſeu id, quod facit Eccleſia.

VI. Prior ergo pars, nempe, requiri intentionem in Miniſtro faciendi, quod facit Eccleſia, probatur ex Martino V. qui conceptis terminis, anno 1418. in fine Concil. Conſtant. eam tradit. Ex Eugenio IV. qui anno 1439. eam pariter docet in Conc. Florent. *Decret. de Un. Arm.* & tandem ex Conc. Trident. *Seſſ. 7. de Sacr. in genere, Can. 11.* quæ ſuperiùs, *Dub. 1. §. 2.* retulimus.

Prob. autem ſic. Ut ſacramentum validè conferatur, debet, qui adminiſtrat, ſe gerere ut Chriſti, & Eccleſiæ Miniſtrum, juxta illud Pauli, 1. Cor. 4. v. 1. *Sic nos exiſtimet homo, ut Miniſtros Chriſti, & diſpenſatores myſteriorum Dei*: ſed niſi quis velit facere quod facit Eccleſia, & Chriſtus inſtituit, non ſe gerit, ut Chriſti, & Eccleſiæ Miniſter. Is enim ſe gerit ut Eccleſiæ Miniſter, & Chriſti, qui Chriſti, & Eccleſiæ legibus obtemperat: is autem obtemperat, qui facere vult, quod præcipit Chriſtus, & Eccleſia. E contra verò qui non vult facere quod Chriſtus inſtituit, & facit Eccleſia, legibus Eccleſiæ non ſe ſubjicit, nec ut Chriſti Miniſtrum ſe gerit; ergo &c.

VII. Dices. Hæreticus dum baptizat, non intendit facere quod facit Eccleſia Chriſti, nempe, Romana, quæ ſola vera Chriſti Eccleſia eſt; ſed intendit facere id, quod fit in ſua Eccleſiâ, quæ Eccleſia Chriſti non eſt, ſed Antichriſti; & tamen validè baptizat; ergo &c.

Reſpondeo, neg. abſolutè maj. Hæreticus enim baptizans intendit facere quod facit Eccleſia vera, & Chriſti: & intantùm non intendit facere, quod fit in Eccleſia Romana, ſed in ſua; quia ſuam, non Romanam, exiſtimat eſſe Eccleſiam veram, & Chriſti. Unde ejus intentio dirigitur ad faciendum, id quod facit Eccleſia Chriſti; licèt decipiatur in judicando, quæ nam in particulari ſit vera Chriſti Eccleſia, qui error non obeſt validitati ſacramenti; cum ſit error in conceptu materiali Eccleſiæ tantùm, non in formali.

VIII. Secunda verò pars, in qua eſt difficultas, prob. primò ex dictis. Nam qui ſe gerit ut Miniſter Chriſti, & Eccleſiæ, debet ſuam intentionem conformare intentioni Chriſti, & Eccleſiæ; agit enim nomine utriuſque: ſed intentio Chriſti, & Eccleſiæ in conferendis ſacramentis non eſt facere actionem externam utcumque, ſed ſacram, & ſacramentalem, non profanam; ergo ut Miniſter gerat ſe, ut Miniſtrum Chriſti, & Eccleſiæ, debet velle facere actum externum, ut ſacrum, & ſacramentalem: aliàs nec aget in nomine Chriſti, & Eccleſiæ, ſed nomine proprio; nec ſe geret, ut Miniſter. Sicut ſi eleemoſynarius Principis ſtipem eroget, non intendens eam erogare nomine Principis, ſed ſuo; eam non erogat de pecunia Principis, ſed de propriâ, quamvis exteriùs ſe gerat ut Miniſtrum.

IX. Reſpondebis, Miniſtrum intendentem ponere actum externum, velle actum à Chriſto inſtitutum; ac pro-

per totum panem, & totum vinum, quod eſt in menſa — Tertiò. Cum quis ancillam conducens dicit: *Accipio te in meam*, intelligens ancillam; & ancilla reſpondet: *Accipio te in meum*, intelligens dominum, faceret matrimonium cum ancilla.

Sequeretur etiam: quòd intendens conſecrare has decem tantùm particulas de præſentibus, non verò illas alias pariter præſentes; omnes conſecraret, ſi ſuper omnes exteriùs formam conſecrationis proferret — Rurſus: quòd qui ſincerè volens baptizare puerum moribundum, non manifeſtando ſe eſſe Chriſtianum; ſi exteriùs fingeret ſe joco abluere puerum, & proferret formam Baptiſmi, addens, ſic baptizant Chriſtiani; non valeret Baptiſmus: quod tamen nemo dixerit.

§. II.

Fundamenta Contraria.

XIII. IN favorem ſententiæ aſſerentis, ad validitatem ſacramenti non requiri intentionem internam faciendi ſacrametum; ita ut ſi iſta deſit, imò Miniſter interiùs habeat contrariam intentionem, adhuc valeat ſacramentum.

Objicitur primò, ſic. Scriptura, Traditio, & Patres loquendo de ſacramentis numquam de intentione internâ requiſitâ ad validitatem eorum meminerunt. Imò Patres in dubiis, quæ circa validitatem ſacramenti oriebantur, ſoliciti fuerunt inquirere: an fuiſſet cum debita formâ, & materiâ collatum: an Miniſter feriò ſe geſſiſſet, an tantùm ludicrè: an verò habuiſſet intentionem faciendi ſacramentum, vel illam retinuiſſet, numquam quæſiverunt; ergo ſignum eſt, eos non exiſtimaſſe, intentionem Miniſtri eſſe neceſſariam.

XIV. Reſpondeo, quantùm ad Scripturam, colligi neceſſitatem intentionis ad validitatem ſacramenti. Tùm *Matth. ultimo*, ubi Chriſtus Apoſtolos mittens ad prædicandum, & baptizandum dixit: *Euntes docete .... baptizantes eos in nomine Patris &c.* Tùm Lucæ 22. ubi præcipiens Apoſtolis, ut Euchariſtiam conficerent, ait: *Hoc facite in meam commemorationem.* Ex quibus ſic. Quando præcipitur fieri aliquid in nomine, aut in commemorationem alterius; non præcipitur ſolùm opus externum, ſed animus, & intentio: nempe, ut non ſolùm agat, ſed ut velit agere nomine, & tanquam Miniſter ejus.

Quantùm verò ad Traditionem, & Patres: adhuc ex hoc capite colligimus neceſſitatem intentionis in Miniſtro. Primò ex facto Athanaſii ſupra relato. In quo exorto dubio in altero Alexandrino de validitate Baptiſmi ab Athanaſio ludente collato; Alexander Epiſcopus ſolicitus fuit de intentione Athanaſii: cùmque is reſpondiſſet, ſe intendiſſe facere quod faciebat Epiſcopus Alexandrinus, quievit. — Non tamen fuerunt Patres, in omni caſu dubii circa validitatem ſacramenti ſoliciti quærere de intentione; ſed an adhibita eſſet legitima materia, & forma; & an feriò, an joco: quia his poſitis, arguitur, illum, qui omnia hæc adhibuit, habuiſſe veram, ac ſinceram intentionem faciendi quod Chriſtus inſtituit. Cæterum apud Veteres de intentione Miniſtri dubitatum fuiſſe, teſtis eſt Auguſtinus, *l. 7. de Bapt. contra Donat. c.* 53. ſupra relatus, *Dub.* 2. §. 3. ubi non audet definire: an Baptiſmus ludicrè, ac mimicè collatus valeat, nec ne (quod idem fuit, ac dubitare: an Miniſter ſic conferrens habuerit intentionem baptizandi) ſed expectandam eſſe, dicit, ac implorandum revelationis oraculum. Hoc autem oraculum habuit Eccleſia in Florentino, & Tridentino adunata, quibus acceſſit Alexandri VIII. decretum. Unde non eſt amplius de hoc dubitandum, quamvis Antiquis licuerit dubitare.

XV. Objiciunt ſecundò. S. Tho-

qui 3. *p. q.* 64. *a.* 8. *ad* 2. relatâ opinione eorum, qui volebant mentalem intentionem in Miniſtro requiri, ut ſacramentum valeat; eâque rejectâ, ſic ait: *Et ideo alii meliùs dicunt, quòd Miniſter ſacramenti agit in perſona totius Eccleſiæ, cujus eſt miniſter; in verbis autem, quæ profert, exprimitur intentio Eccleſiæ, quæ ſufficit ad perfectionem ſacramenti; niſi contrarium exteriùs exprimatur ex parte Miniſtri, vel recipientis ſacramentum.* — Clariùs hoc expreſſerat idem S. Tho. *in* 4. *diſt.* 6. *q.* 1. *a.* 2. *qu.* 1. *ad* 2. *In Baptiſmo, & in aliis ſacramentis, quæ habent in forma actum exercitum, non requiritur mentalis intentio; ſed ſufficit expreſſio intentionis per verba ab Eccleſia inſtituta. Et ideo ſi forma ſervatur, nec aliquid exteriùs dicitur, quod intentionem contrariam exprimat, baptizatus eſt.* Quibus Auctores contrarii pro ſe ſtare S. Thomam gloriantur.

XVI. Immeritò tamen. Nam primò S. D. 3. *p. q.* 64. inſtituit articulum 8. in quo quærit: an intentio Miniſtri requiratur ad perfectionem ſacramenti: quod etiam quærit, in 4. *ſent.* loco ab Arguente citato; & utrobique reſolvit affirmativè. Et ratio, quam adducit, eadem eſt, ac quâ uſi ſumus ſupra: nimirum, ex neceſſitate determinandi formam ad eſſe ſacramentale. Quâ etiam utitur, in 4. loco citato, *qu.* 1. ubi dicit: ad ſacramentum concurrere *Miniſtrum, formam verborum, & materiam: hæc autem non poſſunt colligari ad invicem, ut ſint una cauſa, niſi per intentionem baptizantis; qui ſcilicet formam ad materiam applicat, ſuum verò miniſterium ad utrumque, & totum hoc ad ſacramenti collationem; & ideo requiritur intentio baptizantis.*

Secundò. 3. *p. q.* 64. *a.* 8. citato, *ad* 1. dicit, Miniſtrum, quia eſt inſtrumentum animatum, debere ſe ipſum per intentionem movere, *Quâ ſe ſubjiciat principali agenti; ut ſcilicet intendat facere, quod facit Chriſtus, & Eccleſia.* Quod dicit etiam, in 4. *diſt.* 6. *q.* 1. *a.* 2. *qu.* 1. *ad* 1.

Tertiò. 3. *p. q.* 64. *a.* 8. citato, *ad* 3. dicit, non eſſe neceſſariam intentionem actualem, ſed eam ſufficere, quâ initio operis: *Puta, cum ſacerdos accedens ad baptizandum, intendit facere circa baptizandum, quod facit Eccleſia.* Idem docet *a.* 9. *ad* 1. nempe, verum eſſe ſacramentum, etſi Miniſter non credat aliquid valere; dummodo intendat facere, quod facit Eccleſia. Et *art.* 10. dicit, tolli veritatem ſacramenti, cum aliquis *Non intendit ſacramentum conferre, ſed deriſoriè aliquid agere .... præcipuè quando intentionem ſuam exteriùs manifeſtat.* Hæc enim poſteriora verba indicant, à fortiori ſacramentum eſſe nullum; quando intentio jocandi exprimitur exteriùs, quàm cum retinetur interiùs. Nam hoc modo ſacramentum eſt nullum ſolùm coram Deo: illo autem modo eſt nullum, & coram Deo, & coram hominibus.

XVII. Reſpondendum eſt ad ea, quæ ex S. Doctore objiciuntur, advertendo: S. Doctorem reſpondere, locis citatis, objectioni, quæ probabat: quòd ſi ad veritatem ſacramenti requiritur intentio Miniſtri; cùm hæc, utpotè interna, nobis nota non ſit, ſemper anxii eſſemus de veritate, ac validitate ſacramenti. Cui argumento reſpondet: ad nos certificandos ſufficere quòd Miniſter in perſona totius Eccleſiæ proferat verba; quorum prolatione, niſi contrarium exprimat, credere debemus eum habere intentionem Eccleſiæ, nimirum, tali actu faciendi, quod facit Eccleſia. Unde S. Th. citatis locis, loquitur de certitudine, & veritate ſacramenti non abſolutè, & in ſe, ſed quoad nos; quaſi dicat; quotieſcumque per verba Miniſtri ſeriò prolata exprimitur intentio Eccleſiæ, & contrarium exteriùs non exprimitur; ſumus moraliter certi, in Miniſtro intentionem non deeſſe, & verum nobis conferri ſacramentum. Sicut, qui videt hoſtiam publicæ adoratio-

rationi expoſitam, eſt moraliter certus, eam eſſe conſecratam, & tenetur eam adorare; quamvis contingere poſſit, eam non eſſe revera conſecratam. Ita mentem S. Thomæ exponunt Cajetanus, Soto, Suarez, Becanus, aliique.

Ne autem quis amplius de S. Doct. mente dubitare poſſit legat ipſum, *Opuſc.* 8. quod eſt de Eccleſiæ Sacram. ubi hæc habet: *Requiritur etiam in quolibet ſacramento perſona Miniſtri conferentis ſacramentum cum intentione conferendi & faciendi, quod facit Eccleſia; quorum trium ſi aliquid deſit, ideſt, ſi non ſit debita forma verborum, & ſi non ſit debita materia: & ſi Miniſter ſacramenti non intendit ſacramentum conficere, non perficitur ſacramentum.* Ubi S. Doct. expreſsè requirit intentionem, non merè faciendi actum externum, ſed *conferendi ſacramentum.*

XVIII. Tertiò objiciunt Innocentium IV. in Cap. *Si quis puerum*, de Baptiſmo, dicentem, Baptiſmum eſſe ratum, etſi Miniſter *Contrarium gereret in mente, ſcilicet non facere, quod facit Eccleſia.*

Reſpondeo, Innocentium ſolùm ſignificare, quòd non ſit neceſſe, ut Miniſter intendat idem quod Eccleſia, quantùm ad effectum ſacramenti. Nam quòd requirat intentionem faciendi, quod facit Eccleſia, quantùm ad actum ſacramentalem, ex verbis ejus patet. Ait enim: *Non eſt neceſſe, quòd baptizans ſciat, quid ſit Eccleſia ..... nec quod gerat in mente facere, quod facit Eccleſia: imò ſi contrarium gereret in mente, ſcilicet, non facere, quod facit Eccleſia, ſed tamen facit, quia formam ſervat; nihilominùs baptizatus eſt, dummodo baptizare intendat.* Vult ergo Innocentius, ut Baptiſmus valeat, neceſſe eſſe, quòd Miniſter baptizare intendat, hoc eſt, facere actionem ut ſacramentalem: quidquid ſit, an velit eâ actione gratiam Baptiſmo conferre, ſicut vult Eccleſia.

XIX. Quartò objiciunt. Si requireretur intentio mentalis, & interna Miniſtri ad perficiendum ſacramentum, ſemper eſſemus incerti, an validè ſimus baptizati: & ſalus hominis penderet ab arbitrio Miniſtri ſæpè impii: quod eſt valde durum.

Confirmatur ex Chryſoſtomo, *Homil.* 85. *in Joan.* dicente: *Non eſt juſtum propter alterius malitiam, ad ſalutis noſtra ſacramenta cum fide accedentes, offendi* — Si dicas, Chryſoſtomum ſolùm velle, ſacramenta in ſui efficacia, & valore non pendere à probitate Miniſtri.

Contra. Ergo neque ab intentione ejuſdem. Probo conſ. Ratio enim Chryſoſtomi eſt: quia non eſt juſtum, ut alterius malitia alteri noceat: at noceret malitia Miniſtri intentionem retinentis, ſi iſta requireretur ad validitatem ſacramenti; ergo &c.

XX. Reſpondeo, diſt. ant. certi certitudine metaphiſicâ, vel phyſicâ, co. ant. Morali, nego ant. Poſitâ enim neceſſitate mentalis intentionis in Miniſtro ut validè conferat adhuc habemus certitudinem moralem, (qua majorem in hac vita habere non poſſumus) de validitate ſacramenti, ut ſupra dicebamus. Quod enim Miniſter ſit ita impius, ut dum ſeriò peragit, quod peragit Eccleſia in Baptiſmo, ita retineat intentionem, ut intra ſe efficaciter ſtatuat ſe nolle baptizare; rariſſimè accidere poteſt. Imò cùm etiam contingere poſſit, ut dum ſeriò peragit actionem externam, interiùs intendat jocari, ac ludere; quid in hoc caſu dicent Adverſarii? Valebit ne ſacramentum? Si ſic; ergo valebit ſacramentum abſque omni prorſus intentione collatum, ſed purè jocando, ut voluit Lutherus. Si non; ergo etiam datâ eorum ſententiâ, ſalus noſtra poſita eſt in arbitrio Miniſtri ſæpe impii.

XXI. Ad Confirm. ex Chryſoſt. benè reſponſum eſt. Cùm enim Sacerdos inſtrumentalis cauſa ſit, unde ibi dicit, quòd *manus, & linguam præbet*: ſequitur, eum non agere in nobis ſanctitatem vi propriæ ſanctitatis; ſed vi ſanctitatis Chriſti, cujus eſt inſtru-

mentum

mentum, & à quo movetur. — Neque eſt ſimile de intentione. Nam primò: ſi ad validitatem ſacramenti requireretur ſanctitas Miniſtri; cùm plurimi mali ſint, imò nemo in hac vità certus ſit, an bonus, vel malus ſit; omnia ſacramenta eſſent in incerto poſita: at intentio omnibus adeſt, neque ulla eſt ratio, cur quis, dum agit, intentionem agendi habere nolit. — Secundò: quia juſtum eſt, ut ſacramenta non pendeant ab ea qualitate, quæ non eſt neceſſaria miniſterio; ſanctitas autem miniſterio neceſſaria non eſt: cui quidem neceſſaria eſt intentio, ut Miniſter humano modo operetur, ut ſupra dictum eſt.

XXII. Quintò, Objiciunt, & poteſt eſſe replica. Miniſter ſacramenti agit ut inſtrumentum: ſed in inſtrumento non requiritur intentio propria, ſed ſatis eſt intentio ſui principalis: quia inſtrumentum non agit, ut ſe movens, ſed ut motum ad finem principalis agentis; ergo &c.

Confirmatur. Miniſtri Eccleſiæ ſe habent, ut alicujus Reipublicæ Legati, Judices, & Miniſtri: ſed hi poſſunt implere validè munus ſuum, dummodo illud exteriùs ſeriò agant; etſi interiùs non intendant id facere nomine ſuæ Reipublicæ. Legatus enim miſſus ad accipiendum dominium nomine Reipublicæ; verè accipit, ſi exteriùs omnia faciat, quæ facienda ſunt, nec exteriùs contrarium exprimat: quamvis interiùs apud ſe contrarium mente ſtatuat. Idem de Judice ferente ſententiam. Idem de publico Notario. Cur ergo non idem dicatur de Miniſtro Eccleſiæ? Eo vel maximè: quòd Chriſtus, *Matth. ultimo*, ſicut conſtituit Apoſtolos Miniſtros Baptiſmi; ita eos conſtituit Miniſtros prædicationis: *Euntes docete, baptizantes:* ſed valet prædicatio abſque intentione prædicantis ſeriò agentis; ergo valebit etiam Baptiſmus &c.

XXIII. Reſpondeo ex S. Th. 3. *p. q.* 64. *a.* 8. *ad* 1. & in 4. *diſt.* 6. *q.* 1. *a.* 2. *q.* 1. *ad* 1. quòd Miniſter ſacramenti eſt inſtrumentum, non qualecumque, ſed animatum, & rationale. Quamvis autem in inſtrumentis inanimatis, & irrationalibus non requiratur intentio producendi effectum, cùm non ſe moveant, ſed tantùm moveantur à principali agente; in inſtrumento tamen animato, & rationali, præter motionem principalis agentis, requiritur propria intentio, quâ ſe ſubiiciat tali motioni ad finem, ad quem movetur: ideoque quod intendat facere id, quod faciendum aſſumitur à Chriſto, & ab Eccleſia.

XXIV. Ad Confirm. dico, multis modis poſſe hominem aſſumi, ut inſtrumentum alterius. Primò: quoad ſola membra corporalia; ut ſi quis utatur manu alterius ad aliquid faciendum, aut cogat illum ferre pondus: & hoc poteſt fieri abſque ulla ejus voluntate. Secundò: quoad membra corporalia, & potentias ſenſitivas; ut ſi quis jubeat ſervum aliquid legere, aut ſcribere, aliquid alteri ſignificare, aut renuntiare quid viderit, aut excubare, vel reſpicere: & ad hoc ſufficit voluntas, quâ velit actum exteriorem facere. Nam etſi non intendat legere ſignificanter, aut ſcribere, vel nomine domini ſui renuntiare, excubare, adhuc muneri impoſito ſatisfacit; quia non utitur Dominus, niſi ejus linguâ ad loquendum, vel manu ad ſcribendum, & hoc modo aſſumitur à Republica Legatus, Interpres, Notarius. Quare etſi deſit eis intentio, adhuc implent munus ſuum, faciendo actum externum præceptum. — Tertiò; Miniſter aſſumi poteſt, ut agat etiam ſecundùm rationem; ſic, ut poteſtate à Domino acceptâ, vices ejus gerat ſuo tamen utens judicio, & arbitrio: & hoc modo conſtituuntur Præſides, & Judices, ut Reipublicæ nomine jus dicant, & juſtitiam adminiſtrent. In iſtis autem aſſumitur non ſolùm corpus, & ſenſus, ſed etiam prudentia, & voluntas: & in his requiritur neceſſariò non ſolum poteſtas, & actus exterior, ſed etiam intentio, & vo-

luntas,

Digitized by Google

luntas: ſinè quâ abſolutus à Judice, licèt exteriùs videatur abſolutus, verè tamen abſolutus non eſt. Miniſtri ergo ſacramentorum ad hoc tertium genus pertinent. Unde *Matt.* 24. *v.* 45. in Miniſtro fidelitas, & prudentia requiritur: *Fidelis ſervus, & prudens, quem conſtituit Dominus ſuus ſuper familiam ſuam*. Eorum etiam arbitrio reliquit Chriſtus particulares actiones, Jo. 20. *Quorum remiſeritis &c. Quorum retinueritis &c.* Cum ergo ſint inſtrumenta per voluntatem, & intentionem; ſi hæc deſit, deſinunt eſſe Miniſtri.

Neque eſt idem de Miniſtro prædicationis. Nam prædicatio de ſe talis eſt, ut, velit nolit, qui eam effundit, auditorem inſtruat. At actio exterior, ut ſit ſacramentalis potiùs quàm indifferens, debet determinari per intentionem Miniſtri. Verba enim non determinarent materiam ad ſignificandam rem ſacram, ſi deeſſet intentio: hæc enim eſt, quæ proximè formam determinat, & mediante formâ materiam — Noto autem, hanc inſtantiam, quæ eſt Lutheri, habere quidem vim apud ipſum; qui, ut vidimus, vult, verba ſacramentorum eſſe verba concionatoria, apta solùm ad excitandam fidem in audiente, & ſuſcipiente: non verò in ſententia Catholicorum tribuentium verbo ſacramentali vim, & efficaciam. Hanc autem, ut habeant, requiritur in Miniſtro poteſtas, & voluntas, ſinè quibus non operantur.

XXV. Sextò Objiciunt. Si ad validitatem ſacramenti requireretur intentio interna conficiendi ſacramentum; contingere poſſet caſus, quòd Eccleſia deficeret: quia in ea nullus eſſet Sacerdos, ſeu Miniſter legitimus. Quod probant, ſic: Detur caſus, quòd Joannes ampliſſimæ Diæceſis Epiſcopus, fuerit ordinatus in Presbyterum, & in Epiſcopum à non habente intentionem ipſum ordinandi; non erit verè ordinatus, nec verè Epiſcopus in noſtra ſententiâ. Si autem iſte per longum tempus Eccleſiæ ſuæ præſit; ita ut omnes illius Diæceſis Sacerdotes ab ipſo ſint ordinati: fiet, ut omnes illius Diæceſis Sacerdotes ſint chimerici Sacerdotes, ſicut ille chimericus eſt Epiſcopus. Cùmque eadem ſuppoſitio, quæ pro una Diæceſi fit, non implicet, ut fiat pro uno Regno, imò pro toto orbe Chriſtiano; fieri poterit, ut non ſit impoſſibilis caſus, quòd nulli in Eccleſia ſint Paſtores, & proinde nulla ſit Eccleſia.

Rurſus: in hac ſententiâ vix poterit contra hæreticos perpetua Eccleſiæ viſibilitas demonſtrari. Cùm, ſi requiratur intentio mentalis in Miniſtro, nil certi de Miniſtrorum conſecratione, & Fidelium Baptiſmate ſtatui poſſit.

XXVI. Hoc argumentum, cui maximè fidit eruditiſſimus Juvenin, retorqueri, ut puto, in ipſum poteſt. Ipſe enim, ut à Luthero recedat, aliquam intentionem in Miniſtro ponere debet faciendi ſaltem illum ritum externum ſeriò. Ponamus ergo, quòd Miniſter, qui baptizavit, aut ordinavit dictum Joannem in Epiſcopum; licèt exteriùs ſeriò ſe geſſerit, interiùs tamen jocandi animum habuerit: Joannes ille nec erit verè baptizatus, nec vere ordinatus. Quo poſito, ſi Joannes longo tempore præſit ſuæ Eccleſiæ, ut omnes illius Sacerdotes ordinaverit; omnes ab ipſo ordinati erunt chimerici Sacerdotes, ſicut ipſe eſt chimericus Epiſcopus. Cùmque hæc ſuppoſitio fieri poſſit pro tota Eccleſia; fieri poterit, ut in tota Eccleſia nullus eſſet Sacerdos — Retorqueri etiam poteſt in caſu, quo dictus Joannes, dum fuit ordinatus, non habuiſſet intentionem ſuſcipiendi Ordinem; quam tamen in ſuſcipiente, eſtò non in conferente ſacramentum, Adverſarii requirunt.

XXVII. Dico ergo: quòd eſtò dicta ſuppoſitio metaphyſicè, & abſolutè impoſſibilis non ſit; redditur tamen impoſſibilis, ſtante promiſſione Chriſti, quâ promiſit ſuam Eccleſiam

non

non defecturam, & portas inferi contra ipſam non prævalituras. Quare licèt poſſet dari caſus, quòd permittat Deus, unum, aut alterum Sacerdotem invalidè, quia ſine intentione, ordinatum fuiſſe; non tamen hoc permittet in tota Eccleſiâ, omnibuſque ejus Sacerdotibus.

Ad id, quod additur, reſpondeo, invictè nos poſſe contra hæreticos Eccleſiæ viſibilitatem demonſtrare. Quia eſtò nil certi, pluſquàm moraliter, poſſimus ſtatuere de hujus, vel illius Sacerdotis ordinatione; certi tamen ſumus de collectione omnium Sacerdotum: nempe, in noſtra Eccleſiâ veros eſſe Sacerdotes, eoſque in ea numquam defecturos.

XXVIII. Septimò objiciunt. Valet Baptiſmus ab Atheo collatus: ſed is non intendit facere, neque quod facit Eccleſia, neque quod facit Chriſtus, aut Deus; cùm hæc omnia ipſe pertinaciter neget, putetque hæc nomina, *Eccleſia*, *Chriſtus*, *Deus*, *Sacramentum* eſſe chimerica: nullus autem agit ſincerè, ut Miniſter, aut nomine alterius, quem credit non eſſe, ſed eſſe commentum, aut chimeram.

Reſpondeo, diſt. min. Non intendit intentione particulari, & inefficaci, conc. min. Generali, & in illo actu efficaci, nego min. In Atheo ergo, dum ſeriò vult baptizare, duæ voluntates, ſeu intentiones ſunt. Una, quâ nec Eccleſiam, nec Chriſtum, nec Deum vult agnoſcere: & hæc eſt voluntas particularis. Altera, quâ de facto hìc & nunc vult baptizare, & quâ in hoc actu vult ſe ſubjicere intentioni Eccleſiæ, & inſtitutioni Chriſti, & de facto ſe ſubjicit: & hæc eſt intentio generalis. Quia verò intentio generalis prævalet particulari: ideo in Atheo baptizante, intentioni particulari ejus prævalet intentio faciendi quod facit Eccleſia. Ex quo fit, quòd particularis intentio, in concurſu hujus, redditur inefficax: & licèt videatur iſti contradicere, illi tamen cedit, & quodammodo mentitur iniquitas ſibi. Dum enim intra ſe dicit, ſe nolle facere; reverâ vult, ac deliberatè facit, quod facit Eccleſia, & Chriſtus. Qui diſcurrendi modus videtur ad bonum ſenſum trahere contrariam ſententiam, dicendo: quòd ille, qui non intendit baptizare, ſeriò tamen, ac deliberatè vult baptizare, & exteriùs baptizat, licèt intentione particulari nolit: dum tamen exteriùs agit, quod agit Eccleſia, cenſetur efficaciter velle intentione generali, ſe ſubjicere intentioni Eccleſiæ in illo actu, & ſic velle baptizare. Quod ſi Adverſarii hoc dicant non multum ab eis diſſidebimus. Et hoc multum juvabit ad pacandos piorum animos de certitudine ſacramentorum anxios.

XXIX. Octavò objiciunt. Epiſcopus, antequam ordinet, proteſtatur, ſe non habere intentionem ordinandi eos, qui debita requiſita non habent: & tamen ſi inter ordinandos aliquis ſit, qui debitis requiſitis careat, remanet verè ordinatus, quamvis ſuſpenſus ab exercitio ſui Ordinis; ergo &c.

Reſpondeo, Epiſcopum, eſtò priùs dixerit, ſe nolle ordinare eos, qui debitis requiſitis carent: attamen poſtea abſolutè, & efficaciter vult omnes, & ſingulos ordinare: unde illa proteſtatio non eſt efficax, & abſoluta, ſed inefficax, & comminatoria. Quare non eſt mirum, ſi omnes ſint ordinati.

XXX. Nonò objiciunt. Implicat ponere materiam, & formam artefacti, quin reſultet artefactum, etſi in artifice nulla adſit intentio; ergo implicat, Miniſtrum ponere materiam, & formam ſacramenti, & non ponere ſacramentum, etſi in Miniſtro nulla adſit intentio.

Si hæc ſimilitudo valeret, probaret etiam, quòd ſicut etſi artifex per jocum ponat materiam, & formam artefacti, adhuc verè reſultat artefactum; ita etiam reſultaret ſacramentum, ſi Miniſter per jocum, & non ſeriò materiam, & formam ſacramenti poneret: quod tamen Adverſarii contra Lutherum negant. — Reſpondeo

igitur,

Digitized by Google

igitur, neg. conſ. Nam artefactum reſultat naturaliter, poſitâ materiâ, & formâ; & ideo dummodò hæc ponantur, habetur artefactum. At ſacramentum non reſultat naturaliter ex rebus, & verbis, ſed mediante Chriſti inſtitutione: quæ cùm fuerit, ut non quomodocumque ponatur, ſed per verba, ut ſignificativa, non ſignificatione naturali, vel prophanâ, ſed ut ſignificativa rei ſacræ, ut ipſe inſtituit; cùmque ad hanc ſignificationem proximè determinentur per intentionem Miniſtri, ſi hæc deſit, non habetur ſacramentum.

DUBIUM V.

An in Miniſtro Requiratur Fides?

§. I.

Aliqua Prænotantur.

I. Duo hîc diſcutienda proponi poſſunt. Unum: An Miniſter, ut idoneus ſit ſacramento conferendo, debeat eſſe fidelis, idest, non Paganus, vel hæreticus, aut non ſchiſmaticus. Alterum: An Miniſter debeat eſſe juſtus, & in gratia conſtitutus, non autem in ſtatu peccati mortalis.

Rurſus: diſcutiendum proponi poteſt primò: An fides, & probitas ita requirantur in Miniſtro, ut ſinè illis ſacramentum nullum ſit. Secundò: An dato, quòd ſacramentum collatum à Miniſtro non fideli, aut non ſancto validum ſit; adhuc licitè ab eo conferatur, & licitè recipiatur. In præſenti dubio quæremus: An fides Miniſtri ſic ad ſacramentum conferendum requiratur; ut ſi conferatur à Miniſtro infideli nullum ſit. Reliqua ſequentibus dubiis ſucceſſivè diſcutiemus.

II. Circa præſentem quæſtionem: Baptiſmum ab hæreticis, aliiſque infidelibus collatum, nullum eſſe, primus omnium docuiſſe fertur Agrippinus Epiſcopus Carthaginenſis. S. Cypriani Deceſſor. habito ea de re Concilio, quod refertur ad ann. 215. Cujus meminit S. Cyprianus, *Ep.* 71. ad Quintum; & teſtatur S. Auguſt. *l.* 2. *de Bapt. contra Donat. c.* 7. & Vincentius Lirinenſis in Commonitorio, *c.* 9. Qui error ex Africa in Oriente cito propagatus magni nominis, & ſanctitate inſignes viros ſecutores habuit: inter quos Firmilianum Cæſareæ in Cappadocia Epiſcopum, & S. Dionyſium Alexandrinum, duobus etiam Conciliis, nempe, Iconienſi, & Synadenſi, circa annum 256. firmatus fuit. Quo eodem anno a S. Cypriano, tribus habitis Synodis in Africa, confirmatus fuit. De quo dicemus infra, in *Tract. de Baptiſmo*.

III. Hunc eundem errorem excitarunt ac pertinaciter auxerunt Donatiſtæ: quorum hæreſis initium ſumſit à quadam Lucilla hiſpanâ; quæ ſæpiùs à Cæciliano tunc Carthaginenſis Eccleſiæ Archidiacono reprehenſa, quòd ante ſacram Communionem deoſcularetur reliquias alicujus, etſi Martyris, nondùm tamen ut talis ab Eccleſia agniti, & approbati; odium contra Cæcilianum ingens concepit. Quare cùm is poſtea ad ſedem Carthaginenſem evectus fuiſſet, hanc ejus promotionem ferre non valens, unà cum Botro, & Cœleſtio eandem ſedem ambientibus, & vaſa Eccleſiæ ex avaritia detinentibus, nihil omiſit; ut Cæcilianum à ſede, & Epiſcopatu dejiceret. Quod, ut præſtaret, pretio, 70. Epiſcopos corrupit, qui Cæciliani ordinationem irritam eſſe pronuntiarunt; quia factam à Felice Aptangitano, ab eis accuſato, quòd tempore perſecutionis ſacros codices infidelibus tradidiſſet: in ejuſque locum Majorinum ſubſtituerunt.

Hinc ortum habuit ſchiſma, deinde hæreſis Donatiſtarum, à Donato à caſis nigris ſic dicta. Quorum palmaris error fuit: Baptiſmum extra Eccleſiam collatum nullum eſſe. Et quia Eccleſiam à toto Orbe terrarum defeciſſe, & intra ſuam ſectam unicè concluſam comminiſcebantur; ideo Catholicos à ſe

ſe deceptos, & ad ſuam ſectam venientes rebaptizabant. Contra quos S. Auguſtinus ſcripſit ſeptem libros de Baptiſmo, aliaque opera paſſim. His prænotatis

§. II.

Veritas Catholica.

IV. Dico. In Miniſtro, ut ſacramentum validè perficiat, non requiritur fides. Unde etiam ab infideli Baptiſmus validè conferri poteſt; dummodo peragat omnia, quæ ex Chriſti præſcripto peragenda ſunt. Primus, qui hanc veritatem ſtrenuè defendit, fuit S. Stephanus Papa, contra Cyprianum, alioſque Africanos; potiſſimè uſus hoc argumento ex Traditione, & conſuetudine ſumto, ſic. Eccleſia à temporibus Apoſtolorum, uſque ad Agrippinum, nunquam rebaptizavit ab hæreticis baptizatos; ergo non ſunt rebaptizandi. Verba Stephani ab eodem Cypriano quamvis animo impugnandi relata, hæc ſunt: *Si quis ergo à quacumque hæreſi venerit ad nos, nihil innovetur niſi quòd traditum eſt, ut manus illi imponatur per pœnitentiam; cùm ipſi hæretici propriè alterutrum ad ſe venientes non baptizent, ſed communicent tantùm.* Eodem argumento ſæpe utitur Auguſtinus, præſertim, *l. 2. de Baptiſmo cap. 9.* dicens: *Conſuetudinis robore tenebatur Orbis terrarum; & hac ſola opponebatur inducere volentibus novitatem.* Propterea Vincentius Lirinenſis in ſui Commonit. c. 6. Stephanum laudat, dicens, *Denique in epiſtola, quæ tunc ad Africam miſſa eſt, his verbis ſanxit: Nihil Novandum, niſi quod traditum eſt.*

V. Probatur ergo primò. Miniſter ſacramentorum operatur virtute, & auctoritate divinâ, non propriâ: ſed Deus non aufert à Miniſtro virtutem, & auctoritatem ob hæreſim, ſive infidelitatem; ergo &c. Maj. prob. Tùm ex illo, Joan. 1. v. 33. *Hic eſt, qui baptizat in Spiritu Sancto.* Unde Auguſtinus, *Tract. 5. ſuper Joann.* dicit, Chriſtum baptiſmum ſuum alicui dare noluiſſe, *Non ut nemo baptizaretur Baptiſmo Domini, ſed ut ſemper ipſe Dominus baptizaret... id eſt, ut quos Miniſtri Domini baptizaturi erant, Dominus baptizaret, non illi. Aliud enim eſt baptizare per miniſterium, aliud baptizare per poteſtatem &c.* Et poſt multa acutè notat, neminem Apoſtolorum dixiſſe Baptiſmus meus: *Quamvis unum omnium eſſet Evangelium: tamen invenis dixiſſe, Evangelium meum; non invenis dixiſſe Baptiſma meum.* Tùm quia: ſi Miniſtri ſuâ virtute baptizarent; eſſent diverſa, magiſque, ac minus efficacia Baptiſmata, ſecundum majora, vel minora merita baptizantium.

Min. autem probatur primò. Auctoritas conferendi aliqua ſacramenta habetur per conſecrationem, & characterem; quod autem alicui acquiritur per conſecrationem, perpetuò in eo manet. — Secundò. Quia dicta auctoritas non eſt gratia gratum faciens, ſed gratia gratis data; quæ à maximis peccatoribus non aufertur: ſicut à Caypha, etiamſi nequiſſimo, non fuit ablata prophetia, cùm eſſet Pontifex. — Tertiò. Quia auctoritas conferendi ſacramenta datur in utilitatem, non eam habentis, ſed aliorum; ergo ne puniantur alii, ob peccatum illius, in eo etſi impio manere debet. Quartò. Deus à Principibus terrenis non aufert juriſdictionem, & poteſtatem ob eorum infidelitatem; ne ſcilicet Reipublicæ ſtatus aut œconomia turbetur; ergo neque à Miniſtris Eccleſiæ, ob infidelitatem, auferet facultatem, ne fideles hac utilitate priventur.

VI. Prob. ſecundò, præcipuè de Baptiſmo, à ſimili. Circumciſi à Samaritanis, qui à Judæis ut Hæretici habebantur, non iterum circumcidebantur, ſed admittebantur ut ritè circumciſi. Ita arguit S. Auguſt. l. 1. contra Creſconium Donatiſtam, c. 31. *Circumciſionem certè præputii in figura futuri*

Bap-

Baptiſmi Chriſti ab Antiquis obſervatam eſſe, negare, ut arbitror, non audetis. Numquid apud Samaritanos circumciſus, ſi fieri tunc vellet Judaus, poſſet iterum circumcidi? Nonne illius hominis error corrigeretur; ſignaculum autem fidei agnitum probaretur? Idem repetit, *Epiſt.* 103. modò 23. *ad Maximinum Epiſc. Donat.* ubi addit: *Quòd ſi in carne circumciſi hominis non invenirem locum, ubi circumciſionem repeterem, quia unum eſt illud membrum; multò minus invenitur locus in uno corde, ubi Baptiſmus Chriſti repetatur. Ideo qui duplicare Baptiſmum vultis, neceſſe eſt omnino, ut corda duplicia requiratis.*

VII. Variis etiam figuris idem S. Auguſt. probat hanc veritatem. Primò; in fonte illo, qui de Paradiſo ſcaturiens irrigabat totum Paradiſum; ſed inde egrediens irrigabat etiam terram extra Paradiſum poſitam: cujus aqua erat aqua Paradiſi, quamvis non eſſet in ſolo Paradiſo, ſed æquè etiam inde maneret. Sic aqua Baptiſmi eſt aqua Paradiſi, hoc eſt, Eccleſiæ; ſed extra Eccleſiam quoque fluit. Ita *l.* 2. *contra Creſcon. c.* 13. & *l.* 6. *de Bapt. c.* 40. eam comparat aquæ diluvii, quæ *Conſtitutis intra arcam ſalutaris fuit, extra arcam verò mortifera fuit; eadem tamen fuit.* Et *lib. de Unitate Eccleſiæ, cap.* 24. aquam Baptiſmi comparat aquæ, quæ de corpore Domini profluxit, hoc eſt de Eccleſia; & manavit etiam ad eos, qui in Eccleſia non ſunt, ſed ab Eccleſia exierunt. Totus ergo Auguſtinus eſt, ut oſtendat, Baptiſmum extra Eccleſiam datum eſſe verum Baptiſmum; quamvis non valeat ad ſalutem, niſi intra Eccleſiam collatum: vel niſi is, qui extra Eccleſiam Baptiſmum ſuſcepit, Eccleſiam ingrediatur.

VIII. Hinc Baptiſmum datum à Judæis, Paganis, Hæreticis, Schiſmaticis validum eſſe, habetur ex Decretis Concil. Florentini, in Compend. fidei; & Tridentini, *Seſſ.* 7. *de Bap. can.* 4. & etiam Canonibus antiquioribus. *De Conſecrat. diſt.* 4. de Paganis, & Judæis, *Can.* 23. & 24. De Hæreticis, & Schiſmaticis, *Can.* 30. 44. 45. 51. Quod autem dicitur de Baptiſmo, de aliis etiam ſacramentis conformiter intelligendum eſt: modò aliunde non ſit defectus eſſentialis, puta, in ordine, juriſdictione, intentione &c. & ſerventur ea, quæ ex inſtituto Chriſti ſervanda ſunt.

§. III.

Solvuntur Objectiones.

IX. Objicies primò. Nemo dat quod non habet: ſed hæretici non habent, ſicut nec alii infideles, remiſſionem peccatorum; ergo illam non poſſunt dare per ſacramenta. Dicitur enim, Eccleſiaſtici 34. v. 4. *Ab immundo quis mundabitur?* & v. 30. *Qui baptizatur à mortuo, & iterum tangit eum, quid proficit lavatio illius?*

Reſpondeo. Maj. veram eſſe de eo, qui dat virtute propriâ, & principaliter; non verò de eo, qui dat virtute alterius, & per modum inſtrumenti. Sic manus Medici, eſtò ſit infirma, virtute artis medicæ poteſt dare infirmo ſanitatem. Cùm ergo Miniſter Baptiſmi non det Spiritum Sanctum, & remiſſionem peccatorum virtute propriâ; ſed virtute, tùm ſacramenti, quod miniſtrat, tùm Chriſti, cujus ipſe eſt inſtrumentum: ideo poteſt dare, quod in ſe non habet. Quare dum, *Eccleſ.* 34. dicitur: *Ab immundo quis mundabitur?* intelligi debet, neminem mundari poſſe ab immundo, operante virtute propriâ. Quæ verò ex eodem lib. Eccleſiaſtici ſubjiciuntur, ſignificant, nihil prodeſſe mundari ab immunditia legali contractâ per contactum cadaveris; ſi iterum tangens illud, iterum maculetur: ex quo infertur, nihil prodeſſe ablui à peccatis, & iterum peccatis maculari.

X. Objicies ſecundò. Patres contrarium ſentiunt. Athanaſius, *Serm.* 3. *contra Arianos*, Baptiſma ab illis collatum vocat ſpeciem, & inane ſimula-

crum: & quia rectam fidem non retinentes inanem poſſident aquam.

Secundò. Ambroſius *lib. de his* qui initiantur, c. 4. *Non ſanat* (inquit) *Baptiſmus perfidorum; non mundat, ſed polluit.*

Tertiò. S. Leo, *Ep.* 75. modò 125. dicit, per impietatem Dioſcori omne ſacramentorum lumen eſſe extinctum in Eccleſia Alexandrinâ (refertur. Cauſa 1. q. 1. *c. Manifeſtum eſt*)

Quartò. S. Gregorius ibidem relatus, *c. Superveniente*, Euchariſtiam ab Ariano Epiſcopo confectam vocat ſacrilegam conſecrationem.

Quintò. Urbanus II. in *c. Daibertum*, & Damaſus *c. Per illicitam*, 1. *q.* 7. ex integro ordinaverunt, & reiteraverunt ordinationem ſactam ab hæreticis.

Sextò. 24. q. 1. *c. Schiſma*, non eſt Chriſti corpus, quod Schiſmaticus conficit, ſi veritate duce dirigimur. Et cap. *Audivimus*: quicumque ab unitate Eccleſiæ fuerit alienus, execrare poteſt, conſecrare non poteſt.

XI. Reſpondeo ad ſingula. Ad primum, dico, Athanaſium vocare Baptiſmum Arianorum inane ſimulacrum, inanem acquam; non quia putaret eorum Baptiſma, ſi aliàs ritè collatum foret, eſſe nullum. Cum enim in primò Conc. Arelatenſi *c.* 8. apertè fuerit declaratum, Baptiſma ab Arianis in Patre, Filio, ac Spiritu Sancto datum validum eſſe; non eſt putandum, diverſum ſenſiſſe S. Athanaſium. Vocat ergo Baptiſma Arianorum *inane*, quoad effectum, qui eſt ſanctificatio, quam adulti ab Arianis baptizati non conſequebantur; quia communicantes cum illis peccabant. Dici etiam poteſt periculum fuiſſe, ne Ariani invalidè baptizarent: nam cùm errarent in fide Trinitatis, facilè poterant in eo miniſtrando errorem ſuum miſcere, puta, dicendo: *In nomine Patris majoris &c.*

XII. Ad ſecundum dico, S. Ambroſium dicere, Baptiſma perfidorum non ſanare, non mundare, ſed polluere; quia qui ſcienter ab illis accepit Baptiſma, mortaliter peccat. Niſi velis, Baptiſma perfidorum dici, non qui datur à Miniſtris perfidis, ſed qui ab indignis ſuſcipitur. Præcedit enim: *Eſt in aliquibus aqua mendax*; quia nimium in eis non ſortitur effectum.

XIII. Ad tertium dico, S. Leonem ſolùm velle, Dioſcori, & hæreticorum ſævitiâ in Civitate Alexandrinâ ceſſaſſe uſum ſacramentorum; non verò, quod ea, ritè adminiſtrata ab hæreticis, eſſent quoad eſſentiam nulla.

XIV. Ad quartum dico, S. Gregorium non negare, corpus Domini eſſe in Euchariſtia per Epiſcopum Arianum conſecratâ; ſed quia non potuit, niſi ſacrilegè Arianus conſecrare, ideo vocat ejus conſecrationem ſacrilegam. Ideoque S. Hermenegildus ſanctè eam recuſavit; ne eam ab Ariano accipiendo, cum Arianis communicaret.

XV. Ad quintum dico, Urbanum, & Damaſum eas Ordinationes irritas declaraſſe, non quia ab hæreticis præciſè factas; ſed quia factas ab hæreticis nullam habentibus ordinandi poteſtatem: quia vel non ritè ordinatis, ut de ordinationibus factis à modernis Angliæ pſeudo-Epiſcopis dicendum eſt: vel non ritè baptizatis, ut erant ordinati à Paulianiſtis, qui neceſſarium in Baptiſmo ritum non ſervabant; ut habetur, *Can.* 19. Conc. Nicæni 1. & ex Innoc. I. 1. *q. c.* 52. & 53.

XVI. Ad ſextum reſpondeo in C. *Schiſma* dici, non eſſe verum Chriſti corpus, quod Schiſmaticus conficit, veritate fructus, licèt ſit verum veritate ſacramenti. Ad eum modum, quo dicit S. Tho. 3. *p. q.* 82. *a.* 7. *ad* 1. quòd *Extra Eccleſiam non poteſt eſſe ſpirituale Sacrificium, quod eſt verum veritate fructus, licèt ſit verum veritate ſacramenti*. Sic S. Hieronymus, *in c.* 4. *ad Epheſios* negat, hæreticos habere vera Baptiſmata; quia Baptiſma, quod conferunt adultis, eos non abluit propter communionem hæreticam. Unde

S. Tho.

Digitized by Google

S. Tho. 3. *p. q.* 64. *a.* 9. *ad* 1. de hæreticis dicit: *Quidam in collatione ſacramentorum formam Eccleſiæ non ſervant: & tales neque ſacramentum conferunt, neque rem ſacramenti. Quidam verò ſervant Eccleſiæ formam; & tales conferunt quidem ſacramentum, ſed non conferunt rem ſacramenti. Et hoc dico, ſi ſint manifeſtè ab Eccleſia præciſi: quia ex hoc ipſo, quòd aliquis accipit ſacramenta ab eis, peccat; & per hoc impeditur, ne effectum ſacramenti conſequatur. Unde Auguſtinus* (veriùs Fulgentius) *l. de fide ad Petrum, c.* 3. *dicit:* Firmiſſimè tene, & nullatenus dubites, extra Eccleſiam baptizatis, ſi ad Eccleſiam non redierint, Baptiſmo cumulari perniciem.

Ad id, quod dicitur ex cap. *Audivimus*, reſpondeo, quòd ab unitate Eccleſiæ alieni, cùm ſint ſuſpenſi, non poſſunt conſecrare, excommunicare, reconciliare; non tamen amittunt poteſtatem Ordinis, ſed ſolùm juriſdictionis. Unde ſi actus aliquos ſui Ordinis exerceant, quamvis illicitè, validè tamen exercent; quia licèt amittant licentiam utendi poteſtate, poteſtatem tamen non amittunt, ut docet S. Tho. citato loco, *ad* 3. Actus tamen juriſdictionem ſupponentes, nec licite, nec validè exercere poſſunt. De quo S. Tho. *q.* 38. *ſupplem. a.* 2.

XVII. Objicies tertiò. Illi validè non conferunt ſacramenta, qui perſonam Eccleſiæ gerere non poſſunt: ſed qui carent fide, perſonam Eccleſiæ gerere non poſſunt; ergo &c. Min. prob. primò. Ut quis poſſit Eccleſiæ perſonam gerere, debet eſſe cum Eccleſia conjunctus, & de Eccleſia: ſicut ut quis poſſit gerere perſonam Regis, debet eſſe de domo, & familia Regis: ſed hæretici non ſunt de Eccleſia, neque de domo, & familia Chriſti; ergo &c. — Secundò. Chriſtus influit in ſuos fideles gratiam per Miniſtros, tanquam per membra ſua, & Eccleſiæ: ſed infidelis membrum Chriſti, & Eccleſiæ non eſt; ergo &c. — Tertiò. Inſtrumentum debet eſſe conjunctum cauſæ principali; at hæretici præciſi à Chriſto ſunt; ergo &c.

XVIII. Reſpondeo, neg. min. Ad primam probat. diſt. maj. Debet eſſe conjunctus, vel per fidem propriam, vel per fidem Eccleſiæ, co. maj. Præciſè per fidem propriam, nego maj. Reſponſio eſt S. Tho. *q.* 38. *ſuppl. a.* 2. *ad* 4. ubi docet, quòd Infideles dum miniſtrant ſacramentum, *Per fidem Eccleſiæ continuantur Paſſioni Chriſti: quia quamvis in ea non ſint ſecundùm ſe*, ideſt, per fidem propriam; *ſunt tamen in ea ſecundum formam Eccleſiæ quam ſervant*. Ideſt, in Eccleſia ſe ponunt, dum in collatione ſacramenti faciendo, & intendendo illo actu facere, quod Eccleſia facit, quodammodo ſe in illo actu Eccleſiæ ſubjiciunt, & Chriſto, à quo virtutem participant. Unde intulit Cajetanus, hæreticum non conferre ſacramentum, ut præciſum ab Eccleſia; ſed ut ipſi aliquomodo conjunctum, ſaltem per intentionem — In hoc autem, quòd non ſoli illi, qui ſunt intra Eccleſiam, ſed & qui ſunt extra, aſſumi poſſint ad miniſterium ſacramenti; apparet amplitudo, & efficacia virtutis Chriſti, & amplior via noſtræ ſalutis: dum illa omnes ex toto Orbe poteſt contingere, ac virtuoſos efficere; iſta ab omnibus fidelibus, & infidelibus, bonis, & malis, poteſt nobis pandi, & aperiri.

XIX. Ad ſecundum reſpondeo ex S. Tho. 3. *p. q.* 64. *a.* 5. *ad* 2. neg. abſolutè maj. *Poteſt* enim *aliquis operari per inſtrumentum carens vitâ, & à ſe ſeparatum, quantum ad corporis unionem; dummodo ſit conjunctum per quandam motionem: aliter enim operatur artifex per manum, & aliter per ſecurim. Sic igitur Chriſtus operatur in ſacramentis, & per bonos tanquam per membra viventia, & per malos tanquam per inſtrumenta carentia vita.*

Hinc ad 3. diſt. maj. Inſtrumentum debet eſſe conjunctum cauſæ principali, conjunctione virtutis, recipiendo à

cauſa

cauſa principali motionem, ac virtututem, co. ant. Conjunctione membri vivi cum capite, neg. ant. Reſponſio patet ex dictis.

DUBIUM VI.

An in Miniſtro Requiratur Probitas.

§ I.

Errores circa Hoc.

I. SUppoſito ex dictis, quòd ad validè miniſtrandum ſacramentum non requiratur in Miniſtro fides; ſequitur, multò minùs requiri in eo vitæ probitatem, ac ſanctitatem, quæ ſine fide haberi non poteſt. Quia tamen non defuere, qui in Miniſtro ad validè ſacramentum miniſtrandum requirerent, præter fidem, etiam morum probitatem, & vitæ ſanctitatem: ideo præſenti Dubio locus datur.

II. Donatiſtæ ergo, de quibus ſupra, tanquam ſuæ ſectæ fundamentum iecerant: nimirum, ſacramenta à Miniſtris malis, ac peccatoribus accepta, nulla eſſe, ac invalida: & quia tales eſſe omnes extra ſuam Sectam exiſtimabant, ad ſe venientes rebaptizabant. Quæ hæreſis tanto furore propugnata fuit; ut in extirpanda, nedum Eccleſiæ Paſtores, ſed & Imperatores ipſi Conſtantinus Magnus, Conſtans, & Honorius plurimum laboraverint.

III. Errorem inſtaurarunt temporibus S. Bernardi Henriciani, qui ſe Apoſtolicos appellari volebant, aſſerentes; peccatores idoneos non eſſe ſacramentis dandis, ac ſuſcipiendis, ut refert S. Bernardus, Serm. 66. in Cant. n. 11. *Peccatores, inquiunt, ſunt Apoſtoli, Archiepiſcopi, Epiſcopi, Preſbyteri, ac per hoc nec dandis, nec accipiendis ſunt idonei ſacramentis.* Quos S. Abbas ita perſtringit: *Falſum eſt. Epiſcopus erat Caiphas: & tamen quantus peccator, qui in Dominum mortis dictabat ſententiam? Si negas Epiſcopum, arguet te teſtimonium Joannis, qui eum in teſtimonium ſui pontificatus, etiam prophetaſſe refert. Apoſtolus erat Judas: & licèt malus, & ſceleratus, electus tamen à Domino. An tu de illius Apoſtolatu dubitas, quem Dominus elegit?* Nonne ego (*inquit*) vos duodecim elegi, & unus ex vobis Diabolus eſt? *Audis eundem electum Apoſtolum, & extitiſſe Diabolum; & negas poſſe eſſe Epiſcopum, qui peccator eſt? Super Cathedram Moyſi ſederunt Scribæ, & Phariſæi: & qui non obedierunt eis tanquam Epiſcopis, inobedientiæ rei fuerunt, etiam in ipſum Dominum præcipientem, & dicentem:* Quæ dicunt facite &c. Quibus apparet, hoſce hæreticos ideo negaſſe, malos Miniſtros validè conferre Sacramenta; quia falsò putabant, per peccatum eos excidiſſe à poteſtate miniſtrandi, nimirum, ab Epiſcopatu, preſbyteratu &c.

IV. In hunc errorem ſucceſſerunt Albigenſes, teſte S. Antonino, in *Sum. p. 4. tit. 11. c. 7. §. 5.* ſacramenta ab exiſtentibus in peccato mortali collata, ut irrita rejicientes. Albigenſibus præiverant Waldenſes, ſeculo 12. volentes, corpus Chriſti à quolibet etiam laico confici poſſe; dummodo juſtus, ac probus cenſeretur: quia per malos Sacerdotes confici poſſe negabant.

Qui verò errorem hunc audaciùs, & apertiùs profeſſus eſt, fuit Jo Wicleffus; cujus eſt articulus à Concilio Conſtantienſi, Seſs. 8. damnatus, nu. 4. *Si Epiſcopus, vel Sacerdos eſt in peccato mortali, non ordinat, non conficit, non conſecrat, non baptizat:* Cui adhæſiſſe Joannem Hus cenſent non pauci. De hoc aliqua diximus, *Tom. 2. in 1. 2. Qu. 6. de Lege humana, Dub. 6. § 2.*

§. II.

§. II.

Veritas Catholica.

V. DIco. Miniſter Eccleſiæ, etſi peccator, & malus, non deſinit eſſe verus Eccleſiæ Miniſter: ideoque in eo non requiritur ſanctitas, ut validè conferat, & conficiat ſacramentum. Sequitur ex dictis, Dub. præcedente. Nam ſi non officit valori ſacramenti infidelitas Miniſtri, quæ maximum peccatum eſt; multò minùs officient cætera peccata, quæ peccatorem extra Eccleſiam non ponunt, ut facit infidelitas, ſed eum intra Eccleſiæ gremium relinquunt; Præſertim, quia, ex ibi dictis poteſtas conficiendi ſacramenta non eſt exiis donis, quæ ſubjectum Deo gratum faciant, vel neceſſariò ſupponant; ſed quæ ad aliorum utilitatem, ac ſalutem ordinantur, quæ gratiæ gratis datæ dicuntur.

VI. Probo ergo primò. Peccatum mortale non efficit, ut quis à ſua poteſtate, juriſdictione, aut præfectura cadat. Peccatores enim erant Scribæ, & Pariſæi: unde monuit Chriſtus, Matth. 23. v. 3. *Secundùm opera eorum nolite facere:* & tamen ibidem dixit: *Quæcumque dixerint vobis, ſervate, & facite.* Si ergo verbum Dei ab impio prædicatum efficaciam habet: cur non & ſacramenrum? Recolantur quæ §. precedente, ex S. Bernardo, diximus.

Confirmatur, ex S. Auguſt. *Tract. 5. in Joann.* ſic Donatiſtas urgente. Baptiſmum *Dedit Judas, & non baptizatum eſt poſt Judam: dedit Joannes, & baptizatum eſt poſt Joannem. Quia ſi datus eſt à Juda Baptiſmus, Chriſti erat: qui autem à Joanne datus eſt, Joannis erat. Non Judam Joanni: ſed Baptiſmum Chriſti, etiam per Judæ manus datum, Baptiſmo Joannis, etiam per manus Joannis dato, rectè præponimus.* Quia à quocumque conferatur, dummodo ſit Baptiſmus Chriſti, *Chriſtus eſt qui baptizat.* Virtus enim, & merita Chriſti ſunt, quæ efficaciam dant Baptiſmo, non meritum Miniſtri.

VII. Veritatem hinc probat S.Tho. 3. p. qu. 64. a. 5. in corp. *Miniſtri* (inquit) *Eccleſiæ inſtrumentaliter operantur in ſacramentis .... Inſtrumentum autem non agit ſecundùm propriam formam, aut virtutem, ſed ſecundùm virtutem ejus, à quo movetur. Et ideo accidit inſtrumento, inquantùm eſt inſtrumentum, qualemcumque formam, vel virtutem habeat, præter id, quod exigitur ad rationem inſtrumenti: ſicut quòd corpus Medici, quod eſt inſtrumentum animæ habentis artem, ſit ſanum, vel infirmum: & ſicut quòd fiſtula, per quam tranſit aqua, ſit argentea, vel plumbea. Unde Miniſtri Eccleſiæ poſſunt ſacramenta conferre, etiamſi ſint mali.* Hæc S. Thom. Quare S. Aug. *Tract. 5. Joann.* ait: *Quid tibi facit malus Miniſter, ubi bonus eſt Dominus?*

VIII. Aliis rationibus à ſimili oſtendunt SS. Patres Gregorius Nazianzenus, Orat. 40. de Baptiſmo: *Sicut* (inquit) *duo annuli, etſi unus aureus ſit, alter ferreus; ſi tamen ambo eandem Imperatoris imaginem inſculptam habeant, eandem impreſſionem in cera relinquunt*; quia diſcrimen *in materia eſt, non in ſigno.* Sic quamvis *alius alium vita probitate antecellat, eadem tamen Baptiſmi vis eſt.*

S. Auguſt. *lib. 3. contra Creſconium, cap. 8.* ex illo Pauli, 1. Cor. 3. v. 7. *Neque qui plantat eſt aliquid, neque qui rigat, ſed qui incrementum dat Deus:* infert, quòd vis ſeminis ad propagandos fructus plantatorem, vel rigatorem operarium non expectat: *Quâ mente operetur, quâ laboret intentione; utrum Dominum agri fideliter diligat, an ſua, vel illius lucra conquirat.* *Et Tract. 5. in Joan.* ductâ ſimilitudine ab aqua, quæ in canali lapideo nihil producit, benè tamen in terra fertili; & à luce, quæ etiã per immunda tranſeat, non inquinatur, dicit: *Qui verò fuerit ſuperbus Miniſter cum Zabulo computatur: ſed non*

ura-

contaminatur donum Chriſti, *quod per illum fluit purum*, *quod per illum tranſit liquidum ad fertilem terram. Puta, quia ipſe lapideus eſt*, *quia ex aqua fructum ferre non poteſt: & per lapideum canalem tranſit aqua ad areolas: in canali lapideo nihil generat*, *ſed tamen hortis plurimum fructum affert. Spiritalis enim virtus ſacramenti ita eſt*, *ut lux*, *& ab illuminandis pura excipitur; & ſi per immundos tranſeat*, *non inquinatur.*

Ex his poteſt ſic diſcurri: Iniquitas Miniſtri ſe habet reſpectu ſacramenti, aut conficiendi, aut conferendi, ſicut corporis habitudo in Medico reſpectu curationis; ſicut animus pravus operarii reſpectu agri, quem colit; ſicut metallum ſigilli reſpectu effigei, quam imprimit; ſicut materia, ex qua conſtat canalis, per quem aqua in hortum vehitur; & ſicut ſordidus locus, per quem tranſit lux: ſed nec infirmitas corporalis Medici, nec metallum, ex quo ſigillum confectum eſt, nec malus animus operarii, nec materia ex qua conſtat canalis, neque medium, per quod tranſit lux, nocumentum afferunt, aut curationi infirmi, aut fertilitati agri, aut imagini, aut aquis, aut luci; ergo neque Miniſtri iniquitas nocet ſacramento, quando ab eo conficitur, ſecundùm ritum à Chriſto inſtitutum.

IX. Probo ſecundò, ex S. Th. in 4. Contr. Gen. c. 77. *De bonitate*, *vel malitia alterius hominis homo judicare non poteſt: hoc enim ſolius Dei eſt*, *qui occulta cordis rimatur.* Si igitur malitia Miniſtri impedire poſſet ſacramenti effectum; homo ſemper dubius eſſet de validitate ſacramenti, & conſequenter de ſua ſalute. — Hæc ratio maximè urget contra Wicleffum volentem, Miniſtros debere eſſe de numero prædeſtinatorum. Si enim hoc requireretur ad validitatem ſacramenti; quis eſſet certus, ſe illud recepiſſe? Quis enim certus eſſe poteſt, Miniſtrum eſſe de numero prædeſtinatorum, qui ſoli Deo eſt notus: & dicit Eccleſiaſtes, c. 9. v. 1. *Sunt juſti*, *atque ſapientes*, *& opera eorum in manu Dei: & tamen neſcit homo*, *utrum amore*, *an odio dignus ſit.* Si igitur homo hoc de ſe ipſo non ſcit; multò minùs ſciet de altero.

Neque eſt idem de intentione Miniſtri. Nam de ea certitudinem prudentialem habere poſſumus: dum enim vidimus, eum, quæ ab Eccleſia præſcripta ſunt, ſeriò peragere; certi ſumus moraliter de ejus intentione faciendi, quod facit Eccleſia. At eum eſſe prædeſtinatum, quo colligere poſſumus, quod deceptioni non ſubſit? Quamvis enim appareat juſtus, & innocens; quis nos certos facit, eum coram Deo eſſe talem; & rurſus, eum perſeveraturum uſque in finem, & ſalvum fore.

X. Dicebant Donatiſtæ, ſe non excludere Miniſtrum latenter malum, ſed malum publicè, ac notoriè — Sed reſpondeo. Si malitia interiùs latens Miniſtri, ſanctitati, ac veritati ſacramenti non nocet; cur nocebit ſi in publicum prodeat? Ita arguebat Creſconium S. Auguſt. l. 3. c. 5. *Nam ecce cùm Miniſter iniquus occultus eſt*, *à quo tamen datum Baptiſmum non reſcindis; nonne omnia tibi verba tua iſta replicari poſſunt: quia & purificat maculoſus*, *& abluit ſordidus*, *& mundat immundus*, *& dat infidelis fidem*, *& criminoſus efficit innocentem?* Quia verò reponebat Creſconius: *Non ipſe*, *ſed fama ejus bona quamvis inanis*, *& falſa.* Exclamat Auguſtinus, *Oh ſcelus*, *oh portentum! .... Ita ne ad mundandum hominem*, *quando boni Miniſtri defuerit vera vita*, *tunc mali Miniſtri falſa ſufficit fama quæ hoc efficiat*, *quod efficeret bona vita; ut ad hominem ſanctificandum*, *quando Miniſtri latet iniquitas*, *miniſtra Dei militet falſitas? Hoc totum ideo*, *ne dicatis*, *quod dicimus: ſive à fideli*, *ſive à perfido diſpenſatore ſacramentum quiſque percipiat*, *non ſanctificat*, *niſi Deus.* Ita S. Auguſt.

XI. Probatur tertiò, ex eodem San-

cto

cto Thoma loco citato: *Inconveniens videtur, quòd ſpem ſuæ ſalutis in bonitate puri hominis quis ponat*; *dicitur enim*, Hierem. 17. Maledictus homo, qui confidi in homine. Sed *ſi homo ſalutem conſequi per ſacramenta non ſperaret, niſi à bono Miniſtro diſpenſata, videretur ſpem ſuæ ſalutis aliqualiter in homine ponere. Ut ergo ſpem noſtræ ſalutis in Chriſto ponamus, qui eſt Deus, & homo*; *confitendum eſt, quod ſacramenta ſunt ſalutaria ex virtute Chriſti, ſive per bonos, ſive per malos Miniſtros diſpenſentur*. Hanc rationem mirè illuſtrat S. Auguſtinus, *Tract.* 5. ferè toto, in Joannem.

§. III.

Objectionibus fit Satis.

XII. PRimò objiciunt. Saltem in Miniſtro abſolutionis eſſe debet ſanctitas. Et probant ſic. Qui non habet Spiritum Sanctum, non poteſt remittere peccata, dicit enim Chriſtus, Jo. 20. v. 21. *Accipite Spiritum Sanctum*; deinde: *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis*. Ubi pro fundamento poteſtatis remittendi peccata, ponit habere Spiritum Sanctum.

Reſpondeo, diſt. conſ. Habere Spiritum Sanctum operantem per ipſum ad ſalutem alterius, co. conſ. Inhabitantem in ipſo per gratiam, nego conſ. Ita S. Auguſt. *l.* 2. *contra Ep. Parmeniani*, *c.* 11. dicens: *Spiritus autem Sanctus in Eccleſia Præpoſito, vel Miniſtro ſic ineſt*; *ut ſi fictus non eſt, operetur per eum Spiritus, & ejus mercedem in ſalutem ſempiternam, & eorum regenerationem, vel ædificationem, qui per eum ſive conſecrantur, ſive evangelizantur. Si autem fictus eſt ... deeſt quidem ſaluti ejus .... Miniſterium tamen ejus non deſerit, quo per eum ſalutem operatur aliorum*.

XIII. Sed dices. Actio ſacramentalis Miniſtri in peccato exiſtentis eſt peccaminoſa; ergo non poteſt eſſe à Spiritu Sancto, ut ſpecialiter movente; ergo neque valida. Conſ. prob. Actio enim peccaminoſa eſtò poſſit eſſe à Deo motore generali; non tamen à Spiritu Sancto motore ſpeciali: aliàs peccatum illud refunderetur in Deum. Sicut diximus de prima Angeli operatione quæ cùm ſit à Deo ſpeciali motore, ſi eſſet peccaminoſa, peccatum in Deum refunderetur.

Reſpondeo, diſt. ant. Eſt peccaminoſa, quatenas actio ſacramentalis eſt, applicans formam materiæ ſecundùm ritum ab Eccleſia ſtatutum, nego ant. Quatenus eſt actio humana ab homine, ut causâ principali morali procedens, co. ant. Actio igitur Miniſtri indignè ſacramentum conficientis, & poteſt ſumi quatenus eſt actio Miniſtri, ut talis: & ſic eſt actio inſtrumenti aſſumta à Deo ſpecialiter movente; & ſic eſt actio bona nullâ inquinata malitiâ. Poteſt verò etiam ſumi, quatenus eſt actio humana procedens ab homine, ut causâ principali morali, & ei correſpondet ſicut, & cæteræ humanæ actiones, & ſub hac expreſſione, ſi procedat à Miniſtro indigno, eſt mala, ſed non eſt à Deo ſpeciali motore. — Neque eſt ſimile de prima operatione Angeli: ad hanc enim cum non poſſit Angelus deliberatè ſe movere, debuit ſub omni formalitate à Deo ſpeciali motore applicari; ideoque non potuit eſſe peccaminoſa.

XIV. Secundò objiciunt. Si debita forma, aut materia, aut intentio Miniſtri deſit, non conficitur ſacramentum; ergo nec ſi deſit debitus Miniſter, ac legitimus. Hic autem eſt, qui mundus eſt ab omni peccato juxta illud Levit. 21. v. 17. *Omnis, qui habuerit maculam .... non offeret panes Deo ſuo, nec accedet ad miniſterium ejus*; ergo &c.

Reſpondeo, diſtingu. conſ. Si deſit defectu eſſentiali, puta, ſi non ſit Miniſter conſecratus, co. conſ. Defectu congruitatis, & decentiæ, nego conſ. Hic autem eſt defectus probitatis in Miniſtro. Unde Auguſt. Tract. 5. in

Joann. *Omnes dicimus, quia juſtus oportet eſſe tanti Judicis Miniſtros. Sint Miniſtri juſti ſi volunt: ſi autem noluerint eſſe juſti, qui cathedram Moyſi ſedent, ſecurum me fecit Magiſter meus, de quo ſpiritus ejus dicit:* Hic eſt, qui baptizat. *Quomodo ſecurum me fecit? Scriba, inquit, & Phariſæi cathedram Moyſi ſedent: quæ dicunt, facite: quæ autem faciunt, facere nolite: dicunt enim, & non faciunt.* Videatur ibi S. Auguſt. Quod affertur ex Levitico non eſt ad rem. Ibi enim arcentur à miniſterio qui habent maculam in corpore; unde ſequitur: *Si cæcus fuerit, ſi claudus, ſi parvo, vel grandi, vel torto naſo &c.*

XV. Neque dicas, quod pravi Miniſtri ſacramenta prophanant — Nam reſpondeo, quòd ſacramenta prophanant ex parte ſua, ea indignè, & prophano modo tractantes; non ex parte ſacramenti, illud privando virtute: *Non eſt* (inquit S. Auguſt. lib. 3. de Bapt. c. 10.) *aqua prophana, & adultera, ſuper quam nomen Dei invocatur, etiamſi à prophanis, & adulteris invocetur: quia nec ipſa creatura, nec ipſum nomen adulterum eſt. Baptiſmus verò Chriſti verbis evangelicis conſecratus, & per adulteros, & in adulteris ſanctus eſt, quamvis illi ſint impudici, & immundi: quia ipſa ejus ſanctitas pollui non poteſt: & ſacramento ſuo divina virtus aſſiſtit, ſive ad ſalutem benè utentium, ſive ad perniciem malè utentium. An verò Solis, vel etiam lucerna lux, cùm per cænoſa diffunditur, nihil inde ſordidum contrahit: & baptiſmus Chriſti poteſt cujuſquam ſceleribus inquinari?* Multa alia Donatiſtæ opponebant, quæ omitto: cùm ex iis, quæ dicta ſunt, reſpondere poſſit meus Candidatus. Quem moneo, in hoc Donatiſtas fuiſſe deceptos; quòd confunderent indignam ſacramenti collationem cum veritate ſacramenti: exiſtimantes, ſacramentum ab indigno collatum nullum eſſe, ideoque iterandum. Videri poteſt etiam S. Th. 3. p. Tùm *q.* 64. *a.* 5. Tùm *q.* 82. *a.* 5. 6. & 7. Tùm *q.* 38. *Supplem. a.* 2.

DUBIUM VII.

An in Miniſtro, requiratur Sanctitas, ut Licitè conferat Sacramentum?

§. I.

De Miniſtro Solemnitatis.

I. Miniſter ſacramenti alius eſt ex officio, ſeu ſolemnitatis; alius neceſſitatis. Primus eſt, qui conficit ſacramenta ad id, ſpeciali conſecratione deputatus; qualis eſt Sacerdos Miſſam celebrans, abſolvens à peccatis, & cum ritu, ac ſolemnitate baptizans. Secundus autem eſt, qui ſinè aliquà ſpeciali conſecratione, & deputatione ſacramentum miniſtrat. Talis Miniſtri uſus viget in Baptiſmo. Cùm enim neceſſarius ſit ad ſalutem, neceſſitate medii, etiam in re ſuſceptus reſpectu parvulorum; nec poſſit ſemper haberi Miniſter conſecratus, qui cum ritu, & ſolemnitate baptizet: voluit Chriſtus, ut iis in caſibus, quibus urgeret neceſſitas, nec poſſet haberi Miniſter conſecratus, poſſit à quolibet ſivè Clerico, ſive laico, ſive viro, ſive fœminâ (ut *in Tract. de Baptiſmo* dicetur) abſque ſolemnitate Baptiſma conferri. In aliis autem ſacramentis, quæ tantæ neceſſitatis non ſunt; vel quorum effectus aliâ viâ haberi poſſunt: noluit Chriſtus, alium eſſe Miniſtrum, quàm ſolemnitatis, & ſpeciali conſecratione deputatum: excepto tamen Matrimonio, quod cùm ſit contractus, non exigit Miniſtrum conſecratum; ſed ipſi contrahentes probabiliùs Miniſtri ſunt. Quærimus: An uterque Miniſter debeat eſſe ita juſtus, & ſanctus, dum ſacramentum conficit, ut peccet ſi talis non ſit.

II. Dico ergo primò. Miniſter ſolemnitatis adminiſtrans, in peccato mortali exiſtens, peccat: & quidem mortaliter. Prior pars, nempe, quòd peccet, probatur ex S. Tho. 3. *p. qu.* 64. *a.* Tùm quia; D. Dionyſ. *c.* 1. *de*

Ecclef.

Eccleſ. Hierarch. dicit, quòd *Malis non eſt fas nec tangere Symbola*, ideſt, ſacramentalia ſigna. Tùm etiam quia: *Aliquis in agendo peccet ex hoc, quod operatur non ſecundùm quod oportet*: ſed conveniens eſt, *ut ſacramentorum Miniſtri ſint juſti: quia Miniſtri debent Domino conformari, ſecundùm illud, Levit.* 19. Sancti eſtote, quoniam ego ſanctus ſum. *Et Eccleſiaſt.* 10. ſecundùm Judicem populi ſic & Miniſtri ejus: *Et ideo non eſt dubium, quin mali exhibentes ſe Miniſtros Dei, & Eccleſiæ, in diſpenſatione ſacramentorum peccent*. Hæc S. Thom.

Hoc idem docent Patres: Auguſt. l. 2. contra Ep. Parmen. c. 10. *Omnia* (inquit) *ſacramenta cùm obſint indignè tractantibus, proſunt tamen per eos dignè ſumentibus*. Conc. 1. in Pſalm. 103. *Videant, qualem rationem habituri ſint cum Deo, qui ſanctis non ſanctè utuntur*. Et Tract. 5. in Joann. *Et ego dico, & omnes dicimus, quòd juſtos oportet eſſe tanti Judicis Miniſtros*.

Videri etiam poteſt Hierony. ſuper illud Sophon. 3. *Sacerdotes polluerunt*, relatus Cap. *Sacerdotes*, 1. q. 1. cujus ſenſum optimè explicat S. Th. infra *q.* 82. *a.* 5. *ad* 1. dicens: *quòd Hieronymus per illa verba improbat errorem Sacerdotum, qui credebant ſe dignè poſſe Euchariſtiam conſecrare, ex hoc ſolo, quod ſunt Sacerdotes, etiamſi ſint peccatores: quod improbat Hieronymus per hoc, quod maculoſi ad Altare accedere prohibentur; non tamen removetur, quin ſi acceſſerint, ſit verum Sacrificium, quod offerunt*.

Habetur etiam in Jure, Tit. de temp. Ordinandorum, *c. Quæſitum*. Ubi decernitur, Clericos iniquè viventes eſſe admonendos, & ſub interminatione divini judicii obteſtandos, ſi non pœnituerint, ut in ſuſceptis Ordinibus non miniſtrent. Et cap. *Neceſſe eſt*, 1. qu. 1. ubi Gregorius dicit: *Neceſſe eſt, ut munda ſit manus, quæ diluere ſordes curat*. Et adducit illud, Iſaiæ 52. *Mundi eſtote, qui fertis vaſa Domini*.

III. Poſterior autem pars, quòd peccet mortaliter, habetur ex eodem S. Th. 3. *p. q.* 64. *a.* 6. citato, ubi ſic proſequitur. *Et quia hoc peccatum pertinet ad irreverentiam Dei, & contaminationem ſacramentorum, quantum eſt ex parte peccatoris* (*licèt ſacramenta ſecundùm ſe ipſa incontaminabilia ſint*) *conſequens, eſt quòd tale peccatum ex genere ſuo ſit mortale*. — Ex quibus hæc ratio conficitur. Peccatum, quod quantùm eſt ex ſe irrogat irreverentiam Deo, & ſacramenta contaminat, eſt peccatum mortale: ſed peccatum Miniſtri conſecrati ſacramentum indigne, quia in mortali, conficientis, irrogat irreverentiam Deo, cui, ut deberet, non ſe conformat; & contaminat ſacramentum, quod ſanctè tractari debet: ad hoc enim fuit ſpecialiter conſecratus, ut ſciret, ſe ſanctè ſancta tractare debere; ergo &c.

IV. Confirmatur. Majori culpâ ſe implicant, qui novæ Legis ſacramenta in ſtatu mortalis culpæ ſolemniter miniſtrant, quàm olim Miniſtri Aaronici Legalia in illo ſtatu obeuntes; quia illa ſanctiora ſunt, quàm fuerint iſta: at, ut habetur, *Levit.* 22. Miniſtri Aaronici accedentes cum immunditia ad ea, quæ conſecrata erant, & quæ oblata Deo, peribant coram Domino: & *Exod.* 19. *v.* 22. dicitur: *Sacerdotes quoque, qui accedunt ad Dominum, ſanctificentur, ne percutiat eos*: Pœna autem mortis non infligebatur, niſi ob peccatum mortale; ergo multò magis Miniſtri Legis Evangelicæ &c. Unde Nicolaus I. in reſponſ. ad conſulta Bulgarorum: *Mali* (inquit) *bona miniſtrando ſe tantummodo lædunt, ut cerea fax accenſa ſibi quidem detrimentum præſtat: aliis vero lumen in tenebris adminiſtrat: & unde aliis commodum exhibet, inde ſibi diſpendium præbet*. Videatur S. Tho. etiam in 4. *diſt.* 5. *q.* 2. *a.* 2. *qu.* 4. & *diſt.* 24. *q.* 2. *a.* 3. *qu.* 5.

Digitized by Google

§. II.

Solutio Objectionum.

V. OBjicies primò. S. Tho. 3. *p. q.* 64. *a.* 5. *ad* 3. dicit, bonitatem Miniſtri eſſe debitam ſecundùm quandam decentiam: at quod eſt debitum condecentiæ, ſi deficiat, non conſtituit peccatum, præſertim mortale: cùm etiam ſit debitum ad decentiam, ut Miniſter ſit mundus corporaliter; & tamen ſi corporaliter immundus accedat, non peccat, ſaltem mortaliter; ergo &c.

Reſpondeo primò ad maj. S. Thomam velle, bonitatem Miniſtri eſſe debitam ſecundùm quandam decentiam; non quòd non ſit neceſſaria neceſſitate præcepti divini, ſed quòd non ſit neceſſaria neceſſitate ſacramenti, *Scut ſi deſit debita forma, vel debita materia.*

Secundò, dico ad min. quòd ſi indecentia ſit talis, quæ cedat in irreverentiam Dei, & violationem ſanctitatis ſacramenti, conſtituit peccatum mortale: talem autem eſſe indecentiam Miniſtri indignè ſolemniter miniſtrantis, apertè dicit S. Thomas ibi, *in Corp.* Talis autem non eſt immunditia corporalis.

VI. Objicies ſecundò. Qui ex neceſſitate miniſtrat Baptiſmum, ut dicemus, non peccat, ſaltem mortaliter, quia intendit actum caritatis erga proximum exercere; peccator autem opus caritatis exercens non peccat novo peccato: ſed etiam baptizans, ut Miniſter ſolemnitatis, intendit opus caritatis exercere; ergo &c.

Reſpondeo, diſerimen eſſe. Nam qui baptizat in caſu neceſſitatis, ſe habet ut perſona particularis, ex caritate proximo ſuo ſubveniens: perſona autem particularis proximo ex caritate ſubveniens, quamvis in peccato ſit, novo peccato non ſe maculat. Qui verò, ut Miniſter ſolemnitatis baptizat, non ſe gerit ut perſonam particularem, ſed ut miniſtrum Dei, & Chriſti agentem opus illud ex officio, & ex juſtitia. Miniſter autem Dei, & Chriſti tenetur in miniſterio ſe conformare Deo, & Chriſto; tractans ſacra ex officio, debet ea ſanctè tractare, aliàs deeſt muneri ſuo, & peccat.

VII. Objicies tertiò. Ut quis dignè ſuſcipiat ſacramenta mortuorum non requiritur, ut ſit in ſtatu gratiæ: ſed quamvis ſit in ſtatu peccati mortalis (ut in eo, qui eſt ſolum attritus) adhuc dignè ſuſcipit; ergo à pari, ut quis digne miniſtret, non requiritur, quòd ſit in ſtatu gratiæ, cùm non major requiratur diſpoſitio in iſto quam in illo.

Confirm. Si Miniſter deberet eſſe in ſtatu gratiæ quoties miniſtrat; eſſet ſemper perplexus, & anceps, an licitè miniſtraverit.

VIII. Reſpondeo, neg. conſ. & diſcrimen eſt. Quia ſuſcipiens ſacramentum mortuorum ſe habet per modum ſubjecti, tendentis ad recipiendam primam gratiam: ſubjectum autem tendens ad habendam aliquam formam, debet quidem eſſe diſpoſitum ad illam, ſed illam in ſe habere non debet. Et ideo ſuſcipiens ſacramentum mortuorum debet quidem ſe diſponere ad gratiam, ſed gratiam habere non debet, aliàs eam primò non acquireret. At Miniſter ſe habet per modum agentis, conferentis gratiam nomine Chriſti: ut autem ea nomine Chriſti dignè conferat, debet ſe auctori gratiæ conformare. Quapropter Miniſter in ſui conſecratione ſpecialem accipit gratiam, ut ſacramenta miniſtret in ſtatu gratiæ.

Ex quo infero: præceptum hoc miniſtrandi in ſtatu gratiæ eſſe non ſolùm Eccleſiaſticum, & divinum, ſed etiam naturale. Miniſter enim, qui in conſecratione accipit gratiam, ut dignè. & in ſtatu gratiæ miniſtret; ex natura ſui muneris obligatur ad ea in ſtatu gratiæ miniſtranda.

IX. Ad Confirm. nego cum S. Th. 3. *p. q.* 64. *a.* 6. *ad* 3. Miniſtrum fore ſemper perplexum. Nam vel non eſt

in

In neceſſitate miniſtrandi; & ſic poteſt ſe abſtinere à miniſtrando, & interim à peccato ſe purgare. Vel eſt in circumſtantia, in qua ei ex officio incumbit miniſtrare; & *ſic poteſt pœnitere de peccato, & licitè diſpenſare.*

X. Objicies quartò. Sicut per Ordinem deputatur Sacerdos ad conferenda ſacramenta, & exercendos actus ſui Ordinis; ita quilibet fidelis per Confirmationem deputatur ad fidem proteſtandam coram tyranno, & conjuges per matrimonium ad reddendum mutuò ſibi debitum & ad hunc finem recipiunt gratiam in præfatis ſacramentis: ſed qui in peccato mortali exiſtens proteſtaretur fidem coram tyranno, aut redderet debitum, non peccaret novo peccato, neque abuteretur gratiâ, per illa ſacramenta ſibi collatâ, ergo neque Miniſter &c. — Idem dici poteſt de Concionatore verbum Dei ex officio nuntiante in ſtatu peccati mortalis: qui rem ſacram miniſtrat, nec tamen videtur mortaliter peccare.

XI. Reſpondeo, diſt. maj. Cæteris paribus, co. maj. Si cætera non ſint paria, neg. maj. Ut enim advertit Cajetanus, hoc *art. 6. q. 64. 3. p.* ut peccet mortaliter Miniſter, & abutatur gratiâ, aut poteſtate ſibi traditâ ſpecialiter; requiritur, ut eam habuerit per ſpecialem conſecrationem, & eâ malè utatur in ordine ad actionem, quæ vel ſit factiva ſacramenti, vel ſaltem ſacramentalis: ideſt, vel ordinata ad conficiendum ſacramentum, vel diſtributiva ſacramenti jam facti. Proteſtatio autem fidei coram tyranno, ſicut, & redditio conjungalis debiti, neque actiones factivæ ſacramenti ſunt, neque ſacramentales, neque ſunt à Miniſtro ſpecialiter conſecrato: unde non mirum ſi non peccent lethaliter, qui eas in peccato lethali exercent. — Idem dico de Concionatore. Concionator enim, quâ talis, non eſt Miniſter ſpeciali conſecratione deputatus; nec concionando exercet actionem factivam ſacramenti, aut ſacramentalem.

Non deſunt tamen, qui velint, Concionatorem ex officio concionantem in peccato mortali, peccare mortaliter: quia rem juſtam, & ſanctam tractat injuſtè, & iniquè; utpote recedens à ſanctitate tùm Evangelii, tùm Chriſti, cujus vicem, ac miniſterium gerit. Unde contra eum ſtant Verba Dei, Pſalm. 49. v. 16. *Quare tu enarras juſtitias meas, & aſſumis teſtamentum meum per os tuum. Tu verò odiſti diſciplinam, & projeciſti ſermones meos retrorſum?*

XII. Objicies quintò. Fidelis, qui in peccato lethali exiſtens hoſtiam conſecratam tangeret, præciſo contemptu, rem ſanctiſſimam indignè pertractaret: & tamen non peccaret lethaliter; ergo neque Miniſter malus, qui eam populo diſpenſaret.

Reſpondeo diſparitatem ex dictis eſſe; Quia fidelis non Sacerdos tangens hoſtiam conſecratam, eam non tangit tamquam Miniſter ad hoc conſecratus, neque facit actionem ſacramentalem; benè tamen Sacerdos malus eam populo diſpenſans: & ideo iſte lethaliter peccat, non ille.

§. III.

Aliqua Inferuntur.

XIII. EX dictis infertur primò: Sacerdotem celebrantem in mortali, duplex lethale peccatum committere. Unum quià indignè conficit ſacramentum: alterum, quia illud recipit. Addunt aliqui, & tertium, quia nimirum, illud ſibi miniſtrat (peccare enim, qui Euchariſtiam jam confectam in peccato mortali diſpenſat, probabilius eſſe, infra dicetur) Hæc tamen duo, vel tria peccata ſufficienter explicabit in confeſſione, ſi dicat, ſe in mortali celebraſſe. Poteſt tamen contingere, quòd Sacerdos peccet Euchariſtiam conficiendo, non tamen eam ſumendo, ſibique miniſtrando; ſi nimirum, qui in mortali conſecravit, ante ſumtionem habeat contritionem

perfe-

Digitized by Google

perfectam: tunc enim juſtificatur, ſicque eam recipiendo, ac ſibi miniſtrando non peccat. Si tamen hoc contingat, debet in confeſſione explicari.

XIV. Infertur ſecundò: miniſtrantem ſacramentum Pœnitentiæ, etiam moribundo, in peccato mortali peccare mortaliter: imò etiamſi periculum ita ſubitum ſit, ut ad contritionem Sacerdoti vix tempus ſuppetat. Prior pars prob. Tùm quia: Pœnitentia conferri nequit, niſi à Miniſtro conſecrato; atque adeo ſemper obligato conformari Deo, cujus eſt Miniſter, & ſanctitati ſacramenti. Tùm quia: S. Tho. 3. *p. q.* 64. *a.* 6. *ad* 3. poſt quam excuſavit à peccato baptizantem in mortali, urgente neceſſitate, quia non ſe gerit ut Miniſter, ſubdit: *Secus eſt autem in aliis ſacramentis, quæ non ſunt tantæ neceſſitatis, ſicut Baptiſmus.* — Poſterior etiam pars probatur. Non enim poteſt eſſe periculum ita ſubitum, ut adimat Sacerdoti tempus faciendi actum contritionis, qui in inſtanti fieri poteſt, aut ſaltem breviſſimâ morâ. Quare vocatus Sacerdos ad abſolvendum in periculo ſubito; ſi conſcium ſe reperiat peccati mortalis, primum, quod facere debet, eſt conteri de peccatis ſuis. Et ſane ſi moribundus non poteſt eſſe in tàm ſubito periculo, ut non teneatur (ſi non adſit Sacerdos) actum contritionis elicere; ita ut ſi non eliciat, peccet, & ſi ſic moriatur, damnetur: ita nec Sacerdos poteſt excuſari ab habenda contritione, propter breviſſimam moram temporis.

XV. Infertur tertiò: probabiliùs dicendum eſſe, quòd ſit peccatum mortale miniſtrare Euchariſtiam in peccato mortali. Quia licèt hæc actio non ſit confectiva ſacramenti, eſt tamen diſtributiva illius, & conſequenter actio ſacramentalis. Tùm etiam: quia ut ait S. Th. in 4. diſt. 24. q. 1. a. 3. qu. 5. ad 4. *Quandocumque* (in mortali exiſtens) *exhibet ſe in aliquo actu, ut miniſtrum Eccleſiæ, mortaliter peccat; & toties mortaliter peccat, quoties ejuſmodi actum facit.... Unde quando tangunt res ſacras quaſi ſuo officio utentes, peccant mortaliter. Secus autem eſſet, ſi in aliqua neceſſitate aliquod ſacrum contingeret, vel exequeretur in eo caſu, in quo etiam laicis liceret: ſicut ſi baptizaret in articulo neceſſitatis, vel ſi Corpus Chriſti in terram projectum colligeret.* Ex quibus ſic: At qui Sacerdos miniſtrans Euchariſtiam exhibet ſe ex officio Miniſtrum eccleſiæ ad munus, ad quod eſt conſecratus; ergo mortaliter peccat. Unde idem S. Th. hac 3. p. q. 64. a. 6. in c. *Non eſt* (inquit) *dubium, quia mali exhibentes ſe Miniſtros Dei, & Eccleſiæ in diſpenſatione ſacramentorum peccent.*

XVI. Sed quid? Tot ne peccata committet Sacerdos in mortali diſtribuens euchariſtiam, quot ſunt perſonæ, quibus eam diſtribuit?

Reſpondeo. Quod ſi Sacerdos poſt communionem ſuam in peccato mortali factam, alteri ſimiliter in peccato exiſtens tradat Euchariſtiam, novum peccatum mortale committit: cum iſta adminiſtratio ſit actus à celebratione, ſuâque propria communione diſtinctus, & diverſus — Si tamen adminiſtraret Euchariſtiam centum, aut mille perſonis, modò hoc faciat continuando adminiſtrationem; dici rectè poteſt, quòd non committat, niſi unum peccatum indignæ adminiſtrationis. Quia etſi tot ſunt actus numero diſtincti, quoad entitatem, quot ſunt perſonæ communicantes; moraliter tamen loquendo reputatur una actio continuata, & ex pluribus illis actibus integrata. Ita probabiliter ſentiunt Sylvius, & alii, non deſunt tamen qui aliter ſentiant.

Eâdem ratione exiſtimo loquendum de Sacerdote in mortali plures abſolvente continuato miniſterio, ſedens, aut breviter ſe elevans, & deinde ſacramentum miniſtrare pergens: moraliter enim una eſt illius ſacramenti adminiſtratio pluribus facta.

Neque eſt ſimile de homine ſtante in

Digitized by Google

in oſtio domus parato occidere omnes tranſeuntes; qui certè tot homicidia committit, quot homines occiderit — Nam ibi non poteſt moraliter cenſeri unum homicidium, ſicut in præſenti materia eſt unum miniſterium: cum ibi adſint injuſtitiæ diſtinctæ contra diverſas perſonas, diverſam moralem malitiam conſtituentes.

XVII. Infertur quartò: Diaconos, & Subdiaconos ſolemniter, & ex officio cantantes Epiſtolam, aut Evangelium in peccato mortali, peccare mortaliter. Colligitur ex S. Thoma, *in 4. diſt. 24. qu. 1. a. 3. quaſt. 5.* ſic loquente: *Lex præcipit, ut homo juſtè ea, quæ ſunt juſta, exequatur: & ideo quicumque homo quod ſibi competit ex ordine facit indignè, quod juſtum eſt injuſtè exequitur, & contra præceptum legis facit; ac per hoc peccat mortaliter.* Sed Diaconus, & Subdiaconus in lethali ſolemniter exequentes munia ſua, faciunt indignè quod ſibi competit ex ordine; ergo peccant mortaliter. Et ratio eſt. Quia Miniſtri dum ordinantur, & conſecrantur, unà cum gratia contrahunt obligationem exercendi actiones ſacras ſui officii dignè, qualiter decet Miniſtrum Dei. Propterea Paulus, *1. ad Timot. 3. v. 10.* de Diaconis, dicit, quod *Probentur primum, & ſic miniſtrent nullum crimen habentes.* Et Gregorius IX. Cap. *Quæſitum*, dicit, monendos eſſe Sacerdotes, & alios Clericos, & ſub interminatione divini judicii obteſtandos; ut ſi non pœnituerint, *In ſuſceptis Ordinibus non miniſtrent.*

XVIII. An verò initiati ſolùm minoribus Ordinibus lethaliter peccent, ſi actus ſuorum Ordinum ſolemniter exerceant in mortali: quidam affirmant, plures negant, quibus aſſentior. Nam eorum miniſterium eſtò ſit actus Ordinis, eſt tamen imperfectum, & valdè remotum ab Euchariſtiæ confectione; nec dici poſſunt Miniſtri Deo conſecrati. Eàdem ratione ſacramentalia, quæ ſunt actus Ordinis, facere in mortali, ut tonſurare, juriſdictionem fori exterioris exercere, Virgines, & veſtes conſecrare, non eſt mortale.

Quoad Concionantes verò in mortali, quamvis ſupra admiſerimus, eos non peccare mortaliter; non tamen, ut diximus, uſque adeo certum eſt, ut oppoſitum non ſit probabile. Eo vel maximè, quòd S. Tho. in *4. diſt. 19. qu. 2. art. 2. qu. 2. ad 4.* docet, quòd qui ex officio prædicat, ſi hoc faciat in mortali, etſi occulto, adhuc mortaliter peccat. Hanc tamen ſententiam implicitè emolliſſe creditur, in *cap. 6. 2. ad Cor. Lect. 1.* ubi de ſolo peccatore publico dicit, quod prædicando peccet. Cùm enim actus prædicandi non ſit actus Ordinis (niſi forte in Epiſcopo) poterit licitè fieri per alium, etſi non ſit in ſacris conſtitutus. Et ſic de Concionatore non valet generalis S. Thom. quòd qui exercet indignè ea, quæ ſibi competunt ex Ordine, mortaliter peccat.

§. IV.

De Miniſtro Neceſſitatis.

XIX. Dico ſecundò. Miniſter neceſſitatis, & non conſecratus, etſi ſacramentum miniſtret in ſtatu mortalis peccati, non peccat mortaliter. Ita S. Thom. *3. p. q. 64. a. 6. ad 1.* cujus diſcurſum ſub hac forma propono. Qui miniſtrat ſacramentum, ut Miniſter neceſſitatis, miniſtrat Deo in opere caritatis, ut ſcilicet, ſubveniat ſaluti proximi periclitantis: ſed qui ſe exhibet Deo in Miniſtrum in opere caritatis, ſi ſit peccator, non peccat, ſed diſponit ſe ad ſanctitatem; ergo &c. Ecce verba S. Thomæ: *Opera caritatis non ſunt aliqua conſecratione ſanctificata, ſed ipſa pertinent ad juſtitiæ ſanctitatem, ſicut quædam juſtitiæ partes. Et ideo homo, qui ſe exhibet Deo Miniſtrum in operibus caritatis, ſi ſit juſtus, ampliùs ſanctificatur; ſi verò ſit peccator, per hoc ad ſanctitatem diſponitur.* Et clarius

riis ibidem, *ad* 3. ait: *In articulo tamen neceſſitatis* (Sacerdos) *non peccaret baptizando* (in mortali) *in caſu, in quo etiam poſſet laicus baptizare. Sic enim patet, quòd non exhiberet ſe Miniſtrum Eccleſiæ, ſed ſubveniret neceſſitatem patienti*. Ex quibus patet, quòd Miniſter, etſi aliàs conſecratus, cum ſacramentum miniſtrat, non ex officio, ſed ex caritate, ut periclitanti ſubveniat, quamvis ſit in ſtatu peccati non peccat; dummodo reverenter id faciat, & ob finem ſalutis proximi: in quo caſu conſecratio in illo exiſtens, per accidens, & de materiali ſe habet; quia in illo caſu etiam laicus facere poſſet, quod ipſe facit.

Miniſter ergo neceſſitatis diſpenſatur ab obligatione diſpenſandi in ſtatu gratiæ; quia in eo caſu non ſe exhibet ut Miniſtrum Chriſti in ſacramentis conferendis, cujus ſanctitati debeat conformari: ſed ſolùm per ſe exhibet ſeipſum, ut Miniſtrum Dei in opere caritatis pro ſalute ſpirituali proximi. Qui autem in opere caritatis miniſtrat, etſi in gratia non ſit, non ſolùm non peccat, ſed ad gratiam ſe diſponit, ut cum S. Thoma diximus.

XX. Sed quæres: An qui contrahit Matrimonium in ſtatu peccati mortalis, peccet; non ſolùm quia indignè recipit ſacramentum, ſed etiam quia illud miniſtrat: cùm contrahentes ſint ordinarii Miniſtri Matrimonii.

Reſpondeo, peccare mortaliter præcisè, quia recipit indignè, non verò quia indignus miniſtrat: eſtò enim contrahens ſit ordinarius, ac proinde Miniſter ex officio; attamen ad hoc non eſt deputatus ex vi alicujus conſecrationis, quod requiritur, ut ſit verè Miniſter ex officio.

DUBIUM VIII.

An à Malis Miniſtris liceat Sacramenta recipere, & an Miniſtris liceat ea Miniſtrare Malis?

§. I.

Reſolvitur prior Pars.

I. MAli Miniſtri nomine intelligimus eum, quem non temerariò, ſed prudenter judicamus eſſe in ſtatu peccati mortalis. Huic autem diſpenſatio ſacramenti vel convenit ex officio, ut Parochis; vel ſolùm ex commiſſione, ut eſt Preſbyter, approbatus quidem, ſed curam animarum non habens: & hic, aut eſt paratus ad miniſtrandum, vel non. Rurſus: impius ille Miniſter, aut eſt ſuſpenſus, aut excommunicatus, aut degradatus, vel non. Si eſt excommunicatus: vel fuit expreſsè denuntiatus, vel non fuit. Quærimus ergo: An à malo Miniſtro, ſub quolibet ex his reſpectibus conſiderato, licitum ſit ſacramenta recipere.

II. Dico primò. Cuique licitum eſt, etiam extra caſum neceſſitatis, ſacramentum petere à proprio Parocho, imò & à quolibet Sacerdote parato ad miniſtrandum: etiamſi prudenter uterque credatur eſſe in peccato mortali, dummodo tamen alius Miniſter non adſit. Tres habet partes hoc Aſſertum.

Prima probatur. Licet cuique uti jure ſuo, in re maximè, quæ ex ſe bona eſt: at fidelis petens ſacramenta à Parocho, vel alio, cui ex officio id incumbit, utitur Jure ſuo (Parochus enim, vel alius ex officio deputatus, tenetur ſacramenta ſuis ovibus miniſtrare) in re quidem ex ſe bonâ, & ſanctâ; ergo licitè &c.

Confirmatur. Ideo non liceret, quia ſtante præſcientiâ, quam habet, eum in tali actu miniſtrandi peccaturum; videretur eum inducere ad peccandum, & com-

& communicare peccato ejus: ſed hoc eſt falſum; ergo &c. Min. prob. Actio peccaminoſa, alia eſt talis per ſe, quæ nimirum non poteſt ab altero exerceri ſinè peccato hìc & nunc: alia eſt talis per accidens, quæ nimirum exerceri poteſt ſinè peccato; licèt de facto exerceatur cum peccato. Cùm quis ergo petit ſacramentum à Miniſtro, qui eſt in peccato mortali, & maximè à ſuo Parocho; communicat in actione per ſe bonâ, & ad quam habet jus. Quod hìc & nunc ſinè peccato non exercetur, id eſt per accidens, nimirum ex parte Miniſtri; qui cùm poſſet præmiſsâ contritione licitè actionem illam exercere, & ſic non peccare, hoc negligit: ideoque ipſi imputatur peccatum, non petenti, qui ſolùm petit, quod ſibi debetur, & quod ſanctum eſt.

III. Hac eâdem ratione probatur ſecunda pars. Quia videns Miniſtrum paratum ad miniſtrandum; primò ipſum non inducit ad peccatum, cum jam ipſe ad actionem illam expoſitus ſit: imò videns illum paratum, piè, ac prudenter judicare debet, eum à ſuo peccato, ſaltem per contritionem, purgatum. Quod ſi non: ſed adhuc prudenter judicare poſſit, eum in ſtatu mortalis peccati permanere, adhuc licitè poteſt petere; quia petit rem ex ſe bonam, quam ſi Miniſter exercet malè, ex ejus malitia eſt. Hoc exemplis confirmari poteſt, ex D. Th. 2. 2. q. 78. a. 4. cujus verba refero, faciunt enim ad rem præſentem. Ibi enim quærens: an liceat pecuniam mutuò petere ab Uſurario, dicit: *Inducere hominem ad peccandum nullo modo licet: uti tamen peccato alterius ad bonum, licitum eſt. Quia & Deus utitur omnibus peccatis ad aliquod bonum: ex quolibet enim malo elicit aliquod bonum, ut dicitur in Enchiridio* (Auguſtini, cap. 11.) *Et ideo Auguſtinus* (Epiſt. 154. modò 46.) *Publicolæ quærenti: Utrum liceret uti juramento ejus, qui per falſos Deos jurat, in quo manifeſtè peccat, eis divinam reverentiam adhibens: reſpondet, quòd* Qui utitur fide illius, qui per falſos Deos jurat, non ad malum, ſed ad bonum, non peccato illius ſe ſociat, quo per Dæmonia juravit, ſed pacto ejus bono, quo fidem ſervavit. Si tamen induceret eum ad jurandum per falſos Deos, peccaret: *Ita etiam in propoſito dicendum eſt, quòd nullo modo licet inducere aliquem ad mutuandum ſub uſuris: licet tamen ab eo, qui hoc paratus eſt facere, & uſuras exercet, mutuum accipere ſub uſuris, propter aliquod bonum, quod eſt ſubventio ſuæ neceſſitatis, vel alterius. Sicut etiam licet ei, qui incidit in latrones manifeſtare bona, quæ habet, quæ latrones peccant diripiendo; ad hoc, quòd non occidatur, exemplo decem virorum, qui dixerunt ad Iſrael:* Noli occidere nos: quia Theſauros habemus in agro, *ut dicitur, Jerem.* 41.

Si ergo licet uti juramento per falſos Deos à parato ad jurandum, ut veritas habeatur: ſi licet, manifeſtando bona ſua, uti peccato latronum ad ſalvandam vitam: ſi licet uti peccato uſurarii parati ad uſuras, ad ſubveniendum neceſſitati propriæ, vel alterius: licebit uti peccato Miniſtri parati ad miniſtrandum ſacramentum, ut ſaluti animæ propriæ conſulatur; quamvis licitum non ſit, eum inducere ad miniſtrandum. In hoc enim caſu ſicut mutuatarius per ſe ſolùm intenderet mutuationem, non uſurarum acceptionem: ſic petens ſacramentum per ſe intenderet ſacramenti receptionem, non indignam Miniſtri collationem.

Excipe tamen caſum, quo malus Miniſter non vellet ſacramentum conferre, niſi ſoluto pro eo ſibi pretio; & proinde ſimoniacè. Tunc enim non eſſet locus præfatæ præciſioni, nempe, quâ ſuſcipiens intenderet ſacramenti ſuſceptionem, non peccatum Miniſtri pretium exigentis: ſed deberet à ſacramento ſic recipiendo abſtinere; perinde, ac ſi nullus eſſet Miniſter, ut docet idem S. Thom. 2. 2. q. 100.

q. 100. *a.* 2. Quia ſimoniaca acceptio, & pretii ſolutio pro ſacramentis, & gratiâ per ea accipiendâ, quæ ſpiritualis eſt, directè deſtruit naturam ſacramenti, & gratiæ, quæ pretio æſtimari non poteſt.

IV. Tertia quoque pars prob. Quia quiſque ex lege caritatis tenetur jure ſuo non uti, cùm grave damnum proximo inde prævidet inferendum: præſertim ſi rem ſibi debitam aliâ viâ ſinè periculo, & detrimento proximi conſequi poſſit. Sic juſjurandum ab infideli juraturo per falſos Deos exigere non liceret, cùm contractui cum eo inito aliunde tanta firmitas adeſſe poſſet, quanta ſperaretur ex juramento.

V. Totum hoc tradit S. Thom. hac 3. *p. q.* 64. *art.* 6. *ad* 2. his verbis: *Ille, qui ad ſacramenta accedit, ſuſcipit ſacramenta à Miniſtro Eccleſiæ, non inquantùm eſt talis perſona, ſed inquantùm eſt Miniſter Eccleſiæ. Et ideo quamdiu ab Eccleſia toleratur in miniſterio, ille, qui ab eo ſuſcipit ſacramentum; non communicat peccato ejus; ſed communicat Eccleſiæ, quæ eum tanquam Miniſtrum exhibet.* Quod magis explicans, in 4. diſt. 24. q. 1. art. 3. qu. 5. ad 3. *Quamdiu* (inquit) *Miniſter Eccleſiæ, qui eſt in mortali, ab Eccleſia ſuſtinetur; ab eo ſacramenta recipere ejus ſubditus debet, quia ad hoc eſt ei obligatus: ſed tamen præter neceſſitatis articulum non eſſet tutum, quòd eum induceret ad aliquid ſui Ordinis exequendum, durante tali conſcientiâ, quòd ille in peccato mortali eſſet; quam tamen deponere poſſet, quia in inſtanti homo à divina gratia emendatur.* Quæ benè notanda ſunt.

VI. Dico ſecundò. A' malo Miniſtro ab Eccleſia non tolerato, ut ſi eſſet hæreticus, ſchiſmaticus, ſuſpenſus, excommunicatus &c. ſacramenta recipere non licet, niſi in caſu neceſſitatis, ſecluſo ſcandalo. Prima pars colligitur ex iis, quæ ſubjungit S. Thomas citatus, ex 3. *p. qu.* 64. *art.* 6. *ad* 2. nimirùm: *Si verò ab Eccleſia non toleratur, puta, cum degradatur, vel excommunicatur, vel ſuſpenditur, peccat, qui ab eo accipit ſacramentum; quia communicat peccato ipſius.* Ita etiam S. Auguſt. *l.* 1. *de Bapt. c.* 2. dicens: *Si quis autem, cùm poſſit in ipſa Catholicâ accipere, per aliquam mentis perverſitatem eligit in ſchiſmate baptizari ... procul dubio perverſus, & iniquus eſt: & tantò pernicioſiùs, quantò ſcientiùs.*

VII. Secunda etiam pars ex eodem S. Auguſtino laudato, *cap.* 2. colligitur. Ait enim: *Si quem fortè coegerit extrema neceſſitas, ubi Catholicum, per quem accipiat, non invenerit, & in animo pace catholicâ cuſtoditâ, per aliquem extra unitatem catholicam poſitum acceperit, quod erat in ipſa catholica unitate accepturus; ſi ſtatim etiam de hac vita emigraverit, non eum, niſi Catholicum deputamus. Si autem fuerit à corporali morte liberatus ... non ſolùm non improbamus quod fecit, ſed etiam ſecuriſſimè, veriſſimèque laudamus &c.* Eandem doctrinam circa Pœnitentiam habemus ex Tridentino, *Seſſ.* 14. *c.* 7. his verbis: *Piè admodùm, ne hac ipſâ occaſione aliquis pereat, in eadem Eccleſiâ Dei cuſtoditum ſemper fuit, ut nulla ſit reſervatio in articulo mortis: atque ideo omnes Sacerdotes, quoslibet pænitentes à quibuſvis caſibus, & cenſuris abſolvere poſſunt.*

VIII. Tertia pars etiam certa eſt. Quia nullus tenetur, aut ſacramenta ab aliquo petere, vel ſuſcipere; quando ex hoc prudenter timet ſcandalum populorum, & Eccleſiæ damnum. Quare ſi ex ſuſceptione ſacramenti ab hæretico; aut ſchiſmatico præberetur occaſio non temerè credendi per talem ſumtionem approbari hæreſim, aut ſchiſma; aut Miniſtris hæreticis hac ratione prævideretur concilianda auctoritas, & plures Catholici ad eos defecturi eſſent; non liceret adulto, etiam in periculo vitæ conſtituto, ab ipſo petere, aut ſuſcipere ſacramenta: quia aliâ viâ Baptiſmi voto, & contritione de peccatis poſſet conſulere.

lere ſaluti ſuæ. Et potiùs quàm, cum fraternæ ſalutis diſpendio, & Eccleſiæ, ſacramentum ab hæretico ſuſcipere, deberet imitari celebre S. Hermenegildi factum: ad quem cùm pater Arianus per Epiſcopum Arianum Euchariſtiam miſiſſet, potiùs Martyrium ſubire voluit, quàm ſacrilegæ Communionis particeps fieri; ne tali actu apud populum appareret, eum cum Arianis ſentire. Si verò baptizandus eſſet infans in vitæ diſcrimine poſitus, nec alius præter hæreticum adeſſet, qui Baptiſmi ritum noſſet; illum tali Miniſtro baptizandum offerre oporteret: nullius enim offenſionis, & ſcandali in hypotheſi occaſio præberetur.

IX. Sed dices. Nemo vertit crimini Conſtantino Magno, quod Nicomediæ, inſtante morte, ab Euſebio Epiſcopo Ariano baptizatus fuerit: ſed illud factum Arianæ ſectæ magnam auctoritatem conciliare poterat; ergo &c.

X. Reſpondeo, neg. maj. Primò: quia Conſtantinum baptizatum fuiſſe, non Nicomediæ, inſtante morte, ſed Romæ à S. Silveſtro conſtans, & verior Traditio eſt, quam defendit Baronius ad ann. Chriſti 324. n. 43. &c.

Verùm quia moderni Critici in oppoſitum inclinant, nec ad rem præſentem ſpectat in hanc arenam deſcendere; Euſebii hiſtoriam, qualiſcumque ponderis ſit, admitto: ſed nego iterum maj. Nam Euſebius, *l. 4. de vita Conſtantini, c. 61. & 62.* dicit quidem, quòd Conſtantinus *Convocatis Epiſcopis* ſolemni ritu ab eis baptizatus fuit; nullam tamen Euſebii Ariani mentionem facit. — Deinde: Euſebius, ſi Conſtantinum baptizavit, eſtò tunc ſecretò eſſet Arianus, non tamen talem ſe eſſe palam adhuc profitebatur: imò videbatur Catholicus, & Nicænæ Synodo adhærere. — Tertiò, tandem: dato, quòd Euſebius ibi adeſſet, ac palam Arianus Conſtantinum baptizaſſet, nego min. Nemo enim ſibi ſcandalum aſſumere poterat; aut Arianiſmo auctoritatem ullam ex hoc conciliatam prudenter exiſtimaret: ſed potiùs id ex neceſſitate factum, quiſque vir probus credere debuit. Cùm enim Conſtantinus toto vitæ ſuæ tempore fuerit maximè Catholicus, & Arianorum hoſtis infenſus; & hoc omnibus, tùm Catholicis, tùm Arianis notum eſſet; ita ut, quamdiu vixit, conſubſtantialitatem Verbi in Nicæno definitam publicè auſi non ſint impugnare: ex hoc facto nec Ariani ſibi quidquam arrogare poterant, nec Catholici ſcandalum ſumere.

§. II.

Reſolvitur Secunda Pars.

XI. Dico primò. Miniſter ſacramenti, per ſe loquendo, tenetur non miniſtrare ſacramenta indignis; ac proinde ſi ſciens, ac certus hoc faciat, mortaliter peccat peccato ſacrilegii: quia violat præceptum Chriſti, Matth. 7. v. 7. *Nolite ſanctum dare canibus, neque mittatis margaritas veſtras ante porcos.*

Ratio autem eſt. Tùm quia: Miniſter debet eſſe diſpenſator fidelis, & prudens: non eſſet autem ſi bona Domini diſpenſaret indignis. — Tùm quia, tenetur Miniſter non violare ſanctitatem ſacramenti: eam autem ſicut violat, dum ſciens miniſtrat indignè, ut diximus: ita dum eam ſciens miniſtrat indigno. — Adde: qui communicat peccato proximi, reus fit peccati: at Sacerdos, qui ſciens miniſtrat indigno, communicat ſacrilegio recipientis; ergo &c.

XII. Dico ſecundò. Miniſter ſacramenti poteſt, per accidens ad vitandum ſcandalum, & injuſtam proximi infamationem, miniſtrare ſacramentum etiam indigno. Hoc docent omnes: & oſtendit exemplum Chriſti, qui miniſtravit Euchariſtiam etiam Judæ, etſi ſciret eum eſſe indignum. Et ratio eſt. Quia cum concurrunt duo præcepta, prævalet illud, quod magis urget; & pro eo caſu ceſſat obli-

R 2 gatio

gatio alterius præcepti: ſed magis urget præceptum vitandi ſcandalum, & non infamandi injuſtè proximum, quàm præceptum non miniſtrandi ſacramentum indigno; ergo &c.

XIII. Hinc ſequitur: peccatori occulto non eſſe negandam Euchariſtiam, ſi publicè ad eam accedat: ſecus ſi ſolus, ita ut poſſet illi negari ſinè ſcandalo, & infamatione. Miniſter enim porrigens ſacramentum indigno, ad vitandum ſcandalum, non cooperatur peccato indignè ſuſcipientis; ſed facit ex juſta cauſâ actionem ex ſe indifferentem: ſiquidem ſuſcipiens poteſt ſumere dignè, & per ipſum ſtat, quòd ſumat indignè.

XIV. Quapropter S. Th. *Quolib.* 5. *a.* 12. graviter peccaturum dicit Sacerdotem, qui occulto peccatori Euchariſtiam petenti, ut ex una parte ejus vitet infamiam, ſi deneget; & ex aliâ, ne reus fiat indignè ſumtionis, ſi concedat; Hoſtiam non conſecratam ei tribuat (quod ab aliquibus factitatum comperi) Iſte enim Sacerdos adhiberet remedium pejus morbo: pejus enim eſt inducere fictionem in ſacramento, in quo totus Chriſtus, qui veritas eſt, continetur: quàm porrigere verum ſacramentum indigno. Addit S. Tho. quòd *Etiam Sacerdos, quantùm in ſe eſt, populo fieret idololatrandi occaſio; qui quamvis peccatum idololatriæ non incurreret, æſtimans probabiliter, Hoſtiam eſſe conſecratam: tamen Sacerdos in hoc ipſo, quod Hoſtiam non conſecratam populo exhiberet adorandam, idololatriæ crimen incurreret. Unde hoc in nullo caſu eſt faciendum, ut Hoſtia non conſecrata exhibeatur uni, vel pluribus, tanquam conſecrata. Debet ergo Sacerdos peccatorem occultum primò quidem monere, ut pœnitentiam agat, & ſic ad ſacramentum accedat. Quòd ſi pœnitere noluerit, debet ei occultè inhibere, ne aliis communicantibus in publico ſe immiſceat: quòd ſi ſic immiſcuerit, debet ei dare Hoſtiam conſecratam.* Hæc S. Thom.

QUÆSTIO VIII.

De Subjecto Sacramentorum.

CUm relativa ſimul ſint cognitione, & Miniſter relativè dicatur ad ſuſcipientem; ideo quæſtioni de Miniſtro ſubjicienda quæſtio eſt de ſubjecto ſuſceptivo ſacramenti: nimirum, quas conditiones habere debeat ſubjectum, ut validè ſacramentum ſuſcipiat. De conditionibus enim ad licitè, & dignè ſuſcipiendum, ſuis locis ſigillatim ſermo erit.

DUBIUM I.

An in Suſcipiente Sacramentum, requiratur Intentio, & Qualis?

§. I.

De Subjecto Capaci Sacramenti.

I. PRæmitto tanquam certum, ſolum hominem, & hunc viatorem, non Angelum, aut hominem vel jam beatum, vel damnatum, eſſe ſubjectum capax ſacramenti. Et hoc conſtat ex voluntate Chriſti, qui ita diſpoſuit. Sacramenta enim ſunt media, ac remedia, quæ Chriſtus Paſſione ſuâ, ac redemtione inſtituit; ut eorum applicatione ipſius merita operarentur in ſuſcipiente effectum redemtionis, nempe, liberationem à peccato tùm originali, tùm actuali, ac ſternerent viam ad ſalutem æternam. Chriſtus autem factus eſt redemtio pro hominibus, non pro Angelis: ſoli homines viatores ſunt capaces morbi, ac remedii, & in via ad ſalutem æternam. Nam Beati ita eam poſſident; ut eam amittere, vel augere nequeant. Damnati verò ita eam amiſerunt; ut eam nullâ viâ ſperare poſſint; ac ita in peccato immobiles, ut ab eo nequeant dimoveri. Non quilibet tamen homo cujuslibet ſacramenti capax eſt: nam ſacramen-

ti

Digitized by Google

ti Ordinis ſexus fœmineus capax non eſt. Hoc ergo præmiſſo

§. I I.

Reſolvitur Prima Pars.

II. Certum eſt, in parvulis rationis uſum nondum attingentibus, & adultis, qui illum nunquam habuerunt, nullam requiri intentionem, aut diſpoſitionem ad validè recipiendum Baptiſmum, aut alia ſacramenta, quorum capaces ſunt. De adultis dubitatur, qui habent, aut habuerunt uſum rationis. De his Cajetanus, in 3. *p. q. 68. a. 7.* docuit, per ſe loquendo, non exigi ad validè recipiendum Baptiſmum intentionem, ſeu voluntatem; ſed ſufficere non inveniri obicem voluntatis contrariæ. Gloſſa autem, C. *Solet* de Conſecr. diſt. 4. dicit, quòd *Si baptizans intendit Baptizare, qualemcumque intentionem baptizatus habeat, recipit ſacramentum.*

III. Dico tamen cum S. Thoma, 3. *p. q. 68. a. 7.* In Adultis, qui habent, vel habuerunt uſum rationis, ad validè ſuſcipiendum ſacramentum requiritur aliqua voluntas, ſeu intentio illud ſuſcipiendi. Colligitur primò ex illo, Matth. 28. v. 19. *Euntes docete omnes Gentes, baptizantes eos &c.* Ad quid enim requirit Chriſtus præviam ad Baptiſmum doctrinam; niſi quia vult, ipſum voluntariè ſuſcipi ab adultis? Et ſanè: ſicut fides debet voluntariè ſuſcipi, ita & Baptiſmus, quo homines fidei initiantur, & quo Chriſti fidem profitentur. Propterea S. Th. citatus ſic ait: *Per Baptiſmum aliquis moritur veteri vitæ peccati, & incipit quandam vitæ novitatem, ſecundum illud, Rom. 6.* Conſepulti ſumus Chriſto per Baptiſmum in morte, ut quomodo Chriſtus ſurrexit à mortuis per gloriam Patris, ita & nos in novitate vitæ ambulemus: *Et ideo ſicut ad hoc, quòd homo moriatur veteri vitæ, requiritur ſecundum Auguſt.* (Hom. ultima inter 50. c. 2.) *in habente uſum liberi arbitrii voluntas, quâ eum veteris vitæ pæniteat: ita requiritur voluntas, quâ intendat vitæ novitatem, cujus principium eſt ipſa ſuſceptio ſacramenti. Et ideo ex parte baptizati requiritur voluntas, ſive intentio ſuſcipiendi ſacramentum.*

IV. Hinc cùm non minùs ſuſceptio ſacramenti, quam ejus miniſtratio debeat fieri modo humano voluntario, & libero: ſicut in Miniſtro requiritur intentio, ut vidimus; ita proportionaliter in ſuſcipiente. Unde præſcribunt Canones, ut illorum voluntas exploretur, antequam Baptiſmate initientur; ſive per ſe ipſos, ſi poſſunt, ſive aliorum teſtimonio: ut ſtatutum fuit, anno 398. in Conc. Carthag. 3. c. 34. & anno 441. in Arauſic. 1. c. 12. Quæ confirmat Auguſt. *l. 4. de Bapt. contra Donat. c.* 24. & Innoc. III. *Cap. Majores* de Bapt. ubi ait: *Ille verò, qui nunquam conſenſit, ſed penitus contradicit; nec rem, nec characterem ſuſcipit ſacramenti.*

V. Dices primò. Qui recipit ſacramentum, habet ſe ſicut patiens: at intentio non requiritur ex parte patientis, ſed ex parte agentis; ergo &c.

Reſpondeo cum S. Th. 3. p. q. 68. a. 7. citato ad 1. *Quod in juſtificatione, quæ fit per Baptiſmum, non eſt paſſio coacta, ſed voluntaria; & ideo requiritur intentio recipiendi id, quod ei datur.* Nam *Deus* (addit idem S. Th. q. 69. a. 9.) *non cogit hominem ad juſtitiam. Et ideo ad hoc, quòd aliquis juſtificetur per Baptiſmum, requiritur, quòd voluntas hominis amplectatur Baptiſmum.* Subdit Dominicus Soto, quòd cùm Deus omnia ſuaviter diſponat; id maximè de fide, & Lege Evangelii conſtituit, ut nemo, niſi conſentiens, Chriſtianus fiat.

VI. Dices ſecundò. Nonnulli prorſus inviti, ac reluctantes fuerunt ſacramento Ordinis initiati; & tamen validè. Ut enim refert Theodoretus, *Hiſt. PP. c.* 13. Macedonius ſolitarius fuit conſecratus in Presbyterum à Flaviano invitus, & reluctans. Res ita ceſſit. Cum Macedonii virtus in ore omni-

omnium eſſet, Flavianus Epiſcopus, tanquam ſi in eum ad ſe delata eſſet accuſatio, eum à vertice montis, quem incolebat, abducit: cumque haberet ibi Altare paratum, adducit ad Altare Macedonium inſcium quid fieret, eumque in numerum Sacerdotum coaptavit. Finito ſacro Officio, cùm quidam ſignificaſſet Macedonio, eum ordinatum fuiſſe Presbyterum; is primùm omnes maledictis, & conuitiis cæpit laceſſere: poſteà accepto baculo, cui propter ſenium innitebatur, & ipſum perſequebatur Pontificem, & quotquot aderant &c. Hæc, & alia, quæ ſubinde fecit, nonne indicant, eum prorsùs nolentem fuiſſe ordinatum? & tamen validè: cùm dicta Ordinatio rata fuerit habita à Flaviano Canonum peritiſſimo: & inſuper ab omnibus Eccleſiis habitus fuerit ut verus Presbyter, Macedonius.

Item S. Epiphanius Paulinianum S. Hieronymi fratrem invitum, ac nolentem, primò quidem Diaconum, poſtea Presbyterum inauguravit. Eum enim per multos Diaconos apprehendi juſſit, & teneri os ejus; ne fortè liberare ſe cupiens adjuraret eos per nomen Jeſu Chriſti: & ſic eum ordinavit Diaconum. Presbyterum autem, ordinavit hoc modo. Cùm Paulinianus miniſtraret in ſanctis Officiis: rurſum cum ingenti difficultate tento ore ejus, ordinaverunt Presbyterum. Duplex hoc factum demonſtrat, quarto ſeculo nullam requiſitam fuiſſe intentionem in ſuſcipiente Ordinem Sacrum.

Quare S. Auguſtinus, Tract. 26. in Joann. *Intrare* (inquit) *quiſquam Eccleſiam poteſt nolens, accedere ad Altare poteſt nolens, accipere ſacramentum poteſt nolens: credere non poteſt, niſi volens.*

VII. Reſpondeo, Macedonium, & Paulinianum, utpote viros omni virtute præditos, animumque in omnibus Eccleſiæ ſubditum habentes, virtualem, & abſolutum conſenſum in Ordinationem ipſis datam præſtitiſſe: quod oſtenderunt ſuæ Ordinationis officia, abſque ulla reluctantiâ poſtea exercentes. Illa verò obſiſtentiâ, quâ obnitebantur, non indicabat, in eis fuiſſe abſolutam contrariam intentionem recipiendi Ordinationem; ſed eorum ſummam humilitatem, quâ ſe indignos judicantes, ſecluſo abſoluto Eccleſiæ præcepto, ac etiam vi coactivâ, non fuiſſent in ſuam Ordinationem conſenſuri. De Pauliniano enim S. Epiphanius refert: *Valde quippe obnitebatur, indignum ſe eſſe conteſtans.* Eumque tandem fuiſſe perſuaſum, adeoque conſentientem, indicant ſequentia S. Epiphanii verba: *Vix ergo compulimus eum, & perſuadere potuimus* (nempe, ut conſentiret in Presbyteratum) *teſtimoniis Scripturarum, & propoſitione mandatorum Dei ... iiſdem verbis, quibus antea ſuaſeramus* (nempe, ut conſentiret in Diaconatum.) *Os quidem ejus tenuerunt aſſiſtentes in utraque Ordinatione; nen tamen ne contradiceret, ſed ne ipſos adjuraret per nomen Chriſti*, ut liber dimitteretur.

Macedonius item non fuit inſcius actionis, quam circa ſe fieri videbat, nec repugnabat; ſed poteſtatis, quæ ſibi eâ actione tradita fuerat: quâ cognitâ, convitiis, maledictis, & baculo adſtantes laceſſere cæpit: non quia ſuſceptæ Ordinationi in ſe repugnaret; ſed quia timebat, *Ordinationem eum eſſe privaturam & cacumine montis, & eâ, quam deſiderabat, vivendi ratione.* Cæterum, quòd abſolutè conſenſerit, ex eo patet; quòd Macedonius Dominicâ ſequenti invitatus ad celebritatem reſpondit: *Non ſufficiunt vobis ea, quæ facta ſunt, ſed me rurſum vultis efficere Presbyterum?*

VIII. Neque nobis contrarius eſt S. Auguſtinus citato loco. Nam vel ibi loquitur de ſacramento Euchariſtiæ, ad quod poteſt aliquis, ſicut & ad Eccleſiam, & ad Altare coactus, & nolens accedere; unde ait: *Intrare quiſquam Eccleſiam poteſt nolens, accedere ad Altare poteſt nolens, acci-*

pere

pere poteſt ſacramentum nolens : credere non poteſt, niſi volens.

Vel non loquitur de eo, qui per vim coactus baptizaretur omnino, & abſolutè invitus, & repugnans; ſed de eo, qui priùs nolens, minis, & terroribus inductus ad Baptiſmum accedit. Is enim licèt ſecundum quid ſit nolens; hìc & nunc tamen abſolutè vult baptizari : ut enim talia mala evitet, voluntas ejus eligit Baptiſmum ſuſcipere. Et de talibus Innocentius III. Cap. *Majores*, intelligit decretum Concilii Toletani, in quo qui ad fidem coacti venerunt, eam retinere coguntur.

IX. Pro quo advertenda eſt S. Thomæ doctrina, in 4. *diſt.* 6. *q.* 1. *a.* 2. *qu.* 3. ubi ait: *Sciendum, quòd non requiritur in adulto voluntas abſoluta ſuſcipiendi, quod Eccleſia confert ; ſed ſufficit voluntas conditionata, ſicut eſt in voluntariis mixtis, ut dicitur in 3. Ethicorum, c. 1. Et ideo ſi ſit coactio ſufficiens, ita quod principium ſit ex toto extraneo, nil conferente vim paſſo, ut cum aliquis reclamans immergitur violenter: tunc nec ſacramentum ſuſcipit, nec rem ſacramenti. Si autem ſit coactio inducens, ſicut minis, vel flagellis, ita quod baptizatus potiùs eligat Baptiſmum ſuſcipere, quàm talia pati, tunc ſuſcipit ſacramentum, ſed non rem ſacramenti* (ideſt gratiam) Hæc S. Tho. Et meritò. Quia, ut diximus agentes de voluntario, ea, quæ fiunt ex metu, licèt conditionatè, & ſecundùm quid ſint involuntaria; quia ſi poſſet quis vitare flagella, aut alia, quæ metuit, nollet: tamen abſolutè eligit, & vult. Sicut qui metu tempeſtatis proiicit merces in mare, vult abſolutè, & ſimpliciter illas projicere; quamvis ſecundùm quid, & ſub conditione vellet illas retinere.

X. Excipe tamen ſacramentum Matrimonii, ad cujus validitatem non ſufficit conſenſus, aut voluntas metu extorta : Nam quæ fiunt ex metu, licèt jure naturæ voluntariè fiant, & proinde tali jure teneant : jure tamen poſitivo declarantur involuntaria, & nulla. Et quia Matrimonium, utpote contractus, ſubjicitur juri poſitivo, ſicut & cæteri contractus humani : ideo poſtquam tali Jure decretum fuit, contractum ex metu factum non eſſe validum ; ſacramentum Matrimonii non habet, quod requiritur ad ſui valorem, ſi fiat ex metu.

§. III.

Reſolvitur Secunda Pars.

XI. Dico primò. Ad valorem ſacramenti non ſufficit in adulto, ut merè indifferenter, aut negativè ſe habeat, illi nec conſentiens, nec diſſentiens; ſed requiritur neceſſariò intentio, ſeu voluntas illud ſuſcipiendi, ſive præſens, ſive præterita. Eſt contra Cajetanum, conformior tamen menti S. Thomæ. Nam. 3. *p. q.* 68. *a.* 7. *ad* 2. expreſsè dicit : *Si in adulto deeſſet intentio ſuſcipiendi ſacramentum, eſſet rebaptizandus* — Nec valet reſponſio Cajetani dicentis, S. Tho. loqui de eo, cui deeſſet intentio per intentionem contrariam; non verò per ſtatum neutrum, & indifferentem ad ſuſcipiendum, vel non ſuſcipiendum.

Nam primò. S. Th. citatus, *a.* 12. loquens de amentibus, & furioſis, qui uſum rationis aliquando habuerunt : dicit, quòd *Judicandi ſunt ſecundùm voluntatem, quam habuerunt dum ſanæ mentis exiſterent .... alioquin ſi nulla voluntas ſuſcipiendi Baptiſmum in eis apparuit, dum ſanæ mentis eſſent; non ſunt baptizandi*. Et ibidem *ad* 3. de dormientibus dicit: quòd *Dormientes non ſunt baptizandi, niſi periculum mortis immineat ; in quo caſu baptizari debent, ſi priùs in eis voluntas apparuit ſuſcipiendi Baptiſmum, ſicut & de amentibus dictum eſt* (in corp.) *ſicut Auguſt. narrat in 4. lib. Confeſſ. c. 4. de amico ſuo, qui baptizatus eſt neſciens, propter periculum mortis*; ergo non ſufficit non contradicere Baptiſmo, ſed requiritur poſitivus conſenſus ſive præ-

præſens, ſive præteritus non retractatus:

XII. Ulteriùs: In iis, in quibus non requiritur voluntas, aut conſenſus, voluntas contraria nihil obeſt, ſed impertinenter ſe habet. Quia enim ad venditionem captivi non requiritur ejus conſenſus: validè venditur captivus, etſi ſuæ venditioni repugnèt; ergo ſi ad ſuſcipiendum ſacramentum non requiritur voluntas, & conſenſus ſuſcipientis: ita neque ejus contraria voluntas obſtabit, quin validè ſuſcipiatur: ſed hoc negat Cajetanus; ergo debet ſateri, ad validè ſuſcipiendum, aliquam requiri ſuſcipientis voluntatem.

XIII. Probatur inſuper, præſertim de Baptiſmo. Non poteſt adultus contrahere obligationem ad novam Religionem, & fidem, niſi poſitivè id velit: ſed ſuſcipiens validè Baptiſmum contrahit obligationem ad novam Religionem, & Fidem; ita ut poſſit cogi ab Eccleſia ad ſuam fidem ſervandam; ergo &c. — Si dicas: ſatis eſſe ad contrahendam obligationem, non habere voluntatem contrariam; ut patet in pueris, qui poſitivam voluntatem non habuerunt, quando ſuſceperunt Baptiſma, cùm incapaces eſſent: quia tamen tunc non habuerunt voluntatem contrariam, poſſunt cogi ad ſervandam fidem, cùm pervenerint ad ætatem adultam.

XIV. Contra eſt. Nam eſtò in iis, qui propriæ voluntatis ſunt incapaces, ad contrahendam obligationem ſufficiat voluntas alterius reſpondentis pro ipſis, ut in pueris: qui tamen propriæ capaces ſunt voluntatis, non poſſunt obligationem contrahere ſine poſitivo propriæ voluntatis conſenſu. Unde licèt pupillus, qui propriæ voluntatis civiliter eſt incapax, poſſit obligari per voluntatem Judicis; Major tamen obligari non poteſt, niſi propriâ voluntate. Quod docuit S. Aug. qui, *l. 4. de Bapt. c. 24.* de pueris ait: *Ideo cùm alii pro eis reſpondent, ut impleatur erga eos celebratio ſacrmenti; valet utique ad eorum conſecrationem, quia ipſi reſpondere non poſſunt. At ſi pro eo, qui reſpondere poteſt, alius reſpondeat, non itidem valet.* Qua ratione Concil. Carthag. 3. *c.* 34. & Arauſic. 1. *c.* 12. ſupra laudata ſtatuunt: quòd egrotantes, ſi pro ſe reſpondere non poſſunt, ut baptizari poſſint, requiritur voluntatis præteritæ teſtimonium aliorum. Et in Catechiſmo Rom. S. Pii V, *Tit. de Baptiſmo adultorum*. Tùm etiam in Romano Rituali, Pauli V. juſſu edito, cavetur, ne baptizetur adultus; qui fruens rationis uſu non petit, antequam in amentiam, aut ſubitum morbum, quo fuit correptus, & præ cujus acerbitate nec loqui, nec poteſt ſignum aliquod dare, inciderit. Alioquin Gentilibus, qui nihil unquam audierunt de Evangelio, ſaltem ſi ſubito correpti morbo obmuteſcerent, Baptiſma conferre liceret. Quod eſſe contra Canones, nemo non novit.

XV. Objicies primò Innocentium III. qui cap. *Majores*, ſic concludit: *Tunc ergo characterem ſacramenti imprimit operatio, cùm obicem voluntatis contrariæ non invenit obſiſtentem*; ergo ad validitatem ſacramenti ſufficit non habere voluntatem contrariam.

Reſpondeo, neg. conſ. Innocentius enim de iis loquitur, qui præ infirmitate ſubitâ obmuteſcentes *Priùs Cathecumeni extitiſſent, & habuiſſent propoſitum Baptiſmatis:* unde ſupponit in eis non meram indifferentiam, ſed voluntatem poſitivam, ſaltem præteritam.

XVI. Objicies ſecundò. Idem eſt Baptiſmus, qui confertur adultis, ac qui confertur parvulis: ſed in his non requirit propriam voluntatem; ergo nec in illis.

Si dicas, eſſe quidem eumdem Baptiſmum, ſed non eſſe idem ſubjectum. Unde in pueris, qui ſunt ſubjectum incapax propriæ voluntatis, hanc non requirit, quam tamen requirit in adultis, qui ſunt capaces. Sicut ad producendam gratiam in pueris, nullam requirit in ipſis diſpoſitionem, quam tamen in adultis requirit.

XVII.

XVII. Inſtabis. Peccatum originale, ad quod delendum per ſe eſt inſtitutus Baptiſmus, ſive in pueris, ſive in adultis, eſt non propriâ, ſed alienâ voluntate contractum; ergo in utriſque poteſt ſine propriâ voluntate remitti.

Reſpondeo, neg. conſ. Peccatum enim originale, quamvis ſit abſque propria voluntate contractum; voluntarium tamen eſt voluntate capitis: & ideo, licèt in pueris, qui propriæ voluntatis incapaces ſunt, remittatur abſque propria voluntate; non tamen in adultis, qui ejuſdem ſunt capaces. Tùm etiam: quia adulti baptizantur in remiſſionem peccatorum, etiam actualium, quæ propriâ voluntate commiſerunt. Tùm denique: quia Baptiſmus non ſolùm delet peccatum originale, ſed inducit obligationem ad novam Religionem, & fidem: hæc autem, ut dicebamus, ab adulto nonniſi propriâ voluntate contrahi poteſt.

XVIII. Objicies tertiò. Concilium Florentinum enumerans ea, quæ ad valorem ſacramenti ſunt neceſſaria; recenſet materiam, & formam, & intentionem Miniſtri, nihil loquens de intentione ſuſcipientis; ergo cenſuit, hanc ad valorem non requiri.

Reſpondeo, Conc. Florentinum non meminiſſe intentionis neceſſariæ ex parte ſuſcipientis, primò: quia intentum ejus erat recenſere ea, quæ in perficiendo quolibet ſacramento neceſſaria ſunt, & in quolibet ſuſcipiente. Intentio autem recipientis, non eſt neceſſaria ad perficiendum ſacramentum Euchariſtiæ; quia ſinè ſuſcipiente perficitur: nec etiam ad illud recipiendum. Neque eſt neceſſaria in omni ſuſcipiente: nam in parvulis, ut verè ſuſcipiant Baptiſmum, non requiritur intentio. — Secundò: quia Concilium enumerare intendit ſolùm ea, quæ requiruntur ad perficiendum ſacramentum, ex parte miniſtrantis, ſeu agentis: non verò ea, quæ requiruntur ex parte ſuſcipientis. Nam ad validè ſuſcipiendum cætera ſacramenta, præter intentionem, requiritur Baptiſmus; & ad validè recipiendam Ordinationem, requiritur ſexus maſculinus: quæ tamen Concilium ibi non recenſet.

XIX. Objicies quartò. S. Thomas, *in 4. diſt. 6. q. 1. a. 2. qu. 3.* dicit: quòd *Non requiritur aliquid cauſans, ex parte recipientis; ſed ſolùm impedimentum removens: quod quidem impedimentum nihil aliud eſt, quàm voluntas contraria*. Ergo ſufficit, ut non adſit voluntas contraria.

Reſpondeo, neg. conſ. Nam Sanctus Thomas ibi explicans quomodo debeat hoc impedimentum contrariæ voluntatis ab adulto tolli; dicit, quòd requiritur *Intentio, vel voluntas ad recipiendum ſacramentum*: non ergo ſufficit indifferentia. Recolantur ſuperiùs dicta, pro mente S. Thomæ aſſequenda.

XX. Dico ſecundò. Intentio, quæ requiritur ad validè ſuſcipiendum ſacramentum, non debet neceſſariò eſſe, vel actualis, vel virtualis, ſed habitualis, & interpretativa. Probo. Nam Canones docent, ex dictis ſupra, valere ſacramenta dormientibus, amentibus, &, præ ſubitâ infirmitate, linguæ uſum, & cujuſvis alterius ſigni amittentibus; ſi appareat, eos antea ſacramenta deſideraſſe: atqui in talibus intentio actualis non adeſt: nam tunc de ſacramentis non cogitant. Nec adeſt virtualis: non enim in eis permanet aliquis motus, vel operatio ab intentione præcedente relicta, in qua intentio præterita dici poſſit virtualiter permanere; ergo ſola adeſt habitualis intentio, nempe, præterita, non retractata. Quare Extrema unctio valet, collata fideli præ ſubitâ infirmitate omnium ſenſuum uſu deſtituto. Quia is, qui dum ſuâ fruebatur ratione, ad mortem uſque Catholicam Fidem profeſſus eſt; cenſetur velle, ut ſibi ratione deſtituto ſacramenta in eo ſtatu neceſſaria conferantur.

XXI. Si dicas. Intentio habitualis non

non ſufficit in Miniſtro ad conficiendum ſacramentum, ut diximus; ergo neque ad recipiendum — Nego conſ. Nam Miniſter activè ſe habet ſuà intentione influens: at ſuſcipiens ſe habet paſſivè. Plus autem requiritur ad agendum, quàm ad patiendum.

XXII. Si iterum dicas. Intentio habitualis ad recipiendum ſacramentum Matrimonii non ſufficit: neque enim dormientes, aut amentes nubere poſſunt; ergo neque ſufficit in aliis ſacramentis. — Nego conſ. Nam contrahentes Matrimonium non purè ſuſcipientes ſunt, ſed etiam Miniſtri ſacramenti, ut probabilius docent Theologi: ad Miniſtrum autem intentio habitualis non ſufficit, eſtò ſufficiat ad recipientem.

XXIII. Quæres: An valeant ſacramenta exterius ſeriò recepta, quamvis recipiens ſuam intentionem interiùs retinuerit; apud ſe dicens: *Nolo recipere ſacramentum?*

Reſpondeo negativè. Sicut enim ſupra diximus, non ſufficere ad validitatem ſacramenti, quòd Miniſter ſeriò exteriùs applicet materiam, & formam; ſi interius non intendat facere, quod facit Eccleſia: ita nec ſufficiet ad validitatem, quòd ſuſcipiens ſeriò quidem exteriùs recipiat, ac ſe ſubjiciat Miniſtro conferenti ſacramentum, ſed interiùs retineat intentionem; apud ſe dicens: nolo recipere quod Eccleſia recipiendum inſtituit. In utroque enim caſu, tàm in Miniſtro, quam in recipiente intentio contraria obeſt valori ſacramenti. Unde S. Thom. 3. par. qu. 68. art. 7. ad 2. *Si* (inquit) *in adulto deeſſet intentio ſuſcipiendi ſacramentum, eſſet rebaptizandus: ſi tamèn hoc non conſtaret, eſſet dicendum: ſi non es baptizatus, Ego te baptizo.* Et in Corp. ejuſdem art. *Ex parte* (inquit) *baptizati requiritur voluntas, ſive intentio ſuſcipiendi ſacramentum.* Et *qu. 45. Supplem. a. 4.* hæc ſcribit. *Si aliquis ablutionem exteriorem reciperet, non intendens recipere ſacramentum, ſed ludum, vel dolum facere, non eſſet baptizatus.*

XXIV. Si dicas. Innocentium III. Cap. *Majores*, ſtatuere: valuiſſe Baptiſma, quo mortis, ac ſuppliciorum metu Judæi in Hiſpania, regnante Siſebuto Rege Chriſtiano, fuerunt baptizati: quamvis iidem Judæi poſtea, tempore Conc. Toletani IV. conteſtati fuerint, ſe interiùs receptioni Baptiſmatis contradixiſſe. Idemque eundem Pontificem ſtatuere de Saxonibus, qui metu tormentorum Baptiſmo ſe ſubjecerunt corpore, non voluntate.

Reſpondeo, hæc confirmare, quæ ſupra diximus: nempe, validum eſſe Baptiſmum ſuſceptum ex metu; quia id, quod fit ex metu, abſolutè, & ſimpliciter voluntariè fit. Unde ad facta relata dico: Judæos illos, & Saxones baptizatos ex metu contradixiſſe receptioni, non efficaciter, & abſolutè; ſed inefficaciter, & conditionatè, quatenus ſi potuiſſent evitare tormenta, noluiſſent recipere Baptiſma: at poſiti in circumſtantiis tormentorum, ſimpliciter, & efficaciter voluerunt

DUBIUM II.

An in Suſcipiente Requirantur Fides, & aliæ Diſpoſitiones?

§. I.

Reſolvitur de Fide, quoad Validitatem.

I. Quæſitum procedit de adultis. Certum enim eſt, parvulos abſque ullo fidei motu, cujus incapaces ſunt, baptizari: quidquid in contrarium fingat Lutherus. In duplici autem ſenſu agitari poteſt. Primò: An in ſuſcipiente fides ſit neceſſaria ad validè ſuſcipiendum ſacramentum. Secundò: An ſit neceſſaria ad percipiendam rem ſacramenti, nempe, gratiam. In primo ſenſu hic loquimur.

II. Dico. Ut valeat ſacramentum,

non

Digitized by Google

non requiritur in ſuſcipiente fides. Probo. Non enim requiritur fides generalis, quæ omnes, aut ſaltem præcipuos articulos credat. Nam Eccleſia admiſit Baptiſma, quod in ſua hæreſi ſuſceperant Ariani, Macedoniani, Neſtoriani; quos, ut dictum eſt, ad Catholicam fidem venientes, non rebaptizabat: imò, nec rebaptizaret Paganum, ſive Atheum, ſi abſque ulla fide, cum intentione tamen ſuſcipiendi ſacramentum Chriſtianorum, Baptiſma in Paganiſmo, aut etiam Atheiſmo ſuſcepiſſet. --- Neque etiam requiritur fides ſpecialis alicujus articuli; illius ſcilicet, qui concernit ſanctitatem, aut efficaciam Baptiſmi, aut ſaltem Trinitatis, ſub cujus invocatione confertur. Nam Eccleſia Catholica admittit Baptiſma Lutheranorum, Calviniſtarum &c. qui in multis circa efficaciam Baptiſmi, & ſacramentorum diſcredunt, ut vidimus. Et admiſit Baptiſma Arianorum, quamvis ſuſcipientes errarent in fide Trinitatis; dummodo error in forma Baptiſmi non fuiſſet expreſſus.

Hinc S. Auguſt. *l. 3. de Bapt. contra Donat. c. 14.* ait: *Nec intereſt, cùm de ſacramenti integritate, & ſanctitate tractatur, quid credat, & qualis fide imbutus ſit ille, qui accipit ſacramentum. Intereſt quidem plurimùm ad ſalutis viam; ſed ad ſacramenti quæſtionem nihil intereſt. Fieri enim poteſt, ut homo integrum habeat ſacramentum, & perverſam fidem: ſicut fieri poteſt, ut integra teneat verba Symboli; & tamen non rectè credat, ſive de ipſa Trinitate, ſive de Reſurrectione, vel aliquid aliud.* Hanc veritatem docet quoque S. Th. *in 4. diſt. 6. q. 6. a. 3. qu. 1. & 3. p. q. 68. a. 8.* ubi ait: *Alio modo requiritur aliquid ex neceſſitate ad Baptiſmum, ſinè quo character Baptiſmatis imprimi non poteſt. Et ſic recta fides baptizati non requiritur, ex neceſſitate, ad Baptiſmum; ſicut nec recta fides baptizantis: dummodo adſint cætera, quæ ſunt de neceſſitate ſacramenti. Non enim ſacramentum perficitur per juſtitiam hominis dantis, vel ſuſcipientis Baptiſmum; ſed per virtutem Dei.*

III. Sed primò objicies S. Aug. *l. 7. de Bapt. cap. 53.* dicentem, valere Baptiſmum receptum ſinè ſimulatione, & cum aliqua fide.

Reſpondeo, de mente S. Auguſtini ſatis conſtare ex dictis nuper. Ne ergo ſibi contradicat, dicendum eſt, illis verbis, *& cum aliqua fide*, ſumere fidem latè ſumtam; nimirum, quà credat, & intendat ſumere Baptiſmum tanquam à Chriſto inſtitutum. Unde S. Th. *3. p. q. 68. a. 8. ad 3.* ait: *Etiam non habens rectam fidem circa alios articulos, poteſt habere rectam fidem circa ſacramentum Baptiſmi; & ita non impeditur, quin poſſit habere intentionem ſuſcipiendi ſacramentum Baptiſmi. Si tamen etiam circa hoc ſacramentum non rectè ſentiat; ſufficit ad perfectionem ſacramenti generalis intentio, quâ intendit ſuſcipere Baptiſmum, ſicut Chriſtus inſtituit, & ſicut Eccleſia tradit.*

IV. Secundò objicies. Ad valorem Baptiſmi requiri in ſuſcipiente ſaltem fidem Trinitatis. Nam Conc. Arelatenſe 1. can. 8. ſtatuit, quòd Afri ad Eccleſiam redeuntes novo conſecrentur Baptiſmate: *Si interrogati non reſponderint Trinitatem.* Et Arelatenſe 2. *can. 17.* decrevit: *Bonoſiacos baptizatos in Trinitate, ſi interrogati fidem noſtram ex toto corde confeſſi fuerint; cum Chriſmate & Manus impoſitione in Eccleſia recipi ſufficit:* ergo in ſubjecto Baptiſmi fides Trinitatis neceſſaria videtur.

Confirmatur. Nihil enim fruſtra in ſacramentis Eccleſiæ agitur: ſed ſecundùm ritum Eccleſiæ ille, qui accedit ad Baptiſmum, de fide interrogatur, cùm dicitur: *Credis in Deum Patrem &c.*? ergo fides ad Baptiſmum requiritur.

V. Reſpondeo, prioris Concilii Arelatenſis Patres, iis verbis: *Si interrogati reſponderint Trinitatem*, ſolùm voluiſſe, quod Afri revertentes ad Eccleſiam interrogarentur, non an cre-

Digitized by Google

derent Trinitatem; ſed an baptizati eſſent in Trinitate, ideſt, in Patre, Filio, & Spiritu Sancto, ut laudatus Canon expreſsè dicit: *Et ſi perviderint eum in Patre, & Filio, & Spiritui Sancto eſſe baptizatum: manus ei tantùm imponatur, ut accipiat Spiritum Sanctum.* --- Alterum autem Arelatenſe Concilium solùm præſcripſit, ut Bonoſiaci in Eccleſiæ ſinum non admitterentur; niſi priùs omnes articulos fidei ſe ex animo credere palam teſtati fuiſſent: non autem, quòd ſi non crederent, iterum baptizarentur.

VI. Ad Confirm. reſpondet S. Th. citato *a.* 8. *ad* 2. quod Eccleſia intendit homines baptizare, ut emundentur à peccato, quod ſinè fide haberi non poteſt. Ex quo ſequitur quidem, quòd qui ſinè fide baptizatur, non percipiat Baptiſmum ad ſalutem: non autem, quòd illum verè non percipiat. Vide S. Th. citatum.

Neque obeſt, quòd Baptiſmus dicatur ſacramentum fidei --- Nam, ut ait S. Th. in 4. diſt. 6. q. 1. a. 3. qu. 1. ad 1. *Baptiſmus dicitur fidei ſacramentum, quia per eum homo cætibus fidelium aggregatur: & ideo, qui accipit Baptiſmum, oſtendit, ſe fidem habere: & ſi non habet, reputatur fictus, & rem ſacramenti cum ſacramento percepto non percipit.*

§. II.

De Fide, quoad Fructum Sacramenti.

VII. Dico. Ad percipiendum fructum, ſeu rem ſacramenti, nempe, gratiam, neceſſaria eſt fides. Ita S. Th. 3. *p. q.* 68. *a.* 8. ubi dicit, aliquid ex neceſſitate requiri ad Baptiſmum dupliciter: *Uno modo, ſinè quo gratia haberi non poteſt, quæ eſt ultimus effectus ſacramenti. Et hoc modo recta fides, ex neceſſitate, requiritur ad Baptiſmum; quia ſicut dicitur, Rom.* 3. Juſtitia Dei eſt per fidem Jeſu Chriſti. Idem docet, in 4. *diſt.* 6. *q.* 1. *a.* 3. *qu.* 1. Ubi cùm doceat, quòd in ſuſcipiente Baptiſmum duplex ſit finis, nempe perceptio ſacramenti, & perceptio rei ſacramenti; addit: *Quòd in adultis requiritur fides etiam perſonalis neceſſitate, quæ eſt ex ſuppoſitione finis ſequendi: quia niſi credat reputatur fictus..... Et ita non conſequitur rem ſacramenti.* Quare ibidem *ad* 2. ſuper illa verba Chriſti, Marci ultimo v. 16. *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, ſalvus erit*, ait: *Dominus in verbis illis oſtendit quid requiritur in baptizando, ad ſalutem conſequendam, quæ eſt res ſacramenti.* Quare cùm Dominus ſubjecerit: *Qui verò non crediderit condemnabitur*; apertè indicavit, quòd etſi quis accepiat Baptiſmum, ſi tamen non habeat fidem, *condemnabitur:* ideſt, ſacramenti fructum, qui eſt æterna ſalus, non percipiet: ad hanc enim utrumque requiritur, & Baptiſmus, & fides.

VIII. Ex his apparet, fidem eſſe primam, & fundamentalem diſpoſitionem, quam ſecum ferre debet homo; ut rem ſacramenti precipiat, nempe, gratiam juſtificationis.

Ut enim docet Tridentinum, Seſſ. 6. cap. 8. *Cum Apoſtolus dicit, juſtificari hominem per fidem..... ea verba in eo ſenſu intelligenda ſunt, quem perpetuus Eccleſiæ Catholicæ conſenſus tenuit, & expreſſit: ut ſcilicet, per fidem ideo juſtificari dicamur; quia fides eſt humanæ ſalutis initium, fundamentum, & radix omnis juſtificationis: ſinè quâ impoſſibile eſt placere Deo, & ad filiorum ejus conſortium pervenire.*

IX. Nec tamen putes, ad gratiam per ſacramentum conſequendam, ſolam fidem ſufficere. Hic enim eſt error Lutheri, Calvini, aliorumque ejuſdem ſurfuris hominum, ab Eccleſia damnatus, & à nobis rejectus, *Tom.* 3. *in* 1. 2. *Tract. de Juſtificat. Quæſt.* 2. *de Diſpoſitionibus ad Juſtif. Dub.* 3. *&* 4. ſed, ut ibi oſtendimus, plures alii actus, per quos homo ad gratiam, Spiritu Sancto eum movente, ſe præparat: unde illuc Candidatum meum remitto.

Pro

Pro præſenti autem: quia ſacramenta, alia ſunt mortuorum, per quæ homo gratiam, quam priùs non habebat, conſequitur: alia vivorum, per quæ gratia jam accepta augetur, & roboratur; ideo, non in omnibus eædem diſpoſitiones requiruntur.

Nam, ut quis fructum per ſacramenta vivorum percipiat, debet habere fidem formatam per caritatem, & eſſe in gratiâ juſtificante; ita ut ſi in gratia non ſit, nequeat ad ea dignè, & cum fructu accedere; niſi prius à peccato purgetur, Deoque reconcilietur: ſive per ſacramentalem Confeſſionem, ut accedat ad Euchariſtiam: ſive ſaltem per contritionem perfectam, ut ad alia vivorum ſacramenta recipienda diſponatur. Non enim ad gratiæ augmentum recipiendum eſſet diſpoſitus, niſi priùs eſſet quoquo modo in gratiâ conſtitutus.

Ut verò ad gratiam primò conſequendam per ſacramenta mortuorum ſe diſponat; debet actus illos præmittere, quos recenſet Tridentinum, *Seſſ. 6. c. 6.* nempe, fidei, timoris, ſpei, dilectionis Dei juſtificantis, odii, ac deteſtationis peccati, cum propoſito illud impoſterum non admittendi. His enim à Spiritu Sancto moventé quaſi manuductus, ad gratiam per ſacramenta, ſive Baptiſmi, ſive Pœnitentiæ capiendam diſpoſitus eſt. De his fusè egimus, *Tractatu de Juſtificatione, Qu. 2.* citatâ, Tridentini doctrinam ſequentes. An verò deteſtatio peccati requiſita tanquam diſpoſitio ad gratiam, ſive per Baptiſmum, ſive per Pœnitentiam obtinendam, debeat aliquem Dei amorem, qui caritatis ſit, includere; in Tractatu de Pœnitentia reſolvetur.

QUÆSTIO IX.

De Ritibus Sacramentorum.

De ritibus, ac cæremoniis in ſacramentorum adminiſtratione adhiberi ſolitis primò quæremus: an Eccleſia eas inſtituere potuerit, ac rectè inſtituerit. Secundò: An eas ſervare ex præcepto Fideles teneantur.

DUBIUM I.

Poteſtas Eccleſiæ circa Ritus, ac Cæremonias.

§. I.

Quid Acatholici Senſerint.

I. Quamvis ipſa Sacramenta à Chriſto inſtituta dici poſſint cæremoniæ, ac ritus externi ſacri ad gratiam conferendam ordinati: in communi tamen uſu, cum de ritibus ſacramentorum ſermo eſt, ſolùm accipiuntur cæremoniæ ab Apoſtolis, & Eccleſiâ ſuperadditæ in ſolemni ſacramentorum adminiſtratione; quæ non ad gratiam conferendam, ſed ad alios pios fines adhibentur.

II. Eccleſiæ ritus ferè omnes hæretici deſpexerunt. Omiſſis Veteribus, veniam ad recentiores. Waldenſes, circa ann. 1180. deridebant omnes benedictiones, quas Eccleſia uſurpat ſuper panem, oleum; ut refert Eneas Sylvius, *Hiſt. Bohem. c. 35.* Wiceleſiſtæ quoque, circa an. 1480. benedictiones ſalis, vini, olei, aquæ nullius roboris eſſe aſſerebant.

Ritus autem, præcipuè circa ſacramentorum uſum, impiè ſubſannant Lutherus, *l. de Viſione Danielis contra Catharinum*, omnes creaturarum benedictiones damnans, & alibi omnia ejuſmodi libera eſſe dicens. Et Calvinus, l. 4. Inſt. c. 15. §. 19. *Quaſi* (inquit) *res*

res eſſet contemtibilis ex Chriſti præcepto aquâ baptizari: inventa eſt benedictio, vel potiùs incantatio, quæ veram aquæ conſecrationem pollueret. Additus poſtea cereus cum Chriſmate: exſufflatio verò januam ad Baptiſmum aperire viſa eſt. Etſi autem me non latet, quàm vetuſta ſit adventitiæ hujus farraginis origo: reſpuere tamen mihi, & piis omnibus fas eſt quidquid ad Chriſti inſtitutionem addere auſi ſunt homines. Ubi vides miſeri homuncionis temeritatem, qui ſacros ritus, quos, vel ipſe antiquiſſimus fateri cogitur, reſpuere audet, ac aſpernari, tanquam à Satana inventos. Subdit enim: *Quam autem videret ſatan, ſtultâ mundi credulitate abſque negotio ferè inter ipſa Evangelii exordia receptas eſſe ſuas impoſturas, ad craſſiora ludibria prorupit: hinc ſputum, & ſimiles nugæ palam in Baptiſmi probrum effrani licentiâ inveſtæ.* Veriùs dixiſſet, hæc impia contra ſacros antiquoſque ritus, ſuggerente Satanâ, ſe protuliſſe. Calvinum imitantur ejus Gregales: inter quos Jacobus Piceninus, quem in *Vera Eccleſia, Tomo 1. toto cap. 15.* impugnavimus: ubi ferè omnia hanc materiam tangentia, pertractata Studioſus inveniet.

§. I I.

Reſolutio Dubii.

III. Dico. Eccleſia potuit ritus, ac cæremonias in ſolemni ſacramentorum adminiſtratione præſcribere; ac de facto juſtè præſcripſit. Prima pars probatur primò. Non minoris auctoritatis eſt Eccleſia Chriſti, quàm Sinagoga Judæorum: ſed hæc potuit aliqua circa ritus præcipere, quæ non præceperat Deus; ergo etiam Eccleſia &c. Min. prob. Tùm, *Heſter 9.* ubi Sinagoga Judęorum, ſuadentibus Heſter, & Mardochæo, novum diem ſolemnem *Phurim* celebrandum præceperat, quem non præceperat Deus. Tùm, *Judith. 16.* ubi alter ſolemnis dies perpetuò obſervandus legitur inſtitutus, in memoriam victoriæ, quam Judith de Holopherne reportaverat. Tùm, *1. Machab. 4.* ubi novum feſtum dedicationis Altaris ab anno in annum per dies octo præſcribitur obſervandum; quem Chriſtus ipſe approbavit, dum ad illud celebrandum aſcendit, *Jo. 10.*

IV. Probatur ſecundò. Apoſtoli initio naſcentis Eccleſiæ poteſtate ordinariâ, quam habebant, multa poterant in Eccleſiâ diſponere, de quibus Chriſtus nihil in ſcriptura ſtatuerat: ſed poteſtas ordinaria, quæ in Apoſtolis erat, manſit ſemper in Eccleſiâ, & adhuc manet; ergo &c. Maj. probatur. Paulus, *1. Cor. 11.* cùm multa de Euchariſtia dignè ſumendâ dixiſſet, concluſit, v. 34. *Cætera cùm venero diſponam.* Ex quibus verbis S. Auguſtinus, *Ep. 118.* modò 54. *ad Januarium, c. 6.* ſupponit, quòd Chriſtus Apoſtolis dederit poteſtatem ordinandi ea, quæ ad debitum ſacramentorum ritum, & uſum ſpectant. Et quidem in ſpeciali: quòd licèt ipſe poſt communem cænam inſtituiſſet Cænam Euchariſticam, eamque Apoſtolis præbuiſſet; & hic ùſus in Eccleſiæ initio fuerit; dicit tamen Auguſtinus, quod Chriſtus *Non præcepit, quo deinceps ordine ſumeretur; ut Apoſtolis, per quos Eccleſias diſpoſiturus erat, ſervaret hunc locum. Nam ſi hoc ille monuiſſet, ut poſt cibos alii ſemper acciperentur; credo quòd eum morem nemo variaſſet. Cum verò ait Apoſtolus de hoc ſacramento loquens:* Propter quod, fratres, cum convenitis ad manducandum, invicem expectate &c. *Statim ſubtexuit:* Cætera cùm venero diſponam. *Unde intelligi datur (quia multum erat, ut in epiſtola totum illum agendi ordinem inſinuaret, quem univerſa per Orbem ſervat Eccleſia) ab ipſo ordinatum eſſe, quod nullâ morum diverſitate variatur.* Quibus cenſet Auguſtinus, ordinem, quem in Euchariſtia miniſtrandâ, ritumque tenemus, à Paulo Apoſtolo fuiſſe diſpoſitum.

Inſuper, 1. Cor. 7. loquens de Matri-

trimonio, aliqua proponit, ut diſpoſita, non à ſe, ſed à Domino, v. 10. *Iis autem, qui Matrimonio juncti ſunt, præcipio non ego, ſed Dominus, uxorem à viro non diſcedere*: quia hoc tangit ſubſtantiam Matrimonii. Alia verò proponit, ut diſpoſita à ſe, non à Domino, v. 12. *Nam cæteris ego dico, non Dominus: ſi quis frater uxorem habet infidelem, & hæc conſentit habitare cum illo, non dimittat illam.* Quibus indicat, non dimittere uxorem infidelem volentem cohabitare cum viro fideli, ordinatum eſſe, non à Domino, ſed à ſeipſo.

Apoſtoli item, *Act.* 1. Hieroſolymis congregati, novam cæremoniam inſtituerunt, nempe, ut Gentiles converſi abſtinerent à ſuffocato, & ſanguine; quod certè Deus non præceperat, niſi Judæis: imò Dei Lex etiam circa Judæos erat jam abrogata per Chriſti mortem. Quod autem Apoſtoli hoc fecerint, non ex ſpeciali revelatione, ſed ordinariâ poteſtate, patet: quia hoc ſtatuerunt in Concilio congregato, ubi collatis ſententiis decreverunt, quod utile eſſe pro illo tempore judicarunt.

V. Secunda autem pars, quòd Eccleſia tales ritus piè, ac juſte ſtatuerit, ac proinde ſervandi ſint: Probatur ex duplici Regula S. Auguſtini, laudatà *Epiſt.* 118. modò 54. *ad Januarium.* Quarum primam tradit, *c.* 1. nempe: *Illa, quæ non ſcripta, ſed tradita cuſtodimus; quæ quidem toto terrarum Orbe ſervantur: datur intelligi, vel ab ipſis Apoſtolis, vel plenariis Conciliis, quorum eſt in Eccleſia ſaluberrima auctoritas, commendata, atque ſtatuta retineri: ſicut quòd Domini Paſſio, & Reſurrectio, & Aſcenſio in Cœlum, & Adventus de Cœlo Spiritus Sancti, anniverſaria ſolemnitate celebrantur. Et ſi quid aliud tale occurrit, quod ſervatur ab univerſa, quâcumque ſe diffundit, Eccleſiâ.* — Alteram tradit ibi, *cap.* 5. Ubi interrogatus, quid feria quinta ultimæ hebdomadæ Quadrageſimæ faciendum eſſet; An ſcilicet, offerendum mane, & rurſus poſt cœnam: an jejunandum, & poſt cœnam tantummodò offerendum: an etiam jejunandum, & poſt oblationem cœnandum? Ad quæ ſic ait: *Ad hæc itaque reſpondeo: quid horum ſit faciendum, ſi divinæ Scripturæ præſcribit auctoritas, non ſit dubitandum, quin ita facere debeamus, ut legimus.... Similiter etiam ſi quid horum tota per Orbem frequentat Eccleſia. Nam & hoc, quin ita faciendum ſit diſputare, inſolentiſſimæ inſaniæ eſt.* Sed ritus, quos in ſacramentorum diſpenſatione adhibemus, licèt à Chriſto in Scripturis inſtitutos non legamus, traditos tamen antiquitùs cuſtodimus; eoſque univerſa per totum Orbem ſervat Eccleſia; ergo eos, vel ab Apoſtolis, vel plenariis Conciliis inſtitutos eſſe credere debemus: ut, quin ita faciendum ſit diſputare (ut faciunt hæretici) inſolentiſſimæ inſaniæ ſit.

VI. Quod autem *Minor*, de rituum antiquitate; vera ſit, teſtantur Patres. Juſtinus Martyr, in *Apolog. ſecundâ pro Chriſtianis*, multorum rituum meminit, quæ ad Euchariſtiæ, tùm confectionem, tùm diſpenſationem pertinent. Tertullianus, *lib. de Baptiſmo, cap.* 7. unctionis in Baptiſmo mentionem facit, dicens: *Egreſſi de lavacro perungimur benedictâ unctione, de priſtina diſciplinâ.* Olei, & Chriſmatis S. Auguſt. *lib.* 15. *de Trinit. cap.* 26. Salis, & ſigni Crucis, *lib.* 1. *Confeſſ. cap.* 11. *De Cathechiz. rudibus, c.* 20. & *Tract.* 26. *in Joann.* Sputi, S. Ambroſius, *lib.* 1. *de Sacram. cap.* 1. & *de iis, qui Myſteriis initiantur, cap.* 1. Sed quid plura? Calvinus ipſe ſupra relatus fateri cogitur: *Ferè inter ipſa Evangelii exordia ortum* habuiſſe præfatos ritus; ergo non Satan auctor fuit, ut ipſe blaſphemat; ſed, vel Apoſtoli, vel Concilia, in quibus eſt Eccleſiæ ſaluberrima auctoritas, eos ſanxerunt. Quia tamen inter Ritus, qui modernis hæreticis diſplicent, eſt ritus miniſtrandi Sacramenta idiomate latino; ideo ſit

Digitized by Google

§. I I I.

De Idiomate Latino in Conferendis Sacramentis.

VII. DIco. Inter alios Eccleſiæ ritus, is ſapientiſſimè inſtitutus eſt; ut in Eccleſia Latinâ, Latino idiomate ſacramenta ſolemniter adminiſtrentur. Dico *Solemniter*: quia Baptiſmus in neceſſitate miniſtrari poteſt idiomate, ipſi baptizanti noto. Excipitur etiam Matrimonium, quod cùm perfici debeat mutuo conſenſu; requirit verba, aut nutus, qui à contrahentibus percipiantur. Eâdem ratione peccatorum Confeſſio debet fieri à pœnitente idiomate ipſi noto: Confeſſio tamen non eſt ſacramentum, ſed materia ſacramenti.

VIII. Hoc evincitur primò: ex antiqua Eccleſiæ Latinæ conſuetudine, quæ latinè ſemper ſacramenta adminiſtravit; etiam poſtquam Latina lingua deſiit eſſe vulgaris. Teſtantur hoc quotquot de divinis Officiis ſcripſerunt, & Ritualia confecerunt. Unde Moravi, teſte Ænea Sylvio, *De Orig. Bohemorum*, à Pontifice impetrarunt, ut poſſent linguâ Schlavonicâ divina Officia celebrare: quod tamen Bohemis idem petentibus negavit Gregorius VII. Si autem uſus fuiſſet linguâ vulgari ſacramenta, & divina celebrandi; licentiam id faciendi certè non poſtulaſſent. — Hoc ex eo etiam conſtat: quòd divinis Officiis, & ſacramentorum adminiſtrationi miſcentur ſæpè verba Sacræ Scripturæ: ſed Sacra Scriptura antiquitus non extabat, niſi Hebraicè, Græcè, & Latinè: Editiones enim, aut Germanicæ, aut Gallicæ, aut Hiſpanicæ, aut Italicæ nonniſi ab uno, vel altero ſeculo prodierunt. --- Quòd ſi objicias editionem Gothicam, quàm Ulphilas Gothorum Epiſcopus adornaſſe fertur; dicam: id factum non fuiſſe, niſi cum Epiſcopus ille cum ſuo populo cæpit eſſe Arianus; eâ plane ratione, quâ Editiones Vernaculæ Sacræ Scripturæ proximè lapſis ſæculis tunc ebullire cæperunt, cùm Lutherus, aliique ab Eccleſiâ Catholicâ deſecerunt.

IX. Evincitur ſecundò. Nam ex una parte nulla eſt neceſſitas utendi linguâ vulgari in ſacramentorum adminiſtratione: ex alia autem multa incommoda ſequerentur, ſi eâ uteremur. Nulla eſt neceſſitas. Nam ſi hæc eſſet, maximè foret, ut qui ſacramenta recipiunt, etſi idiotæ ſint, percipiant id, quod dicitur: hæc autem neceſſitas non eſt. Nam verba ſacramentorum, aut diriguntur ad elementa, ut conſecratio Euchariſtiæ, aut benedictio aquæ &c. elementa autem nullam linguam intelligunt. Vel diriguntur ad Deum, ut formæ verborum deprecatoriæ, quales ſunt in extrema unctione: Deo autem omnes linguæ ſunt notæ. Vel diriguntur ad perſonam ſuſcipientem: ſed hæc nihil refert, an intelligat; quia diriguntur ad illam, non ut inſtruendam, & docendam, ut ſunt verba concionis (quod ſupra vidimus) ſed ad eam Deo conſecrandam, ut ſunt verba Baptiſmi; vel abſolvendam à peccatis, ut ſunt verba abſolutionis. Sive autem verba hæc intelligantur, ſive non, habent effectum ſuum: quia non ex fide, aut devotione ſuſcipientis, ſed ex opere operato efficaciam habent, ut vidimus. Hinc Baptiſmi verba proferimus etiam ſupra infantes, ſupra amentes; & abſolutionis, ſupra ægrotos etiam à ſenſibus alienatos.

Dices. Quòd ſi linguâ vulgari proferrentur, & intellegerentur verba Baptiſmi ab adulto, dum baptizatur; majori devotione Baptiſmum ſuſciperet: excitaretur enim in eo Fides. --- Nam reſpondeo, devotionem, & fidem excitari poſſe in illo, etſi verba latinè, & non vulgariter proferantur. Tùm quia: etſi Latina ſint, adeo tamen vulgari linguæ ſunt proxima; ut à nullo quantumvis rudi, non percipiantur. Tùm quia: cùm adultus ad Baptiſmum non admittatur, niſi præ-

prævio Catechiſmo, & inſtructione, dum Baptiſma ſuſcipit, jam benè intelligit, quid ſibi conferatur: ideoque habet, unde fidem, ac devotionem poſſit in ſe excitare.

X. Incommoda autem, quæ ſequerentur ex uſu linguæ vulgaris, in ſacramentorum adminiſtratione, ſunt. Primum: quòd impediretur commercium Eccleſiarum: non enim poſſent convenire in Eccleſiis Germanorum, Anglorum, Polonorum, Itali, Galli, Hiſpani, neque è contra; quod multum noceret communicationi, quæ debet eſſe inter membra ejuſdem corporis: ſicque extra ſuas regiones divinis Officiis carerent. Præſtat ergo hæc linguâ omnibus communi, qualis eſt Latina apud Latinos, ſicut Græca apud Græcos celebrare; ut ſic poſſint omnes invicem communicare.

Secundum: non tàm benè ſervaretur divinorum majeſtas, quàm ſi linguâ non vulgari, & non omnibus tritâ celebrentur, ſervatur. Sicut enim ſacramentorum majeſtati congruit, ut celebrentur in alia domo, aliis veſtibus, quàm ordinariis, & communibus: ita eidem congruit, ut aliâ linguâ, quàm ordinariâ perficiantur.

Tertium: quia non adeo benè caveretur verborum mutationi. Si enim à quolibet patriâ vulgari linguâ proferrentur, facilè poſſet in verbis ſacramentalibus induci mutatio; quæ non ita facilè accidere poteſt, ſi ab omnibus eâdem linguâ proferantur. Propterea uſu totius Eccleſiæ Primitivæ conſtat, quòd Liturgiæ nullæ fuerint in aliâ linguâ uſurpatæ, quàm in Hebraicâ, ſeu Chaldaicâ, Græcâ, & Latinâ; quæ tamen non erant ſingulis populis vulgares, & notæ: & modò etiam Eccleſia Græca Orientalis in ſola Græca linguâ divina perſolvit, quæ vulgaris non omnibus Orientalibus eſt. De hoc egimus, in *lib. de verâ Religione* nondum publici juris facto; ubi etiam Adverſariorum ratiunculis fecimus ſatis.

DUBIUM II.

An præfati Ritus ita fuerint ab Eccleſia Præcepti, ut Nemini Liceat abſque Peccato eos immutare?

§. I.

Veritas Statuitur.

I. NEgant pertinaciter Heterodoxi volentes, Eccleſiam deſtitutam eſſe omni poteſtate imponendi præcepta, & maximè obligantia in conſcientia. Sed hunc errorem generaliter confutavimus, *Tom. 2. in 1. 2. Tract. de Legibus*, *Qu. 6. Dub. 1.* modò ad præſens dubium

II. Dico. Nemo, etiam ſecluſo contemtu, poteſt abſque peccato ritus ab Eccleſiâ ſtatutos immutare, & alios inducere. Ita Trident. *Seſs. 7. Can. 13.* his verbis: *Si quis dixerit, ſacros, & approbatos Eccleſiæ Catholicæ ritus in ſolemni ſacramentorum adminiſtratione adhiberi conſuetos; aut contemni, aut ſinè peccato à Miniſtris pro libito omitti, aut in novos alios per quemcumque Eccleſiarum Paſtorem mutari poſſe: anathema ſit.*

Et probo primò. Quia hanc ſuam fuiſſe mentem perpetuò teſtata fuit Eccleſia. Aſiatici, ſeculo ſecundo, mutare tentarunt ritum celebrandi Paſcha; volentes illud celebrare Luna 14. Martii, in quamcumque diem hebdomadæ caderet, ut Judæi celebrant: Victor Papa eos redarguit, comminatus excommunicationis pœnam, ni reſipiſcerent. Et quamvis S. Irenæus Lugdunenſis Epiſcopus Victorem à ferenda excommunicationis pœnâ dehortatus ſit; id fecit ſtudio pacis, & vitandi ſchiſmatis gratiâ: non quia crederet, Aſiaticos potuiſſe ritum illum mutare. Imò Concilium Nicęnum primum eos, qui Victoris decreto parere recuſaverant, ſub nomine Quartodecimanorum, hæreticis accenſuit.

Rurſus: Can. 50. ex iis, qui Apoſtolici dicuntur, trina merſio in Baptiſmo præcipitur; & qui unicâ tantum merſione baptizaverit, depoſitionis pœnâ mulctatur, ſi Præsbyter, vel Epiſcopus fuerit. Quare Leander Epiſcopus Hiſpalenſis, ineunte ſeptimo ſæculo, conſuluit Gregorium Magnum de Miniſtris quibuſdam Catholicis, qui unâ tantum merſione in Hiſpaniis baptizabant; ne darent locum Arianis, qui trinam adhibebant: ut trinam exprimerent in Trinitate ſubſtantiam. Depoſitionis autem pœna ſupponit rigoroſum præceptum: Concilium autem per Leandrum à Gregorio petitum, ſupponit obligationem ritum illum ſervandi; non autem liberum cuique eſſe illum mutare.

III. Porrò, quòd præceptum Eccleſiæ de ritibus ſervandis obliget in conſcientiâ; ut qui illud fregerit, reus culpæ mortalis fiat: conſtat ex citato, *Tom.* 2. *in* 1. 2. Ubi probavimus, in Eccleſiâ eſſe poteſtatem condendi præcepta obligantia Fideles in conſcientiâ. Quòd ſi hanc poteſtatem habet Eccleſia; quandonam juſtiùs eâ uti poteſt, quàm cùm præcipit ea, quæ pertinent ad ordinem, & ritum ſervandum in cultu Dei? Si, teſte Auguſtino, de ritu ſervando in ſumtione Euchariſtiæ, ſive à jejunis, ſive à non jejunis Chriſtus nihil *Præcepit, ut Apoſtolis, per quos Eccleſias diſpoſiturus erat, ſervaret hunc locum*: quis negabit, eis contuliſſe poteſtatem præcepta faciendi de tali ordine ſervando, obligantia in conſcientiâ? Hinc Apoſtolus, 1. *Cor.* 14. poſtquam præſcripſit, quo ordine ſe continere deberent Fideles in Eccleſiâ, concluſit, v. 40. dicens: *Omnia autem honeſtè, & ſecundùm ordinem fiant.* Supponebat ergo in ſe, & in Eccleſiæ Præpoſitis eſſe poteſtatem, quâ honeſtum, ac decentem ordinem Fidelibus præcipiat; & maximè in iis, quæ cultum Dei, & ſacramentorum adminiſtrationem concernunt. Nam ſine hac poteſtate, cùm quot ſint capita, tot ſint ſententiæ; quomodo ordo, ac uniformitas in Eccleſiâ, quoad cultum Dei, ſervaretur?

IV. Hoc volens, nolens, fateri coactus eſt Calvinus, *l.* 4. *Inſt. c.* 10. §. 30. Ubi loquens: *De geniculatione, quæ fit, dum ſolemnes habentur preces*, de quâ conſtat, quòd in S. Scripturis expreſsè non habetur; quærit: *An ſit humana traditio, quam repudiare, vel negligere cuivis liceat?* Cui reſpondet: *Dico, ſic eſſe humanam, ut ſimul ſit divina. Dei eſt, quatenus pars eſt decori illius, cujus cura, & obſervatio nobis per Apoſtolum commendatur: hominum autem, quatenus ſpecialiter deſignat, quod in genere fuerat indicatum magis, quàm expoſitum.* Quia autem in externâ diſciplinâ, & cæremoniis noluit Deus ſigillatim præſcribere, quid ſequi debeamus: *Confugere hìc oportet ad generales, quas dedit regulas, ut ad eas exigantur quæcumque ad ordinem, & decorem præcipi neceſſitas Eccleſiæ poſtulabit.* Ecce Calvinum confitentem, Deum ſolùm generaliter indicaſſe ea, quæ ritum externum, & cultum ejus concernunt: modum autem in particulari non deſignaſſe, ſed deſignandum Eccleſiæ reliquiſſe. Hoc eſt, quod Eccleſia Catholica docet de ritibus, præſertim ſacramentorum. Deus inſtituit, in quâ materiâ, & quibus verbis conſici debent Baptiſmus, & Euchariſtia: quo autem ordine, quibus ritibus exteriùs miniſtrari deberent, ſtatuendum, ac præcipiendum reliquit Eccleſiæ: cum autem, Calvino teſte, Eccleſia in determinandis ejuſmodi ritibus procedat auctoritate, & poteſtate non purè humanâ, ſed & divinâ; neſcio, cur Calvinus neget, Fideles in conſcientiâ teneri Eccleſiæ ſic ſtatuenti, ſive determinati in particulari id, quod Deus in genere indicavit, obedire.

§. II.

§. I I.

Calvini, & aliorum Rationes Contraria.

V. PRimò objiciunt. Imponere neceſſitatem eorum, quorum à Chriſto relicta eſt libertas, eſt laqueum injicere conſcientiis; unde Paulus, 1. *Cor.* 7. *v.* 35. ne unà quidem in re laqueum injicere auſus eſt: ſed ritibus circa ſacramenta à Chriſto relicta eſt libertas; ergo &c. Ita Calvinus, *lib.* 4. *Inſt. c.* 10. citato.

Confirmatur. Apoſtolus ad *Coloſſ.* multa docet. Primò: Chriſtum nos ad plenum inſtruxiſſe de vero Dei cultu. — Secundò: non eſſe petendam ab hominibus doctrinam de vero Dei cultu --- Tertiò: damnat omnes fictitios cultus, quos homines ſibi comminiſcuntur, vel ab aliis accipiunt.

VI. Reſpondeo, neg. abſolutè maj. Chriſtus enim, ut nuper Calvinus fatebatur, multa in genere ſolùm indicavit, quæ in particulari ab Eccleſiâ ſtatuenda reliquit: quæ certè dum Eccleſia ſtatuit, laqueum conſcientiis non injicit. Optimè autem Paulus ibi dicit, ſe nolle laqueum injicere: quia cùm ibi ageret de virginitate, quam Deus abſolutè ſub conſilio reliquerat; ſi Paulus eam abſolutè præcepiſſet, laqueum conſcientiis injeciſſet. Idem tamen Apoſtolus, qui virginitatem imperare noluit, alia multa imperavit. Unde 2. Theſſal. 3. v. 14. *Quod ſi quis* (inquit) *non obedit verbo noſtro per Epiſtolam; hunc notate, & ne commiſceamini cum illo, ut confundatur*. In eâ autem Epiſtolâ etiam de Traditionibus locutus fuerat.

VII. Ad Confirm. ſigillatim reſpondeo. Ad primum dico, Chriſtum nos inſtruxiſſe de vero Dei cultu in genere, & quoad ſubſtantiam; non verò de omni externo ritu in particulari, ut Calvinus ſupra fatetur. — Ad ſecundum dico, velle ibi Paulum, doctrinam de vero Dei cultu non eſſe petendam ab hominibus, qui contraria Chriſto doceant; ut faciebant ii, contra quos ſcribebat. Et ideo --- Ad tertium dico, eum damnare cultum merè humanum, quique non ſit conformis fidei, & doctrinæ Chriſti; non autem cultum ab Eccleſiâ præſcriptum: hic enim eſt determinativus cultus à Deo in genere indicatus. Hinc idem Paulus, 1. *Corint.* 7. diſtinguit inter præcepta Dei, dicens, v. 10. *Præcipio, non ego, ſed Dominus*; & præcepta propria, v. 12. *Ego dico, non Dominus*. Unde in eâdem Epiſt. *cap.* 14. multa circa ordinem in Eccleſiâ ſervandum loquutus eſt, de quibus nihil Dominus mandaverat: puta, de ordine loquendi, quòd mulieres taceant &c.

Ut autem ſcopus Apoſtoli in citatâ Epiſtolâ ad Coloſſenſes percipiatur, ſciendum: quòd cùm ab Epaphra, qui Coloſſenſes traxerat ad Chriſti fidem, didiciſſet, quoſdam ſeductores irrepſiſſe, qui eis perſuadebant, per Angelos quoſdam, non per Filium, nempe, Chriſtum, oportere accedere ad ſummum Deum: & præterea eis obtrudebant cæremonias quaſdam partim Judaicas, partim Ethnicas, ab eis obſervandas: propterea Paulus, ut ab ejuſmodi erroribus Coloſſenſes averteret, præfatam Epiſtolam ad eos dedit.

VIII. Secundò objiciunt. Chriſtus, *Matth.* 15. *v.* 9. reprehendit Traditiones hominum (quod prius dixerat Iſaias, cap. 29.) his verbis: *Sinè causâ autem colunt me, docentes doctrinas, & mandata hominum*. --- Rurſus 2 Auguſtinus, *Epiſt.* 119. modò 55. *c.* 19. conqueritur, quòd multitudine cæremoniarum aliqui Eccleſiam ita oneraverint, ut tolerabilior ſit conditio Judæorum.

Tertiò. Hoc diſcrimen poſuit Deus inter nos, & Judæos: quòd illos tanquam pueros docuit per ſigna ſenſibilia; nos tanquam viros ſinè talibus ſignis erudivit. Unde Paulus, ad

Galat. 4. v. 3. *Et nos* (inquit) *cum eſſemus parvuli , ſub elementis Mundi eramus ſervientes*. Et Chriſtus, *Joan.* 4. *v.* 23. ait : *Venit hora , & nunc eſt, quando veri adoratores adorabunt Patrem in ſpiritu , & veritate. Nam & Pater tales quærit , qui adorent eum.*

IX. Reſpondeo ad hæc Calvini commenta. Nempe, ad primum, Chriſtum reprehendere Traditiones Phariſaicas, & mandata hominum. Primò: quia multa ex illis pugnabant cum mandatis Dei, ut ipſe exprimit citato *cap.* 15. *Matthæi*. Et *Marci* 7. — Secundò. Quia multæ ex illis traditionibus inutiles erant, ut toties lavare manus. — Tertiò. Quia licèt aliquæ bonæ eſſent, atque utiles; peccabant tamen in modo eas obſervandi: conſtituentes in illis ſummam Religionis, & pluris illas facientes, quàm mandata Dei. Unde Chriſtus, Matth. 23. v. 23. *Væ vobis* (inquit) *Scribæ, & Phariſæi hypocritæ, qui decimatis mentham, & anethum, & cyminum; & reliquiſtis, quæ graviora ſunt legis, judicium, & miſericordiam, & fidem. Hæc oportuit facere, & illa non omittere.* Cæremoniæ autem Eccleſiæ, nec pugnant cum mandatis Dei, nec vanæ, aut inutiles ſunt; neque pluris eas facit Eccleſia, quàm mandata Dei: quidquid ſit, an aliqui rudiores in hoc errent, ideo tamen corrigendi.

X. Ad ſecundum dico, Auguſtinum ibi non conqueri de cæremoniis ab Eccleſiâ ſtatutis, quas, ut vidimus, vult obſervandas: ſed de illis, quas ſibi privati homines imponunt, & mulierculæ plurimi faciunt. Verba S. Doctoris ſunt: *Omnia itaque talia, quæ neque Sanctarum Scripturarum auctoritatibus continentur, nec in Conciliis Epiſcoporum ſtatuta inveniuntur, nec conſuetudine univerſæ Eccleſiæ roborata ſunt; ſed pro diverſorum locorum diverſis moribus innumerabiliter variantur; ita vix, ut omnino numquam inveniri poſſint cauſæ, quas in eis inſtituendis homines ſecuti ſunt: ubi facultas tribuitur, ſine ullâ dubitatione reſecanda exiſtimo.*

XI. Ad tertium dico, differentiam inter Judæos, & Chriſtianos non ſtare in hoc, quòd à Judæis ſolum cultum externum exigeret Deus, non internum, & ſpiritualem: à Chriſtianis autem ſolùm exigat cultum ſpiritualem, & internum, non autem externum, ac ſenſibilem. Primum enim falſum eſt, cùm *Iſaiæ* 29. reprehendat Deus Judæos, quòd ſolo cultu externo illum colerent: *Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longè eſt à me.* Secundum quoque falſum eſt. Nam Chriſtus ipſe pro Chriſtianis inſtituit ſacramenta, tanquam media ad ſalutem; quæ nihil aliud ſunt, quàm ſigna externa cultus, ac ſenſibiles cæremoniæ. Diſcrimen ergo in hoc ſtat: quòd cultus Judaicus, quâ talis, erat figurativus, & proinde principaliter in ſignis, ac figuris ſenſibilibus ſitus erat, nec non in corporalibus exercitiis. At cultus Chriſtianus eſt principaliter internus, ac ſpiritualis, utpote à ſpiritu fidei, & caritatis procedens. Hinc S. Paulus, 2. *Cor.* 3. *v.* 6. Vetus Teſtamentum vocat *Litteram*, novum autem vocat *Spiritum*: ita ut qui in Veteri Teſtamento Deo præſtabant cultum, nedum corporalem, ſed ſpiritualem, & internum per fidem; id non ex Veteri, ſed ex Novo Teſtamento habebant, ad quod jam tunc pertinere incipiebant.

XII. Tertiò objiciunt. Legi Dei non eſt facienda additio, aut detractio, Deuter. 12. v. 32. *Quod præcipio tibi, hoc tantùm facito Domino, nec addas quidquam, nec minuas:* quibus de modo colendi Deum præſcribitur. Et Prov. 30. v. 6. *Ne addas quidquam verbis illius, ne arguaris, inveniariſque mendax.*

Confirmatur exemplis. 4. *Reg.* 17. Qui incolebant Samariam à feris diſcerpti ſunt; quia novis cæremoniis Deum colerent, quas Deus non inſtituerat. Ibidem, *cap.* 16. reprehendi-

Digitized by Google

tur Achaz, quòd novum Altare poſuerit in Templo. Quâ ratione etiam ibi, *cap.* 21. aggravatur crimen Manaſſe, quòd novum Altare extruxerit in Jeruſalem. Hæc Calvinus.

XIII. Reſpondeo, citatis locis non prohiberi omnem prorſus additionem, ſed ſolùm additionem corrumpentem verbum Dei, eique contrariam: quod præcipuè conſtat ex cap. citato Deuteron. & rurſus: quia poſt Deuteronomium multæ factæ ſunt additiones verbo Dei. In primis enim ſcripti ſunt omnes alii libri ſacri, tùm Hiſtorici, tùm Prophetici, & totum Novum Teſtamentum. Multa moralia præcepta addita ſunt in libris Salomonis, & Prophetis. David addidit judiciale præceptum de dividenda æqualiter prædâ iis, qui in prælio pugnabant, & iis, qui ſarcinas cuſtodierant. 1. *Reg.* 30. Poſteriores quoque Judæi addiderunt novas leges cæremoniales de novis feſtis diebus, *Heſter* 9. *Judith*, *ultimo*. 1. *Mach.* 4. de quibus ſupra. Prohibentur ergo additiones verbo Dei, ejuſque mandatis contrariæ; non additiones in particulari explicativæ, aut determinativæ eorum, quæ Deus in genere ſolùm indicavit: quales eſſe cæremonias Eccleſiæ, Calvinus ipſe fateri cogitur, ut ſupra vidimus. Contrarii quidem verbo Dei ſunt ritus hæreticorum, qui de verbo Dei plures libros Canonicos detrahunt: & quinque ſacramenta delent è numero ſacramentorum.

XIV. Ad Confirm. dico, malâ fide (more ſuo) procedere Calvinum. Samaritani enim illi non fuerunt puniti, quia novis præcisè cæremoniis Deum colerent; ſed quia ſimul Deum colere cæpiſſent, & ſua Idola. Achaz reprehenditur, non quia Altare novum juſſerit erigi in Templo; ſed quia illud juſſerit erigi ad ſimilitudinem altaris Idolorum, quod erat in Damaſco; & juſſerit, Altare Dei removeri de loco ſuo, ut altare idolatricum in optimo loco collocaret. Manaſſes autem, non ſolùm novum Altare in Templo poſuit; ſed Altare, in quo ſacrificaretur Idolis: alioquin Altare novum erigere in Templo ad ſacrificandum Deo nullum crimen fuiſſet. Nam, 3. *Reg.* 8. *v.* 64. legimus, medium atrii Templi, juſſu Salomonis, ſanctificatum, ibique Holocauſta, & Sacrificia oblata: *Quoniam Altare æreum, quod erat coram Domino, minus erat, & capere non poterat Holocauſtum, & Sacrificium, & adipem Pacificorum.*

XV. Objicit quartò Calvinus. Cæremonias, quibus nos ſubeſſe magna Myſteria ſpargimus, nihil eſſe, quàm mera ludibria; quia partim ex Gentium deliriis exemplata, partim ſimiarum more veteres Judaicæ legis ritus imitantia: qui nihilo magis ad nos pertinebant, quàm pecudum victimæ.

XVI. Reſpondeo, has quoque calumnias contra ritus Eccleſiæ protuliſſe Manichæos. Unde Fauſtus, apud S. Aug. *lib.* 20. *contra Fauſtum*, *c.* 4. ita Catholicis improperabat: *Solemnes Gentium dies cum ipſis celebratis, ut calendas, ſolſtitia .... Quare conſtat, vos, atque Judæos, ſchiſmata eſſe Gentilitatis &c.* Quas tamen diſſipat S. Aug. lib. citato, præcipuè oſtendens, quòd etſi in quibuſdam rebus ſimiles videantur ritus Catholicorum cum Gentilium, & Judæorum cæremoniis; longè tamen differunt, qui rebus ſimilibus, earumque uſum ad alium finem referunt. Gentiles enim ſuum cultum ad falſa Numina referebant; immolabant Dæmoniis, & non Deo: Chriſtiani autem ad unum verum Deum ſuum cultum referunt. Judæi colebant verum Deum, ei victimas, & alia offerebant; ſed tanquam Prophetiam futurorum: *Chriſtiani autem* (ait c. 15.) *peracti ejuſdem Sacrificii memoriam celebrant ſacroſanctâ oblatione, & participatione Corporis, & Sanguinis Chriſti.* Videndus toto illo libro Auguſtinus; ut appareat eadem contra ritus Catholicorum, Manichæos tunc objeciſſe, quo-

modo

Digitized by Google

modò contra nos Calvinus, ac ejus gregales objiciunt: & eadem, quæ nos reſpondemus, ea eſſe, quæ Auguſtinus reſpondet.

Sed Calvinum rogo: Quid reſpondebit de Baptiſmo, qualem, quoad externum ritum habebant Judæi, imò & Gentes ſervarunt? De Judæis conſtat ex Lege ablutiones multas habuiſſe, & baptiſmata: ſacras etiam ablutiones Gentiles habebant; de quibus Triſmegiſtus, & Sybillæ decreverant, ut non aliis, quàm adultis fierent. Quid inſuper Calvinus reſpondebit de Cœna Domini? Judæi enim panes Propoſitionis in menſâ appoſitos, & Gentiles ſuas ſacras Cœnas habebant. Paſcha etiam, & Pentecoſten Judæi celebrabant. Cur ergo hæc etiam Calviniſtæ obſervant? Non alia viâ eſſe poteſt; niſi quia Judæi, & Gentiles ea omnia ad unum finem faciebant: ad alium finem Chriſtiani faciunt. Unde illa rejicienda; iſta ſervanda: *Sicut* (inquit S. Aug. citato loco, c. 21.) *non ideo contemnenda, & deteſtanda eſt virginitas Sanctimonialium, quia & Veſtales virgines fuerunt .... quamvis nihil aliud diſtet, niſi quæ, cui voveatur, atque reddatur*. Sic inter Sacrificia Paganorum, & Hebræorum multum diſtat: eo ipſo, quòd hoc ſolum diſtat, quæ cui ſint immolata, & oblata &c. Quibus Tractatui de Sacramentis in genere finem imponimus.

TRA-

TRACTATUS
DE BAPTISMO.

A Conſideratione ſacramentorum in genere expediti, ad ſacramenta in particulari deſcendimus. Inter hæc primum omnium occurrit Baptiſma, quia ordine generationis cætera præcedit; dictum propterea *Janua ſacramentorum*. De hoc ergo primò examinabimus eſſentiam, & pertinentia ad illam. Secundò: cauſam efficientem ſive principalem, ſive miniſterialem. Tertiò: ſubjectum. Quartò: effectus.

QUÆSTIO I.

De Eſſentia Baptiſmi, & Pertinentibus ad Illam.

AD eſſentiam Baptiſmi pertinet examinare ejus differentiam, partes ipſum componentes, ejuſque proprietates, ac ſpecies. De his omnibus ſermo erit.

DUBIUM I.

Quænam ſit Differentia inter Baptiſmum Joannis, & Chriſti.

§. I.

Variæ Baptiſmi Chriſti Figuræ.

I. VAria in antiqua Lege Baptiſma Chriſti adumbrantia præceſſerunt: inter quæ Catechiſmus Romanus primò recenſet Diluvium, quo Noemi ætate Orbis corruptus priſtinæ reſtitutus fuit integritati. Secundò: tranſitum maris Rubri, cujus beneficio Populus Iſraeliticus Ægyptiacæ ſervitutis jugum excuſſit. Veteres Theologi Baptiſma adumbrarunt in ablutione Naamanis Syri, leprâ mundati in Jordane ex Eliſei præſcripto, & in Probatica, de quâ in Evangelio. His adjungi meritò ſolent Circumciſio, de qua aliqua ſuperiùs dicta ſunt, & inferius dicentur; & Baptiſma Joannis, de quo modò.

II. Anno igitur quintodecimo Imperii Tiberii Cæſaris, Chriſto quidem nato ſed nondum per prædicationem manifeſtato; Joannes Baptiſta è deſerto, in quo aliquo tempore moratus fuerat, egreſſus, venit in omnem regionem Jordanis prædicans Baptiſmum Pœnitentiæ. Plurimi Judæorum auditâ Joannis voce, ad eum confluere cæperunt, quos ille baptizabat, aquâ eos abluendo. Quo Baptiſmo, & ablutione eos admonere volebat; ut ablutis ſordibus corporis, ſordes animæ diſcerent mundare per pœnitentiam; ne imminens Meſſiæ adventus eis eſſet infauſtus. Hic erat Baptiſmus Joannis.

III. Circa quem, variè variis temporibus erratum eſt. Primò enim Petilianus Donatiſta unum eſſe voluit Joannis, & Chriſti Baptiſma, tribus tamen gradibus conſecratum. Nimirùm: dedit aquam Joannes ſinè nomine Trinitatis: dedit Spiritum Sanctum Chriſtus: Spiritus Sanctus ignis in Apoſtolos ſupervenit: ſed hæc tria unum conſtituunt ſacramentum. Sic apud S. Auguſtinum, *l. 2. Contra litt. Petiliani*, *c. 32.* Quem errorem S. Doctor ibi, *cap. 34.* confutat ſic: *Cur ergo aquam repetiverunt Apoſtoli in eis, quibus jam Joannes aquam dederat, pertinentem ad unum Baptiſmum tribus gradibus conſecratum?*

IV. Acatholici moderni (plerique ſaltem) non alium volunt fuiſſe Baptiſmum Joannis à Baptiſmo Chriſti. Lutherus enim, licèt ab initio oppoſi-

tum

tum ſcripſiſſet: poſtea verò nullam inter utrumque differentiam confeſſus eſt, & neutrum juſtificare, ſed ſolam Fidem. Unde Melanchton, unus ex præcipuis Lutheri diſcipulis, in Locis commun. *an.* 1558. *tit. de Bapt.* ſic ait: *Etſi differentia erat in hoc articulo, Joannis de paſſuro Chriſto, Apoſtoli de paſſo & reſuſcitato: tamen Miniſterium fuit idem, & effectus eoſdem habuit in credentibus.*

V. Idem ſenſerunt Zuinglius, & Calvinus. Hic enim, *l.* 4. *Inſt. c.* 15. §. 7. ait: *Quo etiam certiſſimum ſit, idem fuiſſe prorſus Joannis Miniſterium, quod Apoſtolis poſtea delegatum eſt. Non enim alium Baptiſmum faciunt diverſa manus, quibus adminiſtratur: ſed eundem eſſe, eadem doctrina oſtendit. In unam doctrinam Joannes, & Apoſtoli conſenſerunt: utrique in pœnitentiam, utrique in remiſſionem peccatorum, utrique in nomen Chriſti, à quo pœnitentia, & peccatorum remiſſio eſſet, baptizarunt.* Unde §. 18. baptizatos à Joanne, fuiſſe ab Apoſtolis rebaptizatos negat: *Ego autem concedo, fuiſſe illud verum Joannis Baptiſma, & unum idemque cum Chriſti Baptiſmate, ſed rebaptizatos nego.*

VI. Magiſter Sent. *in* 4. *diſt.* 2. duo genera baptizatorum à Joanne diſtinxit: unum eorum, qui ſpiritum ſuum in Baptiſmo Joannis collocabant, nullamque de Chriſto notitiam habebant: & hos dixit fuiſſe denuò baptizandos Baptiſmo Chriſti. Alterum eorum, qui juſtitiam ex Baptiſmo Joannis non ſperabant, quique in Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum credebant: & hi non fuerunt poſtea baptizati, ſed impoſitione manuum ſuper eos factâ Spiritum Sanctum receperunt. Ita refert S. Th. 3. *p. q.* 38. *a.* 6.

§. II.

Catholica Veritas.

VII. Dico. Baptiſma Joannis non erat idem, ſed in multis, & quidem eſſentialiter, diverſus à Baptiſmo Chriſti. Erat diverſus. Primò: ratione auctoris: Baptiſmi enim, qui dicitur Chriſti, Chriſtus ipſe Auctor fuit. Baptiſmus verò, dictus Joannis, ab ipſo Joanne, quamvis ex ſpeciali Spiritus S. inſtinctu inſtitutus fuit. Unde Scriptura nuſquam vocat illum, Baptiſmum abſolutè, ſed cum addito, nempe, Baptiſmum Joannis. Ex hoc ſequitur, quòd

Diverſus erat. Secundò: Quia Baptiſmus Joannis non erat propriè ſacramentum, ſed *Quaſi quoddam ſacramentale diſponens ad Baptiſmum Chriſti: & ideo aliqualiter pertinebat ad legem Chriſti, non autem ad legem Moyſi.* Ita S. Th. 3. *p. q.* 38. *a.* 1. *ad* 1. Et ibidem *a.* 2. docet, in Babtiſmate Joannis duo poſſe conſiderari: nempe ritum, & effectum Baptiſmi. Licèt autem ritus eſſet à Deo, qui familiari revelatione Joannem miſit ad baptizandum; effectus tamen illius fuit ab homine: quia *Nihil in eo Baptiſmo efficiebatur, quod homo facere non poſſet. Unde non fuit à ſolo Deo, niſi inquantùm Deus in homine operatur.* Sacramenta autem à ſolo Deo effectum habere debent. Hinc

Diverſus erat. Tertiò: Ratione effectus, ſeu virtutis, & efficaciæ. Quia Baptiſmus Chriſti per ſe ipſum dat gratiam, & Spiritum Sanctum, & ex opere operato facit renaſci ad novam vitam: Baptiſmus autem Joannis ex ſe ſolùm dabat aquam abluentem corpus; ut eâ ablutione, excitaretur in ſuſcipiente fides in eum qui daturus erat Baptiſmum in Spiritu Sancto. Pro hâc veritate nullum fortius teſtimonium exquirere poſſumus, quàm ab ipſo Joanne, *Matth.* 3. *v.* 11 *Marci* 1. *v.* 8. *Luca* 3. *v.* 16. & *Jo:* 1. *v.* 25. Ubi

cùm

Digitized by Google

cùm quidam ex Phariſæis interrogarent eum: *Quid ergo baptizas, ſi tu non es Chriſtus, neque Elias, neque Propheta?* Reſpondit: *Ego baptizo in aqua. Medius autem veſtrum ſtetit, quem vos neſcitis.* Et poſt multa, v. 32. *Qui miſit me baptizare in aqua, ille mihi dixit: ſuper quem videris Spiritum deſcendentem, & manentem; hic eſt, qui baptizat in Spiritu Sancto.* Fatebatur ergo Joannes ipſe, Baptiſmum ſuum eſſe tantùm miniſterium, exhibens aquam omni ſpirituali effectu ex ſe deſtitutum; & Spiritus Sancti gratiam per ſolum Chriſti Baptiſma eſſe conferendam. Si enim eamdem vim contuliſſet Chriſtus Baptiſmo Joannis, quam confert Baptiſmo ſuo: non dixiſſet, Baptiſmum ſuum eſſe *in aqua*, Baptiſmum verò Chriſti *in Spiritu Sancto*: uterque enim fuiſſet in aqua, & uterque in Spiritu Sancto. Quapropter Concilium Trident. Seſs. 7. de Bapt. Can. 1. *Si quis* (inquit) *dixerit, Baptiſmum Joannis habuiſſe eamdem vim cum Baptiſmo Chriſti, anathema ſit.*

Diverſus erat quartò: ratione ſigni, & ritus ſenſibilis. Nam licèt uterque conſtaret aquâ; ille tamen, qui Chriſti dicitur, præterea includit formam, nempe, verba: ubi Joannis Baptiſmus verborum expers erat. Nec enim Joannes, dum baptizabat, ullis determinatis verbis utebatur; ſed ſolùm hortabatur Populos, ut Pœnitentiâ ſe præpararent, & crederent in eum qui venturus eſſet. Hoc enim indicant Pauli verba, Actor. 19. v. 4. *Joannes baptizavit Baptiſmo pœnitentiæ populum, dicens: In eum, qui venturus eſſet poſt ipſum, ut crederent, hoc eſt, in Jeſum.* Dato etiam, Joannem baptizando aliquibus verbis uſum fuiſſe: certum eſt, eum uſum non fuiſſe invocatione SS. Trinitatis, vel in nomine Jeſu, quæ Baptiſmo Chriſti eſſentialis eſt. Quare Paulus ibi eos, qui à Joanne baptizati fuerant, juſſit baptizari *In nomine Domini Jeſu*.

VIII. Ex hoc conficitur ratio. Si idem fuiſſet Baptiſmus Joannis, & Baptiſmus Chriſti quoad eſſentiam, & efficaciam; Apoſtoli eos, qui baptizati fuerant Baptiſmo Joannis, non juſſiſſent iterum baptizari Baptiſmo Chriſti: ſed de facto Paulus eos juſſit baptizari, ut ſupra dictum eſt; ergo &c.

Scio, Calvinum, *l. 4. Inſt. c. 15. §. 18.* dicere, eos non fuiſſe iterum baptizatos; ſed ſolùm accepiſſe Spiritum Sanctum, per impoſitionem manus. Verùm quàm aliena ſit à ſacro textu hæc interpretatio, legenti patet. Ibi enim, poſt ſupra laudata Pauli verba, ſubjungitur, v. 5. *His auditis baptizati ſunt in nomine Domini Jeſu.* Deinde, verſ. 6. *Et cùm impoſuiſſet illis manus Paulus, venit Spiritus Sanctus ſuper eos, & loquebantur linguis, & prophetabant.* Hæc autem verba *Baptizati ſunt*; & hæc alia: *Cùm impoſuiſſet illis manus Paulus*, demonſtrant duas actiones, nempe, unam Baptiſmi, alteram impoſitionis manus; unam baptizantis eos in nomine Jeſu, alteram diverſam Pauli poſt Baptiſmum imponentis ſuper eos manus. Scriptura enim multum diſtinguit impoſitionem manus à Baptiſmo; ut videre eſt, *Act.* 8. Ubi eum Philippus Diaconus multos in Samaria baptizaſſet in nomine Jeſu; nec quiſquam illorum accepiſſet Spiritum Sanctum: *Nondum enim in quemquam illorum venerat, ſed baptizati tantùm erant in nomine Domini Jeſu*: Apoſtoli id reſcientes miſerunt ad eos Petrum, & Joannem, qui *Imponebant manus ſuper illos, & accipiebant Spiritum Sanctum.* Quibus manifeſtè apparet, quòd impoſitio erat quid diſtinctum, & ſeparabile à collatione Baptiſmi: Baptiſmo enim Chriſti mundabantur à culpâ; impoſitione autem manus, gratias gratis datas, donum ſcilicet Linguarum, Prophetiæ &c. accipiebant.

IX. Meritò autem baptizati à Joanne debebant Chriſti Baptiſmo iterum baptizari. Nam, ut docet S. Tho. 3. p. q. 38. a. 6. *Quando in ſacramento* omit-

omittitur aliquid, quod eſt de neceſſitate Sacramenti; non ſolùm oportet ſuppleri quod fuerat omiſſum, ſed oportet totaliter innovari. Eſt autem de neceſſitate Baptiſmi Chriſti, quod fiat, non ſolùm in aqua, ſed etiam in Spiritu Sancto, ſecundùm illud Joan. 3. Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non poteſt introire in Regnum Dei. *Unde illis, qui tantùm in aqua baptizati erant Baptiſmo Joannis, non ſolùm ſupplendum erat quod deerat (ut ſcilicet, daretur eis Spiritus Sanctus per impoſitionem manuum) ſed erant iteratò totaliter baptizandi in aqua, & Spiritu.* Quibus S. Thomas Calvinum proſternit, volentem baptizatos à Joanne Baptiſmo ſuo, non alio indiguiſſe, quàm manuum impoſitione. Porro: quòd Joannes in ſui Baptiſmate ſpiritum non nominaret, patet, quia baptizati à Joanne interrogati: an accepiſſent Spiritum Sanctum, reſponderunt, Act. 19. v. 2. *Sed neque ſi Spiritus Sanctus eſt, audivimus.*

X. Huic veritati ſuffragantur Patres, à quorum teſtimoniis referendis abſtineo. Unum refero, pro omnibus, Auguſtinum. Tùm, *Tract. 5. in Joann.* ubi ait: *Poſt Joannem ideo baptizatum eſt, quia non Chriſti Baptiſmum dabat, ſed ſuum: quia ſic acceperat, ut ipſius eſſet.* Et *Epiſt.* 48. modò 93. *cap* 11. oſtendens, cur illi, qui ab hæreticis baptizati ſunt, non iterum baptizentur, cum ad Eccleſiam redeunt; & tamen qui à Joanne baptizati fuerant, ab Apoſtolis iterum baptizati fuerunt, rationem dat: quia Baptiſmus Joannis non erat Baptiſmus Chriſti; Baptiſmus autem, quem hæreticus dat, eſt Baptiſmus Chriſti: *Sed baptizavit, inquis, poſt Joannem Paulus Apoſtolus: nunquid poſt hæreticum?* Et ſubinde oſtendens, Baptiſmum valere eis, *Quibus datur, quamvis imparis ſint meriti, per quos datur; quia Chriſti eſt, non eorum à quibus miniſtratur*; ſubjungit: *Puto, quòd jam intelligas, ideo Paulum dediſſe quibuſdam Baptiſmum Chriſti; quia Joannis Baptiſmo fuerunt baptizati, non Chriſti.*

XI. Hoc argumentum ex profeſſo tractat, *lib. 5. de Bapt. contra Donat. cap. 9.* dicens: *Jam nunc de Baptiſmo Joannis videndum eſt, quid dicatur: Baptizatos enim à Paulo eos, qui jam Baptiſmo Joannis baptizati fuiſſent, legimus in Actibus Apoſtolorum: non ob aliud, niſi quia Joannis Baptiſmus non fuit Chriſti Baptiſmus; ſed Joanni à Chriſto conceſſus, qui Joannis propriè diceretur .... Accepit autem hoc Joannes, certa diſpenſationis gratiâ, non diu manſurum: ſed quantùm ſatis eſſet ad parandam viam Domino, cujus eum, eſſe Præcurſorem oportebat:* & poſt multa, iterum diſtinguens Baptiſmum Chriſti à Baptiſmo Joannis: *Sed* (inquit) *Dominus Jeſus Chriſtus tali Baptiſmo mundat Eccleſiam, quo accepto, nullum alterum requiratur: Joannes autem tali Baptiſmo prætingebat, quo accepto, eſſet Baptiſma etiam dominicum neceſſarium: non, ut illud repetatur, ſed ut eis, qui Baptiſmum Joannis acceperant, etiam Chriſti Baptiſmus, cui viam præparabat ille, traderetur.* Hæc fuſiùs exhibere operæ prætium duxi. Videant Acatolici, quàm ſenſui Antiquæ Catholicæ Eccleſiæ contradicant. Anabaptiſtæ quidem, qui exemplo Pauli, qui à Joanne baptizatos baptizavit; omnes in alia Eccleſiâ baptizatos rebaptizare cum Donatiſtis volunt. Alii autem, ut Calvinus, qui hoc quidem negant; volunt tamen, Baptiſma Joannis non fuiſſe à Baptiſmo Chriſti diverſum: ac proinde, Paulum à Joanne baptizatos, Baptiſmo aquæ Chriſti rebaptizandos non curaſſe, ſed ſolo Baptiſmo ſpiritus.

§. III.

Acatholicorum Momenta.

XII. Objicit primò Calvinus, *lib. 4. cap. 15. §. 7.* Idem fuit Miniſterium Joannis, & Apoſtolorum; ergo idem Baptiſmus. Ant. probat. Non enim alium Baptiſmum faciunt diver-

diverſæ manus, quibus adminiſtratur, ſed diverſa doctrina: at in unam doctrinam Apoſtoli, & Joannes conſenſerunt: utrique enim in nomine Chriſti, à quo pœnitentia, & remiſſio peccatorum eſt, baptizarunt; ergo &c.

Reſpondeo, neg. idem fuiſſe miniſterium Joannis, & Apoſtolorum. Nam miniſterium Joannis fuit purè præparatorium populi ad adventum Chriſti; & Chriſto manifeſtato, ceſſaturum: miniſterium autem Apoſtolorum fuit conſequens Chriſti manifeſtationem, & uſque ad conſummationem ſeculorum duraturum. Sicut ergo miniſterium Sacerdotum veteris Legis, non fuit idem cum miniſterio novæ Legis; quia præparatorium ad iſtud, & iſto adveniente ceſſaturum: ita & miniſterium Joannis.

Neque eadem fuit doctrina Joannis cum doctrina Apoſtolorum; ut poſſet cum iſta unum miniſterium, & unum Baptiſma facere. Nam licèt doctrina Joannis non eſſet contraria; erat tamen solùm præparatoria ad illam, quam Apoſtoli clarè erant promulgaturi: præſertim de Chriſti Paſſione, & Reſurrectione, de quâ Joannes nihil locutus eſt. Cæterùm hoc etiam dato, quid ad identitatem Baptiſmi confert? Nam etiam Prophetæ clarè de Chriſti adventu locuti ſunt, ejuſque Paſſione, ac Morte: tota doctrina, & miniſterium veteris Legis ad miniſterium novæ Legis ordinabatur: & tamen nec Calvinus dicit, eadem fuiſſe ſacramenta, & miniſterium veteris Legis cum ſacramentis novæ Legis, & ejus miniſterio: quia cùm eſſent præparatoria, hiſce advenientibus, erant ceſſatura. Addo: quòd ſicut etiam in Calvini ſententiâ contrarietas in doctrina non tollit unitatem Baptiſmi; quia quæcumque ſit doctrina Miniſtri, Baptiſmus ſemper eſt Baptiſmus Chriſti, qui eſt, qui baptizat; ideoque Baptiſmus ab hæreticis datus, quamvis in doctrinâ Chriſto contradicentibus, valet: ita ab oppoſito, unitas doctrinæ præciſè, non faciet, ut Baptiſma Joannis ſit idem cum Baptiſmo Apoſtolorum: quia Baptiſmus Apoſtolorum erat Baptiſmus Chriſti; Baptiſmus autem Joannis non erat Chriſti, ſed Joannis.

XIII. Objiciunt ſecundò alii. Ex Apoſtolo, ad Epheſ. 4. v. 4. *Unum corpus, & unus ſpiritus, ſicut vocati eſtis in una ſpe vocationis veſtræ. Unus Dominus, una Fides, unum Baptiſma*; ergo ubi eſt unum corpus, unus ſpiritus, una ſpes vocationis, & una fides, ibi erit unum baptiſma: at tempore prædicationis Joannis, diſcipulorum ejus, & Chriſti erat unum corpus, unus ſpiritus, una ſpes, una fides; ergo erat omnibus idem Baptiſma.

Reſpondeo, neg. conſ. Alioquin etiam inferri poſſet primò: quod ſicut omnes Fideles ab initio Mundi habuerunt eamdem ſpem, ac eandem fidem; fueruntque unum corpus habens Chriſtum, ut Caput: ita habuerint idem ſacramentum, vel eundem Baptiſmum. Secundò; inferri poſſet è contrario, quòd ubi non eſt unum corpus, una ſpes, una fides, unus ſpiritus, ibi non ſit unum Baptiſma: quod tamen eſt falſum. Nam hæretici non ſunt unum corpus, unus ſpiritus, nec unius fidei cum Catholicis; & tamen unum, & idem eſt apud utroſque Baptiſma. Vult ergo ibi Apoſtolus hortari Fideles, ut eſſent ſoliciti ſervare unitatem pacis: & ſicut eſſent unum corpus, unum Dominum haberent, unâ fide, unâ ſpe, uno Baptiſmate colligati: ita etiam hanc unitatem caritate, & pace invicem confirmarent.

XIV. Objiciunt tertiò. Baptiſmus Joannis fuit in remiſſionem peccatorum; ergo gratiam ſuſcipientibus conferebat. Ant. probant primò. Tùm ex Marci 1. v. 4. *Fuit Joannes in deſerto baptizans, & prædicans Baptiſmum pœnitentiæ in remiſſionem peccatorum*. Secundò. Alioquin Baptiſmus Joannis fuiſſet prorſus inutilis, ſi omni effectu ſpirituali caruiſſet.

V 2 Reſ-

Digitized by Google

Reſpondeo, negando ant. Ut enim docet S. Tho. 3. *p. q.* 38. *a.* 3. Baptiſmus, ſicut *Tota doctrina, & operatio Joannis praparatoria erat ad Chriſtum: ſicut Miniſtri, & inferioris artificis eſt praparare materiam ad formam, quam inducit principalis artifex. Gratia autem conferenda erat hominibus per Chriſtum, ſecundùm illud, Jo.* 1. Gratia, & veritas per Jeſum Chriſtum facta eſt. *Et ideo Baptiſma Joannis gratiam non conferebat, ſed ſolùm ad gratiam praparabat tripliciter. Uno quidem modo, per doctrinam Joannis inducentem homines ad fidem Chriſti. Alio modo, aſſuefaciendo homines ad ritum Baptiſmi Chriſti. Tertio modo, per Pænitentiam praparando homines ad ſuſcipiendum effectum Baptiſmi Chriſti. Ex hac S. Thomæ doctrina*

Patet primò: quòd Joannes *prædicabat Baptiſmum pœnitentiæ, ideſt, inducentem ad pœnitentiam: quæ quidem pœnitentia ducit homines in remiſſionem peccatorum*. Ita S. Tho. citatus *ad* 1. Quare iſta verba *In remiſſione peccatorum*, non ſunt conjungenda cum iſta voce *Baptiſmum*; ſed cum hàc alterâ *Pœnitentia*; ut ſenſus verborum Marci germanus ſit: Prædicans Baptiſmum pœnitentiæ, quæ pœnitentia eſt in remiſſionem peccatorum, ideſt, ad eam obtinendam per Chriſtum, diſponit.

Patet ſecundò: Joannis Baptiſma, etſi per ſe ipſum gratiam non conferret, profuiſſe plurimùm, triplici ratione à S. Thoma traditâ.

XV. Objiciunt quartò. Apoſtoli fuerunt baptizati Baptiſmo Joannis; cùm quidam eorum fuiſſent ejus diſcipuli, ut patet, *Jo.* 1. ſed Apoſtoli non videntur fuiſſe baptizati Baptiſmo Chriſti: dicitur enim, *Jo.* 4. *v.* 2. quòd *Jeſus non baptizabat, ſed diſcipuli ejus*; ergo &c.

Confirm. Ipſe Joannes non legitur baptizatus Baptiſmo Chriſti; ergo multò minùs qui ab eo baptizabantur, egebant Baptiſmo Chriſti.

Reſpondeo cum S. Tho. citatâ *q.* 38. *a.* 6. *ad* 2. neg. min. Nam ſicut Auguſt. dicit, Ep. 108. (modò 265.) ad Seleucianum: *Intelligimus diſcipulos Chriſti fuiſſe baptizatos, ſive Baptiſmo Joannis (ſicut nonnulli arbitrantur) ſive, quod magis credibile eſt, Baptiſmo Chriſti. Neque enim miniſterio baptizandi defuit, ut haberet baptizatos ſervos, per quos cæteros baptizaret; qui non defuit memorabilis illius humilitatis Miniſterio, quando eis pedes lavit.*

Ad Confirm. reſpondet idem S. D. *ad* 3. ibi: *Quod ſicut Chryſoſtomus dicit* (Hom. 4. op. imperf.) *ſuper Matthæum, per hoc, quòd Chriſtus Joanni dicenti*: Ego à te debeo baptizari, *reſpondit*: Sine modò; *oſtenditur, quod poſtea Chriſtus baptizavit Joannem ... Certum tamen eſt, ut Hieronymus dicit ſuper Matth.* (c. 3.) *ſuper illud*: Sine modò; *quòd ſicut Chriſtus fuit baptizatus in aquâ à Joanne: ita Joannes à Chriſto erat in ſpiritu baptizandus.* Addo: quòd Nazianzenus, *Orat.* 39. dicit Chriſtum dixiſſe Joanni *ſine nunc* certo conſilio, & diſpenſatione: *Sciebat namque, paulò poſt futurum, ut ipſe Baptiſtam baptizaret.*

DUBIUM II.

Quid ſit Baptiſmus Chriſti?

§. I.

Varia Baptiſmi Nomina.

I. Nomen *Baptiſmus* Græcum eſt, à verbo *Bapto*, ideſt, *immergo, lavo*: unde Baptiſmus latinè redditur *immerſio, lotio, ablutio*. Immerſionis autem nomine frequentiùs Antiqui uſi fuerunt; eò quòd, ex vetere diſciplinà per immerſionem celebraretur. Eſtò autem apud Scriptores Sacros Baptiſmi nomen pro immerſione, vel lotione ſordium animæ, quæ cum ſacramento conjuncta eſt, uſurpetur: non rarò tamen, etiam pro ablutione ſordium corporis, in ſacris Scripturis legitur ſumta. Sic *Marci* 7. de Pha-

Digitized by Google

Phariſæis, *v.* 4. dicitur: *Et à foro, niſi baptizentur, non comedunt: & alia multa ſunt, quæ tradita ſunt illis ſervare, baptiſmata calicum, & urceorum.* De quorum nimià obſervantià, *v.* 8. Chriſtus eos reprehendit: cùm propter illas traditiones ſervandas mandata Dei negligerent. De *Judith. c.* 12. *v.* 7 legitur: *Et baptizabat ſe in fonte aquæ.* Et 2. *Eſdræ* 4. *v.* 23. Nehemias, ait: *Ego autem, & fratres mei, & pueri mei, & cuſtodes, qui erant poſt me, non deponebamus veſtimenta noſtra: unuſquiſque tantùm nudabatur ad Baptiſmum.* Nos tamen Baptiſmum hic ſumimus ſolùm, prout ſignificat ablutionem ſacramentalem animæ à ſorde peccati.

II. In hoc ſenſu uſurpatus Baptiſmus, variis nominibus in Scripturis inſignitur. Primò enim, *ad Titum* 3. *v.* 5. vocatur: *Lavacrum regenerationis, & renovationis Spiritus Sancti.* Quia homo carnaliter natus, per Baptiſmum ſpiritualiter regeneratur, & renovatur. — Secundò. *Hebr.* 6. *v.* 5. dicitur ſacramentum illuminationis, quia fide, quâ imbuitur in Baptiſmo Catechumenus, illuminatur. — Tertiò. *Rom.* 6. *v.* 4. ſepultura dicitur: *Conſepulti enim ſumus cum illo per Baptiſmum in mortem.* Per immerſionem enim Cathecumeni in aquam Chriſti ſepultura adumbratur. — Quartò. Ab antiquis, maximè Auguſt. *Ep.* 23. modò 98. *ad Bonifacium*, vocatur *Sacramentum Fidei.* Quia in Baptiſmo Cathecumeni fidem publicè profitentur, & in Fidelium numerum primò cooptantur. --- Quintò. Primum ſacramentorum nominari ſolet, juxta illud Cypriani ad Jubajanum: *Inde* (ex Baptiſmo) *incipit omnis fidei origo, & ad ſpem vitæ æternæ ſalutaris ingreſſio.* --- Sextò. Vocatur *Circumciſio ſpiritualis* ab Apoſtolo, *ad Coloſſ.* 2. *v.* 11. In quo (Chriſto) *Circumciſi eſtis Circumciſione non manufactâ in expoliatione corporis carnis; ſed in Circumciſione Chriſti, conſepulti ei in Baptiſmo, in quo & reſurrexiſtis per fidem &c.* --- Septimò demum vocatur *Indumentum*; quia per illum expoliantes veterem hominem, induimus novum hominem, nempe, Jeſum Chriſtum, ut ait Paulus, *ad Coloſſ.* 3. *v.* 9. Hucuſque de nominibus, quibus donari ſolet Baptiſmus. Nunc ad ejus eſſentiam exponendam veniamus.

§. II.

Definitio Baptiſmi.

III. **B**Aptiſmus definiri poteſt metaphyſicè, hoc eſt per genus, & differentiam; & phyſicè, hoc eſt, per partes, ex quibus quaſi phyſicè componitur. Metaphyſicè definitur ſic: *Sacramentum regenerationis per aquam in Verbo.* Phyſicè autem, *Ablutio corporis exterior, ſub præſcriptâ formâ verborum.* Ex quibus duabus definitionibus poteſt una formari, dicendo: Baptiſmus eſt *Sacramentum ex divinâ inſtitutione ſignificans, & cauſans internam regenerationem hominis, per externam corporis ablutionem ſub præſcriptâ formâ verborum.*

Explico utramque definitionem: Per ly *Sacramentum &c.* indicatur, quòd ſit ſignum ſenſibile à Deo permanenter inſtitutum ad gratiam, tùm ſignificandam, tùm efficiendam: in quo ratio generica ſacramenti novæ Legis exprimitur. Additur: *Cauſans internam regenerationem hominis.* Quia Baptiſmus cauſat gratiam regenerativam, ad differentiam Pœnitentiæ, quæ cauſat gratiam ſuſcitativam. Unde Chryſoſtomus, *Homil. ad Baptizandos*, ait: *Ob quam cauſam, inquis, ſi lavacrum nobis omnia peccata dimittit; non lavacrum remiſſionis peccatorum dicitur, nec lavacrum purificationis, ſed lavacrum regenerationis?* Reſpondit Chryſoſtomus: *Quia non nobis ſimpliciter peccata dimittit, nec ſimpliciter nos puros à delictis oſtendit. Nam denuo nos condit, & conficit: non de terra componens iterum, ſed ex alio elemento aquarum naturæ nos procreans:*

Sab-

Subjungitur: *Per aquam in verbo*, ſeu *per exteriorem ablutionem ſub præſcripta forma verborum*. Quia aqua, & exterior corporis ablutio ſub præſcripta formâ verborum, ſunt duæ res ſenſibiles, per quas in Baptiſmate Deus hominem regenerat, juxta illud Apoſtoli, Epheſ. 5. v. 26. *Mundans eam* (Eccleſiam) *lavacro aquæ in verbo vitæ*. Et Joann. 3. v. 5. *Niſi quis renatus fuerit ex aquâ, & Spiritu Sancto, non poteſt introire in Regnum Dei*.

IV. Adverto tamen ex S. Thoma, 3. *p. q.* 66. *a.* 1. *ad* 1. In Baptiſmo tria eſſe conſideranda. Primò. Id, quod eſt ſacramentum tantùm, idest, quod eſt ſignificans, & non ſignificatum: & hoc eſt totum ſenſibile, & viſibile, quod eſt in Baptiſmo: videlicet, aqua, uſus aquæ, ſeu ablutio, & prolatio verborum. Hæc autem non permanent, ſed collato Baptiſmo tranſeunt: quia Baptiſmus eſt unum ex ſacramentis in actione, & uſu conſiſtens, ac proinde cum actione tranſiens. Secundò. Id, quod eſt res tantùm, idest, quod eſt ſignificatum, & non ſignificans: & hoc in Baptiſmo eſt interior animæ renovatio, ſeu juſtificatio, quæ ſignificatur per ſacramentum Baptiſmi, & ipſa nil aliud ſignificat. Et hæc collato Baptiſmo in baptizato permanet, amiſſibiliter tamen, idest, quandiu non expellitur per peccatum. Tertiò. Id, quod eſt res, & ſacramentum ſimul, idest, quod ſignificatur, & etiam ſignificat: & hoc eſt character, quod ſignificatur per Baptiſmum, & exteriorem ablutionem, & eſt ſignum ſacramentale interioris juſtificationis: & hoc permanet indelebiliter, ut ſupra, *Tract. præcedente* dictum eſt.

V. Ex his ſequitur: ſacramentum tantùm eſſe aliquid viſibile exterius; & hoc in Baptiſmo eſſe aquam, & ejus uſum, qui eſt ablutio. Unde Baptiſmus, ut ſacramentum, non in ſola aquâ perficitur; ſed in applicatione aquæ ad hominem, quæ eſt ablutio; nec in ſolâ applicatione aquæ, ſed in applicatione aquæ cum præſcriptâ formâ verborum: juxta illud Auguſtini, Tract. 80. in Joan. *Accedit verbum ad Elementum, & fit ſacramentum. Non quidem in ipſo elemento, ſed in homine, cui adhibetur elementum, per uſum ablutionis. Et hoc etiam ſignat verbum, quod accedit ad elementum, cùm dicitur:* Ego te baptizo &c. ut dicit S. Tho. *a.* 1. citato *ad* 3.

DUBIUM III.

Quænam ſit Materia Remota Baptiſmi.

§. I.

Errores circa Hoc.

I. Duplex in quolibet ſacramento conſiſtente in uſu aſſignari ſolet materia. Una remota: & eſt res illa ſenſibilis, quæ in ſacramento aſſumitur. Alia proxima: & eſt uſus, ſeu applicatio rei ſenſibilis ſubjecto, cui ſacramentum confertur. De utraque in hoc Dubio ſermo erit: & primò de materiâ remotâ.

II. Circa hanc plures ex antiquis hæreticis erraverunt. Cajani enim, ſeu Cainani, ſæculo ſecundo, ſic dicti, quòd fratricidam Cainum venerarentur, & colerent, teſte Tertulliano, *lib. de Baptiſmo adversùs Quintillam*, *cap.* 1. Baptiſmum aquâ conſtare negarunt. Manichæi putantes, aquam eſſe à principio nequam, abhorrebant à Baptiſmo collato in aquâ; non ſolùm tanquam à fictitio, ſed ut à noxio. Unde Auguſtinus, Hæreſ. 46. *Baptiſmum* (inquit) *in aquâ nihil cuiquam perhibet ſalutis afferre: nec quemquam eorum, quos decipiunt, baptizandum putant*. Seleuciani, & Hermiani, ſeculo quarto, non ſolùm eodem motivo, quo Manichæi aquam à Baptiſmo rejecerunt; unde Auguſtin. *Hæreſ.* 59. de iis, ait: *Baptiſmum in aquâ non accipiunt:* ſed ulteriùs putantes,

Digitized by Google

tantes, animas hominum ex igne, & ſpiritu conſiſtere; igne, non aquâ eas baptizandas cenſebant: moti ex his Joannis de Chriſto verbis, Lucæ 3. v. 16. *Ipſe vos baptizabit in Spiritu Sancto, & igne*. Pauliciani quoque, teſte Euthymio (2. p. Panopl. tit. 21.) Baptiſmum nullâ materiâ conſtare volebant, putantes, eum confici ſola prolatione horum verborum: *Ego ſum aqua viva*: huic nixi principio, quòd Chriſtus aquam vivam ſe eſſe dixiſſet.

III. Ex hæreticis autem recentioribus Lutherus, *in Colloquiis Sympoſiacis, cap.* 17. primus, vel docuit, vel ſaltem ut probabile judicavit, Baptiſmum in caſu neceſſitatis quovis liquore, ſive aquâ, ſive oleo, ſive vino, aut alio apto ad abluendum conferri, & perfici poſſe. Quod tandem ut certum habuit Theodorus Beza; dum voluit, in caſu neceſſitatis in quolibet ſigno ſenſibili poſſe perfici ſacramentum: quem errorem, *in* 2. *ad Thomam Tillium* Epiſtolâ tradidit.

§. II.

Veritas Catholica.

IV. Dico primò. Materia remota Baptiſmi eſt ſola aqua. Probo. Ea ſola eſt neceſſaria Baptiſmi materia, cujus uſum in Baptiſmo Chriſtus præcepit; quamque in eo conferendo adhibuerunt Apoſtoli, & quâ ſemper uſam fuiſſe Eccleſiam docet Traditio: ſed Chriſtus aquæ uſum præcepit in Baptiſmo, Joan. 3. v. 5. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto &c.* Chriſtus ipſe Baptiſmo ſuo aquas ſanctificare voluit, *Lucæ* 3. Apoſtoli ſolam aquam in Baptiſmo adhibuerunt. *Actorum* enim 10. v. 47. ait Petrus: *Nunquid aquam quis prohibere poteſt, ut non baptizentur hi, qui Spiritum Sanctum acceperunt, ſicut & nos?* Et, *Act.* 8. cùm Philippus, & Eunuchus Reginæ Candacis veniſſent ad quandam aquam, v. 36. ait Eunuchus; *Ecce aqua: quid prohibet me baptizari?* Quo dicto, *Juſſit ſtare currum* (v. 38.) *& deſcenderunt uterque in aquam, Philippus, & Eunuchus, & baptizavit eum*. Traditionem etiam de continvo uſu aquæ docet communis conſenſus Patrum, & Eccleſia; quæ in hoc ſemper conſtans fuit: ac propterea, ut ſupra dicebamus, tanquam hæreticos rejecit Cainitas, Manichæos, Seleucianos, Paulicianos; quòd contenderent, Baptiſmum in aquâ perfici non debere.

V. Dico ſecundò. Aqua, quæ eſt materia Baptiſmi neceſſaria, eſt ſola aqua naturalis. Probatur. Nam aqua, quam pro Baptiſmo aſſignat Scriptura; quâ, locis relatis, uſi ſunt Apoſtoli, præſertim Philippus, in baptizando Eunucho, fuit aqua naturalis. Et cum *Act.* 2. v. 41. Petrus unâ die baptizavit circiter tria millia hominum; non aliâ, quàm aquâ naturali uti potuit: quomodo enim præſtò illi poterat tanta aquæ artificialis copia eſſe,ut tantæ multitudini baptizandi ſatis eſſet? Accedit: quòd Scriptura quoties loquitur de materiâ Baptiſmi, dicit, eam eſſe aquam abſolutè: aqua autem abſolutè ſtat pro aqua naturali, quæ ſola eſt vera aqua. Preterea: figuræ omnes, quæ in veteri Lege Baptiſmum adumbrarunt, fuerunt in aqua naturali. Figuræ enim Baptiſmi, fuerunt aquæ, ſuper quas, initio Geneſis,ferebatur Spiritus Sanctus, teſte S. Auguſt. *l.* 2. *de div. Quæſt. ad Simplicianum, q.* 1. Fuerunt aquæ diluvii, teſte eodem, *l.* 12. *contra Fauſtum, c.* 17. Fuerunt aquæ maris rubri, earumque tranſitus. Ubi idem S. Aug. Tract. 45. in Joan. *Mare* (inquit) *rubrum ſignificat Baptiſmum*. Fuerunt etiam aquæ, ſuper quas Chriſtus ambulavit, teſte eodem, *Serm. de Catechyſmo ad Catechumenos c.* 3. Omnes autem prefatæ aquæ, fuerunt aquæ naturales. Et tandem omnia loca novi Teſtamenti, in quibus de aquâ Baptiſmi ſermo eſt; de aquâ naturali Patres interpretati ſunt: ut Juſtinus, in 2. *Apolog. pro Chriſtianis*, Tertul-

lianus,

Digitized by Google

lianus, *l. de Baptiſmo*. Et ſpecialiter S. Ambroſius, *lib. de his, qui Myſteriis initiantur, c.* 3. & 4. Ubi ex ſupradictis figuris concludit, Baptiſmum conſiſtere in aquâ naturali. Quapropter à Tridentino, *Seſſ.* 7. *de Bapt. Can.* 2. juſto anathemate configitur: *Si quis dixerit, aquam veram, & naturalem non eſſe de neceſſitate Baptiſmi; atque ideo verba illa Domini noſtri Jeſu Chriſti:* Niſi quis renatus fuerit ex aquâ, & Spiritu Sancto, *ad metaphoram aliquam detorſerit*.

VI. Cur autem Baptiſma in aquâ potiùs, quàm in aliâ materiâ conficiendum ſit: eſtò ratio à priori non alia eſſe poſſit, quàm Dei, & Chriſti ſic volentis: quare tamen ſic voluerit, congruentias quatuor affert S. Thomas, 3. p. q. 66. a. 3. *Primò quidem quantùm ad ipſam rationem Baptiſmi, qui eſt regeneratio in ſpiritualem vitam, quod maximè congruit aquæ. Unde & ſemina, ex quibus generantur omnia viventia, ſcilicet, plantæ, & animalia, humida ſunt, & ad aquam pertinent. Propter quod quidam Philoſophi, poſuerunt aquam omnium rerum principium.*

Secundò. Quantùm ad effectus Baptiſmi, quibus competunt aquæ proprietates: quæ ſuâ humiditate lavat; ex quo conveniens eſt, ad ſignificandam, & cauſandam ablutionem peccatorum: ſuâ frigiditate etiam temperat ſuperfluitatem caloris, & ex hoc competit ad mitigandam concupiſcentiam fomitis: ſuâ diaphaneitate eſt luminis ſuſceptiva; unde competit Baptiſmo, inquantùm eſt fidei ſacramentum.

Tertiò. Quia convenit ad repræſentanda Myſteria Chriſti, quibus juſtificamur. Ut enim dicit Chryſoſtomus, ſuper illud Joann. 3. Niſi quis renatus fuerit (*Homil.* 24.) *ſicut in quodam ſepulchro, in aqua ſubmergentibus nobis capita, vetus homo ſepelitur; & ſubmerſus deorſum occultatur, & deinde novus rurſus aſcendit.*

Quartò. Quia ratione ſuæ communitatis, & abundantiæ, eſt conveniens materia neceſſitati hujus ſacramenti: poteſt enim ubique de facili haberi. Hæc S. Thomas.

§. III.

Solvuntur quæ faciunt contra Dicta.

VII. Objicies primò. Baptiſmus Chriſti in hoc opponitur Baptiſmo Joannis, quòd iſte datus ſit in aquâ, ille verò dandus eſſet in igne, Matth. 3. & Lucæ 3. *Ille nos baptizabit in Spiritu Sancto, & igne*; ergo ignis, non aqua, eſt materia Baptiſmi Chriſti. Ita diſcurrebant Seleuciani.

Reſpondeo cum S. Hieron. in *cap.* 3. *Matth.* Joannem illis verbis non indicare Baptiſmum materialem; ſed vel Spiritum Sanctum, qui ſuper Apoſtolos quaſi ignis deſcenſurus erat, ut habetur, *Actor.* 2. ſive quia in præſenti ſpiritu baptizamur, & in futuro igne. Utramque reſponſionem dat S. Thom. citatus *ad* 1. Et huic ſecundæ conſonant Hilarius *ſuper Math.* & Ambroſ. *in cap.* 3. *Lucæ*.

VIII. Replicabis. Baptiſmus, ſecundùm Damaſcenum, *lib.* 4. *Fidei*, *c.* 10. & Dionyſ. *cap.* 2. *Eccl. Hierarch.* habet vim illuminativam; ſed illuminare maximè convenit igni; ergo &c

Reſpondeo cum S. Tho. citato, *ad* 2. quòd illuminatio pertinet ad ignem activè: qui autem baptizatur, non efficitur illuminans, ſed illuminatus per fidem. Unde in Baptiſmo aptior eſt aqua, quæ, ratione ſuæ diaphaneitatis, aptior eſt ad recipiendum lumen Fidei.

IX. Objicies ſecundò ex Traditione. Joannes Moſchus, qui circa ann. 630. floruit, in ſuo Prato Spirituali narrat: quemdam Judæum ad extremas redactum anguſtias, aquæ defectu à ſuis Sociis baptizatum, mox convaluiſſe; ergo hoc miraculo comprobatur, Baptiſma etiam ſinè aquâ collatum valere.

Secundò. Stephanus Papa, circa ann.

764.

764. *Epiſt. ad Monachos*, *cap.* 11. ſtatuit duo. Unum, Miniſtrum, qui in caſu neceſſitatis vino uſus fuerat ad baptizandum, nullam admiſiſſe culpam. Alterum, infantem ſic baptizatum non debere iterum baptizari. Verba ejus ſunt: *Si in vino quis propterea, quòd aquam non inveniebat, omnino periclitantem infantem baptizavit; nulla ei exinde adſcribitur culpa: infantes ſic permaneant in ipſo Baptiſmo. Si aqua adfuit præſens, ille Presbyter excommunicetur;* ergo judicio Stephani licitè, & validè in neceſſitate poteſt in vino conferri Baptiſma.

X. Reſpondeo ad primum, negan. conſ. Hebræus enim ille (ſi vera eſt hiſtoria, de quo non pauci dubitant) mox convaluit; non quia verus fuerit ille Baptiſmus (unde perductus ad Dionyſium, ſive Alexandrinum, ſive Corinthium, ut placet Baronio, ad ann. 161. Baptiſmo aquæ baptizari juſſus fuit) ſed propter maximam ejus fidem, ac votum Baptiſmi, ſeu Baptiſmum flaminis, quo juſtificatus fuit.

Ad ſecundum nego, Stephanum ſtatuiſſe illa duo, quæ ab Arguente ſupponuntur. Statuit ergo id tantùm, de quo conſultus fuerat, nempe, Miniſtrum, qui ex ſimplicitate vino baptizaret, non peccaſſe; & dat rationem: quia cùm aliam non haberet materiam, non fuit in cauſa, quòd infantes illi abſque Baptiſmo aquæ mortui fuiſſent. Neque ſtatuit, infantes ſic permanere in illo Baptiſmo per vinum dato; ſed debet hoc conſtrui cum antecedente ſic: *Nulla ei adſcribitur culpa, ſi infantes ſic permaneant*. Quod oſtendunt ejus verba ſequentia; dicit enim: *Si aqua adfuit præſens, ille Presbyter excommunicetur, quia contra Canonum ſententiam agere præſumſit*. Unde non approbat Baptiſmum in vino datum, fuiſſe validum; ſed ſolùm conferentem à peccato excuſat, ſi ex neceſſitate, non exiſtente aquâ, ignoranter id fecit.

Addunt aliqui, ejuſmodi Stephani reſponſum eſſe ſuppoſititium. Tùm quia: ex tribus Manuſcriptis, quæ illud continent, duo ipſum Stephano Secundo tribuunt; tertium verò Stephano Tertio. Tùm quia, qui poſt Stephanum Tertium ſcripſere, hujus reſponſi non meminerunt. Tùm quia: credibile non eſt, Romanum Pontificem ignoraſſe, quod nec minores Clericos latet, nempe, Baptiſmum ſolà aquâ perfici poſſe.

XI. Objicies tertiò cum Maniehæis. Aqua vile eſt elementum; ergo par non fuit, ut à Deo animæ ſanctificandæ deſtinaretur. — Si reſpondeas, aquam, etſi vile elementum, placuiſſe Deo ſublimare ad tantum opus, in oſtenſionem potentiæ ſuæ; quæ ſtulta, & infirma mundi eligit, ut mundi ſapientiam confundat: cui non defuerunt congruentiæ, ſuperiùs ex Sancto Thomâ adductæ.

XII. Contra eſt. Nullo modo decuit à Deo aſſumi ad ſanctitatem id, quod à principio nequam, & impurum eſt: ſed talis eſt aqua. Si enim pura eſt, & eâ utentes non contaminat; cur peculiari benedictione conſecràtur, antequam Catechumeno applicetur? Cur precibus præſanctificatur? Niſi, ut eâ, quam traxit à principio nequam immunditiâ liberetur? Ita Manichæorum aliqui.

XIII. Reſpondeo, neg. min. Quod verò additur, tangit Eccleſiæ cæremoniam adhiberi ſolitam circa aquam Baptiſmi; quæ, extra caſum neceſſitatis, alia non debet eſſe, niſi ea, quæ pridie Paſchatis, aut Pentecoſtes conſecrata fuerit: qui ritus non apud Orientales modò, ſed & apud Occidentales, etiam ab Eccleſiæ incunabulis viguit. Cum hoc diſcrimine: quòd Græci aquam baptizandis Catechumenis in aliam diem non ſervant; ſed toties conſecrant, quoties quis baptizatur: Latini verò bis tantùm in anno, nimirum, Sabbatis ante Paſcha, & Pentecoſten, eam ſanctificare conſueverunt; nec cuiquam Sacerdoti, extra caſum neceſſitatis, aliâ ad baptizandum aquâ uti licet.

Digitized by Google

Ad objectionem ergo dico, aquam non ideo ſanctificari, ut immunditiies, quam fingunt Manichæi, detergatur: ſed Myſterii, & doctrinæ causâ adhiberi. Eâ enim ſacramento reverentia conciliatur, ac recolitur ſanctiſſimus carnis Chriſti contactus; quo Chriſtus, dum baptizatus eſt à Joanne, fluenta Jordanis conſecravit, & Cathecumeni mirabilem Baptiſmi effectum edocentur.

DUBIUM IV.

Quænam ſit Materia Proxima Baptiſmi.

§. I.

Quædam Prænotantur.

I. MAteriam proximam Baptiſmi eſſe ablutionem, ſeu applicationem aquæ corpori baptizandi, nemo eſt qui neget. Si quis enim verba *Ego te baptizo* ſuper aquam proferret, vel ſupra baptizandum, & aqua baptizandi corpus non tangeret; ipſum non baptizaret: quia, ut virtus aquæ agat in Baptiſmo, debet contactu fluido tangere corpus: nec enim aqua ablueret ſordes corporis, niſi fluido motu corpus afficeret. Quare Auguſt. *Tract.* 80. *in Joannem* poſt illa verba: *Accedit Verbum ad elementum, & fit ſacramentum;* ut oſtendat, verbum accedere ad elementum non immotum, ſed ut corpori applicatum, ſubdit: *Quæ eſt tanta virtus aquæ, ut corpus tangat, & cor abluat?* Ablutio autem, quâ aqua corpus tangit, eſt motio aquæ liquidæ ſupra corpus.

Quia verò lotio, ſeu ablutio, alia eſt activa, & eſt aquæ motio, quatenus fit à baptizante in baptizatum: alia paſſiva, & eſt ipſamet motio ſuper baptizatum, quatenus ipſum ſucceſſivè tangit, & percurrit; aqua enim immota exiſtens in vaſe, quamvis omnes partes illius tangat, illud tamen abluere non dicitur: ideo materiam Baptiſmi proximam in ablutione tàm activâ, quàm paſſivâ conſiſtere rectiùs exiſtimo. Quia ablutio, cùm ſit motus, neceſſariò reſpicit agens, ſeu movens, & paſſum, ſeu motum.

II. Hæc autem lotio, ſeu ablutio tribus modis fieri poteſt. Vel per immerſionem corporis in aqua, vel effuſionem aquæ ſupra corpus, vel per aſperſionem. Quia verò à Chriſto non legitur determinatus modus, quo hæc ablutio facienda eſſet; inde triplex ille baptizandi modus ab Eccleſiâ, diverſis temporibus, ſecundùm circumſtantiarum exigentiam fuit uſurpatus.

Duodecim ergo prioribus Eccleſiæ ſeculis, Baptiſma per immerſionem, etiam apud Latinos, collatum fuit. Hoc ita conſtans erat tertio ſeculo; Ut Magnus, ad quem Cyprianus ſcripſit, dubitaverit, an Baptiſma per infuſionem datum valeret. Gregorius Magnus, qui Romæ ſedit ſeculo ſexto deſinente, eundem ritum in ſuo Sacramentario præſcribit. Et apud Magiſtrum Sententiarum, qui anno 1164. obiit, altum eſt de perfuſione ſilentium; & immerſionem dumtaxat recenſet. Quoad Eccleſiam verò Græcam, immerſionem fuiſſe ſemper in uſu, conſtat ex Cyrillo Hieroſolymitano, qui, *Catecheſi* 2. Myſtagogica, quæ eſt de cæremoniis Baptiſmi, *num.* 4. eam Catechumenos docet. Ex Chryſoſtomo, *Homil.* 6. *in Ep. ad Coloſſ.* & ex Euchologiis (ideſt Ritualibus) quibus Græci à mille annis, & ampliùs utuntur. Cujus praxis adeò ſunt tenaces; ut ex illis aliqui in crimen verterint Latinis, quòd dimiſsâ immerſione, perfuſionem in Baptiſmo adoptaverint.

Trina immerſio ab Eccleſiæ exordiis in uſu fuit: unde *Canon.* 50. ex Apoſtolicis, Miniſtrum, qui unam tantùm in baptizando merſionem adhibuerit, depoſitione mulctat: Euchologia etiam ſupracitata id præſcribunt. Quem ritum apud ſuam Eccleſiam uſque modò ſervari teſtatus fuit, ſeculo 16. Hieremias Patriarcha Græcus; dum Latinos ſugillans in altero ſuæ cenſuræ

capi-

capite, ait: *Nos quidem ſub trinâ merſione baptizamus.* In Eccleſiâ quoque Latinâ trinæ merſionis uſum quondam fuiſſe, teſtes ſunt Tertullianus, *lib. de Corona Militis, cap.* 3. dicens: *Dehinc ter mergitamur.* S. Ambroſius, *lib.* 2. *de Sacram. c.* 7. S. Gregorius, *in Sacramentario.* Et demum S. Tho. 3. *p. q.* 66. *a.* 8. ubi ait: *Communiter obſervatur trina immerſio: & ideo graviter peccaret aliter baptizans, quaſi ritum Eccleſiæ non obſervans.*

In hoc tamen trinæ immerſionis ritu ſervando, non fuit ſemper conſtans Eccleſia Latina. Sicut enim, ut ait S. Thom. citatus, Eccleſia Primitiva, quia aliqui de Trinitate male ſentientes, nec in nomine Trinitatis baptizabant; trinâ, non unâ tantùm immerſione baptizandum eſſe decrevit: ita poſtea, quia alii trinâ merſione abutebantur ad exprimendam Trinitatem, non in Perſonis tantùm, ſed etiam in ſubſtantia, quales erant Ariani; ideo unicâ tantùm merſione baptizari, in Concilio Toletano IV. præceptum eſt, *Can.* 6. ut infra dicetur.

III. Ineunte autem ſeculo 13. effuſionis uſus in aliquibus Eccleſiis Latinis obtinere cæpit. Unde S. Tho. qui anno 1274. obiit, quamvis, ex dictis, ſentiat, communiorem Eccleſiæ uſum eſſe, trinâ immerſione baptizare: *art.* tamen 7. præcedente, cùm dicat, tutius eſſe baptizare per immerſionem, *Quia hoc habet communior uſus;* videtur ſupponere, eo tempore, licèt non ita communiter, aliquos non per immerſionem baptizare. Circa Seculum verò 14. uſus effuſionis in baptizando adeò crevit, ut paucis in locis immerſio adhiberetur: nam quæ ab eo tempore edita ſunt Ritualia, effuſionem plerumque præſcribunt.

IV. Plures autem cauſæ Eccleſiam Latinam moviſſe creduntur, ad mutandum baptizandi per immerſionem ritum. Prima fuit Miniſtrorum inopia: ubi enim defiit in Eccleſiis Diaconorum copia, difficulter poterant ſic baptizari, maximè adulti. Secunda: cùm parvuli majorem conſtituerint baptizandorum numerum; periculum fuit, ne ex immerſione labes aliqua eorum valetudini inferretur. Tertia: voluit ſic Eccleſia, ut baptizandorum pudori conſuleretur, & etiam Miniſtri. Cùm enim tàm alta eſſet immerſio, ut totum corpus baptizandi mergi deberet, ut ait Auguſt. *Homil.* 3. *ad Neophytos*; adeoque totum corpus, ne levi quidem faſciolà coopertum, nudari oporteret; ut, ne infantes, imò nec fæminæ, etſi adultæ, eâ lege eximerentur, de quâ fæminarum denudatione, Chryſoſtomus, ſeculo quarto deſinente, ſcribit ad Innocentium I. quòd perſecutionis tempore coactæ fuiſſent nudæ aufugere è Baptiſterio. Licèt autem, ut pudori, præſertim fæminarum, conſuleretur, cautum eſſet primò: ut aliquibus in locis ſuum eſſet fæminis, & ſuum maribus Baptiſterium: alicubi, ut aliâ horâ maſculi, aliâ fæminæ baptizarentur. Secundò: ut mulieres per ſeipſas veſtes exuerent, & per ſeipſas è lavacro egreſſæ induerent; vel id eis officii præſtarent Diaconiſſæ. Attamen quia mulieribus nudatis in Baptiſterio Miniſtri, vel Miniſter, qui eas baptizabant, præſentes eſſe debebant; & ob alias difficultates, quæ procedente tempore emerſerunt, ſtatuit Eccleſiâ Latinâ, ritum immerſionis in effuſionem convertere, utpotè faciliorem, & magis utrique ſexui accommodatum. His ad eruditionem præmiſſis

§. II.

Reſolutio Dubii.

V. Dico. Valet Baptiſmus, ſive per unam, vel trinam immerſionem, ſive per effuſionem, ſive per aſperſionem collatus. Prob. primò. Nam Baptiſmus ſive unâ, ſive trinâ immerſione, ſive effuſione, ſive aſperſione conferatur, ſervat ſubſtantiam Baptiſmi à Chriſto inſtituti:

Chriſtus enim ſolùm præcepit, ut baptizarent Apoſtoli: *Docete omnes Gentes, baptizantes eos*. Baptizare autem idem eſt, ac abluere; quod quolibet ex tribus relatis modis fieri poteſt. --- Secundò. Quolibet ex iis modis in baptizando uſi fuerunt Apoſtoli. Immerſione enim, Philippus Diaconus baptizavit Eunuchum Reginæ Candacis. Legitur enim, Act. 8. v. 38. *Et deſcenderunt uterque in aquam Philippus, & Eunuchus, & baptizavit eum*. Et poſtea: *Cùm autem aſcendiſſent de aquâ*. Petrum autem, vel effuſione, vel aſperſione baptizaſſe, ex *Act.* 2. & 4. colligitur: ex quibus conſtat, eum unâ die tria millia, alterâ quinque millia hominum baptizaſſe: tantum autem numerum ſolâ immerſione, unâ die baptizare potuiſſe, difficile creditu eſt.

Rurſus: id nos docet Traditio. Et quidem quantùm ad trinam immerſionem; uſum ſic baptizandi per tredecim priora ſecula communem fuiſſe Eccleſiæ tàm Orientali, quàm Occidentali; & in Eccleſiâ Orientali adhuc perſeverare, ſupra oſtendimus etiam ex S. Tho. 3. *p. q.* 66. *a.* 8. --- Unicâ etiam merſione olim baptizatum fuiſſe, docet idem S. Thomas, citato loco, dicens, quod *Quantum eſt ex ſe, utrumque licitè fieri poteſt, ſcilicet, & ſemel, & ter immergere. Quia unicâ immerſione ſignificatur unitas mortis Chriſti, & unitas deitatis: per trinam autem immerſionem ſignificatur triduum ſepulturæ Chriſti, & etiam Trinitas perſonarum; ſed diverſis ex cauſis ſecundùm ordinationem Eccleſiæ quandoque inſtitutus eſt unus modus, quandoque alius*. Unde ſicut ab initio Eccleſia unam immerſionem reprobavit; non quia per ſe illicitam, ſed quia aliqui eâ abutebantur, ut exprimerent mortem Chriſti, quem verum Deum non putabant; & proinde malè de Trinitate ſentientes, ſuum errorem unicâ merſione exprimere volebant: ita cùm procedente tempore Ariani præcipuè trinâ merſione abuterentur ad exprimendum Trinitatem nedum perſonarum, ſed eſſentiæ; unam tantùm merſionem approbavit. Unde S. Gregorius Magnus, *Ep.* 41. quæ eſt ad Leandrum, Hiſpalenſem Epiſcopum, probat quorumdam Miniſtrorum uſum; qui, ut ab Arianis trinâ merſione triplicem in Trinitate ſubſtantiam exprimere intendentibus ſe diſcernerent, unicâ merſione baptizabant, dicens: *Si nunc uſque ab hæreticis infans in Baptiſmate tertiò mergebatur, faciendum apud vos eſſe non cenſeo; ne dum merſiones numerant, divinitatem dividant: dumque quod faciebant faciunt, morem veſtrum ſe viciſſe glorientur*.

Sed cum monitum Gregorii non ſtatim apud omnes Hiſpaniarum Eccleſias obtinuiſſet; imò quæ unicâ merſione utebantur malè apud alias audirent: Concilium Toletanum IV. anno 633. habitum, *cap.* 5. propoſito omnibus Eccleſiis S. Gregorii decreto de unâ tantùm merſione, ſic ait: *Quapropter quia de utroque ſacramento, quod fit in ſancto Baptiſmo à tanto viro* (Gregorio) *reddita ratio eſt; quòd utrumque rectum, utrumque irreprehenſibile in ſanctâ Dei Eccleſiâ habeatur: propter vitandum autem ſchiſmatis ſcandalum, vel hæretici dogmatis uſum: ſimplam teneamus Baptiſmi merſionem, ne videantur apud nos qui tertiò mergant, hæreticorum approbare aſſertionem, dum ſequuntur, & morem*.

VI. Circa Baptiſmum autem ſolâ effuſione collatum, conſtat, Eccleſiam ſemper probaſſe Baptiſmum *Clinicis*, hoc eſt infirmis in lecto jacentibus, vel in articulo mortis conſtitutis datum: quibus certè per immerſionem conferri non poterat, ſed ſolâ effuſione, aut aſperſione. Confirmat hoc S. Tho. *q.* 66. citatâ, *a.* 7. Ubi poſtquam dixit, quòd baptizare per modum immerſionis eſt communior uſus; ſubjungit: *Poteſt tamen fieri Baptiſmus per modum aſperſionis, vel etiam per modum effuſionis, ſecundùm illud, Ezech.* 36. Effundam ſuper vos

aquam

aquam mundam: *Sicut Beatus Laurentius legitur baptizaſſe. Et hoc præcipuè propter neceſſitatem. Vel quia eſt magna multitudo baptizandorum, ut patet, Actor. 2. & 4. ubi dicitur, quòd crediderunt unâ die tria millia, & aliâ die quinque millia. Quandoque autem poteſt imminere neceſſitas propter paucitatem aquæ: vel propter debilitatem Miniſtri, qui non poteſt ſuſtentare baptizandum: vel propter debilitatem baptizandi, cui poteſt imminere periculum mortis ex immerſione.*

Hoc idem ſentit S. Cyprianus, *Epiſt. 76. ad Magnum.* Ubi licèt relinquat liberum aliis judicandum, an Baptiſma per aſperſionem, ſeu effuſionem collatum eſſet validum; ipſe tamen affirmat, dicens: *Aliter pectus credentis abluitur, aliter mens hominis per fidei merita mundatur. In ſacramentis ſalutaribus, neceſſitate cogente, & Deo indulgentiam ſuam largiente, totum credentibus conferunt divina compendia.* Ubi per *divina compendia* intelligit modicam ablutionem; qualis comparatè ad immerſionem eſt ea, quæ perfuſione fit, vel aſperſione. Et ad hoc probandum aſſumit argumenta ex Scripturis petita, & maximè ex purificationibus Judæorum, quæ per aſperſionem fiebant; quibus vult præfiguratum fuiſſe Baptiſmum.

§. III.

Solutiones Objectorum.

VII. OBjicies primò. Baptiſmus idem ſignificat, ac *immerſio:* ſed Chriſtus præcepit Apoſtolis, ut baptizarent: *Baptizantes eos:* ergo voluit, ut conferretur per immerſionem.

Confirmatur. Voluit Chriſtus, Baptiſmum ſuum ſic conferri, ut per illum configuraremur morti, ac ſepulturæ ejus, ut ex Apoſtolo, *Rom. 6. v. 3. & 4.* at ſolo Baptiſmo per immerſionem dato configuramur ſepulturæ ejus: nam, ut ait Chryſoſt. *Homil. 24.* in Joan. *Sicut in quodam ſepulchro, in aqua ſubmergentibus nobis capita, vetus homo ſepelitur, & ſubmerſus deorſum occultatur, deinde novus rurſus aſcendit;* ergo &c.

VIII. Reſpondeo, aliud eſſe id, à quo nomen impoſitum eſt; aliud id, ad quod ſignificandum eſt impoſitum. Nam *lapis* nomen eſt à *lædendo pedem* impoſitum: & tamen ad læſionem pedis ſignificandam non eſt impoſitum. Sic nomen Baptiſmi eſtò ab immerſione impoſitum ſit; ad ſignificandum tamen omnem ablutionis modum Chriſtus illud impoſuit. Unde, *Actor 22. v. 16.* ſibi dictum ab Ananiâ refert Paulus: *Exurge, baptizare, & ablue peccata tua.*

Ad Confirm. dico, Chriſtum inſtituiſſe Baptiſmum primariò, ut ejus ablutione moreretur in nobis vetus homo peccati, & reſurgeret novus: ex quo conſequitur configuratio morti, ſepulturæ, ac reſurrectioni ejus. Dato autem, hoc ſecundum expreſſiùs ſignificari per immerſionem; primum tamen quocumque modo ablutionis habetur. Vide S. Thom. hâc *qu. 66. a. 7. ad 2.*

IX. Objicies ſecundò. Quæ tradiderunt Apoſtoli ſunt divini juris: unde ex hoc principio probamus parvulorum Baptiſma, ſuffragia pro mortuis, aliaque multa; quæ non ex Scriptura, ſed ex Apoſtolorum Traditione, tanquam juris divini ſuſcipimus: atqui merſionem, eamque trinam, in Baptiſmate adhibendam Apoſtoli tradiderunt: unde, *Can. 50.* ex Apoſtolicis, Miniſtrum, qui unâ tantùm merſione baptizaverit depoſitione caſtigat; ergo &c.

X. Reſpondeo, neg. maj. generaliter acceptam. Non enim omnia, quæ Apoſtoli tradiderunt, ac præceperunt, juris divini ſunt. Aliqua enim Apoſtoli tradiderunt, tanquam meri promulgatores; & ſunt ea, quæ tanquam dogmata ad fidem, ac mores pertinent: & hæc tanquam juris divini habenda ſunt. Alia verò tradiderunt, tanquam inſtitutores, cujus

gene-

Digitized by Google

generis ſunt ritus omnes, & alia ad diſciplinam ſpectantia: & iſta juris tantùm Eccleſiaſtici habenda ſunt. Unde quamvis, quòd Euchariſtia ſumenda ſit à jejunis, ſicut & alia multa ad Traditionem Apoſtolorum referat Auguſtinus, *Epiſt.* 118. modò 54. *ad Januarium*: nemo tamen dicet, Euchariſtiam à jejuno ſumendam, eſſe juris divini, quin poſſit non jejuno tradi. Hujus ergo generis eſt trina immerſio in Baptiſmo; quæ licèt ex Traditione Apoſtolorum fuerit introducta; quia tamen ſpectans non ad dogma, ſed ad ritum, & cæremoniam, non ſic obligat, ut ſinè illâ validè non conferatur Baptiſmus; & Eccleſia, in quâ reſidet ordinaria poteſtas, non potuerit ſalvâ Baptiſmi ſubſtantiâ, pro temporum circumſtantiis, vel unâ tantùm merſione uti; vel merſionem in effuſionem, vel aſperſionem convertere. Eo vel maximè quòd Apoſtolos ita aliquando feciſſe, ex *Actibus*, *cap.* 2. & 4. colligere poſſumus.

Nec huic contradicit, *Canon.* 50. oppoſitus. Is enim depoſitionis quidem pœnâ caſtigat Miniſtrum unâ tantùm merſione baptizantem; utpote inducentem novum ritum contrarium ei, quod eo tempore univerſa frequentabat Eccleſia: non tamen declarat, Baptiſmum ſic collatum eſſe nullum, & ſic baptizatum eſſe rebaptizandum: quod tamen declarare debuiſſet; ſi trina immerſio ita eſſet neceſſaria, ut, eâ omiſſâ, ſubſtantia Baptiſmi non remaneret.

XI. Objicies tertiò Pelagium Papam, Epiſt. ad Gaudentium, relatum de Conſecrat. diſt. 4. Can. *multi ſunt* ubi ait: *Evangelicum verò præceptum, ipſo Deo, & Domino Salvatore noſtro Jeſu Chriſto tradente, nos admonet, in nomine Trinitatis, trinâ etiam merſione ſanctum Baptiſma unicuique tribuere, dicente Domino diſcipulis ſuis:* Ite baptizate omnes gentes, in nomine Patris &c. Ergo ſicut Baptiſmus in nomine Trinitatis Evangelico præcepto eſt tribuendus, ita etiam trinâ merſione.

XII. Reſpondet S. Tho. 3. *p. q.* 66. *a.* 8. *ad* 2. *Quòd Pelagius Papa intelligit trinam immerſionem eſſe de mandato Chriſti in ſuo ſimili: in hoc ſcilicet, quòd Chriſtus præcepit baptizari* In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti: *non tamen eſt ſimilis ratio de formâ, & de uſu materiæ.* Quia, ut pulchrè docet ibi, ad 1. *Trinitas eſt ſicut agens principale in Baptiſmo: ſimilitudo autem agentis pervenit ad effectum ſecundùm formam, & non ſecundùm materiam: & ideo ſignificatio Trinitatis fit in Baptiſmo per verba formæ: nec eſt ex neceſſitate, quòd ſignificetur Trinitas per uſum materiæ, ſed hoc fit ad majorem expreſſionem. Similiter etiam mors Chriſti figuratur ſufficienter in unica immerſione. Triduum autem ſepulturæ non eſt de neceſſitate ſalutis noſtræ: quia etiamſi uno die fuiſſet ſepultus, vel mortuus, ſuffeciſſet ad perficiendam noſtram redemtionem: ſed triduum illud ordinatur ad manifeſtandam veritatem mortis .... Et ideo patet, quòd trina immerſio, nec ex parte Trinitatis, nec ex parte paſſionis Chriſti eſt de neceſſitate ſacramenti.* Hæc S. Thomas.

DUBIUM V.

Aliqua circa Materiam, tàm Remotam, quàm Proximam Baptiſmi Reſolvuntur.

§. I.

Circa Materiam Remotam.

I. Circa materiam ſive remotam, ſive proximam aliqua pro praxi reſolvenda eſſe optimum cenſeo; & præcipuè ex iis, quæ hac in re docet S. Tho. 3. *p. q.* 66. *a.* 4. Cùm enim ex dictis certum ſit, materiam idoneam Baptiſmo, debere eſſe aquam puram, & ſimplicem; obſervat S. Thomas, quòd aqua ſuam puri-

puritatem, & ſimplicitatem poteſt amittere dupliciter. Uno modo, per mixtionem alterius corporis: alio modo, per alterationem. Utrumque autem horum contingit fieri dupliciter, ſcilicet, per artem, & per naturam. Et quia ars regulariter non inducit formam ſubſtantialem, ſed ſolùm accidentalem, niſi fortè applicando agens naturale propriæ materiæ; per quem modum à quibuſdam quædam animalia per putrefactionem generantur. Unde *q. 6. de Pot. a. 5. ad 8.* dicit, Magos Pharaonis virgas in ſerpentes convertiſſe arte Dæmonum, *Per aliqua ſemina collecta, quæ habebant vim putrefaciendi virgas, & in ſerpentes convertendi.*

Ex quibus infert ſic: *Quæcumque igitur transmutatio circa aquam facta eſt per artem, ſive commiſcendo, ſive alterando, non tranſmutatur ſpecies aquæ. Unde in tali aqua poteſt fieri Baptiſmus: niſi fortè aqua admiſceatur per artem, in tàm parvâ quantitate alicui corpori, quod compoſitum magis ſit aliud, quàm aqua: ſicut lutum magis eſt terra, quàm aqua, & vinum lymphatum magis eſt vinum, quàm aqua.*

II. Proſequitur autem S. Doctor: *Sed transmutatio, quæ fit à natura, quandoque quidem ſpeciem aquæ ſolvit: & hoc fit, quando aqua efficitur per naturam de ſubſtantiâ alicujus corporis mixti: ſicut aqua converſa in liquorem uvæ eſt vinum; unde non habet ſpeciem aquæ. Aliquando autem fit per naturam tranſmutatio aquæ, ſine ſolutione ſpeciei: & hoc tàm per alterationem; ſicut patet de aqua calefactâ à Sole: quàm etiam per mixtionem, ſicut patet de aqua fluminis turbida ex permixtione terreſtrium partium. Sic ergo dicendum eſt: quòd in qualibet aquâ qualitercumque tranſmutatâ, dummodo non ſolvatur ſpecies aquæ, poteſt fieri Baptiſmus: ſi verò ſolvatur ſpecies aquæ, non poteſt fieri Baptiſmus.*

III. Ex hac ergo S. Tho. doctrinâ conficitur regula generalis, quòd Baptiſma poteſt validè conferri per quamlibet aquam naturalem, alteratam quomolibet, ſive per naturam, ſive per artem, aut aliis corporibus mixtam; dummodo alteratio non diſſolvat ſpeciem aquæ, & mixtio non ſit tanta, ut, quod reſultat, ſit potiùs aliud corpus, quàm aqua.

IV. Hinc *ad 1.* reſolvit, quòd Baptiſmus validè conferri poſſit in aqua, marinâ; quia admixtio ſalis non ſolvit ſpeciem aquæ; neque ſal eſt in tanta copiâ, ut, quod reſultat, ſit potiùs ſal, vel aliud corpus, quàm aqua. Et idem dicit de aliis aquis, quæ apud nos ſunt; quamvis non ſint ita puræ, quin aliorum corporum particulæ eis miſceantur.

V. Reſolvit ſecundò, *ad 2.* validè baptizari per aquam, cui ſit admixtum Chriſma, ut ſit in Baptiſmo ſolemni; quia admixtio Chriſmatis non ſolvit ſpeciem aquæ. Validè etiam baptizari in aqua coctionis carnium, ſeu jure, aut aliorum hujuſmodi: *Niſi fortè ſit facta tanta reſolutio corporum lixatorum in aqua; quòd liquor plus habeat de aliena ſubſtantiâ, quàm de aqua, quod ex ſpiſſitudine perſpici poteſt. Si tamen ex liquore ſic inſpiſſato exprimatur aqua ſubtilis, poteſt in ea fieri Baptiſmus: ſicut & in aqua, quæ exprimitur ex luto, licèt in luto Baptiſmus fieri non poſſit.*

VI. Reſolvit tertiò, *ad 4.* poſſe baptizari validè in lixivio, hoc eſt, in aqua colata per cineres; & in aquis balneorum ſulphureorum, ſeu aliis aquis mineralibus: *Quia tales aquæ non incorporantur per artem, vel naturam aliquibus corporibus mixtis; ſed ſolùm alterationem quandam recipiunt ex hoc, quòd tranſeunt per aliqua corpora.*

VII. Reſolvit quartò *ad 5.* non validè baptizari aquâ roſaceâ, quia hæc eſt liquor ex roſis reſolutus. Et idem eſt de alio liquore, qui ſit ſuccus florum, aut herbarum, ſive alterius corporis mixti; quia tales ſucci ſpeciem aquæ non habent. Eâdem ratione validè baptizari non poteſt in aquis alchimicis, ſicut nec in vino.

Dices.

Digitized by Google

Dices. Aqua, quæ ex latere Chriſti fluxit, fuit ſignum Baptiſmi: ſed hæc non fuit aqua pura, ſed humor ex Chriſti corpore expreſſus, in quo, utpote corpore mixto, elementa actu non erant; ergo &c.

Reſpondet S. Tho. *ad* 3. neg. min. *Aqua enim fluens de Chriſti Latere pendentis in Cruce non fuit humor phlegmaticus: in tali enim humore non poſſet fieri Baptiſmus, ſicut nec in ſanguine animalis, nec in vino, aut quocumque liquore alicujus plantæ. Fuit autem aqua pura miraculosè egrediens à corpore mortuo, ſicut & ſanguis, ad comprobandam veritatem Dominici corporis contra Manichæorum errorem: ut ſcilicet, per aquam, quæ eſt unum quatuor elementorum, oſtenderetur, corpus Chriſti verè fuiſſe compoſitum ex quatuor elementis; per ſanguinem verò oſtenderetur eſſe compoſitum ex quatuor humoribus.*

VIII. Reſolvit tandem ibi, *ad* 5. non eſſe eandem rationem ac de aquâ roſaceâ, *De acquis pluvialibus, quæ generantur ex majori parte ex ſublimatione vaporum reſolutorum ex aquis; minimum autem eſt ibi de liquoribus corporum mixtorum; qui tamen per hujuſmodi ſublimationem virtute naturæ, quæ eſt fortior arte, reſolvuntur in veram aquam: quod ars facere non poteſt. Unde aqua pluvialis nullam proprietatem retinet alicujus corporis mixti: quod de aquis roſaceis, & aquis alchimicis dici non poteſt.* Quod de aquis pluvialibus dictum eſt, dici etiam debet de aqua expreſſa ex nive, glacie, pruinâ: hanc enim veram eſſe aquam, eâdem ratione conſtat.

IX. Quamvis autem quælibet aqua naturalis ſit materia ſufficiens ad Baptiſmum; attamen extra caſum neceſſitatis non licet aliâ uti aquâ, quàm eâ, quæ pridie Paſchatis aut Pentecoſtes fuerit conſecrata. Id enim primò vetant Patrum ſtatuta, ut patet ex Gregorio Nazianzeno, *Orat. de Baptiſmo*, & ex vetere Ordine Romano in Officio Sabbati Sancti. Secundò: quia omnia Concilia Provincialia, & Diæceſum ſtatuta poſt Tridentinum hoc idem prohibent: & hoc, ut majori decore, ac reverentiâ Baptiſmum ſolemne celebretur, & recipiatur.

X. Quænam autem circa ſacrum fontem ſervari debeant, præſcribit Sanctus Carolus in ſuis inſtructionibus. Et ſunt, primò: ut ſi caſu aliquo baptiſmalis aqua corruptionem contraxerit, projiciatur in ſacrarium, & ſacer fons nitidâ aquâ purgetur. Secundò: ut ex aliâ Parochiali Eccleſiâ quàm primum deferatur aqua, quæ debito tempore fuerit conſecrata. Tertiò, ut ſi hæc in modicâ fuerit quantitate, admiſceatur non conſecrata, ſed in longè minori quantitate. Quartò: ut ſi præ frigore fuerit congelata, aut nimis frigida, alterius aquæ naturalis calidæ permixtione liquefiat; & fiat apta ad baptizandum infantem, ſinè aliquo ſanitatis periculo. Quintò: tandem: ut fons baptiſmalis ſerâ claudatur, cujus clavim Presbyter perpetuò apud ſe cuſtodiat.

§. II.

De Praxi circa Materiam Proximam.

XI. Primò. Unuſquiſque Eccleſiæ ſuæ ritum in baptizando ſequi debet; nec ab eo recedere ſinè peccato poteſt, niſi neceſſitas cogat. Quare ſicut peccaret modò Miniſter Latinus, qui per immerſionem, ut olim, non autem per effuſionem, ſeclusâ neceſſitate baptizaret: ſic Miniſter Græcus, qui non per immerſionem, ſed per effuſionem, vel aſperſionem abſque neceſſitate baptizaret, peccaret; quia ſuæ Eccleſiæ ritum non ſervaret: & hoc, etſi utrque faceret, ſecluſo contemtu. Uterque tamen validè baptizaret: quia, ut dictum eſt, neutrum eſt de ſubſtantiâ Baptiſmi, cui ſufficit ablutio, quomodocumque fiat.

XII. Secundò. Miniſter Baptiſmi debet corpus baptizandi immediatè aquâ contingere, ut moraliter cenſeatur ablutum:

tum. Hinc unâ, vèl alterâ guttâ aquæ corpus baptizandi contingere non cenſetur ſufficiens: quia hoc moraliter non eſt abluere. Similiter nec ablutio cenſetur ſufficiens, quæ infantis, aut veſtes, aut crines tantùm attingit, & non immediatè cutem, aut carnem. Unde ritualia præſcribunt, ut cùm crinitus baptizatur; Miniſter crines manu hinc inde vertat, ut aqua ad cutem uſque pertingat.

XIII. Tertiò. Non eſt neceſſe, ut totum corpus baptizandi aquâ perfundatur: ſed ſatis eſt, ut abluatur aliqua pars principalis, & ſufficiens, ut totus homo moraliter dici poſſit baptizatus. Quare caput ſemper eſt abluendum, ſi commodè fieri poſſit; quia eſt pars potiſſima, in qua vigent omnes ſenſus: ac proinde qui extra caſum neceſſitatis, relicto capite, aliam partem ablueret, peccaret mortaliter; quia in re gravi ageret contra communem Eccleſiæ conſuetudinem. In caſu autem, quòd abſque periculo gravis nocumenti caput ablui non poſſet; ſufficeret ablutio in pectore, aut in ſcapulis: vel ſi iſtæ partes etiam commodè ablui non poſſunt; in aliqua aliâ parte integrali, quæ ſit tanta, ut ſinè eâ anima in corpore conſervari non poſſit. Unde Baptiſmus datus in aliis partibus, puta, in ſolo pede extracto ex utero, vel in manu, aut brachio, ſaltem dubius, redditur apud Theologos. Ita S. Th. 3. p. q. 68. a. 11. ad 4. *Expectanda eſt* (inquit) *totalis egreſſio pueri ex utero ad Baptiſmum, niſi mors immineat: ſi tamen primò caput egrediatur, in quo fundantur omnes ſenſus, debet baptizari periculo imminente; & non eſt poſtea rebaptizandus, ſi eum perfectè naſci contigerit. Et videtur idem faciendum, quacumque alia pars egrediatur, periculo imminente. Quia tamen in nulla exteriorum partium integritas vita ita conſiſtit, ſicut in capite; videtur quibuſdam, quòd propter dubium, quâcumque alia parte corporis ablutâ, puer poſt perfectam nativitatem ſit baptizandus ſub hac formâ*: Si non es baptizatus, ego te baptizo. Hanc eamdem regulam tradit S. Carolus *in Inſtructionibus*, titulo *de Baptiſmatis Adminiſtratione*.

XIV. Quæres tamen primò: An, ubi in Baptiſmo adhibetur immerſio, neceſſaria ſit emerſio?

Reſpondeo, probabiliùs non eſſe neceſſariam. Nam poſſunt eſſe materia, & forma per Miniſtrum adhibita, etiamſi contingat puerum, qui baptizatur, elabi, è manibus immergentis, & poſt prolationem formæ ſuffocari: in quo caſu eſſet puer verè baptizatus. Sicut eſſet, ſi baptizatus per effuſionem ſubmergeretur; & ſi baptizans per immerſionem, finitâ prolatione verborum, adhuc puerum in aquâ detineret. Emerſio igitur non videtur neceſſaria ad ſubſtantiam Baptiſmi.

XV. Sed quid dicendum: ſi quis ſponte projiceret puerum in fluvium, vel puteum; & ſic projiciens profferret ſuper eum formam Baptiſmi? Eſſet ne validus Baptiſmus?

Reſpondeo, dubium fore Baptiſmum. Tùm propter diſſidium Doctorum; multi enim, iique celebres, cum validum fore negant. Tùm propter rationes, quas afferunt. Quia talis ex modo agendi non videretur eum velle abluere, vel immergere; ſed ſubmergere, & occidere. Nec valet dicere, quòd ex intentione projicientis ad finem baptizandi, actio illa eſſet materia ſufficiens Baptiſmi. Nam ſi ſemel illa projectio, vel immerſio de ſe non eſt ablutio; non poteſt ex intentione Miniſtri fieri, ut ſit ablutio: ſicut id, quod eſt ablutio, non poteſt ex intentione Miniſtri fieri, ut non ſit ablutio — Tùm quia: non eſt credibile, Deum voluiſſe, eſſe legitimam materiam Baptiſmi actionem illam, cui neceſſariò, & per ſe annexum eſt homicidium, & peccatum mortale.

Qui tamen ſentiunt, Baptiſmum illum valere, dicunt, actionem illam abſolutè fore ablutionem. Nam intantum non eſſet, quia eſſet immerſio ſinè

nè emerſione: emerſionem autem non eſſe neceſſariam ad ſubſtantiam Baptiſmi, diximus ſupra. — Neque quòd ſit occiſiva, & fiat animo etiam occidendi, tollit, quin actio illa ſit ſacramentalis; & Deus autor Baptiſmi ad eam, ut ſacramentalem, licèt non ut pravam, concurrat. Nam licèt Miniſter conſecret ex intentione utendi ad ſacrilegium, validè conſecrat: & licèt baptizet aquâ fervidâ, aut venenatâ, unde puer ſtatim moriatur, adhuc validè baptizat, etiam apud Auctores contrarios: & ſi quis oleo venenato ungeret infirmum, unde moreretur, validè inungeret.

XVI. His tamen non obſtantibus: ſtante dubio, ſi ſic baptizatus ſuperviveret, eſſet ſub conditione baptizandus: tamen ſi moreretur, ſacrâ ſepulturâ donandus eſſet; quia qui ſic baptizavit intendit baptizare, & probabiliter operatus eſt.

Ex his ſequitur: nec licere puerum jam jam moriturum projicere in fluvium, vel puteum, ut ſic baptizetur, & ſalvetur; etiamſi non eſſet alia via eum baptizandi; non enim ſunt facienda mala, ut veniant bona, innocentem verò occidere, malum eſt. Utrum autem ſit omittendus Baptiſmus pueri, qui timetur celeriùs, propter ablutionem, moriturus? Dico, quòd ſi ablutio, vel eſſet mortem allatura, vel notabiliter acceleratura, omittendus eſſe Baptiſmus. Quia tamen caſus iſte vix apparet in praxi poſſibilis, maximè in Baptiſmo per effuſionem dato; cum modica adſperſio aquæ tepidæ, quæ poteſt adhiberi, moraliter loquendo non poſſet eſſe tam noxia; & etiam quia nimia mortis acceleratio nihil facienda videtur: ideo propter hoc non videtur Baptiſmus omittendus.

An verò validè baptizaret, qui puerum per calathum, vel aliquid ſimile, proferendo ſuper eum verba, in aquam demitteret? Reſpondetur affirmativè. Quia non eſt neceſſe, ut baptizans tangat aquam, dummodo illa per ipſum adhibita tangat baptizatum. De his videri poſſunt Gabriel, Richardus, Scotus, *in 4. diſt. 4. & 5.* Paludanus, Silveſter. Et ex Recentioribus Sylvius, *in 3. p. q. 66. a. 7* Fraſſen, *Qu. 5. de Materiâ proximâ Bapt.* Henno. *De Bap. diſp. 2. qu. 3.*

DUBIUM VI.

De Forma Baptiſmi apud Græcos, & Latinos.

§. I.

Forma Baptiſmi apud Græcos.

I. Licèt ſubſtantialiter eâdem formâ baptizent Græci, & Latini; aliis tamen terminis concipitur una, ac altera. Nunc de formâ apud Græcos adhiberi ſolitâ agemus. Hæc autem his terminis concipitur: *Baptizatur Servus* (vel ſerva) *Dei N. in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.* Ita Joannes Moſchus, qui ſeculo ſeptimo vixit, *cap.* 176. ſui Prati Spiritualis. Eamque tradunt Arcudius, & noviſſimè Goar noſter de officio Baptiſmatis. Ubi totum ritum, quem in eo conferendo ſervant Græci, accuratè deſcribit: & talem eſſe confirmavit Concilium Florentinum in Decreto pro Armenis. Quamvis autem apud præfatum Concilium, ſicut & apud S. Tho. 3. *p. q.* 66. *a.* 5. loco *Baptizatur*, ponatur *Baptizetur*: Conſtans tamen eſt in Græcorum Euchologiis legi *Baptizatur*: ſed res facti eſt, quæ nihil officit.

II. Antiquiſſimum eſſe apud Græcos hujus formulæ uſum in Baptiſmo conferendo, teſtantur eorum Euchologia à mille, & amplius annis exarata, in quibus refertur. Chryſoſtomi etiam ætate, nimirùm, quarto ſeculo, apud Orientales in uſum jam veniſſe colligitur ex ipſius Chriſoſtomi verbis, *Homil. 1. in Act. Apoſt.* Ubi ſuper illa verba: *Baptizabimini Spiritu Sancto*; ait: *Non dixit Chriſtus: Vos vero ego* bapti-

baptizo in Spiritu Sancto, *ſed* Baptizabimini: *nos docens, ut modeſtè de nobis ſentiamus*.

III. Hinc colligi poteſt ratio, quâ moti fuerunt Græci ad non exprimendam perſonam Miniſtri in formâ Baptiſmi, nec illam in primâ perſonâ *baptizo*, ſed in tertiâ *baptizatur* proferendam: ne ſcilicet Miniſter, vel quiſquis alius exiſtimaret, auctoritate Miniſtri Baptiſma conferri, & ab eo virtutem habere. Unde S. Th. 3. p. q. 66. a. 5. ad 1. *Græci autem* (inquit) *non attribuunt actum Baptiſmi Miniſtris, ad evitandum Antiquorum errorem, qui virtutem Baptiſmi baptizantibus attribuebant, dicentes* (1. Cor. 1.) Ego ſum Pauli, & ego Cephæ: *& ideo dicunt*. Baptizetur ſervus Chriſti talis, in nomine Patris &c.

Id etiam factum dici poteſt, ne Novatiani, quorum hæreſis per Orientem ſerperat, ex Miniſtri expreſſione in formâ Baptiſmi ſuum impium errorem concluderent; nempe, fidem Miniſtri requiri ad ejus validitatem. Quemadmodum Ariani in Hiſpaniâ ex triplici immerſione in Baptiſmo, tunc fieri ſolitâ, ſuam hæreſim de triplici in divinis perſonis ſubſtantiâ concludebant. — Addi demum poteſt: Græcos id feciſſe, quia propiùs accedere putarunt ad exemplum Apoſtolorum, & Chriſti; quos ita baptizaſſe opinati ſunt.

IV. Dico ergo. Valet, quæ à Græcis adhibetur, Baptiſmi forma. Prob. ex S. Th. loco nuper citato, ſic. Dicta Græcorum forma exprimit actum, quem exercet Miniſter, dum dicit *Baptizatur*, nempe, ablutionem. Exprimit perſonam, quæ baptizatur, dum dicit *ſervus Dei N.* Exprimit cauſam præcipuam, quæ interiùs baptizat, & abluit, nempe Trinitatem; & per diſtinctam trium Perſonarum invocationem ejuſdem Trinitatis fidem explicitam complectitur; ergo &c. Quapropter Eugenius IV. in Decreto pro inſtructione ad Armenos, eam approbat; aſſerens, per dicta verba verum perfici Baptiſma. Sic enim habet: *Non negamus, quin & per illa verba, Baptizetur talis ſervus Chriſti in nomine Patris &c. Vel baptizatur manibus meis talis in nomine Patris &c. Verum perficiatur baptiſma*.

V. Sed quæres: Cùm, ex dictis, aliqui contendant, Græcos ſub hâc formâ conferre Baptiſma, dicendo: *Baptizetur*; ſumiturne ly *Baptizetur* imperativè, an deprecativè?

Reſpondeo, quòd ſi admittamus cum S. Tho. & Eugenio IV. Græcos indifferenter dicere *Baptizatur*, & *Baptizetur*; hoc verbum *Baptizetur* debet ſumi imperativè, non deprecativè. Tùm quia: ut docet S. Th. *q.* 29. *Supplem. a.* 8. in ſola extremâ unctione forma modo deprecativo profertur. Tùm quia: ſi ſumeretur deprecatorio modo, orando ſcilicet Deum, ut Cathecumenum abluat; jam per illa verba externa, & ſacramentalis ablutio, quæ eſt actio Miniſtri baptizantis, nullatenus exprimeretur. Neque enim Miniſter Deum deprecaretur, ut Catechumenum exteriùs abluat; hoc enim facit ipſe Miniſter: ſed Deum deprecaretur, ut ipſum interiùs, & ſpiritualiter abluat; ergo in formâ Græcorum deprecativè prolatâ, actus externus, & ſacramentalis Miniſtri non exprimeretur; quod tamen in formâ ſacramenti exprimi debet.

§ I I.

De Formâ Baptiſmi apud Latinos.

VI. DE formâ apud Latinos adhiberi ſolitâ tria quærremus. Primum: quænam ſit. Secundum: an termini, quibus ablutio externa exprimitur, ſint neceſſarii ad valorem. Tertium: an neceſſaria ſit etiam expreſſa trium Perſonarum SS. Trinitatis invocatio. Duo priora in præſenti tractabimus. Tertium verò in ſequenti dubio.

VII. Dico primò. Conveniens, & legitima Baptiſmi forma, quâ utuntur La-

Digitized by Google

Latini eſt: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*. Ita præſcriptum legitur inConcilio Lateranenſi IV. cap. *Firmiter:* Florentino in Decreto Eugenii: & Tridentino, *Seſſ. 7. de Bap. can.* 4. & in Rituali Romano juſſu Pauli V. ac nulla alia Eccleſia Occidentalis utitur. Et quidem conformis eſt verbis Chriſti, Matth. 15. 28. *Docentes omnes Gentes, baptizantes eos in nomine Patris &c.* Et convenientem eſſe tradit S. Tho. 3. *p. q. 66. a.* 5. Ea enim eſt conveniens forma baptizandi, in quâ exprimuntur omnia, quæ exprimenda ſunt: talis autem eſt prælaudata Latinorum forma. Nam quæ in formâ Baptiſmi exprimi debent, ſunt primò: cauſa principalis, à quâ Baptiſmus virtutem habet, quæ eſt ſancta Trinitas. Secundò: cauſa inſtrumentalis, quæ eſt Miniſter, qui tradit exteriùs ſacramentum. Tertiò: ſubjectum, cui traditur: atqui hoc totum exprimitur in præſata forma: Miniſter enim tangitur, cum dicitur: *Ego baptizo*. Subjectum tangitur, cum additur ly *te*: cauſa autem principalis, cùm dicitur: *In nomine Patris &c.*

VIII. Porro pervetuſtam eſſe hanc formam, colligitur ex Sacramentario S. Gregorii, *tit.* 66. ex Ordine Romano, qui paulò poſt Gregorium in lucem prodiit; quibus apparet, ante ſeculum ſeptimum in uſu fuiſſe: Cùm S. Gregorius eam non imperet quaſi rem recentem; ſed eam tanquam ritum communi uſu apud Latinos receptum deſcribat. Eum quoque videre eſt in Liturgiis Gallicanis antiquis, quas P. Mabillonius in lucem dedit. Difficultas tamen eſt quoad illa verba: *Ego te baptizo* in prima perſonâ expreſſa, quæ in veterum Patrum ſcriptis non reperiuntur. Imò S. Auguſt. *l. Quinquaginta Homil. Homilia* 23. (nunc ſerm. 99.) obſervans Chriſtum mulieri peccatrici dixiſſe: *Dimittuntur tibi peccata tua*; non autem: *dimitto tibi peccata tua*; dicit: *Medicus bonus ægros non ſolùm præſentes ſanabat; ſed & futuros etiam prævidebat. Futuri erant homines qui dicerent: Ego peccata dimitto, ego juſtifico, ego ſano quemcumque baptizo.* Videtur ergo conformior forma Græcorum, dicens: *Baptizatur*, & antiquior, quàm forma Latinorum, dicens: *Ego te baptizo*.

Sed hæc non obſunt. Loquebatur enim S. Auguſtinus, ibi adverſus Donatiſtas, qui volebant, ſanctitatem Miniſtri aliquomodo influere ad veritatem ſacramenti; quaſi meritis hominum peccata dimitterentur. Hos ergo redarguit oſtendens, non homines, ſeu Eccleſiam, ſed Spiritum Sanctum per Eccleſiam, ſeu per homines peccata dimittere: & utitur verbis Chriſti, Joan. 20. v. 22. *Si cui dimiſeritis peccata, dimittuntur ei*; addens, hoc eſt: *Spiritus dimittit, non vos*. Quia tamen Spiritus non ſemper per ſeipſum peccata dimittit, ſed viâ ordinariâ vult ea dimittere miniſterio hominum, per ſacramenta; ideo & homines dicuntur peccata dimittere, externo ſcilicet miniſterio, actum ſacramentalem exhibendo: & rurſus peccata dicuntur à Deo dimitti auctoritate interiùs operante. Unde ſive dicatur cum Græcis: *Baptizatur*; ſive cum Latinis: *Ego Baptizo*; utroque modo idem exprimitur, nimirùm Miniſtrum ponere actionem externam à Deo inſtitutam, per quam Deus, non homo peccata dimittit, & baptizat. Hoc idem S. Auguſtinus explicavit, *Tract. 6. in Joannem*, his verbis: *Ut quamvis multi Miniſtri baptizaturi eſſent, ſive juſti, ſive injuſti, non tribueretur ſanctitas Baptiſmi, niſi illi ſuper quem deſcendit columba; de quo dictum eſt:* Hic eſt, qui baptizat in Spiritu Sancto. *Petrus baptizet, hic eſt qui baptizat; Paulus baptizet, hic eſt, qui baptizat.* Quæ doctrina in hâc materiâ præ oculis habenda eſt.

IX. Dico ſecundò. Expreſſio actus externi ſacramentalis, nempe, ablutionis, ſive in primâ, ſive in tertiâ perſonâ neceſſariò requiritur, ut Baptiſmus valeat. Unde qui hæc verba:

Digitized by Google

Ego te Baptizo, aut hæc alia Græcorum: *Baptizatur ſervus Dei*, vel alia æquivalentia non proferret; ſed his tantum: *In nomine Patris &c.* uteretur, verum, ac integrum Baptiſma non conferret.

Probatur ex Alexandro Papa III. *Extra. de Bapt. & ejus effectu, Cap. Si quis*. Ubi ſic loquitur: *Si quis puerum ter in aquâ merſerit in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, amen: & non dixerit. Ego te baptizo, puer non eſt baptizatus*. Unde Alexander VIII. 7. Decembris anno 1690. inter alias propoſitiones, hanc, *num.* 27. proſcripſit: *Valuit aliquando Baptiſmus ſub hâc formâ collatus: In nomine Patris &c. & prætermiſſis illis: Ego te baptizo*.

Rationem autem dat S. Tho. 3. *p. q. 66. a. 5. ad 2.* dicens: *Quòd, quia ablutio hominis in aqua propter multa fieri poteſt; oportet, quòd determinetur in verbis formæ, ad quid fiat: Quod quidem non fit per hoc, quòd dicatur:* In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti: *quia omnia in tali nomine facere debemus, ut habetur Coloſs. 3. Et ideo, ſi non exprimatur actus Baptiſmi, vel per modum noſtrum, vel per modum Græcorum, non perficitur ſacramentum*. Ita S. Tho. qui deinde affert Decretalem Alexandri III. ſupra laudatam. Cùm enim Sacramentum ſit ſignum exterius, ac viſibile; debet in ejus collatione exteriùs exprimi id, ad quod ſignificandum eſt inſtitutum.

X. Neceſſarium quoque eſſe in formâ Baptiſmi exprimere perſonam ſuſcipientem Baptiſmum, vel per pronomen *Te*, vel alio æquivalenti nomine, ut faciunt Græci: colligitur ex verbis Chriſti, Matth. 28. *Baptizantes eos*. Quibus ex communi Eccleſiæ intelligentiâ, & praxi indicavit, in conferendo Baptiſma utrumque exprimi debere: nimirum, & actum baptizantis, & perſonam, in quam cadit ille actus. Eo modo, quo cùm Chriſtus, *Jo. 20.* dixerit: *Quorum remiſeritis peccata &c.* colligimus, ad validè abſolvendum, non ſufficere dicere: *Abſolvo*; vel: *Datur abſolutio in nomine Patris &c.* niſi exprimatur perſona abſolvenda: ſic cùm Chriſtus dixerit *Baptizantes eos*, non ſatis erit dicere vagè: *Baptizo*; ſed exprimi debet perſona, ſupra quam cadit. Eo vel maximè, quòd actus ille ſuam individuationem accipit potiſſimè ex perſona, quæ baptizatur.

§. III.

Solutio Objectionum.

XI. Objicitur primò. Actus debet attribui principali agenti magis, quàm Miniſtro; ergo actum baptizandi incongruè ſibi tribuit Miniſter, dicens: *Ego baptizo*; ſed meliùs diceret cum Græcis: *Baptizatur*.

Reſpondet S. Thom. citatâ *qu. 66. a. 5. ad 1.* neg. conſ. Nam *Actio attribuitur inſtrumento, ſicut immediatè agenti: attribuitur autem hujuſmodi actio principali agenti, ſicut in cujus virtute inſtrumentum agit. Et ideo, in formâ Baptiſmi convenienter ſignificatur Miniſter, ut exercens actum Baptiſmi, per hoc, quòd dicitur:* Ego te baptizo; *ſicut & ipſe Dominus baptizandi actum attribuit Miniſtris, dicens* (Matth. ultimo) Baptizantes eos. *Cauſa autem principalis ſignificatur, ut in cujus virtute ſacramentum agitur, per hoc, quod dicitur:* In nomine Patris &c. *Non enim Chriſtus baptizat ſinè Patre, & Spiritu Sancto*. Quare autem Græci non attribuant actum Baptiſmi Miniſtro, diximus cum eodem S. Thom. §. 1. *num.* 3. unde hîc non eſt repetendum.

XII. Objicies ſecundò. Non oportet, ut qui actum aliquem exercet, de actu exercito faciat mentionem; ſicut ille, qui docet, non oportet, ut dicat: *Ego vos doceo*. At Chriſtus ſimul dedit præceptum docendi, & baptizandi: *Euntes docete omnes Gentes, baptizantes eos &c.* ergo ſicut Miniſter dum docet, non debet dicere: *Ego*

Ego vos doceo; ita nec dum baptizat debet dicere: *Ego vos*, vel *te baptizo*; ſed ſatis eſt, ut in exercitio baptizet.

Reſpondeo primò, ex dictis ſupra, §. 2 *nu.* 7. cum D. Tho. *a.* 5. *ad* 2. quòd quia ablutio hominis in aquâ propter multa fieri poteſt; oportet, quòd determinetur in verbis formæ propter quid fiat. Quod non fit per hoc, quod dicitur: *In nomine Patris &c.* quia in hoc nomine omnia facere debemus. Unde ad determinandum finem, propter quem fit, dici debet: *Ego te baptizo*, vel *baptizetur*.

Reſpondeo ſecundò cum eodem Sancto Thoma, in 4 *diſt.* 3. *q.* 1. *a.* 2. *qu.* 1. *ad* 4. quòd ad validitatem Baptiſmi requiritur in Miniſtro intentio faciendi id, quod Chriſtus inſtituit, & Eccleſia facit, quæ non requiritur in doctrina: & ideo oportet exprimi omnia, quæ determinant intentionem ad actum illum. Et ideo licèt in docente non requiratur, ut exprimat ſe docere, ſed ſatis ſit, ut de facto doceat; requiritur tamen in Miniſtro Baptiſmi, ut exprimat, ſe baptizare, ideſt, ſe velle facere actum illum, ut Chriſtus inſtituit, & Eccleſia facit.

Vel dicendum (inquit S. Doctor) *quòd alii actus habent efficaciam ex ſuo exercitio tantùm; ſed actus baptizandi habet efficaciam ex formâ verborum: & quia talis efficacia eſt ſacramentalis, idcirco oportet, quòd verba formæ ſignificando, efficaciam actui præbeant: & ideo oportet, baptizantem actum ſuum verbo ſignificare, quamvis in aliis actibus non reperiatur.* Accedit; quòd antiqua Eccleſiæ tùm Latinæ, tùm Græcæ praxis ita nos ſemper docuit; ut in formâ Baptiſmi actus baptizantis exprimatur.

XIII. Sed contra hæc ultima verba inſtabis. Si hæc fuiſſet perpetua Eccleſiæ praxis, innotuiſſet omni ſeculo: atque hoc non innotuit; ergo &c. Min. prob. Petrus Claromontenſis Epiſcopus, qui circa annum 1159. floruit, videns, in ſua Diæceſi, qui in neceſſitatis articulo baptizabant, nil aliud facere, quàm infundere aquam dicendo: *In nomine Patris &c.* dubius de valore talis Baptiſmi, conſuluit per Litteras Mauritium Epiſcopum Pariſienſem, & Stephanum Tornacenſem Epiſcopum. Mauritii autem ſententia fuit, Baptiſmum non valere; Stephani autem, valere. Eorum tres Epiſtolæ leguntur, *Tomo* 3. *Bibliotheca Patrum*; ergo tunc temporis non erat compertum, hanc formam eſſe in praxi per univerſam Eccleſiam.

XIV. Reſpondeo, neg. min. Contrarium enim oſtendit S. Gregorius in ſuo libro *Sacramen.* Ubi in forma Baptiſmi reperiuntur hæc verba: *Ego te baptizo* & Euchologia Græcorum à mille, & amplius annis habent, *Baptizatur ſervus Dei &c.* Neque de hoc dubitavit Petrus Claromontanus: ſed an omiſſio illius redderet Baptiſmum invalidum; quod indicat ex Eccleſiæ univerſalis Traditione fuiſſe notum, Baptiſmum ſic eſſe conferendum: aliàs dubius de illius valore Petrus non fuiſſet, nec Mauritius in ſua reſponſione adeo conſtanter reſpondiſſet: *In quem modum forma Baptiſmi tradi, & accipi debeat, Scripturarum divinarum auctoritate, & SS. Patrum teſtimonio habemus, in hunc modum ſcilicet:* Ego te baptizo in nomine Patris &c. *Et tanta eſt verborum vivacitas, ut nihil immutari, nihil innovari oporteat. Niſi verò tota hæc verba ſimul à quocumque, & quâcumque linguâ proferantur, Baptiſmum eſſe non credimus.*

Neque rationes, quibus Stephanus Tornacenſis tueri nititur oppoſitum, ſunt gravis momenti. Non quidem prima, quam his verbis affert: *Nondum legi, baptizantes eos, & dicentes: Ego te baptizo in nomine Patris &c.* Hoc enim argumentum eſt negativum; quod nullius roboris eſt, quando maximè Eccleſiæ Traditio oppoſitum ſuâ praxi demonſtrat.

Neque urget ſecunda ratio, quam ex eo petit: quòd Innocentius I. & S. Auguſtinus agentes de Baptiſmo hæreticorum dicant, illum eſſe validum dum-

dummodo fuerint baptizati ſub expreſſa invocatione trium perſonarum ſanctiſſimæ Trinitatis ; nec unquam meninerunt hujus particulæ *Baptizo te* — Nam in primis Innocentius, & Auguſtinus loquuntur de verbis, quibus, Baptiſmus conſecratur ; hæc autem ſola ſunt verba exprimentia Trinitatem: verbum enim *Te baptizo*, ſolùm ponitur ad exprimendum actum Miniſtri. Hujus autem ideo non meminerunt ; quia Hæreticorum error non in hoc ſitum erat, quòd omitterent has voces *Baptizo te* : has enim omnes ex inſtituto Chriſti proferebant : ſed in hoc, quia plures circa expreſſionem trium perſonarum Trinitatis errabant : ideoque de hoc ſolliciti erant Auguſtinus, & Patres. Sed quid moror ? Alexander enim III. qui eodem ſeculo deſinente ſedit, dubium omne circa hoc ſuſtulit Decretali, ſupra à nobis relatâ, quam etiam affert S. Thomas, hac *q. 66. a. 5, ad 2.* quâ ſtatuit : quòd *Si quis puerum ter in aqua immerſerit in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, amen ; & non dixerit: Ego te baptizo in nomine Patris &c. Non eſt puer baptizatus.* Quare in hoc laudare non poſſum P. Ivenin ; qui hanc difficultatem ſibi proponit, & quaſi anceps inſolutam relinquit.

XV. Objicies tertiò. Qui baptizatur ſæpè non intelligit, puta, ſi ſit ſurdus, aut puer : fruſtra autem ad tales ſermo dirigitur, cùm *Eccleſiaſtici 32.* dicatur : *Ubi non eſt auditus ne effundas ſermonem* ; ergo &c.

Reſpondet S. Th. *a. 5.* citato ad 3. *Quòd verba, quæ proferuntur in formis ſacramentorum, non pronuntiantur ſolùm cauſâ ſignificandi, ſed etiam cauſâ efficiendi ; in quantùm habent efficaciam ab illo verbo, per quod facta ſunt omnia. Et ideo convenienter diriguntur non ſolùm ad homines non intelligentes, ſed etiam ad creaturas inſenſibiles ; ut cùm dicitur* : Exorcizo te creatura ſalis.

DUBIUM VII.

An in Baptiſmo Neceſſaria ſit Expreſſio Trium Perſonarum Sanctiſſimæ Trinitatis.

§. I.

Errores circa hoc.

I. PRimis Eccleſiæ ſeculis quoſdam hæreticos, ignoti nominis, in tribus principiis, ac in tribus Filiis, & in tribus Paracletis Cathecumenos baptizaſſe, apparet ex *Can. 49.* Apoſtolico, in quo damnantur. Quem errorem ſeculo ſexto nondum penitus extinctum damnavit quoque Vigilius Papa, *Epiſt. 2. c. 6.* ſcribens : *Si quis Epiſcopus, aut Presbyter juxta præceptum Domini non baptizaverit in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti ; ſed in unâ perſonâ Trinitatis, aut in duobus, aut in tribus Patribus, aut in tribus Filiis, aut in tribus Paracletis : projiciatur de Eccleſiâ Dei.*

II. Marcitæ à Marco Valentini diſcipulo, teſte Irenæo, *l. 1. Adverſus hæreſ. c. 21.* aliàs 18. baptizandos ad aquas ducebant, dicentes : *In nomine ignoti Patris omnium, in veritate matris omnium, & in nomine deſcendentis Jeſu ad unctionem, & redemtionem, & communionem virtutum.* Hanc eandem Marcitarum inſaniam refert Theodoretus, *l. 1. Hæretic. fabularum.*

III. Paulianiſtæ à Paulo Samoſateno, qui perſonas in S. Trinitate non diſtinguebant, vanâ quadam, ac irritâ in baptizando formâ utebantur : quapropter ab eis baptizati, iterum baptizari juſſi ſunt *Can. 19.* Synodi Nicænæ primæ. Item in *Can. 8.* Concilii Laodiceni Cataphrygæ (Montani quædam ſpecies in Phrygia) rebaptizari jubentur. Quod confirmavit Conc. Conſtantinopolitanum 1. *Can. 7.* his verbis : *Montaniſtas, quos nunc Phryges dicimus . . . . . ut paganos recipimus.* Hos veriſimile eſt Baptiſmum contuliſſe

liu

Digitized by Google

In nomine Patris, & Filii, & Montani, quem Paracletum eſſe dicebant. Quod colligo ex S. Greg. Magno, *l. 9. Epiſt. Ep. 61.* (modò *l. 11. Epiſt. 67.*) *ad Quiricum Epiſcop.*, dicente: *Hi hæretici, qui in Trinitatis nomine minimè baptizantur, ſicut ſunt Bonoſiaci, & Cataphryges: quia & illi Chriſtum Dominum non credunt; & iſti Spiritum Sanctum perverſo ſenſu eſſe pravum quemdam hominem Montanum credunt.... Cum ad ſanctam Eccleſiam veniunt, baptizantur.*

IV. Photinianos quoque in forma Baptiſmi erraſſe, oſtendunt verba Concilii Arelatenſis 2. Can. 16. *Photinianos, & Paulianiſtas ſecundùm Patrum ſtatuta baptizari oportet.* De Arianis etiam quibuſdam fertur, hâc formulâ baptizaſſe *Ego te baptizo in nomine Patris per Filium* (quaſi inſtrumentum & creaturam) *in Spiritu Sancto*. Eunomianos etiam in formâ Baptiſmi Trinitatis perſonas non expreſſiſſe, notat Theodoretus, *l. 4. Hæretic. fab. cap.* 3. de Eunomio ſcribens: *Idem ſancti etiam Baptiſmatis legem olim à Domino, & Apoſtolis traditam evertit, & contrariam ſanxit: non oportere dicens, ter illum immergere, qui baptizatur, nec invocare Trinitatem; ſed ſemel baptizare in Chriſti mortem.*

V. Apud Modernos hæreticos Lutheranos, Zuinglianos, Calviniſtas &c. ſervatur quidem forma Evangelica; unde ex iis ad Eccleſiam Catholicam venientes non rebaptizantur. Sed Lutherus, *l. de Capt. Babylon. c. de Baptiſmo*, valere dixit Baptiſma quibuſcumque verbis conferatur; modò tamen non in nomine hominis, ſed in nomine Domini detur, aut recipiatur: ita ut ſi baptizans in nomine Dæmonis conferret, & baptizatus in nomine Domini reciperet, valeret Baptiſmus. Zuinglius verò, *in libro de Vera, & falſa religione*, dicit, certam verborum prolationem non requiri, ut ſacramentum validè conferatur.

§. II.

Reſolutio Dubii.

VI. Circa neceſſitatem expreſſionis omnium trium perſonarum in collatione Baptiſmi ad ejus validitatem, etiam inter Doctores Catholicos, aliquam diverſitatem invenio. Magiſter enim ſententiarum cenſuit, unius tantùm è perſonis Trinitatis invocationem ſatis eſſe ad valorem Baptiſmi. Ita, *in 4. ſent. diſt. 3. Littera* E. S. Thomas admittit, ut probabile, cum Apoſtolis divinitus diſpenſatum fuiſſe, ut in nomine ſolius Chriſti baptizarent; quò Chriſti nomini, quod tunc apud Hebræos odio erat, honor conciliaretur. Sic *3. p. q. 66. a. 6. ad 1.* Cajetanus verò ſcripſit, hiſce quoque temporibus validum fore Baptiſma, ſi in nomine ſolius Chriſti, omiſſis aliis perſonis, conficeretur.

VII. Dico. Invocatio trium perſonarum SS. Trinitatis expreſſa adeo neceſſaria eſt ad valorem Baptiſmi; ut ſi conferatur cum expreſſione unius tantùm, & etiam ſolius Chriſti, Baptiſmus nullus ſit. Probo ratione S. Thomæ contra Mag. ſent. & Cajetanum: *Sacramenta habent efficaciam ab inſtitutione Chriſti;* ergo *Si prætermittatur aliquid eorum, quæ Chriſtus inſtituit circa aliquod ſacramentum, efficaciâ caret; niſi ex ſpeciali diſpenſatione ejus, qui virtutem ſuam ſacramento non alligavit:* ſed *Chriſtus inſtituit, ſacramentum Baptiſmi dari cum invocatione Trinitatis;* ergo *quidquid deſit ad plenam invocationem Trinitatis, tollit integritatem Baptiſmi.*

Nec obſtat (inquit S. D.) *quòd in nomine unius perſonæ intelligitur aliæ (ſicut in nomine Patris intelligitur Filius) aut quod ille, qui nominat unam ſolam perſonam, poteſt habere rectam fidem de tribus: quia ſicut ad ſacramentum requiritur materia ſenſibilis; ita & forma ſenſibilis. Unde non ſufficit intellectus, vel fides Trinitatis ad perfectionem*

ctionem

Digitized by Google

ctionem ſacramenti, niſi ſenſibilibus verbis Trinitas exprimatur. Unde & in Baptiſmo Chriſti, ubi fuit origo ſanctificationis noſtri Baptiſmi, affuit Trinitas in ſenſibilibus ſignis: ſcilicet, Pater in voce, Filius in humanâ naturâ, Spiritus Sanctus in columbâ.

VIII. Adfert inſuper S. Th. in arg. *Sed contra*, auctoritatem Pelagii Papæ relati c. *Si revera*, de Conſecr. diſt. 4. qui ſcribens Gaudentio Epiſcopo, ait: *Si hi, qui in locis dilectionis tuæ vicinis commorari dicuntur, ſe ſolummodo in nomine Domini baptizatos fuiſſe confitentur; ſinè cujuſcumque dubitationis ambiguo, eos ad fidem catholicam venientes, in ſancta Trinitatis nomine baptizabis.* Ubi Pelagius pro eodem accipit *In nomine Domini*, ac in nomine *Chriſti*. Tùm quia: nemo unquam legitur uſus in baptizando hâc formulâ: *In nomine Domini*. Tùm quia: idem Pontifex in eodem decreto de illis loquitur, de quibus dicit, multi ſunt, qui in nomine ſolummodo Chriſti ſe aſſerunt baptizare.

IX. Ad hæc ſi benè attendiſſet Cajetanus, non dixiſſet, etiam hiſce temporibus validum fore Baptiſmum in ſolius Chriſti invocatione collatum. Circa enim validitatem ſacramentorum, debemus diſcurrere ſecundùm Chriſti inſtitutionem, perpetuam Eccleſiæ Traditionem, & Patrum conſenſum; niſi appareat aliqua diſpenſatio à Deo: atqui ſecundùm Chriſti inſtitutionem, Eccleſiæ perpetuam Traditionem, & Patrum conſenſum ad valorem Baptiſmatis requiritur expreſſa trium perſonarum Trinitatis invocatio: nulla legitur facta à Deo diſpenſatio; ergo &c. min. quantùm ad Chriſti inſtitutionem, apparet ex Chriſti verbis, *Matth.* 28. *v.* 19. quibus trium perſonarum Trinitatis expreſſam invocationem Apoſtolis, eorumque in Baptiſmi adminiſtratione ſucceſſoribus præcepit, dicens: *Baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.*

Quantùm verò ad perpetuam Traditionem Eccleſiæ & Patrum, teſtes ſunt Irenæus, qui, ut §. præcedente obſervavimus, Marcoſiorum Babtiſma rejicit; eo quòd Trinitatis perſonas non exprimerent. Tertullianus, qui, *l. de Baptiſmo*, *c.* 6. dicit primò: Cathecumenos, dum baptizarentur, ſolitos fuiſſe edere profeſſionem fidei in Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum. Secundò: hanc fidem in Baptiſmo Patris, Filii, & Spiritus Sancti invocatione obſignari.

Concilium Arelat. I. anno 314. in cauſa Donatiſtarum habitum diſtrictè præcipit, *Can.* 8. de hæretico ad fidem catholicam redeunte, ut interrogetur: an in trium Perſonarum invocatione extra Eccleſiam baptizatus fuerit. Quod *Si perviderint, in Patre, & Filio, & Spiritu Sancto eſſe baptizatum, manus ei tantùm imponatur, ut accipiat Spiritum Sanctum. Quod ſi interrogatus, non reſponderit hanc Trinitatem, baptizetur:* Ergo huic Synodo Baptiſmus datus ſinè invocatione Patris, & Filii, & Spiritus Sancti ratus non fuit. Unde Auguſtinus, l. 6. de Baptiſmo contra Donat. cap. 25. *Quis neſciat* (inquit) *non eſſe Baptiſmum Chriſti, ſi verba evangelica, quibus Symbolum conſtat, illic defuerint? Sed faciliùs inveniuntur hæretici, qui omnino non baptizent, quàm qui non illis verbis baptizent.* Quænam autem ſint evangelica verba, *l.* 3. *de Bapt. contra Donat. c.* 15. aperit his verbis: *Si Evangelicis verbis: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Marcion Baptiſma conſecrabat, integrum erat ſacramentum.*

X Innocentius I. quarto ſæculo deſinente, *Ep. ad Macedonia Epiſcopos, c.* 5. docet, ideo Concilium Nicænum juſſiſſe, ut iteraretur Baptiſma à Paulianiſtis datum, non autem datum à Novatianis; quia illi in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti ſuos Catechumenos non abluerent: hi verò inter baptizandum his ſanctiſſimis nominibus uterentur.

Demum Scriptores, qui à ſexto ſecu-

Io uſque ad præſens de formâ Baptiſmi egerunt (ſi Magiſtrum ſent. & Cajetanum excipias) præſatæ Traditioni obſequentes, trium perſonarum Trinitatis expreſſam, ac diſtinctam invocationem ad valorem Baptiſmi neceſſariam eſſe agnoverunt: ſequentes S. Gregorium Magnum in ſuo Sacramentario, & *l. 9. Epiſt. Ep. 61. ad Quiricum*, ut ſuperius retulimus. Quæ omnia confirmarunt ſeculo XV. Eugenius IV. *in Decreto Armenorum*: & ſeculo XVI. Tridentinum, *ſeſſ. 7. de Bapt. Can. 4.*

Non fuiſſe autem à Deo diſpenſatum, ut aliter Baptiſma conſerretur, apparet: quia hujus diſpenſationis nullum monumentum afferri poteſt, excepto tempore Apoſtolorum, de quo infra.

§. III.

Solutio Objectionum.

XI. PRimò objici poteſt. In nomine unius perſonæ intelligitur alia, & qui unam exprimit, habere poteſt fidem de aliis; ergo qui in nomine unius tantùm perſonæ baptizaret, baptizaret in nomine omnium, & proinde valide — Sed ad hoc reſpondimus §. præced. cum S. Tho. Videantur ibi dicta.

XII. Secundò objicitur, S. Ambroſius, *l. 1. de Spiritu Sancto*, *c. 3.* aſſerit, Eunuchum Reginæ Candacis baptizatum in Chriſto, integrum ſacramentum, verumque illius effectum conſecutum fuiſſe: *Denique* (inquit) *& Æthiops Candacis Reginæ baptizatus in Chriſto, plenum myſterium conſecutus eſt.* Objectioni autem, quæ fieri poterat ex omiſſione aliarum Trinitatis perſonarum, occurrit dicens: *Si unum in ſermone comprehendas, aut Patrem, aut Filium, aut Spiritum Sanctum, plenum eſt fidei ſacramentum.* Et ſubinde oſtendens, fore etiam validum Baptiſmum in Spiritu Sancto tantùm (ſicut eſt in Chriſto) collatum, dicit: *Qui unum dixerit, Trinitatem ſignavit. Si Chriſtum dicas, & Deum Patrem, à quo unctus eſt Filius, & ipſum, qui unctus eſt, Filium, & Spiritum, qui unctus eſt deſignaſti*; ergo Ambroſio probatus erat baptiſmus in una tantùm Trinitatis perſonâ collatus.

XIII. Reſponderi poteſt primò, S. Ambroſium locutum fuiſſe ſolùm de Baptiſmo collato tempore Apoſtolorum (loquitur enim de Baptiſmo Eunuchi Reginæ Candacis) qui probabiliter collatus fuit in ſolius Chriſti nomine, ut infra dicetur.

Reſpondeo ſecundò, S. Ambroſium ibi non loqui de Baptiſmo, quantùm ad eſſentiam; ad quam requiri, ut eſſentialem, formam expreſſam trium perſonarum invocationem affirmamus: ſed loqui de effectu ſacramenti. Hic enim eſtò aliquando uni perſonæ tribuatur; ab hâc tamen ita procedit, ut etiam procedat ab aliis: quia operationes ad extra ſunt toti Trinitati communes, ut fert Theologorum axioma. Porro, hanc eſſe ſuam mentem exprimit S. Ambroſius his verbis: *Ubi operatio aliqua divina, aut Patris, aut Filii, aut Spiritus deſignatur; non ſolùm ad Sanctum Spiritum, ſed etiam ad Patrem refertur, & Filium: nec ſolùm ad Patrem, ſed etiam ad Filium refertur, & Spiritum.* Et hujus principii veritatem oſtendit in Baptiſmo Eunuchi Candacis Reginæ; qui licèt fuerit baptizatus in Chriſto, ideſt, juſtificatus à Chriſto Baptiſmi inſtitutore, ſeu operatione Chriſti: non ſic tamen ab eo juſtificatus fuit, quin illa operatio eſſet etiam Patris, & Spiritus.

XIV. Objicies tertiò. Nicolaus I. Cap. *A quodam*, de Conſecr. diſt. 4. conſultus de multis à quodam Judæo baptizatis, reſpondet: *Qui in nomine S. Trinitatis, vel tantùm in nomine Chriſti, ſicut in Actibus Apoſtolorum legitur, baptizati ſunt (unum quippe, idemque eſt, ut Sanctus ait Ambroſius) rebaptizari non debent*; ergo &c.

XV. Reſpondeo, Nicolaum in illo reſpon-

Digitized by Google

reſponſo duo dicere: unum ex profeſſo, de quo à Bulgaris conſultus fuerat: aliud obiter. Conſultus autem fuerat, non, an valeret Baptiſmus ſolâ Chriſti invocatione collatus; ſed an valeret Baptiſmus à Judæo datus. Cùmque reſponſa Pontificum in Jus non tranſeant quantùm ad id, quod obiter tangunt; ſed ſolùm quantùm ad id, quod ex profeſſo ſtatuunt: ideo ex dicto colligi debet, Baptiſmum, etſi à Judæo datum, valere. Quod autem valeat, etſi collatum ſolius Chriſti invocatione; particularis ſententia fuit Nicolai, non ut Pontificis, ſed ut privati Doctoris, quam ipſe putavit eſſe Ambroſii: ideoque non tanti ponderis eſſe debet, ut communem Eccleſiæ, & Patrum ſententiam oppoſitam aſſerentium, Baptiſma collatum in ſolius Chriſti nomine non valere, quidquid ſit, an tempore Apoſtolorum validus fuerit, valeat infirmare. Eo vel maximè, quòd extant Decreta contraria: tùm Pelagii Papæ ſupra relati: tùm Zachariæ, de Conſecratione, diſt. 4. cap. *In Synodo.* Ubi probans decretum cujuſdam concilii Anglicani ait; quòd *Si quis unam de Trinitate perſonarum in Baptiſmo non nominaret, illud Baptiſma verum eſſe non poſſet:* ad quæ Nicolaus fortè non reſpexit, quia ſub oculis non habuit.

XVI. Objicis quartò. S. Bernardus *Epiſt.* 340. modò 403. *ad Henricum Archidiaconum*, expreſsè dicit, valere Baptiſmum collatum *In nomine Dei, ſanctæ, ac veræ Crucis.* Eo quia *In nomine Dei unam expreſſit ſubſtantiam Trinitatis .... Neque enim cùm juxta communem Eccleſiæ conſtitutionem dicimus*: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, *aliud intelligendum eſt, quàm in confeſſione Trinitatis .... Legimus ſanè in Actibus Apoſtolorum, non modò:* In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti; *verùm & in nomine Domini Jeſu Chriſti aliquos baptizatos.*

XVII. Reſpondent aliqui, Epiſtolam non eſſe genvinum S. Bernardi fœtum ſed ſuppoſitivum. Verùm his aſſentiri non poſſum: maximè quia accuratiſſimus P. Mabyllon in ſuâ editione eam ut genuinam recognoſcit, ac ſe cum probatis codicibus contuliſſe dicit.

Reſpondeo ergo, S. Bernardum ibi privatam ſuam opinionem protuliſſe. Ait enim: *Vobis de propoſitâ quæſtione reſpondemus, ſinè præjuditio tamen ſaniùs ſapientis.* Quod autem Bernardi ætate probabile erat, hodie non recipitur. Ad id verò, quod ſubjungit de Baptiſmo in nomine Chriſti per Apoſtolos collato, ſtatim dicemus.

XVIII. Objicies quintò. Conſtat ex multis Actorum locis Apoſtolos in nomine Chriſti Baptiſmum contuliſſe. Capite enim 2. v. 38. *Baptizetur* (inquit Petrus) *unuſquiſque veſtrum in nomine Jeſu Chriſti,* c. 8. v. 12. de iis, qui Philippo Diacono evangelizanti crediderant, dicitur: *In nomine Jeſu Chriſti baptizabantur viri, ac mulieres.* c. 10. v. 48. Gentiles, qui crediderant, Petrus *Juſſit eos baptizari in nomine Domini Jeſu Chriſti.* Et c. 19. v. 5. Paulus aliquos, quos Joannes baptizaverat, voluit iterum baptizari; ſed unius Chriſti invocato nomine. Dicitur enim: *Et baptizati ſunt in nomine Domini Jeſu;* ergo valet Baptiſmus in nomine Jeſu collatus. Ut rem hanc pro dignitate tractemus, ſit

§. IV.

An Aliquando Baptiſmus collatus fuerit in ſolo Nomine Jeſu, aut Chriſti?

XIX. Dico. Probabilis eſt utraque pars. Affirmativam enim viſus eſt probabilem reputaſſe S. Thomas, motus ex iis, quæ ex Actibus Apoſtolorum recitata ſunt; cenſens, ex ſpeciali diſpenſatione, Apoſtolos in nomine ſolius Chriſti tunc baptizaſſe: ut Chriſti nomen, quod erat odioſum, honorabile, & exiſti-

matione dignum Judæis, & Gentibus redderetur, ſi ad ſolam invocationem ejus daretur remiſſio peccatorum. Ita 3. *p. q.* 66. *a.* 6. *ad* 1. dicens: *Quòd ex ſpeciali Chriſti revelatione Apoſtoli in primitiva Eccleſiâ in nomine Chriſti baptizabant; ut nomen Chriſti quod erat odioſum Judæis, & Gentilibus, honorabile redderetur per hoc, quòd ad ejus invocationem Spiritus Sanctus dabatur in Baptiſmo.* Et in 4. diſt. 3. q. 1. a. 2. qu. 2. ad 3. *Forma* (inquit) *quam Dominus tradidit, non fuit ab Apoſtolis mutata quantùm ad intellectum; quia in Chriſti nomine tota Trinitas intelligitur ..... Sed ſolùm quantùm ad vocem: & hoc eſt, quod quidam dicunt, quòd eſt mutata forma ſenſibilis, ſed non intelligibilis: nec hoc ipſum potuiſſent, niſi ex familiari conſilio Spiritus Sancti. Ratio autem mutationis fuit; ut nomen Chriſti amabile redderetur, ſi in ejus nomine Baptiſmus fieret. Et hoc etiam Eccleſia nunc poſſet, ſi ſpeciale præceptum à Spiritu Sancto haberet, non autem propriâ auctoritate: & quia illius mutationis cauſa fuit conveniens illi tempori, ideo ceſſante cauſa ceſſat effectus. Et modò non eſſet Baptiſmus, ſi quis in Chriſti nomine baptizaret, ut communiter dicitur, quamvis quidam contrarium dicant.* Quibus S. Tho. admittit quidem, ut probabile, Apoſtolos in nomine ſolius Chriſti Baptizaſſe; ſed hoc dicit factum ex ſpeciali revelatione, & conſilio Spiritus Sancti pro illo tempore: modò tamen Baptiſmus ſub tali formâ collatus non valeret.

XX. Eandem ſententiam tenent Sanctus Bonaventura, Scotus, & univerſa ejus ſchola. Scriptura enim in ſenſu literali intelligenda eſt, ubi inde nullum ſequitur inconveniens, aut contradictio: ſed Scriptura variis in locis, ut ſupra vidimus, in Actibus Apoſt. aſſerit, Apoſtolos baptizaſſe in nomine Jeſu, vel Chriſti, & hinc nullum ſequitur inconveniens. Mutatio enim illa formæ erat ſolùm ſenſibilis, & quoad vocem, non intelligibilis, & quoad ſenſum. Fiebat ſpeciali Spiritus Sancti inſtinctu: non enim à generali regulâ Apoſtoli diſceſſiſſent, niſi hoc eis inſpiratum fuiſſet. Aderat cauſa iſtud faciendi, nempe, nomen Jeſu honorificum reddere. Sicut ergo Chriſti nomine invocato dabantur Spiritus Sanctus, ejuſque dona viſibiliter, ut in eiſdem Actibus refertur, quæ tamen modò non dantur: ita eâdem ratione potuit in ejus nomine Baptiſma dari, quamvis modò dari non poſſit.

XXI. Huic opinioni accedere videntur Patres: Ambroſius ſupra relatus, *l.* 1. *de Spiritu Sancto*, *c.* 3. Hilarius, *lib. de Synodis*, circa finem. Theophilatus, *in caput ultimum Lucæ*. Quorum auctoritate freti Nicolaus I. Mag. Sent. & Cajetanus crediderunt, non ſolùm valuiſſe initio naſcentis Eccleſiæ, ſed etiam poſtea, quamvis immeritò. Hoc idem ſupponere videtur S. Auguſtinus, *l.* 2. *contra Maximinum*, *c.* 17. Cùm enim Arianus iſte, quia de Filio legebat, Jo. 1. *Omnia per ipſum facta ſunt*; admitteret, Filium quidem dici poſſe Creatorem, non verò Spiritum Sanctum, quia ibi non nominatur niſi Filius; eum arguit ſic: *Si autem, quia non eſt nominatus, quòd etiam per illum facta ſit creatura, quando de Filio dictum eſt:* Omnia per ipſum facta ſunt; *ideo putas, Dei Spiritum non eſſe creatorem: procul dubio nec in ejus nomine poteris baptizatos dicere, quibus ait Petrus: Agite pœnitentiam, & baptizetur unuſquiſque veſtrum in nomine Domini Jeſu Chriſti; quia non ait: & Spiritus Sancti: nec in Patris nomine, quia nec ipſe ibi eſt nominatus. Si autem, etiam non nominatis Patre, & Spiritu Sancto, in nomine Jeſu Chriſti juſſi ſunt baptizari; & tamen intelliguntur non baptizati, niſi in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti: cur non ſic audis de Filio Dei* Omnia per ipſum facta ſunt; *ut & non nominatum intelligas ibi etiam Spiritum*

San-

Sanctum? Quod Auguſtini argumentum certè non convinceret, ſi in Baptiſmo tunc collato in nomine Chriſti, nominati expreſsè fuiſſent Pater, & Spiritus Sanctus; ut attentè conſideranti apparebit.

XXII. Verùm quia ſententia negans, etiam aliquando Baptiſmum in ſolius Chriſti nomine fuiſſe collatum, multis arridet ex Recentioribus; utpote conformior verbis Chriſti, qui Apoſtolos ad baptizandum mittens dixit, ut baptizarent *In nomine Patris &c.* nec apparet ex Scripturâ facta ſuper hoc ulla diſpenſatio; & conformior etiam videtur Traditioni, & Patribus: ideo, ſalvâ ſuperioris ſententiæ probabilitate, probabile etiam cenſeo opinari in oppoſitum.

Neque in hoc recedo à S. Thoma locis laudatis. Nam S. Thomas, qui ibi abſolutè ſtatuerat, non valere Baptiſma in ſolius Chriſti nomine collatum, ut vidimus; dum poſtea hoc admittit in reſponſione ad argumenta, non loquitur aſſerendo, & abſolutè ſtatuendo, Apoſtolos aliquando in ſolius Chriſti nomine baptizaſſe: ſed *Hypotheticè*, ideſt, quòd ſi Apoſtoli aliquando ſolius Chriſti nomine invocato baptizarunt; hoc ex ſpeciali revelatione, aut conſilio Spiritus Sancti feciſſe credendum eſt. Ita enim eum intellexit Catechiſmus Concilii Tridentini, *Tit. de Baptiſmo*, cujus hæc ſunt verba: *Quòd ſi etiam aliquando tempus fuiſſe dicendum eſt, cùm Apoſtoli in nomine tantùm Domini Jeſu Chriſti baptizarent; id quidem Spiritus Sancti afflatu eos feciſſe, exploratum nobis eſſe debet: ut initio naſcentis Eccleſiæ Jeſu Chriſti nomine prædicatio illuſtrior fieret, divinaque & immenſa ejus poteſtas magis celebraretur — Quamquam dubium fortaſſe videri poteſt, an hujuſmodi formulâ Apoſtoli aliquem baptizaverint, ſi Ambroſii, & Baſilii graviſſimorum Patrum auctoritatem ſequi volumus: qui ita Baptiſmum in nomine Jeſu Chriſti interpretati ſunt; ut dixerint, iis verbis ſignificari Baptiſmum, non qui à Joanne, ſed qui à Chriſto traditus eſſet; tametſi à communi, & uſitatâ formâ, quæ diſtincta trium perſonarum nomina continet, Apoſtoli non diſcederent.*

XXIII. Ex his habetur reſponſio ad loca, quæ ex Actibus Apoſtolorum objecta ſunt. Dum enim dicitur, Apoſtolos baptizaſſe *In nomine Jeſu*; illis verbis non ſignificatur, Apoſtolos ſolùm nomen Jeſu, excluſis aliis Perſonis, in formulâ Baptiſmi adhibuiſſe: ſed in nomine Jeſu baptizaſſe, Baptiſmo nimirum, non qui à Joanne, ſed qui à Jeſu Chriſto traditus eſſet in remiſſionem peccatorum. Hæc reſponſio traditur à D. Ambroſio, *lib. 1. de Spiritu Sancto, cap. 12.*

Vel dicatur ſecundò. Quòd cùm in Actibus Apoſtolorum quidam dicuntur baptizati *In nomine* Jeſu Chriſti, intelligitur *in fide* Jeſu Chriſti, quam profiteri tenebantur antequam baptizarentur: vel in ipſo Baptiſmo, juxta illud, Act. *16. v. 31. Crede in Dominum Jeſum:* & *cap.* 8. cum Eunuchus diceret Philippo, v. 36. *Ecce aqua: quid prohibet me baptizari?* Reſpondit Philippus, v. 37. *Si credis ex toto corde, licet.* Cùmque Eunuchus reſpondiſſet: *Credo filium Dei eſſe Jeſum Chriſtum*; Philippus *baptizavit eum.*

Vel dicatur tertiò. Per hoc, quòd dicuntur Apoſtoli baptizaſſe in nomine Jeſu, non excludi invocationem aliarum Trinitatis perſonarum: cùm aliunde, *Matth. ultimo*, haberent præceptum Chriſti baptizandi in nomine omnium. Unde S. Cyprianus, Epiſt. ad Jubajanum: *Jeſu Chriſti* (inquit) *mentionem facit Petrus* (Act. 2. dum ait: Baptizetur unuſquiſque veſtrum in nomine Domini Jeſu Chriſti) *non quaſi Pater omitteretur, ſed ut Patri quoque Filius adjungeretur.*

§. V.

§. IV.

Ulteriora circa Formam Baptiſmi Reſolvuntur.

XXIV. Quæres primò: An ad valorem Baptiſmi debeant exprimi tres divinæ perſonæ conſuetis nominibus Patris, & Filii, & Spiritus Sancti?

Reſpondeo ex dictis ſupra, in *Tract. de Sacr. in Gen. Qu.* 2. *Dub.* 3. §. 1. *num.* 5. debere exprimi tres perſonas iis nominibus, quibus uſitatiùs, & communiùs in qualibet linguâ Pater, Filius, & Spiritus Sancti exprimi ſolent. Ita S. Thom. 3. *p. qu.* 66. *a.* 5. *ad* 7. his verbis: *Sicut aqua ſumitur ad Baptiſmum, quia ejus uſus eſt communior ad abluendum: ita ad ſignificandum tres perſonas in forma Baptiſmi aſſumuntur illa nomina, quibus communiùs conſueverunt nominari perſonæ in illa linguâ: nec in aliis nominibus perficitur Sacramentum.* Accedit: quòd Chriſtus ſub his nominibus *Patris, Filii, & Spiritus Sancti* præcipit, *Matth. ultimo*, baptiſma conferri. Unde Epiphanius, Hæreſi 73. *Non dixit* (inquit) *baptizantes eos in nomine Geniti, & Ingeniti, ſed in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Et Athanaſ. Orat. 2. contra Arianos, circa medium: *Non juſſit nos baptizare in nomine Geniti, & Ingeniti, ſed in nomine Patris, & Filii &c.*

XXV. Hinc infertur primò: ſecundùm D. Thomam, & Scotum non valere Baptiſmum collatum *In nomine Genitoris, Geniti, & Spirati, ſeu procedentis ab utroque.* Quia licèt idem materialiter ſonent, non tamen formaliter: quia hæ voces Pater, Filius, & Spiritus Sanctus, ſignificant relationes Paternitatis, Filiationis, & Spirationis paſſivæ, quibus conſtituuntur, & diſtinguuntur in divinis perſonæ; Genitor verò, Genitum, ſignificant fundamentum talium relationum.

XXVI. Infertur ſecundò; Invalidum fore Baptiſma collatum ſub hâc formâ: *In nomine Patris, & Jeſu Chriſti, & Spiritus Sancti*; quia non exprimitur ſecunda perſona nomine Filii: Eâdem ratione invalidus eſſet, ſi loco *Filii* poneretur nomen *Verbi*. E converſo autem validus eſſet ſub hâc formâ: *In nomine Patris, & Filii ejus Jeſu Chriſti, & Spiritus Sancti*; quia jam exprimitur nomen conſuetum. Imò his verbis in exordio naſcentis Eccleſiæ baptizari conſueviſſe, ſcribunt Abdias Babylonicus, & alii.

Infertur tertiò: invalidum à fortiori fore Baptiſmum collatum: *In nomine Dei unius, & Trini.* Aut: *in nomine Trinitatis.* Vel: *In nomine primæ, ſecundæ, & tertiæ perſonæ.* Non enim exprimuntur clarè, diſtinctè, & propriis nominibus divinæ perſonæ.

XXVII. Quæres ſecundò: An Baptiſma collatum ſub hâc formâ: *In nominibus Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*, validus ſit.

Reſpondeo negativè. Ly enim *In nomine* d ſignat ſubſtantiæ unitatem, ideſt, unam Trinitatis ſubſtantiam, & divinitatem. Ly enim *In nomine* refertur, non ad perſonas, ſed ad divinam ſubſtantiam, virtutem, & poteſtatem, quæ una eſt in tribus. Unde Athanaſius, Hilarius, Nazianzenus, ex eo, quòd dicatur: *In nomine Patris &c.* non: *In nominibus*, probarunt contra Arianos trium perſonarum divinitatem, æqualitatem, & conſubſtantialitatem. Qui autem diceret: *In nominibus* deſignaret ſubſtantiæ diverſitatem. Ideo S. Hieron. in cap. 4. ad Epheſ. *Non baptizamur* (inquit) *in nominibus Patris, & Filii &c. ſed in uno nomine, quod intelligitur Deus.* Et Pelagius 1. *Ep.* 16. *ad Chidelbertum*, ait: *In nomine, non nominibus, ut & unum Deum per indiſtinctam eſſentiæ naturam oſtenderet; & perſonarum diſcretionem ſuis demonſtratam proprietatibus edoceret: Quia dum tribus unum deitatis nomen eſt, æqualitas oſtendit perſonarum.*

Eâdem ratione irritus eſſet Baptiſmus

mus collatus: *In nomine Patris, & in nomine Filii, & in nomine Spiritus Sancti*. Quia talis multiplicatio vocis non deſignaret unitatem naturæ, eſtò fortè eam non multiplicaret.

XXVIII. Quæres tertiò: An irritus eſſet Baptiſmus, ſi quis omittens particulam *In*, diceret: *Ego te baptizo nomine Patris, Filii &c.*

Reſpondeo affirmativè. Tùm quia: talis omiſſio inſinuat, Miniſtrum baptizare vice Patris, non auctoritate Patris &c. Tùm quia: præpoſitio *In* non deſignat ſolùm auctoritatem, ſed virtutem, & operationem Trinitatis; quæ ſignificatio non ſtaret, omiſsâ particulâ *In*.

DUBIUM VIII.

An Baptiſma poſſit Iterari?

§. I.

Errores Referuntur.

I. MArcioniſtæ, referente Epiphanio, *Hæreſ.* 42. docuerunt, poſſe hominem ter baptizari; ſi poſt primum Baptiſma in alia peccata fuerit lapſus. Additque Epiphanius, hanc reiterationem Baptiſmi Marcionem adinveniſſe; quia poſt Baptiſmum deprehenſus fuerat in ſtupro. Donatiſtæ, referente Auguſtino, *l. 2. contra lit. Petiliani, c. 27.* viſi ſunt admittere duo Baptiſmata: unum pro juſtis; aliud impiorum. Reverâ tamen ſolum Baptiſmum ab ipſis datum verum Baptiſmum eſſe credebant: ideoque baptizatos à Catholicis iterum baptizabant, quia exiſtimabant, ſolùm apud ſe eſſe verum Baptiſma, ſicut & veram Eccleſiam. Eâdem quoque ratione Anabaptiſtæ baptizatos in ætate infantili, cùm venerint ad ætatem adultam, rebaptizant; quia cenſent, Baptiſmum in ætate infantili collatum eſſe nullum. Quidam tamen ex iis, qui redeunt ad fidem, quam deſeruerant, audent rebaptizare. Contra quos ſtat, Canon 11. Conc. Trident. Seſs. 7. de Bapt. *Si quis dixerit, verum, & ritè collatum Baptiſmum iterandum eſſe illi, qui apud infideles fidem Chriſti negaverit, cum ad pœnitentiam convertitur, anathema ſit.*

§. II.

Reſolvitur Dubium.

II. DIco. Baptiſmus ſemel validè, & ritè collatus, nec licitè, nec validè poteſt eidem ſubjecto iterari. Dogma fidei eſt in Concilio Viennenſi ſancitum, ut habetur in Clementinis, cap. unico, §. ultimo *de ſumma Trinitate*: in Conc. Florentino, *Decreto pro Armenis*: & in Tridentino, *Seſs. 7. Can. 9. de Sacram. in genere*: & eâdem Seſs. *de Baptiſmo, Can. 11.* ſupra citato. Conſtanſque ac perpetua fuit Eccleſiæ traditio. Unde S. Leo, Epiſt. 135. aliàs 37. ad Neonam Epiſc. Ravenatem: *Scimus quidem* (inquit) *inexpiabile eſſe facinus, quoties juxta hæreticorum dogma, contra Sanctorum Patrum inſtituta, cogitur aliquis lavacrum, quod regenerandis ſemel tributum eſt, bis ſubire, Apoſtolicâ reclamante ſententiâ, quæ nobis unam prædicat in Trinitate deitatem, unam in fide confeſſionem, unum in Baptiſmate ſacramentum.*

III. Hanc veritatem Catholicam docuit Paulus, ad Hebr. 6. v. 4. *Impoſſibile eſt enim eos, qui ſemel ſunt illuminati .... & prolapſi ſunt, rurſus renovari ad pœnitentiam, rurſum crucifigentes ſibimetipſis Filium Dei.* — Neque enim, ut quidam hæretici (præſertim Novatiani) exiſtimarunt, & cum eis Tertullianus jam fidei Catholicæ deſertor, & ad Montaniſmum transfuga, *lib. de Pudicitia, cap. 20.*) citatis verbis Paulus docet, eos, qui per Baptiſmum fuerunt illuminati, & juſtificati; ſi poſtea in peccatum prolapſi ſint, non poſſe iterum reſurgere per pœnitentiam ſecundam — Non

in-

Digitized by Google

inquam. Nam ut rectè notat Ambroſius, lib. 2. de Pœnit. cap. 2. *Numquid Paulus adversùs factum ſuum prædicare potuit? Donavit Corinthio peccatum per pœnitentiam: Quomodo hic potuit ſententiam ſuam reprehendere?* Unde concludit, Paulum ibi loquutum de non iterando Baptiſmo: *Etenim quia de remittendâ prædicavit pœnitentiâ; debuit & de his, qui iterandum putant Baptiſmum, non ſilere &c.* Et Philaſtrius, *Hæreſi* 89. ait: *Nam in ipſa Epiſtolâ* (ad Hebræos) *rebaptizatores excludit, non Baptiſmum pœnitentiæ abnegat.* Aſſerit ergo Paulus, eos, qui per Baptiſmum fuerunt illuminati, & renovati; ſi peccando gratiam amittant baptiſmalem, non poſſe iterùm per Baptiſmum renovari. Sicut enim Chriſtus ſemel tantùm crucifixus, & mortuus eſt: ſic homo ſemel tantùm poteſt per Baptiſmum mori peccatis: quique rebaptizaretur, in ſeipſo repræſentativè iterum crucifigeret Filium Dei. Ita Paulum interpretantur Patres. Unde Jonas Aurelianenſis, lib. 1. contra Claudium Taurinenſem: *Impoſſibile eſt* (inquit) *peccata, quæ poſt Baptiſmum admittuntur, Baptiſmatis iteratione purgari. Quia ſcilicet, Chriſtus ſemel mortuus eſt carne in Cruce; ſic & nos ſemel morimur in Baptiſmate, non carne, ſed peccato. Ac per hoc, ſicut ille crucifigi non poteſt, ita & nos baptizari nequimus. Peccata porrò, quæ poſt Baptiſmum committuntur, pœnitentiæ lacrymis, & eleemoſynarum largitionibus diluuntur.*

IV. Probat autem S. Thomas hanc eandem veritatem, 3. *p. q.* 66. *a.* 9. rationibus ex Patribus acceptis: quarum prima eſt. *Baptiſmus eſt quædam ſpiritualis regeneratio, prout ſcilicet aliquis moritur veteri vitæ, & incipit novam vitam agere. Unde dicitur, Joan.* 3. Niſi quis renatus fuerit ex aquâ, & Spiritu Sancto, non poteſt introire in regnum Dei: ſed *unius non eſt niſi una generatio; ergo nec poteſt Baptiſmus iterari, ſicut nec carnalis generatio. Unde Auguſt. ſuper illud, Jo.* 3. Numquid poteſt homo in ventrem matris ſuæ iteratò introire, & renaſci? dicit *tract.* 11. *in Joann.* Sic tu intellige nativitatem ſpiritus, quomodo intellexit Nicodemus nativitatem carnis: quomodo enim uterus non poteſt repeti, ſic nec Baptiſmus:

V. Secunda ratio eſt. *Quia in morte Chriſti baptizamur, per quam morimur peccato, & reſurgimus in novitatem vitæ:* ſed *Chriſtus ſemel tantùm mortuus eſt;* ergo *Baptiſmus iterari non debet. Propter quod, Hebr. 6. contra quoſdam rebaptizari volentes, dicitur:* Rurſus crucifigentes ſibi metipſis Filium Dei. *Ubi Gloſſa dicit:* Una Chriſti mors unum Baptiſma conſecravit.

VI. Tertia ratio eſt. *Baptiſmus imprimit characterem, qui eſt indelebilis, & cum quâdam conſecratione datur. Unde ſicut aliæ conſecrationes non iterantur in Eccleſiâ: ita nec Baptiſmus.* Et adducit S. Auguſtinum, *l.* 2. *contra Parmenianum, c.* 13. dicentem: quòd *Character militaris non repetitur:* & quòd *Non minùs hæret ſacramentum Chriſti, quàm corporalis hæc nota: cùm videamus, nec apoſtatas carere baptiſmate, quibus utique per pœnitentiam redeuntibus non reſtituitur.*

VII. Quarta ratio eſt. *Quia Baptiſmus principaliter datur contra originale peccatum;* ergo *ſicut originale peccatum non iteratur, ita etiam nec Baptiſmus iteratur. Quia, ut dicitur, Rom.* 5. Sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem; ſic per unius juſtitiam in omnes homines in juſtificationem vitæ.

VIII. Sed dices contra ſecundam rationem. Etiam Euchariſtia eſt repreſentatio mortis, & paſſionis Chriſti, 1. Cor 11. v. 26. *Quotieſcumque manducabitis panem hunc, & calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis donec veniat:* & tamen Euchariſtia ſæpè iteratur; ergo &c.

Reſpondeo diſparitatem eſſe ex D. Th. citato loco, ad 5. *Nam in Baptiſmo commemoratur mors Chriſti, in quantùm homo Chriſto commoritur, ut in*

novam

Digitized by Google

novam vitam regeneretur. Sed in ſacramento Euchariſtiæ commemoratur mors Chriſti; inquantùm ipſe Chriſtus paſſus exhibetur nobis, quaſi Paſchale convivium, ſecundùm illud, 1. *Cor.* 5. Paſcha noſtrum immolatus eſt Chriſtus. Itaque epulemur. *Et quia homo ſemel naſcitur, multoties autem cibatur; ſemel tantùm datur Baptiſmus, multoties autem Euchariſtia.*

§. III.

Aliqua Inferuntur.

IX. Ex dictis inferes: eſſe peccatum, & quidem graviſſimum, tàm ex parte baptizantis, quàm baptizati ſcienter iterare Baptiſmum. Tùm quia: repugnatur inſtitutioni Baptiſmi, dum adhiberi tentatur ſubjecto incapaci. Tùm quia: agitur contra reverentiam ſacramenti, tanquam ſemel datum eſſet inſufficiens. Tùm quia: repugnatur ſignificationi Baptiſmi, per quem Chriſto commorimur, ut cum eo renaſcamur; naſci autem ſemel tantùm contingit.

X. Infertur etiam: quòd qui ſcienter iteraret Baptiſmum, pœnam incurreret, capitis quidem ſecundùm Jus Civile; Irregularitatis autem, ſecundùm Jus Eccleſiaſticum. Et colligitur ex c. 1. *de Apoſtatis*, *l.* 5. *Decret.* ubi Alexander III. irregularem declarat Acolytum, quòd aſtiterit, & miniſterium adhibuerit Presbytero baptizanti eum, qui jam fuerit baptizatus. Ex quo colligunt communiter Juris interpretes, & Theologi, multò magis irregularem decerni Presbyterum baptizantem jam Baptizatum.

An autem hæc irregularitas impediat uſum Ordinis ſuſcepti, an verò ſolùm aſcenſum ad Ordines ſuperiores, controvertitur. Svarez, & Cabrera poſterius rationabiliter amplectuntur: quia prædictum caput de Apoſtatis ſolùm decernit, quòd *ad ſuperiores Ordines promoveri non valebit*. Et quia etiam ſubjungitur: *Si crimen ſit occultum, poterit promoveri*, inferunt etiam, quòd ex vi illius textus non contrahatur irregularitas, niſi crimen ſit publicum. Ob receptam tamen conſuetudinem verius videtur, ipſo facto incurri, etiam dum crimen eſt occultum. Ita Sylvius in hunc *art.* 9. S. Thomæ.

XI. Hæc tamen intelligenda ſunt de eo, qui ſcienter, & abſolutè, quantum quidem in ipſo eſt, rebaptizat. Nam qui poſt adhibitam moralem diligentiam, eum, de quo dubitatur, an legitimè ſit baptizatus, bonâ fide baptizat ſub conditione; nec culpam committit, nec irregularitatem contrahit, quæ propter culpam hac in re decreta eſt. Imò obſequitur decreto Alexandri III. de Baptiſmo, c. 2. *De quibus dubium eſt, an baptizati fuerint, baptizentur, his verbis præmiſſis: Si baptizatus es, non te baptizo: ſed ſi nondum es baptizatus, ego te baptizo &c.* De uſu formæ conditionalis videri poſſunt ea, quæ diximus, *Tract. de Sacr. in Gen. Q.* 2. *Dub.* 4. §. 2.

XII. De illis, qui ſcienter ſe rebaptizari faciunt, vel permittunt, certò dici debet, eos eſſe irregulares, etiam, ut ſuſceptis Ordinibus fungi non poſſint. Sic in c. *Confirmandum*, diſt. 50. c. *Qui in Qualibet*, 1. q. 7. cap. *Eos* de Conſecr. diſt. 4.

XIII. An verò Baptiſmus ab hæreticis datus poſſit ſub conditione iterari.

Dico. Quòd eſtò Baptiſmus etiam ab hæreticis collatus ſit validus, ſi omnia faciant, quæ ad ſubſtantiam Babtiſmi neceſſaria ſunt, ut infra dicetur; juſtiſſima tamen ratio dubitandi eſt de veritate Baptiſmi ab hæreticis noſtri temporis adminiſtrati: quia ex odio, quo feruntur in Eccleſiam, & ſacramenta, & eorum doctrina, quòd dummodo qui baptizatur credat ſe eſſe baptizatum, valeat Baptiſmus, quâcumque formâ, & materiâ collatus: prudenter timeri poteſt, ne aliquid eſſentiale, ſive ex parte materiæ, ſive ex parte formæ omiſerint: & maximè, quòd habuerint intentionem alienam,

Ideo, ut refert Sylvius citatus, *Quæſito* 9. *Synodus* 2. Mechlinienſis, per Paulum V. approbata anno 1608. & Paſtoralia ejuſdem Diœceſis præſcribunt, ab hæreticis baptizatos, ſub conditione baptizari; niſi aliunde certo conſtaret, omnia ſervata fuiſſe, quæ ſervanda ſunt.

QUÆSTIO II.

De Diviſione Baptiſmi.

Explicatâ Baptiſmi eſſentiâ, illius ſpecies, vel quaſi ſpecies examinandas præſenti quæſtione ſuſcipimus.

DUBIUM I.

An Baptiſmus Flaminis Vices ſuppleat Baptiſmi Aquæ.

§. I.

Varia Baptiſmi Species.

I. Tria Baptiſmata diſtingui ſolent, Baptiſmus fluminis, ſeu aquæ; Baptiſmus flaminis, & Baptiſmus ſanguinis, ſeu martyrium. Baptiſmus *Fluminis*, ſeu aquæ, eſt ſacramentum, cujus naturam hactenus examinavimus. Baptiſmus *Flaminis* eſt contritio ex perfectâ caritate includens votum Baptiſmi. Vocatur autem Baptiſmus flaminis, ideſt ſpiritus: quia homo ad hunc actum contritionis cum voto Baptiſmi non movetur, niſi à Spiritu Sancto, qui dicitur etiam *Flamen.* Baptiſmus verò ſanguinis eſt Martyrium, quatenus in non baptizato ſupplet defectum Baptiſmi aquæ. Ut autem martyrium in adultis ſuppleat defectum Baptiſmi aquæ, & hominem juſtificet, debet includere Baptiſmum Flaminis, ut docet S. Thomas *q. 66. a.* 12. *ad* 2. Et ratio eſt. Quia effuſio ſanguinis, ſi fiat ſinè caritate, quæ eſt Baptiſmus flaminis, nec juſtificat, nec Baptiſmi rationem habet, dicente Paulo, 1. Cor. 13. v. 3. *Si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, caritatem autem non habuero, nihil mihi prodeſt.*

II. Convenientem eſſe hanc diviſionem oſtendit S. Thomas, citatâ *q.* 66. *a.* 11. hoc diſcurſu. Baptiſmus aquæ ſuam efficaciam habet à Paſſione Chriſti, cui homo configuratur per Baptiſmum; & ulteriùs ſicut à prima causâ, à Spiritu Sancto: licèt autem effectus dependeat à causâ, cauſa tamen, maximè prima, non dependet ab effectu, ſed eum ſuperexcedit; ergo ſinè Baptiſmo aquæ poteſt aliquis conſequi effectum Baptiſmi ex Paſſione Chriſti, conformando ſe illi: vel pro Chriſto patiendo, vel quatenùs Spiritu Sancto tangente cor ejus movetur ad credendum, & diligendum Deum, & de peccatis pœnitendum.

Unde infert S. Tho. utrumque horum duorum intantùm dici Baptiſmum, inquantùm ſupplet vicem Baptiſmi aquæ. Quod probat ex S. Auguſtino, *l.* 4. *de Bapt. contra Donat*, *c.* 22. dicente: *Baptiſmi ſanè vicem aliquando adimplere paſſionem, de latrone illo, cui non baptizato dictum eſt:* Hodie mecum eris in Paradiſo, *non leve argumentum idem beatus Cyprianus aſſumit: Quod etiam, atque etiam conſiderans, invenio, non tantùm paſſionem pro nomine Chriſti id, quod ex Baptiſmo deerat, poſſe ſupplere; ſed etiam fidem, converſionemque cordis, ſi fortè ad celebrandum Myſterium Baptiſmi in anguſtiis temporum ſuccurri non poteſt. Neque enim latro ille pro nomine Chriſti Crucifixus eſt, ſed pro meritis facinorum ſuorum: nec quia credidit paſſus eſt, ſed dum patitur credidit. Quantum itaque valeat, etiam ſinè viſibili ſacramento Baptiſmi, quod ait Apoſtolus, Rom.* 10. *v.* 10. Corde creditur ad juſtitiam, ore autem confeſſio fit ad ſalutem, *in illo latrone declaratum eſt. Sed tunc impletur inviſibiliter, cùm Myſterium Baptiſmi, non contemtus religionis, ſed articulus neceſſitatis excludit.* Quibus S. Doctor oſtendit, in illo latrone.

ne fuiſſe duo Baptiſmata ſanguinis, & Flaminis.

III. Inter prædicta tria Baptiſmata plura ſunt diſcrimina. Primum: quòd Baptiſmus fluminis eſt ſacramentum, non verò Baptiſmus flaminis, aut ſanguinis. Nam ſacramentum debet eſſe, inter alia, cæremonia ſacra externa facta à Miniſtro ex intentione faciendi rem ſacram: ſed contritio nullam externam cæremoniam requirit: Martyrium autem non confertur à Tyranno ex intentione faciendi rem ſacram; ergo &c. Quare S. Tho. *a.* 11. citato, ait: *Sacramentum habet rationem ſigni: alia verò duo conveniunt cum Baptiſmo aquæ, non quidem quantùm ad rationem ſigni, ſed quantùm ad effectum Baptiſmatis.*

Ex hoc ſequitur ſecundum diſcrimen: quòd Baptiſmus aquæ imprimit characterem, & iterari non poteſt; ſecus verò Baptiſmus flaminis, & ſanguinis.

Tertium: quòd Baptiſmus aquæ in præcepto eſt: eſt enim medium neceſſarium ad ſalutem. At Baptiſmus ſanguinis in præcepto non eſt, niſi in caſu neceſſitatis ad fidem tuendam.

IV. Quis autem ex his tribus Baptiſmis potiſſimus ſit: Reſpondit S. Th. citatâ *q.* 66. *a.* 12. Baptiſmum ſanguinis ſimpliciter, & abſolutè eſſe potiſſimum, & aliis duobus preminere; quia per iſtum Chriſti Paſſio, & Spiritus Sanctus, à quibus Baptiſma efficaciam habet, perfectiùs operatur. Nam *Paſſio Chriſti operatur quidem in Baptiſmo aquæ per quandam figuralem repræſentationem, & in Baptiſmo flaminis, vel pœnitentiæ, per quandam affectionem; ſed in Baptiſmo ſanguinis per imitationem operis. Similiter virtus Spiritus Sancti operatur in Baptiſmo aquæ, per quandam virtutem latentem; in Baptiſmo autem pœnitentiæ* (flaminis) *per cordis commotionem; ſed in Baptiſmo ſanguinis per potiſſimum dilectionis, & affectionis fervorem, ſecundùm illud, Joan.* 15. Majorem hac dilectionem nemo habet, quàm ut animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis.

V. Si dicas. Baptiſmus ſanguinis non valet ſinè Baptiſmo flaminis, ſecundùm illud, 1. Cor. 13. *Si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, caritatem autem non habuero, nihil mihi prodeſt*: Baptiſmus autem flaminis valet ſine Baptiſmo ſanguinis: poteſt enim quis juſtificari ſinè martyrio, imò & ſine Baptiſmo aquæ: ergo &c.

Reſpondet S. Tho. loco allato, *ad* 2. quòd *Effuſio ſanguinis non habet rationem Baptiſmi, ſi ſit ſinè caritate. Ex quo patet, quòd Baptiſmus ſanguinis includit Baptiſmum flaminis, & non è converſo. Unde ex hoc ipſo probatur perfectior.*

Noto tamen: nos non dicere, quòd Baptiſmus ſanguinis habeat præeminentiam ſecundùm rationem ſacramenti; ſed quantùm ad ſacramenti effectum. Ita S. Tho. *ad* 1.

§. II.

Reſolutio Dubii.

VI. Dico. Baptiſmus flaminis ſupplet vicem Baptiſmi aquæ: ita ut cum is haberi non poteſt, votum, ac ſincerum deſiderium habendi illum, ſufficiat ad ſalutem. Aſſertio hæc pertinens ad fidem eſt. Scripturæ enim, *Ezech.* 18. *Pſal.* 50. *Iſaiæ* 28. *Actor.* 2. & *Rom.* 10. promittunt ſalutem pœnitentibus, credentibus, Deum invocantibus: tales autem ſunt, qui à ſacramento Baptiſmi excluſi, ex animo ipſum deſiderant. Unde Cornelius, & alii, *Actor.* 10. Spiritum Sanctum acceperunt, antequam baptizarentur; igitur per votum Baptiſmi poteſt Spiritus Sanctus haberi. Et ideo S. Auguſt. *lib.* 4. *de Bapt. cap.* 22. ſupra citatus: *Invenio* (inquit) *non tantùm paſſionem pro nomine Chriſti id, quod ex Baptiſmo deerat, poſſe ſupplere; ſed etiam fidem, converſionemque cordis, ſi fortè ad ce-*

Digitized by Google

lebrandum; myſterium Baptiſmi in anguſtiis temporum ſuccurri non poteſt : & oſtendit in Latrone, qui ſalvus factus eſt, non Baptiſmo ſanguinis ; non enim *quia credidit, paſſus eſt* : ſed Baptiſmo flaminis, quia dum pateretur credidit.

VII. Nec dicas. S. Auguſt. *lib.* 2. *de Peccat. meritis, & remiſſ. cap.* 26. dicit : *Sanctificatio Catechumeni, ſi non fuerit baptizatus, non ei valet ad intrandum in Regnum Cœlorum, aut ad peccatorum remiſſionem.*

Nam, quidquid aliter alii reſpondeant, ſentio, Auguſtinum ibi non loqui de ſanctificatione internâ, & cordis per caritatem; ſed de quadam ſanctificatione exteriori, quam vocat ſacramentum Catechumenorum: quâ ſpecie quadam benedictionis, puta, ſigno Crucis, & ſale ſanctificabantur Catechumeni illo tempore, ut refert ipſe, *lib. de Catechizandis rudibus, cap.* 26. & *lib.* 1. *Confeſſ. cap.* 11. de ſe Catechumeno : *Et ſignatus ſum* (inquit) *ſigno Crucis ejus, & condiebar ejus ſale.* Hæc certè ſanctificatio ſola, ſinè cordis contritione, & Baptiſmi voto, non valebat ad intrandum in Regnum Cœlorum, & ad remiſſionem peccatorum.

VIII. Cæterum Baptiſmum flaminis ſufficere ad ſalutem, docet Ambroſius de obitu Valentiniani. Et ex inſtituto S. Bernardus, *Tract. de Bapt. cap.* 2. olim, *Epiſt.* 77. ubi obſervans, quòd Chriſtus cùm diceret, Marci 16. v. 16. *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, ſalvus erit*, non repetierit : *Qui verò baptizatus non fuerit* ; ſed tantùm: *Qui verò non crediderit, condemnabitur* ; dicit, innuere voluiſſe, *Solam interdum fidem ſufficere ad ſalutem, & ſinè ipsâ ſufficere nihil*, neque ipſum martyrium. Unde infert: ſi fides dat martyrio, ut vices Baptiſmi ſuppleat; *Ipſa iſta infirma, & imbecillis per ſe erit, ut quod dare alteri valet, ſola non valeat obtinere?* Deinde poſito caſu, quòd homo recordatus, ſe non accepiſſe Baptiſmum, & dolens, pœnitenſque toto deſiderio expetierit, ſed aſſequi, mortis celeritate, nequiverit; quærit : *Damnabit fidelem ſuum Deus? Damnabit hominem pro ſe etiam paratum mori? Paulus dicit :* Nemo poteſt dicere, Dominus Jeſus, niſi in Spiritu Sancto : *Hunc ergo, qui in articulo mortis non ſolùm invocat dominum Jeſum, ſed ipſius quoque toto deſiderio expetit ſacramentum, dicemus, aut non loqui in Spiritu Sancto; & ſic falſus erit Apoſtolus : aut & cum Spiritu Sancto damnari?* Ita verè ſubtiliter, & fortiter S. Abbas.

IX. Meritò igitur Conc. Trident. *Seſſ.* 6. *cap.* 4. docet : *Poſt Evangelium promulgatum ſinè lavacro regenerationis* (ecce Baptiſmum aquæ) *aut ejus voto* (ecce Baptiſmum flaminis) *fieri non poteſt* (adoptione filius Dei) *ſicut ſcriptum eſt : Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto* (ideſt, vel ſacramentaliter per ſumtionem Baptiſmi aquæ, vel ſpiritualiter per ejus votum) *non poteſt introire in Regnum Dei.*

DUBIUM II.

An Martyrium ſuppleat Vicem Baptiſmi Aquæ?

§. I.

Quædam pro Notitia Martyrii.

I. Martyr Græcè, Latinè idem reddit, ac *Teſtis*. Unde ex priſco Eccleſiæ uſu quicumque Chriſto teſtimonium reddebant, Martyres dicebantur: ſtrictè tamen loquendo ſolus is Martyr dicitur, qui teſtis ſtat, pro Chriſto mortem acceptans.

II. In Martyrio ergo duæ perſonæ requiruntur. Una eſt perſecutor, qui ſit agens pro Chriſto mortem inferens; altera Martyr, qui pro Chriſto mortem ſuſtineat, & patiatur. Adeo autem neceſſarium eſt ad veram rationem martyrii mortem pati à per-

ſecuto-

Digitized by Google

ſecutore, qui ſit perſona diſtincta; ut qui, etiam pro Chriſto, ſeipſum occideret, Martyr non eſſet. Quare meritò Auguſtinus Petilianum, alioſque Donatiſtas confutavit dicentes: Martyres eſſe etiam eos, qui malè admiſſorum pœnitentes ſeipſos occidunt. Quo eodem errore procedebant ex Sectâ Donatiſtarum quidam dicti *Circumcelliones*: qui ex quodam furore ſeipſos occidebant, inſilientes in ignem, in mare, in ſaxa præcipites ruebant; occurrebant armatis, eis minantes mortem, niſi ab ipſis occiderentur; mortemque hoc modo ſibi illatam vocabant martyrium, ſed inſanè: non enim martyrium, ſed ſacrilegum ſui ipſorum hoc erat homicidium.

III. Neque eſt ſimile, quod legitur de aliquibus viris ſanctis, quos Eccleſia colit ut martyres: qui inſtante perſecutore, & necem inferre parato, ut chriſtianæ conſtantiæ ſpecimen præberent, ſpontè in ignes, & aquas ſe projecerunt. Quo nomine celebrantur quædam præclaræ virgines, quæ ad fugiendum dedecus contra caſtitatem, ſeſe in aquas projecerunt, ut refert Baronius, ad *ann.* 309. *à num.* 24. Ambroſius etiam, *lib.* 3. *de Virgin.* & *Epiſt.* 7. *ad Simplicianum*, Euſebius item, *lib.* 8. *Hiſt. Eccleſ. cap.* 24. & narrat S. Auguſtinus, *lib.* 1. *de Civit. Dei*, *cap.* 26. Non inquam eſt ſimile. Nam, ut ait Auguſt. *ibi*. ſi hoc factum verum eſt, eas hoc Dei juſſu feciſſe credendum eſt, ſicut de Samſone dicitur: *Cum autem Deus jubet, ſeque jubere ſinè ullis ambagibus intimat: quis obedientiam in crimen vocet? Quis obſequium pietatis accuſet?* Cæterum, concludit S. Doctor: *Hoc dicimus, hoc aſſerimus, hoc modis omnibus approbamus: neminem ſpontaneam mortem ſibi inferre debere, velut fugiendo moleſtias temporales, ne incidat in perpetuas: neminem propter aliena peccata, ne hoc ipſe incipiat habere graviſſimum proprium, quem non polluebat alienum: neminem propter ſua peccata præterita, propter quæ magis hac vitâ opus eſt, ut poſſint pœnitendo ſanari: neminem velut deſiderio vitæ melioris, quæ poſt mortem ſperatur; quia reos ſuæ mortis melior poſt mortem vita non ſuſcipit.* Videantur quæ diximus, *Tom.* 1. *in* 1. 2. *Quæſt.* 3. *de Act. human. Moralit. Dub.* 7. §. 3.

IV. Perſecutor autem dicitur is, qui Chriſtianum exagitat, quia Chriſtianus eſt; vel quia aliquid ad Chriſti doctrinam pertinens verbo, aut opere profitetur. Ut Perſecutor martyrem faciat, duo requiruntur. Primum: ut re ipsâ mortem inferat; aut ſaltem ponat cauſam neceſſariam mortis. Unde ſi quis in odium fidei crucietur, ſed non occidatur; eſt quidem affectu martyr, ſed reipsâ martyr non eſt. Hinc non aſſentior Gerſoni, qui *P.* 4. *ſermone de S. Antonio*, dicit, S. Antonium fuiſſe martyrem, propter ærumnas, quas à Dæmone in odium Chriſti paſſus fuit: cùm neque paſſus fuerit mortem, nec cauſam neceſſariam mortis.

Minùs aſſentior illis, qui volunt, Job fuiſſe verè martyrem. Cùm enim Deus præcepiſſet Satanæ, *Job.* 2. *v.* 6. ut animam Job ſervaret; paſſus fuit citra mortem, & citra cauſam neceſſariam mortis. Hac etiam ratione B. Virgo non fuit martyr, niſi per quandam ſimilitudinem, ut dicit S. Th. 2. 2. *q.* 124. *a.* 4. *ad.* 1. (quo ſenſu, ob ingentes dolores Filii ſui causâ toleratos, piè à Patribus dicitur martyr) quia mortem paſſa non fuit, neque in ſe, neque in ſua neceſſariâ causâ.

Ex oppoſita autem ratione verè martyr fuit S. Jo. Chryſoſtomus, cùm objerit ex vexatione, & perpeſſionibus itineris, & exilii; quamvis, ut honori Arcadii conſuleretur, martyris nomen illi datum non fuerit. Martyres cenſendi ſunt tres pueri in fornacem miſſi, Daniel in lacum leonum demiſſus, S. Joannes Evangeliſta in olei ferventis dolium injectus; aliique omnes, qui, vel lethalia vulnera per-

perpeſſi, à Deo miraculosè fuerunt ſanati: vel qui paſſi cauſam neceſſariam mortis, à Deo in vita conſervati fuerunt, verè martyres dicendi ſunt. — Martyres quoque habendi ſunt, qui in carcere moriuntur, morte cauſatâ ab ærumnis carceris; cùm talis mors ſit à perſecutore illata: ſi verò moriantur in carcere quidem, ſed non ex ærumnis, martyres non ſunt. Similiter ſi quis perſecutionem fugiens, ex laboribus itineris, aut exilii confectus moriatur, martyr erit: ſecus verò ſi mors ex alia cauſâ ipſi contingat.

V. Sicut autem ad materiale martyrii requiritur, ut mors à perſecutore inferatur, vel ſaltem cauſa neceſſaria mortis; ita ad formale martyrii requiritur, ut inferatur in odium fidei, vel alicujus ad fidei doctrinam ſpectantis. Sic martyr fuit S. Thomas Cantuarienſis, qui occiſus eſt propter fidei jura, quæ tuebatur. Hæc autem conditio adeo neceſſaria eſt, ut ſi deficiat, ceſſet martyrium: receptum eſt enim illud proloquium, quod ex Cypriano laudat Gregorius, *l. 2. Ep. 36.* & ante ipſum Auguſt. *l. 3. contra Creſconium, c. 47.* & alibi: *Martyrem non facit pœna, ſed cauſa.*

Ridiculè ergo olim Montaniſtæ, & Donatiſtæ, dum ob ſua ſcelera, vel ſuas hæreſes tradebantur, ſe martyres jactitabant. Et injuſtè Ammianus Marcellinus Ehtnicus ſcriptor dixit, apud Chriſtianos, quoſcumque injuſtè interfectos, martyrum loco habitos: Nam S. Eduardus Britanniæ Rex Novercæ artibus trucidatus eſt: ſed quia factum fuit, ut regnum alteri obveniret, non in odium fidei, ut martyr non colitur. Hac ratione qui ab infideli necaretur, ut aurum proderet, aut quia prætium pro redemtione non ſoluit, martyr non eſſet; niſi fortè perſecutione in odium fidei excitatâ, ac deinde imperatâ redemtione, non ſolventes occiderentur: quia ſic talis mors, ſaltem radicaliter, ex odio fidei proveniret.

Eâdem ratione cum perſecutio verè in odium fidei excitatur; licèt alii prætextus inferendæ mortis quærantur, qui ſic moriuntur, verè martyres ſunt. Sic Conſtanrius, teſte Hilario, *l. contra Conſtantium*, & Julianus apoſtata, teſte Nazianzeno, *Orat. 3.* cum verè in odium fidei Catholicos, & Chriſtianos perſequerentur; licèt eos, quos occidebant, variis criminibus inſimularent, verè martyres efficiebant. Quod in Angliâ proximè lapſis ſeculis factum fuiſſe, narrat Sanderus, *lib. 3. de Schiſmate Anglicano.*

§. II.

Reſolutio Dubii.

VI. Dico. Martyrium ſupplet vicem Baptiſmi in adultis, & etiam in parvulis. Ita S. Thom. 2. 2. *q. 124. a. 1. 3. p. q. 65. a. 51.* & in 4. *diſt. 4. qu. 3. a. 3. quæſt. 3.* & 4. Nec deſunt Patres. Auguſtinus enim, l. 13. de Civit. Dei, cap. 7. *Quicumque* (inquit) *etiam non percepto regenerationis lavacro, pro Chriſti confeſſione moriuntur; tantum eis valet ad dimittenda peccata, quantum ſi abluerentur ſacro fonte Baptiſmatis. Qui enim dixit:* Si quis non renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non intrabit in Regnum cœlorum; *aliâ ſententiâ iſtos fecit exceptos, ubi non minus generaliter dicit:* Qui me confeſſus fuerit coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo, qui in Cœlis eſt (Matth. 10. v. 32.) *Et alio loco:* Qui perdiderit animam ſuam propter me, inveniet eam (Matth. 16. v. 25.) Et lib. 1. de origine Animæ, c. 9. *Nemo fit membrum Chriſti, niſi aut Baptiſmate in Chriſto, aut morte pro Chriſto.*

Similia docent Cyrillus Hieroſolymitanus, Catecheſi 3. *Si quis non baptizatur, ſalutem non habet, præter ſolos martyres, qui vel ſinè aquâ regno Cœleſti potiuntur.* Fulgentius, lib. de fide ad Petrum, c. 3. *Abſque ſacramento*

mento Baptiſmatis, præter eos, qui in Eccleſiâ Catholicâ ſinè Baptiſmo pro Chriſto ſanguinem fundunt, nec regnum Cælorum poteſt quiſquam accipere, nec vitam æternam. Eadem legere eſt apud Tertullianum, *lib. de Bapt. cap.* 16. Cyprianum, *in præfat. ad exhort. ad Martyres*, alioſque Patres.

VII. Probatur autem ratione S. Th. 3. *p. q.* 66. *a.* 11. & *in* 4. *diſt.* 4. ſuprà citatâ. Baptiſmus aquæ intantùm efficaciam habet, inquantùm fit in ſimilitudinem Chriſti mortis: ſed Baptiſmus ſanguinis expreſſiorem ſimilitudinem gerit mortis Chriſti: nam ubi ille gerit ſimilitudinem in figurâ ſolùm, & repræſentatione, iſte eam gerit per realem imitationem; ergo ſi Baptiſmus aquæ confert effectum Paſſionis Chriſti, multò magis illum conferet Baptiſmus ſanguinis. Indignum enim videretur, ut gratiam ſuam Chriſtus exhiberet iis, qui mortem ſuam repræſentant; eamque negaret iis, qui mortem ſuam opere imitantur, moriendo pro ipſo, quod eſt maximum amoris teſtimonium; dicente ipſo, Joan. 15. v. 13. *Majorem hac dilectionem nemo habet, ut animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis.*

VIII. Nec refert, quòd Concil. Trident. *Seſſ.* 6. *cap.* 4. dicat, neminem poſſe juſtificari ſinè lavacro regenerationis, aut ejus voto, nil dicendo de martyrio. — Nam Tridentinum agit de mediis ad primam juſtificationem neceſſariis, inter quæ non eſt martyrium. Hoc enim ſi quis ſpontè ſubeat, ſalvabitur, etiamſi non incidat cogitatio de Baptiſmo, & deſiderium illius; quia qui ponit animam ſuam pro Chriſto, inveniet eam.

IX. De parvulis verò (quæ eſt ſecunda Aſſerti pars) refert S. Thomas 2. 2. q. 124. a. 1. ad 1. *Quòd quidam dixerunt, quòd Innocentibus acceleratus eſt miraculosè liberi arbitrii uſus: ita quod etiam voluntariè martyrium paſſi ſunt.* Et voluntariè acceptarunt mortem pro Chriſto, ut requiritur ad martyrium: quod de aliis infantibus pro Chriſto occiſis dici non poteſt. — Verùm cum hoc privilegium auctoritate Scripturæ non comprobetur, gratis confingitur. Quòd ſi Innocentibus conceſſum fuiſſe creditur; cur non dicitur conceſſum cuique infanti, qui pro Chriſto occidatur?

Dixerunt alii, Innocentes fuiſſe martyres, quia erant circumciſi. — Sed rejicitur. Quia inter infantes, ab Herode occiſos, moraliter certum eſt, fuiſſe aliquos filios Gentilium, qui verſabantur inter Judæos; aliquos etiam fuiſſe occiſos ante octavum diem, ante quem non poterant circumcidi.

Aliqui demum dicunt, Innocentes fuiſſe martyres ſpeciali privilegio Chriſti, tunc primò mundum ingreſſi, quod ad alios non extenditur — Sed hoc ſinè fundamento negatur. Numquid enim Chriſti virtus eadem modò non eſt, ac tunc erat?

X. Dicendum ergo eſt cum S. Thoma ibi: *Quòd martyrii gloriam, quam in aliis propria voluntas meretur, illi parvuli occiſi per Dei gratiam ſunt aſſecuti. Nam effuſio ſanguinis propter Chriſtum vicem gerit Baptiſmatis. Unde ſicut in pueris baptizatis per gratiam baptiſmalem meritum Chriſti operatur ad gloriam obtinendam: ita & in occiſis propter Chriſtum meritum martyrii Chriſti operatur ad palmam martyrii conſequendam.*

XI. Ex hoc infertur: quotquot, etiam ante Chriſtum propter juſtitiam occiſi fuerunt, veros fuiſſe martyres. Nam Fides noſtra eſt eadem, ac fides antiquorum juſtorum: quia ſicut nos credimus in Chriſtum, qui jam venit, ita & illi credebant in Chriſtum venturum; ergo antiqui, qui in veteri Lege pro juſtitia, & in odium veræ fidei occiſi fuerunt, fuerunt occiſi pro fide Chriſtiana, ideoque martyres Chriſti fuerunt. Horum enim Catalogum texit Paulus, *ad Hebr.* 11. *à v.* 35.

Hinc primum martyrem fuiſſe Abelem teſtatur S. Auguſtinus, *in Pſal.* 113. *Serm.* 29. vocans primitias Ec-

cleſiæ

Eccleſiæ Abelem immolatum *In teſtimonium futuri ſanguinis Mediatoris*. Et *lib. 6. Operis Imperf. contra Julian. cap.* 17. dicit: quòd Abel *Martyrium dedicavit*. S. Zeno, *Serm. de Patientia.* Rupertus, *lib.* 3. *de Divin. Offic.* Cyprianus, *Epiſt.* 56. Imò Targum Hieroſolymitanum aſſerit, ideo Abelem à Caino occiſum; quia ei obſtiterat neganti divinam providentiam, & animæ immortalitatem. Porro Abelem fuiſſe occiſum propter juſtitiam, colligitur ex illo, 1. Joan. 3. v. 12. *Propter quid occidit eum? Quoniam opera ejus maligna erant; fratris autem ejus, juſta*.

Iſaiam etiam, per medium diſſectum impii Manaſſis juſſu, martyribus accenſet S. Zeno, *Serm. de Martyrio Iſaiæ* — Machabæos fuiſſe martyres docet Nazianzenus, *Orat. de Machabæis*, Cyprianus, *lib. exhort. ad Mart. c.* 11. Auguſt. *lib.* 1. *contra Gaudentium*, *cap.* 3. &c.

DUBIUM III.

Quales Diſpoſitiones requirantur in Adultis ad Martyrium.

§. I.

Voluntaria acceptatio Mortis.

I. Quemadmodum licèt in parvulis ad Baptiſmum nullæ requirantur diſpoſitiones, requirantur tamen in adultis: ſic licèt ad martyrium in parvulis nullæ requirantur diſpoſitiones; ſed ſatis ſit, ut occidatur in odium fidei, ut dictum eſt: in adultis tamen habentibus uſum rationis aliquæ diſpoſitiones tùm poſitivæ, tùm negativæ requiruntur.

II. Dico ergo. Prima diſpoſitio ad martyrium in adulto requiſita, eſt voluntaria acceptatio mortis illatæ in odium fidei. Eſt preſens Aſſertio contra aliquos, qui volunt, juſtum, qui pro fide occiditur, martyrem fore, etſi nullo actu acceptaverit mortem; quorum aliqui addunt, martyrem fore, etſi morti contradicat, & repugnet, dummodo fidem ſervet uſque ad mortem. Eam tamen docet S. Thomas, 2. 2. *q.* 124. *a.* 2. Quia martyrium eſt actus fortitudinis à caritate imperatus; ergo debet voluntariè eligi.

Rurſus; ea, quæ gratiam conferunt, etiam ipſa ſacramenta, nulli adulto ſunt fructuoſa, niſi voluntariè acceptentur, & ſuſcipiantur; unde nec Baptiſmus aquæ adulto prodeſt, niſi voluntariè illum ſuſcipiat: ſed martyrium, ut dicetur, gratiam confert; ergo nulli adulto poteſt prodeſſe, & gratiam conferre, niſi voluntariè acceptetur — Deinde: ſi mors, etiam non voluntariè acceptata à juſto, poteſt ei eſſe utilis; cur non etiam erit utilis peccatori ſolùm attrito, etſi illam voluntariè non acceptet? At Contrarii dicunt, mortem non fore utilem peccatori, etſi attrito, ſi eam voluntariè non acceptet; ergo neque erit utilis juſto &c.

III. Hinc infertur primò: quòd qui nil ſuſpicando de morte, pro fide Chriſti obeundâ, dormiens à perſecutore occideretur, non eſſet martyr — Secundò: Nec eſſet martyr, qui perſecutionem fugiens, à perſecutore inſequente occideretur, ita ut martyrium numquam acceptaſſet: adultus enim, qui ita occideretur, ut mortem non acceptaret, propriè non traderet animam ſuam propter Chriſtum. Licèt enim S. Cyprianus videatur, *Epiſt.* 55. in perſecutione fugientes martyribus æquare, propriè tamen martyres non dicit: loquitur enim de iis, qui perſecutionem fugientes, non à perſecutore, ſed à latrone, vel ferâ, vel ſiti, vel fame, vel naufragio pereunt.

IV. Illa tamen acceptatio mortis ſufficit ad martyrium, quæ ſufficit ad validè ſuſcipiendum ſacramentum: cùmque ad hoc ſufficiat acceptatio per voluntatem habitualem, hoc eſt,

quæ

Digitized by Google

quæ antea extiterit, & non fuerit retractata, ut ſupra diximus, talis etiam ſufficiet ad martyrium. Unde ſi aliquis, qui jam martyrium, & mortem pro Chriſto obire fuit paratus, & hanc voluntatem non retractavit; in odium fidei, dormiens, aut etiam fugiens occidatur, erit verè martyr. Verùm quidem eſt, ut conſtet de voluntate martyrii, cùm ſit actus difficillimus, plus requiri, quàm ut conſtet de voluntate Baptiſmi; quæ cùm ſit faciliſſima, in omni Catholico præſumitur.

§. II.

Ex Motivo Honeſto Supernaturali.

V. DIco ſecundò. Secunda diſpoſitio ad martyrium eſt, ut mors acceptetur ex motivo honeſto, & ſupernaturali, ac per fidem propoſito. Quòd debeat eſſe ex motivo honeſto, patet; quia eſt actus virtutis fortitudinis: quæ non niſi ad bonum honeſtum fertur, & à fine honeſto moveri debet. Hinc qui mortem acceptaret ex motivo inhoneſto, aut indifferente, martyr non foret. Sicut nec etiam qui mortem appeteret, & ſubiret, ut laudem apud homines conſequeretur, ejuſque memoria in tabulis Eccleſiaſticis ſcriberetur; quia mortem non acceptaret ex motivo honeſto: nam inhoneſtum eſt vitam pro laude humanâ prodigere. Hinc S. Hieronymus, in c. 5. ad Galat. *Si ita* (inquit) *martyrium fecerimus, ut noſtras velimus ab hominibus reliquias honorari: ſi opinionem vulgi ſectantes intrepidi ſanguinem fuderimus, & ſubſtantiam noſtram uſque ad mendicitatem propriam dederimus: huic operi non tàm præmium, quàm pœna debetur, & perfidiæ magis tormenta ſunt, quàm corona victoriæ.*

VI. Quoad autem debeat acceptari mors ex motivo ſupernaturali, & per fidem propoſito, probatur. Tùm quia: ad martyrium requiritur, ut quis moriatur pro fide Chriſti, vel alicujus honeſti per fidem Chriſti propoſiti, & ex caritatis amore; actus enim martyrii debet à caritate imperari: at fides ſolùm ſupernaturalia proponit; & ſi proponit naturalia, ea proponit, ut ad ſupernaturalem finem ordinata: caritas eſt ad Deum auctorem ſupernaturalem; ergo &c.

Tùm etiam: nam voluntas acceptans martyrium eſt meritoria præmii ſupernaturalis: ſed, ut ſit meritoria præmii ſupernaturalis, debet habere motivum ſupernaturale, & per fidem propoſitum; ergo &c.

Hinc voluntas acceptans mortem viribus naturæ, ſeu ex naturali honeſtate virtutis tantum, voluntas martyrii non eſt: hæc enim & ſolis viribus gratiæ, & caritatis imperio, ac proinde ex motivo ſupernaturali eſſe poteſt; juxta illud, 1. Cor. 13. *Si tradidero corpus meum, ita, ut ardeam, caritatem autem non habuero, nihil mihi prodeſt.* Quare ſi quis cruciatus, & mortem pateretur, ne proderet ſecretum amici, ex motivo naturalis honeſtatis, martyr non eſſet: ſi verò motivum honeſtum proponatur per fidem, & ut ad religionem ſpectans, eo ipſo evadit ſupernaturale, & ad martyrium ſufficiens. Qua ratione S. Jo. Nepomucenum, ut martyrem veneramur; quia mori potiùs voluit, quàm ſecretum confeſſionis ſacramentalis prodere.

VII. Hanc veritatem egregiè, de more, tractat S. Tho. 2. 2. q. 124. a. 5. ubi ait: *Martyres dicuntur quaſi teſtes: quia ſcilicet corporalibus ſuis paſſionibus, uſque ad mortem, teſtimonium perhibent veritati; non cuicumque, ſed veritati, quæ ſecundùm pietatem eſt, quæ per Chriſtum nobis innotuit: unde & martyres Chriſti dicuntur quaſi teſtes ipſius. Hujuſmodi autem eſt veritas fidei; & ideo cujuslibet martyrii cauſa eſt fidei veritas. Sed ad fidei veritatem non ſolùm pertinet ipſa credulitas cordis, ſed etiam exterior proteſtatio: quæ quidem fit, non ſolùm per*

verba, quibus aliquis confitetur fidem; ſed etiam per facta, quibus aliquis fidem ſe habere oſtendit, ſecundùm illud Jacobi 2. Ego oſtendam tibi ex operibus fidem meam. *Unde & de quibuſdam dicitur, ad Titum* 1. Confitentur, *verbis*, ſe noſſe Deum, factis autem negant. *Et ideo omnium virtutum opera, ſecundùm quòd referuntur in Deum, ſunt quædam proteſtationes fidei; per quam nobis innoteſcit, quòd Deus hujuſmodi opera à nobis requirit, & nos pro eis remunerat. Et ſecundùm hoc poſſunt eſſe martyrii cauſa. Unde & Beati Joannis Baptiſtæ martyrium in Eccleſiâ celebratur, qui non pro negandâ fide, ſed pro reprehenſione adulterii mortem ſuſtinuit.*

Ex his infert ibidem, *ad* 1. quòd, *Ut Chriſtianus patitur non ſolùm, qui patitur pro fidei confeſſione, quæ fit per verba; ſed etiam quicumque patitur pro quocumque bono opere faciendo, vel pro quocumque peccato vitando, propter Chriſtum: quia hoc totum pertinet ad fidei proteſtationem.* Et *ad* 2. infert: quòd quamvis veritas aliarum ſcientiarum, puta, geometriæ non ſit veritas ſecundùm pietatem; unde ejus confeſſio non poteſt eſſe martyrii cauſa: vitatio tamen mendacii, quod peccatum eſt, *Contra quamcumque veritatem ſit, inquantùm mendacium eſt peccatum divinæ legi contrarium, poteſt eſſe martyrii cauſa.* Et eâdem ratione infert, *ad* 3. quòd bonum humanum, puta, Reipublicæ, ſi efficiatur divinum, ut ſi ad Deum referatur, poteſt eſſe ſub hâc ratione cauſa martyrii.

VIII. Ab oppoſito autem mortes Ethnicorum, Hæreticorum, ac Schiſmaticorum, eſtò contingere poſſint ex motivo honeſto; puta, ſervandi patriam, vel fidelitatem, vel pudicitiam: quia tamen hoc motivum non poteſt eis eſſe propoſitum per fidem ſupernaturalem, quæ in Ethnicis, & Hæreticis non eſt, non ſufficit, ut eos faciat martyres. Sic martyr non fuit Socrates, eſtò paſſus ſit mortem, quia docuit dari unum Deum, ut tradit Juſtinus, *Apolog.* 1. Sic nec fuerunt Martyres quidam Ethnici, qui, ut refert Athanaſius (*Epiſt. ad Solitarios*, ſeu ad Monachos) multa paſſi ſunt: quia naturali quâdam pietate moti, in perſecutione Maximiani Chriſtianis ſubveniebant.

Nec etiam erit martyr hæreticus, ſi patiatur mortem etiam pro aliquo vero dogmate; puta, ſi Calviniſta pro defenſione conſubſtantialitatis ab Ariano occidatur; quia non moritur propter fidem ſupernaturalem, quam ipſe non habet, nec ex cujus motivo credit. Unde Irenæus, *l.* 4. *contra Hæreſ. c.* 54. modò 33. hæreticum in ſua hæreſi permanentem, martyrem eſſe poſſe negat. Cyprianus, *l. de Unit. Eccleſiæ*, ait: *Ardeant licèt flammis, & ignibus traditi, vel objecti beſtiis animas ſuas ponant; non erit illa fidei corona, ſed pœna perfidiæ.... Occidi talis poteſt, coronari non poteſt.* Et S. Auguſt. *l.* 3. *contra Ep. Parmeniani, c.* 6. Donatiſtas increpans: *Audent* (inquit) *etiam ſacrilega ſchiſmata, vel hæreſes impiæ, ſi quando in flagella, ut ſe corrigant, admonentur, pœnas furoris ſui etiam inter martyria deputare.*

Schiſmatici etiam dum in Schiſmate perſeverant, quamvis pro articulo vero moriantur, martyres dici non poſſunt. *Ubi* enim *caritas non eſt, non poteſt eſſe juſtitia*, ait Aug. *l.* 1. *de Serm. Dom. in monte, c.* 5. Schiſmaticus autem contra caritatem Eccleſiam ſcindit: igitur martirii capax non eſt, quod in juſtitiâ, & caritate fundatur. Quare S. Auguſt. *Ep.* 173. (aliàs 204.) ſcribens Donato Presbytero ſchiſmatico Donatiſtæ, hortans ipſum, ut ad unitatem Eccleſiæ revertatur, ex illo Pauli: *Si caritatem non habuero, nihil mihi prodeſt*; ait: *Foris autem ab Eccleſiâ conſtitutus, & ſeparatus à compage unitatis, & vinculo caritatis, æterno ſupplicio punireris, etiamſi pro Chriſti nomine vivus incendereris.*

§. III.

Digitized by Google

§. III.

Patiens Mortis Acceptatio.

IX. Dico tertiò. Ad martyrium requiritur, quòd martyr non repugnet, ſed patienter mortem acceptet. Hæc eſt tertia diſpoſitio, & probatur. Nam aliàs ſequeretur, quòd milites, & præſertim Crucesignati, pro fide contra infideles pugnantes, & in prælio occumbentes, in martyrum albo forent deſcribendi: ſed hoc eſt falſum; ergo &c.

Min. prob. primò. Nemo dicendus eſt Chriſti martyr, niſi in patiendo imitetur Chriſtum in ſuâ Paſſione martyrum exemplar: Chriſtus autem teſtimonium perhibuit veritati patiendo, non armis pugnando, aut tyranno obſiſtendo, vel repugnando. Nam, ut habetur, 1. Petri 2. v. 23. *Cùm pateretur, non comminabatur: tradebat autem judicanti ſe injuſtè.* Et ut ex Iſaia, c. 53. v. 7. legitur Actorum 8. v. 33. *Tanquam ovis ad occiſionem ductus eſt; & ſicut agnus coram tondente ſe, ſinè voce, ſic non aperuit os ſuum.* Hinc Tertullianus, *l.* 4. *contra Marcionem*, *c.* 39. martyres appellans *oves*, ait: *Nemo oves appellat eos, qui in bello armati, & ipſi ex eâdem feritate certantes, cadunt: ſed qui in ſuâ proprietate, atque patientiâ dedentes potiùs ſemetipſos, quàm vindicantes, trucidantur.* Ita martyres nemo dixerit milites, qui in bello contra infideles occumbunt; quia non in patientiâ dant ſemetipſos, ſed potiùs vindicantes cadunt.

Confirmatur. Martyris eſt mortem in patientia tolerare; non infidelem provocare, offendere, ac de illo ulciſci: ſed actus proprius militis eſt infidelem provocare, offendere, ac de illo ulciſci; ergo &c.

X. Secundò prob. min. Martyr non eſt, qui non moritur voluntate, ſed neceſſitate; quia ſcilicet non habet vires, quibus hoſti reſiſtat: at qui moritur pugnans contra infideles, non moritur voluntate, ſed neceſſitate, quia ſcilicet non habet vires, quibus eis obſiſtat; ergo &c. Ex quo fit, quòd nec infidelis ipſum occidat, quatenus Chriſtianum; nec ipſe moriatur, ut Chriſtianus, ſed ut miles.

XI. Hac ratione ex tot militibus, præſertim Ordinis Hieroſolymitani, in bello, pro Reipublicæ Chriſtianæ defenſione, ab hoſtibus fidei interfectis, nullum unquam Eccleſia martyrum albo adſcripſit. Imò, ut refert Zonaras, *Tom.* 3. ex eoque Baronius *ad ann.* 964. *num.* 35. cum Nicephorus Imperator Conſtantinopol. legem tuliſſet, quâ ſanciebatur, ut milites in bello contra infideles cæſi, tanquam martyres haberentur; Policetus Conſtant. Patriarcha, cæterique Antiſtites Græci illi reſtiterunt: quod irrito eventu tentaſſe Phocam, Mauritii ſucceſſorem, idem Baronius, *ad ann.* 620. teſtatur.

XII. Hinc infero; quòd Fidelis eſtò paratus eſſe debeat ad mortem ſuſtinendam, ſi illi à tyranno in odium fidei inferatur; non tamen poteſt, aut debet illum provocare. Ut enim obſervat S. Tho. 2. 2. *q.* 124. *a.* 1. *ad* 3. ſicut *Quædam præcepta Legis divinæ tradita ſunt ſecundùm præparationem animi; ut ſcilicet homo ſit paratus hoc, vel illud facere, cùm fuerit opportunum: Ita etiam & aliqua pertinent ad actum virtutis ſecundùm præparationem animi, ut ſcilicet ſuperveniente tali caſu, homo, ſecundùm rationem agat. Et hoc præcipuè videtur obſervandum in martyrio, quod conſiſtit in debitâ ſuſtinentiâ paſſionum injuſtè inflictarum. Non autem debet homo occaſionem dare alteri injuſtè agendi: ſed ſi alius injuſtè egerit, ipſe moderatè tolerare debet.*

XIII. Quare ſi quis temerè, ac ſinè gravi causâ provocaret Tyrannum ad ſibi mortem inferendam, graviter peccaret. Primò: quia ex D. Thom. daret occaſionem alteri injuſtè agendi. Secundò: quia alium provocando ad ſe occidendum, moraliter ſeip-

pſum occideret. Tertiò: quia daret occaſionem blaſphemandi Deum; ſicque peccaret peccato ſcandali contra Religionem. Quartò demum: quia exponeret ſe periculo deficiendi in perſecutione, & in tormentis; ſicque intraret in tentationem, contra præceptum Chriſti, *Marci* 14. *v.* 38. nos monentis, ut non intremus in tentationem: ideoque talis fortè etiam peccaret peccato præſumtionis, tentando Deum.

Hæc fuit etiam ſententia Patrum. Clemens Alexandrinus, *lib.* 4. *Strom.* parum ab initio ait: *Dicimus autem nos quoque, eos, qui de induſtria mortem quærunt .... ſeipſos è vitâ exire abſque ullo martyrio, ac teſtificatione.* S. Athanaſius, Apolog. de Fuga ſuâ, num. 22. *Neque* (inquit) *ita præcipites, & temerarii ſimus, ut tentemus Dominum: ſed expectemus, ut ſupra dixi, donec definitum mortis tempus adveniat: aut judex ipſe id de illis ſtatuat, quod ſibi viſum fuerit: ſintque parati, ut vocante eos ſtatuto tempore, apprebenſi, ad uſque mortem decertent pro veritate. Hæc obſervarunt Sancti martyres in perſecutionibus, quæ ſuis occurrère temporibus: in perſecutione ſcilicet fugere ſolebant, in latebriſque permanere, deprebenſi autem martyrium fortiter ſubire. Quòd ſi ex illis quidam perſecutoribus ſeſe offerrent, non temerè illud agebant: martyrium quippe ſtatim perferebant, palamque omnibus erat, eam alacritatem, eumque ad perſecutores acceſſum, Spiritum Sanctum auctorem habere.* Hæc Athanaſius. Quibus patet reſponſio ad exemplum eorum martyrum, qui ultrò ſe perſecutoribus obtulerunt. Id enim ſpeciali Spiritus Sancti impulſu fecerunt; juſtâ etiam causâ id exigente provocarunt perſecutores: quia nimirum ex eorum fugâ, vel ſilentio fides maximè periclitabatur, & ſcandalum patiebantur puſilli. Citra tamen has circumſtantias non licet ſpiritu privato, aut Ethnicorum Idola, aut templa, aut aras evertere. Unde Concil. Eliberitanum, *anno* 313. *Canone* 60. ſtatuit: *Si quis Idola fregerit, & ibidem fuerit occiſus; quatenus in Evangelio ſcriptum non eſt, neque invenitur ſub Apoſtolis unquam factum, placuit in numero eum non recipi martyrum.*

DUBIUM IV.

De Efficacia Martyrii in ordine ad Remiſſionem Culpæ.

§. I.

Quid requiratur, ut per Martyrium Gratia Conferatur.

I. Præter diſpoſitiones ad martyrium requiſitas, quas Dubio præcedente recenſuimus, controverſia eſt inter Doctores Catholicos: an, ut martyrium valeat ad vitam æternam conſequendam, prærequiratur, ſi nondum ſit juſtificatus, ſive per Baptiſmum, cùm ſit Catechumenus, ſive ſi baptizatus, in peccato tamen ſit, ut vel per confeſſionem ſacramentalem, ſi poſſit, vel per formalem, & perfectam contritionem priùs coram Deo juſtificetur: an verò ſufficiat, vel attritio ſupernaturalis, vel virtualis incluſa in actu dilectionis, quo quis vult martyrium pati pro Chriſto; ſi dum ſubitò rapitur, partim ex fervore dilectionis Dei, partim ex oblivione ſuorum peccatorum non recordetur, vel ad ea non advertat. In quo diviſos invenio Doctores Catholicos.

II. Cenſeo ergo primò. Per ſe loquendo, eum, qui ſibiconſcius eſt peccati mortalis, teneri inſtante martyrio ſe præparare per eas diſpoſitiones, quæ requiruntur ad ſe preparandum ad ſacramenta Baptiſmi, vel Pœnitentiæ: & ſi eſt commoditas præmittere debet Baptiſmum, ſi ſit catechumenus, & confeſſionem ſi ſit baptizatus. Cùm enim martyrium ſuppleat vicem ſacramenti Baptiſmi, & Pœnitentiæ; debet ad illud deferre eas diſpoſitiones,

nes, quas ad hæc duo ſacramenta deferre debet. Inſuper cùm occaſio martyrii non tollat obligationem, vel implendi præcepta, vel adhibendi media ordinaria, per ſe inſtituta ad tollendum peccatum; non debet ea negligere, cùm poſſit. Hinc parentes graviter peccarent, ſi filios ſuos non curarent baptizari, cùm poſſent; etiamſi ſcirent, inſtare pro eis martyrium. Quapropter S. Romanus ad S. Laurentium dixit: *Feſtina me baptizare*, etiamſi non ignoraret, ſe ſicut illum, ſtatim pro Chriſto occidendum.

III. Cenſeo ſecundò. Probabile eſſe, aliquando ſufficere contritionem virtualem, incluſam in fervore dilectionis, quo quis pro Deo, & Chriſto eligit animam ſuam ponere: tunc enim, ſi ſubitò à perſecutore rapiatur, nec illi occurrat ſuorum peccatorum memoria; illo actu, quo vult ex amore Chriſti vitam ſuam prodigere, cenſetur virtualiter deteſtari quidquid Deo, & Chriſto diſplicere poteſt: non enim quis majorem Caritatem habere poteſt, quàm pro Chriſto animam ſuam ponere.

§. II.

An in Martyrio Remittatur omnis Culpa, & Pœna?

IV. Dico. Martyrio remittuntur peccatum originale, & omnia etiam peccata actualia, quoad culpam, & pœnam. Probo primò. Martyrium non baptizatis *Tantum eis valet ad dimittenda peccata, quantum ſi abluerentur ſacro fonte Baptiſmatis*. Ita S. Auguſt. *lib.* 13. *de Civit. Dei c.* 7. Imò ibidem ſubjungit, majoris eſſe meriti martyres, qui moriuntur ante Baptiſmum, quàm qui poſt Baptiſmum ſtatim moriuntur: ſed Baptiſmo dimittitur omnis culpa, & pœna; ergo multò magis martyrio.

Secundò. Patres de Martyribus tria docent. Primum: eos ſtatim à morte Cœleſtem conſequi beatitudinem. Unde Tertullianus licèt in hoc errore eſſet, ut putaret, animas Sanctorum non ſtatim à morte in Cœlum aſſumi, ſed ad Abrahæ ſinum deduci; ut notat Pamelius, *Paradoxo* 9. de Martyribus tamen loquens, *lib. de Reſurrect. carnis, cap.* 43. eos excipit, dicens: *Nemo peregrinatus à corpore ſtatim immoratur penes Dominum, niſi ex martyrii prærogativa*. Et *lib. de Patientia, cap.* 13. martyrium vocat ſecundam intinctionem *ad ipſum divinæ ſedis aſcenſum*. S. Cyprianus, *de Exhort. ad mart.* dicit, martyrem *ſtatim* cum Chriſto gaudere, præmia divina percipere, concludens: *Quanta eſt dignitas, & quanta ſecuritas, exire hinc lætum, exire inter preſſuras, & anguſtias glorioſum; claudere in momento oculos, quibus homines videbantur, & mundus, & aperire eoſdem ſtatim, ut Deus videatur, & Chriſtus?* — Secundum: martyres ſecuros ex hoc ſeculo diſcedere. Ita Origenes, Homil. 7. in Judices: *Si* (inquit) *concederet Deus, ut Baptiſmum ſecundum, morte pro Chriſto ſuſceptâ, perciperem, ſecurus ex hoc ſeculo exirem*. — Tertium: pro martyribus non eſſe orandum. Hoc docet S. Auguſt. Serm. 159. (alias 17. de verb. Apoſt.) cap. 1. *Injuria eſt pro martyre orare, cujus nos debemus orationibus commendari*. Et Serm. 297. (aliàs 107. de diverſis) cap. 2. *Diſtincti à defunctis loco ſuo martyres recitantur; nec pro eis oratur, ſed eorum orationibus Eccleſia commendatur*. Soluti ergo ab omni pœnâ ſtatim ad beatitudinem advolant martyres, nec noſtris ampliùs orationibus indigent; ergo martyrium culpam, & pœnam omnem ſoluit.

V. Nec dicas: Cyprianum, *Ep.* 34. Chryſoſt. *Homil.* 21. *in Acta*, alioſque dicere pro martyre offerri Sacrificia, & orationes.

Ad hoc enim reſpondet Innocentius III. cap. *Cum Martha* de celebrat. Miſſarum. Cùm enim Epiſcopus Lugdunenſis ab eo quæſiiſſet: quare cùm in ſecretâ beati Leonis ſecundùm antiquic-

tiquiores, contineatur; *Annue nobis Domine, ut animæ famuli tui Leonis hæc proſit oblatio*; in modernis ſacramentariis: habeatur *Annue nobis quæſumus Domine, ut interceſſione B. Leonis hæc nobis proſit oblatio?*

Dicit Innocentius: quòd cùm injuriam faciat martyri, qui orat pro martyre; idem de Sanctis aliis, qui ſunt perfectè beati, nec nobis miſeris indigent, dicendum eſt. Quod ergo in aliquibus orationibus dicatur proſit, vel proficiat huic Sancto talis oblatio, debet ſic intelligi: ut ei proſit magis ad gloriam, & honorem: ſeu, ut magis, ac magis à fidelibus glorificetur in terris. Eſtò enim Sanctorum gloria eſſentialis augeri nequeat; gloria tamen accidentalis augeri poteſt.

DUBIUM V.

An Martyrium Remittat Culpam, & Pœnam ex Opere Operato?

§. I.

Reſolutiones Dubii.

I. IN hac quæſtione diſſident etiam noſtræ ſcholæ Doctores. Quidam enim dicunt, Baptiſmum ſanguinis remittere culpam, & conferre gratiam ſolùm ex operè operantis; nempe, ratione contritionis, & dilectionis, quam ſi non includat, nihil prodeſt. Alii diſtinguentes inter parvulos, & adultos, dicunt, martyrium conferre quidem parvulis ex opere operato emundationem ab originali; adultis tamen ſolùm ex opere operantis. Ita Cano *in ſelect. de Pœnitentia, p.* 3. Soto *in* 4. *diſt.* 4. *q. un. a.* 11. Bannez aliique. Alii demum exiſtimant, martyrium tàm adultos, quàm parvulos juſtificare. Quæ ſententia communior eſt.

II. Dico primò. Martyrium ex opere operato juſtificat parvulos. Ita S. Tho. 2. 2. *q.* 124. *a.* 1. *ad* 1. ubi de parvulis ab Herode occiſis dicit: quòd *Sicut in pueris baptizatis per gratiam baptiſmalem meritum Chriſti operatur ad gloriam obtinendam: ita & in occiſis propter Criſtum, meritum martyrii Chriſti operatur ad palmam martyrii conſequendam*. Ex quibus ſic diſcurro. Baptiſmus aquæ confert gratiam infantibus ex opere operato, merito Paſſionis Chriſti, quæ operatur in Baptiſmo aquæ: ſed virtus Paſſionis Chriſti, excellentiùs, imò excellentiſſimè operatur in Baptiſmo ſanguinis; quia in hoc operatur per imitationem operis, in illo autem operatur ſolùm per figuralem repræſentationem, ut ſupra diximus ex D. Tho. 3. *p. q.* 66. *a.* 12. agentes de excellentiâ martyrii ſanguinis; ergo ſi Baptiſmus aquæ confert gratiam ex opere operato, multò magis Baptiſmus ſanguinis. Hoc idem docet in 4. *diſt.* 4. *qu.* 3. *a.* 3. *qu.* 3.

III. Dico ſecundò. Martyrium confert gratiam ex opere operato etiam adultis. Hoc docet S. Tho. *in* 4. loco citato, *ad* 1. his verbis: *Baptiſmus ſanguinis non habet hoc tantùm ex operante, neque quantùm ad pœnam, quâ aliquis martyrium explicet; quam contingit non eſſe ſufficientem ad ſatisfaciendum pro peccato: neque quantùm ad devotionem juſtæ voluntatis; quia contingit, quòd voluntate majori caritate informatâ aliquis ſinè martyrio non poteſt ab omni pœnâ liberari; ſed hoc habet ex imitatione Paſſionis Chriſti. Unde de martyribus dicitur*, *Apoc.* 7. Laverunt ſtolas ſuas in ſanguine Agni. Et in 4. ad Annibaldum diſt. 4. qu. un. a. 4. ad 3. *Baptiſmus ſanguinis* (inquit) *non habet ſupplere effectum Baptiſmi fluminis ex opere operante, ſicut objiciebatur; ſed ex imitatione Paſſionis Chriſti*.

IV. Ex his probo ratione primò. Producere gratiam ex opere operato, eſt vi ſibi intrinſecâ illam producere; hâc enim ratione Baptiſmus aquæ gratiam ex opere operato producere dicitur: ſed Baptiſmus ſanguinis gratiam

Digitized by Google

etiam ſic producit; ergo &c. Min. prob. Ideo Baptiſmus aquæ etiam in adulto operatur gratiam, & remiſſionem peccatorum ex operato; quia eam operatur per quandam figuralem repræſentationem Paſſionis Chriſti, quæ in aquam Baptiſmi agit, eam ſibi conjungit, & ei communicat virtutem ad abluendum animam ab omni ſorde culpæ, & reatu pœnæ: ſed Baptiſmus ſanguinis etiam in adulto operatur &c. per realem imitationem Paſſionis Chriſti, quâ martyr Chriſto patienti conjungitur, & pœna martyris à Paſſione Chriſti virtutem accipit, & roboratur; ergo pœna illa cauſat in martyre remiſſionem omnis culpæ, & pœnæ, vi Paſſionis Chriſti in eam operantis, & conſequenter ex opere operato. Si enim hoc habet aqua, quæ eſt paſſionis Chriſti tantùm figuralis repræſentatio; cur à fortiori non habebit pœna, & paſſio martyris, quæ eſt Paſſionis Chriſti realis imitatio?

V. Confirmatur ex doctrina S. Tho. *3. p. q. 66. a. 12.* Virtus Paſſionis Chriſti, & motio Spiritus Sancti, à quâ Baptiſma efficaciam habet, excellentiſſimè operatur in Baptiſmo ſanguinis: nam ubi in Baptiſmo aquæ operatur per figuralem repræſentationem, & per virtutem latentem, & in Baptiſmo flaminis per internam cordis commotionem; in Baptiſmo ſanguinis operatur per potiſſimum dilectionis, & affectionis fervorem, quo realiter, & cum effectu, Spiritu Sancto movente imitatur Paſſionem Chriſti; ergo Baptiſmus ſanguinis non ex vi contritionis, & affectionis tantùm, ut Baptiſmus flaminis, ſed vi operis, & realis imitationis Paſſionis Chriſti gratiam producit.

VI. Probatur ſecundò, & urgentur dicta. Martyrium remittit parvulis peccatum originale ex opere operato, ut ſupra diximus cum Sancto Thoma; ergo hoc etiam facit in adultis. Conſ. prob. Promiſſio de dandâ gratiâ, & gloriâ his, qui pro illo moriuntur, ut Matth. 10. v. 32. *Omnis, qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo, qui in Cœlis eſt.* Et v. 39. *Qui perdiderit animam ſuam propter me, inveniet eam:* non ſolos parvulos, ſed omnes pro Chriſto morientes complectitur. Tùm etiam quia: non minùs adulti, quàm parvuli moriendo pro Chriſto, conformantur Paſſioni ejus per realem imitationem. Tùm etiam quia: ſi Baptiſmus aquæ, qui eſt ſolùm figuralis repræſentatio Paſſionis Chriſti, ex opere operato gratiam confert & parvulis, & adultis; multò magis hoc faciet Baptiſmus ſanguinis, qui ejuſdem Paſſionis eſt realis imitatio.

VII. Probatur tertiò. Quod ſolùm ex opere operatis gratiam confert, non poteſt eam conferre ſupra meritum operantis: ſed martyrium ſæpè confert gratiam ſupra meritum operantis; ut cum aliquis, gravium criminum reus, in odium fidei ex improviſo occiditur tunc enim pœna, quam ſuſtinet, non eſt ſufficiens ad ſatisfaciendum pro reatu culpæ, & pœnæ; & vix poteſt in illis circumſtantiis actum elicere, cui tanta gratia debeatur; ergo &c.

VIII. Probatur quartò. Ex vi martyrii remittitur infallibiliter tota pœna, etiam temporalis; ita ut martyr adultus à cruciatibus rectâ ad cœlum advolet, ut ſupra vidimus: quare injuria ſit pro martyre orare; ergo etiam ex vi martyrii remittitur ei omnis culpa. Conſeq. evidens eſt. Non enim eſt aſſignabilis ratio, cur primum, & non ſecundum. Ant. verò prob. Pœna non poteſt infallibiliter martyri remitti ex vi contritionis, & dilectionis Dei: nam parvulis remittitur, in quibus nec contritio, nec dilectio Dei eſſe poteſt. Dato etiam, in quocumque adulto, dum ſubit martyrium, adeſſe contritionem, & dilectionem expreſſam; non eſt infallibile, actus illos eſſe in tantâ intenſione, & fervore, ut ſufficiant ad totius pœnæ remiſſionem; imò contingit

cingit ſæpè in aliis viris juſtis intenſiorem, & ferventiorem caritatem, & contritionem adeſſe, quàm in martyribus; quæ tamen non ſit ſufficiens ad tollendam omnem pœnam. Neque etiam poteſt omnis pœna infallibiliter dimitti per paſſionem, & cruciatus, quos patitur martyr. Contingere enim poteſt, ut peccata ſint graviſſima in malitiâ, & numero plura; dolores verò martyris valde breves, & voluntas patientis adeo remiſſa, ut ex ſe non ſufficiant ad condignam ſatisfactionem pro totâ pœnâ peccatis debitâ. Dimiſſio ergo totius pœnæ tribuenda eſt operi, nempe, martyrio, quatenus eſt realis imitatio Paſſionis Chriſti, quæ in eo operatur; & conſequenter ex opere operato, non operantis. Hinc Tertullianus in Apolog. adverſus Gentes, ſub finem: *Quis* (inquit) *non ubi requiſivit, accedit? Ubi acceſſit, pati exoptat? Ut totam Dei gratiam redimat, ut omnem veniam compenſatione ſanguinis ſui expediat: omnia enim huic operi delicta donantur.*

§. II.

Objectionum Solutio.

IX. Objiciunt primò contra primum Aſſertum. Eſt generalis regula, *Joann.* 3. quòd *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non poteſt introire in Regnum Dei*; ergo, ſinè fundamento aſſerimus, parvulos ſinè Baptiſmo aquæ mortuos, morte pro Chriſto toleratâ, ſalvari.

Reſpondeo, neg. conſ. Ab hac enim regulâ excipi infantes pro Chriſto occiſos, docet S. Auguſt. l. 13. de Civit. Dei, c. 7. *Qui enim dixit*: Si quis non renatus fuerit ex aquâ, & Spiritu Sancto, non intrabit in regnum Cœlorum; *aliâ ſententiâ iſtos* (martyres) *fecit exceptos, ubi non minùs generaliter dixit*: Qui me confeſſus fuerit coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo, qui in Cœlis eſt. *Et alio loco*: Qui perdiderit animam ſuam propter me, inveniet eam. Quæ confeſſio eſto ab infantibus non fiat verbo, fit tamen opere, & facto; de Innocentibus canente Eccleſiâ *Deus, cujus præconium Innocentes martyres non loquendo, ſed moriendo confeſſi ſunt, &c.* Tùm etiam quia: ex ſuperius dictis efficaciùs operatur Paſſio Chriſti imitata per martyrium, quàm repræſentata per Baptiſmum. Uno verbo: ſicut in Baptiſmo aquæ, ſic in Baptiſmo ſanguinis infantium cor opere, & facto in Chriſtum credit, dum pro ipſo patitur: unde etſi non habeant fidem, & amorem activè, habent tamen paſſivè, & executivè.

X. Dices. Eſtò martyrio annexum ſit privilegium juſtificandi; hujus tamen ſunt incapaces parvuli, cùm ſint incapaces martyrii: martyrium enim eſt actus virtutis fortitudinis; parvuli autem, utpote carentes uſu rationis, actus virtutis incapaces ſunt.

Reſpondeo tamen, martyrium poſſe conſiderari, & quatenus actus virtutis eſt; & quatenus eſt realis imitatio Paſſionis Chriſti, & non ſolùm repræſentativa, ſicut eſt Baptiſmus. Primo modo juſtificat ſolùm ex opere operantis; & non habet locum in infantibus, qui actus virtutis incapaces ſunt. Secundo modo, quatenus eſt actualis mors pro Chriſto tolerata, & realis imitatio Paſſionis ejus, juſtificat ex opere operato non minùs, imò magis, quàm Baptiſmus aquæ, etiam infantes. Ita S.Th. 2. 2. q.124. a. 1. ad 1. Ubi de Innocentibus martyribus loquens; *Martyrii* (inquit) *gloriam, quam in aliis propria voluntas meretur, illi parvuli occiſi per Dei gratiam ſunt aſſecuti. Nam effuſio ſanguinis propter Chriſtum vicem gerit Baptiſmatis. Unde ſicut in pueris baptizatis per gratiam baptiſmalem, meritum Chriſti operatur ad gloriam obtinendam: ita & in occiſis propter Chriſtum, meritum martyrii Chriſti operatur ad palmam martyrii conſequendam.* Unde S. Auguſt. *Serm. 66. de Diverſis* (modò *Serm.* 373.) c. 3. relatus.

Digitized by Google

latus à S. Th. ibi Innocentes ſic alloquitur: *Non habebatis ætatem, quâ in paſſurum Chriſtum crederetis; ſed habebatis carnem, in quâ pro Chriſto paſſuro paſſionem ſuſtineretis*.

XI. Objiciunt ſecundò contra idem. Si martyrium juſtificaret parvulos ex opere operato, eſſet ſacramentum novæ Legis: eſſet enim ſignum ſenſibile practicum gratiæ in uſu illius conferendæ: ſed hoc eſt falſum, ut docet S. Th. 3. *p. q. 66. a.* 11. *ad* 2. aliàs eſſent plus, quàm ſeptem ſacramenta, quod eſt contra Trident. *Seſſ.* 7. *Can.* 1. *de Sacr. in gen.* ergo &c.

Reſpondeo, neg. maj. Primò. Quia martyrium non eſt ſignum ſacrum conſtans materiâ ſimul, & formâ. Secundò. Quia ſacramenta ſunt cauſæ gratiæ, ut ſunt actiones Dei per ſuos Miniſtros: at martyrium ex parte inferentis eſt actio Diaboli, per ſuum ſatellitem mortem Confeſſoribus Chriſti inferentis. Unde S. Th. ab Arguente citatus, *ſacramentum* (inquit) *habet rationem ſigni: alia verò duo* (nempe Baptiſmus flaminis, & ſanguinis) *conveniunt cum Baptiſmo aquæ, non quidem quantùm ad rationem ſigni, ſed quantùm ad effectum Baptiſmatis: & ideo non ſunt ſacramenta*; quod etiam dicit in 4. *diſt.* 4. *q.* 3. *a.* 3. *qu.* 1. *ad* 3. Unde martyrium convenit cum ſacramento, quantum ad rem, & effectum ſacramenti: non verò quantùm ad rationem ſigni a Deo inſtituti ad homines (maximè viâ ordinariâ) juſtificandos.

XII. Objiciunt tertiò contra ſecundum Aſſertum. Martyrium nil prorſus valet ſinè caritate, ut ait S. Th. tùm hac 3. *p. q.* 66. *a.* 12. *ad.* 2. tùm 2. 2. *q.* 124. *a.* 2. *ad* 2. ad illa verba 1. Cor. 13. *Si tradidero corpus meum, ità ut ardeam, caritatem autem non habuero, nihil mihi prodeſt*, Ubi dicit, quòd martyrium eſt à caritate, ut imperante, & à fortitudine, ut eliciente: *Quod autem ſit meritorium, hoc habet ex caritate, ſicut & quilibet virtutis actus*. At ſi martyrium juſtificaret ex opere operato, valeret ſinè caritate; ſicut ſinè caritate valet Baptiſmus in eo, qui ſolùm attritus accedens ab Baptiſmum, per Baptiſmum juſtificatur; ergo &c.

XIII. Propter hoc non deſunt, qui judicent, S. Th. eſſe in ſententia, martyrium adultis gratiam conferre ſolùm ex opere operantis: & quamvis aliter docuerit, ſcribens ſuper Sententias, in ſuâ tamen Summâ ſententiam retractaſſe. — Sed immeritò. Nam ex eiſdem principiis, quibus ſuper Sententias probaverat efficaciam martyrii; quia nimirum virtus Paſſionis Chriſti in eo operatur, per realem ſuî imitationem: probat etiam in Summâ ejuſdem efficaciam, & excellentiam ſuper Baptiſmum fluminis, & flaminis, ut videre eſt citatis locis, maximè 3. *p. q.* 66. *a.* 11. & 12.

XIV. Reſpondeo ergo, diſt. maj. Sinè caritate, vel antecedente, vel concomitante, con. maj. Sinè caritate antecedente, neg. maj. Senſus ergo Apoſtoli, & S. Thomæ non eſt, quòd ſinè caritate antecedente, quæ imperet, & ſit motivum ad ſubeundum martyrium, martyrium nihil proſit: ſed ſolùm, quòd ſinè caritate, neque antecedente, neque concomitante nihil proſit martyrium. Si ergo qui mortem pro Chriſto patitur, eſtò non moveatur ex caritate antecedente ad illam ſubeundam, quia non ſit perfectè contritus; attamen ſupernaturaliter attritus, Deumque juſtitiæ fontem diligere incipiens, mortem pro Chriſto acceptet: in actu martirii illi infunditur gratia, & cum gratia caritas, & proinde non patitur ſinè caritate. Unde Apoſtolus non ait: *Si tradidero corpus meum &c. ex caritate autem non tradidero*; ſed: *Caritatem autem non habuero*. Caritatem autem habet, qui eam habet, ſive antecedenter, ſive concomitanter. Quare ſicut qui accedit ad Baptiſmum ſolùm attritus, per Baptiſmum ex attrito fit contritus; id eſt, ex attrito actu, fit contritus habitu, quia infunduntur illi habitus pœnitentiæ, & caritatis: ita qui ſolùm attritus (ſupernatura-

ruraliter tamen) accedit ad martyrium; per martyrium ex attrito actu fiet contritus habitu. Et hoc, eſt quod intendit S. Th. 3. *p. q.* 66. *a.* 12. *ad* 2. dum ait, quòd *Baptiſmus ſanguinis includit Baptiſmum flaminis*.

Dum verò S. Thomas dicit, martyrium eſſe imperatum à caritate, expreſsè loquitur de martyrio, ut eſt actus fortitudinis; ſic enim meritorius eſſe non poteſt, niſi ut imperatus à caritate; non verò de martyrio, ut eſt realis imitatio Paſſionis Chriſti: quo pacto ſicut ſine imperio caritatis juſtificat parvulos, ſic etiam juſtificare poteſt adultos.

XV. Sed inſtabis. Præceptum caritatis obligat ſub mortali in articulo mortis; ergo ſi quis rapiatur ad martyrium, & actum caritatis omittat, peccabit mortaliter, nec martyrium illi proderit.

Reſpondeo, diſt. ant. Obligat ad actum, vel ad opus caritatis, co. ant. Ad actum expreſſum ſemper, ne. ant. Eſtò autem qui rapiatur ad martyrium ſolùm attritus, actum caritatis expreſsè non eliceret; moriendo tamen pro Chriſto opus facit intenſiſſimæ caritatis: *Majorem* enim *caritatem nemo habet, ut animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis*: ſicque tali opere implet præceptum dilectionis. Sicut enim martyrium ſupplet defectum Baptiſmi aquæ; ita ſupplet defectum actus dilectionis Dei ſuper omnia, cùm illum includat.

XVI. Hæc dixi, quaſi ſpeculativè loquendo, & quantùm eſt ex naturâ martyrii. Cæterum in praxi vix poſſibile judico, aliquem acceptare mortem pro Chriſto, & ex ejus amore non moveri; ac Spiritum, ſinè cujus motione mortem pro Chriſto acceptare non poteſt, eum movere ad deſiderium gloriæ cœleſtis, & non movere ad actum dilectionis Dei, & Chriſti: dum enim mavult mori, quàm Chriſtum negare, plus diligit Chriſtum, quàm ſe ipſum, & cætera omnia.

XVII. Obiiciunt quartò. S. Cyprianus ad Cornelium Papam ſcribens aſſerit, lapſos reconciliatione debere donari, antequam ad martyrium prodeant: *Nec quiſquam* (ait Epiſtolâ 54.) *dicat, qui martyrium tollit, ſanguine ſuo baptizatur: nec pax illi ab Epiſcopo neceſſaria eſt habituro gloriæ ſuæ pacem, & accepturo majorem de Domini dignatione mercedem*. At fruſtra lapſis martyrium adituris reconciliatio conferretur, ſi martyrio peccata ex opere operato delerentur; ergo &c.

Reſpondeo, diſt. min. Tanquam neceſſaria, con. min. Tanquam expediens, & utilis, nego min. Judicabat ergo Cyprianus non neceſſarium, ſed tanquam expediens, eos, quibus martyrium imminet, ſi non baptizatos, baptizari priùs, ſi lapſos reconciliari; ut muniti ſacramentis ſecuriùs pugnarent. Et hoc apertè apparet; quia Cyprianus ibi volebat etiam, eos, qui martyrio exponebantur, priùs Euchariſtiâ muniri: nemo tamen hinc colliget, Baptiſmo vim non in eſſe, niſi dependenter ab Euchariſtiæ ſumtione. Docere ergo voluit Cyprianus, Baptiſmum, abſolutionem ſacramentalem, & Euchariſtiam, utpote jure divino præcepta præmittenda eſſe à Catechumenis, ac pœnitentibus (ſi fieri poſſit) antequam ad fidem coram tyranno confitendam ſe ſiſtant, ut dicemus.

§. III.

Aliqua pro Intelligentiâ Dictorum.

XVIII. Quæres primò: Quandonam martyrium cauſet gratiam, & remiſſionem peccatorum?

Reſpondeo, martyrium gratiam martyri conferre in eo inſtanti, ſeu momento, poſt quod eſt immediatè moriturus, ſeu non poteſt naturaliter ampliùs vivere: eo enim momento martyrium conſummatum cenſetur, & mar-

& martyrem perſeveraſſe uſque in finem, & accepturum coronam gloriæ ſtatim, ac anima ejus fuerit ſeparata à corpore.

XIX. Sed dices primò. In illo momento ante mortem, martyr habet adhuc libertatem, & poteſt peccare etiam in ſenſu compoſito; ergo nondum eſt conſummatè martyr, aliàs martyr poſſet damnari.

Secundò. Poteſt Deus poſt illud inſtans mortem impedire, & martyri miraculosè vitam conſervare; ergo gratiam martyrii non accepit: aliàs poſt gratiam martyrii acceptam, ſi ſuperſtes eſſet, peccare poſſet, & damnari.

XX. Reſpondeo, quòd martyr in inſtanti immediato ante mortem non retinet amplius libertatem: vel ſi eam habeat, Deus ſpeciali privilegio eum ſic in gratia firmat; ut eum reddat impotentem ad peccandum in ſenſu compoſito.

Ad ſecundam ſimiliter dico, quòd caſu, quo martyri in tormentis neceſſariò morituro, miraculosè à Deo conſervaretur vita, ſicut accidit Joanni Evangeliſtæ; Deus illum in gratiâ confirmaret pro reliquo vitæ tempore uſque ad mortem. Ratio eſt. Quia ille abſque novo martyrio eſſet martyr; ut conſtat de Joanne Evangeliſta, quem Eccleſia, ut martyrem colit, licèt abſque novo martyrio poſt multos annos in Domino obdormierit. Ideoque debita illi eſſet perſeverantia in gratiâ, & aſſecutio gloriæ, quàm meruit per martyrium: alioquin vita illi miraculosè conſervata cederet in detrimentum, ſi eum peccando exponeret periculo amittendi coronam gloriæ, quam per martyrium adeptus fuerat.

XXI. Quæres ſecundò: An martyrium cauſet gratiam ſupra meritum patientis?

Reſpondeo affirmativè. Tùm quia: illam cauſat, non ex opere operantis, ſed ex opere operato, ut vidimus; ergo ſicut gratiam confert abſque ullo merito patientis, ut patet in Innocentibus; ſic poterit etiam eam cauſare ſupra meritum ejuſdem. Tùm quia: martyrium, ut vidimus, habet virtutem auferendi omnia peccata quoad culpam, & pœnam: ſed hæc ablatio ſæpè eſt ſupra meritum patientis; ut eum quis, alioquin plurium peccatorum reus, in odium fidei ex improviſo occiditur, vel dormiens &c. ergo &c.

XXII. Quæres tertiò: An martyrium cauſet majorem gratiam, quàm Baptiſmus aquæ?

Reſpondeo affirmativè. Et colligo ex S. Thoma, *3. p. q. 66. a. 12.* ubi docet, in Baptiſmo ſanguinis efficaciùs operari, tùm Paſſionem Chriſti, quæ operatur per imitationem operis: tùm etiam Spiritum Sanctum, qui in martyrio operatur per potiſſimum dilectionis fervorem; cùm in Baptiſmo aquæ Paſſio Chriſti operetur ſolùm per figuralem repræſentationem, & Spiritus Sanctus ſolùm per virtutem latentem. Hinc meritò Eccleſia Innocentibus in odium Chriſti ab Herode occiſis tribuit cultum, quem infantibus baptizatis, & mortuis ante rationis uſum non tribuit. Signum ergo eſt, quòd Baptiſmus aquæ non perducit ad tantum gratiæ gradum, & gloriæ, quantum martyrium. Hinc ſequitur etiam, quòd adulti in æquali diſpoſitione poſiti, majorem gratiam recipiant per martyrium, quàm per Baptiſmum aquæ, & alia ſacramenta.

XXIII. Quæres quartò: An qui in proximo eſt, ut martyrium ſubeat, & non eſt baptizatus, habet tamen opportunitatem, ut baptizetur, debeat ante martyrium baptizari: & ſi baptizatus ſit in peccato mortali, debeat, ſi commodè poteſt, ante martyrium accedere ad ſacramentum pœnitentiæ?

Reſpondeo affirmativè cum S. Cypriano ſupra laudato, *num. 17.* Quia cùm martyrium deleat omnem culpam, & pœnam, non ex inſtitutione

Digitized by Google

ſuâ, ſed ex privilegio, & in ſupplementum Baptiſmi, & pœnitentiæ; ideo eam delet, quando viâ ordinariâ per Baptiſmum, aut pœnitentiam deleri non poteſt. Tùm etiam: quia licèt martyrium dicto privilegio potiatur; non liberat tamen ab obſervantiâ divinorum præceptorum, ſi hæc eſt poſſibilis: at impoſitum eſt omnibus præceptum ſuſcipiendi Baptiſmum; & illis, qui à Baptiſmo ſuſcepto lapſi ſunt in mortale, præcipitur, ut reconcilientur per ſacramentum pœnitentiæ; ergo ſi datur commodum ſumendi alia ſacramenta ante martyrium, peccaret, qui ea omitteret. Imò notat Soto, *lib. 2. de Natura, & gratia, cap. 16.* quòd ſi martyr non baptizatus revocaretur ad vitam, deberet Baptiſmo aquæ baptizari.

QUÆSTIO III.

De Tempore Inſtitutionis, & Obligationis Baptiſmi Aquæ.

Revertimur ad Baptiſmum aquæ, qui ſolus eſt ſacramentum, cujus eſſentiam, & cauſas intrinſecas ſupra examinavimus. Nunc cauſam ejus extrinſecam, & efficientem inveſtigandam aſſumimus, nempe, auctorem, qui eum inſtituit, & ad eum obligavit. Hunc ſuppono fuiſſe Chriſtum, quem *in Tract. de Sacr. in gen.* oſtendimus fuiſſe omnium ſacramentorum auctorem. Quare ſolùm de tempore, quo Baptiſmum inſtituit, & quo ad eum homines obligari voluit, hìc ſermo erit.

DUBIUM I.

Quo Tempore fuerit Inſtitutus Baptiſmus.

§. I.

Quædam Præmittuntur.

I. Chriſtum non inſtituiſſe Baptiſmum priùs, quam à Joanne ipſe baptizaretur, exploratum eſt. Chriſtus enim non inſtituit Baptiſmum, antequam incæpiſſet Evangelium prædicare, & novam Legem condere: atqui priuſquam à Joanne baptizaretur, nec cæperat Evangelium prædicare, nec novam Legem condere; ergo &c. Difficultas eſt: an ſolùm poſt Reſurrectionem, quando diſcipulos ad prædicandum mittens, dixit, Matth. 28. *Euntes docete omnes Gentes, baptizantes eos &c.* an cum ipſe à Joanne baptizatus fuit: an medio aliquo tempore ante Paſſionem, Baptiſmum inſtituerit.

II. Albertus Magnus, Alenſis, & alii videntur inſtitutionem Baptiſmi rejicere ad illud tempus, quo poſt Reſurrectionem aſcenſurus in Cœlum dixit: *Docete omnes Gentes, baptizantes eos in nomine Patris &c.* Alii ante Paſſionem inſtitutum volunt, ſed in aſſignando tempore diſſident. Scotus enim vult, inſtitutum fuiſſe, non cùm Chriſtus à Joanne baptizatus fuit, nec cum Nicodemum alloquebatur; ſed paulò poſt initium prædicationis, cum *Joann. 3.* diſcipulos miſit ad prædicandum, & baptizandum. Verùm S. Thom. *3. p. q. 66. a. 2.* & *in 4. diſt. 3. qu. 1. a. 5.* quem ejus Diſcipuli, & alii ſequuntur, cenſet, Baptiſmum fuiſſe à Chriſto primò inſtitutum, cùm in Jordane ipſe baptizatus fuit.

§. II.

Digitized by Google

§. I I.

Prior Reſolutio.

III. DIco primò. Chriſtus ante ſuam mortem Baptiſmum inſtituit. Probatur. Chriſtus ante Paſſionem, & mortem, eſtò non manibus propriis, manibus tamen diſcipulorum legitur baptizaſſe. Joan. 3. v. 22. *Venit Jeſus, & Diſcipuli ejus in terram Judæam; & illic demorabatur cum eis, & baptizabat*, & Joan. 4. v. 2. *Quamquam Jeſus non baptizaret, ſed Diſcipuli ejus:* atqui Baptiſmus, quo per diſcipulos Chriſtus baptizabat, erat Baptiſmus Chriſti, non Joannis; ergo jam Chriſtus Baptiſmum ſuum inſtituerat. Min. probat. Baptiſmus, quem Diſcipuli conferebant, erat talis, ut verificaretur, Chriſtum manibus eorum baptizare: *& baptizabat*; ergo non erat Baptiſmus Joannis, ſed Chriſti, cujus nomine, & mandato conferebatur. Quare Auguſtinus, Epiſt. 265. (aliàs 108.) ad Seleucianum: *Utrumque* (inquit) *de Domino ſcriptum eſt: & quia* baptizabat plures, quàm Joannes: *& quia* ipſe non baptizabat, ſed diſcipuli ejus; *ut intelligeremus, & ipſum quidem baptizaſſe præſentiâ majeſtatis, non tamen ipſum baptizaſſe manibus ſuis. Ipſius erat Baptiſmi ſacramentum, ad Diſcipulos autem baptizandi miniſterium pertinebat.*

Confirmatur. Inter diſcipulos Joannis, & Chriſti orta eſt æmulatio, *Joann. 3. v. 25.* & 4. *v. 1.* occaſione Baptiſmi ab utriſque collati; quòd plures ad Baptiſmum Diſcipulorum Chriſti confluerent: ſed hæc orta non fuiſſet, ſi utrique, nempe, Diſcipuli Chriſti, & Joannis idem Baptiſma contuliſſent: debuiſſent enim gaudium potiùs, quàm emulationem ſumere, videntes, quòd Chriſtus Joannis Baptiſma approbaret; ergo &c. Unde Auguſt. Tract. 13. in Joann. *Baptizatus* (inquit) *baptizabat, non eo Baptiſmo baptizabat, quo baptizatus eſt.* Et poſt multa loquens de quæſtione inter diſcipulos Joannis, & Judæos ſuper Baptiſmate Joannis, & Diſcipulorum Chriſti, ait: *Baptizabat Joannes, baptizabat Chriſtus, moti ſunt diſcipuli Joannis, concurrebatur ad Chriſtum, veniebatur ad Joannem. Qui enim veniebant ad Joannem, mittebat illos ad Jeſum baptizari; non mittebantur ad Joannem, qui à Chriſto baptizabantur;* ergo alius erat Baptiſmus, quem dabat Chriſtus à Baptiſmo, quem dabat Joannes.

IV. Sed dices: Apoſtoli tunc baptizabant Baptiſmo Joannis, quo ipſi baptizati erant; non verò Baptiſmo Chriſti, quo ipſi nondum initiati erant: neque ab ipſo Chriſto, quia Chriſtus non baptizabat; neque ab aliquo alio, cùm hoc in Scriptura non legatur. Ita ſentiunt Tertullianus, *lib. de Bapt. cap. 11.* S. Joann. Chryſoſt. *Homil. 3. in Joann.*

Reſpondeo, Tertullianum, & Chryſoſtomum ita ſentire. Verùm probabiliùs, juxta alios Patres, tenendum eſt ex dictis, Apoſtolos baptizaſſe Baptiſmo Chriſti, atque Baptiſmo Chriſti tinctos fuiſſe, ſive ab ipſo Chriſto: qui licèt quoſcumque de populo non baptizaret, ſed hoc Diſcipulis faciendum relinqueret; credere tamen par eſt, quòd ſaltem ſuos Diſcipulos propriis manibus baptizaverit. Ita S. Auguſt. *Epiſt. 165.* citatâ, *ad Seleucianum*, his verbis: *Baptizabat, non per ſeipſum, ſed per Diſcipulos ſuos: quos intelligimus, jam fuiſſe baptizatos, ſive Baptiſmo Joannis, ſicut nonnulli arbitrantur; ſive, quod magis credibile eſt, Baptiſmo Chriſti. Neque enim miniſterium baptizandi defugeret, ut haberet baptizatos ſervos, per quos cæteros baptizaret, qui non defugit memorabilis illius humilitatis miniſterium, quando eis lavit pedes: & petenti Petro, ut non tantùm pedes, verùm etiam manus, & caput ei lavaret, reſpondit:* Qui lotus eſt, non indiget, niſi ut pedes lavet, ſed eſt mundus totus: *ubi in-*

telligitur, quòd jam Petrus baptizatus fuerat.

Dato tamen, Diſcipules non fuiſſe à Chriſto manibus ſuis baptizatos; baptizatos tamen fuiſſe credendum eſt. Pertinebant enim ad Eccleſiam Chriſti, & de ejus corpore erant, ad quam ſoli baptizati pertinere poſſunt. Ita S. Auguſt. *Epiſt. citatâ*, ubi addit: *Sed non omnia, quæ facta ſunt, etiam ſcripta inveniuntur; verumtamen facta eſſe, ex cæteris documentis probantur. Scriptum eſt, quando baptizatus eſt Apoſtolus Paulus, & ſcriptum non eſt, quando baptizati ſint alii Apoſtoli; verumtamen etiam ipſos baptizatos intelligere debemus: quemadmodum ſcriptum eſt, quando baptizatæ ſint plebes Eccleſiarum in Jeruſalem, & Samariæ; quando autem baptizatæ ſunt aliæ plebes Gentium, quibus Apoſtoli Epiſtolas miſerunt, non eſt utique ſcriptum: & tamen etiam ipſas baptizatas utique minimè dubitamus, propter illam Domini ſententiam:* Niſi quis renatus fuerit ex aquâ, & Spiritu Sancto, non intrabit in Regnum Cœlorum. Hæc Auguſtinus.

Addo: Apoſtolos ante Paſſionem ordinatos fuiſſe Sacerdotes, & Euchariſtiæ participes factos: hoc autem fieri non potuiſſet, niſi priùs baptizati fuiſſent Baptiſmo Chriſti. Unde

V. Probatur ſecundò Concluſio. Baptiſmus ex Chriſti lege debet alia ſacramenta præcedere, & ſuo charactere ad cætera ſuſcipienda diſponere: ſicut enim Circumciſio fuit ante omnia antiquæ Legis ſacramenta inſtituta, nec licebat niſi circumciſis agnum paſchalem edere, ac Sacerdotio fungi: ita Baptiſmus debuit ante omnia novæ Legis ſacramenta inſtitui, nec licebit, niſi baptizatis, Euchariſtiam Agno paſchali figuratam ſumere, & Sacerdotio novæ Legis inſigniri. Cum ergo ex dictis, Apoſtoli in nocte Cœnæ fuerint ad Euchariſtiam tunc inſtitutam admiſſi, & Sacerdotio donati; eos jam baptizatos, ac proinde Baptiſmum jam inſtitutum fuiſſe, firmiter credendum eſt.

VI. Sed contra objicies primò. Sacramentum Confirmationis præcedit, & diſponit ad ſacramentum Ordinis; & tamen Chriſtus priùs ordinavit Apoſtolos, & poſtea confirmavit: ordinati enim fuerunt ante ejus mortem in Cœnâ: confirmati autem fuerunt, non ſolùm poſt ejus mortem, ſed etiam poſt aſcenſum ejus in Cœlum, in die Pentecoſtes.

VII. Si reſpondeas, ex S. Th. 3. *p. q.* 72. *a.* 1. *ad* 1. rationabile fuiſſe motivum, ut confirmatio debuerit differri uſque poſt Reſurrectionem, imò & aſcenſum Chriſti: nam *In hoc ſacramento datur plenitudo Spiritu Sancti, quæ non erat danda ante Chriſti reſurrectionem, & aſcenſionem, ſecundùm illud, Jo.* 7. Nondum erat Spiritus datus, quia Jeſus nondum erat glorificatus. Motivum autem differendi Baptiſmum nullum erat. Unde cùm ex aliâ parte naturaliter præcedat alia ſacramenta; ante illa inſtitutum, & Apoſtolis collatum credimus.

VIII. Inſtabis afferendo motivum. Cauſa enim debet præcedere effectum: ſed cauſa Baptiſmi, aliorumque ſacramentorum eſt Paſſio Chriſti, quæ operatur in illo, & maximè in Baptiſmo, de quo dicit Apoſtolus, Rom. 6. *v.* 3. *Quicumque baptizati ſumus in Chriſto Jeſu, in morte ipſius baptizati ſumus;* ergo Paſſio Chriſti debuit præcedere Baptiſmum, ejuſque inſtitutionem, non è contra.

Addo: quòd inſtitutio Baptiſmi colligitur ex mandato Chriſti, à quo efficaciam habet: ſed mandatum baptizandi dedit Chriſtus poſt Paſſionem, & Reſurretionem illis verbis, Matth. ultimo: *Euntes docete &c. Baptizantes &c.* ergo &c.

IX. Reſpondeo cum S. Th. 3. *p. q.* 66. *a.* 2. *ad* 1. conc. præmiſſis, neg. conſequ. Cauſa enim Baptiſmi, & Sacramentorum eſt meritum Paſſionis Chriſti, non ſolùm ut exiſtens, ſed etiam ut figuratum, & fide apprehenſum; quomodo operatum fuit ab initio mundi, & in omnibus veteris Le-

gis

Digitized by Google

gis ſacramentis. Et ſic *Etiam ante Paſſionem Chriſti Baptiſmus habebat efficaciam à Chriſti Paſſione, inquantùm eam præfigurabat: aliter tamen* (nota) *quàm ſacrameta veteris Legis. Nam illa erant figuræ tantùm; Baptiſmus autem ab ipſo Chriſto virtutem habebat juſtificandi; per cujus virtutem ipſa etiam Paſſio ſalutifera fuit* — Ex quibus dici poteſt, quòd inſtitutio Baptiſmi licèt præceſſerit conſummationem Paſſionis Chriſti, non tamen præceſſit inchoationem ejus: Paſſio enim eſtò in morte Crucis conſummata fuerit; ab exordio tamen conceptionis Chriſti, quo humanitatis pœnalitates aſſumſit, fuit inchoata.

Ad id, quod additur, dico, diſtinguendam eſſe Baptiſmi inſtitutionem, & efficaciam ab ejus mandato, & obligatione. Nos enim dicimus, fuiſſe quidem ante Paſſionem inſtitutum; ſed non cæpiſſe obligare, niſi poſt Paſſionem, ut dicemus. Hoc autem ideo (inquit S. Th. citatus *ad* 2.) quia *Homines non debebant multiplicibus figuris arctari per Chriſtum, qui venerat ſuâ veritate figuras impletas auferre. Et ideo ante Paſſionem ſuam Baptiſmum inſtitutum non poſuit ſub præcepto: ſed voluit ad ejus exercitium homines aſſueſieri, & præcipuè in populo Judæorum, apud quem omnia facta figuralia erant, ut dicit Auguſt. contra Fauſtum* (lib. 4. c. 2.) *Poſt Paſſionem verò, & Reſurrectionem non ſolùm Judæis, ſed etiam Gentilibus neceſſitatem Baptiſmi impoſuit, dicens*: Euntes docete omnes Gentes.

X. Sed adhuc replicabis. Tunc non ſolùm præceptus, ſed & primò inſtitutus Baptiſmus credendus eſt, quando primò Chriſtus inſtituit formam Baptiſmi; & Apoſtolos docuit Trinitatis myſterium ſub cujus invocatione conferendus erat Baptiſmus: ſed hoc ſolum fecit poſt Reſurrectionem, *Matth.* 28. cum dixit: *Euntes docete omnes Gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*: quod in Baptiſmo per Apoſtolos ante Paſſionem dato non legitur factum; ergo &c.

Reſpondeo, negan. min: Eſtò enim non legatur, Apoſtolos ante Paſſionem ſub invocatione Trinitatis baptizaſſe; hoc tamen eos feciſſe credendum eſt. Tùm quia: ſi, ut dictum eſt, baptizabant Baptiſmo Chriſti, non alio modo baptizare poterant. Tùm quia: non ignorare debebant, quid in Chriſti Baptiſmo contigerat, ubi tres divinæ perſonæ viſibiliter apparuerant. Falſum proinde eſt, Apoſtolos ante Paſſionem myſterium Trinitatis non fuiſſe edoctos; cùm Chriſtus ſæpe in Evangelio Patris, Filii, & Spiritus Sancti mentionem fecerit; & Petrus, *Matth.* 16. *v.* 16. apertè Chriſtum Filium Dei vivi confeſſus ſit.

XI. Objicies ſecundò. Ex Auguſt. *Tract.* 15. *in Joann.* ſacramenta de latere Chriſti in Cruce fluxerunt; ergo à Paſſione Chriſti ortum habuerunt, non ante.

Reſpondeo primò, quòd ſi hæc conſequentia vim habet, ſequitur, quòd nec Euchariſtia, nec Ordo fuerint ante paſſionem inſtituta: quod tamen falſum eſt.

Reſpondeo ergo ſecundò, omnia ſacramenta è latere Chriſti fluxiſſe. Quædam, quoad ſui initium, ut Confirmationem, Pœnitentiam, Extremam unctionem, & Matrimonium. Quædam verò, quoad ſui perfectionem, ut Baptiſmum, Euchariſtiam, & Ordinem. Baptiſmus enim eſtò initium à morte Chriſti non acceperit, accepit tamen ſuam conſummationem: nam januam Cœli aperire cœpit, quam antea non aperiebat. Euchariſtia habuit rationem Viatici, quod antea non habebat: & Ordo ad Euchariſtiam cæpit ordinari. Vim tamen gratiæ productivam à Chriſto in Jordane baptizato acceperat: Baptiſmus; & Euchariſtia, ac Ordo in ultima Cœnâ. Quod autem dicitur, quòd è latere Chriſti exivit *ſanguis, & aqua*; non indicat, aquam Baptiſmi tunc habuiſſe primò vim ſanctificandi, ſed conſummationem.

§. III.

Digitized by Google

§. III.

Reſolutio Poſterior.

MOdò quærimus de tempore, quo ante Paſſionem inſtitutus fuit Baptiſmus. Unde

XII. Dico ſecundò. Tunc fuit inſtitutus Baptiſmus, quando in Jordane Chriſtus baptizatus fuit. Ita S. Tho. 3. *p. q.* 62. *a.* 2. cujus ratio hæc eſt. Tunc ſacramenta inſtituta videntur, quando primò acceperunt virtutem ſanctificandi; ſacramenta enim ex ſuâ inſtitutione ſanctificandi vim habent: ſed aqua Baptiſmatis primò recepit virtutem ſanctificandi; quando Chriſtus in Jordane baptizatus fuit; ergo &c. Min. prob. Aqua ſanctificatur per præſentiam Trinitatis, cujus nomine Baptiſmus confertur: atqui dum Chriſtus baptizatus fuit, tota Trinitas adfuit; Pater in voce: *Vox de Cœlo facta eſt tu es Filius meus*, Filius aderat in humanitate, & Spiritus Sanctus in ſpecie columbæ, *Matth.* 3. *v.* 17. & *Luca* 3. *v.* 22. ergo &c.

XIII. Id rurſus teſtantur Patres, Ambroſius, l. 2. in Lucam, c. ultimo: *Baptizatus eſt ergo* (inquit) *Dominus, non mundari volens, ſed mundare aquas; ut abluta, per carnem Chriſti, quæ peccatum non cognovit, Baptiſmatis jus haberent.* Unde Catechiſmus Conc. Trident. 2. p. de Bapt. num. 19. *Tunc à Domino hoc ſacramentum inſtitutum eſſe perſpicitur, cùm ipſe à Joanne baptizatus ſanctificandi virtutem aquæ tribuit. Teſtantur enim Gregorius Nazianzenus, & Auguſtinus, eo tempore aquæ vim generandi, in ſpiritualem ſcilicet vitam, datam eſſe. Et alio loco ita ſcriptum reliquit: exquo Chriſtus in aquâ mergitur, ex eo omnia peccata abluit aquâ. Et alibi: baptizatur Dominus non mundari indigens, ſed tactu mundæ carnis aquas mundans, ut vim abluendi habeant. Atque ad eam rem illud maximo argumento eſſe potuit, quòd tunc Sanctiſſima Trinitas, in cujus nomine Baptiſmus conficitur, numen ſuum præſens declaravit: Vox enim Patris audita eſt, Filii perſona aderat, & Spiritus Sanctus in columba ſpecie deſcendit: Cœli aperti ſunt, quò nobis jam per Baptiſmum licet aſcendere.* Quod etiam docuerat S. Th. 3. *p. q.* 35. *a.* 5. quòd baptizato Chriſto aperti ſunt Cœli; ut oſtenderetur, per Baptiſmum Chriſti homini patere aditum ad Cœlum, quod Adæ peccatum præcluſerat.

Immeritò proinde oppoſitum ſentientes dicunt, tunc promiſſum quidem Baptiſmum, ſed non inſtitutum. Si enim Baptiſmus efficaciam accepit ad abluenda peccata, ut diximus; ergo tunc fuit inſtitutus: efficaciam enim habere non potuit antequam eſſet inſtitutus.

XIV. Secundò probatur, excludendo alias opiniones. Si Baptiſmus, eſtò inſtitutus ante Paſſionem, non fuit inſtitutus in Jordane, maximè quia fuit inſtitutus, Joann. 3. quando Chriſtus dixit Nicodemo: *Niſi quis renatus fuerit ex aquâ &c.* vel cùm Apoſtolos ad baptizandum miſit, ſed non primùm. Nam ſicut ex his verbis, Jo. 6. v. 54. *Niſi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus ſanguinem, non habebitis vitam in vobis*, probari non poteſt, tunc Chriſtum inſtituiſſe Euchariſtiam: ita neque ex his aliis: *Niſi quis renatus fuerit ex aquâ &c.* colligi poteſt, Baptiſmum tunc fuiſse inſtitutum; ſed ſolùm futuram Baptiſmi, ſicut & Euchariſtiæ, neceſſitatem fuiſſe indicatam. Non ſecundùm. Nam ex hoc, quòd miſit Diſcipulos ad baptizandum, indicatur quidem, tunc primò Apoſtolis delegatum fuiſſe miniſterium, & exercitium baptizandi; ſed non quòd tunc primò fuerit inſtitutus Baptiſmus; imò potiùs, quòd ſupponeretur jam inſtitutus: aliàs dici poſſet inſtitutus poſt Reſurrectionem, cùm *Matth.* 28. ſolemniter eis tale baptizandi miniſterium delegavit, dicens: *Docete omnes Gentes, baptizantes eos &c.* quod tamen Auctores oppoſiti negant.

XV. Por-

XV. Porro ut Candidatus meus hæc omnia diſtinguere valeat, audiat S. Thomam, in 4. *diſt.* 3. *q.* 1. *a.* 5. *qu.* 2. ſic dicentem: *Multiplex fuit Baptiſmi inſtitutio. Fuit enim primò inſtitutus quantùm ad materium in Baptiſmo Chriſti. Tunc enim vim regenerativam aquis contulit; & aliquo modo fuit forma figurata per præſentiam trium perſonarum in ſigno viſibili: quia Pater apparuit in voce, Filius in carne, Spiritus Sanctus in columbâ. Et ſimiliter fructus Baptiſmi ibi præfiguratus fuit, quia Cœli aperti ſunt ſuper eum. Sed neceſſitas ejus fuit declarata, Jo. 3. ubi dicit:* Niſi quis renatus &c. *Sed uſus fuit inchoatus, quando miſit Diſcipulos ad prædicandum, & baptizandum, ut patet, Matth. 10. ſed efficaciam habuit ex Paſſione Chriſti, quantùm ad ultimum effectum, qui eſt apertio Januæ. Sed divulgatio ejus quantùm ad omnes nationes præcepta, fuit Matth. ultimo, ubi dixit:* Euntes docete omnes Gentes. Quibus benè perpenſis omnis tollitur æquivocatio.

XVI. Sed dices: Chriſtus, dum à Joanne baptizaretur, non inſtituit ſuum Baptiſma. Non in actu exercito; quia tunc neminem baptizavit, ſed potiùs ipſe baptizatus fuit. Neque in actu ſignato; cùm nil ibi præſcripſerit circa Baptiſmnm.

Rurſus: inſtituere ſacramenta eſt actus Legiſlatoris: ſed ibi Chriſtus non geſſit perſonam Legiſlatoris, ſed potiùs pœnitentis; ergo tunc Baptiſmum non inſtituit.

XVII. Reſpondeo ad primum, Chriſtum tunc inſtituiſſe Baptiſmum in actu ſignato, facto nimirùm, eſtò non verbo; deſignando, & conſecrando materiam, & ſtatuendo formam, non expreſſione, ſed præſentià Trinitatis. Utimur enim vocibus in defectum rerum, quas præſentes non habemus: cæterum cùm res ipſæ præſentes ſunt, voces non ſunt neceſſariæ.

Ad ſecundum dico primò, quòd præcipere quidem actus Legiſlatoris eſt, ſed non inſtituere. Secundò dico, quòd Chriſtus in toto ſuæ vitæ decurſu utramque perſonam geſſit; & pœnitentis, quia peccata noſtra ipſe portavit; & Legiſlatoris, quia Legem antiquam abrogavit, & novam condidit. Unde D. Th. 3. p. q. 39. a. 1. ad 2. *Chriſtus* (inquit) *non ſolùm debebat implere ea, quæ erant veteris Legis; ſed etiam ineboare ea quæ ſunt novæ Legis, & ideo non ſolùm voluit circumcidi, ſed etiam baptizari.*

DUBIUM II.

De Tempore, quo Cæpit obligare Baptiſmus.

§. I.

Prior Reſolutio.

I. CIrca tempus, quo cæpit obligare Baptiſmus, diſſentiunt Doctores. Quidam enim, referente S. Bernardo *Epiſt.* 77. (modò *Tract. de Bapt.*) aſſerebant, cæpiſſe obligare Baptiſmum ab eo tempore, quo Chriſtus dixit Nicodemo: *Niſi quis renutus fuerit ex aqua &c.* Scotus, Eſtius, & alii ſentiunt, non cæpiſſe obligare, niſi poſt ſufficientem Evangelii promulgationem; quæ, inquit Scotus, cæpit in die Pentecoſtes. Sotus, Vazquez, & alii volunt, obligare cæpiſſe ſtatim poſt Paſſionem, & Reſurrectionem; cùm nimirum Chriſtus Diſcipulis apparens legem Baptiſmi promulgavit, dicens, Matth. ultimo, *Euntes docete omnes Gentes baptizantes eos &c.* Quod autem nobis magis arrideat ſequentibus exponemus.

II. Dico primò. Baptiſmus non cæpit obligare ante Paſſionem, & Reſurrectionem Chriſti. Ita S. Tho. 3. *p. q.* 62. *a.* 2. ubi poſtquam ſtatuit, Baptiſma, quantùm ad eſſe ſacramenti, fuiſſe inſtitutum in Jordane, addit: *Sed neceſſitas utendi hoc ſacramento indicta fuit hominibus poſt Paſſionem, & Reſurrectionem.* Et probat duplici ratione. Primò. Quia tunc cæpit obligare Bap-

Digitized by Google

tiſmus Chriſti, & nova Lex, quando Lex vetus, & figuralia ſacramenta fuerunt terminata; quibus ſuccedere debebant Baptiſmus, & alia ſacramenta novæ Legis: at hæc ſolùm terminata fuerunt in morte Chriſti. Quare Chriſtus moriens dixit: *Conſummatum eſt*. Et Chriſtus ipſe ante mortem ipſa legalia obſervavit: non enim ſolùm circumcidi voluit, ſed & agnum paſchalem, morti proximus, ex præſcripto Moyſis comedit; & leproſo mundato præcepit, ut oſtenderet ſe Sacerdoti: *Vade, oſtende te Sacerdoti, & offer munus, quod praecepit Moyſes* (Matth. 8. v. 4.) ergo &c.

Secundò. Per Baptiſmum configuratur homo Paſſioni, & Reſurrectioni Chriſti, *Inquantùm moritur peccato, & incipit novam juſtitiæ vitam;* ergo oportuit priùs Chriſtum pati, & reſurgere, quàm hominibus indiceretur neceſſitas ſe conformandi morti, & Reſurrectioni ejus.

III. Dices primò. Judæus audiens doctrinam Chriſti tenebatur illi credere, etiam ante paſſionem, ut ſi non crederet, peccaret; ergo tenebatur Legem Chriſti ſuſcipere; ergo & Baptiſmum, cùm hic ſit fundamentum, & janua ad Chriſti legem introducens.

Reſpondeo, neg. conſ. Eſtò enim Judæus (idem dic de Gentili) dum Chriſtus adhuc mortalis viveret, & prædicabat, teneretur ei credere; quare Scribæ, & Phariſæi Chriſti doctrinam ſpernentes, toties reprehenduntur: non tamen adhuc tenebatur Legem Evangelii ſuſcipere, cùm ad neutrum Chriſtus obligaret: ſed tenebatur ſolùm credere, Chriſtum eſſe Meſſiam, & ad ejus Legem, quam promulgaturus erat, ſe preparare. Unde his, qui ad eum veniebant, imponebat quidem, ut crederent; non tamen ut baptizarentur.

IV. Dices ſecundò. Chriſtus ante Paſſionem dixit: *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non poteſt introire in regnum Dei* (Joan 3.) ergo voluit Baptiſma ſuum obligare ante Paſſionem.

Reſpondeo, neg. conſ. ex D. Tho. loco citato, *ad* 3. Quod enim Chriſtus dixit Nicodemo: *Niſi quis &c. Magis videtur ad futurum reſpicere, quàm ad præſens tempus*. Sicut cum, *Joann. 6.* dixit: *Niſi manducaveritis carnem Filii hominis &c. non habebitis vitam in vobis*, ut ſupra expendimus. Ratio autem eſſe poteſt. Quia tunc erat colloquium privatum Chriſti cum Nicodemo: præceptum autem Baptiſmi non debuit dari in colloquio privato, ſed in publico.

V. Ex dictis infero: obligationem Baptiſmi nec cæpiſſe in triduo mortis Chriſti, ante ejus Reſurrectionem. Tùm quia: Chriſtus ſolùm poſt Reſurrectionem Baptiſmum publicè promulgavit. Tùm quia: Baptiſmus eſt figura non ſolùm mortis, ſed & Reſurrectionis Chriſti, ut docet S. Thom. citatus. — Nec obſtat, quòd Chriſtus moriens dixerit: *Conſummatum eſt*. Unde S. Th. 1. 2. *qu.* 103. *a.* 3. *ad* 1. dicit; quòd *Tunc totaliter debuerunt ceſſare Legalia, quaſi jam veritate eorum confirmatâ* — Nam hoc non debet ſic ſumi, quaſi Lex vetus totaliter ceſſaverit in morte Chriſti, ut ſejuncta à Reſurrectione; ſed ut cum ea conjunctâ, tanquam cum ea integrante unum motum noſtræ redemtionis; qui à morte incipit, ut à termino à quo, & in Reſurrectione, ut in termino ad quem conſummatur; dicente Paulo, 1. Corinth. 15. v. 17. *Quod ſi Chriſtus non reſurrexit, inanis eſt fides veſtra, adhuc enim eſtis in peccatis veſtris*.

VI. Neque dicas. In morte Chriſti tranſlatum eſt Sacerdotium ab Aaron ad Chriſtum: Chriſtus enim in arâ Crucis ſeipſum offerens, Hoſtia fuit, & Sacerdos, ut ait Apoſtolus, *Hebr.* 9. & in morte ejus verbum templi in duas partes ſciſſum eſt: ſed *Tranſlato Sacerdotio, neceſſe eſt, ut & Legis tranſlatio fiat* (Hebr. 7. v. 12.) non enim poteſt Lex ſinè Sacerdotio manere; ergo &c.

Reſpon-

Digitized by Google

Reſpondeo, neg. maj. Prinſquam enim Sacerdotium Aaron transferretur, & aboliretur, debuit Sacerdotium Chriſti eſſe completum, & in perfectione, ac indefectibilitate conſtitutum; quod non habuit uſque ad ejus Reſurrectionem, in qua Chriſtus aſſumſit vitam indefectibilem, & immortalem. Tunc enim ſolùm impleta eſt Davidis prophetia, Pſal. 109. v. 4. *Tu es Sacerdos in æternum, ſecundùm ordinem Melchiſedech*. De qua Paulus, *Hebr.* 5. *v.* 6. Unde illa oblatio in ara crucis nonniſi ut conjuncta Reſurrectioni plenè evacuavit antiquum Sacerdotium. Unde addit Paulus, v. 9. *Et conſummatus factus eſt omnibus obtemperantibus ſibi cauſa ſalutis æternæ*. Super quæ S. Tho. Lect. 2. *Conſummatus* (inquit) *quia poſt Paſſionem habuit impaſſibilitatem. Et ideo quia ſecundùm hoc ex toto perfectus eſt, convenit ſibi alios perficere*. Neque hìc contradicere intendimus iis, quæ in *Tract. de Legibus q.* 4. *dub.* 6. §. 3. diximus, in Chriſti morte ceſſaſſe Legem moſaicam; ſed ſolùm intendimus, conſummatè ceſſaſſe in Chriſti morte, ut cum ejus Reſurrectione conjunctâ.

§. II.

Poſterior Reſolutio.

VII. DIco ſecundò. Probabilius cenſeo, Baptiſmi obligationem cæpiſſe ſtatim poſt Chriſti Reſurrectionem; nimirum cùm Chriſtus, *Matth. ult. v.* 18. & 19. dixit: *Data eſt mihi omnis poteſtas in Cælo, & in terra. Euntes ergo docete omnes Gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritu Sancti: docentes eos ſervare omnia, quæcumque mandavi vobis*. Ideoque ab illo puncto cæpiſſe obligare Legem Baptiſmi, modo tamen infra explicando.

Probatur. Nam, ex nuper dictis, in Chriſti Reſurrectione Lex antiqua fuit penitùs extincta, & Sacerdotium vetus trànſlatum in novum; ergo Lex nova cæpit obligare; deſitio enim Legis antiquæ fuit inchoatio novæ, *& translato Sacerdotio, neceſſe eſt, ut Legis tranſlatio fiat*, ut S. Paulus ſupra citatus, ait, *Heb.* 7. *v.* 12. Hinc Hieronymus, & Auguſtinus in magna illa controverſia, quæ diù inter illos exarſit, circa obſervantiam Legalium, licèt diſſentirent in quæſtione: an eſſent poſt Reſurrectionem mortifera; conveniebant tamen in hoc, quòd erant penitùs extincta, & mortua. De quo videnda ſunt quæ diximus, *Tom.* 2. *in* 1. 2. *Tract. de Legibus*, *Qu.* 4. *Dub.* 7.

VIII. Reſpondent Contrarii, quòd eſtò à die Reſurrectionis Lex vetus fuerit evacuata; nondum tamen Baptiſmus fuit in præcepto, niſi uſque ad ſufficientem Evangelii promulgationem: quo medio tempore totus mundus redactus fuit ad ſtatum Legis naturæ; & remedia ſalutis, quæ in eo ſtatu erant, ſuam utilitatem non amiſerunt: non enim erant umbræ futurorum, ſicut Moſaica, ſed quaſi connaturalia, & media per ſe talia ad ſalutem.

IX. Sed contra. Nam ſi extincta Lege moſaicâ, non ſtatim cæpiſſet Lex evangelica; Chriſtus veniſſet legem moſaicam ſolvere, non adimplere; quia Legem implere, eſt Legem figurativam in figuratam convertere: atqui Chriſtus proteſtatur, Matth. 5. v. 17. *Nolite putare quoniam veni ſolvere legem, aut prophetas: non veni ſolvere, ſed adimplere*; ergo &c. Quemadmodum igitur in naturalibus unius corruptio eſt alterius generatio: ita Legis antiquæ abolitio fuit Legis novæ productio, nec illa deſiit obligare, niſi per obligationem iſtius. Hinc S. Leo, *Serm.* 7. *de Paſſione*, ait: *Ut ergo umbræ cederent corpori, & ceſſarent imagines ſub præſentia veritatis; antiqua obſervantia novo excluditur ſacramento, hoſtia in hoſtiam tranſit, ſanguine ſanguis aufertur, & legalis feſtivitas dum mutatur, impletur.*

X. Secundò prob. Concluſio ſic: Si Baptiſmus non cæpiſſet obligare ſtatim poſt Reſurrectionem, hoc ideo

fuiſſet, quia Lex poſitiva non obligat, niſi poſtquam venit in notitiam ſubditorum: ſed hoc eſt falſum: licèt enim excuſentur ab ejus tranſgreſſione, qui eam invincibiliter ignorant; tamen tunc per ſe obligare incipit, cum publico edicto à Principe in aulâ ſuâ ſtatuitur, & promulgatur, ut diximus *Tom.* 2. *in* 1. 2. *Tract. de Leg. qu.* 6. *Dub.* 4. §. 1. & *qu.* 1. *Dub.* 3. §. 3. Imò ſi Lex neminem obligaret, quouſque in ejus notitiam deveniret; impropriè diceretur, ignorantiam legis excuſare à tranſgreſſione: quia excuſatio non eſt, niſi ab eo, ad quod homo obligatur. Cùm ergo ſtatim poſt Reſurrectionem Chriſtus apparens Diſcipulis Legem Baptiſmi publicè promulgaverit, dicens: *Euntes docete omnes Gentes baptizantes eos &c.* ex tunc Baptiſmus cæpit eſſe in præcepto; licèt daretur locus ignorantiæ invincibili excuſanti eos, qui de Evangelio non audierant, uſque ad ſufficientem Evangelii promulgationem.

XI. Sed argues primò. Præceptum Baptiſmi non potuit obligare ante ſufficientem ſui promulgationem. Ut enim docet S. Th. 1. 2. *q.* 90. a. 4. *Ad hoc, quòd lex virtutem obligandi obtineat, quod eſt proprium legis; oportet quòd applicetur hominibus, qui ſecundùm eam regulari debent: talis autem applicatio fit per hoc, quòd in notitiam eorum deducitur ex ipſa promulgatione:* Sed hæc non fuit facta ante Pentecoſtem; ergo ante non obligavit. Min. prob. Tùm quia: Apoſtoli non propoſuerunt publicè Legem Evangelii, niſi in die Pentecoſtes. Tùm quia: ut docet S. Leo, *Serm.* 1. *de Pentecoſte*, promulgatio Legis Moyſis figura fuit promulgationis Legis evangelicæ: ſed lex Moyſis promulgata fuit non priùs, quàm die quinquageſimo à Paſchate Judæorum; ergo & Lex evangelica non priùs debuit promulgari, quàm die Pentecoſtes, quæ eſt quinquageſima à die Paſchatis.

XII. Reſpondeo, diſt. maj. Ante ſui promulgationem ſufficientem ad rationem legis, con. maj. Sufficientem ad tollendam ignorantiam invincibilem ejus, & redendum inexcuſabilem ab ejus tranſgreſſione, neg. maj. & diſt. min. Non fuit facta ſufficienter ad tollendam ejus ignorantiam &c. con. min. Sufficientem ad obligationem, & rationem legis, nego min. Ut enim dixi, citato *Tract. de Legibus q.* 1. *Dub.* 3. §. 3. *num.* 20. & *q.* 6. *Dub.* 4. §. 1. *num.* 5. ut lex ex ſe incipiat obligare, ſat eſt, ut publicetur in ſupremâ civitate Regni, vel coram ſupremo corpore politico: & licèt factâ hac publicatione non peccent ii, quibus nondum innotuit; hoc non eſt ex defectu legis, ſed ex defectu notitiæ: ignorantia enim eos excuſat à peccato. Sic Leges pontificiæ, ex quo Romæ ſunt publicatæ, cenſentur vim obligativam acquiſiviſſe. Cùm ergo Chriſtus ſupremus Eccleſiæ Princeps Legem Baptiſmi coram Apoſtolis, qui erant ſupremum Eccleſiæ corpus politicum, præceperit, ac promulgarit, dum dixit: *Data eſt mihi omnis poteſtas &c. Euntes ergo docete omnes Gentes, baptizantes eos &c.* probabilius credo, ab eo tempore Baptiſmum cæpiſſe habere vim Legis obligantis; quamvis illi, ad quorum notitiam nondum devenerat, ratione ignorantiæ, quæ in illis erat invincibilis, excuſarentur. Quæ ignorantia ſublata poſtea fuit, magnâ ex parte, in die Pentecoſtes, quo Baptiſmus & Lex evangelica fuit omnibus Gentibus, quæ tunc in Jeruſalem convenerant, promulgata.

Hinc ad primam min. prob. reſpondeo, ſolùm evincere, non fuiſſe Baptiſmum ante diem Pentecoſtem promulgatum, promulgatione ſufficiente ad tollendam ignorantiam invincibilem; non verò promulgatione ſufficiente ad rationem legis obligantis. Unde S. Auguſt. Tract. 7. in Joan. *Audiſtis* (inquit) *quomodo à Sion prodiit Lex, & verbum Domini ab Jeruſalem. Ibi enim audierunt Diſcipuli. Ite baptizate Gentes in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.*

Ad

Digitized by Google

Ad ſecundam etiam dico, Legem Moyſis tunc cæpiſſe habere vim legis, quando à Deo fuit tradita Moyſi in Monte Sina. Cùm verò à Moyſe fuit annuntiata populo; illa non fuit promulgatio neceſſaria ad rationem Legis, ſed ſolùm declaratio; ne homines ab ejus obſervantia, poſſent ignorantiâ excuſari.

XIII. Argues ſecundò. Si ſtatim poſt Chriſti Reſurrectionem, & ante pubblicationem ejus populo cæpit Lex evangelica obligare; Judæi ipſam ignorantes caruerunt remedio originalis peccati pro ſuis parvulis: quandoquidem Circumciſio ab eo puncto, quo Baptiſmus, & Lex evangelica cæpit obligare, amiſit totam vim emundandi ab originali: at hoc divinam bonitatem non decebat; ergo &c.

XIV. Huic inſtantiæ reſpondere tenentur, puto, etiam Contrarii. Nam & ipſis dicunt, ni fallor, & ſaltem dicere tenentur, Circumciſionem in morte, & Reſurrectione Chriſti inutilem evaſiſſe; ergo toto illo tempore, à Reſurrectione Chriſti ad Pentecoſtem, caruerunt remedio originalis pro parvulis ſuis. Idem dicere debebunt poſt diem Pentecoſtes de Judæis, & Gentilibus Jeroſolymis non exiſtentibus; ad quos non ſtatim pervenire poterat notitia Legis evangelicæ.

Reſpondeo, vel concedendo, toto illo tempore à Chriſti Reſurrectione ad Pentecoſtem, ſive ad Evangelium promulgatum, pueros Hebræorum, & Gentilium caruiſſe remedio pro peccato originali; non quia tunc non eſſet, ſed quia ab eis ignorabatur: ſicut modò pueri, qui naſcuntur ex infidelibus, ad quos notitia Evangelii non pervenit, tali remedio carent.

Vel tempore illo intermedio, ex miſericordiâ Dei, profuiſſe parvulis Circumciſionem. Decuit enim, ut toto illo tempore, quo divina bonitas ſuſtinuit Legem moſaicam, non auferret, ſaltem pro parvulis tunc morientibus, ejus utilitatem; eo modo, quo, ut ſupra vidimus, Contrarii volunt, pro eo tempore valuiſſe pro parvulis remedium Legis naturæ.

XV. Argues tertiò. Obſervantia quorumdam Legalium fuit, *Act. 15. v. 28.* ab Apoſtolis præcepta: *Viſum eſt enim Spiritui Sancto, & nobis, nihil ultra imponere vobis oneris, quàm hæc neceſſaria, ut abſtineatis vos ab immolatis ſimulacrorum, & ſanguine, & ſuffocato:* At ſi Legalia per Chriſti mortem fuiſſent penitus extincta, non potuiſſent ea Apoſtoli præcipere; ergo &c.

XVI. Reſpondeo, quòd ſi hoc evincit, probat, quòd nec etiam poſt publicationem Evangelii Legalia fuerint extincta: Decretum enim illud fuit ab Apoſtolis editum in primo Concilio Hieroſolymitano; quod certè conditum fuit multò poſt promulgationem Evangelii factam in die Pentecoſtes.

Dico ergo cum S. Th. 1. 2. q. 103. *a. 4. ad 3.* ubi rejectis aliis reſponſionibus: *Iſta* (inquit) *ſunt probibita, non ad obſervandum cæremonias Legis; ſed ad hoc, quòd poſſet coaleſcere unio Gentilium, & Judæorum ſimul habitantium. Judæis enim, propter antiquam conſuetudinem, ſanguis, & ſuffocatum erant abominabilia: comeſtio autem immolatorum ſimulacris poterat in Judæis generare circa Gentiles ſuſpicionem reditus ad Idololatriam. Et ideo iſta fuerunt probibita pro tempore illo, in quo de novo oportebat convenire in unum Gentiles, & Judæos. Procedente autem tempore, ceſſante cauſâ ceſſavit & effectus &c.* De abrogatione Legalium fusè locuti ſumus, citato *Tract. de Legibus, Qu. 4. Dub. 7.* quò Studioſum remittimus.

QUÆSTIO IV.

De Miniſtro Baptiſmi.

Poſt examinatam inſtitutionem Baptiſmi, ad ejus miniſterium gradum facimus. Hic examinabimus, quinam poſſit eſſet Baptiſmi Miniſter: An ſolus Sacerdos, an etiam Diaco-

Diaconus, an laicus, ſive maſculus, ſive mulier: An Hæreticus, an etiam Infidelis non baptizatus: An idem à ſe ipſo; & alia, quæ ad miniſterium pertinent.

DUBIUM I.

An Miniſter Baptiſmi ſit ſolus Epiſcopus, an etiam Presbyter, vel Diaconus?

§. I.

De Epiſcopo, & Presbytero.

I. Miniſter Baptiſmi duplex eſſe poteſt. Unus ordinarius, & ſolemnitatis; qui nimirùm in conventu Eccleſiæ ſolemni ritu baptizat: alter extraordinarius, & neceſſitatis; qui nimirùm urgente neceſſitate in quocumque loco baptizat.

II. Dico ergo primò. Miniſter ordinarius, & ſolemnitatis Baptiſmi primò eſt Epiſcopus. Probatur ex antiquâ Eccleſiæ praxi, cujus teſtes ſunt Tertullianus, *l. de Bapt. c.* 17. ubi de dando Baptiſmo loquens, ait: ***Dandi quidem habet jus ſummus Sacerdos, qui eſt Epiſcopus.*** S. Hilarius *in Pſ.* 67. vocans munus baptizandi officium Sacerdotale, & Apoſtolicum. Theodoretus, *l.* 2. *Hiſt. Eccleſ. c.* 24. refert, Conſtantinum Magnum miſiſſe veſtem auream ad Macarium Hieroſolymæ Epiſcopum, quâ indutus ſolemniter baptizaret. Solebant enim Epiſcopi quondam conferre Baptiſmum diebus feſtivis, maxime in vigiliâ Paſchatis, & Pentecoſtes, de quo more ſcribit Hincmarus. *Opuſc.* 5.

Ratio etiam id ſuadet. Nam Epiſcopi ſunt ex officio ſuo diſpenſatores Myſteriorum Dei; & habent poteſtatem expeditam, & completam ſuper corpus Chriſti myſticum. Ideoque Chriſtus, *Matth. ultimo* Apoſtolis, qui Epiſcopi erant, munus docendi, & baptizandi injunxit: *Euntes ergo docete omnes Gentes, baptizantes eos &c.*

III. Dico ſecundò. Non ſolus Epiſcopus, ſed etiam Presbyter eſt Miniſter ordinarius, & ſolemnitatis Baptiſmi. Ita Concilium Florent. in Decreto Eugenii, ubi agens Pontifex de Miniſtro Baptiſmi, ait: *Miniſter hujus ſacramenti eſt Sacerdos, cui ex officio competit baptizare.* Probatur etiam ratione S. Tho. 3. *p. q.* 67. *a.* 2. ſub hâc formâ. Sacerdotes ad hoc conſecrantur, ut ſacramentum corporis Chriſti conficiant, quod eſt ſacramentum Eccleſiaſticæ unitatis, ſecundùm illud Apoſtoli, 1. Cor. 10. v. 17. *Unus panis, & unum corpus multi ſumus omnes, qui de uno pane, & de uno calice participamus:* ſed per Baptiſmum aliquis fit particeps Eccleſiaſticæ unitatis, & accipit jus ad menſam Domini accedendi; ergo *Sicut ad Sacerdotem pertinet conſecrare Euchariſtiam (ad quod principaliter Sacerdotium ordinatur) ita ad proprium officium Sacerdotis pertinet baptizare: ejuſdem enim videtur eſſe operari totum, & partem in toto diſponere.*

IV. Sed dices primò. Sub eodem præcepto injungitur, *Matth. ultimo*, officium docendi, & baptizandi; ſed docere ex officio pertinet ad ſolum Epiſcopum; ergo & baptizare pertinet tantùm ad officium Epiſcopi.

Reſpondet S. Tho. citatus, ad 1. *Quod utrumque officium, ſcilicet, docendi, & prædicandi, Dominus Apoſtolis injunxit; quorum vices gerunt Epiſcopi: aliter tamen, & aliter. Nam officium docendi commiſit eis Chriſtus, ut ipſi per ſe illud exercerent, tanquam principaliſſimum: unde & ipſi Apoſtoli dixerunt, Act.* 6. Non eſt æquum nos relinquere verbum Dei, & miniſtrare menſis. *Officium autem baptizandi commiſit Apoſtolis, ut per alios exercendum. Unde & Apoſtolus dicit,* 1. *Cor.* 1. Non miſit me Chriſtus baptizare, ſed evangelizare: *Et hoc ideo, quia in baptizando nihil operatur meritum, & ſapientia Miniſtri, ſicut in docendo, ut patet ex ſupradictis* (q. 64. a. 5. 6. & 9.) *in cujus etiam ſignum*

et

nec ipſe Dominus baptizavit, ſed Diſcipuli ejus, ut dicitur, Joan. 4. Nec tamen per hoc excluditur, quin Epiſcopi poſſint baptizare: quia quod poteſt poteſtas inferior, poteſt & ſuperior. Unde & Apoſtolus ibidem (1. Cor. 1. v. 14.) *dicit, ſe quoſdam baptizaſſe.*

V. Dices ſecundò. Per Baptiſmum annumeretur aliquis populo Chriſtiano, quod videtur ad officium ſolius Principis pertinere: ſed Principatum in Eccleſiâ tenent Epiſcopi; ergo videtur, quòd baptizare pertineat ſolum ad officium Epiſcopi.

Reſpondet S. Tho. *ad* 2. ibidem. *Quòd in qualibet Republica, ea, quæ ſunt minora, pertinent ad minores; majora verò majoribus reſervantur, ſecundùm illud, Exodi* 18. Quidquid majus fuerit, referant ad te, & ipſi tantummodo minora judicent. *Et ideo ad minores civitatis Principes pertinet diſponere de infimo populo; ad ſummos autem Principes pertinet diſponere ea, quæ pertinent ad majores civitatis. Per Baptiſmum autem non adipiſcitur aliquis, niſi infimum gradum in populo Chriſtiano: & ideo baptizare pertinet ad minores Principes Eccleſiæ, ideſt, ad Presbyteros, qui tenent locum ſeptuaginta duorum Diſcipulorum Chriſti, ut dicit Gloſſa, Lucæ* 10.

VI. Si dicas. Conſecrare Baſilicas, ungere Altaria, Chriſma conficere, ſolius Epiſcopi officium eſt: ſed his major eſt Baptiſmus, quo homines conſecrantur Deo; ergo ad Epiſcopum magis, quàm ad minorem Preſbyterum videtur pertinere.

Reſpondeo cum S. Thom. ibidem, *ad* 3. quòd ſacramentum Baptiſmi potiſſimum quidem eſt neceſſitate: *Sed quantùm ad perfectionem ſunt quædam alia potiora, quæ Epiſcopis reſervantur.*

VII. Adverto tamen: quòd licèt Presbyteri ex vi ſuæ ordinationis poteſtatem habeant ſolemniter baptizandi, ideoque ſint miniſtri ordinarii; hoc tamen munus exercere non poſſunt licitè, niſi cum ſubordinatione, & dependentiâ ab Epiſcopo, ejuſque deputatione. Eo enim proportionali ſenſu, quo quilibet Sacerdos, ex vi ſuæ ordinationis, ex officio poteſt abſolvere à peccatis, poteſt etiam ex officio baptizare: ſed ſicut quilibet Sacerdos non poteſt quemcumque, & à quibuſcumque peccatis abſolvere, niſi vel à Pontifice, vel ab Epiſcopo ad id exponatur: ita nec poteſt quilibet Sacerdos quemlibet ſolemniter, & ex officio baptizare; ſic ut ſupra quoſcumque, in quibuslibet Diœceſibus, vel Parœciis poſſit id muneris ex officio exercere: ſed, ut id poſſit, vel ubique, vel in certis locis, ex deſignatione Superioris pendet. Ratio eſt. Quia per Baptiſmum fideles introducuntur in Eccleſiam, & conſtituuntur in hâc, vel illâ Diœceſi, vel Parœciâ; ideoque ad Paſtores Eccleſiæ ſpectat diſponere, quinam Sacerdotes debeant baptizando in Eccleſiam inducere; eoſque in hâc, vel illâ Diœceſi, aut Parochiâ conſtituere. Quapropter Eccleſia ſtatuit, ut hoc officium regulariter à ſolis Parochis exerceatur. Eſt tamen differentia inter facultatem abſolvendi, & baptizandi: quòd Sacerdos non deputatus ad abſolvendum, invalidè abſolvit; Sacerdos tamen non deputatus ad baptizandum ſolemniter, baptizans, baptizat quidem illicitè, ſed tamen validè.

§. II.

De Diacono.

VIII. Dico tertiò. Diaconus, vel alius, Sacerdote inferior, non poteſt eſſe ordinarius Baptiſmi Miniſter. Ita S. Tho. 3. *p. q.* 67. *a.* 1. his verbis: *Sicut Cœleſtium Ordinum proprietates, & eorum officia ex eorum nominibus accipiuntur, ut Dionyſius dicit, cap. 7. Cœleſt. Hierarch. ita etiam ex nominibus Eccleſiaſticorum Ordinum accipi poteſt, quid ad unumquemque pertineat Ordinem. Dicuntur autem Diaconi quaſi Miniſtri: quia videlicet ad Diaconos non pertinet aliquod ſacra-*

menta-

mentum principaliter, & quaſi ex proprio officio præbere; ſed adhibere miniſterium aliis Majoribus in ſacramentorum exhibitione. Et ſic ad Diaconum non pertinet, quaſi ex proprio officio, tradere ſacramentum Baptiſmi; ſed in collatione hujus ſacramenti, & aliorum aſſiſtere, & miniſtrare Majoribus (Epiſcopo ſcilicet, & Presbytero) Ex quo colligitur multò minus Subdiaconos, & alios in inferioribus Ordinibus conſtitutos poſſe eſſe Miniſtros ordinarios Baptiſmi.

IX. Sed dices. Chriſtus ſimul injunxit officium prædicandi Evangelium, & baptizandi: ſed Diaconi officium eſt evangelizare, & Evangelium prædicare; ergo & baptizare.

Reſpondeo, neg. min. cum S. Th. citato, *ad* 1. Ad Diaconum enim pertinet quidem recitare Evangelium in Eccleſiâ, & prædicare ipſum per modum Catechizantis: ſed docere, & exponere Evangelium, quod eſt perficere, propriè officium Epiſcopi eſt.

X. Dico quartò. Diaconus ex commiſſione poteſt ſolemniter baptizare. Id enim legitur in Scripturâ, *Act.* 8. de Philippo Diacono, qui cum Samaritanis prædicaſſet Chriſtum, dicitur, v. 12. *Cùm verò credidiſſent Philippo evangelizanti de Regno Dei, in nomine Jeſu Chriſti baptizabantur viri, ac mulieres*. Et *v.* 38. Idem Philippus baptizavit Eunuchum Reginæ Candacis. Hanc fuiſſe ſui temporis praxim Tertullianus teſtatur, *lib. de Baptiſmo, cap.* 17. ubi poſt Presbyteros in miniſterio Baptiſmi ponit Diaconos: *Non tamen* (inquit) *ſine Epiſcopi auctoritate.*

XI. Sed inquies: Sicut Diaconus non poteſt ſolemniter baptizare ſinè Epiſcopi licentiâ, ita neque Presbyter, ut diximus; ergo vel uterque baptizat ex commiſſione, vel ſi Preſbyter baptizat ex officio, cur non Diaconus?

Reſpondeo, Presbyterum jure ordinario, & ex vi ſui ordinis habere officium baptizandi: ſicut enim ex vi Ordinis habet actionem ſupra Corpus Chriſti verum; ita habet ex vi ejuſdem poteſtatem ſupra Corpus Chriſti myſticum: in exercitio tamen hujus poteſtatis, ut ordo in Eccleſia ſervetur, ab Epiſcopo dependet. At Diaconus, ex vi ſui Ordinis, nullius ſacramenti conficiendi poteſtatem habet; ſed ſolùm Sacerdoti illa conficienti miniſtrandi: ideoque ſi aliquando baptizat, non ex officio, ſed ex commiſſione id facit. Unde Gelaſius 1. 93. diſt. c. *Diaconos*, relatus à S. Th. præfato *a.* 1. ait: *Abſque Epiſcopo, vel Presbytero* (Diaconi) *baptyzare non audeant; niſi prædictis Ordinibus fortaſſe longiùs conſtitutis, neceſſitas extrema compellat*. Et hoc modo, abſentibus Apoſtolis, Philippus Diaconus evangelizabat, & baptizabat. Et ut ait S. Th. citatus, *ad* 3. in abſentiâ Majorum, B. Laurentius baptizavit.

XII. Noto tamen: quòd licèt Diaconus ordinaria poteſtate baptizandi careat; cùm tamen ex vi ſui Ordinis propè accedat ad Presbyterum, inchoatam quandam poteſtatem habet, ut in abſentiâ illius, nedum in caſu neceſſitatis extremæ (in qua eam habet quivis Diacono inferior, etiam laicus) ſed etiam gravis, baptizare; & nedum privatè, ſed etiam ſolemniter in Eccleſia, & patet ex gloſſa ſuper dictum cap. *Diaconos*. Ubi dicitur, Diaconum à Præsbytero juſtam ob cauſam juſſum, in Eccleſia, adeoque ſolemniter baptizare poſſe, etiam in præſentiâ ipſius Præsbyteri. Juſta autem, & gravis cauſa cenſetur, ſi verbi gratia Parochus ægrotet, & non ſit alius Sacerdos, cui poſſit committi: ſi multi ſint, qui Baptiſmo indigent, & Parochus non poteſt omnibus ſufficere: (Quod probabile eſt, fuiſſe factum, cùm ad prædicationem Petri uno die tria, alioquinquè hominum millia baptizati ſunt) & hoc maximè ſi abſque aliquo notabili incommodo Baptiſmus differri non poſſit.

XIII. Quæri ſolet: Utrum aliquando ſoli Epiſcopi Baptiſmum adminiſtrarint.

Reſpon-

Reſpondendum videtur affirmativè. Prioribus enim Eccleſiæ ſæculis, quibus ſolemnis Baptiſmus ad longum tempus (niſi urgeret vitæ periculum) differebatur; ſolebat Epiſcopus diebus ſolemnibus, maximè in Sabbato Paſchatis, & Pentecoſtes, Baptiſma conferre. Unde Dionyſius, *lib. de Eccl. Hierarch. c. 2.* ritum Baptiſmi deſcribens dicit, ab Epiſcopo aſſiſtentibus ei Presbyteris, hoc ſacramentum miniſtrari. Huc ſpectant verba Tertulliani, *l. de Bapt. c. 17.* citati, dicentis: *Dandi quidem* (Baptiſmi) *habet jus ſummus Sacerdos, qui eſt Epiſcopus, Deinde Presbyteri, & Diaconi; non tamen ſinè Epiſcopi auctoritate, propter Eccleſiæ honorem*. Et S. Paulini in S. Ambroſii vitâ ſcribentis: *In rebus etiam divinis implendis fortiſſimus labor; in tantum, ut quod implere ſolitus erat circa baptizandos, quinque poſtea Epiſcopi, à tempore, quo deceſſit, vix implerent*. Unde Catechiſmus Concil. Tridentini, *p. 2. de Sac. Bapt. n. 23.* ait: *Quòd ſi aliquando Patres Sacerdotibus ſinè Epiſcopi veniâ baptizandi jus permiſſum non eſſe dixerint; id de eo Baptiſmo, qui certis anni diebus ſolemni cæremoniâ adminiſtrari conſueverat, intelligendum videtur*. Quamquam dubitari poſſet, an hic ſolemnis Baptiſmus, qui à ſolo Epiſcopo miniſtrabatur, eſſet ſubſtantia Baptiſmi; an verò ſolemnitas quædam, quæ circa baptizatos aquâ ab Epiſcopo celebrabatur; aut ſacramentum Confirmationis, quod olim conjunctim cum Baptiſmo conferebatur. Ait enim S. Hieronymus adverſus Luciferianos: *Non quidem abnuo, hanc eſſe Eccleſiæ conſuetudinem; ut ad eos, qui longè in minoribus urbibus per Presbyteros, & Diaconos baptizati ſunt, Epiſcopus ad invocationem S. Spiritus manum impoſiturus excurrat*. Hoc tamen dicit factitatum, *Ad honorem potiùs Sacerdotii, quàm ad legem neceſſitatis*. Ut ut tamen ſit, poſt quintum ſeculum, cùm maximè mos invaluerit, pueros ſtatim natos, etiam non imminente vitæ periculo baptizandi; cæperunt Presbyteri, etiam in Epiſcopalibus urbibus baptizare; & ſenſim obtinuit, ut ſoli, præſertim Parochi, baptizarent, reſervatâ Epiſcopis Confirmatione.

DUBIUM II.

An Miniſter Baptiſmi poſſit eſſe Laicus?

§. I.

Reſolutio Dubii.

I. Laicum non eſſe Miniſtrum Baptiſmi ex officio, & ſolemnitatis, exploratum eſt. Dubium ſolùm eſt: an ſit ſaltem miniſter neceſſitatis; & an ſolus maſculus, an verò etiam mulier. Mulierem enim præcipuè excludit Calvinus, *l. 4. Inſt. c. 15. §. 20. & 21.* contra quem egi in *Vera Eccleſia, Tom. 1. c. 15. §. 9.*

II. Dico ergo. Laicus in caſu neceſſitatis non ſolùm validè, ſed etiam licitè poteſt ſacramentum Baptiſmi miniſtrare: ſive maſculus, ſive fœmina ſit. Aſſertio hæc quoad ſingulas partes probanda eſt.

Quòd enim à laicis collatus validus ſit Baptiſmus, conſtare videtur. Nam ſi, ut infra dicetur, ratum eſt Baptiſma ab hæreticis, imò & infidelibus datum; à fortiori ratus erit à laicis catholicis datus. Quare, à Chriſto ad hæc uſque tempora, de Baptiſmo ita collato nemo dubitavit. Datus à non baptizato nonnullis quidem Patribus, inter quos Auguſtinus, incertus viſus eſt: datum ab hæreticis veteres quidem Patres aliqui improbarunt: ſed an valeat à laicis catholicis collatus, nemo dubitavit unquam. Imò id ex preſsè Tertullianus affirmat, *l. de Baptiſmo c. 17.* his verbis: *Dandi quidem habet jus ſummus Sacerdos, qui eſt Epiſcopus, dehinc Presbyteri, & Diaconi.... Alioquin etiam laicis jus eſt. Quod enim ex æquo accipitur, ex æquo dari poteſt.... Proinde & Bapti-*

ſmus aquâ Dei cenſus ab omnibus exerceri poteſt. Meritò igitur Conc. Lateran. 4. *c. Firmiter*, ſtatuit, Baptiſma à quocumque ritè collatum, valere ad ſalutem, & Eugenius IV. *in Decreto ad Armenos*, loquens de Miniſtro Baptiſmatis, ait: *In caſu autem neceſſitatis, non ſolùm Sacerdos, vel Diaconus; ſed etiam laicus & mulier, imò etiam paganus, & hæreticus, baptizare poteſt; dummodo formam ſervet Eccleſiæ, & facere intendat, quod facit Eccleſia.*

Ratio autem S. Th. 3. *p. q. 67. a. 3.* eſt: *Ad miſericordiam ejus, qui vult omnes homines ſalvos fieri, pertinet, ut remedium inveniat. Inter omnia autem ſacramenta maxime neceſſitatis eſt Baptiſmus, qui eſt regeneratio hominis in vitam ſpiritualem. Quia pueris aliter ſubvenire non poteſt; & adulti non poſſunt aliter, quàm per Baptiſmum, plenam remiſſionem conſequi, & quantùm ad culpam, & quantùm ad pœnam. Et ideo, ut homo circa remedium tàm neceſſarium defectum pati non poſſit, inſtitutum eſt; ut & materia Baptiſmi ſit communis, ſcilicet, aqua, quæ à quolibet de facili haberi poteſt, & Miniſter Baptiſmi etiam ſit quicumque non ordinatus: ne propter defectum Baptiſmi homo ſalutis ſuæ diſpendium patiatur.* Quæ S. Thomæ verba compendio referens Catechiſmus Conc. Trident. *p. 2. de Bapt. n. 24.* ait: *Nam cùm hoc ſacramentum neceſſariò ab omnibus percipiendum ſit: quemadmodum aquam ejus materiam* (Chriſtus) *inſtituit, quâ nihil magis commune eſſe poteſt; ſic etiam neminem ab ejus adminiſtratione excludi voluit. Quamvis, ut dictum eſt, non omnibus liceat ſolemnes cæremonias adhibere: non quidem, quòd ritus, aut cæremoniæ plus dignitatis, ſed quòd minus neceſſitatis, quàm ſacramentum, habeant.*

III. Quòd verò laici tàm maſculi, quàm fœminæ licitè Baptiſma in caſu neceſſitatis miniſtrare poſſint; eſtò ex dictis appareat; ſi enim in caſu neceſſitatis neminem excludi Chriſtus voluit, ſequitur, quòd omnes etiam laici Baptiſma licitè miniſtrare queant. Nihilominùs, ſi Arcudio, in ſuo Tractatu *de Bapt. c. 2.* fides eſt, Rutheni, Moſcovitæ, aliæque Provinciæ, quæ fidem Chriſti ritu Græco profitentur, in hoc errore, ſcrupulo, ac religione verſantur, ut abſente Presbytero malint permittere, ut infantes ſinè Baptiſmo è vita decedant, quàm eos ſalutari lavacro abluere: quòd exiſtiment, ſibi laicis nè in neceſſitate quidem licere hoc munere fungi. His adhæret Calvinus, loco ſupra citato, aſſerens, peccare omnes, qui cùm non ſint ordinarii Eccleſiæ Miniſtri, Baptiſma etiam in neceſſitate conferre audent. Cumque negare non poſſit, oppoſitum quovis ſeculo in praxi fuiſſe, dicere non veretur: *Quod autem multis abhinc ſeculis, adeoque ab ipſo ferè Eccleſiæ exordio uſu receptum fuit, ut in periculo mortis laici baptizarent, ſi miniſter in tempore non adeſſet; non video, quâ firmâ ratione defendi queat.* Ita citato §. 20. Et hoc præcipuè denegat mulieribus. Hunc autem alio errore tuetur, dicens, infantes fidelium, etſi abſque Baptiſmo decedant, adhuc in regnum Cœlorum admitti ex vi pacti, & promiſſionis Dei. Ita ibidem, §. 22. ſed de hoc infra.

IV. Nihilominus hujus Catholicæ veritatis teſtes ſunt Tertullianus citatus, *l. de Bapt. c. 17.* his verbis: *Sufficiat ſcilicet in neceſſitate, ut utaris, ſicubi, aut loci, aut temporis, aut perſonæ conditio compellit. Tunc enim conſtantia ſuccurrentis excipitur, cùm urget circumſtantia periclitantis.* Concilium Eliberitanum, can. 38. *Peregrè* (inquit) *navigantes, aut ſi Eccleſia in proximo non fuerit, poſſe fidelem baptizare in neceſſitate.* Hieronymus de hac praxi contra Luciferianos ſcribens, ait, *Baptizare, ſi neceſſitas cogat, ſcimus, etiam licere laicis.* Cui totius Eccleſiæ uſui robur addidit Gelaſius Papa, in *Epiſt. ad univerſos Epiſcopos, c. 9.* ubi loquens de Baptiſmate. *Quod* (inquit) *& laicis fidelibus plerumque permitti-*

tur.

Digitized by Google

tur, ne quiſquam ſinè remedio ſalutari de ſeculo evocetur. Cùm ergo conſtans hæc, & perpetua Traditio nonniſi ab Apoſtolis ortum ducere potuerit; Calvinus eam erroris inſimulans, Apoſtolos erroris damnet neceſſe eſt.

V. Quoad mulieres, nimirum, eis licere in caſu neceſſitatis Baptiſma conferre, eadem Traditio indicat, quæ numquam à tali miniſterio eas excludit. Rationem autem dat S. Th. 3. *p. q.* 67. *a.* 4. Nam *Chriſtus eſt qui principaliter baptizat, ſecundùm illud Jo.* 1. Super quem videris ſpiritum deſcendentem, & manentem, hic eſt qui baptizat. *Dicitur autem ad Coloſſ.* 3. *quòd* in Chriſto non eſt maſculus, & fæmina: *Et ideo ſicut maſculus laicus poteſt baptizare, quaſi miniſter Chriſti, ita etiam & fæmina.*

Addit verò: *Quia tamen* Caput mulieris eſt vir, & caput viri eſt Chriſtus, *ut dicitur* 1. *Cor.* 11. *non debet mulier baptizare, ſi adſit copia viri: ſicut nec laicus præſente Clerico, nec Clericus præſente Sacerdote: qui tamen poteſt baptizare præſente Epiſcopo, eo quòd hoc pertinet ad officium Sacerdotis.*

VI. Rurſus: ſi mulier in caſu neceſſitatis baptizare non poſſet, hoc foret, vel quia invalidè baptizaret, vel quia illicitè. Sed non primum: nam etiamſi extra caſum neceſſitatis, & præſente viro baptizaret; peccaret quidem, ſed validè baptizaret. Neque ſecundum: nam hoc nullâ lege ei prohibetur. Non naturali; quia hac potiùs tenetur ſuccurrere proximo ſpiritualiter periclitanti. Non poſitivâ divinâ; cùm legis hujus nullum veſtigium ſit in Scripturâ, ut dicemus. Non eccleſiaſticâ; cùm hæc potius illi hoc permittat, dum eas non excludit, ut videmus; ergo &c.

§. II.

Objectiones Contrariæ.

VII. Oppones primò, Baptiſmum à laicis datum non valere, ſic. Nullus laicus in Scriptura legitur baptizaſſe, ſed vel Epiſcopus, aut Sacerdos, quales erant Apoſtoli; vel Diaconus, ut Philippus, qui baptizavit Samaritanos, & Eunuchum; ergo &c.

Reſpondeo primò, neg. ant. Oſtendimus enim ſupra, Apoſtolos ante Paſſionem baptizaſſe Baptiſmo Chriſti; qui tamen tunc nullo erant Ordine initiati. Rurſus: Ananias baptizavit Saulum, quem tamen laicum tunc fuiſſe probabile eſt; cum hoc acciderit primo anno à Paſſione Chriſti: quo tempore nulli erant ordinati Sacerdotes, præter Apoſtolos, neque erant ulli Diaconi, præter ſeptem.

Reſpondeo ſecundò, dato ant. neg. conſ. Non enim omnia, quæ ritum concernunt, in Scriptura contineri neceſſe eſt: multa enim Traditione ab Apoſtolis acceptâ tenemus, quæ in præſenti caſu præſto eſt. A Chriſto enim ad hæc uſque tempora, nemo de validitate Baptiſmi à laico dati dubitavit.

VIII. Oppones ſecundò. Chriſtus ſolus Apoſtolos allocutus eſt, cùm facultatem baptizandi dedit, Matth. 28. *Euntes docete omnes Gentes, baptizantes eos:* Apoſtoli autem Sacerdotes erant.

Confirmatur. Ex quo ſolos Apoſtolos allocutus eſt Chriſtus, *Jo.* 20. *v.* 23. cum dixit: *Quorum remiſeritis peccata remittuntur eis:* eoſque ſolos alloquebatur, *Lucæ* 22. *v.* 19. dum ait: *Hoc facite in meam commemorationem;* inferimus, ſolos Sacerdotes, & non laicos poſſe abſolvere à peccatis, & conficere Euchariſtiam; ergo &c.

IX. Reſpondeo, quòd ſi allato textu aliquid evincitur, evincitur etiam Baptiſma collatum ab Apoſtolis ante

ſuam Ordinationem, & à Philippo, qui cum eſſet ſolùm Diaconus evangelizabat, & baptizabat, fuiſſe nullum. — Dico ergo, illis verbis ſolùm indicari, Miniſtros ordinarios, ſolemnitatis, & ex officio Baptiſmi eſſe ſolos Sacerdotes; non verò excludi à validitate Baptiſmi Miniſtros neceſſarios, & extraordinarios; ita ut Baptiſmus à laico etiam in neceſſitate collatus ſit iterandus: contrarium enim perpetua Eccleſiæ praxis oſtendit.

X. Ad Confirm. diſparitas eſt. Quia abſolvere à peccatis, & Euchariſtiam conficere ſunt actus potiſſimi, qui in Eccleſiâ exerceri poſſint; nec ſunt tantæ neceſſitatis, quin aliâ viâ ſuppleri poſſint: ideoque validè exerceri poſſunt ab iis ſolùm, qui ſunt in Eccleſiâ majores, quales ſunt Sacerdotes. At baptizare, cùm non ſit aliud, quàm introducere aliquem in infimo populo Eccleſiæ, eſt actus minimus. Cumque ſit maximæ neceſſitatis, nec aliâ viâ plerumque ſuppleri poſſit: ideo licèt ex officio ſolis Sacerdotibus competat; permittitur tamen, ne ſalus æterna hominis periclitetur, ex indulgentia Chriſti, & Eccleſiæ, ut in neceſſitate à quocumque etiam laico exerceatur.

XI. Nec dicas. Majus eſt baptizare, quàm alia ſacramentalia perficere in Baptiſmo, quæ ad ejus ſolemnitatem pertinent: ſed hoc laicis non conceditur; ergo &c. — Reſpondetur enim ex dictis, ea, quæ ſolemnitatis ſunt in Baptiſmo, non eſſe neceſſitatis: ideoque à ſolo Sacerdote peragi poſſunt, vel à Diacono ex commiſſione. Quæ autem ad ſubſtantiam Baptiſmi pertinent, quia neceſſaria ſunt ad ſalutem, à quocumque peragi poſſunt.

XII. Oppones tertiò cum Calvino, ſaltem non eſſe licitum laicis baptizare, ex S. Auguſt. *l.* 2. *contra Epiſt. Parmeniani*, *c.* 13. dicente: *Quamquam etſi laicus aliquis pereunti dederit* (Baptiſmum) *neceſſitate compulſus, quod cum ipſe acciperet, quomodo dandum eſſet, addidicit, neſcio, an piè quiſquam dixerit repetendum. Nulla enim cogente neceſſitate, ſi fiat, alieni muneris uſurpatio eſt: ſi autem neceſſitas urgeat, aut nullum, aut veniale delictum eſt.* Ubi Auguſtinus videtur dubitare primò: An Baptiſmus à laico collatus validus ſit. Secundò: an etiam urgente neceſſitate, ſinè peccato collatus ſit.

XIII. Reſpondeo, neg. ant. Nec oppoſitum eruitur ex S. Auguſt. Nam primò: verba illa *neſcio an piè* non ſunt dubitantis, ſed aſſerentis; continent enim hunc ſenſum, *nonniſi impiè* affirmari poteſt: loquitur enim ibi de laicis hæreticis, de quibus dixerat: *Habent in Baptiſmo quod per eos dari poſſit.* Cum verò ſecundò dicit: *Aut nullum, aut veniale delictum eſt;* indicat, nullum eſſe delictum, ſi in perquirendo Sacerdote diligentia moralis adhibita fuit: eſſe autem veniale, cùm non omni diligentiâ premiſſâ baptizat.

XIV. Oppones quartò contra idem Concilium Eliberitanum, *Can.* 38. ſupra citatum concedere ſolùm baptizatis, vel iis, qui Baptiſmi innocentiam ſervaverunt, & non ſunt bigami, facultatem baptizandi in neceſſitate, nempe in periculo naufragii. Ait enim: *Qui lavacrum ſecurè integrum habet, nec ſit bigamus.* Ergo non omnibus laicis licitum eſt in neceſſitate baptizare.

XV. Reſpondeo, Canone illo abſolutè non præſcribi, ut Baptiſmum in neceſſitate miniſtrare poſſit ſolus baptizatus, qui baptiſmalem juſtitiam ſervarit, & qui bigamus non ſit: ſed præſcribi, ut, ſi plures laici ſint in illo periculo, pro Baptiſmo conferendo is præferatur, qui ſit baptizatus, pœnitentiæ publicæ nondum addictus, nec bigamus: quia talis ſecundùm diſciplinam illius temporis debebat eſſe Sacerdos baptizaturus; cujus vices in eo caſu debet aſſumere; non verò præſcribi, quòd ſi ſolus ſit, baptizare licitè non poſſit.

XVI. Op-

Digitized by Google

XVI. Oppenes quintò, de mulieribus. Tertullianus, *l. de Bapt. c.* 17. qui laicis maſculis facultatem baptizandi indulget, hoc execratur in fæminis, dicens: *Petulantia autem mulierum, qua uſurpavit docere, utique non etiam tingendi jus ſibi pariet.* Indeque rejectâ tanquam apocryphâ hiſtoriâ Theclæ (ſub nomine Pauli Apoſtoli ſuppoſitâ) quâ Theclam docuiſſe, & baptizaſſe narrabatur, dicit: *Quàm enim fidei proximum videretur, ut is* (Paulus) *docendi, & tingendi daret fæmina poteſtatem, qui ne diſcere quidem conſtanter mulieri permiſit. Taceant* (inquit) *& domi maritos ſuos conſulant.* Quod dicit etiam, *l. de Velandis Virgin. c.* 9.

Confirmatur ex Concil. Carthagin. IV. *Can.* 100. Ubi dicitur: *Mulier baptizare non præſumat.*

XVII. Reſpondeo, Tertullianum ibi arguere petulantiam, quarundam mulierum ex hæreſi Marcioniſtarum; quæ, exemplo Theclæ, etiam citra neceſſitatem, jus baptizandi non ſolum privatim, ſed & ſolemniter, ſicut etiam docendi, cæteraque officia, quæ Sacerdotis ſunt, publicè peragendi ſibi arrogabant. Hæc enim habet citato, lib. de Velandis Virgin. cap. 9. *Non permittitur mulieri in Eccleſia loqui, ſed nec docere, non tingere, nec offerre, nec ullius virilis muneris, nedum ſacerdotalis officii, ſortem ſibi vendicari.*

XVIII. Ad Confirm. ſimiliter dico, Concilii mentem eſſe, ſolùm excludere mulieres à miniſtrando Baptiſmate ſolemniter, & in conventu, ſeu Eccleſiâ. Ait enim, Can. 99. *Mulier quamvis docta, & ſancta, viros in conventu docere non præſumat.* Deinde ſubdit: *Mulier baptizare non præſumat*, nimirum, in conventu, & publicè. Cæterum ſicut poteſt domi privatim, & ex caritate docere; ita poteſt imminente periculo, ſi alius non adſit, privatim babtizare.

XIX Sed dices. Qui baptizat videtur, in ſpirituali regeneratione habere officium patris: ſed hoc mulieri non competit; ergo &c.

Reſpondeo ex D. Tho. 3. *p. q.* 67. *a.* 4. *ad* 3. neg. min. Quia *In generatione carnali maſculus, & fæmina operantur ſecundùm virtutem propria natura: & ideo fæmina non poteſt eſſe principium generationis activum, ſed paſſivum tantùm. Sed in generatione ſpirituali neuter operatur in virtute propriâ, ſed inſtrumentaliter tantùm, per virtutem Chriſti: & ideo eodem modo poteſt vir, & mulier in caſu neceſſitatis baptizare.*

§. III.

De Infideli non Baptizato.

XX. Dico. Infidelis non batizatus poteſt, ſi utatur debitâ materiâ, & formâ intendens facere quod facit Eccleſia, validè baptizare. Ita S. Tho. citato loco, *a.* 5. cujus verba referre placet: *Reſpondeo dicendum, quòd hanc quæſtionem Auguſtinus indeterminatam reliquit. Dicit enim, l.* 2. *contra Epiſt. Parmeniani* (c. 13) Hæc quidem alia quæſtio eſt: utrum & ab his, qui nunquam fuerunt Chriſtiani, poſſit Baptiſmus dari: nec aliquid temerè inde affirmandum eſt ſinè auctoritate tanti Concilii, quantum tantæ rei ſufficit.

Poſtmodum verò per Eccleſiam determinatum eſt, quod non baptizati, ſive ſint Judæi, ſive Pagani, poſſunt ſacramentum Baptiſmi conferre; dummodo in forma Eccleſia baptizent. Unde Nicolaus I. Papa reſpondet, de Conſecr. diſt. 4. *c.* 24. *ad conſulta Bulgar.* A' quodam Judæo, neſcitis an Chriſtiano, an Pagano, multos in patria veſtrâ aſſeritis baptizatos, & quid inde ſit agendum conſulitis. Hi profectò ſi in nomine Sanctæ Trinitatis baptizati ſunt, rebaptizari non debent: ſi autem forma Eccleſiæ non fuerit obſervata, ſacramentum Baptiſmi non confertur. *Et ſic intelligendum eſt, quod Gregorius III. ſcribit Boniſacio*

Epiſcopo (c. 52. de Conſecr. diſt. 4.) quos à Paganis baptizatos eſſe aſſeruiſti, *ſcilicet Eccleſiæ formâ non ſervatâ*, ut denuo baptizes in nomine Trinitatis mandamus.

Et hujus ratio eſt. Quia ſicut ex parte materiæ, quantum ad neceſſitatem ſacramenti, ſufficit quacumque aqua: ita etiam ſufficit ex parte Miniſtri quicumque homo. Et ideo etiam non baptizatus in articulo neceſſitatis baptizare poteſt: ut ſi duo non baptizati ſe invicem baptizarent, dum priùs unus baptizaret alium, & poſtea baptizaretur ab eodem, & conſequeretur uterque non ſolùm ſacramentum, ſed etiam rem ſacramenti. Si verò extra articulum neceſſitatis hoc fieret, uterque graviter peccaret, ſcilicet baptizans, & baptizatus; & per hoc impediretur Baptiſmi effectus, licèt non tolleretur ipſum ſacramentum. Hæc S. Thomas, quæ expoſitione non indigent.

XXI. Plura de hac quæſtione produci poſſent. Sed quia eam examinavimus in, *Tract. de Sacr. in gen. Q. 7. Dub. 5.* ubi ſtatuimus in Miniſtro, ut validè perficiat ſacramentum, non requiri fidem; ideo conferantur ibi dicta.

Solùm adverto cum S. Tho. loco citato *ad 1.* quòd cùm homo baptizans adhibeat tantummodo miniſterium exterius, ſed Chriſtus ſit qui interiùs baptizat; qui poteſt uti hominibus ad quodcumque voluerit, conſequenter etiam uti poteſt non baptizatis ad dandum Baptiſmum. Quia, ut Nicolaus Papa dicit, Baptiſmus *Non eſt illorum*, ſcilicet baptizantium, *ſed ejus*, ſcilicet Chriſti. Quod docet etiam Auguſt. *l. 3. contra Creſcentium, c. 6.* Licèt autem loco à S. Thoma ſuperiùs relato dicat, ſe quæſtionem hanc Concilio definiendam relinquere; attamen, *l. 7. de Bapt. contra Donat. c. 53.* dicit: *Si quis fortè me in eo Concilio conſtitutum, ubi talis quæſtio verſaretur .... cogeret ut dicerem, quæ ipſe ſentirem .... Nequaquam dubitarem, habere eos Baptiſmum, qui ubicumque, à quibuſcumque illud verbis evangelicis conſecratum, ſinè ſuâ ſimulatione, & cum aliqua fide accepiſſent.*

XXII. Adverto inſuper cum eodem, ad 2. *Quòd ille, qui non eſt baptizatus, quamvis non pertineat ad Eccleſiam re, vel ſacramento; poteſt tamen ad eam pertinere intentione, & ſimilitudine actus; inquantùm ſcilicet intendit facere quod facit Eccleſia, & formam Eccleſiæ ſervat in baptizando: & ſic operatur, ut miniſter Chriſti, qui virtutem ſuam non alligavit baptizatis, ſicut nec etiam ſacramentis.*

XXIII. Adverto tandem cum eodem, *ad 3.* quòd licèt non baptizatus non poſſit alia ſacramenta ſuſcipere, quia non ſunt tantæ neceſſitatis, ſicut Baptiſmus; conceditur tamen, ut etiam non baptizatus poſſit dare Baptiſmum, propter ejus ſummam neceſſitatem ad ſalutem.

DUBIUM III.

De Baptiſmate ab Hæreticis Dato

§. I.

Quinam illud Reprobaverint.

I. QUamvis hac de re aliqua diximus in *Tract. de Sacr. in genere, Q. 7. Dub. 5.* agentes de fide Miniſtri; quia tamen quæſtio hæc de Baptiſmo ab hæreticis collato magna contentione olim exarſit; virum ſtudioſum de iis, quæ circa illam contigerunt, non abs re erit plene imbuere. Primò ergo recenſebimus eos, quibus Baptiſma ab hæreticis collatum, tanquam inane improbatum fuit. Secundò: an illi ſuum errorem aliquando depoſuerint. Tertiò: an peccaverint rebaptizando ab hæreticis baptizatos. Quartò: quid circa hoc Stephanus Papa egerit, ac ſenſerit. Quintò: de plenario Concilio, in quo hæc controverſia finita fuit. Ultimò: Eccleſiæ catholicæ fidem exponemus.

II. Quoad

Digitized by Google

II. Quoad primum, dico primò. Agrippinus, qui deſinente ſeculo ſecundo Carthaginenſem rexit Eccleſiam, primus fuiſſe cenſetur, qui Baptiſmum ab hæreticis datum abdicavit. Hoc colligitur ex S. Cypriano, qui Agrippino in Epiſcopatu, & in errore ſucceſſit: Cyprianus enim nullum Agrippino antiquius pro ſuâ opinione laudat monumentum. Epiſtola enim 73. quæ eſt ad Jubajanum, *Apud nos autem* (inquit) *non nova, aut repentina res eſt, ut baptizandos cenſeamus eos, qui ab hæreticis ad Eccleſiam veniunt; quando multi jam anni ſint, & longa ætas, ex quo ſub Agrippino bonæ memoriæ viro convenientes in unum Epiſcopi plurimi* (nimirum in Concilio habito anno 215. cujus meminit idem Cyprianus, Ep. 71. ad Quintum) *hoc ſtatuerunt, atque exinde in hodiernum tot millia hæreticorum in Provinciis noſtris ad Eccleſiam converſi, non aſpernati ſint, neque cunctati: immò & rationabiliter, & libenter amplexi ſint, ut lavacri vitalis, & ſalutaris Baptiſmi gratiam conſequerentur*. Quibus verbis indicatur, nedum primum dicti erroris auctorem fuiſſe Agrippinum; ſed & Agrippinum multis annis Cyprianum in ſede Carthaginenſi præceſſiſſe, ideoque non fuiſſe immediatum ejus ſucceſſorem.

Idem ex Cypriano S. Auguſt. *l. 2. de Bapt. contra Donat. c. 7.* affirmat, dicens: *Hanc ergo ſaluberrimam conſuetudinem* (de rebaptizandis hæreticis) *per Agrippinum prædeceſſorem ſuum dicit S. Cyprianus quaſi cœpiſſe corrigi. Sed ſicut diligentiùs inquiſita veritas docuit, quæ poſt magnos dubitationis fluctus ad plenarii Concilii confirmationem perducta eſt; veriùs creditur, per Agrippinum cœpiſſe corrumpi, quàm corrigi*. Eadem ſcribit, *l. 3. de Bapt. c. 12.*

Nec refert, quòd Tertullianus ſæpè teſtetur, ſe Baptiſma hæreticorum improbare — Nam cùm Tertullianus eodem tempore quo Agripinus Carthagine vixerit, hanc de Baptiſmo doctrinam ab Agrippino hauſiſſe credendus eſt.

Error iſte ab Agrippino in Africa præformatus, in Orientem citò propagatus fuit; ibique magni nominis viros propugnatores habuit, Firmilianum Cæſareæ in Cappadociâ Epiſcopum, & S. Dionyſium Alexandrinum. Stabilitus etiam fuit in Conciliis Iconienſi, & Synadenſi in Aſia, quorum meminit Euſebius, *l. 7. Hiſt. c. 6.*

III. Dico ſecundò. Medio tertio ſeculo S. Cyprianus cum aliis Epiſcopis Africanis errorem ſupra relatum Agrippini acriter defendendum ſuſcepit. Cùm enim Januarius, aliique Numidiæ Epiſcopi de hàc re ad S. Cyprianum litteras dediſſent, alioſque Epiſcopos in Synodo coacto anno 258. poſt multa ſancitum fuit, neminem foris extra Eccleſiam baptizari validè poſſe: quam Definitionem Januario, aliiſque Numidiæ Præſulibus per litteras notam fecerunt.

Ut autem ea, quæ in præcedente Concilio ſtatuta fuerant, pleniore ſententiâ confirmarentur, eodem anno aliud Concilium convocavit: cui ſupra ſeptuaginta Epiſcopi nedum ex Africa, ſed ex Numidia adſuerunt. In hoc Acta prioris Synodi confirmata ſunt, nempè, Baptiſma extra Eccleſiam datum irritum eſſe. Hujus concilii epiſtolam ſynodicam S. Cyprianus ad Stephanum tunc Romanum Epiſcopum direxit, quâ de rebus in Concilio actis eum certiorem reddit.

Eodem anno 258. Kalendis Septembris tertium Concilium Carthagine habuit S. Cyprianus (cujus Acta in operibus ejus leguntur) conſtans 87. Epiſcopis ex Africa, Mauritaniâ, & Numidiâ. In eo lectæ fuerunt litteræ Jubajani ad Cyprianum, & Cypriani ad Jubajanum reſcriptæ de hæreticis baptizandis. Lectæ etiam creduntur litteræ Stephani Papæ Cypriano reſcribentis, nihil innovandum circa Baptiſmum hæreticorum: Harum tamen nulla ratio in eo Concilio habita eſt: ſed unanimi conſenſu ea, quæ in duobus prioribus ſtatuta fuerant de hæreticorum Baptiſmate, confirmata ſunt.

§. II.

§. II.

An Præfati Patres Errorem aliquando Depoſuerint.

IV. Dico. Incertum omnino eſt, an S. Cyprianus aliique cum eo ante mortem depoſuerint errorem ſuum de hæreticis iteratò baptizandis. Probatur. Nam eos errorem ſuum depoſuiſſe incertum eſt, quos nec propria ſcripta, nec antiqua monumenta illum depoſuiſſe teſtantur: at neque ex propriis Cypriani ſcriptis, neque ex monumentis antiquis colligi poteſt, an Cyprianus, aliique tùm Africani, tùm Aſiatici errorem ſuum depoſuerint; ergo &c. Min. probatur. De S. Cypriano dubius hæſit S. Auguſtinus, *lib. 2. de Bapt. contra Donat. cap.* 4. dum ait de Cypriano: *Si enim Petrum laudat, & prædicat ab uno poſteriore collegâ patienter, concorditerque correctum; quantò citiùs ipſe cum Concilio Provinciæ ſuæ univerſi Orbis auctoritati patefactâ veritate ceſſiſſet; quia & uni verum dicenti, & demonſtranti poſſet facillimè conſentire tàm ſancta anima, tàm pacata; & fortaſſe factum eſt, ſed neſcimus. Neque enim omnia, quæ illo tempore inter Epiſcopos geſta ſunt, memoriæ, litteriſque mandari potuerunt, aut omnia, quæ mandata ſunt, novimus.* Item, *Epiſt.* 48. (modò 93.) *ad Vincentium, cap.* 10. ait: *Correxiſſe autem iſtam ſententiam non invenitur: non incongruenter tamen de tali viro exiſtimandum eſt, quòd correxerit; & fortaſſe ſuppreſſum ſit ab eis, qui hoc errore nimiùm delectati ſunt, & tanto velut patrocinio carere noluerunt.* Quibus Auguſtinus incertum ſe eſſe prodit; licèt ex pietate propendat, quòd Cyprianus errorem depoſuerit. Unde poſt multa ibi: *Cyprianus* (inquit) *aut non ſenſit omnino, quod eum ſenſiſſe recitatis; aut hoc poſtea correxit in regulâ veritatis.*

V. Scio, S. Hieronymum, *Dial. contra Luciferianos*, aſſerere, Africanos errorem depoſuiſſe: *Conatus eſt* (inquit) *beatus Cyprianus contritos lacus fugere, nec bibere de aqua aliena: & idcirco hæreticorum Baptiſma reprobans, ad Stephanum tunc Romanæ urbis Epiſcopum, qui à beato Petro viceſimus ſextus fuit, ſuper hac re Africanam Synodum direxit: ſed conatus ejus fruſtra fuit. Denique illi ipſi Epiſcopi, qui rebaptizandos hæreticos cum eo ſtatuerant, ad antiquam conſuetudinem revoluti, novum emiſere Decretum.*

VI. Verum eſtò id Hieronymus, qui extra Africam erat, protulerit; non ſufficit tamen ad firmandam certitudinem de depoſitione erroris aliorum cum Cypriano ſentientium: maximè cùm non proferat monumentum, ex quo id hauſerit: & S. Auguſtinus, qui in Africa erat, & coævus, dubius ſit de hac re, & aſſerat, nullis monumentis hoc poſſe probari. Addo: Donatiſtas gloriatos fuiſſe, ſe auctoritate illius Concilii à Cypriano coacti, rebaptizare: inanis autem fuiſſet eorum gloriatio, ſi eos, qui cum Cypriano hæreticos rebaptizandos ſtatuerant, errorem depoſuiſſe, certò conſtitiſſet.

VII. De Aſiaticis, ab errore eos reſipuiſſe cenſet Baronius. Sed hoc pariter eſſe incertum, probatur. Nam ex una parte Dionyſius Alexandrinus ſcribens ad Xiſtum Papam Stephani ſucceſſorem, apertè ſuffragatur iis, qui collatum ab hæreſicis Baptiſma irritum eſſe cenſebant, cui opinioni fatetur ſe adhærere, propter maximam Conciliorum (Iconii nempe, ac ſynadis) auctoritatem. Quod certè non dixiſſet, ſi illi ipſi Antiſtites, qui præfatis Conciliis interfuerunt, Decreta ibi edita de rebaptizandis hæreticis reſcidiſſent. — Rurſus: S. Baſilius, *Ep.* 1. *ad Amphylochium*, Can. 1. teſtatur, Cyprianum, & Firmilianum in eâ fuiſſe ſententiâ, ut Catharos, Encratitas, alioſque hæreticos cenſeret rebaptizandos. Et *Epiſt.* 2. *Can.* 47. de iiſdem hæreticis dicit: *Nos eâdem ratione*

tione vos rebaptizamus. Vigebat ergo tempore Baſilii magni in Cappadocia mos rebaptizandi plures hæreticos, etſi in formâ Eccleſiæ baptizatos: at ſi Firmilianus illum errorem olim ejuraſſet, hoc non potuiſſet latere Baſilium; qui & ipſe Cappadox erat, & Cæſareæ in Cappadocia Epiſcopus: imò ex Eccleſiæ illius monumentis recantatam palinodiam compertam habuiſſet; ergo &c.

VIII. Ex alia autem parte hoc incertum faciunt ſequentia, quæ pro oppoſita ſententiâ adducit Baronius. Primò, quia idem Dionyſius Alexandrinus, apud Euſebium, *l. 7. Hiſt. cap. 5.* ſcribens Stephano Papæ, ei gratulatur, quòd omnes Orientales Eccleſiæ, quæ antea fuerant diſſenſione diſtractæ, ad concordiam ſint reductæ — Sed quia hanc gratulationem, non propter extinctum errorem rebaptizantium, ſed propter extinctam hæreſim Novatianorum fuiſſe factam, conſtat ibi, ex *cap. 4.* ideo ex hoc nihil certum erui poteſt. Potiùs colligi poſſet, Dionyſium opinionem mutaſſe ex iis, quæ apud Euſebium, *l. 7. c. 9.* refert Xiſto Papæ: quòd cum occurriſſet ſibi quidam homo ab hæreticis baptizatus, ipſum cum lacrymis obſecrans, ut baptizaretur; non auſus fuit id præſtare: quem ſcrupulum certè non habuiſſet, ſi in errore rebaptizantium perſeveraſſet. Verùm his, & ſupra allatis benè penſatis, nil certi in hâc re haberi poſſe cenſeo.

§. III.

An Peccaverint Patres Suſtinentes Hæreticos eſſe Rebaptizandos?

IX. Dico primò. Probabiliter ſuſtineri poteſt, nec Africanos neque Orientales Patres peccaſſe in hoc præcisè, quòd faverint rebaptizationi baptizatorum ab hæreticis. Probatur. Quia Patres illi, tùm Africani, tùm Orientales cauſam de baptiſmate hæreticis iterando judicabant, non ad fidem, aut mores, ſed ad meram diſciplinam ſpectare: ideoque arbitrabantur licere unicuique Eccleſiaſticæ Provinciæ hac in re leges condere, quibus hæretici inhabiles fierent ad baptizandum. Maximè cum hac in re nil ab Eccleſia Univerſali ſtatutum eſſet; & Stephanus Papa, & Occidentales alii nonniſi Traditionem, & conſuetudinem pro ſe allegarent: cui Traditioni, & conſuetudini, quam exiſtimabant merè humanam, refragari ſe poſſe credebant, vel, eâ non obſtante, liberam eſſe quamcumque Eccleſiam ad faciendum, quod ipſa melius judicaret; ergo in hoc præcisè, quòd dictam opinionem defenderent, non peccabant. Sicut nec peccaret, qui ritus, ac diſciplinam particularem in aliqua Provinciâ nondum ab Eccleſia damnatam tueretur, ac obſervaret; etſi aliarum Eccleſiarum ritibus contraria ſit.

X. Porro: quòd hoc animo tuerentur rebaptizationem hæreticorum ſupradicti Patres, probatur. Nam Firmilianus ex Oriente reſcribens ad Cyprianum, id teſtatur his verbis: *Circa celebrandos dies Paſcha, & circa multa alia divinæ rei ſacramenta, videat quis, eſſe apud Romanos aliquas diverſitates; nec obſervari illic omnia æqualiter, quæ Hieroſolymis obſervantur; ſecundùm quod in cæteris quoque pluribus Provinciis multa pro locorum, & nominum diverſitate variantur: nec tamen propter hoc ab Eccleſia Catholica pace, atque unitate aliquando diſceſſum eſt. Quod nunc facere Stephanus auſus eſt, rumpens adversùm vos pacem, quam ſemper Anteceſſores ejus vobiſcum amore, & honore mutuo cuſtodierunt.* Si ergo Firmilianus cauſam de Baptiſmate comparat cum conſuetudinibus, quæ diverſis in locis variantur, & diverſimodè obſervantur; ſignum eſt, eam non fidei, aut morum, ſed meræ diſciplinæ cauſam reputaſſe.

XI. Quod Firmilianus in Oriente, idem ſentiebat in Occidente Cyprianus. Is enim ad Jubajanum ſcribens, Ep. 73. *Hæc tibi* (inquit) *breviter pro*

noſtra mediocritate reſcripſimus, Frater cariſſime, nemini præſcribentes, aut præjudicantes quo minus unuſquiſque Epiſcoporum, quod putat, faciat, habens arbitrii ſui liberam poteſtatem. Non relinqueret autem Cyprianus liberam poteſtatem faciendi quod ſibi libuerit in cauſa, quam exiſtimaret, ad fidem, aut mores pertinere.

Idem ſentit S. Baſilius, qui in ſua primâ *Epiſt. ad Amphilochium*, licèt iterandum duceret Encratitarum Baptiſma; attamen, an in praxi iteratò conferri debeat, Provinciarum conſuetudini permittit — S. Auguſtinus etiam de rebaptizantium hæreticos more loquens, *conſuetudinis* nomine pluries illum nuncupat; cùm è contra rebaptizationem Catholicorum, nefandum ſcelus vocet: *Ego autem* (inquit lib. de unico Baptiſmo contra Petilianum, c. 13. *ut quod de hac re ſentio, dicam, rebaptizare hæreticos, quod illi feciſſe dicuntur, tunc fuit humani erroris: rebaptizare autem Catholicos, quod adhuc iſti faciunt, ſemper eſt diabolicæ præſumtionis.*

XII. Denique probo ſic. S. Auguſtinus, *lib. 2. de Bapt. cap. 4.* excuſat S. Cyprianum, quòd morem Africanum de rebaptizandis hæreticis, etiam poſt Decretum Stephani Papæ ſuſtineret, quia nondum erat celebratum plenarium Concilium: at ſi res fidei fuiſſet, neceſſarium non fuiſſet univerſæ Eccleſiæ Concilium, ut inexcuſabiles eſſent, qui rebaptizabant: non enim excuſantur, qui errorem contra fidem à Sanctâ Romanâ Sede damnatum pertinaciter propugnant, etiam ante Concilii generalis celebrationem; ut in cauſa Pelagianorum videre eſt, quibus ſpem Concilii generalis adimit idem Auguſtinus; ergo &c.

XIII. Dico ſecundò. Si ſpectetur modus, quo rebaptizantes opinionem ſuam tuiti ſunt, & quo adversùs Stephanum Papam ſe geſſerunt, vix à peccato excuſari poſſunt. Hinc S. Auguſtinus, in ſuis contra Donatiſtas libris, non rarò aſſerit, S. Cyprianum in hoc peccaſſe. *Lib.* enim 1. *de Bapt. cap.* 18. illam praxim vocat *Humanæ infirmitatis errorem;* quem abundante caritate, quâ flagrabat, dicit redditum fuiſſe venialem. Rurſus contendit, Cyprianum ad martyrii palmam perveniſſe, *Ut ſi qua in ejus lucidam mentem humanam conditionis nebula irrepſerat, glorioſâ ſerenitate fulgentis ſanguinis fugaretur.* — Quòd verò in modo Cyprianus exceſſerit, indicat S. Auguſt. *l. 5. de Bap. c.* 25. Studio enim cauſæ, quam propugnabat, abreptus, acerbioribus dicteriis laceſſivit Stephanum; imò & affecit contumeliis. Legite eudem Cyprianum. *Epiſt. 74. ad Pompejum Sabratenſem in Africa Epiſcopum*, ubi de Stephano ſic loquitur: *Nam inter cætera vel ſuperba, vel ad rem non pertinentia, vel ſibi ipſi contraria, quæ imperitè, atque improvidè ſcripſit, etiam illud adjunxit: ſi quis ergo à quacumque hæreſi veniens &c.* Deinde Stephanum arguit præſumtionis: *Quæ iſta obſtinatio eſt, quæve præſumtio humanam traditionem divinæ diſpoſitioni anteponere?* Hæc, & alia Cyprianus in Stephanum effundebat, falsò exiſtimans, eum quodcumque hæreticorum Baptiſma admittere, etſi verbis Evangelicis non collatum: Eum enim ſic carpit: *A quacumque hæreſi venientem baptizari in Eccleſia vetuit, ideſt, omnium hæreticorum Baptiſmata juſta eſſe, & legitima judicavit.* Hinc patet, in eo Cyprianum peccaſſe, quòd irreverentiùs, quàm par eſſet, Stephani decretum exceperit. Unde S. Auguſt. l. 5. de Bapt. c. 25. *Jam illa* (inquit) *quæ in Stephanum irritatus Cyprianus effudit* (nimirum in Ep. ad Pompejum) *retractare nolo, quia & non opus eſt. Ea præterire melius eſt, quæ periculum pernicioſæ diſſenſionis habuerunt.*

XIV. Hinc eſtò ab omni nævo purgari nequeat Cyprianus Stephani decreto obſiſtens; aliquam tamen excuſationis ſpeciem, tùm ipſe, tùm alii habuerunt. Tùm quia: ut dicebant, exiſtimarunt, Stephanum vetantem

bap-

baptizari in Eccleſiâ *ab omni hæreſi venientem*, admiſiſſe ut ratum omne Baptiſma hæreticorum, etſi datum abſque debita formâ. Tùm quia: cùm Stephanus nil aliud opponeret ipſis, quàm conſuetudinem, & Eccleſiæ praxim; hoc illis videbatur ſalſum. Cùm enim oppoſita conſuetudo, & praxis eſſet in omnibus Eccleſiis Africæ, & multis etiam Orientis; arbitrabantur, hanc infringi non poſſe ſolo Stephani decreto uni Eccleſiæ Romanæ conſuetudini innixo. Cæteroquin paratus erat S. Cyprianus cum aliis ſe, ſuarumque Eccleſiarum conſuetudinem ſubmittere; ſi conſuetudo oppoſita Univerſalis Eccleſiæ conſenſione firmaretur. Ita S. Auguſtin. lib. 2. de Bapt. cap. 4. *Quapropter S. Cyprianus tantò excelſior, quantò humilior..... ſatis oſtendit, facillimè ſe correcturum ſententiam ſuam, ſi quis ei demonſtraret, Baptiſmum Chriſti ſic dari poſſe ab iis, qui foras exierunt, quemadmodum amitti non potuit cùm foràs exirent. Unde multa jam diximus. Nec nos ipſi tale aliquid auderemus aſſerere, niſi univerſa Eccleſia concordiſſima auctoritate firmati: cui & ipſe ſinè dubio cederet, ſi jam illo tempore quæſtionis hujus veritas eliquata, & declarata, per plenarium Concilium ſolidaretur.*

XV. Sed dices primò. Cyprianum excuſavimus, quia exiſtimabat, cauſam, de quâ agebatur, ad fidem non pertinere: hoc autem eſſe ſalſum indicat ipſe, *Epiſt.* citatâ *ad Pompejum.* Ubi ſententiam Stephani errorem vocat, hæreticorum cauſam contra Chriſtianos, & contra Dei Eccleſiam defendere dicit, & divinæ diſpoſitioni humanam traditionem anteponere: quæ omnia indicant, Cyprianum exiſtimaſſe, cauſam illam non ad diſciplinam meram, ſed ad fidem pertinere.

XVI. Dices ſecundò. Eſtò cum Auguſtino excuſari poſſit Cyprianus, qui rebaptizationi ſavit ante plenarium Concilium; excuſari tamen non poſſunt Athanaſius, Baſilius, & Cyrillus Hieroſolymitanus, qui ei pertinaciter adhæſerunt, etiam poſt plenarium Concilium. Sive enim hoc ſuerit Arelatenſe primum, ſive Nicænum primum; celebratum ſuit antequam Baſilius, & Cyrillus Epiſcopatu fungerentur, & antequam Athanaſius eſſet Alexandrinus Patriarca.

XVII. Reſpondeo ad primam inſtantiam, neg. min. Nam Cyprianus appellavit ſententiam Stephani errorem contrarium divinæ diſpoſitioni, non quia putaret, eam eſſe immediatè contra revelata in Scripturis, & contra fidem: nullum enim Scripturæ textum unquam Stephano Cyprianus directè oppoſuit: ſed quia fortè putabat, ſuam oppinionem humano ratiocinio inferri, vel magis accedere ad diſpoſitiones divinas. Imò citatâ *Epiſt. ad Jubajanum* indicat Cyprianus, eam rationibus eſſe firmiorem, dicens: *Proinde fruſtra quidam, qui ratione vincuntur, conſuetudinem nobis opponunt, quaſi conſuetudo major ſit veritate* — Dici etiam poteſt, exiſtimaſſe, ſententiam Stephani eſſe contrariam divinæ diſpoſitioni; quia putabat Stephanum quodcumque hæreticorum Baptiſma probare, etiamſi debitâ formâ non conferretur.

XVIII. Ad ſecundum dico, quòd ſi plenarium Concilium ſuit Arelatenſe I. cùm hoc ſuerit celebratum in Occidente; vel ad notitiam dictorum Patrum in Oriente degentium non pervenit; unde illius nunquam, cùm de hæreticorum Baptiſmo ſermonem facerent, meminerunt: Vel ſi in eorum notitiam devenerit; putarunt, Definitionem illius Concilii ad æconomiam ſolùm pertinere. Et ſicut non errabant, qui hæreticos ſinè novo Baptiſmo admittebant, quia ſic moris erat apud illos; ita non eſſe damnandos, qui ſuum morem tenentes, eos rebaptizabant. Hinc Baſilius ipſe ſic unum approbat, ut non reprobet alterum: ideoque, *Epiſt.* 1. *Canonica ad Amphilochium*, ait: *Quoniam nonnullis Aſiaticis omnino viſum eſt, propter multorum*

torum œconomiam, & diſpoſitionem, eorum Baptiſma ſuſcipi, ſuſcipiatur.

XIX. Si verò plenarium illud concilium fuit Nicænum I. dici etiam poteſt, eos credidiſſe, Concilium illud œconomicè tantùm fuiſſe locutum; ac proinde non abrogaſſe rebaptizationem iis in regionibus, in quibus jam invaluerat.

Addo 2. quòd cùm Nicænum id expreſsè non definierit, ſed tantùm implicitè, & illativè: quatenus ſcilicet Paulianiſtarum Baptiſma improbavit, quia datum abſque invocatione Trinitatis; probavit autem Baptiſma Novatianorum, qui verbis Evangelicis abluebant: dici poteſt, præfatos Patres ad hanc illationem non attendiſſe, quâ indirectè inferebatur, baptizatos verbis Evangelicis, etiamſi ab hæreticis, eſſe validè baptizatos, ideoque iterum non baptizandos.

§. IV.

Quid in Cauſa Rebaptizationis Egerit Stephanus.

XX. STephanus Papa in cauſa rebaptizantium multa egit. Primò: anno 258. ad Synodicam Epiſtolam Concilii Africani de hæreticis rebaptizandis reſpondit. Secundò: Miſſos ad ſe ex Concilio Carthaginenſi Legatos, in quo rebaptizatio fuerat definita, nec audire voluit, nec pati, ut apud fideles hoſpitarentur. Tertiò: Orientalibus, & Africanis, niſi à ſententiâ recederent, excommunicationem minatus eſt.

De his nemo eſt, qui non conveniat. Diſſenſio eſt inter Doctores. Primò: quia aliqui contendunt, Stephanum poteſtatis ſuæ limites tranſiliiſſe, cum in rebaptizantes excommunicationis minas intentavit. Secundò: alii aſſerunt, non comminatoriâ tantùm, ſed & actuali, & quidem debitâ excommunicatione ſibi adverſantes Epiſcopos de facto mulctaſſe. Tertiò: alii ſentiunt, dictum Papam in hoc erraſſe, quòd omnium hæreticorum Baptiſma æquè probaret: ſicut ab oppoſito Cyprianus, & ſibi adhærentes omnium improbabant.

XXI. Dico tamen primò. Stephanus Papa excommunicationis pœnam rebaptizantibus jure minatus eſt. Probo primò. Potuit Stephanus ſtricto jure minari, quod à Tridentino Concilio proximè lapſis ſæculis peractum eſt: at Tridentinum anathemate percuſſit eos, qui Baptiſmum ab hæreticis datum cum invocatione Trinitatis invalidum eſſe aſſererent, *Seſſ. 7. de Bapt. Can. 4.* ergo &c. — Secundò. Sententia, quæ hæreticos eſſe rebaptizandos tuebatur, quinquaginta ſolùm Orientales, & 70. Africanos Epiſcopos, patronos habebat: è contra verò pro Stephano ſtabant totius ferè Orbis Antiſtites, ut Auguſtinus, *lib. 3. contra Creſconium*, his verbis: *Proinde ſi omnino jam credendum ſit, quinquaginta Epiſcopis Orientalium id eſſe viſum, quod ſeptuaginta Afris, vel aliquantò etiam pluribus, contra tot millia Epiſcoporum, quibus is error in toto Orbe diſplicuit &c.* ergo exiguam illam partem, quæ ſuo toti non cohærebat, poterat ſeparationis minis terrere Stephanus, ni ſuo toti concineret.

XXII. Dices primò. Statutum eſt à nobis §. præcedente, Patres tùm Orientales, tùm Africanos non peccaſſe, etſi ad mortem uſque errorem ſuum tenuerint: at ſi jure excommunicationis minas intentaſſet Stephanus, jam peccaſſent; neque cum pietate à vivis exceſſiſſent, quia mortui pertinaces; ergo &c.

Reſpondeo, neg. abſolutè min. Quod enim excommunicationem minatus ſit Stephanus, arguit quidem futurum peccatum lethale errorem rebaptizandi poſt plenarium totius Orbis Concilium, in quo res ultimò tanquam dogma ad fidem ſpectans definita fuiſſet; non verò ante: quia nec Stephanus id definire voluit, ſed ſolùm contrariam conſuetudinem opponere. Cùmque

que

que tunc res diſciplinæ, non fidei putaretur; inculpabiliter ſaltem quoad ſubſtantiam exiſtimari poterat, licere cuique ſuam ſequi ſententiam, animo tamen ſemper parato eam deponendi, cùm contrarium declaratum fuiſſet.

XXIII. Dices ſecundò. Res, quæ diſciplinæ ſunt, non fidei, aut morum, ad cauſam anathematis trahi non poſſunt: nam penes unamquamque Eccleſiam eſt ſuis ſtare ritibus, ſuiſque uſibus adhærere; ergo cùm ad diſciplinam cauſa rebaptizantium ſpectaret, jam non potuit minis anathematis coerceri.

Reſpondeo primò, neg. ant. Praxis enim Aſiæ celebrandi Paſcha quartadecimâ lunâ Martii, quâcumque incidiſſet die, ritus, ac diſciplinæ erat: & tamen qui illi adhærebant, ſub nomine Quartodecimanorum, tanquam hæretici in Nicæno I. proſcripti fuerunt: & noſtris temporibus quot anathemati ſubjecta ſunt, quæ fidem non tangunt, ſed diſciplinam? Potuit ergo Stephanus ad minas devenire; quia res illa, ſi non fidem, pacem, & uniformitatem lædebat.

Reſpondeo ſecundò, quòd licèt cauſa rebaptizantium ſuis Patronis, cauſa meræ diſciplinæ viſa ſit: reverâ tamen fidem, ac dogma tangens Stephano, & aliis videbatur tanquam evertens hoc principium: nempe, Baptiſma conferri non poſſe ſecundùm formam à Chriſto præſcriptam, quin validè conferatur, & characterem relinquat. Unde Tridentinum hunc errorem damnans, non in reformationis capita, ſed in canonem fidei rejecit; ut legere eſt, *Seſſ. 7. de Bapt. can.* 4.

XXIV. Dico ſecundò. Stephanus Papa Epiſcopos ſibi repugnantes de facto non excommunicavit. Probatur. Quia Veteres, qui de controverſiâ inter Cyprianum cum aliis, & Stephanum ſcripſere, de hoc fulmine vibrato non meminerunt; ſed ſolùm dixerunt, quòd Stephanus in eos fuit commotus. Euſebius enim, lib. 7. Hiſt. c. 3. *Verùm*, inquit, *Stephanus nihil adversùs Traditionem, quæ jam inde ab ultimis temporibus obtinuerat, innovandum ratur, graviſſimè id tulit.* Idem teſtatur Cyprianus ipſe, qui ad Jubajanum, *Ep.* 73. hæc ſcribit: *Nos quantum in nobis eſt propter hæreticos, cum Collegis, & Coepiſcopis noſtris non contendimus, cum quibus divinam concordiam, & dominicam pacem tenemus... ſervatur à nobis patienter, & firmiter caritas animi, collegii honor, vinculum fidei, & concordia Sacerdotii.*

Auguſtinus etiam id firmat, *lib.* 1. *de Bapt. cap.* 7. dicens: *Quæſtionis hujus obſcuritas prioribus Eccleſiæ temporibus ante ſchiſma Donati magnos viros, & magnâ caritate præditos Patres Epiſcopos, ita inter ſe compulit ſalvâ pace diſceptare, atque fluctuare; ut diu Conciliorum in ſuis quibuſque regionibus diverſa ſtatuta nutaverint: donec plenario totius Orbis Concilio, quod ſaluberrimè ſentiebatur, etiam remotis dubitionibus firmaretur.* Lib. 5. c. 25. de Stephano loquens, ait: *Iſte autem quæſtionis iſtius difficultate permotus, & ſanctis caritatis viſceribus largiſſimè præditus, in unitate cum eis manendum (cenſuit) qui diverſa ſentirent. Ita quamvis commotiùs, ſed tamen fraternè indignaretur, vicit tamen pax Chriſti in cordibus eorum; ut in tali diſceptatione nullum inter eos malum ſchiſmatis oriretur.* Et *lib.* 6. *cap.* 1. Donatiſtas increpat, quòd ab unitate ſe ſeparaverint, quando Cypriani, & aliorum temporibus: *Iſta quæſtio contra veterem conſuetudinem diſputationibus, ſalvâ caritate, atque unitate, altercantibus diſcutiebatur.* Hæc autem dicturus non fuiſſet Auguſtinus, ſi Cyprianus, & alii anathemate ab Eccleſiâ fuiſſent præciſi.

XXV. Nec reponas. Hoc evincere quidem, inter Stephanum, ac Cyprianum pacem viguiſſe ſemper; non verò inter Stephanum, & Firmilianum, alioſque Orientales.

Nam primò. Auguſtinus de omnibus Stephano adverſantibus, etiam Firmiliano, locutus eſt. — Secundò. Eadem

dem cauſa erat Stephani cum Cypriano, & cum Firmiliano: uterque Stephani decretum de non rebaptizandis hæreticis flocci fecerat: uterque latam ab eo ſententiam ignorantiæ, temeritati, præſumtioni adſcripſerat: uterque magnum Epiſcoporum numerum in ſui præſidium adſciverat: utriuſque in hoc errore tuendo pertinaciam Stephanus noverat. Cur ergo dici debet, Stephanum in Firmilianum potiùs ſæviſſe, quàm in Cyprianum? In Firmilianum, inquam, qui ſicut Cyprianus in Eccleſia Latinâ, in Eccleſia Græcâ pro ſancto colitur? An Eccleſia hominem excommunicatum, de cujus pœnitentia & retractatione non conſtat, Sanctorum Faſtis inſeruiſſet?

XXVI. Dices. Hoc ex ipſo Firmiliano colligi, qui de Stephano conquerens, ad Cyprianum ſcribit, eum pacem rupiſſe, ab aliis ſe ſcidiſſe &c. at quod aliud eſt pacem rumpere, ſcindere ſe ab aliis, quàm vinculum communionis anathemate ſolvere? Accedit: quòd Dionyſius Alexandrinus in Epiſtola, quam ad Sixtum Stephani ſucceſſorem dedit, teſtatur, ſe pro Firmiliano, aliiſque rebaptizantibus apud Stephanum deprecatorem fuiſſe.

Reſpondeo, Firmilianum Cypriani mentem forſan non fuiſſe aſſecutum & excommunicationis minas, quas in Epiſcopos rebaptizantes à Stephano intentatas, Cypriani litteris acceperat, de actuali ſciſione, & ſeparatione interpretatum fuiſſe. Et in hoc maximè confirmatum fuiſſe, cum accepiſſet, Legatos à Carthaginenſibus Romam miſſos, ad colloquium à Stephano non fuiſſe admiſſos; imò interdictos fuiſſe Catholicos, ne quis domi ſuæ eos hoſpitio reciperet. Cùm tamen Stephanus id egerit, ut hoc duriuſculo agendi modo rebaptizantes ad reſipiſcentiam induceret; ſcirentque, ni hoc facerent, ſe paratum eſſe ad rumpendam pacem cum ipſis, eoſque ab unitate per anathema ſeparandos. — Quod verò additur de Dionyſio, potiùs confirmat quod dicimus. Oſtendit enim, quòd ſicut præcedente ſeculo Irenæus Lugdunenſis precibus, & argumentis dimovit Victorem Papam à ferenda excommunicatione in Quartodecimanos: ita Dionyſius deprecatione Stephanum detinuerit, ne excommunicationem, quam contra Firmilianum, & alios ferre paratus erat, de facto fulminaret.

XXVII. Dico tertiò. Stephanus Papa non omne promiſcuè hæreticorum Baptiſma admiſit, ſed illud tantùm, quod verbis Evangelicis fuiſſet collatum. Probo primò. Quia controverſia inter Stephanum, ejuſque adverſarios erat de fide Miniſtri baptiſmatis, non autem de formâ ejuſdem. — Secundò. Si Stephanus omne Baptiſma ab hæretico collatum, etiam ſinè debitâ formâ, probaſſet; magnam hoc argumento Stephani, ac Romanorum cauſæ invidiam conflaviſſet; & Firmilianus contra illum eo uſus eſſet: at Firmilianus hoc Stephano nunquam oppoſuit, imò ad Cyprianum reſcribens apertè intellexit, Stephani decretum de Baptiſmate, quod in hæreſi cum diſtinctâ, ac expreſsâ Trinitatis invocatione collatum fuiſſet; ergo &c. Verba Firmiliani ſunt: *Illud quoque abſurdum, quòd non putant quærendum eſſe, quis ſit ille, qui baptizaverit; eo quòd qui baptizatus ſit, gratiam conſequi potuerit invocatâ Trinitate nominum Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Idem ſupponit S. Cyprianus *Epiſt. ad Pompejum.*

XXVIII. Sed dices pro Marco Antonio de Dominis, Blondello aliiſque Acatholicis hunc errorem Stephano impingentibus. Stephanus terminis nimis generalibus Baptiſmum ab hæreticis datum approbavit. Ait enim: *Si quis ergo à quacumque hæreſi venerit ad nos &c.* ſed aliqua hæreſis baptizat ſinè debitâ formâ verborum; ergo venientis ab hac hæreſi Stephanus Baptiſma approbavit.

Reſpondeo primò, ly *ex quacumque hæreſi venerit*, poni à Stephano, ut ſe oppo-

opponeret Cypriano, & aliis; qui baptiſmum in quacumque hæreſi datum reprobabant. Sicut ergo iſti reprobabant Baptiſmum hæreticorum, non ex defectu formæ, quia de hoc non erat controverſia; ſed ex defectu fidei, quam putabant eſſe in Miniſtro neceſſariam: ita Stephanus admittit Baptiſmum eorum ex quacumque hæreſi venerint, ſic ut defectus fidei in Miniſtro Baptiſmo non præjudicet. Hac generalitate loquendi uſus eſt in hac re, nedum Stefanus, ſed & Auguſtinus, *l. 5. de Bapt. cap. 5.* Euſebius, *lib. 7. hiſt. c. 2.*

Reſpondeo ſecundò, ly *Si quis à quacumque hæreſi &c.* ſumi à Stephano relatè ad ea, quæ ſubjecit, nempe: *Nihil innovetur, niſi quod traditum eſt.* Quare reſtringitur ad Baptiſma, quod Traditio probaverat: Traditio autem illud tantùm probabat, quod verbis Evangelicis collatum erat.

§. V.

De Plenario Concilio, in quo Probatum fuit Hæreticorum Baptiſma.

XXIX. Huic quæſtioni argumentum præbet S. Auguſtinus in ſuis libris contra Donatiſtas, ubi Cyprianum, alioſque, qui hæreticos rebaptizabant, ſæpè defendit; eo quia res hæc nondum fuiſſet in plenariâ Synodo definita: aſſerens, ſanctum martyrem à praxi, quam contra Stephanum defendebat, receſſurum, ſi eam Oecumenicum aliquod Concilium proſcripſiſſet. Ita præſertim, *l. 2. de Bapt. contra Donat. c. 4.* Cùmque idem Auguſtinus Donatiſtas ſuos quoque rebaptizantes ſæpiſſimè adhortetur, ut plenariæ illi Synodo, cui ſe ſubjeciſſet Cyprianus, ſi ſuo tempore celebrata eſſet, ſe ſubjiciant; indicat, cauſam rebaptizantium in plenaria Synodo jam finitam fuiſſe. Porro cùm nullibi dixerit, quænam fuerit iſta plenaria Synodus; ideo reliquit dubium, quod modò proponimus, & in quo diſcordes ſunt Auctores quodnam fuerit hoc plenarium Concilium; quibuſdam volentibus fuiſſe Arelatenſe I. quibuſdam Nicænum I.

XXX. Hac in re mihi certum eſt, rebaptizantium cauſam ad Concilium Arelatenſe primum fuiſſe delatam; & oppoſitum ejus ſtatutum, ac Cypriani, aliorumque rebaptizantium errorem fuiſſe proſcriptum. In eo enim, *Can. 8.* legitur: *De Afris, quòd propriâ ſuâ lege utantur, ut rebaptizent, placuit, ut ſi ad Eccleſiam aliquis de hæreſi venerit, interrogent eum Symbolum: & ſi perviderint, eum in Patre, & Filio, & Spiritu Sancto eſſe baptizatum, manus ei tantùm imponatur, ut accipiat Spiritum Sanctum. Quod ſi interrogatus non reſponderit hanc Trinitatem, baptizetur.* Quibus expreſsè conſtat, cauſam hanc fuiſſe in dicto Concilio tractatam, ac de eâ latum judicium. Difficultas eſt: an hoc intellexerit Auguſtinus, dum ait prædictam cauſam fuiſſe in plenario Concilio finitam. Nam, *l. 2. de Bapt. c. 9.* poſtquam retulit verba S. Cypriani dicentis, ſe morem rebaptizandi hæreticos ſequi, quia illum invenerat ab Agrippino, & cæteris Africæ, & Numidiæ Epiſcopis communi examinatione, firmatum; ſubjungit: *Hâc atteſtatione ſatis oſtendit, ſe multò magis fuiſſe commemoraturum, ſi quod de hac re tranſmarinum, vel univerſale Concilium factum eſſet. Nondum autem factum erat, quia conſuetudinis robore tenebatur Orbis terrarum; & hæc ſola opponebatur inducere volentibus novitatem, quia non poterant apprehendere veritatem. Poſtea tamen dum inter multos ex utraque parte tractatur, & quæritur; non ſolùm inventa eſt, ſed etiam ad plenarii Concilii auctoritatem, roburque perducta, poſt Cypriani quidem paſſionem, ſed antequam nos nati eſſemus.*

Ex quibus infertur: Concilium illud, de quo Auguſtinus loquitur, non potuiſſe eſſe, nec Alexandrinum ſub Athanaſio habitum, anno 362. Nec Conſtantinopolitanum I. ſub Damaſo

mano.

anno 381. celebratum; nec Capuanum, anno 389. coactum: quia hæc poſt Auguſtini ortum, qui fuit anno 355. celebrata fuere.

XXXI. Dico. Quamvis probabile ſit, Concilium plenarium, de quo loquitur S. Auguſtinus, & in quo finita fuit cauſa rebaptizantium fuiſſe Arelatenſe I. probabiliùs tamen cenſeo, fuiſſe Nicænum I. Prior pars apparebit ex momentis infra adducendis. Poſterior modò probatur ex Auguſtino. Concilium enim, in quo dicit, finitam fuiſſe cauſam rebaptizantium, ut ejuſdem verbis loquar, fuit *Plenarium totius Orbis*, *Plenarium univerſæ Eccleſiæ*, *ſanctum cunctarum Gentium Concilium*, celebratum poſt Cypriani paſſionem, & ante ortum Auguſtini: ſed hoc probabiliùs fuit Nicænum I. ergo &c. Min. prob. Plenaria concilia ex Auguſtino, *lib. 2. de Bapt. c. 3.* ea ſunt, quæ fiunt *ex univerſo Orbe Chriſtiano*, ac proinde ſunt Concilia univerſæ Eccleſiæ, & OEcumenica, non purè Nationalia, aut Provincialia; aliàs non eſſent Concilium Orbis terrarum, & univerſæ Eccleſiæ, ſed ſolùm Nationis, aut Provinciæ; nec talia, ut quæ in Conciliis Nationalibus, vel Provincialibus ſtatuta ſunt, poſſent judicare. Atqui hæc veriùs conveniunt Concilio Nicæno primò. Hoc enim fuiſſe plenarium totius Orbis, & verè OEcumenicum, nemo vertit in dubium. Huic interfuere 318. Epiſcopi ex toto Orbe Chriſtiano, Legatis Romani Pontificis præſidentibus. Celebratum fuit poſt Cypriani paſſionem: nam hic paſſus fuit anno 259. Nicænum autem Concilium coactum fuit anno 325. & triginta annis ortum Auguſtini, qui natus eſt anno 355. præceſſit.

E' contra verò Concilium Arelatenſe I. etsi coactum fuerit poſt Cypriani paſſionem, & ante ortum Auguſtini, quia anno 314. celebratum; Plenarii tamen, ac univerſæ Eccleſiæ, imò totius Orbis Concilii prærogativâ non potuit ab Auguſtino donari. Nam inter OEcumenica non recenſetur; imò illi defuerunt OEcumenici Concilii notæ. Non enim illi præfuit Romanus Pontifex, neque per ſe, neque per ſuos Legatos: ad ipſum ſexcenti quidem Epiſcopi convenere, at non ex toto terrarum Orbe, ſed ex aliquibus tantùm Provinciis Occidentalibus.

XXXII. Confirmantur dicta. Concilium, quod plenarium vocat Auguſtinus, debuit tantæ auctoritatis eſſe, cui & Cyprianus, & alii cedere debuiſſent; & procul dubio ceſſiſſent, ut ait ipſe Auguſtinus, *lib. 2. de Bapt. cap. 3. & 4.* at Cyprianus cum ſuis Synodis Africanis nullo Concilio Nationali, & non OEcumenico ceſſiſſet; dicente eodem Auguſtino, lib. 2. citato, cap. 3. *Ipſa Concilia, quæ per ſingulas regiones, vel Provincias fiunt, plenariorum Conciliorum auctoritati, quæ fiunt ex univerſo Orbe Chriſtiano, ſine ullis ambagibus cedere;* ergo &c.

Rurſus: Concilium, de quo Auguſtinus, fuit Concilium, in quo rebaptizantium cauſa finita fuit, ut nil amplius quærendum cenſeat: at cauſæ ultimò non finiuntur niſi in Concilio OEcumenico. Nam à ſtatutis Conciliorum Nationalium, & Provincialium adhuc poteſt ad Concilium OEcumenicum appellari; ergo &c.

XXXIII. Eſtò autem in Concilio Nicæno I. nullus Canon legatur, in quo cauſa rebaptizantium fuerit expreſsè finita; colligitur tamen arguitivè ex *Can.* 19. Ubi cùm ſancitum fuerit, Paulianiſtas ad Eccleſiam confugientes baptizandos eſſe, quia formam Baptiſmi legitimam non ſervabant; per conſequentiam legitimam ſancitum eſt, omnium hæreticorum, qui baptizandi formam ſervabant, quales erant Novatiani, Baptiſma ratum eſſe, nec uſquam repetendum.

XXXIV. Non latet, Auguſtinum Concilia quædam appellaſſe plenaria, quæ tamen non agnovit OEcumenica. Concilium enim Bagajenſe à Donatiſtis celebratum, ut ortum inter eos ſchiſ-

ſchiſma ſedaretur, cui 310. ejuſdem ſectæ Epiſcopi interfuerunt, vocari plenarium, *lib.* 2. *contra Epiſt. Parmeniani*, *cap.* 3. *lib.* 2. *de Bapt. c.* 7. & alibi. Et Concilia Nationalia totius Africæ vocari plenaria in Codice Canonum Eccleſiæ Africanæ, *num.* 19. 28. 117. & 128. & Patres Concilii Carthaginenſis III. *cap.* 38. Concilium Capuanum appellaſſe plenarium.

Hæc tamen non obſtant. Primò. Quia dum Auguſtinus vocat plenarian Donatiſtarum Synodum, loquitur ironicè, & ex Donatiſtarum ſententiâ; qui totam Eccleſiam in parte ſuâ incluſam contendebant, & alienos ab eorum ſecta ad Eccleſiam non pertinere dicebant. — Concilia autem Africana, & Capuanum vocantur plenaria cum addito, nempe, vel totius Africæ, vel Provinciæ; non totius, ac univerſæ Eccleſiæ ſimpliciter, vel Orbis terrarum: quomodo Auguſtinus dicit, plenarium fuiſſe Concilium, in quo rebaptizantium cauſa finita fuit, & cui Cyprianus ceſſiſſet: unde de ſolo OEcumenico Concilio poteſt intelligi.

XXXV. Sed dicunt pro Concilio Arelatenſi. Concilium, de quo loquitur Auguſtinus, fuit tranſmarinum, ut ipſe ait, *l.* 2. *de Bapt. cap.* 8. & 9. ſed Afris Concilium tranſmarinum non poterat eſſe Nicænum, ſed potius Arelatenſe; ergo &c.

Rurſus: Arelatenſe I. potuit à Sancto Auguſtino plenarii nomine, & totius Orbis appellari Concilium. Ad illud enim, ut habetur in Arelatenſi II. *Can.* 18. ex omnibus Mundi partibus Epiſcopi convenerunt, numero ſexcenti, ut diximus; & Conſtantinus Magnus, apud Euſebium, *lib.* 10. *cap.* 5. *in Epiſt. ad Chreſtum Syracuſanorum Epiſcopum*, ſcribit: *Quoniam igitur plurimos ex diverſis, ac propè infinitis locis Epiſcopos in Urbem Arelatenſem intra Kalendas Auguſti juſſimus convenire &c.*

Tertiò. S Auguſtinus, *lib.* 3. *contra Epiſt. Parmeniani*, *cap.* 4. de Concilio Arelatenſi dicit, quod Donatiſtæ *Totius Orbis judicio ſuperati ſunt*; ergo Concilium, quod Auguſtinus vocat totius Orbis, fuit Arelatenſe I.

XXXVI. Hæc ſunt, quæ ſatis probabile reddunt, Concilium plenarium quo rebaptizantium cauſa finita eſt, fuiſſe Arelatenſe I. Verùm ad ea reſponderi poteſt. Ad primum quidem neg. min. cùm S. Auguſtinus, *l.* 2. *contra Creſconium c.* 37. inter Eccleſias tranſmarinas, quarum auctoritatem urget adverſus Donatiſtas, Bithyniæ Eccleſias recenſeat; in quâ Provinciâ eſt Nicæa, quæ Concilio Nicæno nomen dedit.

Ad ſecundum reſponderi poteſt, Arelatenſe I. dici coactum ex omnibus mundi partibus, per quandam exaggerationem. Reverâ tamen fuit coactum ſolùm ex diverſis Provinciis Occidentis, ut Patres ipſi ejuſdem Concilii, *Ep. Synodicâ* ad Silveſtrum Papam teſtantur, dicentes: *Et cùm diverſa ſint Provinciæ, ex quibus advenimus &c.*

Verba autem Conſtantini indicant quidem numerum maximum, & diverſitatem regionum, ex quibus ad Arelatenſe Epiſcopi convenerant; non tamen illud fuiſſe plenarium totius Orbis, & univerſæ Eccleſiæ, ut Auguſtinus dicit. Imò ſi fuiſſet plenarium totius Orbis, & OEcumenicum, quare Conſtantinus appellationem Donatiſtarum ab eo ſuſcepit? Quare illud ab omnibus recipi non præcepit, ſicut de magno Nicæno Concilio id mandavit. Scribens enim ad Eccleſias: *Quod* (inquit) *in Epiſcoporum Conciliis ita generaliter decernitur, divinæ voluntati tribui debet, ac veluti cæleſte, divinumque præceptum æſtimari?* Si ergo poſt Arelatenſis ſententiam ad ſuum tribunal Donatiſtas appellantes Conſtantinus admiſit, illud non judicavit generale, ac plenarium totius Orbis.

Ad tertium dico Auguſtinum (ſi loquitur ibi de Arelatenſe) dicere

Donatiſtas totius Orbis judicio condemnatos eſſe; non quia judicaret, judicium Arelatenſe eſſe totius Orbis, & univerſæ Eccleſiæ judicium: ſed cùm jam eſſent in omnibus Catholici Orbis partibus condemnati, dici poterant totius Orbis judicio ſuperati.

§. VI.

De Eccleſiæ Fide circa Baptiſma Hæreticorum.

XXXVII. DIco. Eccleſiæ univerſalis fides ſemper fuit, Baptiſma, etſi ab hæretico, verbis tamen Evangelicis, datum, validum eſſe, ac ratum. Conſtat tùm ex decurſu præſentis Dubii: nam à tempore Apoſtolorum, uſque ad tempora Stephani hæc fides fuit. Unde Cypriano, & aliis nil aliud opponebatur, niſi nihil innovandum, niſi quod traditum eſt, utique ab Apoſtolis. Unde Auguſt. lib. 2. de Bapt. cap. 7. *Saluberrimam* (inquit) *conſuetudinem tenebat Eccleſia in ipſis quoque ſchiſmaticis, & hæreticis corrigere quod pravum eſt, non iterare quod datum eſt: ſanare quod vulneratum eſt, non curare quod ſanum eſt. Quam conſuetudinem credo ex Apoſtolica Traditione venientem (ſicut multa, quæ non inveniuntur in litteris eorum, nec in Conciliis poſteriorum: & tamen quia per univerſam cuſtodiuntur Eccleſiam, non niſi ab ipſis tradita, & commendata creduntur) Hanc ergo ſaluberrimam conſuetudinem per Agrippinum prædeceſſorem ſuum dicit S. Cyprianus quaſi cæpiſſe corrigi. Sed ſicut diligentiùs inquiſita veritas docuit, quæ poſt magnos dubitationis fluctus ad plenarii Concilii confirmationem perducta eſt; veriùs creditur per Agrippinum corrumpi cæpiſſe, quàm corrigi.* Hanc univerſalem Eccleſiæ, & robuſtam conſuetudinem ubique Auguſtinus etiam Donatiſtis opponit, *lib. 2. de Bapt. c. 8. & c. 9. lib. 4. c. 6. & c. 24.*

XXXVIII. Eandem poſt Stephanum Papam propugnavit Siricius Romanus Pont. qui, *Epiſt. ad Himerium Tarraconenſem*, hæc ſcripſit: *Primâ itaque pagina tua fronte ſignaſti, baptizatos ab impiis Arianis plurimos ad fidem Catholicam feſtinare; & quoſdam de Fratribus noſtris, eoſdem denuò baptizare velle, quod non licet; cum hoc fieri, & Apoſtolus vetet, & Canones contradicant.* Confirmat Innocentius I. ad Victricium Rothomagenſem, *Can. 8.* ſcribens: *Ut venientes à Novatianis, vel Montenſibus per manus tantùm impoſitionem ſuſcipiantur; quia quamvis ab hæreticis, tamen in Chriſti nomine ſunt baptizati.*

XXXIX. Hanc ab Eccleſiæ exordiis varia Orbis Concilia probarunt, ac firmarunt. Laodicenum quarto ſeculo, ſub Silveſtro Papa, *Can. 7.* decernit, ut Novatiani, & Photiniani ad Eccleſiam redeuntes per ſancti Chriſmatis inunctionem admittantur: Arelatenſe I. ut vidimus, ſicut & Nicænum I. robur addiderunt. Capuanum anno 389. quibus acceſſerunt Concilii Carthaginenſis III. Patres. Dogma hoc, per ſequentium ſeculorum fidem roboratum, ultimò ſub anathemate tenendum decrevit Tridentinum, *Seſſ. 7. de Bapt. Can. 4.* his verbis: *Si quis dixerit Baptiſmum, qui etiam datur ab hæreticis in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, cum intentione faciendi quod facit Eccleſia, non eſſe verum Baptiſmum, anathema ſit.*

XL. Rationes pro hoc dogmate probando ſuperiùs allatæ ſunt, in *Tract. de Sacr. in Gen. Qu. 7. Dub. 5.* Ubi etiam Cypriani, aliorumque rebaptizantium momenta attulimus, & ſolvimus. Illùc ergo Studioſum remitto.

Hic ſolùm recolendum cenſeo: duo præcipuè fuiſſe, quæ Cyprianum, alioſque moverunt, ad arbitrandum ſacramenta non poſſe ab hæreticis conferri. Primum: quia apud hæreticos nullum eſt jus in ſacramenta. Secundum: quia Spiritum Sanctum dare non poſſunt, ac proinde nec Baptiſma, cujus hic eſt effectus. Sola enim

Eccle-

Eccleſia Catholica, quæ vera Chriſti ſponſa eſt, non hæretica, quæ eſt adultera, poteſt Chriſto ſponſo ſuo filios generare.

XLI. Ad hæc tamen dico. Ad primum cum Auguſt. nihil vetare, quin res aliqua in uſurpatoris manu integra, ac vera perſeveret. l. 5. de Bapt. c. 7. *Nos autem* (inquit) *Baptiſma eos non juſtè, ac legitimè poſſidere concedimus: non poſſidere autem non poſſumus dicere, cum ſacramentum Dominicum in Evangelicis verbis cognoſcimus. Baptiſmum ergo legitimum habent, ſed non legitimè habent. Quiſquis enim eum, & in unitate Catholicâ, & eo dignè vivens habet, & legitimum, & legitimè habet: quiſquis autem vel in ipſa Catholicâ, ſicut palea commixta frumento, vel extra, ſicut palea vento ſublata habet; hunc Baptiſmum legitimum quidem habet, ſed non legitimè.*

XLII. Ad ſecundum dico, ſolùm ſequi, quòd qui ab hæretico ſciens, vel in hæreſi manens Baptiſmum ſuſcipit, non accipiat rem, ſeu effectum ſacramenti; non tamen, quòd non accipiat Baptiſmi ſacramentum. Cæterum ſicut parvulis, qui extra Catholicam unitatem abluuntur, datur Spiritus Sanctus; ita & dabitur adulto, qui, quolibet affectu ad peccatum liber, in extremæ neceſſitatis articulo ab eo, quem hæreticum eſſe novit, Baptiſma ſuſcipit. Sic Auguſt. l. 6. de Bapt. c. 5. *Ille autem, qui tradit, poteſt ſalubriter accipere, ſi ipſe non ſeparatus accipiat: ſicut pleriſque accidit, ut Catholico animo, & corde ab unitate pacis non alienato, aliquâ neceſſitate mortis urgentis in aliquem hæreticum irruerent, & ab eo Chriſti Baptiſmum ſinè illius perverſitate perciperent: & ſive defuncti, ſive liberati, nequaquam apud eos remanerent, ad quos nunquam corde tranſierant.*

Cum autem aliqui extra Eccleſiam regenerantur, Eccleſia Chriſti ſponſa eſt, quæ illos regenerat; utero tamen ancillarum, non ſuo: ſicut Sara genuit Abrahæ filios, Iſaac utero ſuo, Iſmaelem verò utero ancillæ. Ita S. Auguſtinus l. 1. de Bapt. c. 16. *Sed cum tales* (inquit) *à ſpiritalibus evangelizantur, & ſacramentis imbuuntur; tanquam per ſe ipſam Rebecca eos parit, ſicut Eſau: cum autem per illos, qui non caſtè annuntiant Evangelium, tales in Dei populo generantur à Sara quidem, ſed per Agar. Item boni ſpiritales, quando evangelizantibus vel baptizantibus carnalibus generantur; Lia quidem, vel Rachel jure conjugali eos, ſed per ancillarum uterum parit. Cùm verò per ſpiritales in Evangelio generantur boni fideles, qui vel evadunt in ſpiritalis ætatis affectum, vel eò tendere non deſiſtunt, vel ideo non faciunt, quia non poſſunt: ſicut ex utero Sara Iſaac, vel Rebecca Jacob, in novam vitam, & novum teſtamentum naſcuntur.* Ita ingenioſè S. Auguſtinus.

DUBIUM IV.

An Idem Poſſit à Se ipſo Baptizari: An Plures ab Uno: Et an Unus à Pluribus?

§. I.

Reſolutio Primæ, & Secundæ partis.

I. DIco primò. Nemo poteſt baptizare ſe ipſum. Ita S. Tho. 3. *p. q.* 65. *a.* 5. *ad* 4. his verbis: *Nullus poteſt baptizare ſe ipſum. Propter quod, & Chriſtus à Joanne voluit baptizari, ut dicitur Extrà de Baptiſmo, & ejus effectu* (cap Debitum) Ubi conſultus Innocentius III. de quodam Judæo, qui in mortis articulo conſtitutus, cùm inter Judæos tantùm exiſteret, in aquam ſe ipſum immerſit dicendo: *Ego baptizo me in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.* Reſpondet: *Quòd cùm inter baptizatum, & baptizantem debeat eſſe diſcretio, ſicut ex verbis Domini colligitur dicentis Apoſtolis:* Ite bap-

baptizate omnes Gentes in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti; *memoratus Judæus eſt denuo ab alio baptizandus: ut oſtendatur, quòd alius eſt qui baptizatur, & alius qui baptizat.* Ad quod etiam deſignandum, ipſe Chriſtus non à ſe ipſo, ſed à Joanne voluit baptizari. Et licèt dicat, quòd ſi Judæus ille ſtatim deceſſiſſet, ad cœleſtem patriam ſtatim evolaſſet; hoc tamen fuiſſet *Propter ſacramenti fidem*, ideſt, Baptiſmum flaminis, *etſi non propter fidei ſacramentum*, ideſt, Baptiſmum aquæ.

Aliam rationem addit Innocentius. Nam in Baptiſmo *Spiritualis generatio celebratur, de quâ veritas ait*, Jo. 3. Oportet vos naſci denuò: quia niſi quis renatus fuerit ex aquâ, & Spiritu Sancto, non intrabit in regnum Cœlorum. *Sicut ergo in carnali generatione, quâ proles ex viro, & fœmina naſcitur, alius eſt qui carnaliter gignit, & alius, qui carnaliter gignitur: ſic & in ſacramentali generatione, quâ ſoboles ex aqua, & Spiritu Sancto renaſcitur, alius debet eſſe, qui ſpiritualiter generet, & alius, qui ſpiritualiter generetur. Sanè cum corpus exteriùs, ſive cor interiùs baptizatur, oportet, ut utrobique paternitas, & filiatio valeat inveniri, quibus baptizans, & baptizatus ad invicem referantur.* Hæc Innocentius.

II. Hinc patet diſcrimen, cur poſſit idem ſibi Euchariſtiam miniſtrare, non verò Baptiſmum — Nam Euchariſtia ſe habet per modum nutrimenti; Baptiſmus verò per modum generationis: idem autem non ſe ipſum generat, ſibi tamen nutrimentum miniſtrat, ac ſe ipſum nutrit.

III. Dico ſecundò. Plures ſimul poſſunt ab uno baptizari, in caſu tamen neceſſitatis, nedum validè, ſed & licitè. Ita S. Tho. 3. *p.* tùm *q.* 66. *a.* 5. *ad* 4. ubi ait: *Poſſunt autem, ſi neceſſitas exigit, plures ſimul baptizari; quia nullus eorum reciperet niſi unum Baptiſmum. Sed tunc oportebit dicere*, Ego baptizo vos. *Nec erit mutatio formæ, quia vos, nibil aliud eſt, quam te & te.* Tùm q. 67. a. 6. ad 2. *In caſu* (inquit) *neceſſitatis unus poſſet ſimul plures baptizare ſub hâc formâ*: Ego vos baptizo. *Puta ſi immineret ruina, aut gladius, aut aliquid hujuſmodi, quod omnino moram non pateretur. Nec per hoc diverſificaretur forma Eccleſiæ, quia plurale non eſt niſi ſingulare geminatum: præſertim cum pluraliter dicatur, Matth. ultimo:* Baptizantes eos &c. Quibus S. Tho. hoc Aſſertum docet, & probat. Ita ſe geſſiſſe S. Petrum credibile eſt, cum *Act.* 2. uno die plura hominum millia baptizavit: non enim credibile eſt, omnes ſigillatim immergere (ut tunc moris erat) potuiſſe.

§. II.

Reſolvitur Tertia Pars.

IV. A Pluribus conferri poteſt Baptiſmus, vel dicendo: *Nos te Baptizamus.* Vel dicendo: *Ego te Baptizo.* Vel denique, ut unus abluat, & alter proferat formam.

Dico primò. Si plures ſimul concurrerent ad eundem hominem baptizandum, illicitè agerent. Ita S. Tho. 3. *p. q.* 67. *a.* 6. dicens, quòd iſti *Eſſent puniendi de inordinato modo baptizandi*; quia Chriſtus voluit, Baptiſma ab uno tantùm conferri. Eſtò autem non ſit univerſaliter illicitum, quòd plures Sacerdotes ſimul concurrant ad conſecrandam eandem hoſtiam, ideoque Sacerdotes in ſui Ordinatione ſimul conſecrent cum Epiſcopo; hoc ideo eſt, quia Euchariſtia eſt ſacramentum unionis, & unitatis, quæ conſurgit ex pluribus adunatis; ſicut ex pluribus granis fit panis, & ex pluribus racemis fit vinum; quæ ratio non concurrit in Baptiſmo.

V. Dico ſecundò. Si plures ſimul ad baptizandum concurrant, ita ut uterque abluens, & verba proferens, dicendo: *Ego te baptizo &c.* habeat intentionem baptizandi adæquatè, &

ſcor-

ſeorſim, & independenter ab alio; quod poſſet contingere in eo caſu, in quo contentioſè uterque aliquem baptizare conaretur: tunc qui priùs verba profert, & abluit, ille ſolus baptizat, ſecundus verò quantumcumque jus habeat, nihil faciet: quia jam baptizatus non poteſt iterùm baptizari. Hinc ſequitur, quòd ſecundus, qui formâ à primo integrè prolatâ conaretur baptizare, puniendus eſſet tanquam rebaptizator. Ita S. Thom. citato *a. 5. in Corp.*

Si autem omnino ſimul verba proferant, & ſimul immergant, ſeu abluant, non eſſent puniendi de iteratione Baptiſmi; quia uterque intenderet non baptizatum baptizare, & uterque quantum in ſe eſt baptizaret: non enim eſt ratio, cur unus potiùs baptizet, quàm alter, cùm uterque ponat ſufficientia ad Baptiſmum: *Nec traderent aliud, & aliud ſacramentum, ſed Chriſtus, qui eſt unus interiùs baptizans, unum ſacramentum per utrumque conferret.* Ita S. Thom. citato loco.

VI. Hinc non ſequeretur, quòd eſſent duo baptizantes, ſed unus baptizans; nec duæ cauſæ totales, aut quòd idem numero effectus à duabus cauſis totalibus penderet. Primò. Quia uterque ageret virtute unius, nempe, Chriſti, qui eſt principalis baptizans; ideoque, ut ſunt unum in illo, non ut ſunt duo. Deinde: quia in illo caſu eſtò uterque Miniſter eſſet cauſa inſtrumentalis totalis in actu primo; nam uterque ſeorſim ab alio poſſet ſacramentum illud perficere: in actu tamen ſecundo, dum unus alteri ſe adjungit ad baptizandum, ſunt ſicut duo equi, dum junguntur ad trahendum eundem currum. Eſtò enim quilibet eorum ſeorſim poſſet illum currum trahere, ac proinde in actu primo ſit cauſa totalis; dum tamen in actu ſecundo vires jungunt, & attemperant, quilibet eorum fit cauſa partialis. Sic in eaſu. Nam quilibet eorum non haberet intentionem eſſiciendi ſacramentum, niſi conjunctim cum alio; & Chriſtus principalis agens ordinaret illas duas materias, & duas formas ad ſignificandum per modum unius unam generationem ſpiritualem.

VII. Dico tertiò. Si plures concurrentes ad baptizandum eundem hominem dicerent: *Nos te baptizamus &c.* Baptiſma illud nullum eſſet. Ita S. Th. citato *a. 6.* Eo quòd *Ex tali forma:* Nos te baptizamus, *exprimitur talis intentio, quòd plures conveniant ad unum Baptiſmum conferendum: quod quidem videtur eſſe contra rationem miniſterii. Homo enim non baptizat, niſi ut Miniſter Chriſti, & vicem ejus gerens: unde ſicut unus eſt Chriſtus, ita oportet eſſe unum Miniſtrum, qui Chriſtum repræſentet. Propter quod ſignanter Apoſtolus dicit,* Epheſ. 4. Unus Dominus, una fides, unum Baptiſma. *Et ideo contraria intentio videtur excludere Baptiſmi ſacramentum.* Ex quibus formo rationem ſub hâc formâ. Ut Baptiſmus ſit validus, debet apponi forma legitima, & non exprimi intentio contraria intentioni Chriſti, & Eccleſiæ: at ſi plures ſimul abluentes dicerent: *Nos te Baptizamus,* non apponerent legitimam formam, & exprimerent intentionem contrariam intentioni Chriſti; qui ſicut unus eſt, ita in uno Baptiſmo exigit unum Miniſtrum, & non plures; ergo &c.

VIII. Dico quartò. Si plures ita unum baptizarent, ut unus ablueret, & alter proferret verba; etiamſi id facerent in caſu neceſſitatis, Baptiſmus eſſet nullus. Eſt contra Cajetanum, ad hunc *art. 6.* qui putat, quòd ſi duo tantùm adeſſent Catechumeno in mortis articulo conſtituto; quorum unus eſſet mutus, ideoque non poſſet proferre formam; alter verò eſſet membris omnibus captus, adeoque non poſſet abluere; in tali caſu, ſi mutus ablueret, & membris captus proferret formam Baptiſmi, Baptiſmus eſſet validus.

Aſſertio tamen noſtra traditur à S. Tho-

S. Thoma. Tùm 3. *p. q. 66. a. 5. ad 4.* ubi expreſsè ait: *Si convenirent duo, quorum unus eſſet mutus, qui non poſſet proferre verba, & alius carens manibus, qui non poſſet exercere actum; non poſſent ambo ſimul baptizare, uno dicente verba, & alio exercente actum.* Tùm hac *q. 67. a. 6. ad 3.* his verbis: *Integritas Baptiſmi conſiſtit in forma verborum, & in uſu materia: & ideo neque ille, qui tantùm verba profert, baptizat, neque ille, qui immergit. Et ideo ſi unus verba proferat, & alius immergat, nulla forma verborum poterit eſſe conveniens. Neque enim poterit dici:* Ego te baptizo; *cùm ipſe non immergat, & per conſequens non baptizet. Neque etiam poterit dici:* Nos te baptizamus; *cùm neuter baptizet. Si enim duo ſunt, quorum unus unam partem libri ſcribat, & alius aliam, non erit propria locutio:* Nos ſcripſimus librum iſtum, *ſed ſynecdochica, inquantum totum ponitur pro parte.* Ex quibus formo hanc rationem. Illi duo non poſſunt verificare formam Baptiſmi; ergo non poſſunt baptizare. Ant. prob. Non enim poſſunt dicere: *Ego te baptizo*; quia qui ea verba profert, cùm non abluat, non verificatur, quod baptizet. Nec poſſunt dicere: *Nos te baptizamus*; hæc enim verba faciunt ſenſum, Ego, & ille alter te baptizat: hoc autem non verificatur, ſi ille, qui profert verba, non abluat.

IX. Dices primo. Hoc inconveniens vitari, ſi diceretur: *Nos baptizamus*; ſumendo illam propoſitionem *complexivè*, ideſt, *ego*, & *iſte* unitim, & conjuncti per modum unius cauſæ totalis *te baptizamus*; ego nimirum proferendo verba, ille abluendo. Sicut ſi duo traherent uniti navem, quam nullus ſeorſim trahere poſſet; non poſſet quidem quilibet ſeorſim dicere: *Traho navem*; poſſent tamen conjunctim dicere: *Trahimus navem*.

Reſpondeo, hoc potiùs confirmare noſtrum Aſſertum. Nam ideo trahentes navem poſſunt dicere: *Trahimus navem*; quia verificatur, quòd quilibet trahit navem, ſaltem partialiter. At qui tantùm profert verba, & non abluit, non poteſt dici, quòd abluat etiam partialiter: & ideo dicendo, nos te baptizamus, falſum diceret.

X. Sed inſtas: *Ego baptizo te*, non eſt idem ac *Abluo te*; ſed eſt idem, ac ſacramentum Baptiſmi tibi confero: at in caſu poſito uterque ſacramentum verè conferret, unus ponendo materiam, alter formam; ergo poſſent dicere &c.

Confirm. In ſacramento Matrimonii, & Pœnitentiæ, materia exhibetur ab uno, & forma profertur ab alio; ergo idem contingere poteſt in Baptiſmo.

XI. Reſpondeo, neg. min. Nam ſacramentum Baptiſmi confertur per ablutionem; ergo non poteſt dici ſacramentum conferre, qui non poteſt dici abluere: ly enim *baptizo* ſignificat primò, & per ſe uſum materiæ, qui non alius eſt in Baptiſmo, quàm ablutio ſeu immerſio.

XII. Ad Confirmationem, neg. conſ. & diſparitas eſt. Nam ſacramentum Pœnitentiæ eſt inſtitutum per modum judicii; in quo confeſſio, quæ eſt materia, debet poni à reo, & abſolutio, ſeu ſententia, quæ eſt forma, à Judice. Similiter matrimonium eſt contractus, qui debet eſſe inter mutuò tradentem, & acceptantem. At non ſic baptiſmus: imò ejus forma ſignificat, quòd qui eam profert ponat etiam materiam proximam, quæ in Baptiſmo eſt ablutio, dum dicit *ego te baptizo*.

XIII. Dices ſecundò. In caſu poſito, ſaltem ſi uteretur formâ Græcorum: *Baptizatur ſervus Chriſti*, forma non falſificaretur; ergo &c.

Reſpondeo primò cùm S. Th. hoc *a. 6.* neg. ant. Quia ſemper agit contra intentionem Chriſti, & rationem miniſterii: Chriſtus autem ſicut unus eſt, ita unum voluit miniſtrum. Secundò: dico, quòd forma Græcorum idem exercitiò ſignificat, ac forma Latinorum, ideoque reddit hunc ſenſum: baptizatur ſervus Chriſti hac

actio-

actione baptizandi à me exercitâ. Si autem proferens verba non ablueret, hoc non verificaretur: non enim faceret eum actum, qui per formam ſignificatur.

XIV. His omnibus addo: quòd ſi duo poſſent validè baptizare, uno proferente formam, alio exhibente materiam; eâdem ratione poſſent plures valide baptizare, uno proferente primam partem formæ: *Ego te baptizo;* altero proferente ſecundam partem: *In nomine Patris &c.* & tertio aquâ abluente: ſed hoc eſt abſurdum dicere; ergo &c.

XV. At inquies. Si puer ſit moriturus, nec alii ibi ſint, quàm duo; quorum unus ſit mutus, alius membris captus, quid agendum?

Dicerem, in tali caſu mutum illum poſſe alligare capiti alterius vaſculum aquæ; ut ille ſubmittendo caput verſaret eum ſupra caput pueri proferendo formam. Quòd ſi nullus eſſet abluendi modus, niſi manibus; idem ſentiendum eſſet, ac ſi nullus ibi eſſet Baptiſmi Miniſter.

DUBIUM V.

De Patrino, ſeu Suſceptore Baptiſmi.

§. I.

Reſolutio Dubii.

I. ANtiquiſſima Eccleſiæ conſuetudo eſt, cujus meminerunt antiqua Concilia, & Patres, ut in Baptiſmo ſolemni, non autem in privato, præter baptizantem, & baptizatum, requiratur aliquis, qui baptizatum levet è ſacro fonte; qui vocatur ſuſceptor, ſponſor, ſeu fidejuſſor, & Patrinus. Hujus præcipuus, & neceſſarius actus eſt, baptizatum ſuſcipere de manu baptizantis; eſtò poſſit in Baptiſmo alios actus exercere, nimirum tenere baptizatum, reſpondere pro illo &c. Quod Eccleſiaſticum præceptum graviter obligat: ideoque ſi abſque tali ſuſceptore Baptiſmus ſolemniter celebraretur, validus eſſet quidem, ſed graviter peccaretur. Hac cæremoniâ ſuſcipiendi baptizatum de manu baptizantis ſignificat ſuſceptor, ſe baptizatum ſuſcipere ſub curâ ſuâ; & promittit, ſe habiturum curam ſalutis, & inſtructionis ſpiritualis illius: ideoque ſuſceptor vocatur etiam fidejuſſor, & ſponſor, nec non Patrinus quia in hoc ſubſtituitur loco patris.

II. Rationem dat S. Thomas 3. p. q. 67. a. 7. cur Eccleſia hunc ſuſceptorem in Baptiſmo ſolemni inſtituerit, his verbis: *Spiritualis regeneratio, quæ fit per Baptiſmum, aſſimilatur quodammodo generationi carnali. Unde dicitur, 1. Petri 2.* Sicut modò geniti infantes, rationabile, ſine dolo, lac concupiſcite. *In generatione autem carnali parvulus nuper natus indiget nutrice, & pedagogo. Unde & in ſpirituali generatione Baptiſmi requiritur aliquis, qui fungatur vice nutricis, & pedagogi, informando, & inſtruendo eum, quaſi novitium in fide de his, quæ pertinent ad fidem, & vitam chriſtianam: ad quod Prælati Eccleſiæ vacare non poſſunt, circa communem curam populi occupati. Parvuli enim, & novitii indigent ſpeciali curâ præter communem.* Et ad ſecundum ibi oſtendens, hoc non fuiſſe inſtitutum tanquam de neceſſitate ſacramenti, ait: *In generatione carnali non requiritur ex neceſſitate niſi pater, & mater: ſed ad facilem partum & educationem pueri convenientem requiritur obſtetrix, & nutrix, & pedagogus: quorum vicem implet in Baptiſmo ille, qui puerum de ſacro fonte levat. Unde non eſt de neceſſitate ſacramenti: ſed unus ſolus poteſt in aqua baptizare, neceſſitate imminente.* Juxta hanc S. Thomæ doctrinam loquitur Cathechiſmus Romanus. *P. 2. Tit. de Baptiſm. n. 26.*

III. Vetuſtatem hujus ritus probat S. Th. ex S. Dionyſio, *cap. ult. de Eccl. Hierarch.* ubi ait: *Divinis no-*

ſtris

Digitized by Google

ſtris Ducibus (ideſt Apoſtolis) *ad mentem venit, & viſum eſt, ſuſcipere infantes ſecundùm iſtum ſanctum modum: quòd naturales pueri parentes traderent puerum cuidam docto in divinis pædagogo, & reliquum ſub ipſo puer ageret, ſicut ſub divino patre, & ſalvationis ſancta ſuſceptore.*

IV. Quid porro neceſſarium ſit, ut quis ſit Patrinus: an ſcilicet neceſſe ſit, ut puerum, vel alium baptizandum corporaliter tangat, vel tenendo, afferendo, levando? Varia de hoc Eccleſiarum eſt conſuetudo. Alicubi enim moris eſt, ut Patrini apponant manus puero, cùm baptizatur: alibi, ut nonniſi poſt Baptiſmum. Rituale Romanum etſi Baptiſmum, ubi datur per effuſionem, miniſtrari velit Patrino, vel Matrinâ, vel utroque, ſi ambo admittantur, infantem tenente: ubi tamen eſt conſuetudo baptizandi per immerſionem, jubet, ut poſt collatum Babtiſmum alteruter, vel uterque ſimul infantem de ſacro fonte levent. Veroſimile tamen judico, etiam abſque contactu, ſive in Baptiſmo, ſive poſt, corporali infantis, officium, & obligationem Patrini contrahi; ſi is, qui à Parocho ad ſuſcipiendum eſt admiſſus, declaret verbo, & aſſiſtentiâ, ſe illum offerre ad Baptiſmum, ſeque officium ſuſceptoris erga eum acceptare: & de Confirmatione ſimiliter.

§. II.

De Obligatione Suſcipientis in Baptiſmo.

V. DOlet (ac meritò quidem) Catechiſmus Romanus citatus, *n.* 28. quòd hoc Patrini ſeu, ſuſceptoris munus adeo negligenter in Eccleſia tractetur; ut nudum tantùm hujus functionis nomen relictum ſit: ideoque ibi ſub oculis ponere conatur, quid cogitare debeant, & quo debito ſe ſe obſtringant, qui tale munus ſuſcipiunt.

VI. Id præſtat S. Th. 3. *p.* q. 67. *a.* 8. ubi hæc habet: *Unuſquiſque obligatur ad exequendum officium, quod accepit. Dictum eſt autem, quòd ille, qui ſuſcipit aliquem è ſacro fonte, aſſumit ſibi officium pædagogi: & ideo obligatur ad habendam curam de ipſo, ſi neceſſitas immineret; ſicut eo tempore, & loco, in quo baptizati inter infideles nutriuntur.* Ex quibus patet, hoc debito maximè teneri, qui ſuſcipiunt filios Catholicorum in partibus infidelium, ſive hæreticorum degentium: ſi enim cùm inter infideles educentur ſpeciali curâ indigent, ne fides, quam in Baptiſmo acceperunt, in eis corrumpatur. Quapropter S. Th. *ad* 1 dicit: *Quòd ubi immineret periculum, oporteret eſſe aliquem doctum in divinis, qui Baptizatum de ſacro fonte ſuſciperet.*

Sed ubi (proſequitur S. Tho. in corp.) *nutriuntur inter Catholicos Chriſtianos, ſatis poſſunt ab hac cura excuſari, præſumendo, quòd à ſuis parentibus diligenter inſtruantur. Si tamen quocumque modo ſentirent contrarium, tenerentur ſecundùm ſuum modum ſaluti ſpiritualium filiorum curam impendere.* Et ideo ſubjungit, ad 1. *Propter hoc, quod pueri nutriuntur inter Catholicos admittuntur quicumque ad hoc officium; quia ea, quæ pertinent ad Chriſtianam vitam, & fidem publicè omnibus nota ſunt.*

VII. Hæc autem obligatio fundatur in ipſamet hujus muneris inſtitutione, & charactere; quo, dum aliquem è ſacro fonte ſuſcipiunt, fiunt ſponſores, & fidejuſſores, & promittunt Deo pro ipſo, facti Patres Spirituales ipſius; ac ſi dicat (verba ſunt S. Dionyſii, de Eccl. Hierarc. cap. 7.) *Profiteor, me huic puero, cùm per ætatem intelligere ſacra poterit, divinis meis inſtitutionibus perſvaſurum, ut adverſariis nuntium omnino remittat, & divina promiſſa profiteatur, & exolvat.* Et apud Gratianum, diſt. 4. de Conſecrat. cap. *Vos ante*, hæc, velut Auguſtini, ſerm. 163. de tempore, referuntur: *Vos ante omnia tàm viros, quàm*

Digitized by Google

mulieres, qui filios in Baptiſmate ſuſcepiſtis, moneo, ut cognoſcatis fidejuſſores apud Deum extitiſſe pro illis, quos viſi eſtis de ſacro fonte ſuſcipere. Id confirmatur in Conc. Pariſienſi VI. *l. 1. c.* 19. Mediolanienſi ſub S. Carolo, & in Inſtructionibus Baptiſmi, Senonenſi 1574. & aliis.

§. III.

Qui Poſſunt eſſe Patrini in Baptiſmo, & Quot.

VIII. Reſpondet S. Thomas 3. *p. qu.* 67. *a.* 8. citato *ad* 1. Non baptizatum non poſſe ſuſcipere Baptizatum è ſacro fonte, *ut eſt declaratum in Concilio Moguntino* (cap. *In Baptiſmate*, de Conſecrat. diſt. 4.) *licèt non baptizatus poſſit baptizare, quia perſona baptizantis eſt de neceſſitate ſacramenti, non autem perſona ſuſcipientis.* Et ratio eſſe poteſt. Quia non baptizatus non eſt membrum Eccleſiæ, cujus typum gerit in Baptiſmo ſuſcipiens. Quâ ratione Catechumenus, quamvis ſit fidelis, quia tamen non baptizatus, Patrinus eſſe non debet.

IX. Non debent etiam admitti ad ſuſcipiendum baptizatum hæretici. Cùm enim ex dictis hæc cæremonia inſtituta ſit, ut baptizatus inſtruatur à ſuſcipiente in fide catholicâ in quâ certè hæreticus non inſtrueret; idcirco deſignare hæreticum in Patrinum, eſſet deſignare, non inſtructorem baptizati, ſed corruptorem. Hinc ſi in terris hæreticorum Patrinus Catholicus commodè haberi non poteſt, tenetur Parochus baptizare potiùs abſque ullo patrino: quia cæremoniæ Eccleſiæ ſunt omittendæ in Baptiſmo, quando ritè, & modo debito adhiberi non poſſunt.

X. Rurſus parentes pueri baptizandi in Patrinos aſſumi non debent. Ita cap. *Pervenit* & cap. *Dictum eſt*, 30. q. 1. & rationem dat S. Tho. laudatus a. 8. ad. 2. *Quòd ſicut eſt alia generatio ſpiritualis à carnali: ita etiam debet eſſe alia diſciplina, ſecundùm illud, Hebr.* 12. Patres quidem carnis noſtræ habuimus eruditores, & reverebamur eos: non multò magis obtemperabimus Patri ſpirituum, & vivemus? *Et ideo alius debet eſſe pater ſpiritualis à patre carnali, niſi neceſſitas contrarium exigat.*

XI. Præterea Abbates, Monachi, Sanctimoniales non poſſunt eſſe Patrini in Baptiſmo. Ita cap. *Non licet*, de Conſecratione, diſt. 4. quod ex Concilio Antiſiodorenſi ſumtum eſt: *Non licet Abbati, vel Monaco de Baptiſmo ſuſcipere filium, nec Commatres habere.* Et in c. *Placuit*, 16. q. 1. inter alia vetatur Monachis, ne filios de Baptiſmo ſuſcipiant. Et S. Gregorius, *l.* 4. *Epiſt.* 42. aliàs 40. mandat Valentino Abbati, ne Monachi ſibi Commatres faciant. Quam prohibitionem ad Religioſos omnes, etiam Mendicantes, extendi, tenet communis omnium ſententia. Unde Paulus V. in Rituali de Patrino loquens: *Ad hoc* (inquit) *munus admitti non debent Monachi, vel Sanctimoniales, vel alii cujuſvis Ordinis Regularis à ſeculo ſegregati.* Clericos etiam ſeculares ſacris initiatos excludunt S. Carolus in ſuis inſtructionibus Synodi Aquenſis, anno 1585. & Remenſis 1583. Hæc tamen diſciplina, quod ſpectat ad Clericos ſeculares ſacris initiatos, non eſt uſu recepta, & obſervata, ſaltem generaliter.

XII. Circa numerum autem ſuſcipientium variæ diverſis temporibus fuere conſuetudines. Olim enim unus ſolus admittebatur. Sic enim refertur ſtatutum ab Higino Papa, cap. *In Catheciſmo*, de Conſec. diſt. 4. Poſteà admiſſi fuere plures, ut cap. *Quis*, de cognatione ſpirituali, in 6. Demum Tridentinum, *Seſſ.* 24. *de Reform. c.* 2. ſtatuit, *Ut unus tantùm, ſive vir, ſive mulier juxta ſacrorum Canonum inſtituta, vel ad ſummum unus, & una, baptizatum de Baptiſmo ſuſcipiant.* Ex quo aliqui colligunt, duos viros etiam ſolos, aut duas mulieres aſſumi non poſ-

poſſe, ſed unum virum, & unam mulierem. Rationem autem, cur Patrinorum numerus ſit reſtrictus, dat Catechiſmus Romanus, loco citato de Bapt. n. 30. *Tùm quia: diſciplina, atque inſtitutionis ordo à multitudine Magiſtrorum perturbari poterat. Tùm quia: providere oportebat, ne inter plures hujuſmodi affinitates conjungerentur; quæ impedirent, quo minùs legitimo matrimonii vinculo hominum inter homines ſocietas latiùs diffunderetur.*

XIII. De cognatione autem ſpirituali, quæ ex hac ſuſceptione contrahitur, breviter dico; quòd eſtò ſecundùm jus antiquum extenderetur ad plures; ex decreto tamen Tridentini, loco ſupra citato, ſolùm contrahitur inter ſuſcipientes, & *baptizatum ipſum, & illius patrem, & matrem; nec non inter baptizantem, & baptizatum, baptizatique patrem, & matrem tantùm.* Ita ut legitima nuptiarum fœdera inter iſtos iniri non poſſint, atque inita dirimantur, ex Catech. Rom. citato, *num.* 27. Quæ cognatio contrahitur, ſive in Baptiſmo ſolemni, ſive etiam privato; modò patrini deſignati puerum obtulerint baptizandum, vel etiam in caſu neceſſitatis baptizaverint. Unde laicus, qui puellam domi in articulo neceſſitatis baptizavit, nec ipſi, nec ejus matri nubere poteſt. Ex S. Antonino, *p.* 3. *tit.* 1. *c.* 15.

XIV. An verò ſi pater, & mater vel ex ignorantia, vel neceſſitate filium proprium ſuſcipiant, contrahant inter ſe cognationem ſpiritualem impedientem Matrimonii uſum inter eos: Antiqui, inter quos S. Thom. *qu.* 56. *ſuppl. art.* 4. affirmativæ ſententiæ ſubſcribunt, quia ſic diſciplina illius temporis ferebat. Nunc verò res aliter ſe habet, maximè poſt Bullam S. Pii V. incipientis *Cum illius vicem*. Unde ſi maritus, & uxor aliquem ex ſacro fonte ſimul ſuſcipiant, jure conjugii uti poſſunt, ſicut priùs. Imò Alexander III. Cap. *Si vir*, de cognatione ſpirituali Archiepiſcopo Salernitano eum conſulenti, ſic reſpondet: *Conſultationi tuæ ſic reſpondemus, quòd quamvis generaliter ſit inſtitutum, ut debeant ſeparari* (nimirum, ſi vir, vel mulier ſcienter, vel ignoranter filium ſuum de ſacro fonte ſuſceperit) *Quidam tamen humaniùs ſentientes, aliter ſtatuerunt. Ideoque nobis videtur, quòd ſive ex ignorantia, ſive ex malitia id fecerint, non ſunt ab invicem ſeparandi; nec alter alteri debitum debet ſubtrahere, niſi ad continentiam ſervandam poſſint induci: quia ſi ex ignorantia id factum eſt, eos ignorantia excuſare videtur: ſi ex malitia, eis ſua fraus non debet patrocinari, vel dolus.* Nec ſolùm poſſunt debitum petenti reddere, ſed etiam mutuò exigere; ſive ignoranter, ſive ſcienter id fecerint, ait Gloſſa ibi.

QUÆSTIO V.

De Neceſſitate Baptiſmi, ejuſque Subjecto.

Cum agens, & patiens ſint relativa, quæ ſimul cognitione eſſe debent; à quæſtionibus concernentibus Miniſtrum Baptiſmi, recto ordine ad ea, quæ concernunt ſubjectum, quod in Baptiſmo ſe habet, ut patiens, gradum facimus. Et primò quidem, de neceſſitate illum ſuſcipiendi, ſive reſpectu parvulorum, ſive adultorum: deinde de aliis hanc materiam tangentibus ſermonem inſtituemus.

DUBIUM I.

An Baptiſmus ſit Neceſſarius Parvulis ad Salutem?

§. I.

Quibuſdam Prænotatis Referuntur Errores, ac Opiniones.

I. Noto breviter primò: ad ſalutem poſſe aliquid eſſe neceſſarium dupliciter, nimirum, vel neceſſitate medii, vel neceſſi-

ceſſitate præcepti. Id eſt neceſſarium primo modo, ſinè quo nullo modo finis haberi poteſt; ſic, ut nec ignorantia, nec impoſſibilitas excuſet. Id verò dicitur neceſſarium ſecundo modo, de quo extat præceptum; ſinè eo tamen poteſt finis, ideſt, ſalus, obtineri: ſi nimirùm inculpabiliter, ideſt, vel ex ignorantia, vel impoſſibilitate omittatur.

II. Noto ſecundò: quòd præſens quæſtio procedit ſecluſo privilegio. Nam certum eſt, poſſe Deum ſpeciali privilegio ſinè Baptiſmo parvulos ab originali mundare; vel per martyrium, ut de Innocentibus ſupradictum eſt: vel eos adhuc in utero matris exiſtentes juſtificare, ut legitur de Jeremia, & Joanne Baptiſta. His poſitis

III. Primus, qui circa hoc erravit, fuit Pelagius, qui, Auguſtino teſte, *lib. de Hæreſibus*, *c.* 87. aſſeruit: parvulos ſic *Sinè ullo peccati originalis vinculo naſci, ut prorſus non ſit, quod eis oporteat ſecunda nativitate dimitti: ſed eos propterea baptizari, ut regeneratione adoptati, admittantur ad regnum Dei; de bono in melius translati, non illa renovatione ab aliquo malo obligationis veteris abſoluti. Nam etiamſi non baptizentur, promittit eis, extra quidem regnum Dei, ſed tamen æternam, & beatam quandam vitam ſuam*. Sed hunc errorem jam pridem damnatum confutavimus, *Tom. 6. in* 1. *p. q.* 7. *de Peccati Originalis exiſtentia. Dubio* 1.

IV. Secundus, qui circa hoc erravit fuit Vincentius Victor, contra quem S. Auguſtinus ſcripſit libros quatuor de anima. Dicebat enim, præter alia, quæ S. Aug. refert, lib. 3. de anima c. 15. *Infantes antequam baptizentur morte præventos, pervenire poſſe ad originalium indulgentiam peccatorum ... & aliquos eorum, qui ſinè Baptiſmo ex hac vita emigraverint, interim non ire in regnum, ſed in Paradiſum. Poſtea verò in reſurrectione mortuorum, etiam ad regni Cœlorum beatitudinem pervenire*.

V. Tertius eſt Wicleffus, qui, teſte Waldenſi, *tom.* 2. *de Sacr. c.* 96. exiſtimavit, etiam de lege ordinaria, pueros decedentes abſque Baptiſmo juſtificari, & ſalvari per Paſſionem Chriſti, & Baptiſmum flaminis, & aquam, quæ exivit de latere Chriſti; de quâ intelligebat illa Chriſti verba, Joan. 3. *Niſi quis renatus fuerit ex aquâ &c.*

VI. Quartus fuit error Zuinglii, & Buceri volentium, Baptiſmum eſſe tantùm externum quoddam ſymbolum: ideoque parvulos prædeſtinatos, etiam ſinè Baptiſmo ſalvari; non prædeſtinatos autem, etiam cum Baptiſmo damnari.

VII. Quintus demum fuit error Calvini, qui cum legiſſet apud Apoſtolum, Filios fidelium vocari ſanctos; docuit, etiam ſinè Baptiſmo, eſſe ſanctos, illis non imputari peccatum originale in gratiam parentum: ideoque etiam ſinè Baptiſmo ſalvari. Ita l. 4. Inſt. c. 15. §. 20. *Infantes noſtros antequam naſcantur, ſe adoptare in ſuos pronuntiat Deus; cùm ſe nobis in Deum fore promittit, ſeminique noſtro poſt nos. Hoc verbo continetur eorum ſalus .... Quantum damni invexerit dogma illud malè expoſitum, Baptiſma eſſe de neceſſitate ſalutis, pauci animadvertunt*.

VIII. Ex Catholicis verò Cajetanus, ad *art.* 2. *q.* 68. 3. *p.* S. Thomæ docet, deficiente opportunitate baptizandi parvulos, votum Baptiſmi à parentibus, aut aliis conceptum eſſe ſufficiens ad eorum ſalutem; præcipuè cùm aliquo exteriori ſigno, puta, crucis, & invocatione Trinitatis Deo offerunt morientem. Quod idem, ad *art.* 11. dictæ quæſtionis, dicit de parvulis in maternis uteris periclitantibus. In quam ſententiam propendere videntur Jo. Gerſon, *Serm. de Nativit. B. V.* habito in Conc. Conſtant. *Conſideratione* 2. & aliqui etiam Recentiores.

§. II.

Rejicitur Error Hæreticorum.

IX. DIco. Baptiſmus eſt neceſſarius omnibus pueris, etiam ex parentibus fidelibus natis, neceſſitate medii ad ſalutem. Eſt præcipuè contra Calvinum. Prob. primò. Omnes pueri, nati etiam ex parentibus fidelibus, contrahunt peccatum originale, quo eis clauditur regnum cœlorum: ſed unicum remedium ad delendum peccatum originale, & aperiendum regnum Cœlorum eſt Baptiſma; ergo &c. Min. probatur ex illa generali Chriſti propoſitione, Jo. 3. v. 5. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non poteſt introire in regnum Dei*. Maj. etiam. prob. Tum ex Apoſtolo, ad Epheſ. 2. v. 3. *Eramus naturâ filii iræ, ſicut & cæteri*. Nos inquit Judæi, licèt fideles, & ex fidelibus nati, æquè, ac cæteri nati ex infidelibus, eramus naturâ, ideſt, ab origine, & naturali generatione, filii iræ, & damnationis æternæ. Quæ exponens S. Auguſt. Tract. 44. in Joan. *Apoſtolus* (inquit) *natus in gente Prophetarum dicit, fuimus & nos aliquando filii iræ, ſicut & cæteri. Si filii iræ, filii vindictæ, filii pœnæ, filii gehennæ. Quomodo naturâ, niſi quia peccante primo homine, vitium pro natura inoleuit?* David etiam, eſtò natus de parente fideli, deplorat ſuæ conceptionis immunditiem, Pſal. 50. v. 7. *Ecce in iniquitatibus conceptus ſum, & in peccatis concepit me mater mea.* Unde Paulus, Rom. 5. v. 12. de Adamo: *In quo* (inquit) *omnes peccaverunt*. Et 2. Cor. 5. v. 14. *Si unus pro omnibus mortuus eſt, ergo omnes mortui ſunt.*

X. Probo ſecundò, ex Auguſtino, Ep. 28. modò 166. ad Hieron. c. 7. ubi ait: *Quiſquis dixerit, quòd in Chriſto vivificabuntur etiam parvuli, qui ſinè ſacramenti ejus participatione de vitâ exeunt; hic profectò, & contra Apoſtolicam prædicationem venit, & totam condemnat Eccleſiam: ubi propterea cum baptizandis parvulis feſtinatur, & curritur, quia ſinè dubio creditur, aliter eos in Chriſto vivificari omnino non poſſe.* Si ergo, ut vult Calvinus, fidelium filii, jam filii Dei pronunciati ſunt: erunt igitur, antequam naſcantur, ſanctificati, & ab originali mundati; ergo Baptiſma eis ſuperfluum, & inutile erit. Si enim Deus pronuntiat, & adoptat, ut ſuos, fidelium filios; quamvis ſinè Baptiſmo moriantur, ſalvi erunt. Quid ergo ad eos baptizandos feſtinat Eccleſia? Quæ neceſſitas hujus ſigilli ſenſibilis, cum jam divino pacto, ac promiſſione ſigillati ſunt? Dicat quod velit Calvinus, Auguſtinus epiſtolam ſuam ita concludit: *Hoc me non temerè ſentire profiteor, eam, quæ vera eſt, non adverſari robuſtiſſimæ, ac fundatiſſimæ fidei; quâ Chriſti Eccleſia, nec parvulos homines recentiſſimè natos à damnatione credit, niſi per gratiam nominis Chriſti, quam in ſuis ſacramentis commendavit, poſſe liberari.*

XI. Dicit tamen Calvinus primò. Verba illa Chriſti, Jo 3. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non poteſt introire in regnum Dei*, non deberi ſumi pro vera aquâ Baptiſmi; ſed pro Spiritu Sancto mundante ad inſtar aquæ. Sicut cum dicitur, Lucæ 3. v. 16. *Ipſe vos baptizabit, in Spiritu Sancto, & igne*; per ignem non ignis, ſed Spiritus Sanctus accipitur.

XII. Si ita eſt, reſpondeat Calvinus Auguſtino, Serm. 294. (aliàs 14. de Verbis Apoſt.) c. 7. *Chriſtianus es? Chriſtianus inquit. Audi Evangelium, qui vis non baptizatos parvulos mittere in regnum Cœlorum, audi Evangelium:* Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non intrabit in regnum Cœlorum. *Domini ſententia eſt: huic non reſiſtit, niſi non Chriſtianus.* Vel ergo Calvinus eſt non Chriſtianus, ſi non obſtante hâc Domini ſententiâ parvulos non baptiza-

tos

tos vult mittere in Regnum Cœlorum: vel ſi ſe Chriſtianum aſſerat, fateatur, illis verbis de vera, & baptiſmali aquâ, ſinè quâ nec pueri intrabunt in Regnum Cœlorum, Chriſtum ibi loqui. Unde meritò Tridentinum, *Seſſ. 7. de Bapt. Can. 2.* anathemate ferit eum, qui verba Chriſti ad Nicodemum de vera, & naturali aquâ non intellexerit, ſed ad metaphoram detorſerit. Neque Calvinum juvant verba illa, Luce 3. *Ipſe vos baptizabit in Spiritu Sancto, & igni.* Quia hæc non referuntur ad Spiritum Sanctum mundantem in Baptiſmo; ſed ad eundem, qui ſub ſpecie ignis dandus erat Apoſtolis in die Pentecoſtes.

XIII. Dicit ſecundò. Etiam, *Joan. 6. v. 54.* dicit Chriſtus: *Niſi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus ſanguinem, non habebitis vitam in vobis:* & tamen non ſequitur, Euchariſtiam eſſe neceſſariam etiam parvulis; ergo licèt dicatur: *Niſi quis renatus fuerit &c.* non ſequitur &c.

XIV. Reſpondeo, diſparitatem eſſe. Quia Baptiſmi, qui eſt regeneratio ſpiritualis, omnes ſunt capaces: qui enim generatur, nihil cooperatur ſuæ generationi, quæ eſt fundamentum, & principium totius vitæ. Et ideo dicit Chriſtus: *Niſi quis renatus fuerit*, quod idem reddit, ac nemo, ſive parvulus, ſive adultus, qui renatus non fuerit. Euchariſtiæ autem, quæ eſt nutritio ſpiritualis, non omnes ſunt capaces: cùm enim nutritio neceſſaria ſit ad reparandum deperditum; & in pueris nihil ſupponatur deperditum de viribus ſpiritualibus: ideo eis Euchariſtia neceſſaria non eſt. Quare Chriſtus non dicit: *Niſi quis manducaverit*, ſed: *Niſi manducaveritis*. Nimirum, vos adulti, qui calore concupiſcentiæ de viribus ſpiritualibus quotidie deperditis, niſi manducaveritis, vitam non habebitis. Addo: hoc non favere Calvino, qui verba illa: *Niſi manducaveritis*, intelligit non de manducatione ſacramentali, & Euchariſticâ; ſed de manducatione ſpirituali per fidem, cujus certè infantes ſunt incapaces.

XV. Dicit tertiò. Fideles omnes, eorumque filii ſemen Abrahæ ſunt, cui Deus promiſit, ſe fore Deum ipſius, & ſeminis ejus per gratiam, Gen. 17. v. 7. *Ut ſim Deus tuus, & ſeminis tui poſt te;* ergo fidelium filii non ſanctificantur per Baptiſmum; ſed Baptiſmus eſt ſignum, quo oſtenditur, eos eſſe ſanctos, & in Dei pacto incluſos: eo modo quo olim Circumciſio, cui Baptiſmus ſucceſſit. Dicitur namque, Gen. 17. v. 12. *Eritque pactum meum in carne veſtrâ in fœdus æternum.*

Confirmatur. Ante Chriſtum poterant ſinè Baptiſmo fidelium filii ſalvari; ergo etiam poſt Chriſtum: aliàs arctata eſſet via ſalutis, & durior eſſet conditio Chriſtianorum, quàm Judæorum.

XVI. Ad hæc, quæ Calvini fundamentum ſunt, reſpondeo primò, petendo ab ipſo: Filii fidelium, quos dicit naſci ſanctificatos, & adoptatos in filios Dei; naſcuntur ne peccato originali mundati, vel ejus ſorde adhuc maculati? Si dicat primum, ſentit cum Pelagianis. Si verò ſecundum; ergo infantes fidelium naſcuntur ſimul filii Dei, & filii iræ, ac gehennæ; ergo Calvinus duo contradictoria ſtatuit. Cùmque etiamſi baptizentur, Baptiſmus nil aliud ſit, quàm ſignum, eos eſſe jam filios Dei; Baptiſmus, vel eſſet ſignum teſtificans falſum, vel duo contradictoria teſtificans.

XVII. Secundò reſpondeo, falli Calvinum, dum putat ex vi promiſſionis factæ à Deo, omnes filios Abrahæ, per propagationem, ab ipſo fuiſſe ſanctificatos, & Deum fuiſſe illorum Deum, per gratiam: & hanc ad ſolos Abrahæ filios fuiſſe reſtrictam. Promiſſio enim illa fuit, ut qui ex Abraham carnali propagatione naſcerentur, eſſent de populo Dei, & hæredes terrenarum promiſſionum. Ii autem ſoli, qui Abrahami fidem

ſecuti.

Digitized by Google

(dicti propterea Pater credentium) imitarentur; hæredes eſſent ſpiritualium promiſſionum gratiæ. Ideoque cùm non ſoli ex Abraham carnaliter progeniti, ſed alii etiam ex Gentibus filii Abrahæ fuerint, per fidem; hi etiam filii fuerunt ſpiritualis promiſſionis, per gratiam. Unde Paulus, ad *Rom.* 4. *v.* 12. & *ad Galat.* 3. *v.* 7. oſtendit, quòd illi ſunt filii promiſſionis, qui ſunt filii fidei Abrahæ, ſive ex Iſraelitis, ſive ex Gentibus: & ideo dixit Deus, ſe poſuiſſe Abraham patrem multarum gentium.

XVIII. Reſpondeo ergo directè, quòd ſicut in veteri Lege generatio ſecundùm carnem ex parentibus fidelibus non conſtituebat filios Dei, aut Chriſti, vel gratiæ hæredes; ſed hæc dabatur, vel intuitu fidei in adultis, vel in Circumciſione, quæ erat ſignum, quo pueri Deo oblati virtute Chriſti juſtificabantur: ita in Lege Evangelica parvuli conſtituuntur filii Dei, non quia ex parentibus fidelibus carnaliter geniti; ſed quia ſpiritualiter regenerati in Baptiſmo per Chriſtum: unde ſi non baptizentur, non ſunt filii Dei, ſed manent filii iræ, & gehennæ. Audiat propterea Calvinus *Joannem, cap.* 1. *v.* 12. dicentem: *Dedit eis poteſtatem filios Dei fieri, his, qui credunt in nomine ejus, neque ex voluntate carnis ..... ſed ex Deo nati ſunt.* Unde Chriſtus poſtea, *Joan.* 3. *v.* 3. ait: *Niſi quis renatus fuerit denuo, non poteſt videre Regnum Dei.* His enim totum ejus fundamentum evertitur.

XIX. Ad Confirm. nego ant. Non enim ex eo præciſè in veteri Lege pueri, & adulti ſalvabantur, quia ex parentibus fidelibus nati eſſent; ſed quia vel fidem profitebantur, vel ſignum fidei accipiebant, nempe, Circumciſionem, quæ à Paulo, *Rom.* 4. *v.* 11. vocatur *Signaculum juſtitiæ fidei*. Audiatur S. Tho. 3. *p. q.* 68. *a.* 1. *ad* 1. Calvini argumento ſic reſpondentem: *Numquam homines potuerunt ſalvari, etiam ante Chriſti adventum, niſi fierent membra Chriſti; quia, ut dicitur, Actor.* 4. Non eſt aliud nomen datum hominibus, in quo oporteat nos ſalvos fieri. *Sed ante adventum Chriſti homines Chriſto incorporabantur per fidem futuri adventus; cujus fidei ſignaculum erat Circumciſio, ut Apoſtolus dicit, Rom.* 4. *Ante verò, quàm Circumciſio inſtitueretur, ſolâ fide, ut Gregorius dicit* (lib. 4. Moral. cap. 3.) *cum Sacrificiorum oblatione, quibus ſuam fidem antiqui Patres profitebantur, homines Chriſto incorporabantur. Poſt adventum etiam Chriſti homines per fidem Chriſto incorporantur, ſecundùm illud, Epheſ.* 3. Habitare Chriſtum per fidem in cordibus veſtris. *Sed alio ſigno manifeſtatur fides rei jam præſentis, quàm demonſtraretur, quando erat futura: ſicut etiam aliis verbis ſignificatur præſens, præteritum, & futurum. Et ideo, licèt ipſum ſacramentum Baptiſmi non ſemper fuerit neceſſarium ad ſalutem: fides tamen, cujus Baptiſmus ſacramentum eſt, ſemper neceſſaria fuit.*

§. III.

Reſolutio contra Cajetanum.

XX. Dico. Falſum eſt aſſerere, quòd ſecundùm legem communem, deficiente opportunitate baptizandi parvulos, ſufficiat ad eorum ſalutem votum Baptiſmi à parentibus, ſive ab aliis conceptum cum aliquo ſigno exteriori, vel cum aliqua benedictione prolis, ſive oblatione ipſius ad Deum cum invocatione Trinitatis. Sententia enim Domini eſt, cui nemo Chriſtianus refragari poteſt, ut §. precedente, ex Auguſt. dictum eſt, *Quòd niſi quis renatus fuerit ex aqua ... non poteſt introire in Regnum Dei.* Quæ omnes Patres, tùm de parvulis, tùm de adultis intelligunt; ita ut ſentiant, parvulos, niſi re ipſâ baptizentur, ſalvari non poſſe. Hinc Eccleſia parvulos ſinè, Baptiſmo decedentes ad Eccleſiaſticam ſepulturam non admittens, cenſet, eos ſalvos non eſſe.

XXI.

Digitized by Google

XXI. Si dicas, quòd ſicut adultis ſufficit Baptiſmus, ſive in re, ſive in voto proprio; ſic parvulis, qui incapaces ſunt voti proprii, ſi non poſſint in re ſuſcipere Baptiſmum, ſufficiet votum emiſſum à parentibus, vel aliis.

Contra eſt. Nam ſi hoc verum eſſet, quòd fides parentum fidelium, & Catholicorum applicata filiis aliquo ſigno, ſuppleret in neceſſitate defectum Baptiſmi; eâdem ratione dici poſſet, quòd fides hominis Catholici applicata puero nato ex parentibus Turcis, illi prodeſſet, ac ſi ei daretur Baptiſmus: quòd enim puer ex parentibus fidelibus natus ſit, nihil plus habet, quo ei in neceſſitate ſuccurri poſſit, quàm ſi ex parentibus natus eſſet. Imò cur diei etiam non poſſet, quòd Deus ipſe, qui omnium ſalutem vult, per ſe ipſum ſuppleret hujus cæremoniæ defectum in infantibus innumeris ex infidelibus natis; & quòd omnes infantes ſinè Baptiſmo decedentes, ex miſericordia Dei ſupplente defectum Baptiſmi, ſalvarentur? Hoc autem abſque ingenti temeritate non poſſet affirmari: *Neque enim credi fas eſt, eos, qui regenerationis non adepti ſunt ſacramentum, ad ullum beatorum pertinere conſortium*, ait Ambroſius, *l.* 2. *de Vocatione Gentium*, *c.* 8. ubi rem iſtam fusè pertractat. Et Auguſt. *l.* 1. *de Peccat. meritis*, *c.* 23. concludit: *Nulla igitur ex noſtro arbitrio, præter Baptiſmum Chriſti, ſalus æterna promittatur infantibus, quam non promittit Scriptura divina humanis ingeniis præferenda.*

XXII. Hinc alia ratio pro Aſſertione conficitur. Quandocumque conſtat de ipſa lege, niſi conſtet de privilegio derogante legi, tale privilegium cenſetur nullum: at non conſtat de privilegio à Caietano aſſerto, neque ex Scriptura neque ex Traditione, imò potiùs oppoſitum evincitur, ut huc uſque vidimus; ergo &c.

His addi poſſunt S. Auguſt. verba, *l.* 3. *de Origine animæ*, *c.* 13. quibus Vincentium Victorem, qui eum Catholicis admittebat, parvulos naſci peccato originali infectos, & aſſerebat poſtea, ſine Baptiſmo poſſe ſalvari; ſic adhortatur. *Noli credere, nec dicere, nec docere, aliquos eorum, qui ſinè Baptiſmo Chriſti ex hac vitâ emigraverint, interim non ire in regnum Cœlorum, ſed in Paradiſum: poſtea verò in reſurrectione mortuorum etiam ad regni Cœlorum beatitudinem pervenire, ſi vis eſſe Catholicus. Hoc enim eis dare nec Pelagiana hæreſis auſa eſt, quæ opinatur, parvulos non trahere originale peccatum: quos tu, quamvis ſicut Catholicus cum peccato naſci fatearis, neſcio quâ tamen perverſioris novitate opinionis, ſinè Baptiſmate ſalutari, & ab hoc peccato cum quo naſcuntur abſolvi, & in regnum Cœlorum aſſeris introduci.*

XXIII. Dices tamen, pro Caietano, Primò. Non obſtante præcepto Circumciſionis in Lege veteri, dum urgebat neceſſitas ante octavum nativitatis diem, ſufficiebat puero ad ſalutem fides parentum illi applicata aliquo ſigno ſenſibili; ergo à fortiori nunc in Lege gratiæ, in qua apertior eſt via ſalutis, non obſtante præcepto Baptiſmi, ſufficiet parvulo, qui non poteſt baptizari, applicatio fidei cum ſigno, & invocatione Trinitatis.

XXIV. Reſpondeo, neg. conſ. Et diſcrimen eſt. Quia Lex vetus prohibuerat ante octavum diem pueros circumcidi; ideoque æquum fuit, ut daretur aliud remedium, quo illis periclitantibus ante illud tempus poſſet ſubveniri: quale ante inſtitutam Circumciſionem erat pro omnibus, & poſt Circumciſionem inſtitutam perſeverabat pro fœminis. At Baptiſmus ſtatim natis poteſt applicari: ideoque rationabiliter non poteſt aliud remedium excogitari: maximè quia in Scriptura non legitur, & Patres oppoſitum ſentiunt, ut vidimus. Adhuc tamen apertior eſt via ſalutis in lege novâ. Quia ſacramenta noſtra licèt pauciora, ſunt tamen efficaciora, & faciliora: quia Baptiſmus & miniſtratur in materia

Digitized by Google

communi, & ubique obviâ, nempe aquâ; & facilius eſt abluere adjungendo aliqua verba, ſicut nos in Baptiſmo facimus, quàm ſigno ſenſibili adjungere actum fidei ſupernaturalis, qui ad illud remedium legis naturæ requirebatur.

XXV. Dices ſecundò. Deus habet voluntatem ſalvandi omnes homines, ſaltem antecedentem, per quam omnibus dat auxilia ſufficientia ad ſalutem: at ſi non eſſet aliquod remedium, quo in parvulis deleretur peccatum originale, dum baptizari non poſſunt, illis nullum daret Deus remedium ſufficiens ad ſalutem; ac proinde voluntas ſalvandi omnes ad eos non ſe extenderet, imò Chriſtus Redemtor eorum dici non poſſet; ergo &c.

XXVI. Reſpondeo, diſt. maj. Omnibus dat, ideſt, præparat, & offert omnibus in communi, co. maj. Dat, ideſt, de facto ſingulis applicat, nego maj. Et eodem modo diſt. min. nego conſ. Ut enim voluntas antecedens, quâ Deus omnium ſalutem deſiderat, & Chriſti redemtio ad parvulos omnes, etiam illos, qui vel in utero matris præfocantur, vel ſtatim nati ſinè Baptiſmo moriuntur, ſe ſe extendat; non requiritur, ut Deus omnibus, & ſingulis de facto applicet remedium, quo in ipſis originale deleatur: ſed ſufficit, ut univerſaliter pro omnibus inſtitutus fuerit Baptiſmus, omnibus oblatus, & præparatus, ac per merita Chriſti pro omnibus quoad ſufficientiam obtentus. Aliàs ſi puero jam morituro deberet de facto applicari, non eſſet remedium ſufficiens, ſed efficax, & effectus voluntatis, non merè antecedentis, ſed conſequentis. *Hæc autem gratia, cur ad illum veniat, ad illum non veniat, occulta eſſe cauſa poteſt, injuſta non poteſt. Sed priùs ſanctarum Scripturarum auctoritatibus colla ſubdenda ſunt, ut ad intellectum per fidem quiſque perveniat* (S. Auguſt. *l.* 2. *de peccat. meritis*, *c.* 21.) Vide S. Ambr. *l.* 2. *de Voc. Gent. c.* 8.

DUBIUM II.

An Baptiſmus ſit Adultis Neceſſarius ad Salutem?

§. I.

Reſolutio Dubii.

I. DIco Baptiſmus in re, vel in voto neceſſarius eſt omnibus adultis, neceſſitate medii, ad ſalutem. Patet ex dictis *Dub. præced.* Eadem enim Script. loca, & Patres, quæ evincunt Baptiſmi neceſſitatem ad ſalutem parvulorum, evincunt etiam pro adultis. His adjungere poſſumus rationem S. Thomæ 3. *p. q.* 68. *a.* 1. Id enim eſt medium neceſſarium ad ſalutem, per quod homo incorporatur Chriſto, ſitque ejus membrum; quia nullus ſalutem conſequi poteſt, niſi per Chriſtum, & niſi Chriſto incorporetur: unde & Apoſtolus, Rom. 5. v. 18. *Sicut* (inquit) *per unius delictum in omnes homines in condemnationem; ſic & per unius juſtitiam in omnes homines in juſtificationem vitæ:* ſed homo per ſolum Baptiſmum Chriſto incorporatur, unde dicitur, *Galat.* 3. *v.* 27. Quicumque in Chriſto baptizati eſtis, Chriſtum induiſtis; ergo &c.

II. Quòd verò adultis aliquando ſufficere poſſit ad ſalutem Baptiſmus in voto, oſtendit S. Th. citatus, *a.* 2. ubi docet: quòd *Sacramentum Baptiſmi dupliciter poteſt alicui deeſſe. Uno modo & re, & voto; quod contingit illis, qui nec baptizantur, nec baptizari volunt: quod manifeſtè ad contemtum ſacramenti pertinet, quantùm ad illos, qui habent uſum liberi arbitrii. Et ideo hi, quibus hoc modo deeſt Baptiſmus, ſalutem conſequi non poſſunt: quia nec ſacramentaliter, nec mentaliter Chriſti incorporantur, per quem ſolum eſt ſalus.*

Alio modo poteſt ſacramentum Baptiſmi alicui deeſſe re, ſed non voto:

ſicut

Digitized by Google

ſicut cum aliquis baptizari deſiderat, ſed aliquo caſu prævenitur morte, antequam Baptiſmum ſuſcipiat. Et talis ſinè Baptiſmo actuali ſalutem conſequi poteſt, propter deſiderium Baptiſmi, quod procedit ex fide per dilectionem operante; per quam Deus interiùs hominem ſanctificat, cujus potentia ſacramentis viſibilibus non alligatur. Unde Ambroſius dicit (l. de obitu Valentiniani) *de Valentiniano, qui Cathecumenus mortuus fuit:* Quem regeneraturus eram amiſi: verumtamen ille gratiam, quam popoſcit, non amiſit.

In iſto autem verificantur Chriſti verba, Jo. 3. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua.* Nam, ut ait S. Th. ibi ad 1. *Ille, qui deſiderat per Baptiſmum regenerari ex aqua, & Spiritu Sancto, corde quidem regeneratus eſt, licèt non corpore.* Sicut & Apoſt. dicit, Rom. 2. *Quòd Circumciſio cordis eſt in ſpiritu, non in littera, cujus laus non ex hominibus, ſed ex Deo eſt.* Unde &, *ad* 3. dicit, quòd voluntas Baptiſmi *Apud Deum reputatur pro facto.*

III. Qualis autem debeat eſſe voluntas, ſeu votum baptiſmi, ut cenſeatur reputari à Deo pro facto, nempe, pro Baptiſmi ſacramento; & quo homo fiat incorporatus Chriſti mente, & corde, licèt non corpore: controvertitur apud Auctores. Aliqui enim cenſent, ſufficere voluntatem Baptiſmi implicitam, puta, voluntatem ſervandi totam legem Chriſti, vel ingrediendi Eccleſiam, vel vitam æternam conſequendi per media à Chriſto inſtituta; ut in eo, qui audito nomine Chriſti accenditur ad amplectendam ejus fidem, ejuſque legem, eique ſe tradere per media neceſſaria; nihil cogitans de Baptiſmo in ſpeciali, quia de Baptiſmo nunquam audivit.

Alii verò cenſent, votum Baptiſmi ſufficiens ad ſalutem debere eſſe votum explicitum Baptiſmi, ideſt, formale propoſitum ſuſcipiendi Baptiſmum. Nam poſt Evangelii promulgationem, in eo, qui baptizari non poteſt, eadem ratio videtur de voto Baptiſmi, ac de fide Trinitatis, ac Incarnationis: fidem autem Trinitatis, & Incarnationis neceſſariam eſſe neceſſitate medii, ut probabilius cenſuimus, *Tom.* 1. *in* 2. 2. *Q.* 2. *de Actu fidei, Dub.* 4. & non implicitam ſolùm, ſed explicitam: idem ergo videtur dicendum de voluntate Baptiſmi. Sententia tamen aſſerens ſufficere voluntatem Baptiſmi implicitam, probabilis eſt, ut citato loco diximus.

IV. Ex dictis infertur, Baptiſmum eſſe neceſſarium, etiam neceſſitate præcepti: nil enim poteſt magis cadere ſub præcepto, quàm illud, ſinè quo vita æterna haberi nequit, ſi tamen ſit in noſtro arbitrio. Hoc præceptum obligat omnes habentes copiam, ut baptizentur; quamvis ſint baptizati Baptiſmo flaminis, ſive alio modo ante Baptiſmum juſtificati. Nicodemus enim jam erat juſtificatus, quia erat ex illis, qui jam crediderant in Jeſum, ut notat S. Auguſtinus, *Tract.* 11. *in Joannem*: & tamen Chriſtus dixit ei: *Niſi quis renatus fuerit.* Imò addit S. Tho. citatâ *q.* 68. *a.* 1. *ad* 3. quòd *Si aliqui nunc ſanctificarentur in utero, neceſſe eſſet eos baptizari; ut per ſuſceptionem characteris, aliis membris Chriſti conſigurarentur.*

V. Neque dicas, in tali caſu, quo conferretur Baptiſmus homini jam juſtificato, non verificarentur verba, *Ego te baptizo*; quia jam eſſet à peccato ablutus, & emundatus — Nam verba illa: *Ego te baptizo*, nil aliud ſignificant, quàm hæc: *Ego tibi ſacramentum ablutionis impendo*; ſeu: *Sacramentum de ſe ablutivum à peccato originali, & actuali:* quod verificatur, etſi per accidens homo ille ſupponatur jam ablutus, & emundatus. In quo caſu, eſtò Baptiſmus non producat in illo gratiam primò mundantem à peccato; producit tamen augmentum gratiæ in illo. Sicut enim exiſtens in gratia, capax eſt abſolutionis ſacramentalis: ita capax eſt ſacramentalis ablutionis.

§. II.

Quo Tempore Teneantur Adulti Baptiſma Suſcipere.

VI. Reſpondeo. Adultos per ſe teneri ad ſuſcipiendum Baptiſma ſtatim, ac commodè poſſunt; licèt ex rationabili cauſa poſſint illud differre. Ratio primæ partis eſt. Quia homo, ſicut ſtatim tenetur credere, ita ſtatim tenetur profiteri fidem ſuam, Chriſto incorporari, & illius, ac Eccleſiæ membrum fieri, & capax omnium ſacramentorum: at hoc ſolùm habere poteſt per Baptiſmum; ergo ſtatim ac poteſt &c. Unde S. Auguſtinus, *Tract.* 11. *in Joan.* Advertens, quòd cùm Nicodemus, & alii crediſſent in Jeſum, Jeſus tamen ſe non credebat eis: *Si ergo* (inquit) *Nicodemus de illis multis erat, qui crediderant in nomine ejus; jam in iſto Nicodemo attendamus, quare Jeſus non ſe credebat eis.* Reſpondit Jeſus, & dixit ei, amen amen dico tibi, niſi quis natus fuerit denuò, non poteſt videre regnum Dei. *Ipſis ergo ſe credit Jeſus, qui nati fuerint denuo: ecce illi crediderant in eum, & Jeſus non ſe credebat eis. Tales ſunt omnes Catheeumeni; ipſi jam credunt in nomine Chriſti, ſed Jeſus non ſe credit eis. Intendat, & intelligat, caritas veſtra. Si dixerimus Catechumeno, credis in Chriſtum? Reſpondet, credo, & ſignat ſe: jam Crucem Chriſti portat in fronte, & non erubeſcit de Cruce Domini ſui. Ecce credidit in nomine ejus. Interrogem eum: manducas carnem filii hominis? & bibis ſanguinem Filii hominis? Neſcit quid dicimus, quia Jeſus non ſe credidit ei.* Nimirum per ſacramentum corporis, & ſanguinis ſui, quod ſolis per Baptiſmum renatis traditur; imò Auguſtini tempore ipſis ſolis notum fiebat.

VII. Ex his redditur ratio, cur peccator, poſt Baptiſma, non ſtatim obligetur ad ſacramentum Pœnitentiæ: Catechumenus autem ſtatim, ac commodè poteſt, obligetur ad ſuſcipiendum Baptiſmum. Nam Pœnitentia ſolùm neceſſaria eſt ad obtinendam remiſſionem peccatorum; quam non tenetur homo ſtatim poſt peccatum, ſaltem per ſacramentum, procurare. At Baptiſmi ſacramentum neceſſarium eſt, ut Chriſtus ſe credat nobis; nobis ut membris ſuis uniatur, & participes ſimus corporis, & ſanguinis ſui: ideoque ſtatim ac poſſumus, illud ſuſcipere tenemur.

VIII. Propterea laudari non poteſt antiqua praxis differendi ad longum tempus, imò etiam uſque ad finem vitæ Baptiſma; ſicut plures ſanctos viros feciſſe legimus, ut Martinum, & Ambroſium, qui illud præ humilitate ad longum tempus protraxere: hoc enim non eſt trahendum in exemplum. Imò, ut notat Baronius, ad annum 377. *num.* 14. S. Ambroſius *In eo multus fuit, ut pravam illam conſuetudinem, quæ tàm in Occidente, quàm etiam in Oriente uſu temporis coaluerat, quâ fideles quàm plurimi uſque ad provectiorem ætatem Baptiſmum differrent; penitus, ut malum germen, ex agro Dominico evelleret, & quod ſe feciſſe doluit, ab aliis, ne impoſterum fieret, vehementer admonuit: praſtiteruntque hoc ipſum apud Orientales Baſilius, atque Gregorius Nazianzenus, nec non Gregorius Nyſſenus, ut ipſorum de Baptiſmo edita Orationes ſignificant.* Hæc Baronius.

Et meritò quidem. Nam ſi Baptiſmo adſcribimur militiæ Chriſti; irrationabile eſſet, aliquem tunc adſcribi militiæ, quando ceſſat, vel prope eſt, ut ceſſet bellum in morte. Addit S. Th. in 4. diſt. 4. q. 3. a. 1. qu. 2. ad 2. *Quòd in Baptiſmo confertur gratia, ad benè vivendum, & peccata tolluntur præterita, & impediuntur futura: & ideo, quamvis Baptiſmus in fine vitæ ſuſceptus plura peccata præterita tolleret; tamen pauciora impediret, & ad pauciora bona promoveret; & ideo minùs eſſet utilis.* Accedit: quòd, ut ait ibi

ad 3.

ad 3. Quia *Multis caſibus ſubjacet humana vita, poſſet contingere, ut qui Baptiſmum in fine vitæ accipere expectaret, morte ſubitâ præventus, expectatione ſuâ fraudaretur.*

IX. Nec opponas exemplum Chriſti, qui in triceſimo anno vitæ ſuæ Baptiſmum accipere voluit — Nam, ut ait S. Th. citato loco, ad 1. *Chriſtus ſuſcepit Baptiſmum, quaſi ipſum inſtituens, vel conſecrans: hoc autem ad Doctoris, vel Sacerdotis officium pertinet nuntiare viam ſalutis. Et ideo ante tempus perfectæ ætatis, quod competit eſſe in Doctore, vel Sacerdote, baptizari non debuit: nec eſt ſimile de aliis, qui Baptiſmum ſuſcipiunt, ut ab eo juventur.*

X. Circa ſecundam verò partem notat S. Tho. 3. *p. q.* 68. *a.* 3. quòd quantùm ad dilationem Baptiſmi *Diſtinguendum eſt, utrum baptizandi ſint pueri, vel adulti. Si enim pueri ſint baptizandi, non eſt differendum Baptiſma. Primò quidem: quia non expectatur in eis major inſtructio, aut etiam plenior converſio. Secundò: propter periculum mortis; quia non poteſt eis alio remedio ſubveniri, niſi per ſacramentum Baptiſmi.*

Adultis verò ſubveniri poteſt per ſolum Baptiſmi deſiderium, ut ſupra dictum eſt. Et ideo adultis non ſtatim, cum convertuntur, eſt ſacramentum Baptiſmi conferendum; ſed oportet differre uſque ad aliquod certum tempus. Primò quidem: propter cautelam Eccleſiæ, ne decipiatur, ſacramentum fictè accedentibus conferens, ſecundùm illud 1. *Joan.* 4. Nolite omni ſpiritui credere, ſed probate ſpiritus, ſi ex Deo ſint. *Quæ quidem probatio ſumitur de accedentibus ad Baptiſmum, quando per aliquod ſpatium eorum fides, & mores examinantur. Secundò: hoc eſt neceſſarium ad utilitatem eorum, qui baptizantur: quia aliquo temporis ſpatio indigent, ad hoc, quòd plenè inſtruantur de fide, & exercitentur in his, quæ pertinent ad vitam Chriſtianam. Tertiò: hoc eſt neceſſarium ad quandam reverentiam ſacramenti; dum in ſolemnitatibus præcipuis, ſcilicet, Paſcha, & Pentecoſtes, homines ad Baptiſmum admittuntur: & ita devotiùs ſacramentum ſuſcipiunt.*

Hæc tamen dilatio (pergit S. Tho.) *prætermittenda eſt duplici ratione. Primò quidem: quando illi, qui ſunt baptizandi apparent perfectè inſtructi in fide, & ad Baptiſmum idonei. Sicut Philippus ſtatim baptizavit Eunuchum, ut habetur, Actor.* 8. *& Petrus Cornelium, & eos, qui cum eo erant, ut habetur, Act.* 10. *Secundò: propter infirmitatem, aut aliquod periculum mortis. Unde Leo Papa dicit* (de Conſecr. diſt. 4. c. Si qui) hi qui neceſſitate mortis, ægritudinis, obſidionis, perſecutionis, & naufragii urgentur, omni tempore debent baptizari.

XI. *Si tamen aliquis morte præveniatur, articulo neceſſitatis ſacramentum excludente, dum expectat tempus ab Eccleſia inſtitutum, ſalvatur, licet per ignem, ut ſupra dictum eſt* (ideſt Baptiſmi votum) *Peccat autem ſi ultra tempus inſtitutum ab Eccleſia differat accipere Baptiſmum; niſi ex cauſa neceſſariâ, & licentiâ Prælatorum Eccleſiæ. Sed tamen & hoc peccatum cum aliis deleri poteſt per ſuccedentem contritionem, quæ ſupplet vicem Baptiſmi.* Hæc S. Thomæ doctrina adeo clara eſt, ut expoſitione non egeat. Solùm pro ea parte, quâ docet, ad pleniorem probationem, & inſtructionem differendum eſſe Baptiſma adultis; placet Eccleſiæ, tùm Veteris, tùm Recentioris praxim circa Catechumenos meo Candidato pro ejus eruditione ſubjicere.

§. III.

Hiſtoria Catechumenatus Deſcribitur.

XII. Catechumenatus à Chriſto ortum duxit, cum *Matth.* 28. injunxit Apoſtolis, ut priùs docerent Gentes, deinde eas baptizarent. Initio tamen hoc paucis abſolvebatur; ut ex Actibus Apoſtolorum colligitur, ubi poſt unam, aut alteram prædica-

tionem, ſive inſtructionem, *c.* 2. & 4. plura hominum millia S. Petrus baptizavit; & *c.* 10. Cornelium *cap.* 8. Philippus vix de Myſteriis edoctum baptizavit Eunuchum; & *c.* 16. Paulus Lydiæ domum, aliique, qui vix audito Chriſti nomine crediderant, baptizabantur. Nec mirum cuiquam hoc videri debet. Tunc enim viſis Apoſtolorum, & Diſcipulorum miraculis, in fide adeo firmabantur credentes, tantâque in Chriſtum caritate ferebantur; ut pro eo ſanguinem tradere non formidarent. Imò ſanguis ipſe martyrum, qui à Chriſto deterrere debuerat; vel ipſos Paganos eorum conſtantiam admiratos repentè trahebat ad Chriſtum, & ad martyrium pro ejus fide ſtrenuè ſuſtinendum, quod martyrum acta teſtantur; adeo ut, Tertulliano teſte, ſanguis martyrum foret ſemen Chriſtianorum.

XIII. Creſcente fidelium numero, deſinente ſeculo ſecundo, & tertio ineunte; cùm fides, & caritas paulatùm refrigeſcere cæpiſſet, ac terrenorum amor in multis dominari; quo fiebat, ut aliqui ſuppliciis perterriti, vel fidem ſimularent, vel perſecutionibus cederent, fidem abnegantes, ac ſacra Myſteria Paganis proderent: accuratior diſciplina in probanda, & examinandâ Catechumenorum fide neceſſaria fuit. Tunc cæperunt Patres Catecheſes texere, quibus Myſteria fidei explicabantur; nec omnia ſimul omnibus tradere, ſed paulatim, & per gradum, ut quiſque capax videbatur, diſtribuere, & diſpenſare.

XIV. Hinc triplex erat Catechumenorum agmen, nimirum *Audientium*, *Catechumenorum*, & *Competentium*. Audientes dicebantur illi, qui deſiderio quidem Chriſtianæ Religionis tenebantur; ſed nomen nondum dederant, ut in albo Cathecumenorum deſcriberentur. Vocabantur *Audientes*, quia lectiones Scripturæ, & conciones audire eis licebat; ſed cum Paganis, & pœnitentibus tempore Sacrificii ejiciebantur: de his S. Gregorius in ſuo Sacramentario. *Cathecumeni* propriè illi erant, qui nomen ſuum militiæ Chriſti inſcribendum dederant: his lectionem utriuſque Teſtamenti, & Myſteria in eis latentia quibuſdam terminis myſticis, & quaſi ſub cortice conclusa audire fas erat; non tamen quid in eis contineretur adhuc exponebatur. Id tùm ex Cyrillo Hieroſolymitano in præfatione ad Catecheſes; & Auguſt. *l. de Catechizandis rudibus*, *c.* 3. colligitur. *Competentes* erant illi, qui expleto Catechumenatu primi, & ſecundi ordinis, baptiſmati in proxima Paſchatis, aut Pentecoſtes ſolemnitate ſuſcipiendo ideonei judicati, & parati erant. His altiſſima Fidei Chriſtianæ principia, Symbolum quo Trinitatis, & Incarnationis Myſteria continentur, oratio dominica, nec non ea, quæ ad Baptiſmi, Confirmationis, & Euchariſtiæ ſacramenta pertinent, apertè tradebantur. Ita ex Concil. Laodiceno, *c.* 46. S. Auguſt. *l. de Fide & operibus*, *c.* 10. & Martino Bracarenſi, *c.* 49.

XV. *Audientes* piè recipiebantur, teſte S. Greg. citato. Eis fides modo dicto exponebatur, ab eis melioris vitæ propoſitum exigebatur, in eorum ora inſufflabatur, frons crucis ſigno muniebatur, ſal eis degustandum præbebatur. His, ſicut, & Catechumenis ſecundi ordinis, nulli labores, nullæ pœnitentiæ erant ſubeundæ: non ſic de Competentibus, ſeu electis: iſti enim canonicæ pœnitentiæ incumbebant: publico enim fidelium cœtui nudis pedibus, tonſo capite, cilicio coopertos, vel etiam ſacco indutos ſe præſentare tenebantur: imò à vino, carnibus, & uxoribus ſe temperare eo tempore jubebantur. *Sinè dubio* (inquit S. Auguſt. L. de Fide, & operibus, c. 6. *non admitterentur, ſic per ipſos dies, quibus eandem gratiam percepturi, ſuis nominibus datis, abſtinentiâ, jejuniis, exorciſmiſque purgantur, cum ſuis legitimis, & veris uxoribus ſe concubituros, paucis ipſis ſolemnibus diebus nullam continentiam ſervaturos præ-*

ſite-

ſtiterentur. Hoc indicat Concilium Cartag. IV. *can.* 85. Quam diſciplinam tradiderat Tertullianus, *lib. de Bapt.* ſub finem dicens; *Ingreſſuros Baptiſmum, orationibus crebris, & jejuniis, geniculationibus, & pervigiliis orare oportet, & cum confeſſione omnium retrò delictorum.*

XVI. Quantum vero temporis in qualibet ex tribus claſſibus permanere deberet Catechumenus, non eadem pro omnibus, aut ubique fuit diſciplina. Pro Catechumenis primæ claſſis, nimirum, Audientibus, nullum lege ſtatutum tempus. Pro Catechumenis verò ſecundæ claſſis, qui verè Catechumeni dicebantur, ſpatium trium menſium Clemens I. præſcripſiſſe fertur, *in Epiſt.* 3. Concilium Eliberitanum, *Can.* 42. ab iis, qui in gentilitate honeſtè vixerunt, biennii probationem requirit. Synodus Agathenſis, *cap.* 34. *anno* 506. à Judæis, quos ſupponit in Sacris Scripturis verſatos, & fidem unius Dei Creatoris habere, ſpatium octo menſium exigit. Concilium tamen Nicænum I. ſpatium, quo in unoquoque gradu Catechumenus ſtare debet, Epiſcoporum prudentiæ taxandum relinquit; & protrahendum, vel contrahendum ſecundum diſpoſitionem, quam in Catechumeno perviderit. Pro *Competentibus*, qui ſunt in tertia claſſe, ſpatium quadraginta dierum præſcribunt Græci, ut Cyrillus Heroſol. in *præfat. ad Catech.* teſtatur; & Latini etiam, pro quibus teſtis eſt Auguſt. *Serm.* 13. *ad Neophitos*; & Siricius Papa ad *Hymerium Tarraconenſem*. Circa tamen ſeculum ſextum ſtatio *Competentium* contracta fuit, nempe. à feria quartâ tertiæ hebdomadæ Quadrageſimalis, ad ſabbatum Paſchæ. Pro hâc rigoroſâ Catechumenorum probatione duplicem cauſam aſſignat Tertyllianus, *lib. de Bapt.* nimirum: ne temerè ſacra Myſteria prodigerent; deinde, ut baptizandorum ſaluti conſulerent, quos aperto ſceleri exponeret, qui nequaquam probatis ſanctiſſima Myſteria elargitetur.

XVII. Catechumenis de vitâ periclitantibus, etiamſi præfixum cuique ſtationi tempus non impleviſſent, Baptiſma conferebatur, teſte S. Cypriano, *Ep.* 13. Eoſdem etiam (etiamſi præ ſubito morbo obmuteſcerent) Baptiſmate donatos fuiſſe, teſtis eſt S. Auguſt. *l.* 1. *de Adulterinis conjugiis*, *c.* 26. Imò etiamſi deditam ſceleribus vitam duxiſſent uſque ad ſubitum morbum, præ cujus gravitate vocis, & rationis uſum amiſiſſent; eos baptizandos cenſet Auguſtinus laudato loco, c. 28. Quia verò opponi poterat, quis ſcit, an ille affectum peccati tunc depoſuerit, & an tunc Baptiſmum velit? Reſpondet, c. 26. *Sed non ſolùm incredibile eſt, nec in fine vitæ hujus baptizari Catechumenum velle; verùm etiamſi voluntas ejus incerta eſt, multò ſatius eſt nolenti dare, quàm volenti negare: ubi velit, an nolit ſic non apparet, ut tamen credibiliùs ſit eum, ſi poſſet, velle ſe potiùs fuiſſe dicturum & ſacramenta percipere, ſinè quibus jam credidit, non ſe oportere de corpore exire.* Ita ſentit S. Auguſtinus, eâ tamen modeſtiâ, ut oppoſitum ſentientes damnare non audeat.

Sed nec ſolos Catechumenos, ſed & Ethnicos quoque, ſi in mortis articulo Baptiſmi deſiderium, vel per ſe, vel per alios declaraiſſent, baptizare ſolebant. Colligitur ex Canone 6. Arelatenſis I. *De his, qui in infirmitate credere volunt, placuit his debere manum imponi*, ideſt, Confirmationis ſacramentum dari; ergò multò magis Baptiſma, quod Confirmationem, ac cætera ſacramenta debet præcedere. Quod confirmat Siricius Papa, *Epiſt. ad Hymerium Tarraconenſem*, his verbis: *Quicumque etiam in diſcrimen naufragii, hoſtilitatis incurſum, obſidionis ambiguum, vel cujuslibet corporalis ægritudinis deſperationem inciderint, & ſibi unico credulitatis auxilio popoſcerint ſubveniri; eodem, quo poſcunt, momento temporis expetitæ regenerationis præmia conſequantur.*

XVIII. Energumenis etiam Majo-

res

res noſtri conſuluerunt. Hi enim ſi ſani eſſent, non baptizabantur; niſi cùm aliquibus lucidis intervallis ſibi permitterentur: at ſi infirmi, jubebantur baptizari, etiamſi rationis uſu non fruerentur. Ita, *Can.* 37. Concilium Eliberitanum. *Eos, qui ab immundis ſpiritibus vexantur, ſi in fine mortis fuerint conſtituti, baptizari placet*. Et Arauſicanum I. anno 441. can. 15. *Energumenis Catechumenis, quantum vel neceſſitas exegerit, vel opportunitas permiſerit, de Baptiſmo conſulendum*.

Ex his patet, nemini unquam negatum fuiſſe Baptiſma, ſive ſano, ſive in ultima vitæ periodo conſtituto illud petenti; ſive aliquando fuiſſet Catechumenus, ſive non; ſive propriâ voce, aut ſigno, ſive aliorum teſtimonio illud efflagitaſſet; ſive probis moribus ſe commendaſſet in Catechumenum, ſive in Catechumenatu pravè, & ut ait Auguſtinus citato loco, uſque ad mortem adulterina retinuiſſet conjugia: cùm Baptiſmum, quem priùs voluit, præſumatur multò magis in morte velle.

XIX. Hâc noſtra ætate eſtò antiqua Canonum diſciplina quoad Catechumenos non ſervetur; nec amplius triplex Catechumenorum ſuperiùs expoſita claſſis in uſu ſit: adhuc tamen in domibus Catechumenorum prò Judæis, ſive Turcis, qui Chriſtiani fieri petunt, quoad ſubſtantiam viget. Ibi enim certo tempore detinentur, à piis Sacerdotibus de Myſteriis præcipuis Religionis Chriſtianæ inſtruuntur, nec niſi plenè imbuti ad Baptiſmum admittuntur. Hoc attendere maximè debent Miſſionarii ad Indos, vel alios populos Idololatras, & barbaros; ne de numero à ſe baptizatorum magis glorientur, quàm de virtute: nec obvium quemque, & ſinè ullo ferè delectu, dummodo Baptiſmum petat, baptizent. Quadraginta ſaltem diebus inſtruendi, atque formandi ſunt Catechumeni; & interim eorum conſtantia probanda, obſervanda etiam eorum vita: an priſtinis vitiis, ac criminibus renuntiaverint; an ſpes concipi poſſit, fidem, quam in Baptiſmo promittent, eos ſervaturos. Hoc ſi præſtiterint, antiquæ Eccleſiæ diſciplinam, eſtò non quoad externum ritum, quantùm ad ſubſtantiam tamen, & veritatem obſervabunt.

DUBIUM III.

An Parvuli ſint Capaces Baptiſmi?

§. I.

Errores Hæreticorum.

I. Irritum eſſe Baptiſma parvulorum ſenſerunt aliqui: Alii verò eſſe ſaltem inutile, & inexpediens.

Primum duodecimo ſeculo Waldenſes dixerunt: cui errori, anno 1524. Anabaptiſtæ, duce Balthaſſare Parimentano, propterea tanquam hæretico Viennæ in Auſtria combuſto, ſubſcripſerunt. Hi enim nullâ habitâ ratione Baptiſmi in infantia recepti, adultos iterum baptizant dicti propterea *Anabaptiſtæ*, ideſt, *Rebaptizatores*. Tales ſunt quoque Sociniani in Tranſilvania, qui anno 1568. referente Bellarmino, contra Baptiſmum parvulorum triginta ſex argumenta protulerunt. Quorum præcipuum erat, quòd cùm parvuli ſint incapaces inſtructionis, & fidei, ſint etiam incapaces Baptiſmi.

Secundum excitavit Fidus in Africa Epiſcopus; qui, an liceret infantes baptizare ante octavum diem, ſubdubitare cæpit; dubiumque hoc Patribus, anno 257. Carthagine congregatis ad Concilium propoſuit. Tertullianus, ineunte ſeculo tertio, auctor erat, ut infantium Baptiſmus differretur, donec rationis compotes eſſent, ut ex libro ejus de Baptiſmo conjicitur. Gregorius Nazianzenus optabat, ut ante triennium pue-

eri non offerentur Baptiſmo, niſi in mortis periculo. Eraſmus demum viſus eſt in eam propendere opinionem, quæ parvulos, niſi urgeat neceſſitas, arcet à Baptiſmo; addens, quòd ſi baptizati in infantia, cùm ad rationis uſum pervenerint, & Chriſtianæ Religionis profeſſionem, ſuo nomine à ſuſceptoribus factam, confirmare noluerint, proprio arbitrio ſint permittendi. Quid tamen Catholica ſentiat fides, ſequentibus exponemus.

§. I I.

Reſolutio contra Anabaptiſtas.

II. Dico. Parvuli capaces Baptiſmi ſunt, & Baptiſmus illis collatus validus eſt; eiſque confert gratiam, & originalis peccati remiſſionem. Ita contra Anabaptiſtas ſtatuit Tridentinum, Seſſ. 7. de Bapt. Can. 12. *Si quis dixerit, neminem eſſe Baptizandum, niſi in eâ ætate, quâ Chriſtus baptizatus eſt, vel in ipſo mortis articulo, anathema ſit.* Can. 13. *Si quis dixerit, parvulos, eo quòd actum credendi non habeant, ſuſcepto Baptiſmo inter fideles computandos non eſſe; ac propterea cùm ad annos diſcretionis pervenerint, eſſe rebaptizandos; aut præſtare omitti eorum Baptiſma, quàm eos non actu proprio credentes baptizari in ſola fide Eccleſiæ: anathema ſit.* Et Can. 14. contra Eraſmum, *Si quis* (inquit) *dixerit, hujuſmodi parvulos baptizatos, dùm adoleverint, interrogandos eſſe, an ratum habere velint, quod Patrini eorum nomine, dum baptizarentur, polliciti ſunt; & ubi ſe nolle reſponderint, ſuo eſſe arbitrio relinquendos: nec aliâ interim pœnâ ad Chriſtianam vitam cogendos; niſi ut ab Euchariſtia, aliorumque Sacramentorum perceptione arceantur, donec reſipiſcant: anathema ſit.*

III. Probatur autem hujus dogmatis veritas ſic. Pueri capaces ſunt Regni Cœlorum dicente Chriſto, Lucæ 18. v. 16. *Sinite pueros venire ad me, & nolite vetare eos; talium eſt enim regnum Dei*: at ſi non eſſent capaces Baptiſmi, & remiſſionis peccati originalis, non eſſent capaces regni Cœlorum, ſecundum aliud Chriſti dictum, Jo. 3. v. 5. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non poteſt introire in regnum Dei.* Solus enim Baptiſmus eſt, quo velut januâ Cœlum peccato clauſum nobis aperitur; ergo &c.

Et confirmatur. In Lege veteri circumcidebantur etiam infantes, & in Circumciſione ab originali mundabantur, quamvis tunc actum fidei habere non poſſent; ergo in Lege novâ poſſunt baptizari. Conf. prob. Tùm quia Circumciſio figura erat Baptiſmi. Tum quia infantes Chriſtianorum deterioris eſſent conditionis infantibus Judæorum; ſi pro his datum eſſet remedium, pro illis non.

IV. Probatur ſecundò, ex praxi Apoſtolorum. Nam *Act.* 16. *v.* 15. Lydia dicitur baptizata, & domus ejus, ibid. *v.* 33. Cuſtos carceris baptizatus eſt, & omnis domus ejus. Et Paulus 1. Cor. 1. v. 16. *Baptizavit* (inquit) *& Stephanæ domum:* ſed in familiis regulariter ſunt parvuli; ergo &c.

Traditio quoque id ſemper docuit. S. Cyprianus, *Epiſt.* 59. ad Fidum, quam ſcripſit nomine Patrum in Concilio congregatorum ſuper hâc re, ait: *Quantùm verò ad cauſam infantium pertinet, quos dixiſti intra ſecundum, vel tertium diem, quo nati ſint, conſtitutos baptizari non oportere: & conſiderandam eſſe legem Circumciſionis antiquæ, ut intra octavum diem eum, qui natus eſt, baptizandum, & ſanctificandum non putares; longè aliud in Concilio noſtro omnibus viſum eſt. In hoc enim quod tu putabas eſſe faciendum nemo conſenſit; ſed univerſi potiùs judicavimus, nulli hominum nato miſericordiam Dei, & gratiam denegandam.* Et poſt multa Fidum urget hoc argumento: *Porro autem ſi etiam graviſſimis delictoribus, & in Deum multùm ante peccantibus, cùm poſtea crediderint, remiſſa peccatorum datur; &*

à Bap-

à Baptiſmo, atque à gratia nemo prohibetur: quanto magis prohiberi non debet infans, qui recens natus nihil peccavit; niſi quòd ſecundùm Adam carnaliter natus, contagium mortis antiqua prima nativitate contraxit; qui ad remiſſam peccatorum accipiendam, hoc ipſo faciliùs accedit, quòd illi remittuntur, non propria, ſed aliena peccata? Et concludit, ſententiam ſuam & Concilii eſſe, infantes in primo nativitatis ſuæ ortu plorantes, ac flentes nihil aliud facere, quàm deprecari, ut ſtatim Baptiſmatis gratiâ liberentur.

V. Hanc Cypriani Epiſtolam referens S. Auguſt. *Epiſt.* 28. modò 166. *ad Hieronymum, c.* 8. ait: *Beatus quidem Cyprianus non aliquod decretum condens novum, ſed Eccleſiæ fidem firmiſſimam ſervans, ad corrigendum eos, qui putabant ante octavum diem nativitatis non eſſe parvulum baptizandum.... mox natum ritè baptizari poſſe cum ſuis quibuſdam Coepiſcopis cenſuit.* Quam eſſe Apoſtolicam Traditionem docet, *l.* 10. *de Gen. ad lit, c.* 23. his verbis: *Conſuetudo tamen matris Eccleſiæ in baptizandis parvulis nequaquam ſpernenda eſt; neque ullo modo ſuperflua deputanda, nec omnino credenda, niſi Apoſtolica eſſet Traditio. Habet enim, & illa parva ætas magnum teſtimonii pondus, quæ prima pro Chriſto meruit ſanguinem fundere.* Quæ conſuetudo radices adeo altas fixerat ſeculo quinto, ut Pelagiani ipſi, qui pueros naſci peccato originali maculatos inficiebantur, eos baptizari voluerint, & de facto baptizarent; ut per Baptiſmum pateret eis aditus in regnum Cœlorum.

VI. Ratio S. Thomæ, *in* 4. *diſt.* 4. *q.* 3. *a.* 1. *qu.* 1. eſt talis: *Diverſi ſtatus mundi comparantur diverſis ætatibus unius hominis, ſicut Auguſt. dicit in lib.* 83. *quæſt.* (q. 53. & 58.) *Unde ſicut nullus ſtatus mundi fuit, in quo eſſet humano generi præcluſa via ſalutis: ita nulla ætas hominis unius eſt, in quâ ſibi via ſalutis præcludatur. Unde cùm in pueris ſit peccatum originale, per quod à conſecutione æternæ ſalutis impediuntur; oportet, quòd eis adhiberi poſſit aliquod remedium ad removendum prædictum impedimentum: hoc autem eſt Baptiſmus. Unde divinæ miſericordiæ contradicit, qui negat, Baptiſmum parvulis poſſe exhiberi. Et propter hoc hæreticum eſt hoc dicere.*

VII. Ex his infertur, parvulos ante uſum rationis baptizare ſatius eſſe, quàm uſum rationis expectare. Primò: quia parvuli per Baptiſmum præveniuntur, ne repentinis caſibus obrepti, perpetuò pereant; ſicque eorum ſalus in tuto ponitur. Secundò: quia ſic armantur contra Dæmones. Tertiò: quia, ut ait S. Th. 3. *p. q.* 68. *a.* 9. ſic à pueritiâ nutriti in his, quæ Chriſtianæ vitæ ſunt, firmiùs in ea perſeverant, ſecundùm illud Proverb. 22. *Adoleſcens juxta viam ſuam, etiam cùm ſenuerit, non recedet ab ea.* Quam rationem aſſignat Dionyſius, *cap. ult. Eccleſ. Hierarch.*

Nec refert, quòd Fidus, Tertullianus, & Nazianzenus, & aliqui alii oppoſitum ſenſerint. Nam in primis dico, quòd Fidi opinio ſuo, & Carthaginenſis Concilii nomine à Cypriano ſupra relato reprobata fuit: Tertulliani etiam, & Nazianzeni conſilium Eccleſia non probavit, neque alii Patres amplexi ſunt. Non enim tanti ſunt fructus, quos præfati Patres ex Baptiſmi dilatione ſperarunt; quanta ſunt pericula, quæ infantibus ex tali dilatione poſſunt timeri.

§. III.

Anabaptiſtarum, & Aliorum Rationes.

VIII. Objiciunt primò. In eo, qui baptizatur, requiritur intentio ſuſcipiendi ſacramentum: ſed hanc habere non poſſunt pueri uſu rationis carentes; ergo &c.

Reſpondeo cum S. Th. 3. *p. q.* 68. *a.* 9. *ad* 1. ad ſuſcipiendum Baptiſmum requiri intentionem, ſive propriam, ſive

ſive alienam; parvuli autem eſtò non ſuſcipiant Baptiſmum intentione propriâ, imò quandoque contranitantur, & plorent; ſuſcipiunt tamen intentione aliorum, à quibus offeruntur, & Eccleſiæ eorum matris. Nam (inquit S. Th.) *Regeneratio ſpiritualis, quæ fit per Baptiſmum, eſt quodammodo ſimilis nativitati carnali, quantùm ad hoc: quòd ſicut pueri in maternis uteris conſtituti non per ſe ipſos nutrimentum accipiunt, ſed ex nutrimento matris ſuſtentantur: ita etiam pueri nondum habentes uſum rationis, quaſi in utero matris Eccleſia conſtituti, non per ſe ipſos, ſed per actum Eccleſiæ ſalutem ſuſcipiunt. Unde Auguſtinus dicit*, in lib. 1. de Peccat. merit. & remiſſ. cap. 25. *Mater Eccleſia os maternum parvulis præbet, ut ſacris myſteriis imbuantur; quia nondum poſſunt corde proprio credere ad juſtitiam, nec ore proprio confiteri ad ſalutem.*

IX. Objiciunt ſecundò. Ad Baptiſmum ritè ſuſcipiendum duo requiruntur ex præcepto Chriſti. Primum, Catechiſmus, & doctrina, Matth. ult. *Docete omnes Gentes, baptizantes eos &c.* Secundum, Fides, Marci ultimo, v. 16. *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, ſalvus erit; qui verò non crediderit, condemnabitur:* At parvuli nec doctrinæ, nec fidei ſunt capaces; ergo nec Baptiſmi.

X. Non deſunt ex modernis hæreticis, præſertim Lutheranis, qui ex ſuo magiſtro Luthero aſſerant, parvulis in puncto, quo Baptiſmum recipiunt, divinitùs uſum rationis concedi, ut credant, & velint; & hàc fide, & voluntate validè baptizari. A' qua opinione non abhorret Calvinus, *l.* 4. *Inſt. c.* 16. §. 18. dicens, non ſatis tutum eſſet, *Hoc adimere Domino, ne ſe illis quoque modo exhibere cognoſcendum queat:* quod repetit, §. 19. Quibus aliquam ſui cognitionem à Deo infantibus dum baptizantur infundi, non abnuit Calvinus. Quamvis poſtea aſſerat, non per hanc fidem, ſeu cognitionem infantes juſtificari; ſed ex pacto, & promiſſione Dei, ut ſupra vidimus.

Hoc tamen gratis fingunt. De tali enim uſus rationis, ſeu cognitionis acceleratione in pueris, dum baptizantur, nihil legitur in Scripturis, nihil ex Traditione, & Patribus, qui potiùs aſſerunt, parvulos baptizandos, etiamſi proprio actu nec velint, nec credant. Reſiſtit quoque experientia: videmus enim pueros, dum abluuntur, contraniti, plorare, & ſigna renuentis dare. Si ergo rationis uſum tunc haberent, concludere deberemus, illis deeſſe Baptiſmi ſuſcipiendi, & credendi voluntatem, & conſequenter invalidè baptizari.

XI. Directè ergo reſpondeo cum S. Thoma citato, ad 2. *Quòd ſicut Auguſtinus ſcribens Bonifacio* (l. 1. contra duas Epiſt. Pelagian. c. 22.) *dicit:* In Eccleſia Salvatoris parvuli per alios credunt, ſicut ex aliis, quæ in Baptiſmo remittuntur, peccata traxerunt. *Nec impeditur eorum ſalus, ſi parentes ſint infideles: quia ſicut idem Auguſtinus dicit eidem Bonifacio ſcribens* (Epiſt. 23. modò 98.) Offeruntur parvuli ad percipiendam ſpiritualem gratiam, non tàm ab eis, quorum geſtantur manibus (quamvis & ab ipſis, ſi & ipſi boni fideles ſint) quàm ab univerſa ſocietate Sanctorum, atque fidelium. Ab omnibus namque offerri rectè intelliguntur, quibus placet, quòd offerantur, & quorum caritate ad communionem Sancti Spiritus adjunguntur: *Infidelitas autem propriorum parentum, etiamſi eos, poſt Baptiſmum, Dæmoniorum Sacrificiis imbuere conentur, pueris non nocet; quia, ut Auguſtinus ibidem dicit:* Puer ſemel generatus per aliorum carnalem voluptatem, cùm ſemel regeneratus fuerit per aliorum ſpiritualem voluntatem, deinceps non poteſt vinculo alienæ iniquitatis obſtringi, cui nullâ ſuâ voluntate conſentit. *Secundùm illud Ezechiel.* 18. Sicut anima patris mea eſt, ita etiam anima filii. Anima, quæ peccaverit, ipſa morietur. Sed ideo ex Adam

Adam traxit, quòd ſacramenti illius gratiâ ſolveretur, quia nondum erat anima ſeparatim vivens. *Fides autem unius, imò totius Eccleſiæ parvulo prodeſt per operationem Spiritus Sancti, qui unit Eccleſiam, & bona unius alteri communicat.* Hæc S. Thomæ, & S. Auguſtini doctrina in hac materia præ oculis habenda eſt.

Ad id verò, quod additur, de doctrina, reſpondet S. Th. ibi, ad 3. *Quòd ſicut puer cum baptizatur, non per ſeipſum, ſed per alios credit; ita non per ſe ipſum, ſed per alios interrogatur: & interrogati confitentur fidem Eccleſiæ in perſona pueri, qui huic fidei aggregatur per fidei ſacramentum. Conſcientiam autem bonam conſequitur puer etiam in ſe ipſo; non quidem actu, ſed habitu per gratiam juſtificantem.* Ex quibus infertur, quòd ſicut, ut per generationem carnalem ex Adamo contrahant pueri peccatum originale, non requiritur conſenſus ipſorum; ſed ſat eſt conſenſus præſtitus ab Adamo, cum quo initum fuit pactum: ita ad regenerationem ſpiritualem in Chriſto, non requiretur voluntas, aut fides ipſorum; ſed ſat erit voluntas Chriſti, cum quo Deus pactum iniit. Alioquin plus valeret Adæ peccatum, quàm Chriſti meritum: ſi illud poſſet pueros inficere, iſtud autem non poſſet illos ab infectione mundare. Nec verum eſſet dictum Apoſtoli, Rom. 5. v. 18. *Sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem: ſic & per unius juſtitiam in omnes homines in juſtificationem vitæ.* Et v. 20. *Ubi autem abundavit delictum, ſuperabundavit gratia.*

XII. Ad verba autem Chriſti allata, reſpondeo cum S. Th. *in* 4. *diſt.* 4. *q.* 3. *a.* 1. *qu.* 2. *ad* 1. referenda eſſe *Ad illos tantùm, qui per doctrinam Apoſtolorum inducendi erant, de quibus prædixerat, prædicare Evangelium omni creaturæ: nulli enim eorum, quibus Evangelium prædicandum erat, Baptiſmus dari debebat, niſi crederet* — Vel etiam dico, quòd eſtò illis verbis præcipiatur utrumque, cùm fieri poteſt; non præcipitur tamen, ut alterum omittatur, cùm unum fieri non poteſt. Sicut ergo licèt Gentilis jam moriturus, defectu aquæ, baptizari non poſſit; non prohibetur tamen edoceri fidem Chriſtianam: ſic licèt pueri non poſſint edoceri fidem Chriſtianam, non tamen prohibentur baptizari.

XIII. Objiciunt tertiò. Iniquum videtur inſciis, & ratione deſtitutis parvulis per Baptiſmum jugum imponere, quod cùm adoleverint, velint, nolint portare debeant: æquitati enim contrarium eſt, ut quis inſcius, & mentis inops debitum contrahat. Hoc videtur eſſe Eraſmi argumentum.

Reſpondeo, equidem iniquum fore, inſcio, ac mentis impoti jugum imponere; quod cùm ſui compos factus eſſet, portare non teneretur. At cùm homo, poſt promulgatum Evangelium, teneatur Chriſti jugum ſubire; non eſt iniquum, quòd ei adhuc puero imponatur; ut ſic etiam fructum, qui ex talis jugi portatione ſequitur, poſſit percipere. Hinc meritò, ut ſupra retulimus, oppoſitum à Tridentino, *Seſſ.* 7. *de Bapt. can.* 14. anathemate damnatum eſt.

XIV. Objiciunt quartò. Saltem decentius eſt, ut quis fidem proprio, quàm alieno nomine, propriâ quàm alienâ fide profiteatur; ergo decentius eſt, ut baptizentur adulti homines, quàm parvuli. Eo maximè, quòd cum Baptiſmo homo fiat particeps communionis divinorum; divinis communicare poſſunt adulti, non parvuli.

Reſpondeo, neg. ant. Ut enim ait S. Auguſt. ſerm. 14. de Verbis Apoſt. (modò 209.) *Decet, ut ad aliena verba ſanentur, qui ad factum alienum vulnerantur.*

Ad id, quod additur, reſpondeo cum S. Th. in 4. diſt. 4. q. 3. a. 1. qu. 1. ad 3. *Quòd ſicut ille, qui adſcribitur ad militiam, non oportet, quòd ſtatim in*

pugnam

pugnam vadat, ſed quando opportunitas imminet: nec ille, qui in Baptiſmo adſcribitur ad divinas actiones, oportet, quòd ſtatim ad eas admittatur, ſed quando tempus opportunum fuerit.

XV. Demum objiciunt, verba illa, Jo. 3. *Niſi quis renatus fuerit &c.* non probare Baptiſmum eſſe dandum parvulis: ſicut verba illa, Jo. 6. *Niſi manducaveritis carnem Filii hominis &c.* non probant Euchariſtiam dandam eſſe parvulis.

Deinde proferunt exempla Sanctorum virorum, qui diù Baptiſma distulerunt, imò ad mortem: ut de Conſtantino Magno, qui, ſi fides Euſebio habenda eſt, Nicomediæ moriturus baptizatus eſt: ut de Valentiniano Juniore, qui ſubita præoccupatus morte Catechumenus è vivis exceſſit, de cujus funere orationem habuit S. Ambroſius.

Tertiò. Exhibent exemplum Chriſti, qui anno triceſimo ætatis ſuæ baptizatus eſt.

XVI. Ad hæc tamen reſponſum eſt ſuperiùs. Ad primum *Dub.* 1. §. 2. *num.* 14. Ubi diſcrimen ſtatuimus inter Baptiſmum, qui eſt ad modum generationis, & Euchariſtiam, quæ eſt per modum nutritionis: quòd ad illum non requiritur per ſe cooperatio ejus, qui generatur; benè tamen per ſe requiritur ad illam actus ejus, qui nutritur. Unde de Euchariſtia loquens dixit: *Niſi manducaveritis*, quaſi dirigens ſermonem ad adultos; de Baptiſmo verò dixit: *Niſi quis*, quaſi ad omnes, ſive adultos, ſive parvulos ſermonem dirigens.

Ad ſecundum, dictum eſt etiam ſupra, *Dub.* 2. §. 2. *n.* 8. non eſſe laudandam antiquam praxim differendi Baptiſma ad ætatem adultam, imò & ad mortem. Dato tamen, eos potuiſſe excuſari; excuſandi tamen non eſſent parentes puerorum Baptiſma differentes: quia eorum ſalutem manifeſto periculo expoſitam relinquebant, quod non valebat in adultis. Hi enim etſi non baptizati Baptiſmo aquæ, poterant per ardens Baptiſmi deſiderium ſalvari; ac interim per pietatis, & Pœnitentiæ opera ad Baptiſmum ſeſe diſponere.

Ad tertium, ibidem, *num.* 9. diſcrimen allatum eſt inter Chriſtum, & nos, ex S. Tho. *in* 4. *diſt.* 4. *q.* 3. *a.* 1. *qu.* 1. *ad* 1. Qui etiam videri poteſt 3. *p. q.* 39. *a.* 3. Ubi *ad* 1. ex Nazianzeno, *Orat.* 40. *de Bapt.* dicit, quòd *Chriſtus non eſt baptizatus, quaſi indigeret purgatione, nec quod aliquod ei immineret periculum, differendo Baptiſmum: ſed cuivis alii non in parvum redundat periculum, ſi exeat ex hac vita non indutus veſte incorruptionis, ſcilicet gratiâ.*

XVII. Si quæras: Quale ſit præceptum pueros baptizandi?

Reſpondeo. Quòd ſi pueri ſint in periculo mortis conſtituti, lex generalis caritatis, quâ tenemur ſubvenire proximo in extrema neceſſitate poſito, obligat nos ad eos baptizandos. Extra verò neceſſitatis caſum non invenio ullum præceptum naturale, aut divinum parvulos baptizandi ante rationis uſum. Non naturale: quia tale præceptum fundari debet in periculo, ne pueri moriantur ſinè Baptiſmo: hoc, autem abſolutè loquendo, non eſt periculum morale, ſicut neque abſolutè eſt periculum morale, quòd peccator moriatur abſque ſacramento Pœnitentiæ; ergo ſicut ſtando in lege naturæ, abſolutè poteſt peccator ſacramentum Pœnitentiæ differre; ita poterit pueris differri Baptiſma. Non etiam divinum: quia hoc non legitur in Scriptura, aut Patribus, nec colligitur ex Traditione.

Datur tamen præceptum Eccleſiaſticum, non quidem ſcriptum, ſed conſuetudine antiquâ, & continuatâ Eccleſiæ firmatum. Unde eſtò produci non poſſet aliquod jus ſcriptum imponens tale preceptum; ſi tamen quis nollet filios ſuos baptizari ante uſum rationis; & hoc quia exiſtimaret pueros eſſe incapaces Baptiſmi, eſſet hæreticus Anabaptiſta: ſi tamen credens

eos eſſe capaces, vel ex negligentia, vel alio titulo differret, ſcandalum pareret apud fideles. Ex quo ſequitur, fideles cenſere, dari obligationem baptizandi filios Chriſtianorum ante uſum rationis: ideoque ſi parentes ſint negligentes, vel inviti, à Paſtoribus Eccleſiæ debent corrigi; imò & cogi ad pueros baptizandos, etiamſi nolint.

DUBIUM IV.

An Parvuli in Materno Utero adhuc Exiſtentes poſſint Baptizari?

§. I.

Reſolutio Dubii.

I. Dico. Parvuli in maternis uteris adhuc exiſtentes baptizari non poſſunt. Ita S. Auguſt. *Epiſt.* 57. (modò 187.) *ad Dardanum, cap.* 9. Ubi rem iſtam tractans: *Nec renaſci* (inquit) *quiſquam poteſt, antequam natus ſit.* Cùm ergo per Baptiſmum homo renaſcatur, & dum eſt in utero nondum ſit natus; dum eſt in utero baptizari non poteſt.

Ad exempla verò Joannis Baptiſtæ, & Jeremiæ, qui ſanctificati fuerunt in utero matris, dicit, *c.* 10. hoc factum fuiſſe ſpeciali Spiritus Sancti operatione: *Tamen illa ſanctificatio, quâ efficimur & ſinguli templa Dei, & in unum omnes templum Dei, non eſt niſi renatorum; quod niſi nati homines eſſe non poſſunt.*

Quòd ſi quiſquam dicit, jam eſſe natum hominem, etiam cum adhuc eſt in utero matris; teſtimoniumque adhibet ex Evangelio, quia dictum eſt ad Joſeph de prægnante Virgine Domini Matre: Quod enim in ea natum eſt, de Spiritu Sancto eſt.

Reſpondet: *Nunquid nam huic nativitati accedit ſecunda nativitas? Alioquin non erit jam ſecunda, ſed tertia. Dominus autem eàm hinc loqueretur:* Niſi quis (*inquit*) renatus fuerit denuò; *eam, ſcilicet, computans primam nativitatem, quæ fit matre pariente, non concipiente, atque prægnante; quæ fit ex ea, non quæ fit in ea. Neque enim renatum dicimus hominem, quem mater peperit; tanquam iterum natus ſit, qui jam ſemel natus fuerat in utero: ſed illâ nativitate non computatâ, quæ gravidam facit, natus dicitur homo partu, ut poſſit renaſci ex aqua, & ſpiritu; ſecundùm quam ex matre nativitatem, etiam ipſe Dominus in Bethlem Juda dicitur natus. Si igitur homo regenerari per gratiam ſpiritus in utero poteſt, quoniam reſtat illi adhuc naſci; renaſcitur ergo antequam naſcitur, quod fieri nullo modo poteſt.* Hæc, attentè conſideranda, dicit Sanctus Auguſtinus.

II. Hinc S. Tho. 3. *p. q.* 68. *a.* 11. poſtquam prælaudatum Auguſtini teſtimonium indicavit, ratiocinatur ſic. De neceſſitate Baptiſmi eſt, ut corpus baptizandi aliquo modo abluatur, cùm Baptiſmus ſit quædam ablutio: ſed corpus infantis antequam naſcatur ex utero, nullo modo poteſt ablui aquâ; ergo &c. Min. prob. Si corpus infantis in utero poſſet aliquomodo ablui; maximè ablutione baptiſmali, quâ corpus matris ablueretur, quæque ad filium in ventre exiſtentem perveniret; ſed hoc non poteſt; ergo corpus infantis antequam naſcatur ex utero non poteſt aliquo modo ablui aquâ. Min prob. *Tùm quia: anima pueri, ad cujus ſanctificationem ordinatur Baptiſmus, diſtincta eſt ab anima matris. Tum quia: corpus pueri animati jam eſt formatum, & per conſequens à corpore matris diſtinctum; ergo Baptiſmus, quo mater baptizatur, non redundat in prolem in utero matris exiſtentem.*

III. Aliter diſcurrit S. Thomas ibi, ex eodem S. Auguſtino, *l.* 6. *contra Julian. c.* 14. Si baptizatâ matre baptizaretur infans in utero ejus exiſtens; ſequeretur, quòd matre gravidâ baptizatâ in mortis periculo, puer ex illa egrediens non deberet ampliùs baptizari; quia Baptiſmus, ut ſupra vidi-

Digitized by Google

vidimus, iterari non poteſt : at baptizatâ matre, adhuc baptizaretur puer ex utero natus ; ergo &c. Verba S. Auguſt. ſunt : *Si ad matris corpus id, quod in ea concipitur, pertineret, ita ut ejus pars deputaretur ; non baptizaretur infans, cujus mater baptizata eſt, aliquo mortis urgente periculo, cùm eum geſtaret in utero. Nunc verò, cùm etiam ipſe baptizatur, non utique bis baptizatus habebitur*.

IV Aliam rationem indicat S. Th. *in* 4. *diſt.* 6. *q.* 1. *a.* 1. *qu.* 1. his verbis : *Baptiſmus eſt actio hierarchica ſecundùm Dionyſ.* (de Eccl. Hierarch. c. 4.) *Unde per Miniſtros Eccleſiæ conferendus eſt, vel per eos, qui, in neceſſitate, vicem Miniſtrorum obtinent. Puer autem quamdiu eſt in utero matris exiſtens, non poteſt ſubjici operationi Miniſtrorum Eccleſiæ, nec eſt hominibus notus : & ideo baptizari non poteſt*.

§. II.

Contraria Diluuntur.

V. OBjicitur primò. Efficacius eſt donum Chriſti ad ſalutem, quàm peccatum Adæ ad damnationem, ut Apoſtol. dicit. *Rom.* 5. ſed pueri in maternis uteris damnantur propter peccatum Adæ ; ergo multò magis ſalvari poſſunt per donum Chriſti, quod fit per Baptiſmum.

Confirmatur. Nulli ſtatui hominum præcluditur via ſalutis ab eo, qui vult omnes homines ſalvos fieri : ſed ſi pueri, dum ſunt in utero matris, eſſent incapaces Baptiſmi, eis in illo ſtatu exiſtentibus præcluderetur via ſalutis ; ergo &c.

VI. Reſpondeo, co. præmiſſis, neg. conſ. Si enim valeret hæc conſequentia, inferri etiam deberet : quòd ſicut puer ſtatim, ac eſt conceptus, & animatus ſolâ actione generativâ, nullo alio accedente contrahit peccatum originale : ita, ut eſſet efficacius donum Chriſti, deberet illum ab originali ſtatim mundare, nullo adhibito exteriori remedio ; & conſequenter etiam ſinè Baptiſmo applicato matri. Et rurſus : quòd ſicut omnes contrahunt per Adam damnationem, ita omnes per Chriſtum de facto ſalvarentur.

Dico ergo ex S. Th hoc, *art.* 11. *ad* 1. neg. iterum conſ. Quòd enim pueri, dum adhuc ſunt in utero matris, remedio ordinario Baptiſmi ſanctificari nequeant ; non eſt ex defectu efficaciæ in dono Chriſti, ejuſque meritis (poteſt enim eos adhuc in utero exiſtentes viâ extraordinariâ ſanctificare, ut de facto cum aliquibus fecit) ſed ex defectu ipſorum infantium, qui dum in utero ſunt, nondum capaces ſunt, ut ſibi applicetur tale donum. Quòd cùm debeat applicari actione Miniſtri Eccleſiæ, & homini, qui jam ſit humanæ Reipublicæ civis : puer autem, dum eſt in utero matris, nec ſubjiciatur actioni Miniſtri, nec ſit adhuc humanæ Reipublicæ civis ; quia nondum prodiit in lucem, nec cum aliis hominibus vitam ducit : ideo incapax eſt, ut pro illo ſtatu ei applicetur Baptiſmi donum.

VII. Ad Confirm. eodem modo dico cum S.Th. in 4. diſt.6. q.1. a. 1.qu.1.ad 1. *Quòd non eſt ex defectu divinæ miſericordiæ, quòd in maternis uteris exiſtentibus remedium non exhibetur; ſed quia non ſunt capaces illud remedii, per quod ſecundùm legem communem, participes Paſſionis ejus efficiantur, à qua eſt remiſſio peccatorum : quia non poſſunt ſubjici operationi Miniſtrorum Eccleſiæ, per quos talia remedia miniſtrantur.*

VIII. Objicitur ſecundò. Puer in utero matris eſt aliquid matris : ſed baptizatâ matre baptizatur quidquid eſt matris ; ergo &c.

Reſpondeo cum eodem S. Th. citato, *a.* 11. *ad.* 2. diſt. min. quidquid eſt matris, tanquam pars corporis ejus, co. min. Tanquam corpus ab ea diſtinctum, & ſolùm cum ea colligatum, nego min. Baptizatâ ergo matre, baptizatur quidquid eſt ejus per continuationem, & unionem partis naturalis ad totum, cujus anima vivit.

Puer

Puer autem in utero matris eſt aliquid ejus, non per continuationem, ſicut pars cum toto; ſed ſicut totum ab ea diſtinctum, diſtinctâ animâ vivens, & ſolùm cum ea colligatum: & ideo non ſequitur, quòd baptizatâ matre baptizetur. Unde in 4. ſent. loco citato ad 2. *Puer* (inquit) *in materno utaro exiſtens, quamvis ſit conjunctus matri, ſecundùm corpus, quod ab ipſa traxit; tamen eſt omnino diſtinctue ſecundùm animam rationalem, quam ab extrinſeco habet: & ideo ſecundùm corporalem immutationem matris, immutatur corporaliter: ſed non oportet, quòd ſanctificatâ matre per Baptiſmum, ſpiritualiter ſanctificetur.*

IX. Ex hoc ſolvitur inſtantia fieri ſolita. Cur ſi eodem cibo, quo nutritur mater, nutritur & infans, dum in eius utero manet; non itidem eodem Baptiſmo, quo baptizatur mater, baptizetur & filius?

Reſpondeo enim, ideo eodem cibo, quo alitur mater ali etiam filium; quia corpus, quod ex ea traxit, dum in ejus utero manet, eſt cum corpore matris colligatum: & ideo tranſmutatâ corporaliter matre, corpus filii tranſmutatur. Ut autem poſſet Baptiſmo matris baptizari filius, deberet anima pueri eſſe unita, & colligata animæ matris, & eſſe aliquid animæ matris. Cùm ergo anima pueri, nec ſit anima matris, nec aliquid pertinens ad animam matris; quomodo, dum baptizatur mater, dicendo: *Ego te baptizo*, baptizabitur filius, qui eſt perſona à matre diſtincta? Addo ex ſupradictis: quòd ſi baptizatâ matre, baptizaretur infans, quem geſtat in utero; infans ille poſtea natus, non poſſet baptizari, aliàs bis baptizaretur. Non ergo infans poteſt baptizari, dum baptizatur mater, quia diverſa perſona à matre eſt; ideoque deſignari non poteſt per ly *te baptizo*: applicato matri, nec poteſt baptizari Baptiſmo proprio, quia ut vidimus non poteſt ablui aquâ, ſicut neque poteſt cibo proprio nutriri. Igitur nullo modo baptizari poteſt.

X. Objicies tertiò. Impium videtur dicere, hominem abſque ſua culpâ eſſe in tali ſtatu, in quo ſi moriatur, abſque ſuo demerito neceſſariò damnetur: ſed ſi pueri in utero eſſent incapaces Baptiſmi, dum in tali ſtatu morerentur, infallibiliter abſque ſua culpâ damnarentur, neque pro illis ullum eſſet remedium; ergo &c.

XI. Reſpondeo, neg. abſolutè min. Nam pueri in utero matris eſtò ſint abſque ſua culpâ actuali; non tamen ſinè culpâ originali, quæ illis fuit voluataria, eſtò non propriâ, aliena tamen voluntate, nempe, Capitis: *In quo omnes peccaverunt* ut ait Paulus, *Rom.* 5. *v.* 12. Unde S. Auguſt. *l. de Corrept. & gratia, c.* 6. ait: *Peccata quidem iſta originalia ideo dicuntur aliena, quòd ea ſinguli de parentibus trahunt: ſed non ſinè causâ dicuntur & noſtra, quia in illo uno omnes, ſicut dicit Apoſtolus, peccaverunt.* Sicut ergo hac ratione pueri ſunt filii iræ, & ita objectum juſtæ indignationis Dei: ita poteſt, abſque injuria, in illo ſtatu poſitos relinquere abſque remedio ordinario ad ſalutem, ſi in tali ſtatu moriantur. Sicut enim iis, quibus concedit naſci, Baptiſmo ablui, miſericordiam facit: ita eis, quos tali miſericordià privat, injuriam non facit. Cur enim quibuſdam concedat, aliis non; noli judicare, ſi non vis errare, ſed dic: Dominus eſt.

XII. Obiicies quartò. Non eſt aſſignabilis locus, ad quem perducatur infans in utero matris ſinè Baptiſmo mortuus. Nam in Cœlum ſinè Baptiſmo, vel ullo remedio Chriſti, quamvis Calvinus ſupra refutatus aſſerat de pueris fidelium. Pelagiani ipſi non admittebant. In Infernum detrudi abſque demerito proprio, nimis eſſet crudele. In tertium autem locum, voluntarium eſſet aſſerere: cùm nullus detur locus poſt hanc vitam, niſi, vel Cœlum, vel ſupplicii æterni barathrum.

XIII. Hæc objectio difficultatem

tan-

tangit, quæ hujus loci non eſt. Dico ergo breviter. Pelagius, ut refert S. Auguſt. eſtò negaret, peccatum originale contrahi à parvulis; aſſerebat tamen, ſi Baptiſmo inexpiati decederent, ad regnum cœlorum perduci non poſſe, ſecundum Domini ſententiam: *Niſi quis renatus fuerit &c.* Quò autem adducerentur, ſe ignorare fatebatur. Unde hæc Pelagii verba erant (apud Auguſt. l. de Peccato origin. c. 21.) *Sine Baptiſmo parvuli morientes quò non eant, ſcio: quò eant, neſcio.*

S. Auguſtinus autem perpetuus eſt in ea opinione, quòd pueri decedentes ſine Baptiſmo, mittantur in gehennam ignis; ibique torqueantur pœnâ non ſolùm damni, ſed etiam pœnâ ſenſus, mitiſſima tamen. Ita, *lib. 1. de Peccat. meritis, cap. 28. Lib. 3. Oper. imperf. contra Julian. c. 97.* & alibi locum medium, quem vocamus Limbum puerorum, rejiciens, utpote hominum ſimplicium excogitatum, nec unquam in Sacris Litteris indicatum. Quæ Auguſtini opinio Conciliorum, & Patrum auctoritatibus roboratur, ut videre eſt apud Noris, *in Vindiciis Auguſtinianis, cap. 1. §. 5.*

Communior tamen ſententia eſt, hujuſmodi pueros, ſinè Baptiſmo decedentes, mitti in Limbum dictum puerorum; qui, ut ait S. Thomas, *in 3. diſt. 22. q. 2. a. 1. quæſt. 2.* eſt locus ſupra infernum damnatorum, & infra Purgatorium: *In quo ſunt tenebræ propter carentiam divinæ viſionis, & propter carentiam gratiæ; ſed non eſt ibi ulla pœna ſenſibilis.* Ibique hujuſmodi pueri in æternum manebunt; non autem, ut aliqui commenti ſunt, terras iſtas poſt univerſalem reſurrectionem obtinebunt, in eis naturali quadam felicitate fruituri. Hæc ſufficiant. Totam enim hanc controverſiam fusè tractavimus, *Tom. 6. in 1. p. Qu. 10. De Eff. ct. pecc. origin. Dub. 3.* per totum, quò Studioſum remitto.

XIV. Notat tandem S. Tho. 3. *p. q. 68. a. 11. citato ad 3.* quòd cùm *Non ſint facienda mala, ut veniant bona*, ut dicitur, Rom. 3. *Non debet homo occidere matrem, ut baptizet puerum: Si tamen mater mortua fuerit, vivente prole in utero, debet aperiri, ut puer baptizetur.*

XV. Notat etiam ibi, ad 4. *Quòd expectanda eſt totalis egreſſio pueri ex utero ad Baptiſmum, niſi mors immineat. Si tamen primò caput egrediatur, in quo fundantur omnes ſenſus, debet baptizari periculo imminente; & non eſt poſtea rebaptizandus, ſi eum perfectè naſci contigerit. Et videtur idem faciendum, quæcumque alia pars egrediatur, periculo imminente. Quia tamen in nulla exteriorum partium integritas vitæ ita conſiſtit, ſicut in capite; videtur quibuſdam, quòd propter dubium, quâcumque aliâ parte corporis ablutâ, puer poſt perfectam nativitatem ſit baptizandus ſub hâc formâ: Si non es baptizatus, ego te baptizo.* Idem dicit *in 4. diſt. 6. q. 1. a. 1. quæſt. 1. ad 3.* & nos ſupra aliqua tetigimus.

DUBIUM V.

An Parvuli Infidelium ſint Invitis Parentibus Baptizandi?

§. I.

Certa Præmittuntur.

I. Celebris eſt controverſia inter Diſcipulos S. Thomæ, & Scoti: an filii infidelium poſſint licitè invitis Parentibus baptizari; his affirmantibus, illis verò cum S. Thoma, 3. *p. q. 68. a. 10.* & 2. 2. *q. 10. a. 12.* negantibus. In hoc, ut certa ab incertis ſeparentur,

II. Suppono primò, ut certum apud omnes: Baptiſma collatum parvulis infidelium, etiam invitis Parentibus, validum eſſe; dummodò ſit collatum cum omnibus requiſitis ad valorem, & eſſentiam Baptiſmi.

III. Suppono ſecundò, ut certum: pue-

pueros parentum infidelium, qui directè ſunt ſubditi poteſtati ſpirituali Eccleſiæ, ſicut ſunt illi, qui cùm ſint baptizati, per apoſtaſiam defecerunt ad Judaiſmum, ſeu ad Mahumetaniſmum, aut alias Sectas, poſſe invitis etiam parentibus baptizari. Et ratio eſt. Quia ſicut poteſt Eccleſia parentes ad fidem ſervandam cogere, ac pertinaces etiam morte punire: ita poteſt eos privare poteſtate paternâ, quam habent in filios, eoſque etiam ante rationis uſum, ipſis etiam invitis, baptizare. Porro ſi Eccleſia ſuo utens jure, talium parentum filios, ipſis invitis, baptizaret, non deberet eos relinquere ſub cura parentum; alioquin remanerent expoſiti periculo apoſtaſiæ: ſed deberet eos apud ſe retinere, eoſque alere, & educare.

IV. Quæſtio ergo procedit de filiis infidelium; qui nec ſunt, nec fuerunt Eccleſiæ ſubditi. Hi autem in duplici ſunt differentia. Vel enim tales infideles ſunt mancipia Chriſtianorum; quia vel capti in bello, vel emti. Vel, licèt civiliter ſubjecti ſint Principibus Chriſtianis; tamen potiuntur libertate ſuâ, & vivunt tanquam accolæ in urbibus Chriſtianorum; ſicut ſunt Hebræi, & Turcæ in aliquibus Chriſtianorum urbibus.

V. Hinc ſuppono tertiò: filios infidelium, qui ſunt mancipia Chriſtianorum, licitè poſſe invitis parentibus baptizari; cùm mancipia, eorumque filii ſint totaliter ſub dominio, ac poteſtate domini; & abſque injuria ſpoliari poſſunt jure retinendi filios ſub ſua poteſtate, eoſque educandi; ſicut etiam, ipſis invitis, poſſunt à domino eorum filii vendi. Poſito tamen quòd Dominus eos baptizet, cavere debet, ut ſupra, à periculo apoſtaſiæ; ideoque illos ante uſum rationis à parentum cura eripere. Nam relicti uſque ad rationis uſum ſub cura eorum, vix periculum apoſtaſiæ poſſent evadere. Quæſtio igitur procedit de filiis infidelium Principibus Chriſtianis ſolâ ſervitute civili, & politicâ ſubditorum.

Et procedit quæſtio de filiis talium infidelium, antequam rationis uſum attigerint. Nam certum eſt, quòd pueri cùm primò rationis uſum attigerunt *Quantùm ad ea, quæ ſunt juris divini, vel naturalis incipiunt ſuæ poteſtatis eſſe; & ideo propriâ voluntate invitis parentibus poſſunt Baptiſmum ſuſcipere, ſicut & Matrimonium contrahere: & ideo tales licitè moneri poſſunt, & induci ad ſuſcipiendum Baptiſmum*. Ita S. Tho. 3. *p. q.* 68. *a.* 10. His ſuppoſitis

§. II.

Reſolutio Dubii.

VI. Dico. Filii infidelium Principibus Chriſtianis civiliter tantum, & politicè ſubditorum, non poſſunt, invitis parentibus, ante uſum rationis licitè baptizari, niſi imminente mortis periculo. Duas habet partes hoc Aſſertum. Et quidem ſecunda pars non controvertitur. Nam poſito puero in imminenti periculo mortis; de ejus ſalute æternâ deſperatum eſſet, niſi Baptiſmo ei conſuleretur. Tùm quia in tali caſu mors potius eripit puerum à parentibus, quàm Miniſter Baptiſmi; ergo in tali circumſtantia, etiam invitis parentibus, licitè poteſt baptizari.

VII. Prior ergo pars prob. primò à S. Tho. 2. 2. *q.* 10. *a.* 12. ſic: Licitum non eſt agere contra Eccleſiæ conſuetudinem: ſed baptizare filios infidelium ante uſum rationis, invitis parentibus, eſt contra Eccleſiæ conſuetudinem; ergo non licet &c. Maj. probat S. Doctor, his verbis: *Maximam habet auctoritatem Eccleſiæ conſuetudo, quæ ſemper eſt in omnibus æmulanda; quia & ipſa doctrina Catholicorum Doctorum ab Eccleſia auctoritatem habet. Unde magis ſtandum eſt auctoritati Eccleſiæ, quàm auctoritati, vel Auguſtini, vel Hieronymi, vel cujuſcumque Doctoris.* Minorem vero probans, ait: *Hoc autem Eccleſiæ uſus*

numquam habuit, quòd Judæorum filii invitis parentibus baptizarentur, quamvis fuerint retroactis temporibus multi Catholici Principes potentiſſimi, ut Conſtantinus, Theodoſius; quibus familiares fuerunt ſanctiſſimi Epiſcopi, ut Silveſter Conſtantino, & Ambroſius Theodoſio: qui nullo modo prætermiſiſſent ab eis impetrare, ſi hoc eſſet conſonum rationi. Et ideo periculoſum videtur hanc aſſertionem de novo inducere; ne, præter conſuetudinem in Eccleſia hactenus obſervatam, Judæorum filii invitis parentibus baptizentur. Hac eadem ratione utitur, *Quolib.* 2. a. 7. Quod autem dicit de filiis Judæorum, pari ratione dicendum eſt de filiis aliorum infidelium non baptizatorum.

VIII. Secundò probat. Filii talium parentum, vel ſic, ipſis invitis, baptizantur; ut per vim auferantur à cura, & ſubjectione parentum; vel, ut relinquantur ſub cura, & ſubjectione illorum. Si primum: ſit injuria parentibus, quorum curæ jus naturale commiſit filios, quamdiu ſibi providere non poſſunt; ergo violaretur juſtitia naturalis, ſi, eis invitis, eriperentur, non minùs, ac ſi, domino invito, aliquod ſuum eriperetur, etiamſi hoc fieret ad bonum finem: non enim ſunt facienda mala, ut veniant bona: *Filius enim* (inquit S. Th. citatus) *naturaliter eſt aliquid patris. Et primò quidem à parentibus non diſtinguitur ſecundùm corpus, quamdiu in matris utero continetur: poſtmodum verò, poſtquam ab utero egreditur, antequam uſum liberi arbitrii habeat, continetur ſub parentum cura, ſicut ſub quodam ſpirituali utero; quamdiù enim uſum rationis non habet puer, non differt ab animali irrationali. Unde ſicut bos, vel equus eſt alicujus, ut utatur eo cùm voluerit, ſecundùm jus civile, ſicut proprio inſtrumento: ita de jure naturali eſt, quòd filius, antequam habeat uſum rationis, ſit ſub cura patris. Unde contra juſtitiam naturalem eſſet, ſi puer antequam habeat uſum rationis, à cura parentum ſubtrahatur; vel de eo aliquid ordinetur, invitis parentibus.*

Si verò ſecundum: ſit injuria Baptiſmo, & religioni Chriſti. Siquidem eſt moraliter impoſſibile, filios, invitis parentibus infidelibus baptizatos, ſub eorum cura in fide Chriſtianâ educari, potiùs, quàm eorum erroribus imbui; ac à fide ſuſceptâ non deviare, cùm ad uſum rationis devenerint. Unde S. Th. ait: *Cùm ad ætatem perfectam devenirent, de facili poſſent à parentibus induci, ut relinquerent, quod ignorantes ſuſceperunt.* Et, ut ait 3. p. q. 68. a. 10. *De facili ad infidelitatem redirent, propter naturalem affectum ad parentes.*

IX. Confirmatur. Idem, proportionaliter, jus habet Eccleſia baptizandi filios infidelium ante uſum rationis, quod habet baptizandi, & trahendi ad fidem quoſcumque infideles etiam adultos: ſed Eccleſia non accepit à Chriſto jus, & poteſtatem cogendi infideles adultos ad fidem, eoſque invitos baptizandi; ſed potiùs ſervandi ordinem naturalis juſtitiæ, illos alliciendo, & perſvadendo, juxta illa Chriſti verba: *Docete omnes Gentes*: non autem ordinem naturalis juſtitiæ pervertendi, cogendo videlicet illos vi armorum ad Baptiſmum; ergo pariter non accepit à Chriſto jus & poteſtatem, per vim auferendi filios à cura, & ſinu parentum, in quorum voluntate voluntas infantis continetur; ſed hortandi eos, & perſvadendi, ut conſentiant Baptiſmo filiorum, & eorum inſtructioni in fide.

§. III.

Rationes Scoti.

X. Objicies primò pro Scoto. Unuſquiſque licitè poteſt vindicare proximum ab injuria, quam patitur: ſed filii infidelium injuriam patiuntur à ſuis parentibus, dum impediunt, ne Baptiſmum ſuſcipiant; ergo &c. Si enim licitum eſſet, filium eripere à cura parentis volentis illum

occidere corporaliter; quantò magis licebit illum eripere à cura parentis volentis illum occidere ſpiritualiter,& vitâ æternâ privare?

XI. Si hæc objectio valeret, evinceret, poſſe eripi filios infidelium à cura parentum, nedum auctoritate publica Principis, vel Reipublicæ, ſed etiam privata à quolibet: imò non ſolùm poſſe; ſed ex lege caritatis teneri id facere: ſicut quilibet etiam privatus poteſt, & tenetur ex caritate vindicare proximum, quem videt pati injuriam: Unde ſi videret patrem volentem necare filium, poſſet, ac teneretur quilibet privatus eum à cura ejus eripere. Hoc autem in caſu non concedunt Scotiſtæ, qui ſolùm volunt hoc fieri licitè poſſe auctoritate Principis, nec quemlibet etiam privatum teneri: aliàs peccarent Principes Chriſtiani, peccaret quilibet, dum filios à cura parentum infidelium non eriperet.

Secundò. Si valeret, probaret, quòd poſſet, imò teneretur quilibet cogere etiam adultum ad ſuſcipiendum Baptiſma. Quia ſi tenetur quilibet, etiam cum violentia, detinere etiam adultum volentem ſe occidere corporaliter; ſi exemplum valet, multò magis tenebitur quilibet impedire, etiam vi, ne ſe interimat ſpiritualiter, nolendo fieri Chriſtianum.

Reſpondeo igitur, allatum axioma valere in injuriis, quæ fiunt contra legem naturalem; non verò in iis, quæ fiunt contra legem ſupernaturalem, ſuppoſitâ fide. Ad impediendam enim injuriam intentatam contra finem, & legem ſupernaturalem, ſuppoſita fide, non eſt licitum violare jura legis naturalis; quia fides naturam non deſtruit, ſed firmat; nec Chriſtus voluit, ut in promovenda fide violentia adhiberetur: alioquin prætextu fidei, poſſent innumeræ fieri injuriæ legi naturali, cum magna humanæ Reipublicæ turbatione. Poſſent enim infideles recuſantes fidem Chriſti amplecti, dominio, & bonis temporalibus ſpoliari, Reges, ac Principes ſuis regnis privari, aliaque multa, quæ nemo hactenus fecit, nec fieri poſſe aſſeruit. Cùm ergo parentes impedientes filios ſuos, ne baptizentur, etſi faciant illis injuriam, hanc tamen faciant ſolùm contra legem ſupernaturalem, & ſuppoſitâ fide: ideo non poſſunt Principes, aut Eccleſia ſic defendere infantes infidelium, ut eos à parentibus auferant, & jus naturale parentum in filios violent. Hoc enim eſſet fidem Chriſti odioſam Gentibus reddere; eoſque potiùs, quàm inducere, ab ea amplectendâ retrahere.

XII. Hinc patet diſparitas: cur, ſi parentes vellent filiis ſui mortem corporalem inferre, poſſent hi licitè eripi ab eorum cura; non verò, ſi velint eis mortem ſpiritualem, educando illos in infidelitate ſua. Quia in primo parentes facerent injuriam filiis contra legem naturalem: in ſecundo autem caſu faciunt illis injuriam, ſolùm ſpectatâ fide, & ordine ſupernaturali — Rurſus: etſi parentes velint educare filium in infidelitate, adhuc ſpes eſſe poteſt, ut ad uſum rationis veniens fidem amplectatur: unde non ponitur in periculo morali mortis ſpiritualis; quod ſi poneretur, jam ipſum baptizare liceret, ut diximus. At cum pater vult occidere corporaliter filium ſuum, in morali periculo eſt vita ipſius: & ideo licet, imò tenetur, qui videt, eum de manu ejus eripere.

XII. Objicies ſecundò. Pueri ante uſum rationis magis ſunt ſub dominio Dei, quàm parentum; ergo poteſt Princeps facere, ut magis obediatur Deo, quàm parentibus: *Magis* enim *oportet obedire Deo, quàm hominibus*, Act. 5. v. 29. Sed Deus jubet, ut tales pueri baptizentur; ergo ſi parentes repugnent, poterit Princeps pueros illos baptizari facere; ut ſic magis Dei lex, quàm parentum voluntas impleatur.

Confirm. primò. Quando ſunt duo do-

Digitized by Google

domini, unus ſuperior, alius inferior, ſi inferior dominus velit facere contra id, quod ſuperior jubet; Princeps poteſt, imò debet ordinare, & cogere, ut fiat id, quod jubet ſuperior dominus, renitente etiam inferiori domino: ſed dominium paternum in filios eſt inferius dominio Dei in illos; ergo dum Deus jubet baptizari parvulos prædictos, & parentes repugnant, poteſt, ac debet Princeps ordinare, ut baptizentur: & ſic fiat, quod Deus jubet, non quod parentes contra voluntatem Dei diſponunt.

Confirmatur ſecundò. Si quis judex aliquem injuſtè damnaret, ita ut conſtaret de injuſtitia judicis, & innocentia damnati; non fieret contra ordinem Juris Civilis, ſi à morte violenter eriperetur; ergo cùm manifeſtè conſtet de injuſtitia parentum, filios ſuos ad mortem æternam damnantium, dum ſecundùm ritus infidelitatis eos inſtruunt; ſinè fractione Juris naturalis poterunt eis eripi, & baptizari.

XIV. Reſpondeo, neg. min. ſubſumtam. Deus enim non jubet, ut infantes extra periculum mortis baptizentur, ut vidimus; ſed hoc ex conſuetudine Eccleſiæ eſt. Attamen diſt. eandem min. Deus jubet, ut baptizentur ſalvis naturæ juribus, quæ parentes habent in filiòs, co. min. His non ſalvis, nego min. Etenim dum parentes renuunt baptizari filium ſuum, lex Dei non dictat, eum eſſe baptizandum. Sicut dum adultus propriâ voluntate renuit baptizari, lex Dei non dictat, ut baptizetur, imò prohibet ipſum baptizari. Quia in ordine ad ſuſcipiendam fidem divina lex ab omni violentiâ abhorret; vultque admitti volentes, non invitos. Quare cùm Siſebutus Hiſpaniæ Rex Judæos Chriſtianam fidem amplecti antea coëgiſſet, Concilium Toletanum IV. anno 633. ſub Siſenando Rege coactum, *cap.* 57. hæc ſtatuit: *De Judæis præcipit Sancta Synodus, nemini deinceps ad credendum vim inferre*: Cui enim vult Deus miſeretur, & quem vult indurat: *Non enim tales inviti ſalvandi ſunt; ſed volentes, ut integra ſit forma juſtitiæ. Sicut enim homo propriâ arbitrii voluntate ſerpenti obediens periit; ſic vocante gratiâ Dei propria mentis converſione homo quiſque tradendo ſalvatur. Ergo non vi, ſed liberâ arbitrii voluntate, ut convertantur ſuadendi ſunt, non potiùs impellendi.*

XV. Ad primam Confirmat. dico primò, quòd ſi ratio illa valeret, Principes nedum poſſent, ſed tenerentur filios infidelium, etiam invitis parentibus, baptizare; adeoque peccaſſe religioſiſſimos Principes, imò & Eccleſiam, quæ hanc Domini juſſionem non implevit, nec implet. Igitur diſtinguo maj. Si ſuperior dominus jubeat aliquid fieri, non obſtante etiam jure inferioris domini, co. maj. Si jubeat, ſalvo tamen jure inferioris domini, nego maj. Jubet ergo Deus, pueros Infidelium baptizari, non velint, nolint parentes eorum, eos etiam reluctantes, ac invitos paternò jure privando, ſed ſalvis naturæ juribus: *Puer* enim (inquit S. Tho. 2. 2. q. 10. a. 12. ad 4. & 3. p. q. 68. a. 10. ad 3.) *Antequam uſum rationis habeat, naturali ordine ordinatur in Deum per rationem parentum, quorum curæ naturaliter ſubjacet: & ſecundùm eorum diſpoſitionem ſunt circa ipſum divina agenda.* Sicque Princeps non debet ita ſtare pro lege Dei, ut cogat parentes ad puerum baptizandum, & ſi nolint, eum ab eorum cura eripiens; ſed eos hortari, ut velint: ſi autem nolint, ultra non progredi: odioſa enim lex Chriſti reddi non debet.

XVI. Ad ſecundam Confirmat. nego maj. cum D. Thoma 2. 2. *q.* 10. *a.* 12. *ad* 2. *&* 3. *p. q.* 68. *a.* 10. *ad* 1. Nam *A' morte corporali non eſt aliquis eripiendus contra ordinem juris civilis: puta, ſi aliquis à ſuo judice condemnetur ad mortem, nullus debet eum violenter à morte eripere. Unde nec aliquis debet rumpere ordinem juris naturæ, quo filius eſt ſub cura patris; ut*

eum liberet à periculo mortis æternæ. Solus enim ſupremus Princeps, à quo judex inferior habet judicandi poteſtatem, poteſt eum de manu illius eripere: qui verò ſupra talem judicem poteſtatem non habet, Jus Civile violaret, ſi eum eriperet. Cùm ergo Princeps Civilis ſupra Jus paternum poteſtatem non habeat, ſed ſolus Deus; qui, ut diximus, non vult eos paterno iure, ob infidelitatem privare; non poſſet ſinè fractione Juris naturalis puer à parentibus invitis, ut baptizetur, auferri.

XVII. Hinc patet ſolutio ad aliam inſtantiam fieri ſolitam, nempe, quòd qui abutitur Jure, aut privilegio, meretur eo privari — Nam reſpondeo, quòd meretur privari ab habente auctoritatem. Princeps autem Civilis hanc non habet ex ſe, nec à Deo accepit; qui ſuaviter homines trahi ad fidem jubet, non violenter. Infideles autem, qui Baptiſmo initiati non ſunt, eſtò in naturalibus ſubditi ſint Principibus à quibus civiliter reguntur; inquantùm poſſunt ad leges civiles, & legem naturalem ſervandas cogi: in his tamen, quæ fidem, & religionem ſpectant, nemini hominum adhuc ſubditi ſunt. Quare eſtò Principes poſſint cogere hæreticos, vel Apoſtatas ad ſervandam fidem, quam in Baptiſmo promiſerunt, quomodo Conſtantinus coergit Donatiſtas: nullus tamen Princeps cogere poteſt Infideles non baptizatos, ad amplectendam fidem Chriſti.

XVIII. Addo ad præfatam ſecundam Confirmat. diſparem eſſe rationem de Judice injuſtè damnante hominem ad mortem corporis, & de parentibus negantibus filium baptizari. Nam injuſtè damnatus, infallibiliter morietur corporaliter. At puer, cui parentes negant Baptiſmum, non moritur infallibiliter morte æternâ: quia ſperari poteſt, ut cùm ad rationis uſum devenerit, Baptiſmum voluntariè ſuſcipiat. Quod ſi puer ille in morali periculo mortis ſit, poterit, etiam invitis parentibus, baptizari. Quod valdè notandum eſt.

XIX. Ex dictis infertur primò: quòd ſi puer Infidelium, nondum ſeptennis fugiat à paterna domo, & ad chriſtianos veniens Baptiſmum petat, ac parentes opponant, eum non habere perfectum rationis uſum, ac propterea ſibi eſſe reſtituendum: in hoc caſu puer ille reponendus eſt, & cuſtodiendus in loco tuto, donec ad perfectum rationis uſum devenerit. Quòd ſi in propoſito ſuſcipiendi Baptiſmum perſeveraverit, baptizandus erit. Interim tamen reſtituendus non eſt: quia in dubio favendum magis eſt innocenti filiolo, quàm nocentibus genitoribus.

XX. Infertur ſecundò, quòd, ut puer Infidelium licitè baptizetur, ſufficit conſenſus unius ex parentibus, etiamſi alter repugnet. Cùm enim ejuſmodi conſenſus datus ſit ab eo, qui jus habet, cedatque in favorem religionis, & ſpiritualem pueri utilitatem: eo abſque hæſitatione utendum eſt. Ita ex Conc. Toletano III. ſub Recaredo Rege, anno 589. *cap.* 14. ubi ſtatuitur: ſi qui filii ex Judæo & Chriſtianâ, ſive uxore, ſive concubinâ nati ſint, *Aſſumendos eſſe ad Baptiſmum*. Quòd ſtatutum etiam fuit in Concil. Tolet. IV *c.* 63. anno 633. Et Gregorius IX. ad Epiſc. Argentinenſem, cap. *Ex litteris*, Extra de *Converſione Infidelium*, de puero quadrienni, quem pater ad Chriſtum ex Judaiſmo converſus, ſibi tradi fide Catholicâ imbuendum in Judicio poſtulaverat; uxor verò in Judaiſmo pertinax repugnabat; reſpondit: *Patri eundem aſſignamus*.

XXI. Infertur tertiò: pueros Infidelium ſive jure, ſive injuriâ à parentum cuſtodiâ, & præſentiâ diſtractos; & tantâ locorum intercapedine diſſitos, ut nulla ſpes reditus illorum ſuperſit moraliter; ſicut pleriſque accidit, quos mercatores ex regionibus remotis afferunt, hos Eccleſiam, inconſultis parentibus baptizare conſuevisſe.

ſe. In illo enim caſu nulla parentibus fit injuria; quia reſpectu talium puerorum cenſentur deperdiſſe, & velut mortui, & in bonum illorum prudenter captatur occaſio.

DUBIUM VI.

An Amentes, Furioſi, Dormientes, & Monſtra Baptizari Poſſint?

§. I.

De Amentibus, Furioſis, & Dormientibus.

I. Circa amentes, & furioſos diſtinguendum eſt, ait S. Th. *3. p. q. 68. a. 12.* Vel enim ſunt *A nativitate tales nulla habentes lucida intervalla, in quibus etiam nullus uſus rationis apparet. Et de talibus quantùm ad Baptiſmi ſuſceptionem videtur eſſe idem judicium, quod de pueris, qui baptizantur in fide Eccleſiæ* — Neque dicas, hujuſmodi amentes, in quibus nec eſt, nec fuit, nec ſperatur unquam fore uſum rationis, in nullo differre à brutis; ideoque non videri baptizandos, ſicut nec iſta — Nam reſpondet S. Thomas ad 2. *Quòd furioſi, vel amentes carent uſu rationis per accidens, ſcilicet, propter aliquod impedimentum organi corporalis; non autem propter defectum animæ rationalis, ſicut bruta animalia. Unde non eſt de his ſimilis ratio.* — Nec refert, ſi iterum dicas, in baptizandis, ſi ſint adulti, requiri intentionem ſuſcipiendi ſacramentum; quæ in caſu præſenti nec eſt, nec unquam fuit — Reſpondet enim idem S. Th. ad 1. *Quòd amentes, qui nunquam habuerunt, nec habent uſum rationis, baptizantur ex intentione Eccleſiæ; ſicut & ex actu Eccleſiæ credunt, & pænitent, ſicut ſupra de pueris dictum eſt.*

II. Alii ſunt amentes, *qui ex ſana mente, quam habuerunt priùs, in amentiam inciderunt: & tales ſunt judicandi ſecundùm voluntatem, quam habuerunt, dum ſanæ mentis exiſterent. Et ideo ſi tunc apparuit in eis voluntas ſuſcipiendi Baptiſmum, debet eis exhiberi in furiâ, & amentiâ, conſtitutis, etiamſi tunc actu contradicant.* Quia non contradicunt mente, ſed phantaſiâ ducti, ut ait S Th. in 4. diſt. 4. q. 3. a. 1. qu. 3. ad 2. *Alioquin ſi nulla voluntas ſuſcipiendi Baptiſmum in eis apparuit, dum ſanæ mentis eſſent: non ſunt baptizandi.*

III. Alii verò ſunt, *Qui etſi à nativitate fuerint furioſi, vel amentes; habent tamen aliqua lucida intervalla, in quibus rectâ ratione uti poſſunt: unde ſi tunc baptizari voluerint, baptizari poſſunt, etiam in amentia conſtituti; & debet eis tunc ſacramentum conferri, ſi periculum timeatur. Alioquin melius eſt, ut tempus expectetur, in quo ſint ſanæ mentis, ad hoc, quòd devotiùs ſuſcipiant ſacramentum. Si autem tempore lucidi intervalli non appareat in eis voluntas ſuſcipiendi Baptiſmum; baptizari non debent in amentia conſtituti.*

Quidam verò ſunt, *Qui etſi non omnino ſanæ mentis exiſtant; in tantùm tamen ratione utuntur, quòd poſſunt de ſua ſalute cogitare, & intelligere ſacramenti virtutem: & de talibus idem eſt judicium, ſicut de his, qui ſanæ mentis exiſtunt, qui baptizantur volentes, non autem inviti.*

IV. Circa dormientes autem dicit idem S. Th. ibi *ad* 3. Quòd *Non ſunt baptizandi, niſi periculum mortis immineat: in quo caſu baptizari debent, ſi priùs in eis voluntas apparuit ſuſcipiendi Baptiſmum, ſicut & de amentibus dictum eſt: ſicut Auguſtinus narrat, in 4. lib. Confeſſ. c. 4. De amico ſuo, qui baptizatus eſt neſciens, propter periculum mortis.*

Hæc eadem ſtatuerat Innocentius III. C. *Majores*, de Baptiſmo, his verbis: *Dormientes autem, & amentes, ſi priuſquam amentiam incurrerent, aut dormirent, in contraditione perſiſterent: quia in eis intelligitur, contradictionis propoſitum perdurare, & ſi fuerint ſic emerſi, characterem non ſuſcipiunt ſacra-*

cramenti; ſecùs autem ſi priùs Catechumeni extitiſſent, & habuiſſent propoſitum baptizandi. Unde tales in neceſſitatis articulo conſuevit Eccleſia baptizare. Tunc ergo characterem ſacramentalis imprimit operatio, cùm obicem voluntatis contrariæ non invenit obſiſtentem. Idem colligitur ex Concilio Carthagin. III. c. 34. relato, Diſt. 4. de Conſecrat. Cap. *Ægrotantes*; & ex Conc. Arauſicano I. Can. 12. & 13.

§. II.

De Monſtris.

V. Monſtrum exiſtimatur eſſe effectus naturalis à recta, & ſolità, ſecundùm ſpeciem, diſpoſitione inſigniter deflectens, ut homo habens quatuor crura; duos ventres &c. De his quæri ſolet à Theologis: an Baptiſmi capacia cenſenda ſint. Multa congerit circa hoc Clericatus, de Bapt. *à qu. 46.* Unde emi poſſunt ſequentes regulæ.

VI. Prima. Quando certò conſtat, monſtrum ſub humana formâ, etſi monſtruoſâ, eſſe præditum rationali anima, baptizari poteſt, & debet, ex quacumque cauſâ conceptum ſit, etiamſi ex muliere ſuccubâ, & Dæmone incubo. Si verò dubitatur, an animâ rationali donatum ſit, baptizari poteſt ſub hac conditione: *Si es homo, ego te baptizo*; ut docet S. Carolus: *in Inſtruct. Baptiſmi.*

VII. Secunda. Cum monſtrum eſt bicorporeum, vel dubium eſt, an ſint duo; utpote quia duo capita non habet, nec pectora benè diſtincta: & in hoc caſu, unus intentione certâ: & non vagâ ſimpliciter baptizabitur. Alter verò ſub conditione: *Si non es baptizatus &c.* Si verò quia duo capita, pectora duo, aut corpora etiam diſtincta in monſtro apparent, homines duos eſſe perſpicuum ſit; ſinguli ſimpliciter baptizentur. Quòd ſi mortis periculum moram non patiatur, numero plurali baptizentur: *Ego vos baptizo &c.* Ita S. Carolus ſupra laudatus, addens: quòd ſi una tantùm perſona eſt, utpote unum tantum caput habens; tanquam unus baptizetur, etſi alia membra plura, geminataque habeat.

VIII. Tertia. Ermaphroditæ abſque dubio baptizandi ſunt, ſicut etiam naſcentes cum monſtruoſitate aliqua corporis in aliqua ejus parte, puta caudati, auriti, elingues, monoculi, *aſtomi*, ideſt, ſinè ore (quales feruntur eſſe quidam Indiæ populi anhelitu tantùm viventes, & odore, teſte Plinio) ſinè brachiis, ſinè cruribus &c.

IX. Quarta. *Acephali*, ideſt, ſinè capite, dubium eſt, an ſint baptizandi: ideoque in caſu conſulendi eſſent Epiſcopus, medici, & obſervandi motus, & ſigna, ad dignoſcendum, an ſit in eis anima rationalis.

X. Quinta. Monſtra in humano corpore habentia bellvinum caput, ſi appareat in cæteris eſſe veros homines, baptizanda ſunt; ſi verò dubium ſit, Baptiſmus detur ſub conditione.

XI. Sexta. *Centauri*, *Hippocentauri*, *Onocentauri*, ſive monſtra in ſuperiori parte ſpeciem hominis, in inferiori autem ſpeciem equi, aut aſini referentia, baptizanda non ſunt; niſi, facta adulta, talia dent ſigna rationis, ut poſſidere animam rationalem videantur, quo caſu adhuc ſub conditione baptizanda videntur. Idem de Satyris, Tritonibus, Syrenibus: ſi tamen vera, & non potiùs fabuloſa, ut arbitror, ſunt, quæ de eorum exiſtentia narrantur.

XII. Septima. Partus prodiens à viro copulato cum beſtia, vel muliere copulatâ cum bruto, non videntur baptizandi; quia ob diverſitatem ſeminum non videtur poſſe hominem generari. Aliqui tamen volunt, partum à beſtia, cum qua homo nefandè ſe commiſcuit, editum, ſi ſpeciem humanam pueri, vel puellæ referat, eſſe baptizandum ſub conditione: quia in hoc caſu ſemen ab homine in beſtiæ uterum immiſſum, videtur quoad virtu-

Digitized by Google

virtutem prævaluiſſe ſemini beſtiæ. Partum etiam editum à muliere commixtâ cum bruto, ſi humana referat lineamenta, baptizandum ſub conditione cenſent: quia contingere poſſet, Monſtrum illud non purè à ſemine bruti fuiſſe conceptum; ſed vel ex præcedente ſemine humano fortè recepto, vel aliâ ex cauſa. Sed de his ſatis.

QUÆSTIO VI.

De Baptiſmi Effectibus.

DUplex eſt Baptiſmi effectus. Unus gratia remiſſiva peccati originalis, & actualis: alter Character. De his in hac quæſtione ſermo erit: & priùs de ſecundo.

DUBIUM I.

An Baptiſmus Imprimat Characterem?

§. I.

Reſolutio Dubii.

I. DIco. Baptiſmus imprimit characterem, ratione cujus iterari non poteſt. Prima pars conſtat ex dictis, *Tract. de Sacr. in Genere. Qu.* 5. *Dub.* 1. Unde ibi dicta recolenda ſunt, maximè ex Patribus, & potiſſimè ex S. Auguſtino, cujus hîc unicum teſtimonium addam. Nam Tract. 3. in 1. Epiſt. Joan. *Ecce* (inquit) *accepit ſacramentum nativitatis homo baptizatus, ſacramentum habet, & magnum ſacramentum divinum, ſanctum, ineffabile .... videat, ſi habet caritatem, & tunc dicat, natus ſum ex Deo. Si autem non habet, characterem quidem impoſitum habet, ſed deſertor vagatur.*

II. Secunda autem pars conſtat ex præſenti *Tract. q.* 1. *Dub.* 8. ubi ex Traditione, ac uſu Eccleſiæ oſtendimus, Baptiſma iterari non poſſe: quæ propterea etiam baptizatos ab hæreticis non eſſe rebaptizandos cenſuit. De hac re luculenter ſcripſit S. Auguſtinus, in libris contra Donatiſtas, præſertim verò, *l.* 5. *de Bapt. c.* 5. ubi dicit, homines occultâ quâdam inſpiratione Dei adeo exectari iterationem Baptiſmi; ut cùm Donatiſtæ ad eos accedentes rebaptizare vellent; multi ob horrorem talis rebaptizationis retraherentur, ne ad eos accederent: & alii, quodam ſuo temporali commodo tracti, ad eos accedentes, toto conatu agerent; ut hoc ab eis beneficium conſequerentur, ne rebaptizarentur. Quod videntes Donatiſtæ, cœperunt aliorum Baptiſma recipere, ſicque ab aliis baptizatos non amplius baptizare. Unde, *Tract.* 11. *in Joan.* ad illa verba, Joann. 3. *Numquid poteſt in ventrem matris ſuæ iteratò introire, & renaſci?* ait: *Sic tu intellige nativitatem ſpiritus, quomodo intellexit Nicodemus nativitatem carnis: quomodo enim uterus non poteſt repeti, ſic nec Baptiſmus.* Hoc adeo ſemper Eccleſiæ cordi fuit; ut atroces pœnas contra rebaptizantes in ſuis Canonibus indixerit. Quas ſupra, citato loco, recenſuimus; ſicut etiam rationes, quibus S. Th. 3. *p. q.* 66. *a.* 9. probat, Baptiſmum non eſſe iterandum, expendimus: quæ huc ſunt revocanda, non repetenda.

§. II.

Aliqua Contraria Solvuntur.

III. OBjici poteſt primò. Sicut Baptiſmus in commemorationem mortis Chriſti inſtitutus eſt, ſic & Euchariſtiæ Sacrificium; hoc eſt enim quædam Dominicæ mortis repræſentatio, & commemoratio: ſed hoc poteſt iterari; ergo & Baptiſmus.

Reſpondeo ex S. Thoma, in 4. diſt. 6. q. 2. a. 1. qu. 1. ad 1. *Quòd ſicut in Euchariſtia ſacramento ſanctificatur materia; ita in Baptiſmo ſanctificatur recipiens characteris impreſſionem. Unde ſicut fieret injuria Euchariſtiæ, ſi hoſtia conſecrata conſecraretur iterum: ita ſi inju-*

injuria Baptiſmo, ſi aliquis ſemel baptizatus, iterum baptizaretur. Quia ſicut ſanctificatio refertur ad materiam: ita hic ad ſuſcipientem ſacramentum. Unde paritas pro nobis facit. Aliam reſponſionem dedimus ſupra, citato loco, ex S. Th. *3. p. q. 66. a. 9. ad 5.* videndam.

IV. Objici poteſt ſecundò. Baptiſmus videtur inſtitutus ad ablutionem peccatorum: ſed peccata iterantur; ergo multò magis Baptiſmus, quia miſericordia Dei tranſcendit hominis culpam.

Reſpondeo primò, Baptiſmum principaliter dari ad abluendum peccatum originale: hoc autem non iteratur. Reſpondeo ſecundò, ex S. Th. in 4. *diſt. 6. q. 2. a. 2. qu. 1. ad 2.* quòd contra peccata commiſſa poſt Baptiſmum ſuccedit pœnitentia, quæ iterari poteſt, & per quam amiſſa gratia poteſt recuperari: unde miſericordia Dei ſuperat culpam hominis.

V. Objici poteſt tertiò. Si Baptiſmus iterari non poſſit, hoc eſſet ratione characteris, quem imprimit: ſed character non datur; ergo &c. Min. prob. Si enim daretur, vel daretur tanquam diſpoſitio ad gratiam; & hoc eſt falſum: quia Baptiſmus in voto ſuſceptus dat gratiam, & non imprimit characterem. Tùm quia: cùm in quolibet ſacramento conferatur gratia, in quolibet ſacramento requireretur impreſſio characteris, ſi eſſet diſpoſitio; & multi characterem Baptiſmi recipiunt, qui gratiam non acquirunt.

Vel daretur, ut diſtingueret baptizatum à non baptizato: & hoc non. Non enim reſpectu Dei, qui abſque ullo prorſus ſigno novit homines, qui, & quales ſint: non reſpectu noſtri; quia cùm ſignum ſenſibile non ſit, à nobis percipi non poteſt. Non reſpectu Dæmonum, & damnatorum; quia cùm ſit ſignum ſupernaturale, ſolâ naturali cognitione percipi nequit. Non denique per ordinem ad officia, & miniſteria, ad quæ Baptiſma ſuſcipiens admittitur; ad hæc enim ſola extrinſeca deputatio ſufficit.

Confirmatur. SS. Patres nomine characteris, & ſignaculi nil aliud intelligunt, quàm ipſum ſacramentum; ergo &c.

VI. Reſpondeo, characterem non eſſe diſpoſitionem, quaſi per ſe connexam, ſed dantem idoneitatem ad officia, ad quæ Chriſtiani deputantur, & quibus à non Chriſtianis diſtinguuntur. Sicut enim milites quondam in corpore charactere notabantur, & modò in veſtibus: ita homo, qui militiæ Dei per animam deputatur, aliqua nota in anima debet inſigniri, quâ dignoſcatur, non quidem à Deo, qui omnia novit: ſed, vel à nobis, quibus character innoteſcit, non quidem in ſe, ſed in ſua cauſa, nempe, in Baptiſmo ſemel ſuſcepto; vel etiam à Beatis, & damnatis. Nam character in beatitudine ſubſiſtit ad majorem Dei gloriam, & Beati honorem: in damnatione autem apparebit Deo illum manifeſtante ad majorem damnatorum confuſionem, & ignominiam.

VII. Ad Confirm. nego aſſumptum. Nam ſacramentum tranſit; character verò ſemper manet. Sacramentum exhibetur foris, character intus infigitur: unde Baptiſmatis potiùs effectus eſt. Unde Cyrillus, Catecheſ. 16. *Spiritus Sanctus* (inquit) *obſignat animas in Baptiſmo*. Et S. Ambroſius, lib. 1. de Spiritu Sancto, cap. 6. ait: *Nam etſi ſpecie ſignemur in corpore, veritate tamen in corde ſignamur*. Sed de his ſatis ſupra dictum eſt.

D U-

DUBIUM II.

An Baptiſmate reverâ Deleantur Peccata, tàm quoad Culpam, quàm quoad Pœnam?

§. I.

Referuntur Errores.

I. ORigeniſtæ nonnulli docuerunt, peccatum ſopiri quidem per fidem, & Baptiſmum; at per eum omnino tolli inficiati ſunt. Unde Proclus Origeniſta, apud Epiphanium, hæreſ. 64. *Conſtat* (inquit) *contrahi quidem, ac ſopiri per fidem nunc peccatum, ut ne fructus noxios producat; non tamen radicitus tolli*. Solùm ergo tolli per mortem aſſerebat: unde mortem ſingulare Dei beneficium eſſe ajebat: *Proinde in auxiliaris medicamenti modum ab auxiliatore noſtro, & verè medico Deo, ad eradicationem peccati, ac deletionem aſſumta eſt mors; ut ne perpetuò durans, in nobis immortale ſit peccatum.*

II. Meſſaliani contenderunt, unicuique hominum, cùm naſcitur, mox adeſſe Dæmonem, qui ei ita dominetur; ut non Baptiſmate, ſed ſolâ oratione depelli poſſit: unde concludebant, Catechumenos ex Baptiſmate nullum referre fructum. *Meſſaliani* (inquit Theodoretus, lib. 4. hæretic. fabularum, hæreſi 11.) *Baptiſma dicunt ſuſcipientibus nihil prodeſſe .... Malum Dæmonem, qui ab initio datus eſt, nec Baptiſma, nec aliud quidquam poteſt ab anima exigere, præter ſolam orationem*. Qui propterea vocabantur etiam *Euchitæ*, ſeu orantes; quia totum orationi tribuentes, dicebant, oportere ſemper orare.

III. S. Gregorii Magni ætate nonnullos reperire erat, qui accuſarentur, quaſi aſſererent, Baptiſmo peccata non dimitti. De his S. Gregorius, *l. 11. Epiſt. Ep. 45. aliàs* 39. fusè agit, eoſque arguens dicit: *Si qui*

verò ſunt, qui dicunt, peccata in Baptiſmate ſuperficietenùs dimitti; quid eſt hac prædicatione infidelius, in qua ipſum fidei ſacramentum feſtinant ſolvere?

IV. Hunc errorem excitarunt moderni hæretici, dicentes, per Baptiſmum peccata dimitti: non quòd penitus tollantur, ſed quòd in gratiam Chriſti non imputentur, & quaſi tegantur. Unde Lutherus, *Art.* 2. ex iis, quos Leo X. damnavit, *Aliud eſt* (inquit) *omnia peccata remitti, aliud omnia tolli: Baptiſmus omnia remittit; ſed nullum penitus tollit*: cui ſubſcribit Calvinus in Antidoto Conc. Trident. *Seſſ.* 5. dicens *Manet verè peccatum in nobis, neque per Baptiſmum ſtatim uno die extinguitur; ſed quia deletur reatus, imputatione nullum eſt*. Sed his dimiſſis.

§. II.

Reſolutio Catholica.

V. DIco primò. Per Baptiſmum verè delentur omnia peccata, tùm originale, tùm actualia; & non ſolùm teguntur, ſeu non imputantur. Hoc tanquam dogma fidei ſtatutum fuit à Florentino in Decreto unionis, ubi de Baptiſmo dicitur: *Hujus ſacramenti effectus eſt remiſſio omnis culpæ originalis, & actualis*. Conſtat enim ex Scripturis: tùm, *act.* 2. *v.* 38. ubi Petrus dixit: *Baptizetur unuſquiſque veſtrum in remiſſionem peccatorum.* Tum ad Epheſ. 5. v. 26. ubi Eccleſiam dicitur Chriſtus ſanctificare: *Mundans eam lavacro aquæ in verbo vitæ*. Quem Baptiſmi effectus prædixerat *Ezechiel. c.* 36. *v.* 25. dicens: *Et effundam ſuper vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis veſtris*. Quæ Hieronymus ibi, Cyprianus *Epiſt.* 70. & *Ep.* 76. Athanaſius, *Epiſt. ad Serapionem*, & alii, de aqua Baptiſmi exponunt.

VI. Id à primis Eccleſiæ ſeculis docuit ſemper Traditio. Tertullianus enim,

nim, aliique Patres inter Baptiſma Joannis, & Chriſti hoc diſcrimen ſtatuerunt: quòd iſte, non verò ille, peccata deleret. Cyprianus, *Epiſt. ad Fidum*, ideo decernit, Baptiſmate parvulis conſuli debere; quòd peccatum, cujus rei ſunt, abſtergat. Conſtantinus Magnus à Sanctis tertii ſeculi Epiſcopis edoctus, ita ad Sanctorum Cœtum, c. 20. apud Euſebium, concionabatur: *Patefacta eſt hominibus reſurrectionis fides: & ſi qua labes humanorum ſcelerum remanſerat, ſacroſancto lavacro penitus abſterſa eſt.* Adeoque trita erat apud Chriſtianos hæc veritas; ut cùm ad Gentilium aures deveniſſet, contenderent, fide noſtrâ immania ſcelera foveri; eo quòd balneum quoddam jactaret ſibi proprium, quo omnia omnino flagitia abſtergerentur.

VII. In hoc dogmate perpetui fuerunt Patres. Inter quos Auguſtinus, l. 1. de Peccat. meritis. c. 15. *Generante* (inquit) *carne illud tantummodo trahitur, quod eſt originale peccatum: regenerante autem Spiritu, non ſolùm originalis, ſed etiam voluntariorum fit remiſſio peccatorum.* Quibus oſtendit, plus acquirere hominem regeneratione Spiritus per Baptiſma, quàm deperdiderat carnali generatione ex Adam: cùm autem ex Adam verè maculatus generatur homo, regeneratus per Chriſtum, macula verè tollitur. Ut enim ait S. Tho. 3. *p. q.* 69. *a.* 1. referens prælaudata Auguſt. verba, dicit ex Apoſtolo, Rom. 5. *Peccatum Adæ non tantum poteſt, quantum poteſt donum Chriſti, quod in Baptiſmo percipitur.* Quod non eſſet verum, ſi in Baptiſmo ſolùm peccata tegerentur.

Libro ergo 12. *contra Fauſtum*, c. 29. peccata eorum, qui baptizantur, comparans Ægyptiis inſequentibus Hæbreos, ac in mari rubro ſubmerſis, ait: *Nubes, & mare rubrum; Baptiſmus utique Chriſti ſanguine conſecratus: hoſtes ſequentes à tergo; moriuntur peccata præterita.* Quam ſimilitudinem urgens S. Gregorius, *l.* 11. *Ep. Ep.* 45. ſupra citatâ: *Qui ergo* (inquit) *dicit, peccata in Baptiſmate funditus non dimitti, dicat, in mari rubro Ægyptios non veraciter mortuos. Si autem fatetur Ægyptios veraciter mortuos, fateatur neceſſe eſt, peccata, in Baptiſmate funditus mori: quia nimirum plus valet in abſolutione noſtra veritas, quàm umbra veritatis.*

VIII. Ratio autem S. Tho. 3. *p. q.* 69. *a.* 1. eſt talis. Per Baptiſmum moritur homo vetuſtati peccati, & incipit vivere novitati vitæ, ex Apoſt. Rom. 6. v. 11. *Vos exiſtimate vos mortuos quidem eſſe peccato, viventes autem Deo in Chriſto Jeſu*; ergo nil pertinens ad vetuſtatem, cui homo moritur in Baptiſmo, remanet in regenerato. Sed omnia peccata pertinent ad vetuſtatem vitæ; ergo omnia peccata moriuntur in Baptiſmo, non merè teguntur, raduntur, aut non imputantur. Meritò igitur Tridentinum, *Seſſ.* 5. *de Pecc. Originali, Can.* 5. ſtatuit: *Si quis per Jeſu Chriſti Domini noſtri gratiam, quæ in Baptiſmate confertur, reatum originalis peccati remitti negat: aut etiam aſſerit, non tolli totum id, quod veram, & propriam peccati rationem habet: ſed illud dicit tantùm radi, aut non imputari: anathema ſit. In renatis enim nihil odit Deus; quia nihil eſt damnationis iis, qui verè conſepulti ſunt cum Chriſto per Baptiſma in mortem, &c.*

IX. Dices primò. Concupiſcentia & peccatum originale idem ſunt: atqui in baptizatis remanet concupiſcentia; ergo remanet peccatum originale.

Reſpondeo, neg. maj. Ut enim diximus, *Tom.* 6. *in* 1. *p. Qu.* 8. *de Pecc. Origin. Dub.* 2. peccatum originale non eſt formaliter ipſa concupiſcentia. Hæc enim licèt aliquando peccatum dicatur; hoc non eſt, quia ipſa formaliter peccatum ſit: ſed quia ex peccato eſt, & ad peccatum inclinat. Videantur ibi dicta. Solum addo: Tridentinum, *Seſſ.* 5. *Can.* 5. citato, ubi dicit: *Hanc concupiſcentiam, quam*

aliquam

aliquando Apoſtolus peccatum appellat, ſancta Synodus declarat, Eccleſiam Catholicam nunquam intellexiſſe peccatum appellari; quòd verè, & propriè in renatis peccatum ſit: ſed quia ex peccato eſt, & ad peccatum inclinat. Si quis autem contrarium ſenſerit: anathema ſit.

X. Dices ſecundò. Pœnitentia eſt ſufficiens cauſa remiſſionis peccatorum actualium; ſed ante Baptiſmum in adultis requiritur pœnitentia, ſecundum illud, Act. 2. v. 38. *Pœnitentiam agite, & baptizetur unuſquiſque veſtrum*; ergo Baptiſmus non remittit peccata actualia.

Reſpondeo pœnitentiam eſſe cauſam remiſſionis peccatorum actualium, ſi tamen ſit cum Baptiſmo, vel ſaltem ejus voto. Unde ſi quis conteratur, & Baptiſmi ſaltem propoſito careat, remiſſionem peccatorum non obtinebit: hæc enim unicè obtinenda eſt per fidem in Chriſtum, ejuſque merita, & media ab ipſo inſtituta. Vide S. Tho. citato loco *ad* 2. & *ad* 3.

§. III.

An Baptiſmus Deleat Reatum pœna Peccati.

XI. Dico ſecundò. Per Baptiſmum, ſimul cum omni culpa auferiur etiam omnis reatus pœnæ, non ſolùm æternæ, ſed etiam temporalis. Eſt dogma fidei ſancitum à Florentino, in Decr. Unionis, his verbis: *Sacramenti* (Baptiſmi) *effectus eſt remiſſio omnis culpa originalis, & actualis, omnis quoque pœna*. Quod confirmatum fuit à Tridentino, *Seſſ.* 5. *citatâ*, *Can.* 5. dicente, quòd in renatis *nihil* eſt *prorſus*, quod *eos ab ingreſſu Cœli remoretur*.

Hoc teſtatur antiqua Eccleſiæ praxis, quæ Catechumenis baptizatis nullam unquam pœnam ſatisfactoriam impoſuit. Imò ſi quis in mortis periculo baptizatus, poſtea convaluiſſet, nulli labori, aut ſatisfactioni ſubjiciebatur; quamvis Catechumenatus ſpatium non percurriſſet. E contra pœnitentes in ultima vitæ periodo reconciliati; recuperatâ valetudine tenebantur decurrere ſtationem ſuam, ſeu in eam reverti pœnitentiæ claſſem, in qua eos morbus deprehenderat. Signum ergo eſt, exiſtimaſſe Eccleſiam Baptiſmate ſolvi omnem pœnam. Unde Auguſt. *l.* 2. *de Peccat. meritis*, *c.* 28. ait: *Si continuò* (poſt Baptiſmum) *conſequatur ex hac vita migratio; non eſt omnino, quod obnoxium hominem teneat, ſolutis omnibus, quæ tenebant.*

XII. Et rationem dat S. Tho. hac *q.* 69. *a.* 2. Nam omni baptizato communicatur Paſſio Chriſti ad remedium, ac ſi ipſe cum Chriſto paſſus eſſet, & mortuus; ſecundum illud Rom. 6. v. 8. *Si autem mortui ſumus cum Chriſto, credimus, quia ſimul etiam vivemus cum Chriſto*: ſed Paſſio Chriſti, niſi ponatur obex, ſufficiens eſt, imò efficax remedium pro omni culpâ, & pœnâ; ergo qui baptizatur in Chriſto, liberatur ab omni reatu culpæ & pœnæ, ac ſi ipſe plenè ſatisfeciſſet pro peccatis ſuis.

XIII. Quod ſi dicatur: quam ſimilitudinem habet aqua Baptiſmi cum ſubtractione totius pœnæ?

Reſpondeo cum S. Th. citato, ad 2. *Quòd aqua non ſolùm abluit, ſed etiam refrigerat: & ita ſuo refrigerio ſignificat ſubtractionem reatus pœna, ſicut ſuâ ablutione ſignificat emundationem à culpâ.*

XIV. Si iterum dicatur: Reatus pœnæ ordinariè non dimittitur, niſi qui culpam commiſit, pœnam ſuſtineat; ergo cùm baptizatus nullam pro peccatis pœnam ſubierit, ordinariè illi non remittitur reatus.

Reſpondeo, reatum pœnæ ordinariè remitti per pœnam, vel à ſe in ſe ipſo toleratam; vel ſibi communicatam ab alio, qui eam pro illo toleravit. Licèt ergo baptizatus pœnam ſuis peccatis debitam in ſe ipſo non ſuſtinuerit; tamen pœnam ſuſtinuit in ſuo Ca-

pite Chriſto, cujus dum baptizatur fit membrum, & illi communicatur, ac ſi illam baptizatus in ſe ipſo ſuſtinuiſſet. Ita ex S. Th. *ad* 1.

XV. Advertendum tamen eſt cum eodem, *ad* 3. quod Baptiſmus auſert quidem omnem pœnam, cujus homo reus eſt apud Deum; non tamen omnem pœnam, cujus homo reus eſt apud homines. Ideoque *Licèt homicida, per Baptiſmum, liberetur à reatu pœnæ, quoad Deum; remanet tamen obligatus adhuc quoad homines; quos juſtum eſt ædificari de pœna, ſicut ſunt ſcandalizati de culpa. Piè tamen talibus Princeps poſſet pœnam indulgere.*

XVI. Dices adhuc. Fames, ſitis, morbi, mors, concupiſcentia &c. Sunt pœnæ homini propter peccatum originale inflictæ: ſed tales humanæ vitæ calamitates, & pœnæ reperiuntur, nedum in Catechumenis, ſed etiam in baptizatis; ergo Baptiſmus non tollit omnem pœnam. Propter hanc inſtantiam

XVII. Dico tertiò. *Quod Baptiſmus habet virtutem auferendi pœnalitates præſentis vitæ: non tamen eas aufert in præſenti vita: ſed ejus virtute auferentur à juſtis in reſurrectione, quando* Mortale hoc induet immortalitatem, *ut dicitur,* 1. *Cor.* 15. Ita S. Th. 3. *p. q.* 69. *a.* 3. & quidem convenienter. Primò. Quia per Baptiſmum homo incorporatur Chriſto, & fit membrum ejus; ergo conveniens eſt, ut id agatur in membro, quod actum fuit in Capite: ſed Chriſtus Caput ab initio ſuæ conceptionis fuit plenus gratiâ, & veritate; habuit tamen corpus paſſibile, quod ſolum poſt Paſſionem, & mortem factum fuit glorioſum, & impaſſibile; ergo &c. — Secundò. Fuit conveniens propter ſpirituale exercitium: ut videlicet contra concupiſcentiam, & alias paſſibilitates pugnans homo victoriæ coronam acciperet: in cujus figuram *Judicum* 3. *v.* 1. dicitur: *Hæ ſunt Gentes, quas Dominus dereliquit, ut erudiret in eis Iſraelem: & poſtea diſcerent filii eorum certare cum hoſtibus, & habere conſuetudinem præliandi* — Tertiò. Hoc fuit conveniens, ne homines ad Baptiſmum accederent propter impaſſibilitatem præſentis vitæ, & non propter gloriam vitæ eternæ. Unde & Apoſtolus dicit, 1. cor. 15. v. 19. *Si in hac vita tantùm ſperantes ſumus in Chriſto, miſerabiliores ſumus omnibus hominibus.*

Sicut ergo (inquit S. Th. ibi *ad* 1. ſupra illud, Rom. 6. *Ut non ſerviamus peccato* (ex Gloſſa Petri Lomb.) *Aliquis capiens hoſtem atrociſſimum, non ſtatim interficit eum; ſed patitur, eum cum dedecore, & dolore aliquantulum vivere: ita & Chriſtus pœnam priùs alligavit, in futuro autem perimet.*

XVIII. Nec dicas: Remotâ causâ removeri debet effectus: ſed cauſa harum pœnalitatum eſt peccatum originale, quod tollitur per Baptiſmum; ergo hæ pœnalitates debent auferri.

Reſpondeo enim cum S. Tho. *ad* 3. maj. veram, eſſe ſecundùm modum, & ordinem, quo remota eſt cauſa. *Peccatum* ergo *originale hoc modo proceſſit, quòd primò perſona infecit naturam; poſtmodum verò natura infecit perſonam. Chriſtus verò converſo ordine priùs reparat id, quod perſona eſt; & poſtmodum ſimul in omnibus reparabit id, quod natura eſt. Et ideo culpam originalis peccati, & etiam pœnam carentiæ viſionis divinæ, quæ reſpiciunt perſonam, ſtatim per Baptiſmum tollit ab homine: ſed pœnalitates præſentis vitæ (ſicut mors, fames, ſitis, & alia hujuſmodi) reſpiciunt naturam, ex cujus principiis cauſantur, prout eſt deſtituta originali juſtitiâ: & ideo iſti defectus non tollentur, niſi in ultimâ reparatione naturæ, per reſurrectionem glorioſam.*

DU.

DUBIUM III.

An Baptiſmus Conferat Gratiam, & Virtutes?

§. I.

Aliqua Præmittuntur.

I. GRatiam hîc non ſumimus pro gratia actuali, ſeu auxilio tranſeunte; ſed pro gratia habituali, & permanente animam juſtificante: quam non eſſe merum favorem Dei extrinſecum, ſed donum intrinſecum à Deo animæ infuſum reddens illam ſanctam, Deoque gratam, oſtendimus, *Tom. 3. in 1. 2. Tract. de Divina Gratia. Qu. 3. Dub. 1.* De hac ergo quærimus, an conferatur per Baptiſmum: ita ut Baptiſmus non ſolùm, ut vidimus, tollat reatum culpæ, & omnis pœnæ; ſed etiam ornet animam habitu gratiæ, quo Deo grata fiat, & virtutum, quibus fiat expedita ad actus ſupernaturales fidei, ſpei, caritatis &c. & hoc nedum in adultis, ſed etiam in parvulis.

II. Gratiam hanc, quâ juſti, & Deo grati efficimur, quovis ſeculo Eccleſia Chriſti, quoad rem, confeſſa fuit. Quoad nomen verò *habitualis*, ſeu *habitus* infuſi, cenſet Ivenin., *Comm. Hiſt. & Dogm. de Sacram. cap. 4. de Bapt. a.* 3. gratiam habitus nomine ſolùm deſinente ſeculo 12. explicari cœpiſſe; nimirum, ab Innocentio III. qui, Cap. *Majores*, talium habituum mentionem fecit; quem poſtea Theologi, ad explicandam gratiam, & virtutes, quæ in Baptiſmo conferuntur, ſecuti ſunt.

Verùm nomen *habitus*, quantùm ad virtutes, fuiſſe priſcis temporibus notum, teſtis eſt S. Auguſtinus, qui, *Lib. de bono Conjugali, cap. 21.* agnoſcit habitum continentiæ, dicens: *Continentia quippe, non corporis, ſed animi virtus eſt. Virtutes autem animi aliquando in opere manifeſtantur, aliquando in habitu latent.* Et ponit exemplum in Job: in quo ſemper fuit habitus patientiæ, ſed non ſemper emicuit actus: & in Timotheo: in quo fuit ſemper virtus continendi à vino, quam ei moderatus eſt Paulus, dum monuit eum, ut modico vino uteretur. Quare ſubjungit: *Ipſe eſt enim habitus, quo aliquid agitur, cùm opus eſt; cum autem non agitur, poteſt agi, ſed non opus eſt.* Cùm verò Juſtitiam, quâ homo ex impio fit pius, & templum Dei, ab actibus juſtitiæ ſæpè diſtinguit; quid aliud, quàm gratiam inhabitantem indigitat?

III. Ut ut autem ſit: gratiam habitualem in juſtificatione conferri, fatentur omnes Theologi, quibus favet Tridentinum, *Seſſ. 6. cap. 7.* Ubi cauſas juſtificationis deſcribens, ac loquens de cauſa formali, dicit: *Formalis cauſa eſt juſtitia Dei, non quâ ipſe juſtus eſt, ſed quâ nos juſtos facit: quâ videlicet ab eo donati.... non modò reputamur, ſed verè juſti nominamur, & ſumus, juſtitiam in nobis recipientes unuſquiſque ſuam &c.* Et infra: *Id in hac impii juſtificatione fit, dum ejuſdem ſanctiſſimæ Paſſionis merito, per Spiritum Sanctum, caritas Dei diffunditur in cordibus eorum, qui juſtificantur, atque ipſis inhæret. Unde in ipſâ juſtificatione cum remiſſione peccatorum hæc omnia ſimul infuſa accipit homo, per Jeſum Chriſtum, cui inſeritur, fidem, ſpem, & caritatem.* His prænotatis

§. II.

Reſolvitur Dubium.

IV. DIco. Præter remiſſionem peccatorum confert Baptiſmus etiam gratiam habitualem, quâ renovati juſtificamur, & cæteras virtutes ei annexas. Quod conferat gratiam habitualem, jam oſtendimus de omnibus Sacramentis, *Tract. de Sacr. in Genere. Qu. 4. Dub. 2. §. 1.* & apparet

Digitized by Google

paret ex Tridentino nuper allato. Si enim omnia ſacramenta dignè ſuſcipientibus gratiam ſanctificantem conferunt; multò magis Baptiſmus, qui eſt ſacramentum regenerationis, & renovationis Spiritus Sancti: ſed homo non regeneratur, ac renovatur ſpiritu, niſi per gratiam: nec Spiritus Sanctus effunditur in nos, niſi per virtutes, & dona; ergo &c. Hinc Paulus, 1. *Cor.* 6. *v.* 11. ait: *Sed abluti eſtis, ſed ſanctificati eſtis, ſed juſtificati eſtis.* Galat. 3. v. 26. *Omnes enim filii Dei eſtis per fidem, quæ eſt in Chriſto Jeſu. Quicumque enim in Chriſto baptizati eſtis, Chriſtum induiſtis.* Ideſt, facti eſtis, quod Chriſtus eſt: ille naturâ Filius Dei, vos per adoptionis gratiam filii Dei facti eſtis.

V. Hanc veritatem probat S. Tho. 3. *p. q.* 69. *a.* 4. primò, ex Apoſtolo, *ad Titum*, 3. *v.* 5. dicente: *Salvos nos fecit per lavacrum regenerationis*, ideſt, per Baptiſmum, *& renovationis Spiritus Sancti, quem effudit in nos abundè*, ideſt, *ad remiſſionem peccatorum, & copiam virtutum*, ut Gloſſa ibi exponit. In Corpore autem probat ſic. Homo per Baptiſmum incorporatur Chriſto, & fit membrum ejus: ſed à Chriſto Capite in omnia membra ejus gratiæ, & virtutum plenitudo derivatur, ſecundùm illud, Joan. 1. v. 16. *De plenitudine ejus nos omnes accepimus, & gratiam pro gratia.* Sicut autem (inquit S. Doctor, a. 5.) *à Capite naturali derivatur ad membra ſenſus, & motus: ita à capite ſpirituali, quod eſt Chriſtus, derivatur ad membra ejus ſenſus ſpiritualis, qui conſiſtit in cognitione veritatis, & motus ſpiritualis, qui eſt per gratiæ inſtinctum. Unde, Joan. 1. dicitur:* Vidimus eum plenum gratiæ, & veritatis. *Et*: De plenitudine ejus nos omnes accepimus.

VI. Secundam etiam partem de pueris docet idem S. Th. dictâ *q.* 69. *a.* 6. ubi priùs ſupponit: *Quòd quidam antiqui poſuerunt, quòd pueris in Baptiſmo non dantur gratia, & virtutes, ſed imprimitur eis character Chriſti; cujus virtute, cùm ad perfectam ætatem venerint, conſequuntur gratiam, & virtutes.* In quâ opinione fortè erant aliqui temporibus Innocentii III. Unde, in C. *Majores*, dicit: Aliis aſſerentibus, *Per virtutem Baptiſmi parvulis quidem culpam remitti, ſed gratiam non conferri.*

Sed hoc (inquit S. Thomas) *patet, eſſe falſum dupliciter. Primò quidem: quia pueri, ſicut & adulti, in Baptiſmo efficiuntur membra Chriſti: unde neceſſe eſt, quòd à Capite recipiant influxum gratiæ, & virtutis. Secundò: quia ſecundùm hoc pueri decedentes poſt Baptiſmum, non pervenirent ad vitam æternam: quia ut dicitur, Roman. 6.* Gratia Dei eſt vita æterna. *Et ita non profuiſſet eis ad ſalutem baptizatos fuiſſe.*

Cauſa autem erroris fuit (pergit S. Tho.) *quia neſcierunt diſtinguere inter habitum, & actum: & ſic videntes pueros inhabiles ad actus virtutum, crediderunt, eos poſt Baptiſmum nullatenus virtutem habere. Sed iſta impotentia operandi non accidit pueris ex defectu habituum, ſed ex impedimento corporali: ſicut etiam dormientes, quamvis habeant habitus virtutum, impediuntur tamen ab actibus, propter ſomnum.* Hæc S. Thom. Quibus nihil addendum puto

§. III.

Quædam Objiciuntur, & Inferuntur.

VII. OBjiciunt contra primam partem. Nemo conſequitur, quod jam adeptus eſt: ſed aliqui accedunt ad Baptiſmum jam habentes gratiam, & virtutes, ut de Cornelio, *Act.* 10. legitur; ergo &c.

Reſpondeo ex S. Thom. *a.* 4. *ad* 1. Quòd nemo quidem conſequitur id, quod jam adeptus eſt, eo modo, quo illud adeptus eſt; nil tamen prohibet, quòd id, quod quis jam adeptus eſt uno modo, conſequatur alio, & ple-

nieri

niori modo. Sic Cornelius, & alii ſimiles, ante Baptiſmum adepti erant per fidem Chriſti, & deſiderium Baptiſmi juſtificationis gratiam: per realem tamen Baptiſmi ſuſceptionem adepti fuerunt pleniorem remiſſionem, quantùm ad liberationem ab omni pœnâ, & majorem copiam, tùm gratiæ, tùm virtutum.

VIII. Objicitur ſecundò contra eandem. Si in Baptiſmo daretur habitus gratiæ, & virtutum; cùm habitus ſit facilitas ad operandum, deberent baptizati faciliter, & delectabiliter operari opera virtutis; & conſequenter tolli pronitas, & facilitas ad malum: ſed contrarium experientia teſtatur; ergo &c.

Reſpondeo, ex S. Th. dicto *art.* 4. *ad* 3. argumentum procedere cum fallaciâ ſecundum non cauſam, ut cauſam. Putat enim, cauſam pronitatis ad malum, & difficultatis ad bonum, eſſe carentiam habitus gratiæ, & virtutum; cùm tamen ſit alia cauſa, nempe, concupiſcentia, quæ in Baptiſmo non tollitur. *Sicut tamen per Baptiſmum diminuitur concupiſcentia, ut non dominetur; ita etiam diminuitur utrumque dictorum* (nempe, pronitas ad malum, & difficultas ad bonum) *ne homo ab his ſuperetur*; ſed potiùs vi gratiæ, & virtutum ea comprimere poſſit.

IX. Pro ſecunda parte adverto: parvulos, etſi proprio actu non credant, adhuc juſtificari. Quia, *ut ait Auguſtinus* (*Serm.* 10. *de Verb. Apoſt. c.* 2.) parvulis mater Eccleſia aliorum pedes accommodat, ut veniant; aliorum cor, ut credant; aliorum linguam, ut fateantur. *Et ita pueri credunt, non per actum proprium, ſed per fidem Eccleſiæ, quæ eis communicatur; & hujus fidei virtute, conferuntur eis gratia, & virtutes.* Sic S. Th. a. 6. ad 2. — Neque eis nocere poteſt carnalis intentio offerentium. Nam, ut ait S. Th. ibi ad 3. *Carnalis intentio deferentium pueros ad Baptiſmum, nihil eis nocet; ſicut nec culpa unius nocet alteri, niſi conſentiat. Unde ſicut Auguſtinus dicit,* in Epiſt. ad Bonifacium (quæ eſt 23. modò 98.) *Non illud te moveat, quòd quidam non eâ fide ad Baptiſmum percipiendum parvulos ferunt, ut gratiâ ſpirituali ad vitam regenerentur æternam; ſed hoc eos putant remedio corporalem retinere, vel recipere ſanitatem: non enim propterea illi non regenerantur, quia non ab iſtis hac intentione offeruntur.*

X. Inter effectus Baptiſmi recenſetur etiam apertio Regni Cœlorum, de quo S. Th. relatus, *a.* 7. Aperire enim Regnum Cœlorum, eſt removere ea, quæ impediunt ingreſſum in Regnum Cœlorum; hæc autem ſunt culpa, & pœna: unde cùm, ex dictis, utraque per Baptiſmum tollatur, ideo per Baptiſmum Regnum Cœlorum aperitur. Paſſio igitur Chriſti Cœlum aperuit omnibus: ſed Baptiſmus de facto incorporans hominem Paſſioni Chriſti, virtutem ejus applicat; ſicque dicitur Cœlum jam univerſaliter apertum, huic, vel illi aperire. Cœlum autem aperire proprium quidem fuit quovis tempore Paſſionis Chriſti, ſed aliter. Nam cùm nondum erat in re perfecta, ſed solùm in fide credentium; cauſabat Cœli aperitionem, non quidem in re, ſed ſolùm in ſpe: modò autem baptiaatis in gratia decedentibus aperit in re. Neque obeſt, baptizatos adhuc obnoxios eſſe pœnalitatibus; nemini autem, quandiù obnoxius eſt pœnæ, apertus eſt aditus in Regnum Cœlorum, ut patet in animabus Purgatorii — Nam dico, quòd baptizatus eſt obnoxius morti, & allis pœnalitatibus; non propter reatum perſonæ, ut ſunt qui in purgatorio detinentur, ſed ob ſtatum naturæ. Et ideo non impeditur ab introitu in Regnum Cœleſte, cùm anima ſeparatur à corpore per mortem; quaſi jam perſoluto eo, quod naturæ debebatur. Hæc ex S. Th. *a.* 7. citato.

DU-

DUBIUM IV.

De Fictione, quæ Contingere poteſt in Suſcipiente Baptiſmum.

§. I.

An fictio Impediat Effectum Baptiſmi.

I. Fictio in genere ea eſt, quâ quis exteriùs oſtendit, ſe interiùs eſſe diſpoſitum, cùm tamen non ſit. Quia igitur adultus, dum Baptiſmum ſuſcipit, actione illâ exteriori ſignificat, ſe eſſe interiùs ita diſpoſitum; ut Baptiſmum ſuſcipere velit, ut credat, ut ſperet, ac ut deteſtetur peccata commiſſa cum propoſito efficaci non amplius peccandi mortaliter: ideo, ſi quis baptizetur abſque interna voluntate, aut ſuſcipiendi Baptiſmum, aut credendi, aut ſperandi, aut deteſtandi peccata cum propoſito non peccandi amplius; dicitur fictus, ſeu cum fictione accedere ad Baptiſmum.

II. Aliter tamen, & aliter poteſt eſſe fictus. Nam ſi ita fictus accedat, ut licèt exteriùs ſimulet, ſe velle ſuſcipere Baptiſmum, reverâ tamen interius Baptiſmum ſuſcipere nolit, iſte talis, nedum non percipit effectum Baptiſmi, ſed neque ipſum Baptiſmi ſacramentum: quia, ex dictis ſupra, *Tract. de Sacr. in Gen.* Baptiſmus adulti invalidus eſt, ſi deſit ſincera voluntas ipſum ſuſcipiendi. Si verò fictus accedat, ut licèt exteriùs, & interiùs velit Baptiſmum ſuſcipere; interius tamen indiſpoſitus eſt, quia verè nec credit, nec ſperat, nec peccata deteſtatur: iſte talis, ut ait S. Tho. 3. *p. q.* 69. *a.* 9. non contradicit Bapiſmo, contradicit tamen ejus effectui, nempe, gratiæ. Et ideo Baptiſmi quidem recipit ſacramentum, ſed fructum ſacramenti non recipit. Et de homine cum tali fictione accedente loquimur in præſenti. Quare qui in hæreſi, vel ſchiſmate perſiſtens, vel in quocumque mortali peccato Baptiſmum ſuſcipit, fictus accedere dicitur; quia non talis eſt interiùs, qualem ſe oſtendit exteriùs.

III. Hæc certa ſunt. Nimirum, accedentem ad Baptiſmum cum tali fictione Baptiſmum quidem recipere; non tamen gratiam, & remiſſionem peccatorum obtinere. Quod controvertitur eſt: an ſi talis poſtea per pœnitentiam deponat ſuam fictionem, vel recedendo ab hæreſi, aut ſchiſmate, vel deteſtando peccata, vel quocumque modo ſe diſponendo ad gratiam juſtificationis; hanc acquirat ex vi Baptiſmi jam ſuſcepti: ita ut Baptiſmus, qui ratione obicis non produxerat effectum ſuum, remoto obice illum producat: & nedum quoad peccata ante Baptiſmum, & in ſuſceptione Baptiſmi commiſſa; ſed etiam quoad ea, quæ poſt Baptiſmum perpetravit. De quo

§. II.

An Baptiſmus Fictione ſublatâ Peccata deleat.

IV. Partem negantem tenet Scotus, in 4. *diſt.* 4. *q.* 5. Alii concedunt quidem, ſublatâ fictione, vi Baptiſmi remitti peccatum originale; cùm ad hoc remittendum nullum aliud ſacramentum inſtitutum ſit: negant tamen, vi Baptiſmi remitti peccata actualia, etſi ante Baptiſmum commiſſa. Alii putant, peccata ante Baptiſmum commiſſa remitti quidem per Baptiſmum, ſublatâ fictione; non tamen peccata commiſſa in actuali ſuſceptione Baptiſmi, nempe, ipſam fictionem, ſicut nec commiſſa poſt Baptiſmum. Alii demum negant recedente fictione, ullum vi Baptiſmi peccatum remitti. Quid nos ſentiamus ſequentia aperient.

V. Dico primò. Baptiſmus cum fictione ſuſceptus, & conſequenter impeditus, ne producat in ſuſcipiente gratiam, & remiſſionem peccatorum,

rum, ſublatâ per pœnitentiam fictione, eam producit. Ita S. Th. 3. *p. q.* 69. *a.* 10. Quod docuerat S. Auguſt. *l.* 1. *de Bapt. contra Donat. c.* 12. ubi de Baptiſmo in ſchiſmate, aut hæreſi ſuſcepto dicit, quòd *Tunc valere incipiat ad ſalutem, cùm illa fictio veraci confeſſione receſſerit.* & l. 3. c. 13. *Tunc incipit valere idem Baptiſmus ad dimittenda peccata, cùm ad Eccleſiæ pacem venerit; non ut jam verè dimiſſa non retineantur; neque ut illa Baptiſmus, quaſi alienus, aut alius improbetur: ſed ut idem ipſe, qui propter diſcordiam foris operabatur mortem, propter pacem intus operetur ſalutem.*

VI. Prob. autem diſcurſu S. Aug. loco ſupra laudato, ex *l.* 1. *de Bapt. c.* 12. Remiſſio peccati originalis obtineri non poteſt, niſi per Baptiſma in re, vel in voto: ſed in eo, qui fictus, aut indiſpoſitus baptizatus fuit, puta, quia in hæreſi, aut ſchiſmate baptizatus, recedente fictione hæc obtineri non poteſt per Baptiſmum de novo in re ſuſceptum; quia baptizati in hæreſi, aut ſchiſmate non ſunt rebaptizandi, cum ad Eccleſiam veniunt: neque per Baptiſmum in voto, quia jam baptizatus non poteſt habere votum iterum ſuſcipiendi Baptiſmum, cùm Baptiſmus iterari non poſſit: & votum ſuſcipiendi iterum Baptiſmum ſacrilegum eſſet; ergo remiſſio originalis in hoc caſu obtinebitur per Baptiſmum jam ſuſceptum: aliàs iſte nullâ viâ poſſet juſtificari, & de ejus ſalute actum eſſet. Dicere enim poſſe juſtificari per pœnitentiam, falsò dicitur; quia per pœnitentiam peccatum originale tolli nequit, ſed ſola actualia poſt Baptiſmum commiſſa. Hinc S. Aug. laudato loco. *Cùm ſe correxerit* (inquit) *& ad Eccleſiæ ſocietatem, unitatemque venerit, non iterum baptizandus eſt: quia ipſa ei reconciliatione ac pace præſtatur, ut ad remiſſionem peccatorum ejus in unitate jam prodeſſe incipiat ſacramentum* (Baptiſmi) *quod acceptum in ſchiſmate prodeſſe non poterat.*

VII. Ratio autem S. Thomæ, dictâ *q.* 69. *a.* 10. ſub hâc formâ proponitur. Quando cauſa de ſe eſt productiva effectus, ſi impediatur, remoto impedimento, eum poſtea producit: ſicut quia generatio corporis gravis de ſe eſt productiva motus deorſum; ſi motus iſte impediatur, reſultat ex vi ejuſdem, impedimento ſublato: at Baptiſmus validè collatus ex ſe poteſt producere gratiam remiſſivam omnium peccatorum, ante ipſum commiſſorum, ut vidimus; ergo ſi impediatur, ne illam producat, producet poſtea, per pœnitentiam fictione ſubmotâ.

VIII. Dices primò. Aſſumtum S. Thomæ verum eſſe, quando cauſa, cujus effectus fuit impeditus, adhuc phyſicè permanet; non verò ſi jam tranſiit, & ampliùs non eſt: at Baptiſmus non permanet, ſed jam prætеriit, cùm fictio removetur; ergo non poteſt gratiam in ſubjecto producere. Quia quod non eſt, non poteſt cauſare, maximè efficientiâ phyſicâ, ſicut docuimus, ſacramenta gratiam cauſare.

IX. Reſpondeo primò, quòd cùm docuimus, ſacramenta gratiam cauſare phyſicè; locuti ſumus de ſacramento actu phyſice exiſtente: unde Baptiſmus jam præteritus tempore, quo removetur fictio, cùm non exiſtat phyſicè, ſed ſolùm moraliter In divina acceptatione, in tali caſu per accidens cauſat gratiam ſolùm moraliter.

Reſpondeo ſecundò, diſt. min. Jam præteriit in ſe. co. min. in ſua virtute, neg. min. Baptiſmus enim fictè ſuſceptus, eſtò cum removetur fictio, jam præterierit, & non exiſtat ampliùs in ſe; exiſtit tamen in charactere à ſe relicto: qui tunc elevatur ad cauſandam gratiam, quam Baptiſmus in puncto ſuæ receptionis cauſaſſet, niſi obicem inveniſſet. Sicut, licèt generatio gravis tranſierit in ſe, cùm removetur impediens motum deorſum: quia tamen virtute remanet in forma gravis à ſe relictâ, ideo vi hujus producit motum deorſum. Ita S. Th. citatâ

q. 69. a. 10. & in 4. diſt. 4. q. 3. a. 2. q. 3. *In Baptiſmo* (inquit) *imprimitur character, qui eſt immediata cauſa diſponens ad gratiam : & ideo cùm fictio non auferat characterem, recedente fictione, quæ effectum characteris impediebat, character, qui eſt præſens in anima, incipit habere effectum ſuum : & ita Baptiſmus, recedente fictione, effectum ſuum conſequitur.*

X. Dices ſecundò. Opus mortuum, hoc eſt in peccato factum, reviviſcere nequit : ſed ſuſceptio Baptiſmi fictè, quia in peccato mortali facta, eſt opus mortuum ; ergo reviviſcere non poteſt, nec conſequi effectum ſuum.

Reſpondeo cum D. Th. *q.* 69. citatâ *a.* 10. *ad.* 1. diſt. min. Eſt opus mortuum, quatenus eſt opus hominis, con. min. Quatenus eſt opus Dei, neg. min. Ipſa ergo ficta ſuſceptio, quæ eſt opus hominis, & fuit opus mortuum, non reviviſcit : effectus tamen Baptiſmo ex opere operato reſpondens, ſub quâ ratione eſt opus Dei, reviviſcit : quia non eſt mortuum in ſuſcipiente, quamvis ficto, licèt impeditum.

XI. Dices tertiò. Fictio videtur eſſe fortior, quàm Baptiſmus, cùm impediat effectum Baptiſmi ; ſed fortius non tollitur à debiliori ; ergo peccatum fictionis non tollitur per Baptiſmum.

Reſpondeo cum S. Th. citato, *ad* 2. quòd *Fictio non removetur per Baptiſmum, ſed per pœnitentiam ſubſequentem; quâ remotâ, Baptiſmus aufert omnem culpam, & reatum omnium peccatorum præcedentium Baptiſmum, & etiam ſimul exiſtentium cum Baptiſmo.... Et ſic ad Baptiſmi effectum conſequendum concurrit Baptiſmus, & pœnitentia ; ſed Baptiſmus ſicut cauſa per ſe agens; pœnitentia ſicut cauſa per accidens, ideſt, removens prohibens.*

XII. Ex dictis infertur : quòd qui removet fictionem, majorem, vel minorem gratiam recipit, quò magis, vel minus eſt intenſus actus, qui fictionem tollit. Gratia enim major, vel minor datur ad menſuram diſpoſitionis, quâ ad illam recipiendam ſubjectum ſe diſponit : at per actum, quo tollitur fictio, ſubjectum ſe diſponit ad gratiam habitualem (quam fictio impedierat) conſequendam; ergo tantus erit gradus gratiæ, quantus erit gradus fervoris, vel conatus, quo quis fictionem ſuam deponit, ac deteſtatur. Stabilito igitur, recedente fictione Baptiſmum producere effectum ſuum, videndum ſupereſt :

§. III.

Quæ Peccata Remittantur per Baptiſmum Fictione Sublatâ.

XIII. Dico ſecundò. Omnia peccata, ante Baptiſmum commiſſa, recedente fictione, remittuntur per Baptiſma, quoad culpam, & omnem pœnam ; non autem per pœnitentiam. Ita S. Thom. nuper citatus, ad 2. & in 4. diſt. 4. q. 3. a. 2. qu. 3. ad 2. *Baptiſmus* (inquit) *recedente fictione, habet illum effectum, quem priùs habuiſſet, ſi fictio non fuiſſet : & ideo peccata præcedentia Baptiſmum remittit, & quoad culpam, & quoad pœnam.* Probatur. Peccata ante Baptiſmum commiſſa non pertinent ad juriſdictionem Eccleſiæ, ſicut nec homo ante Baptiſmum ſub diſpoſitione Eccleſiæ cadit; ergo non poſſunt remitti per pœnitentiam: quæ, cùm ſupponat in Eccleſia juriſdictionem ſupra reum, & culpas, quas punit, non poteſt delere peccata, quæ homo commiſit, dum ſub ejus juriſdictione non erat ; ergo relinquitur, ut remoto obice deleantur per Baptiſmum, cujus proprius effectus eſt delere peccata ante ipſum commiſſa.

XIV. Sed dices. Si Baptiſmus remitteret peccata ante ipſum commiſſa, ea non remitteret, niſi remotâ fictione, & obice per contritionem, vel attritionem cum ſacramento pœnitentiæ : at ſi hoc eſt verum, jam Baptiſmus non remittit illa, ſed ſupponit ea jam remiſſa per pœnitentiam,

nimi-

nimirum, vel per contritionem, vel ſacramentum pœnitentiæ; ergo &c. Min. prob. Per contritionem remittitur fictio; ergo remittuntur omnia peccata, quia non poteſt remitti unum peccatum ſinè alio. Rurſus: per contritionem ponitur in anima gratia ſanctificans: ſed hæc, cùm nequeat componi cum peccato, omnia peccata expellit; ergo &c.

XV. Reſpondeo, neg. min. Ad primam prob. dico, per contritionem ſubſequentem Baptiſmum, remitti omnia peccata ante Baptiſmum commiſſa, non ſolam, ſed ut conjunctam cum Baptiſmo; ſicut per contritionem antecedentem Baptiſmum remittuntur omnia peccata, ut conjunctam cum Baptiſmo in voto. Hinc ad ſecundam probat. dico, quòd gratia ſanctificans, dum removetur fictio per contritionem, vel pœnitentiæ ſacramentum, ad remiſſionem peccatorum, & gratiæ productionem utrumque concurrit, & pœnitentia, aut contritio, & Baptiſmus: nec ſolùm confertur gratia, quæ debetur contritioni, ſed etiam quæ debetur Baptiſmo, ita ut gratia correſpondens contritioni, ſit ſolùm remiſſiva peccati fictionis, prout vero correſpondens Baptiſmo, ſit regenerativa, ideſt, remiſſiva peccati originalis, & omnium actualium ante Baptiſmum commiſſorum; ne dum quoad culpam, ſed etiam quoad pœnam omnem temporalem. Et hoc indicat S. Thom. hoc *a.* 10. *ad* 2. dum ait, quòd *Ad Baptiſmi effectum conſequendum concurrit Baptiſmus, & pœnitentia: ſed Baptiſmus ſicut cauſa per ſe agens; pœnitentia ſicut cauſa per accidens, ideſt, removens prohibens.*

XVI. Dico tertiò. Peccata, quæ committuntur in inſtanti initiativo Baptiſmi, remittuntur per Baptiſmum, ſublatâ fictione: quæ verò committuntur in inſtanti terminativo Baptiſmi, remittuntur per pœnitentiam. Prior pars traditur à S. Thom. citato *a.* 10. *ad* 2. ubi ait, quòd remotâ fictione *Baptiſmus aufert omnem culpam, & reatum omnium peccatorum præcedentium Baptiſmum, & etiam ſimul exiſtentium cum Baptiſmo.* Et probat ex S. Auguſt. lib. 1. de Baptiſ. cap. 12. *Solvitur heſternus dies, & quidquid ſuperest ſolvitur, etiam ipſa hora, momentumque ante Baptiſmum, & in Baptiſmo. Deinceps autem continuò reus eſſe incipit.*

Secunda verò pars prob. Nam peccata, quæ ſpectant ad Baptiſmum, & ad ſacramentum pœnitentiæ diſtinguuntur; ſic, ut omnia commiſſa ab homine nondum baptizato, & non habente characterem, ſpectent ad Baptiſmum; commiſſa verò ab homine baptizato, ſpectant ad pœnitentiam: ſed homo in inſtanti quo completus eſt Baptiſmus, primò eſt baptizatus, & primò habet characterem: tunc enim verificatur, quòd Baptiſmus primò non eſt, ſed immediatè antea fuit; ergo peccata in eo inſtanti commiſſa delenda ſunt per pœnitentiam.

XVII. Hinc peccata in actuali ſuſceptione Baptiſmi commiſſa, quia non ſupponitur Baptiſmus ultimò completus, non ſunt confitenda; ſi tamen nullatenus ipſum conſequantur: & propterea ſufficiet, ut qui Baptiſmum fictè ſuſcepit, in confeſſione dicat, ſe Baptiſmum in peccato mortali ſuſcepiſſe; quod eſt fateri fictionem formaliter, etiamſi non dicat cujus ſpeciei fuerit peccatum. Verùm quia plerumque accidit, qui in peccato mortali ſunt, dum baptizantur, continuare in affectu ad illud, uſque poſt miniſtratum Baptiſmum; ideo ordinariè peccata in ſuſceptione Baptiſmi commiſſa, ſunt ſigillatim in confeſſione aperienda: quia vix contingere poteſt, ut affectus ad illa, aliquo ſaltem momento, poſt Baptiſmum non perſeveret. Unde

XVIII. Dico quartò. Peccata commiſſa, vel perſeverantia in affectu poſt Baptiſmum fictè ſuſceptum, recedente fictione, non delentur per Baptiſmum, ſed per pœnitentiam. Ita S. Thom. *a.* 10. citato, *ad* 3. dicens: *Et ideo recedenNn 2

cedente fictione, peccata ſequentia remittuntur quidem, ſed per pœnitentiam, non per Baptiſmum. Unde non remittuntur quantùm ad totum reatum, ſicut peccata præcedentia Baptiſmum. Quod dicit etiam, in 4. *diſt.* 4. *q.* 3. *a.* 2. *quæſt.* 3. *ad* 2. Et ratio eſt. Quia peccata, quæ poſt Baptiſmum committuntur, vel perſeverant, ſunt peccata hominis baptizati; & conſequenter ſubjecti Eccleſiæ, & ſacramentis ejus: ſacramentum autem Eccleſiæ contra peccata poſt Baptiſmum commiſſa, eſt pœnitentia, nnn Baptiſmus. Addo: quòd ſicut pœnitentia eſtò delere poſſit peccata, quæ ante ipſam commiſſa ſunt, ſive directè, ſive indirectè; non tamen delere poteſt peccata, quæ poſt ipſam commiſſa ſunt: ita Baptiſmus eſtò peccata ipſum præcedentia deleat, peccata tamen ipſum ſubſequentia delere non poteſt.

XIX. Quæri ſolet: An ſacramenta Pœnitentiæ, Extremæ Unctionis, Euchariſtiæ, Matrimonii fictè ſuſcepta, recedente fictione, reviviſcant quoad effectum.

Reſpondeo negativè. Nam primò: Patres reviviſcentiæ ſolius Baptiſmi meminerunt. Deinde dato, quòd etiam Confirmatio, & Ordo reviviſcere poſſint, ſicut Baptiſmus; hoc ideo eſt, quia eorum virtus permanet in charactere, quem licèt fictus recipit: quod de aliis ſacramentis non verificatur. Et hoc probabilius cenſeo.

QUÆSTIO VII.

De Ritibus, ac Cæremoniis Baptiſmi.

HOc ſupereſt pro completa Baptiſmi notitiâ, nimirùm, examinare ritum in Baptiſmo ſolemni ſolitum adhiberi, ſive antiquis, ſive modernis temporibus; de loco, tempore, & aliis, tùm circa aquam, tùm circa baptizandum.

DUBIUM I.

De Loco, & Tempore conferendi Baptiſma.

§. I.

De Loco.

I. EXtra dubium eſt, Apoſtolorum tempore quovis in loco baptizatum fuiſſe. Philippus Diaconus Eunuchum Candacis Reginæ in via baptizavit. Ita Act. 8. v. 36. *Dum irent per viam, venerunt ad quandam aquam .... v. 38. Et juſſit* (Eunuchus) *ſtare currum; & deſcenderunt uterque in aquam Philippus, & Eunuchus, & baptizavit eum.* Cornelius Centurio in domo propriâ à Petro initiatus fuit, *Act.* 10. *v.* 48. Petrum quoque Romæ in Tiberi baptizaſſe, teſtis eſt Tertullianus, *l. de Bapt. c.* 4. his verbis: *Nulla diſtinctio eſt, mari quis, an ſtagno, flumine, an fonte, lacu, an alveo diluatur; nec quiſquam refert inter eos, quos Joannes in Jordane, & quos Petrus in Tiberi tinxit.*

II. Cùm Chriſtianis nondum erecta eſſent templa, privatis in fidelium domibus baptiſteria erecta fuiſſe, extra quæ Catechumenos abluere non licebat, niſi in caſu neceſſitatis, omnes conveniunt: quæ ſubinde ſæviente perſecutione extra urbes in locis abditis, in antris, in cæmeteriis extructa fuerunt. Datâ tamen Chriſtianis per Conſtantinum pace, baptiſteria, vel præ templorum foribus, vel etiam in ipſis ſacris ædibus erigi cœperunt. Unde Conſtantinopolitanum baptiſterium intra templi ambitum poſitum fuiſſe, teſtatur Chryſoſtomus, *Epiſt.* 1. *ad Innocentium I.* narrans, quòd cum milites ad veſperam ingreſſi fuiſſent Eccleſiam, Clerum omnem vi ejecerunt: *Mulieres quoque, quæ per illud tempus ſe exuerant, ut baptizarentur, metu graviorum inſidiarum nudæ aufugerunt.* III.

III. In ſolis Eccleſiis Cathedralibus, datâ fidelibus pace, primùm ereata baptiſteria aliqui autumant; deinde in minoribus urbibus, poſtea in pagis. Sed quarto ſeculo in omnibus Parochiis extra urbes poſitis baptiſteria extitiſſe conſtat. Tùm ex Cyrillo Hieroſol. *Catecheſi* 17. dicente: *Omnibus namque locis datur gratia, & in pagis, & in urbibus*. Tum ex Hieronymo contra Luciferianos, ubi ait: *Non quidem abnuo, hanc eſſe Eccleſiarum conſuetudinem; ut ad eos, qui longè in minoribus urbibus per Presbyteros, & Diaconos baptizati ſunt, Epiſcopus ad invocationem Spiritus Sancti manum impoſiturus excurrat*.

IV. Adeo autem ritus in ſacris ædibus ſolemnis Baptiſmi miniſtrandi apud Eccleſiam, tùm Græcam, tùm Latinam obtinuit; ut domi, vel alibi illum conferre, ſeverè prohiberetur. Hinc Trullana Synodus, Can. 31. *Deponatur* (inquit) *Clericus, qui ſinè licentiâ Epiſcopi intra domum, in oratoriâ domo ſacrificat, vel baptizat*. Et Can. 19. *In Eccleſia, non in domibus*, aut *privatis Oratoriis, Baptiſma celebretur*. Et Conc. Meldenſe, *anno* 845. *cap.* 48. ſtatuit: *Ut nemo Presbyterorum baptizare præſumat, niſi in vicis, & Eccleſiis baptiſmalibus, atque temporibus conſtitutis, niſi cauſâ ægritudinis, vel certa neceſſitatis*. Quibus patet, caſum neceſſitatis ſemper exceptum fuiſſe: pluris enim facienda eſt proximi ſalus, quàm ritus Eccleſiaſtici obſervantia.

§. II.

De Tempore.

V. Circa tempus, quo Baptiſmus ſolemnis adminiſtrari deberet, non una fuit quovis ſeculo, & apud omnes, Eccleſiæ conſuetudo. Eccleſia Romana, & aliæ, ſabbatis, quæ Paſcha, & Pentecoſten immediatè præcedunt, Baptiſmum ſolemnem conferre ſolebant. Hunc ritum à Chriſto præſignatum, ineunte tertio ſeculo, ſenſit Tertullianus, *lib. de Bapt. cap.* 19. ait enim: *Diem Baptiſmo ſolemniorem Paſcha præſtat, cùm & Paſſio Domini, in qua tingimur, adimpleta eſt. Nec incongruenter ad figuram interpretabitur, quòd cùm ultimum Paſcha Dominus eſſet acturus, miſſis diſcipulis ad præparandum: Invenietis, inquit, hominem aquam bajulantem; Paſcha celebranda locum de ſigno aquæ oſtendit. Exinde Pentecoſte ordinandis lavacris latiſſimum ſpatium eſt, quòd & Domini Reſurrectio inter diſcipulos frequentata eſt, & gratia Spiritus Sancti dedicata, & ſpes adventus Domini ſub oſtenſa; quòd tunc in Cœlos recuperato eo, Angeli ad Apoſtolos dixerunt, ſic venturum, quemadmodum & in Cœlos conſcendit, utique in Pentecoſte*.

VI. Eundem morem, ſeculo quarto, confirmat, & probat Siricius Papa, *ad Himmerium Tarraconenſem*. Qui damnat praxim baptizandi in Natalitiis Domini, Epiphania, Natalitiis martyrum; & prohibet, ne aliis, quàm Paſchatis, & Pentecoſtes diebus, ſolemnis Baptiſmus celebretur. Eandem diſciplinam, ſeculo quinto, S. Leo Papa præſcripſit, *Epiſt. ad Epiſcopos Siciliæ*. Dicit enim, eos, qui in die Epiphaniæ baptizabant, ab Apoſtolicæ inſtitutionis conſuetudine diſcrepare; contenditque, ſolos Paſchatis, & Pentecoſtes dies baptizandis eſſe ab Apoſtolis præſcriptos. Quod, ineunte ſeculo ſeptimo, S. Gregorius Magnus in ſuo Sacramentorum libro firmat.

VII. Sexto tamen ſeculo in Galiis, etiam die ſacrâ Natalis Domini Baptiſma conferebatur. Hac enim die baptizatum fuiſſe primum Francorum Regem Chriſtianum Clodoveum, indicat Avitus Epiſcopus Viennenſis. Eundem ritum, præfato ſeculo, in Natali Domini, & in Cœna Domini, probat miraculum, quod ſingulis annis, præfatis diebus, Ebreduni circa baptiſterium S. Marcellini contingebat (teſte Gregorio Turon. *c.* 6.) ibi enim aqua

aqua divinitus oriebatur, quæ ad aliud lavacrum Baptiſmi conferendi gratiâ deferebatur. Hanc tamen praxim, ſexto labente ſeculo, abrogavit pro Galliis Concilium Matiſconenſe, anno 581. Quæ tamen abrogatio pro Galliis tantùm robur habuiſſe colligitur: quia S. Gregorius Magnus, *lib. 7. Epiſt.* 30. ſcribit ad Eulogium Epiſc. Alexandrinum, quòd in Anglia die Natalis Domini, pluſquam decem millia Angli baptizati ſunt.

VIII. In Eccleſia Orientali Paſchatis, Pentecoſtes, & Epiphaniæ diebus ſolemne Baptiſma miniſtrandi morem olim fuiſſe, aſſerit Goarius noſter in ſuis ad Euchologium Græcorum notis. Et quidem, quantùm ad Epiphaniæ diem, teſtis eſt Gregorius Nazianzenus, *Orat. 39. in Sancta lumina*, ubi ait: *Tempus regenerationis eſt, cuaſcamur deſuper. Tempus reſtaurationis, primum Adam deponamus. Chriſtus illuminatur, ſimul fulgeamus. Chriſtus baptizatur, deſcendamus cum eo, & unà cum eo aſcendamus*. Teſtis quoque eſt Chryſoſtomus, *Orat. de Baptiſmo Chriſti*, ubi conſuetudinem baptizandi in die Epiphaniæ, quia in ea baptizatus eſt Chriſtus, recenſet.

IX. Circa horam, quâ Baptiſmus ſolemniter miniſtrabatur; apud Latinos horâ nonâ, ſeu tertia pomeridianâ, teſte Alevino, Baptiſmi collatio inchoabatur; quæ tamen, ob multitudinem baptizandorum, ad intempeſtam noctem non raro protrahebatur: qua ratione multi Latini Patres dixerunt, noctù antiquitus collatum fuiſſe Baptiſma. Apud Græcos verò, quarto ſeculo peractam fuiſſe Baptiſmatis cæremoniam profundâ nocte, teſtis eſt Chryſoſtomus ſupra citatus, dicens: *Sub media nocte* tamen pro ea noctis parte, quæ huic vicinior eſt. Mutata poſtea fuit praxis, & redacta ad veſperam pervigilii à Gnaphæo Conſtant. Patriarcha, nempe, Paſchatis, Pentecoſtes, & Epiphaniæ.

X. Quæ hactenus dicta ſunt, tàm quoad dies, quàm quod horam, quibus antiquitus in utraque Eccleſia conferebatur Baptiſmus, intelligenda ſunt extra caſum neceſſitatis. Nam imminente vitæ periculo, ſive in infantibus, ſive in adultis voluere Patres, ut ſtatim ſubveniretur; ne animæ in diſcrimen ſalutis æternæ adducerentur. Ita pro omnibus teſtatur Siricius Papa ad Himerium Tarraconenſem, *cap.* 2.

XI. Conſuetudo certis tantùm anni diebus, & horis Baptiſma conferendi, ab aliquot ſeculis, in utraque Eccleſia Græcâ, & Latinâ ceſſavit: qualibet enim anni die, tàm Orientales, quàm Occidentales Baptiſmum ſolemnem conferunt: quod de Græcis affirmat Arcudius, & de Latinis Rupertus Abbas, qui anno 1135. obiit, lib. 4. de Divinis Officiis, cap. 18. *Poſtquam* (inquit) *Chriſtianitas crevit, quia periculoſum erat tantam multitudinem differre, propter occaſiones mortis; viſum eſt Sancta Eccleſia, paſſim baptizandi indulgentiâ conceſſâ, imò oblatâ, cuncta antevenire pericula*. Solemnes tamen dies Paſchæ, & Pentecoſtes pro aquâ Baptiſmi conſecrandâ retinuit.

DUBIUM II.

Alii Baptiſmi Ritus Explicati, & Defenſi.

§. I.

Explicantur Baptiſmi Ritus.

I. PRo explicandis ritibus, qui in Baptiſmo ſolemni adhibentur, adire placet CatechiſmumConc. Trident. *p. 2. de Sacram. Baptiſmi, num.* 62. & ſequentibus.

Primò ergo afferuntur, ſive adducuntur, qui initiandi ſunt ad Eccleſiæ fores; atque ab ejus introitu omnino prohibentur tanquam indigni, qui domum Dei ingrediantur, antequam turpiſſimum Diaboli jugum excuſſerint.

Tùm accedens Sacerdos ab eis exquira-

quirat, quid petant ab Eccleſia Dei: & reſpondentibus illis, vel per ſe, ſi adulti; vel per alios, ſi infantes ſint, ſe petere Baptiſmum; ut ſciant, quid petant, & ad quæ ſeſe obligent, præcedere facit Catechiſmum. Sequitur poſtea exorciſmus ad expellendum Diabolum, ejuſque vires enervandas. Proinde Sacerdos ter in faciem ejus, qui initiandus eſt, ſpirat; ut ſerpentis antiqui flatu expulſo, amiſſæ vitæ ſpiraculum conſequatur.

Exorciſmum ſequitur ſalis infuſio in os baptizandi; quâ ſignificatur, eum à putredine peccatorum liberandum, & ſaporem bonorum percepturum, ſi fidei doctrinam corde teneat. Subinde ſigno crucis obſignantur frons, oculi, pectus, humeri, aures baptizandi; ut ejus ſenſus aperiantur, & roborentur ad Deum excipiendum, præceptaque ejus intelligenda, & ſervanda.

Poſtea vero illi nares, & aures ſalivâ liniuntur, quâ ſicut cæcus, cui Dominus oculos luto liniit, & aquis ſiloe abluere juſſit, lumen recuperavit; ſic etiam intelligat ſacræ ablutionis vim eam eſſe, ut menti ad Cœleſtia lumen afferat.

His peractis, ad Baptiſmi fontem veniunt, ubi initiandum Sacerdos ſic reum interrogat: *Abrenuntias Satanæ, & omnibus operibus ejus, & omnibus pompis ejus?* Quo, vel Patrino pro eo, reſpondente: *Abrenuntio*: rurſus interrogatur: *Credis in Deum Patrem omnipotentem?* Et deinceps de aliis Simboli articulis; & reſponſo, *Credo*: quærit à baptizando, vel ejus Patrino Sacerdos: num baptizari velit; & annuentem, ſtatim in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti baptizat.

II. Abſoluto Baptiſmo, ſummum baptizati verticem Chriſmate perungit; ut intelligat, ſe ab eo die Chriſto Capiti tanquam membrum conjunctum eſſe. Poſtea eum veſte albâ inducit; ſi verò ſit infans, qui veſte non utitur, ſudariolum ei imponit: quo ſignificatur innocentia, & integritas, quam in Baptiſmo accipit, & quam totâ vitâ baptizatus ſervare debet. Subinde ardens cereus ei traditur in ſignum fidei caritate ardentis, quam in Baptiſmo acceptam cuſtodire ſemper debet. Tandem baptizato nomen alicujus ſancti viri imponitur; ut illius ſtudeat geſta imitari, cujus nomen gerit. Quare reprehendendi ſunt, qui Gentilium, & maximè eorum, qui ſceleſtiſſimi fuerunt, vel quæcumque prophana nomina baptizatis imponunt. Hic apud Latinos baptizandi eſt ritus.

III. Apud Græcos verò in aliquibus diſſimilis eſt. Nam primò: Græci totum Catechumeni corpus inungunt. Secundò: præmiſſo triplici exorciſmo, expetitâ à baptizando conſuetâ abrenuntiatione, recitato Symbolo, variiſque præmiſſis orationibus, Sacerdos rectum tenet Catechumenum, & converſum ad Orientem, per immerſionem baptizat: dicens, *Baptizatur ſervus Dei N. in nomine Patris &c.* ſingulis appellationibus deducens eum, & educens. Tertiò: invocatâ Spiritus Sancti virtute ad robur, Neophyto ſtatim poſt Baptiſmum Confirmationis ſacramentum exhibetur. Quartò: Confirmato Neophyito, ſive adultus ſit, ſive infans, Euchariſtia ei porrigitur: unde Jeremias Patriarcha Conſtant. *cap. 2. Cenſura* in Auguſtanam Lutheranorum confeſſionem, *Mox* (inquit) *is, qui baptizatus eſt, ſacro unguento debet inungi: ſed & illud conſequens eſt, baptizandum tremenda Communionis participem fieri.* Hanc conſuetudinem viguiſſe etiam olim apud Latinos, in *Tract. de Euchariſtia* oſtendemus.

§. II.

Ritus præfati Defenduntur.

IV. Contra ritus in adminiſtratione ſacramentorum, & præcipuè Baptiſmi, in Eccleſia Catholicâ ſervari ſolitos arma movent moderni hære-

Digitized by Google

hæretici; & ex iis contra eos inſanè debacchatur Calvinus, *l. 4. Inſtit. c.* 15. §. 19. Et licèt negare non audeat, horum rituum uſum vetuſtiſſimum eſſe in Eccleſiâ; eos tamen rejicere, ac damnare non pudet. De hoc locuti ſumus, in *Tractatu de Sacram. in Gen. Qu. 9. Dub.* 1. ubi Eccleſiæ poteſtatem inſtituendi ritus adjudicavimus; ritus Baptiſmi defendimus, & Calvinum, alioſque hæreticos impugnavimus, quæ huc revocanda ſunt. Interim aliqua breviter adjiciemus Baptiſmum tangentia.

V. Primò. Quòd aqua Baptiſmi benedicenda ſit, teſtantur Cyprianus, *Ep.* 70. dicens: *Oportet ergo mundari, & ſanctificari aquam priùs à Sacerdote, ut poſſit Baptiſmo ſuo peccata hominis, qui baptizatur, abluere*. Baſilius, l. de Spiritu Sancto, c. 27. *Conſecramus aquam Baptiſmatis, & oleum unctionis; præterea ipſum, qui Baptiſmum accipit, nonne tacitâ, ſecretâque Traditione?* Ambroſius, l. 1. de Sacram. c. 5. *Ubi primùm ingreditur Sacerdos, exorciſmum facit; ſecundo, ſuper creaturam aquæ invocationem: poſtea & precem defert, ut ſanctificetur fons*. Et l. de his, qui myſteriis initiantur: *Cùm ſalutaris fuerit Crucis myſterio conſecrata, tunc ad uſum ſpiritualis lavacri, & ſalutaris poculi temperatur*. Auguſtinus, *l. 6. contra Donat. c.* 25. ſupponit etiam à Donatiſtis ſervari, quòd aqua Baptiſmi per certas preces conſecretur.

VI. Secundò. Quòd baptizandus abrenuntiet Diabolo, fidem faciunt Clemens Alexandrinus, *l. 1. Pedagogi*: Origenes, *Homil. 12. in Numeros*. Tertullianus, l. de corona Militis, c. 3. *Aquam* (inquit) *adituri ibidem, ſed aliquantò priùs in Eccleſia ſub Antiſtitis manu conteſtamur, nos renuntiare Diabolo, & pompæ, & Angelis ejus*. Cyprianus, Ep. 7. *Sæculo renuntiavimus, cum baptizati ſumus*. Idem expreſſè Cyrillus Hieroſolym. *Catech. 1. Myſtag.* Baſilius *l. de Sp. Sancto, c.* 27. Chryſoſt. *in. Pſ.* 14. Ambroſius, *l. 1. Hexameron c.* 4. Hieron. *ad c. 6. Amos*. Et tandem Auguſt. *Serm. 2. de Symbolo, c. 1. Serm. 3. c. 2. Serm. 4. c. 1.* Quam renuntiationem etiam in Baptiſmo parvulorum fieri ſolitam ſupponit, *l. de Peccat. merit. & remiſſ. c.* 19.

VII. Tertiò. De exorciſmo, & inſufflatione loquuntur Juſtinus martyr, *dial. cum Triphone*: Cyrillus Hieroſolym. *Catech. myſt.* 2. Ambroſius *l. de Sacr. c.* 5. Et Auguſt. *l. de Nupt. & concupiſc. c. 20. l. 2. c. 18. & c.* 19. ubi pro exorciſmo, & exſufflatione, citatis Cypriano, & Ambroſio, ait: *Hos audeat dicere Manichæos, & antiquiſſimam Eccleſiæ traditionem iſto nefario crimine aſpergat, quâ exorcizantur, & ut dixi exſufflantur parvuli, ut in regnum Chriſti à poteſtate tenebrarum, hoc eſt, Diaboli, & Angelorum ejus, eruti transferantur*. Et lib. 1. *de Pecc. merit. c.* 34. ab exorciſmo, quo parvuli in Baptiſmo exſufflantur, arguit in eis peccatum originale eſſe, dicens: *Quid in illo agit exorciſmus meus, ſi in familia Diaboli non tenetur?*

VIII. Quartò. De tactu narium, & aurium tanquam de antiqua Traditione loquitur Ambroſius, *l. 1. de Sacram. c.* 1. Et *lib. de his, qui myſteriis initiantur. c.* 1. ubi hoc fieri dicit ad imitationem Chriſti; qui cùm ei oblatus eſſet ſurdus, & mutus tetigit aures ejus, & os ejus: aures, quia ſurdus erat, os quia mutus: ſputum etiam adhibetur, quia ſputo linivit oculos cæci nati Chriſtus. Scio hæc irrideri à Calvino. Sed irrideat etiam Chriſtum, ad cujus imitationem fiunt.

IX. Quintò. Baptizandus oleo benedicto ungitur, & poſt Baptiſma, etiam chriſmate in vertice capitis. Hujus teſtes ſunt Patres Eccleſiæ antiquiores. Tertullianus lib. de Baptiſ. cap. 7. *Exinde* (inquit) *egreſſi de lavacro perungimur benedicta unctione de priſtina diſciplina, quâ ungi oleo de cornu in Sacerdotium ſolebant .... Sic & in nobis carnaliter currit unctio,*

ſed

ſed ſpiritaliter proficit, quomodo & ipſius Baptiſmi carnalis actus, quòd in aqua mergimur, ſpiritalis effectus, quòd delictis liberamur. Cyprianus, Epiſt. 70. *Ungi quoque neceſſe eſt eum, qui baptizatus ſit; ut accepto Chriſmate, ideſt, unctione, eſſe unctus Dei, & habere in ſe Chriſti gratiam poſſit.* Baſilius, lib. de Spiritu Sancto, cap. 27. *Conſecramus aquam Baptiſmatis, & oleum unctionis; præterea ipſum, qui Baptiſmum accepit. Ex quibus Scripturis? Nonne à tacita Traditione? Ipſam porro olei inunctionem, quis ſermo ſcripto proditus docuit? Nonne ex arcana hac Traditione?* Idem Cyrillus Hieroſolym. *Catecheſi 2. Myſtagog.*

X. Sextò. Ante Baptiſmum Sal in os baptizandi immittebatur, & Crucis ſigno muniebatur. Hoc teſtatur Auguſt. *lib. 1. Confeſſ. cap. 11.* de ſeipſo dicens: *Signabar jam ſigno Crucis ejus, & condiebar ejus ſale.* Cui conſonat Conc. Carthag. III. *Can. 5.* Item, *lib. de Catechizandis Rudibus, cap. 20.* ſupponit morem Eccleſiæ de ſigno crucis baptizando imprimendo, dicens: *Cujus paſſionis, & Crucis ſigno in fronte hodie, tanquam in poſte, ſignatus es.* Quod repetit, *Tract. 5. & 36. in Joan.* Hæc ſatis ſint Candidato meo, ad dignoſcendam rituum Baptiſmi antiquitatem, & ad confundendam Calvini, & aliorum temeritatem: qui ipſis, tanquam incantationibus, nugis, ſcurrilitatibus, Baptiſmum contaminatum fuiſſe effutiunt.

TRACTATUS
DE CONFIRMATIONE.

POſt ſacramentum Baptiſmi ſequitur ſacramentum Confirmationis, quod olim etiam parvulis immediatè poſt Baptiſmum conferebatur; modò verò etiam adultis, ſi in ætate jam maturâ baptizentur. Hoc ſacramentum ſub variis nominibus apud Patres legitur. *Confirmatio* enim dicitur, quia baptizatos in fide confirmat; eiſque robur addit ad eam exteriùs coram quocumque confitendam. Vocatur etiam *Impoſitio manuum*, eo quòd impoſitione manuum tanquam materiâ, ſive eſſentiali, ſive accidentali, ſive adæquatâ, ſive partiali conferatur, ut dicemus. Vocatur etiam *Sacramentum unctionis*, quòd per Chriſmatis unctionem conferatur. In hoc ergo Tractatu ea, quæ ad hujus Sacramenti notitiam neceſſaria ſunt, tradere curabimus.

QUÆSTIO I.

De Eſſentia Confirmationis.

IN hac Quæſtione ſtabiliemus, Confirmationem eſſe verum novæ Legis ſacramentum; eique materiam, & formam, quibus eſſentia ſacramenti conſtare debet, aſſignabimus.

DUBIUM I.

An Confirmatio ſit Sacramentum?

§. I.

Quid ſentiant Acatholici.

I. IN expungendâ à numero ſacramentorum, & dignitate ſacramenti ſpoliandâ Confirmatione, omnes recentiores Acatholici conſpirant; eam ad puram cæremoniam, eamque, ut ajunt, inutilem, redigentes.

Lutherus, *lib. de Capt. Babyl. Catholicos ſubſannans*, hæc ſcribit: *Mirum eſt, quòd in mentem illis venerit, ut ſacramentum Confirmationis facerent ex impoſitione manuum, quâ legimus Chriſtum parvulos tetigiſſe, Apoſtolos dediſſe Spiritum Sanctum .... Satis eſt pro ritu quodam Eccleſiaſtico, ſeu cæremoniâ ſacramentali Confirmationem habere, ſimilem cæteris cæremoniis conſecrandæ aquæ, aliarumque rerum.*

Magiſtrum ſuum Lutherum ſuperans Philippus Melanchton in locis communibus: *Ritus* (inquit) *Confirmationis, quem retinent Epiſcopi, eſt prorſus otioſa cæremonia.* Hoc Lutherani omnes poſt Colloquium Ratisbonæ habitum, *anno* 1541. adoptarunt.

II. Calvinus ultra progrediens, confirmationem vocat fictitiam, eamque inter Satanæ præſtigias rejicit. Nam, *lib.* 4. *Inſt. cap.* 19. §. 5. ait: *Poſterior autem ætas, re propè obliteratâ, fictitiam neſcio quam Confirmationem pro Dei Sacramento poſuit.* Et in antidoto Concilii Trident. *ad Can.* 1. *de Confirm.* hæc ſcribit: *Ex eorum numere me*

re me nequaquam eſſe profiteor, qui otioſam Confirmationis cæremoniam eſſe putant, qualis ſub Papatu Romano obſervatur: utpote qui eam inter maximè exitiales Satanæ præſtigias numerem. Vides, quomodo ſemper in deterius procedat error. Lutherus Confirmationem negat quidem ſacramentum eſſe, ſed ſacram cæremoniam eſſe fatetur; Melanchton eam otioſam reputat: Calvinus autem inter Satanæ exitiales præſtigias numerat.

III. Controvertitur inter Eruditos: an præfati hæretici primi fuerint, qui Confirmationem ex albo ſacramentorum expunxerint. Videtur enim, eam antiquo tempore deſpectam fuiſſe. De Novato enim ſcribit Theodoretus, *l.* 3. *Hæretic. fabul. c.* 5. quòd *In lecto decumbens baptizatus eſt; poſtea dum convaluit, ea, quæ omiſſa erant, adimplere non curavit, nec ſignaculo Spiritus Sancti confirmatus fuit. Hinc ejus ſectatores, eos, quos tingunt, Chriſmate non obſignant.*

De Donatiſtis etiam optatus Milevitanus, *l.* 2. *contra Parmenianum, c.* 19. ſcribit: *Juſſerunt Euchariſtiam canibus fundi.... Ampullam quoque Chriſmatis per feneſtram, ut frangerent, jactaverunt.*

Arianos quoque, & Apollinariſtas Confirmationis ſacramentum deſpexiſſe, ex eo colligitur, quòd ex can. 7. Concilii Conſtantinop. I. cùm ad Eccleſiam redirent, inungi jubebantur.

Waldenſes quoque, teſte Raynero (priùs hæretico, poſtea noſtri Ordinis hæreticorum hoſte acerrimo) Libro contra Waldenſes edito, *anno* 1254. *c.* 5. Confirmationem ſacramentum eſſe negarunt. Scribit enim: *Item ſacramentum Confirmationis reprobant. Mirantur etiam, quare ſolis Epiſcopis liceat confirmare.* Quod confirmare videtur Innocentius III. *l.* 2. *Ep. Ep.* 78. dum, à Waldenſibus, ad Eccleſiam redeuntibus jubet, ut confiteantur: *Confirmationem ab Epiſcopo factam, id eſt, impoſitionem manuum ſanctam, & venerandè, accipiendam eſſe.*

Tandem in Concilio Conſtantienſi, *ſeſſ.* 8. hic Wicleffi articulus proſcriptus legitur: *Confirmatio juvenum, Clericorum Ordinatio, locorum conſecratio reſervantur Papæ, & Epiſcopis propter cupiditatem lucri temporalis.*

Quod de Huſſitis ſentire videtur Æneas Sylvius in Ep. ad Cardinalem Carvajal ſcribens, eos de Confirmatione nihil ſentire.

IV. Reſpondent tamen qui ſentiunt, nullum ex hæreticis, ante modernos, negaſſe Confirmationem eſſe reverâ ſacramentum, hoc ex allatis in contrarium non evinci. Novatus enim, & Novatiani neglexerunt uſum Confirmationis, non quòd eam putarent non eſſe ſacramentum; ſed potiùs, quia non exiſtimarent, eam eſſe jure divino omnibus præceptam, quamvis eam crederent à Chriſto inſtitutam. Quod confirmari poteſt ex eo, quòd nec Philaſtrius, nec Epiphanius, nec Auguſtinus, nec ipſe etiam Theodoretus, libris ſuis *de Hæreſibus*, cum Novatianorum errores recenſent, iſtius meminerint: quòd nimirum, Confirmationem pro ſacramento non haberent.

Quoad Donatiſtas dici poteſt, eos non negaſſe abſolutè Confirmationem eſſe ſacramentum, ſed Confirmationem à Catholicis datam. Cùm enim negarent, Baptiſma à Catholicis datum eſſe validum; conſequens erat, ut id negarent de cæteris ſacramentis à Catholicis collatis. Quare Optatus non ſolùm dicit, Donatiſtas projeciſſe ampullam Chriſmatis; ſed etiam juſſiſſe, Euchariſtiam in Eccleſiis Catholicis repertam dari canibus: cum tamen nemo dixerit, eos negaſſe, Euchariſtiam eſſe ſacramentum.

De Arianis, & Apollinariſtis quidam dicunt: unctionem illam, quâ ſignabantur dum redirent ad Catholicos, non fuiſſe Confirmationem; ſed quamdam cæremoniam meram, quam Orientales, dum admitterent quoſdam hæreticos, adhibebant. Alii volunt, ideo revertentes à præfatis hæreſibus

fuiſſe à Catholicis unctos Confirmationis Chriſmate; quia ex decreto Eccleſiæ Confirmatio apud illos data invalida erat. Dici demum poteſt, hæreticos, de quibus agit Canon ille, ideo fuiſſe inunctos; quia, ut de Novatianis dictum eſt, à ſuis inuncti non erant, quia hoc ſacramentum, eſtò non negarent, tamen negligebant: & ideo in præfato canone cum Novatianis conjunguntur.

Waldenſes autem ſacramentum Confirmationis quoad ſubſtantiam non reiiciebant; ſed improbabant, quòd à ſolis Epiſcopis conferri deberet: quod indicant illa verba: *Mirantur etiam, quòd ſolis Epiſcopis liceat confirmare.* — Nec Innocentius III. aliud exigit à Waldenſibus, quàm ut Confirmationem, ab Epiſcopis collatam religiosè ſuſciperent. Cùm enim in fidei confeſſione, quam Uladiſlao Hungarorum Regi miſerunt, ſeptenario numero ſacramenta concluſa eſſe profeſſi ſint; clarum eſt, eos ab hoc numero Confirmationem non rejeciſſe.

Wicleffus autem, cujus articulum Concilium Conſtantienſe damnavit, non veritatem ſacramenti negavit; ſed erravit circa miniſtrum Confirmationis: putavit enim, illius miniſterium Papam & Epiſcopos ſibi ſolis reſervare, propter cupiditatem lucri temporalis.

Idem dico de Huſſitis. Cùm enim ſuos errores à Wicleffo hauſiſſent, dicentes, teſte Ænea Silvio, *In libris VVicleffi omnem veritatem contineri*; eadem, quæ Wicleffus de Confirmatione ſenſerunt.

Quidquid tamen ſit, an alii ante Lutherum, & Calvinum Confirmationem eſſe ſacramentum negaverint, necne; hoc certum eſt, eos ab Eccleſia habitos ſemper fuiſſe tanquam hæreticos: nec niſi apud hæreticos inveniri poſſe, qui eam eſſe ſacramentum negaverit. Hinc meritò Tridentinum, *Seſſ. 7. Can. 1. de Confirmat.* ait: *Si quis dixerit, Confirmationem baptizatorum otioſam cæremoniam eſſe, & non potiùs verum & proprium ſacramentum; aut olim nihil aliud fuiſſe, quàm catecheſim quandam, quâ adoleſcentiæ proximi fidei ſuæ rationem coram Eccleſia exponebant: anathema ſit.*

§. II.

Veritas Catholica.

V. Dico. Confirmatio eſt verum, ac proprium novæ Legis ſacramentum. Probo primò. Ad veram, & propriam rationem ſacramenti, ipſis Acatholicis conſentientibus, tria requiruntur, & ſufficiunt. Primò: ut ſit aliquod ſignum ſenſibile, ſeu cæremonia externa à Chriſto inſtituta. Secundò: ut illa in Eccleſia uſu ordinario uſurpetur. Tertiò: ut detur Chriſti promiſſio de gratia juſtificante per illam dandâ: ſed hæc tria habet Confirmatio; ergo eſt &c. Min. pro prima parte probatur. Impoſitio enim manuum, ſeu chriſmatis unctio, eſt ſignum ſenſibile, & cæremonia externa: quòd verò habuerit Chriſtum auctorem infra oſtendemus — Pro ſecunda verò parte prob. ex conſuetudine totius Eccleſiæ, quæ à tempore Apoſtolorum baptizatis manus imponere, ut acciperent Spiritus Sancti robur; vel etiam ſacro chriſmate munire conſuevit, ut Concilia, & Patres infra adducendi teſtantur.

VI. Tertia vero pars de promiſſione gratiæ à Chriſto factæ prob. ex illo Joan. 16. v. 7. *Si non abiero, Paracletus non veniet ad vos, ſi autem abiero, mittam eum ad vos.* Quibus verbis: ait D. Tho. 3. p. q. 72. a. 1. ad. 1. *Chriſtus inſtituit hoc ſacramentum non exhibendo, ſed promittendo.* Lucæ ult. v. 49. *Et ego mitto promiſſum Patris mei in vos. Vos autem ſedete in Civitate, quoad uſque induamini virtute ex alto.* Et Act. 1. v. 8. *Accipietis virtutem ſupervenientis Spiritus Sancti in vos, & eritis mihi teſtes in Jeruſalem.* Apoſtoli ergo, jam per Baptiſmum juſtificati, egebant adhuc gratiâ Spiritus Sancti

Digitized by Google

Sancti, quâ in Chriſti confeſſione roborarentur. Ubi enim ante Spiritus Sancti miſſionem timidi ſeſe abſcondebant; foreſque eſſent clauſæ, *Ubi erant Diſcipuli congregati, propter metum Judeorum*, Jo 26. v. 19. acceptâ Spiritus Sancti gratiâ, publicè excuſſo metu, Chriſtum coram Principibus Sacerdotum profiteri cæperunt, ut habetur *Actorum* 2.

VII. Gratiam Sancti Spiritus, quam ex Chriſti promiſſo acceperant, Apoſtoli baptizatis fidelibus miniſtrabant, ſignum viſibile impoſitionis manuum adhibentes. De Petro enim, & Joanne miſſis in ſamariam dicitur, Act. 8. v. 15. *Qui cùm veniſſent oraverunt pro ipſis, ut acciperent Spiritum Sanctum, nondum enim in quemquam illorum venerat, ſed baptizati tantùm erant in nomine Domini Jeſu. Tunc imponebant manus ſuper illos &c.* & *Act.* 19. *v.* 5. de quibuſdam, qui baptizati fuerant à Joanne, dicitur: *Baptizati ſunt in nomine Domini Jeſu. Et cùm impoſuiſſet illis manus Paulus, venit Spiritus Sanctus ſuper eos*. Quibus apparet, promiſſionem hanc non ſolis Apoſtolis, ſed Eccleſiæ, ac baptizatis omnibus factam fuiſſe. Quod oſtendit, *Act.* 2. *v.* 17. Petrus ex prophetia Joelis *In noviſſimis diebus effundam de ſpiritu meo ſuper omnem carnem*. v. 18. *ſuper ſervos meos & ſuper ancillas meas in diebus illis effundam de Spiritu meo* & v. 38. *Pœnitentiam agite, & baptizetur unuſquiſque veſtrum in nomine Jeſu Chriſti, in remiſſionem peccatorum veſtrorum, & accipietis donum Spiritus Sancti: Vobis enim eſt repromiſſio & filiis veſtris, & omnibus, qui longè ſunt, quoſcumque advocaverit Dominus Deus noſter*.

VIII. His omnibus reſpondet Calvinus, *l.* 4. *Inſt. c.* 19. *§.* 6. his verbis: *Audio quid Apoſtoli fecerint, nempe ſuum miniſterium fideliter executi ſunt. Viſibiles illas, & admirabiles Spiritus Sancti gratias, quas tunc in populum ſuum effundebat, voluit Dominus à ſuis Apoſtolis per manuum impoſitionem adminiſtrari, & diſtribui. Huic autem impoſitioni manuum non altius ſubeſſe myſterium cogito: ſed hujuſmodi caremoniam adhibitam ab illis interpretor; ut ipſo geſtu ſignificarent, ſe Deo commendare, & velut offerre eum, cui manus imponebant. Hoc miniſterium, quo tunc Apoſtoli ungebantur, ſi adhuc in Eccleſia maneret, manuum quoque impoſitionem oporteret ſervari: ſed ubi gratia illa conferri deſiit, quorsùm pertinet manuum impoſitio..... Quâ igitur in parte hiſtriones iſti Apoſtolos ſe imitari dicent? Hoc agendum erat manuum impoſitione, ut evidens Spiritus Sancti virtus ſtatim ſe exereret. Id non efficiunt. Quid igitur pro ſe jactant manuum impoſitionem, quam Apoſtolis quidem in uſu fuiſſe legimus, ſed prorſus in alium finem?* Hæc Calvinus.

IX. Sed cui ſtomachum non moveat hujus homuncionis impudentiam. Ubi cum illo agendum eſt, vult afferri Scripturam. Ubi Scriptura affertur, dicit, non eſſe ad rem. Impoſitionem manuum datam fuiſſe quidem Apoſtolis, quia viſibiliter Spiritus Sanctus dabatur; non verò pro. qunvis tempore, quia viſibilia ſigna ceſſarunt. At quo fundamento hoc dicit? Quia, inquit ego ſic *cogito*, ſic *interpretor*. Tuæ cogitationi, ò Calvine, tuæ interpretationi ſtandum eſſe vis; & non Eccleſiæ Latinæ, & Grecæ praxi, quæ uſque ad tua tempora impoſitione manuum uſa eſt, ſtandum eſſe non vis? An in errore tot ſeculis fuit Eccleſia, & non potiùs tu impiè deciperis? *Gratia illa* (inquit) viſibilis *conferri deſiit*. At numquid deſiit gratia inviſibilis? *Effundam*, ait Deus, *ſuper ſervos meos, & ancillas meas de ſpiritu meo. Vobis enim eſt repromiſſio, & filiis veſtris, & omnibus, qui longè ſunt, quoſcumque advocaverit Dominus Deus noſter*. Tu quis es, qui Dei promiſſiones pro omni tempore, ad ſola tempora Apoſtolorum audes reſtringere? Prædicationem quoque Evangelii, fidem primorum Diſcipulorum, ſigna, & prodigia tunc comitabantur:

modo

modo deſierunt, ut tu vis, qui omnia miracula, quæ ſucedentibus ſeculis contigerunt, & adhuc contingunt, ficta, & illuſoria eſſe contendis. Numquid ergo ceſſare debuit prædicatio Evangelii, & fides in Chriſtum? Nequaquam dices: quia etſi ceſſarint viſibiles illi effectus, qui in Eccleſiæ exordiis manifeſtabant gratiam Spiritus Sancti; non tamen ceſſavit, nec ceſſat gratia inviſibilis. Cur ergo dicis, ceſſare debuiſſe impoſitionem manuum, quia ceſſarunt viſibilia dona? Tunc impoſitione manuum cum gratia inviſibili juſtificante conjugebantur gratiæ gratis datæ viſibiles in utilitatem aliorum; quia propagationi fidei tunc expediebant: poſtea fide propagatâ ceſſarunt viſibiles gratiæ, ſed gratia inviſibilis perſeverat. Nam Spiritus Sanctus, quem Apoſtolis promiſit, non pro certo tempore in Eccleſia manſurus erat, ſed ſemper juxta verbum Chriſti, Jo. 14. v. 17. *Ego rogabo Patrem, & alium Paraclytum dabit vobis, ut maneat vobiſcum in æternum ..... apud vos manebit, & in vobis erit.* Porro Spiritus Sanctus in nobis manet per gratiam inviſibiliter juſtificantem.

X. Praxim hanc dandi Spiritus Sancti gratiam roborantem per impoſitionem manuum, ab Apoſtolis acceptam, perpetuò ſervavit Eccleſia tàm Græca, quam Latina: quod oſtendunt ſequentia. Primò enim, ut ſupra dictum eſt de Novato, & Novatianis, qui ſacramentum Confirmationis, vel negabant, vel ſaltem in uſu non habebant; ſicut & Ariani, Apollinariſtæ, cùm ad Eccleſiam Catholicam veniebant, ſacro Chriſmate inungebantur. Ita Concil. Laodicenum, *anno* 372. *Can.* 7. jubet, ut hi, qui ex Novatianis, aut Photinianis &c. veniunt, *doceantur fidei Symbolum, & uncti ſancto Chriſmate, ſic myſteriis communicent ſacroſanctis.* Et can. 48. *Oportet* (inquit) *baptizatos, poſt baptiſmum chriſmatis quoque cœleſtis, & regni Chriſti participes fieri*; Et Conc. Conſtantinop. I. anno 381. Can. 7. vult Novatianos, alioſque recipi: *Signatos unctos ſancto Chriſmate.*

XI. Cyrillus Hieroſolymitanus, *Catecheſi* 3. *Myſtagicâ*, quæ eſt de ſacro Chriſmate: *Vide* (inquit) *ne nudum, & vile ſuſpiceris unguentum hoc eſſe. Nam ſicut panis Eucharistiæ poſt invocationem Sancti Spiritus non eſt communis panis, ſed Corpus Chriſti: ita & ſanctum iſtud unguentum, non amplius nudum, neque, ſi quis ita appellare malit, commune unguentum eſt poſt invocationem, ſed Chriſti donarium. & Spiritus Sancti, præſentiâ divinitatis ejus, efficiens factum. Quod quidem ſymbolicè fronti, aliiſque ſenſibus tuis illinitur. Ac dum unguento viſibili inungitur corpus, ſancto & vivifico Spiritu anima ſanctificatur.* Quibus nil clarius pro veritate ſacramenti Confirmationis. Primò: quia Cyrillus primam, & ſecundam catecheſim de Baptiſmo; quartam, & quintam de Euchariſtia inſtituit, & tertiam de Chriſmate, ſeu Confirmatione. Sicut ergo Baptiſmus, & Euchariſtia Cyrillo vera ſacramenta ſunt; ita & Chriſma, ſeu Confirmatio. Secundò: quia dicit, quòd per Chriſma benedictum ſancto, & vivifico ſpiritu anima ſanctificatur; quod eſt proprius ſacramenti effectus. — Nota tamen: quòd verè, & prudenter dixit Cyrillus, panem poſt invocationem eſſe corpus Chriſti. Sed non dicit de Chriſmate, quòd poſt invocationem ſit ipſe Spiritus Sanctus; ſed quod factum ſit *Chriſti donarium* ſanctificans animam: quo donario, anima digna ſit, ut verè vocetur chriſtiana. Unde paulò poſt ſubdit: *Hoc ſancto Chriſmate digni habiti, vocamini Chriſtiani, veritatem quoque nominis hujus per regenerationem aſſequentes. Priùs enim, quàm vobis hæc gratia collata eſſet, eo nomine propriè digni non eratis; ſed eo contendebatis, ut eſſetis Chriſtiani.*

XII. Accedit S. Jo. Chriſoſtomus, *in c. 8. Act. Apoſt.* ubi dicit. *Quare non acceperunt Spiritum Sanctum ii, qui baptizarentur? Vel forſan quia Philippus in hoc Apoſtolos brevi venturos honorabat:*

vel

vel quòd hoc donum non habebat ; erat enim ex ſeptem illis : quod magis videtur dicendum ..... Ideo baptizans Spiritum Sanctum non dabat, neque enim facultatem habebat ; hoc enim donum ſolorum Apoſtolorum erat .... Nam virtutem quidam acceperant faciendi ſigna, non autem dandi aliis Spiritum Sanctum. Ecce quomodo Chryſoſtomus diſtinguit virtutem faciendi ſigna, à virtute dandi Spiritum Sanctum (cujus oppoſitum putat Calvinus, ut vidimus) & ne dicatur, hoc donum datum Apoſtolis poſtea ceſſaſſe ; ſubjungit, de uſu Eccleſiæ loquens: *Unde & præcipuos* (ſcilicet Epiſcopos) *& non alios videmus hoc facere.*

XIII. Hanc fuiſſe Eccleſiæ Græcæ ſententiam, & adhuc eſſe poſt Schiſma, teſtatur Hieremias Conſtant. Patriarcha, *in ſua Reſponſ. 1. c. 2.* ubi Eccleſiæ Græcæ conſuetudinem referens, ait : *Mox is, qui baptizatus eſt, ſacro unguento ungendus eſt : Chriſma enim hoc ſigillum, & ſignum Chriſti eſt ; noſque inde gratiam adepti in unguento, Chriſtiani appellamur. Ungens autem baptizatum Sacerdos, ſignaculum inquit donum Spiritus S. Amen.* Hoc idem in Synodo Hieroſolimitana; *anno 1672.* ſanxit Eccleſia Græca, ubi *c. 5.* Cyrillo Lucari Calviniſtæ anathema dixit, quòd à ſacramentis excluderet Confirmationem. Tùm, *c. 15.* ubi probat Confirmationem eſſe ſacramentum.

XIV. Conſentit ſemper Græcæ Latina Eccleſia : prætermiſſis autem Rom. Pontificibus Fabiano, Cornelio, Euſebio, & Melchiade (cujus tamen auctoritate utitur S. Th. hac *q. 72. a. 1.*) quia eorum ſcripta, quæ apud nos extant, à modernis Criticis cenſentur ſuppoſititia. Conſentit Innocentius I. qui in *Epiſt. ad Decentium, c. 3.* ex eo, quòd in Actibus Apoſt. legitur, Petrum, & Joannem directos fuiſſe, ut jam baptizatis traderent Spiritum Sanctum ; infert, quòd *Presbyteris, dum baptizant, Chriſmate baptizatos ungere licèt, ſed quod ab Epiſcopo fuerit conſecratum ; non tamen frontem ex eodem oleo ſignare, quod ſolis debetur Epiſcopis, cùm tradunt Spiritum Paracletum.* Quod ex eodem facto Petri, & Joannis infert etiam Cyprianus, *Epiſt. ad Jubajanum,* dicens: *Quod nunc quoque apud nos geritur, ut qui in Eccleſia baptizantur, per Præpoſitos Eccleſiæ offerantur ; & per noſtram orationem, ac manus impoſitionem Spiritum Sanctum conſequantur, & ſignaculo Dominico conſummentur.* Hoc autem eſſe ſacramentum à Baptiſmo diſtinctum docet, *Ep. 72.* ubi mentione prius factâ Baptiſmi, & manuum impoſitionis, dicit : *Tunc demum planè ſanctificari, & filii Dei eſſe poſſunt, ſi ſacramento utroque naſcantur.*

Tertullianus etiam, *lib. de Reſurrect. carnis, c. 8.* tria ſacramenta, eorumque effectus, nempe Baptiſmum, Confirmationem, & Euchariſtiam, quæ ſuo tempore ſimul conferebantur, paucis clarè explicat, dicens : *Caro abluitur, ut anima emaculetur, caro ungitur, ut anima conſecretur* (in Baptiſmo) *caro ſignatur, ut & anima muniatur, caro manus impoſitione adumbratur, ut & anima ſpiritu illuminetur* (in Confirmatione) *caro Corpore, & Sanguine Chriſti veſcitur, ut & anima de Deo ſaginetur* (in Euchariſtia)

S. Ambroſius, lib. de iis, qui myſteriis initiantur, c. 7. *Signavit* (inquit) *te Deus Pater, confirmavit te Chriſtus Dominus, & dedit pignus ſpiritus in cordibus tuis.* Idem, *l. 3. de Sacr. c. 2. & lib. 6. c. 2.* dicens : *In Baptiſmate autem quaſi ſpecialiter crucifigeris Chriſto. Deinde quaſi ſpecialiter, quando accipis ſpiritale ſignaculum.* Et lib. 1. de Spiritu S. c. 6. ait, *Sicut in Chriſto morimur, ut renaſcamur ; ita etiam ſpiritu ſignamur, ut ſplendorem, atque imaginem ejus, & gratiam tenere poſſimus, quod eſt utique ſpirituale ſignaculum. Nam etſi ſpecie ſignemur in corpore, veritate tamen in corde ſignamur.* Ecce quàm clarè duo ſacramenta Baptiſmi, & Confirmationis diſtinguit.

S. Hieronymus, in dialogo *adv. Lu-*

ciſe-

Digitized by Google

Luciferianos, oſtendit ex Actibus apoſtolorum derivatam eſſe conſuetudinem; ut baptizatis poſtea manus imponatur per Epiſcopum, & invocetur Spiritus S. Et quòd etiamſi Scriptura non ſubeſſet, conſenſus totius Orbis in hac parte vim præcepti obtineret. Fortè enim Luciferiani negabant, à ſolis Epiſcopis manus eſſe imponendas, volentes, hoc etiam Presbyteris conceſſum fuiſſe.

XV. Præ omnibus Calvinum.ac Sectarios perſtingit S. Auguſtinus. Calvinus enim, ut ſupra vidimus, dicit, impoſitionem manuum Apoſtolis in uſu fuiſſe; ut per eam darentur dona linguarum &c. quibus ceſſantibus, ceſſare debuit manuum impoſitio. S. Auguſtinus dicit, non ob hoc ceſſaſſe per impoſitionem mannum Spiritum Sanctum dari. Ita Tract. 6. in 1. Ep. Jo. *Primis temporibus cadebat ſuper credentes Spiritus Sanctus, & loquebantur linguis, quas non didicerant... Signa erant tempori opportuna.... Significatum eſt illud, & tranſiit. Numquid modò quibus imponitur manus, ut accipiant Spiritum Sanctum, hoc expectatur, ut linguis loquantur? Aut quando impoſuimus manum iſtis infantibus, attendit unuſquiſque veſtrum, utrum linguis loquerentur; & cum videret, eos linguis non loqui, ita perverſo corde aliquis veſtrum fuit, ut diceret, non acceperunt iſti Spiritum Sanctum: nam ſi accepiſſent, linguis loquerentur, quemadmodum tunc factum eſt?* Non ergo ceſſare debuit in Eccleſia impoſitio manuum, quamvis ceſſaverit per eam dari dona viſibilia: nec quamvis hæc ceſſaverint, propterea ceſſarit dari Spiritum Sanctum per eam. Rurſus: ſi impoſitio manuum dabatur etiam infantibus; non ergo erat quædam catecheſis, ut ſomniatur Calvinus, *l.* 4. *Inſt. c.* 19. §. 4. dicens: *Quando fidelium filii, qui infantes baptizati fuerant, poſtea ineunte adoleſcentiâ ab Epiſcopo examinati de fide, benedictionem ab Epiſcopo accipiebant, ita ut manuum impoſitio, ſimpliciter loco benedictionis fieret.*

Inſuper idem Auguſt. cum *l.* 2. *contra litteras Petiliani, c.* 104. ait: *In hoc unguento ſacramentum Chriſmatis vultic interpretari; quod quidem in genere viſibilium ſignaculorum ſacroſanctum eſt, ſicut ipſe Baptiſmuc. ſed poteſt eſſe in hominibus peſſimis.* Nonne impoſturæ damnat Calvinum citato loco §. 5. dicentem: *Quod poſterior ætas fictitiam Confirmationem pro Dei ſacramento poſuerit?* Audiat ergo Auguſtinum ſic poſt multa dicentem: *Diſcerne ergo viſibile ſanctum Sacramentum, quod eſſe, & in bonis, & in malis poteſt..... ab inviſibili unctione caritatis, quæ propria bonorum eſt.* Vides ergo quàm turpiter à perpetua totius Eccleſiæ conſenſione aberrent Heterodoxi, à numero ſacramentorum ſacramentum Chriſmatis, ſeu Confirmationis expungentes.

XVI. Ex his omnibus definiri poteſt Confirmatio, quòd ſit: *Sacramentum novæ Legis, quo baptizatis, propter gratiam ſanctificantem, datur jus ad auxilia ſpecialia, quæ neceſſaria ſunt, ut quis firmiter credat, & fidem publicè confiteatur.* Quæ definito explicatur. Quòd enim ſit ſacramentum novæ Legis, patet ex dictis; & clariùs apparebit infra, cùm de ejus auctore Chriſto ſermo erit. Quòd conferat gtatiam ſanctificantem, conſtat ex dictis, *Tract. de Sacr. in genere*, ubi omnia novæ Legis ſacramenta gratiam conferre oſtendimus. Quòd præter hanc conferat jus ad ſpecialia auxilia &c. colligitur; quia hoc ſacramento Neophitı̄ muniuntur, ut in eis fides in Baptiſmo ſuſcepta firmetur. Ut enim docet S. Th. 3. *p. q.* 72. *a.* 1. ſicut præter generationem, quâ quis accipit vitam corporalem, eſt motus augmenti, quo aliquis perducitur ad perfectam ætatem: ſic & vitam ſpiritualem, quam homo accipit per Baptiſmum, qui eſt ſpiritualis regeneratio, in Confirmatione homo accipit quaſi quandam perfectam ætatem ſpiritualis vitæ.

§. III.

§. III.

Acatholicorum Fundamenta.

XVII. PRimò objiciunt. Apoſtoli per impoſitionem manuum non dederunt gratiam juſtificantem, ſed ſolum gratias gratis datas, puta, donum linguarum, aut miraculorum; ergo ex hoc non evincitur, impoſitionem manuum eſſe ſacramentum: cùm hoc detur ad gratiam juſtificantem conferendam.

XVIII. Reſpondeo, neg. ant. cujus oppoſitum probatur primò: quia impoſitione manuum Apoſtolorum dabatur Spiritus Sanctus: hic autem non dicitur dari ei, cui ſolùm dantur gratiæ gratis datæ; cùm hæc dari poſſint etiam peccatoribus, in quibus certè Spiritus Sanctus non eſt, cùm data fuerit prophetia etiam Balaam, & Caiphæ. Secundò: quia donum Spiritus Sancti, quod Apoſtoli acceperunt in die Pentecoſtes, reddidit eos in fidei confeſſione robuſtiores, cùm antea timidi eſſent: per ſolum autem donum gratis datum ſinè gratiâ juſtificante aliquis non fit robuſtior in fidei confeſſione. Tertiò: quia id dabatur per impoſitionem manuum, quod Chriſtus promiſerat Apoſtolis, & omnibus fidelibus, *Joann.* 14. *v.* 16. & 17. hoc autem erat gratia apud illos in æternum manſura, quod de gratiis gratis datis non verificatur. Quartò: quia per impoſitionem manuum dabatur Spiritus Sanctus promiſcuè omnibus: gratiæ autem gratis datæ non dabantur omnibus. Unde Paulus 1. *Cor.* 12. *v.* 39. ait: *Numquid omnes habent gratiam curationum? Nunquid omnes linguis loquuntur?*

XIX. Secundò objiciunt. Apoſtoli per impoſitionem manuum dabant gratias gratis datas, ut dictum eſt: ſed nunc per impoſitionem manuum non datur talis effectus; ergo non habemus impoſitionem manuum, quam habuerunt Apoſtoli.

Reſpondeo, quòd ut ſupradictum eſt, *num.* 15. ex S. Auguſtino, per impoſitionem manuum tempore Apoſtolorum duo dabantur. Unum inviſibiliter: & hæc erat gratia juſtificans, & corroborativa fidei. Alterum viſibiliter, & hoc erant gratiæ gratis datæ. Prius per impiſitionem manuum adhuc perſeverat: poſterius, quia datum ſolùm pro illo tempore, ceſſavit. Neque hinc ſequitur, non eſſe modò eandem impoſitionem manuum, quæ tunc erat. Sicut fidem primorum credentium gratia miraculorum comitabatur, quæ fidem credentium modò non comitatur; nec tamen ſequitur non eſſe eandem fidem modò, ac tunc. Et ratio eſt, quia, ut dicit S. Auguſt. *l.* 3. *de Bapt. c.* 16. tunc Eccleſiæ adhuc rudi in fide, & dilatandæ miracula neceſſaria erant, quæ jam edoctæ, & dilatatæ neceſſaria non ſunt.

XX. Objiciunt tertiò. Apoſtoli conferebant Spiritum Sanctum ſinè unctione, ſolâ impoſitione manuum: nos autem è contra facimus per unctionem Chriſmatis ſinè impoſitione manus; ergo &c.

Reſpondeo primò, falſum eſſe, nos id facere ſinè impoſitione manus: ut enim Pontificale Romanum præſcribit, Epiſcopus bis imponit manum confirmando: ſemel cum ſuper eum manus extendit, & orat; & iterum cum ſignat eum in fronte, & ungit. Ipſa namque unctio, & ſignatio, cùm manu fiat, rectè manus impoſitio dicitur. Sic Chriſtus, *Mat.* 2. *v.* 32. rogatus, ut homini ſurdo, & muto imponeret manum, miſit digitos in auriculas ejus, & tetigit linguam ejus.

Reſpondeo ſecundò cum S. Th. 3. *p. q.* 72. *a.* 2. *ad.* 1. quòd *Ad impoſitionem manus Apoſtolorum, & etiam ad eorum prædicationem deſcendebat plenitudo Spiritus Sancti ſuper fideles ſub viſibilibus ſignis, ſicut & à principio deſcenderat ſuper Apoſtolos. Unde Petrus dicit, Act.* 11. Cùm cæpiſſem loqui, cecidit Spiritus Sanctus ſuper eos, ſicut & in nos in initio. *Et ideo*

non erat neceſſaria ſenſibilis materia ſacramentalis, ubi ſenſibilia ſigna miraculosè exhibebantur divinitus. Utebantur tamen Apoſtoli communiter Chriſmate in exhibitione ſacramenti, quando hujuſmodi viſibilia ſigna non exhibebantur. Dicit enim Dionyſius, 4. cap. Eccleſ. Hierarch. Eſt quædam perfectiva operatio, quam Duces noſtri (*ideſt Apoſtoli*) Chriſmatis hoſtiam nominant. — Nec obſtat quod de hoc in Scriptura nihil legatur. Nam, ut ait Auguſt. *lib. de fide & operibus, c. 9.* cùm Scriptura affirmat aliquid factum eſſe circa Baptiſmum, debemus intelligere cætera non fuiſſe omiſſa, quæ ad eundem Baptiſmum ſpectant. Cum ergo ſcriptura dicat, Apoſtolos dediſſe Spiritum Sanctum per manuum impoſitionem, intelligere debes, unctionem Chriſmatis eos adhibuiſſe: maximè quia eorum ſucceſſores in Eccleſia Chriſmatis unctionem facere cœperunt, ut dictum eſt.

DUBIUM II.

Quænam ſit Confirmationis Materia.

§. I.

Errores circa hoc, & Opiniones.

I. Hæretici, contra quos agimus, non ſolùm veritatem ſacramenti Confirmationis impugnarunt, ſed & ejus materiam irriſionibus, & dicteriis laceſſunt. Lutherus, *l. de capt. Babyl.* Theologos ſubſannat, quòd manuum impoſitionem Confirmationis materiam conſtituant: *Mirum eſt* (inquit) *quòd in mentem illis venerit, ut ſacramentum Confirmationis fecerint ex impoſitione manuum.... Cur non ex ſacramento panis etiam confirmationem fecerunt, quando ſcriptum eſt actorum 9.* Et cum accepiſſet cibum confortatus eſt. *Et Pſalm. 164.* Panis cor hominis confirmet: *ut ſit confirmatio tria complectatur ſacramenta, Panem, Ordinem, & ipſam Confirmationem?* Sed quis inſtantiam hanc non derideat?

II. Calvinus item, *l. 4. Inſt. c. 19. §. 7.* dicit, noſtram Confirmationem nihil ſimile habere cum impoſitione manuum Apoſtolorum: *Unde* (inquit) *oleum quod vocant ſalutis? Quis eos in olea ſalutem quærere docuit? Quis vim roborandi illi attribuere.... Quia oleum vocant oleum ſalutis, ſalutem quæ in Chriſto eſt, abjurant, Chriſtum abnegant, partem in Regno Dei non habent.* Hæc ille. Qui ſi hac ratione Chriſma abjicit à Confirmatione, poterit etiam aquam à Baptiſmate, & panem ab Euchariſtia rejicere; ne videatur in aqua, & in pane ſalutem ponere, & non in Chriſto.

III. Ex Catholicis verò Theologis aliqui docent, ſolam impoſitionem manuum eſſe Confirmationis materiam eſſentialem; chriſmationem verò pertinere potius ad Baptiſmum, ideoque à ſimplici Presbytero peragi poſſe.

Alii cum S. Thoma, *3. p. q. 72. a. 2.* docent, unctionem Chriſmatis eſſe materiam eſſentialem; ita ut Chriſma ſit materia remota, unctio verò ſit materia proxima. Nec obſtat, inquiunt, Apoſtolos impoſitione manuum, non chriſmatione uſos fuiſſe. Nam, ut ſupra ex S. Thoma, *ad 1.* dictum eſt, vel id fecerunt ex ſpeciali diſpenſatione, quando nimirum pro materia ſacramentali ſtabat viſibilis S. Spiritus ſuper confirmatos adventus; vel aliquando etiam extra hos caſus Chriſma adhibuerunt.

IV. Alii ſequentes doctrinam apud multos probabilem, nimirum, Chriſtum aliquorum ſacramentorum materias determinaſſe tantùm in genere, non in ſpecie atomâ; id dicunt feciſſe Chriſtum in hoc ſacramento, reliquendo Eccleſiæ judicio pro locorum, ac temporum varietate aſſumere pro materia Confirmationis, ſive nudam manuum impoſitionem, ſive impoſitionem cum Chriſmate.

Alii tandem utramque, nimirum, impoſitionem manuum, & unctionem

pro-

pro materia adæquatâ conſtituunt; ita ut ex utraque vis & efficacia hujus ſacramenti procedat.

§. II.

Reſolutio Dubii.

V. Dico. Materia adæquata Confirmationis ex impoſitione manuum, & chriſmatione conſtituitur. Hanc eligo, quia omnes præfatas opiniones conciliare videtur. In primis enim impoſitionem manuum fuiſſe ſemper partem eſſentialem Confirmationis, probatur primò. Ex ſcrip. act. 8. v. 17. *Tunc* (inquit Lucas) *imponebant manus ſuper illos, & accipiebant Spiritum Sanctum*. Et c. 19. v. 5. *His auditis, baptizati ſunt in nomine Domini Jeſu; & cùm impoſuiſſet illis manus Paulus, venit Spiritus Sanctus ſuper eos.* Si enim hæc manuum impoſitio facta ab Apoſtolis non fuit Confirmationis ſacramentum; non poterit ex Scriptura probari, eos aliquando hoc ſacramentum contuliſſe. Nullibi enim ſacræ paginæ teſtantur, Apoſtolos alio ritu, quàm impoſitione manuum Neophitis dediſſe Spiritum Sanctum; ac proinde confirmationis veritas ex Scriptura contra hæreticos probari non poterit.

Proinde eam manuum impoſitionem ab Apoſtolis datam, de Confirmationis ſacramento interpretati ſunt Patres. Cyprianus, Epiſt. 73. *Tantummodò* (inquit) *quod deerat, id à Petro, & Joanne factum eſt; ut oratione pro eis habitâ, & manu impoſitâ, invocaretur, & infunderetur ſuper eos Spiritus Sanctus. Quòd nunc quoque apud nos geritur, ut qui in Eccleſia baptizantur, Præpoſitis Eccleſiæ offerantur; & per noſtram orationem, cum manus impoſitione Spiritum Sanctum conſequantur, ac ſignaculo Dominico conſummentur.* Chryſoſtomus *in Actorum, c. 8.* aſſerit: *Hoc nunc facere Epiſcopos, quod Apoſtoli manuum impoſitione & oratione ſuper Neophytos faciebant.* Et Auguſtinus, *l. 15. de Trinit. c. 26.* eodem ſenſu ſumens manuum impoſitionem, quæ *Act.* 8. legitur, ait: *Neque enim aliquis Diſcipulorum ejus dedit Spiritum Sanctum: orabant quippe, ut veniret in eos, quibus manum imponebant, non ipſi eum dabant. Quem morem in ſuis Præpoſitis etiam nunc ſervat Eccleſia.*

Hoc nomine per multa ſæcula expreſſerunt Confirmationem Patres, tùm Latini, tùm Græci. Ex Latinis Tertullianus, *l. de Bapt. c. 7.* ait: *Dehinc manus imponitur* (egreſſis de lavacro) *per benedictionem advocans, & invitans Spiritum Sanctum.* Et lib. de Reſurr. carn. cap. 6. *Caro* (baptizati) *manus impoſitione adumbratur, ut & anima ſpiritu illuminetur.* S. Hieronymus Dial. adv. Luciferianos: *Hæc eſt* (inquit) *conſuetudo Eccleſiæ, ut ad eos, qui in minoribus urbibus per Presbyteros, & Diaconos baptizati ſunt, Epiſcopus ad invocationem Spiritus Sancti manum impoſiturus excurrat.* Hilarius Arelat. Homil. de Pentec. *Quòd nunc,* (inquit) *in confirmandis Neophytis manus impoſitio tribuit ſingulis; hoc tunc Spiritus Sancti deſcenſio in credentium populo donavit univerſis.* — Ex Græcis verò, Præter Chriſoſtomum jam laudatum, ſtat Firmilianus in ſua ad Cyprianum Epiſtolâ, & ulteriùs Orientalia Concilia dubio præcedente allata, quæ ſtatuunt, ut Novatiani, aliique hæretici, qui hoc ſacramentum deſpiciebant, vel omittebant, venientes ad Eccleſiam Catholicam manuum impoſitione reciperentur.

VI. Quòd verò etiam Chriſmatis unctio ſit pars eſſentialis hujus ſacramenti, probat Eccleſiæ Orientalis antiquus ritus; quæ ſuos Neophytos Chriſmatis unctione ſemper confirmavit, & docuit, eâ unctione Spiritum Sanctum dari ad robur, & Chriſtiani hominis perfectionem: adeo ut Græci recentiores in ſua Confirmatione ſolâ unctione contenti, videantur, quaſi manus impoſitionem omiſiſſe, ut dicemus. Prob. ex Concilio Laodiceno, c. 48. ſtatuente, quod *Oportet eos, qui*

Digitized by Google

illuminantur, poſt Baptiſmum inungi ſupercœleſti Chriſmate, & eſſe regni participes. Qui Canon cùm latus ſit contra Novatianos, qui ſuos Confirmatione non perficiebant; patet, quòd de Chriſmate Confirmationis loquitur. Id confirmant S. Cyrillus Hieroſolym. *Catecheſi* 3. *Myſt.* Dub. præcedente relatus. Theodoretus, *l.* 4. *in Cantica* dicens: *Reminiſcere ſacra Myſtagogia, in qua qui initiantur, poſt tyranni abnegationem, & regis confeſſionem* (in Baptiſmate) *velut ſigillum quoddam regium ſuſcipiunt ſpiritalis unguenti Chriſma, recipientes gratiam inviſibilem Sanctiſſimi Spiritus unguento tanquam in typo.* Cyrillus etiam Alexandrinus, *Comment. in Joel*, oleo confirmatorio eandem vim tribuit, quam aquæ baptiſmali, & pani Euchariſtico. Ad illa enim verba: *Et replebuntur areæ tritico, & redundabunt torcularia vino, & oleo*, hæc habet: *Sciendum præterea, etiam ſecundùm myſticum eventum promiſſionem veram eſſe. Data eſt nobis, ceù pluvia, aqua vivens ſacri Baptiſmatis, & tanquam in frumento panis vivus, & tanquam in vino ſanguis. Acceſſit item uſus olei, qui per ſacrum Baptiſma in Chriſto juſtificatis ad conſummationem confert.* Id fatentur antiqua, & hodierna Græcorum Euchologia, ut de hoc dubitandi locus non ſit.

Uſum quoque Chriſmatis in Confirmatione apud Latinos fuiſſe ſemper, teſtatur Tertullianus, qui l. de Bapt. c. 7. *Exinde* (inquit) *egreſſi de lavacro perungimur benedictâ unctione .... ſic & in nobis carnaliter currit unctio, ſed ſpiritualiter proficit: quomodo & ipſius Baptiſmi carnalis actus, quia in aqua mergimur, ſpiritalis effectus, quia delictis liberamur.* Cyprianus, Epiſt. 70. ad Januarium, ait: *Ungi quoque neceſſe eſt eum, qui baptizatus ſit; ut accepto Chriſmate, ideſt, unctione, eſſe unctus Dei, & habere in ſe gratiam Chriſti poſſit.* Si ergo unctio ſpiritualiter proficit quomodo Baptiſmus, ſi gratiam Chriſti confert, pars eſſentialis eſt hujus ſacramenti. Suum quoque præſtat ſuffragium Optatus, *l.* 7. *de Schiſ. Donat. c.* 4. Ubi reprehendens Macharium quemdam Epiſcopum, quod in Confirmatione Chriſmationem omiſiſſet, ait: *Oleum enim ſimplex eſt .... confectum jam Chriſma vocatur, in quo eſt ſuavitas, quæ cutem conſcientiæ mollit, excluſâ duritiâ peccatorum; quæ animum innovat lenem, quæ ſedem Spiritui Sancto parat &c.* Conſentit S. Ambroſius, *l. de his, qui Myſteriis &c. c.* 6. Et S. Auguſtinus, *l.* 2. *contra litt. Petiliani c.* 404. dicens: *In hoc unguento ſacramentum Chriſmatis vultis interpretari, quod quidem in genere viſibilium ſignaculorum ſacroſanctum eſt, ſicut ipſe Baptiſmus.*

Meritò itaque Concil. Florentinum, in Decreto pro Armenis, pro materia Confirmationis ſtatuit Chriſma: & Tridentinum, *Seſſ.* 7. *de Confirm. c.* 2. anathema dicit ei, qui dixerit: *Injurioſos eſſe Spiritui Sancto, qui ſacro Confirmationis Chriſmati virtutem aliquam tribuunt* cui ſubſcribunt Theologi, præeunte S. Tho. 3. *p. q.* 72. *a.* 2. quem tamen non excludere impoſitionem manus infra oſtendemus.

§. III.

Solutio Objectionum contra Primam Partem.

VII. PRimò objicitur. Valet ſacramentum Confirmationis in Eccleſia Orientali collatum. Eccleſia enim Romana Græcos in ſua communione etiam ſchiſmaticâ confirmatos, cùm ad unitatem redierunt, nuſquam alio Confirmationis ſignaculo muniri juſſit; neque cùm eos in ſuum admiſit ſinum ſacris initiavit Ordinibus: quod tamen non omiſiſſet, ſi recepta in ſchiſmate Confirmatio ei rata non fuiſſet; cùm ex ſacris Canonibus Confirmatio Ordinationi, & ipſi etiam clericali Tonſuræ præmitti debeat. Imò Catholici Doctores agentes contra Lutheranos, & Calviniſtas illis objiciunt ſummum conſenſum Græcorum etiam ſchiſmaticorum cum Eccle-

ſia

Digitized by Google

ſa Latinâ in ſeptenario numero ſacramentorum; nec de materia, aut formâ eorumdem in Concilio Florentino unquam à Latinis mota fuit lis. At ſi impoſitio manuum eſſet eſſentialis, etiam inadæquata, materia Confirmationis, hoc ſacramentum à Græcis collatum non valeret. Nam dum illud diſpenſant Neophytis, manus non imponunt, ut apparet ex antiquiſſimis, ac modernis eorum Euchologiis. In eis enim tantum habetur: *Hac recitatâ oratione* (quâ in confirmandum Sancti Spiritus gratia invocatur (*ungit*) Sacerdos) *baptizatum ſancto unguento, ſignum crucis faciens in fronte, oculis, naribus &c.* ergo manuum impoſitio, cùm non ſit communis omnibus Eccleſiis, non eſt materia eſſentialis &c.

VIII. Huic argumento occurri poteſt reſpondendo, quòd ut diximus, *Tract. de Sacram. Q. 2. Dub. 2. §. 2.* Chriſtum pro hoc ſacramento non determinaſſe materiam in ſpecie, ſed ſolùm in genere; nimirum, vel manuum impoſitionem, vel unctionem Chriſmate, relinquens utrumlibet arbitrio Eccleſiæ. Unde fit, quòd licèt Eccleſia Græca utatur unctione, & non manus impoſitione, Latina verò utrâque; tamen apud utramque idem eſt Confirmationis ſacramentum. Quia tamen hac in re hujuſmodi effugio non indigemus

IX. Reſpondeo ſecundò, neg. min. Falſum enim eſt, impoſitionem manus à Græcis in Confirmatione fuiſſe omiſſam, & modò omitti. Non fuiſſe antiquitùs omiſſam colligitur, tùm ex Firmiliano, *Epiſt. ad Cyprianum*, ubi aſſerit, quòd ſicut Paulus manum impoſuit, ut acciperent Spiritum Sanctum; ſic ſuo tempore in Neophytis confirmandis Epiſcopi manus impoſitione utebantur. *Qui* (inquit) *præſident majores natu, qui & baptizandi, & manum imponendi, & ordinandi poſſident poteſtatem.* Tùm ex antiquis Conciliis Orientalibus, quibus præſcribitur, ut redeuntibus ab hæreſi, in qua Confirmatio negligebatur, manus imponantur. Conſtat etiam ex Euchologiis antiquis, uno Gallico, altero Barberino, ab octingentis annis conſcriptis, quibus deſcribitur ritus, quo redeuntes ad unitatem ex hereſi Novatianâ, Macedonianâ &c. recipi deberent. Ibi enim dicitur: *Poſtea Sacerdos manum imponens ſuper caput converſi inclinati hanc fundit orationem..... poſt hæc ungit eum unguento, ſicut Neophytos.* Ubi patet, manus impoſitione recitatam fuiſſe ſuper confirmandum orationem; deinde alterâ actione unctum fuiſſe ſacro Chriſmate. Oratio autem ſuper confirmandum rectè manus impoſitio dici poteſt: teſte enim Auguſt. *l. 15. de Trinit. cap. 26.* Apoſtoli *Orabant ut* (Spiritus S.) *veniret ſuper eos, quibus manum imponebant.* Quòd ſi modò Græci non ſeparant orationem, ſeu impoſitionem manus ab unctione, hinc non ſequitur, quòd manus impoſitionem omittant; ſed quòd ex duabus actionibus diſtinctis unam fecerint.

X. Secundò objicitur. Innoc. III. c. *Cum veniſſet*, de ſacra unctione ſcribit: *Per frontis Chriſmationem deſignari manus impoſitionem Apoſtolorum.* Cui concordat Eugenii IV. ſententia, in decreto pro inſtructione Armenorum dicentis: *Loco manus impoſitionis, per quam Apoſtoli dabant Spiritum Sanctum, in Eccleſia dari Confirmationem*, ideſt chriſmationem. Quaſi dicat: loco impoſitionis manuum, per quam Apoſtoli, & antiqui Patres Confirmationis ſacramentum conferebant, à multis ſeculis ſucceſſit Chriſmatio, per quam idem ſacramentum diſpenſatur.

Addo: quòd in Rituali Romano nulla fit manuum impoſitionis mentio, ſed ſolùm hoc legitur: *Tunc extenſis verſus confirmandos manibus.* Extenſio autem, & impoſitio manuum duo ſunt omnino diverſa: iſta enim contactum dicit, illa nullum includit.

XI. Reſpondeo, eandem eſſe Innocentii, & Eugenii mentem, nempe, loqui tantùm de nomine: unde ſenſus decreti utriuſque, hic eſt: ſacramen-

mentum, quod tempore Apoſtolorum vocabatur impoſitio manuum, ſucceſſu temporis relativè ad effectum, quem operatur, dictum eſt Confirmatio. Unde in Decreto Eugenii non dicitur, quòd impoſitioni manuum ſucceſſerit *unctio*, ſeu *Chriſmatio*, ſed *Confirmatio*.

Ad id, quod additur, nego min. His enim terminis *Extenſis versùs confirmandos manibus;* ſeu ut in Gregorii Sacramentario legitur, *levatâ manu*, idem redditur, ac ſi diceretur, *Impoſitis ſuper confirmandos manibus*. Iis namque tribus formulis idem ritus deſignatur, nempe, oratio, quam quis fundit pro eo, quem manu indicat. *Quid eſt enim aliud manus impoſitio* (ait Auguſt. l. 3. de Bapt. c. 16.) *quàm oratio ſuper hominem?*

XII. Tertiò Objicitur. S. Th. 3. *p. q.* 72. *a.* 2. docet, materiam hujus ſacramenti eſſe Chriſma; impoſitionem autem manuum (ait ibi *ad* 1.) adhibitam fuiſſe ab Apoſtolis tunc ſolùm, quando viſibiliter dabatur Spiritus Sanctus: tunc enim non erat neceſſaria materia ſacramentalis; ergo impoſitio manuum non eſt materia hujus ſacramenti, ſed ſolùm Chriſma.

XIII. Reſpondeo, S. Thomam ibi velle, Chriſma eſſe materiam hujus ſacramenti non adæquatam, & totalem, ſed inadequatam viſibiliter expreſſivam effectus, quem Spiritus Sanctus donat in hoc ſacramento inviſibiliter; quæ non erat neceſſaria, quando ſenſibilia ſigna miraculorum exteriùs exhibebantur divinitùs. Unde mens D. Th. eſt, quòd cùm viſibilibus ſignis dabatur ab Apoſtolis Spiritus Sanctus, ſolâ impoſitione manuum hoc ſacramentum conferebatur. Cùm verò ceſſarunt ſigna, Apoſtoli ipſi, & impoſitione manuum, & Chriſmate utebantur. Porro impoſitionem manuum adhuc partem eſſe hujus ſacramenti, infra *q.* 84. *a.* 8. docet: quòd *Impoſitio manuum in ſacramentis Eccleſiæ fit ad deſignandum aliquem copioſum gratiæ effectum, quo illi, quibus manus imponuntur quodammodo continuantur Miniſtris, in quibus copia gratiæ eſſe debet. Et ideo manus impoſitio, fit in ſacramento Confirmationis, in quo confertur plenitudo Spiritus Sancti, & in ſacramento Ordinis, in quo confertur quædam excellentia poteſtatis.*

XIV. Quæres: Cum in Confirmatione Epiſcopus bis manum imponat Neophyto: ſemel quidem cum extenſis verſus eum manibus orationem fundit, quà invocat Spiritum Sanctum ad robur; iterum autem, cùm ejus frontem Chriſmate ungit: quænam ex his duabus impoſitionibus ponenda eſt pro materia inadæquatâ Confirmationis?

Reſpondeo, probabilius eſſe, quòd impoſitio manuum conſtituens materiam inadæquatam Confirmationis ſit ea, quæ diſtinguitur à contactu, quo Epiſcopus Neophytum oleo inungit. Ratio eſt. Quia veteres Tertullianus, Cyprianus, Ordo romanus, hodiernum Pontificale deſcribunt impoſitionem manus, quâ datur Spiritus Sanctus, tanquam ritum diſtinctum à Chriſmatione. Tertullianus enim, *lib. de Bapt. c.* 8. utrumque ſejungit dicens: *Caro ungitur ut anima conſecretur, caro ſignatur, ut & anima muniatur; caro manus impoſitione adumbratur, ut & anima ſpiritu illuminetur.* Cyprianus, Ep. 72. ad Jubajanum *Nam quoque* (inquit) *apud nos geritur, ut qui in Eccleſia baptizantur, Præpoſitis Eccleſiæ offerantur, & per noſtram orationem, ac manus impoſitionem Spiritum Sanctum conſequantur, & ſignaculo Dominico conſummentur.* Signaculum autem illud eſt ſacrum Chriſma, quod ibi diſtinguit ab impoſitione manuum.

Hoc idem docet Alcuinus, cap. de Sabbato Paſchæ, ex more Romano, his verbis: *Dat Pontifex ſuper eos orationem impoſita ſcilicet manu ſuper capita eorum..... finitâ oratione facit crucem de Chriſmate cum police in ſingulorum frontibus.* Accedit Rabanus Maurus, *l. de Inſt. Cleric.* Et tandem confirmat S. Gregorius, in ſuo Sacramentario,

tario, ubi de Epiſcopo confirmante ſcribit: *Et levatâ manu ſupra capita eorum..... Pontifex tincto pollice in Chriſmate facit crucem in fronte unius, ſimiliter per omnes ſingillatim*.

XV. Nec dicas. Ab octavo ſeculo pleroſque Scriptores impoſitionem manuum per unctionem deſignare; ut Bedam, in *Pſal.* 26. Amalarium, Haymonem, Rupertum, *lib.* 5. *de Divinis Officiis*, *cap.* 16. Hugonem a Sancto Victore, *lib.* 2. *p.* 15. & Innocentium III. ſupra relatum — Quod ex Scriptura videtur confirmari: ubi tangere, benedicere, manus imponere pro ſynonimis uſurpantur. Rogatus enim Chriſtus, *Matth.* 9. ut imponat manuus ſuper filiam; ibidem, *v.* 25. narratur, quòd *Tenuit manum ejus*, *& ſurrexit puella*.

Reſpondeo enim, fruſtra adhiberi teſtimonia octavi ſeculi, cùm certo certius ſit, illis temporibus impoſitionem manuum fuiſſe ab unctione diſtinctam, ut nuper oſtendi, & ex ordine Romano, ubi ſic legitur: *Pontifex veniens ad infantes elevatâ, & impoſitâ manu ſuper capita eorum, dicit orationem ſuper eos; deinde oratione expletâ, tincto pollice in Chriſmate facit crucem in frontibus ſingulorum, ita dicendo: Confirmo te*. Cum ergo memorati Scriptores ajunt, per manus impoſitionem baptizatos conſignari; nomine impoſitionis ſumunt integrum Confirmationis ritum, quaſi à præcipua parte illud ſacramentum denominantes.

Ad locum ex Scriptura allatum dico, non evinci, impoſitionem manus idem eſſe, ac contactum. Nam verum quidem eſt, Jairum Principem rogaſſe Chriſtum, ut imponeret manum ſuper filiam: ſed Chriſtus æquum non duxit, filiam eodem modo ſanare. Sic, *Marci* 7. *v.* 32. adducunt ei ſurdum, & mutum, & rogant, ut imponat manum ſuper illum: & tamen Chriſtus *Miſit digitos ſuos in auriculas ejus, & expuens tetigit linguam ejus*.

XVI. Quæres ulteriùs: An utriuſque manus impoſitio requiratur, ut ſacramentum Confirmationis valeat?

Reſpondeo, ſatis eſſe, ut altera imponatur. Tertullianus enim, loco relatò, numero ſingulari loquitur, dicens: *Dehinc manus imponitur*. Cyprianus, Epiſt. 73. ad Jubajanum: *Id* (inquit) *à Petro, & Joanne factum eſt, ut oratione pro eis habitâ, & manu impoſitâ &c.* S. Hieronymus, Dialog. adv. Luciferianos: *Epiſcopus, ſi imponit manum &c.* & S. Gregorius in Sacrament. *Levatâ manu ſuper capita eorum*. Quod ſi Scriptores alii numerum pluralem adhibent; ideo hoc eſt, quia ordinariè utraque manus imponitur.

XVII. Si quæras tandem: Cur Chriſtus manuum impoſitione Confirmationem conferri voluerit?

Reſpondeo ex S. Thom. 3. *p. q.* 84. *a.* 4. ſupra num. 13. citato, hoc ideo Chriſtum voluiſſe, ut deſignaretur copioſus gratiæ effectus, qui hoc ſacramento tribuitur; nempe, deſcenſus Spiritus Sancti in robur adversùs Dei, & fidei hoſtes. Vel, ut indicaretur, eo ſacramento baptizatos perfectè Deo voveri, ſecundùm illud Auguſt. Epiſt. 149. aliàs 59. ad Paulinum, cap. 2. *Tunc enim Antiſtites, velut advocati, ſuſceptos ſuos per manus impoſitionem miſericordiſſimè offerunt poteſtati*.

§. IV.

Objectiones contra Secundam Partem.

XVIII. Obiicies primò pro Sirmondo, & aliis volentibus, ſolam impoſitionem manuum eſſe materiam Confirmationis; Scriptura, dum meminit hujus ſacramenti, ſub nomine impoſitionis manuum ſemper illud proponit, nunquam verò ſub nomine Chriſmationis; ut legitur, *Actor.* 8. *v.* 17. & *cap.* 19. *v.* 6. ergo ſola impoſitio manuum eſt materia Confirmationis.

XIX. Reſpondeo, neg. conſ. Nam quamvis Scriptura ſolius impoſitionis manu-

manuum in Confirmatione meminerit, Chriſmationem tamen non excludit; unde ex illius ſilentio nihil contra unctionis uſum concludi poteſt. Imò Concilia, & Patres Apoſtolorum ævo viciniores, quamvis ſolo impoſitionis manuum nomine uſi fuerint; hoc nomine Chriſmationem etiam intellexerunt, teſte Theodoreto, *lib.* 3. *Haret. fabul.* qui exponens, *Canon.* 8. Concilii Niceni I. & *Can.* 7. Conſtantinopolitani I. de Novatianis ad Eccleſiam redeuntibus, ait: *Iis, qui ab ipſis tinguntur, ſacrum Chriſma non præbent: quo circa eos etiam, qui ex hac hæreſi corpori Eccleſiæ conjunguntur, laudatiſſimi Patres ungi juſſerunt.* Et Concilium Arelatenſe II. *Can.* 17. explicans *Canonem* 8. Concilii Arelat. I. ait; *Cum Chriſmate, & manus impoſitione in Eccleſia recipi ſufficit.* Et Tertullianus, Cyprianus, Auguſtinus, ex quibus ſupra oſtendimus manus impoſitionem eſſe Confirmationi eſſentialem, Chriſmatis quoque mentionem faciunt.

Rationem autem, cur Scriptura unctionis Chriſmate non meminerit, ſed ſolius impoſitionis manuum, dedimus ſupra ex S. Tho. 3. *p. q.* 72. *a.* 2. *ad* 1. Quia nimirum, cùm loquatur de Confirmatione, in qua viſibiliter in ſuis donis deſcendebat Spiritus Sanctus; non oportuit Chriſmationem indicare, quæ ſolùm ſignificat inviſibilem ejuſdem Spiritus in ſacramentis deſcenſum: *Utebantur tamen Apoſtoli communiter Chriſmate in exhibitione ſacramenti, quando hujuſmodi viſibilia ſigna non exhibebantur. Dicit enim Dionyſ.* 4. *cap. Eccleſ. Hierarch.* Eſt quædam perfectiva operatio, quam Duces noſtri (*ideſt Apoſtoli*) Chriſmatis hoſtiam nominant. Hæc S. Thomas. Cùm enim Chriſmatio initium à nullo Concilio accepiſſe legatur, ſemperque in utraque Eccleſiâ in uſu fuerit, ſuper eam cadit regula S. Auguſt. lib. 4. de Bapt. cap. 24. *Quod univerſa tenet Eccleſia, nec Conciliis inſtitutum, ſed ſemper retentum eſt, nonniſi auctoritate Apoſtolicâ traditum rectiſſimè creditur.*

XX. Objicies ſecundò Canonem primi Concil. Arauſicani, *anno* 441. ubi hæc habentur: *Nullum Miniſtrorum, qui baptizandi recepit officium, ſinè Chriſmate uſquam debere progredi, quia inter nos placuit ſemel chriſmari. De eo autem, qui in Baptiſmate, quacumque neceſſitate faciente, non chriſmatus fuerit, in Confirmatione Sacerdos commonebitur. Nam inter quoslibet Chriſmatis ipſius nonniſi una benedictio eſt; non ut præjudicans quidquam, ſed ut non neceſſaria habeatur repetita Chriſmatio.* Ex quibus ſic arguit Sirmondus. Si unctio eſſet eſſentialis Confirmationis pars, in eo, qui Chriſmato unctus fuit in Baptiſmo, repetenda eſſet Chriſmatio in Confirmatione, & quidem neceſſariò: ſed Concilium ſtatuit, ut qui in Baptiſmo chriſmatus eſt, non ſit iterum chriſmandus in Confirmatione, quia neceſſaria non eſt repetita Chriſmatio; ergo &c.

XXI. Reſpondeo, circa intelligentiam præfati Canonis variè ſentire Eruditos. Quidam volunt, Editionem, quâ uſus eſt Sirmondus, ſinceram non eſſe; & opponunt antiquiores, quibus uſi fuerunt Gratianus, Merlinus Surius, Binius, quæ ab illa his verbis differt: *Placuit ſemel in Baptiſmate Chriſmari* .... Deinde: *Inter nos Chriſmatis ipſius nonniſi una eſt benedictio; non ut præjudicans quidquam dico, ſed ut neceſſaria habeatur Chriſmatio repetita.* Quæ editio in duobus differt à prima: ubi enim illa ſimpliciter dicit (*placuit ſemel Chriſmari*) hæc addit (*in Baptiſmate*) & ubi illa dicit (*non neceſſaria*) iſta particulam (*non*) excludit.

Cæterum utrâque editione admiſſâ, dico, ſenſum Canonis eſſe: quòd ſi Miniſter baptizans omiſerit ex aliqua neceſſitate Chriſmationem verticalem, quæ una eſt ex cæremoniis Baptiſmatis, ut diximus; moneatur Epiſcopus, ut eam ſuppleat ante Confirmationem, ſeu antequam Neophytum chriſmet

in

Digitized by Google

in fronte; quia, ut ſtatuit Innocentius III. cap. *Paſtoralis*, & Cornelius Papa, *Ep. ad Fabium Antiochenum*, cæremoniæ, quæ in Baptiſmo omiſſæ fuerunt, ſuppleri debent ante Confirmationem. Quia verò non eſt neceſſarium, ut Chriſmatio omiſſa in Baptiſmo ſuppleatur (quia ſolum de præcepto, non de neceſſitate) ideo ſi Epiſcopus eam ante Confirmationem omittat, nimirum chriſmando Neophitum in fronte non præmiſſa Chriſmatione baptiſmali in vertice; nihil præjudicat validitati Confirmationis. Unde in forma, diſt. min. Non ſit iterum chriſmandus Chriſmatione baptizandi in vertice, co. min. Chriſmatione confirmationis in fronte, nego min.

XXII. Objicies tertiò. Manus impoſitio ſola etiam multis ſeculis fuit in uſu; imò labente ſeculo ſexto Chriſmatio, ſaltem apud Occidentales, non cenſebatur materia eſſentialis Confirmationis: quandoquidem ſolâ impoſitione manuum Ariani ad Confirmationem admittebantur, teſte S. Gregorio Magno, *l. 11. Ep. 57.* (aliàs 61.) *ad Quiricum*, & alios Iberiæ Epiſcopos: *Arianos per impoſitionem manus Occidens, per unctionem verò ſancti Chriſmatis ad ingreſſum ſanctæ Eccleſiæ Catholicæ Oriens reformat.*

XXIII. Reſpondeo, neg. ant. Neque S. Gregorius obſtat. Nam vel ibi loquitur de impoſitione manus reconciliativâ, quâ Ariani pœnitentes recipiebantur; non verò de impoſitione manuum confirmativâ: hæc enim etiam in Occidente quovis tempore Chriſmationi conjuncta fuit, ut oſtenſum eſt. Vel non excludit unctionem, ſed ſolùm indicare voluit, quòd eſtò idem ritus in Occidente, & Oriente eſſet quoad ſubſtantiam: in Oriente appellari ſolebat unctio, & in Occidente manus impoſitio. Patet enim ex Conc. Arelatenſi II. *ann. 452. Can. 17.* Arianos cum impoſitione manus, & Chriſmate fuiſſe ſuſceptos, his verbis: *Bonoſiacos autem ex eodem errore venientes, quos ſicut Arianos, baptizari in Trinitate manifeſtum eſt; ſi interrogati, fidem noſtram ex toto corde confeſſi fuerint, cum chriſmate, & manus impoſitione in Eccleſia recipi ſufficit.*

XXIV. Sed dices. Synodus Moguntina, *anno 1569. c. 17.* hæc habet: *Hoc ſacramentum ab initio ſolâ manus impoſitione exhibitum; mox ſub ipſis temporibus Apoſtolorum, & ex eorumdem Traditione, adhibita Chriſmatis unctione capit conferri.*

Reſpondeo, Moguntinam Synodum amplexam fuiſſe S. Thomæ doctrinam à nobis ſupra relatam, ex *q. 72. a. 2. ad 1.* nempe, quòd cùm impoſitione manuum dabatur viſibilibus donis Spiritus Sanctus; hæc erant loco materiæ ſacramentalis. Cum quo tamen ſtat, quòd ubi non aderant ejuſmodi ſigna ſenſibila, etiam Apoſtoli Chriſmate in hoc ſacramento uterentur.

DUBIUM III.

Quid ſit Chriſma, & à quo Conſecrandum.

§. I.

Reſolutio Prima Partis.

I. Chriſma vox Græca eſt à verbo *Crio*, quod latinè idem eſt, ac *Ungo*: unde *Chriſma* idem eſt, ac *Unguentum*, ſeu *Unctio*. Chriſmatis materia præcipua eſt oleum, cui miſceri debent Balſamum, vel alia ſimul aromata, ſecundùm varium Eccleſiæ ritum, ut dicetur. Oleum autem, ex quo debet confici Chriſma, debet eſſe ex olivis expreſſum. Et rationem dat S. Tho. *3. p. q. 72. a. 2. ad 3.* Quia *Proprietates olei, quibus ſignificatur Spiritus Sanctus, magis inveniuntur in oleo olivarum, quàm in quocumque alio oleo: Unde & ipſa oliva ſemper frondibus virens virorem, & miſericordiam Spiritus Sancti ſignificat. Hoc etiam oleum propriè dicitur oleum, & maximè habetur in*

uſu, ubi haberi poteſt: quilibet autem alius liquor ex ſimilitudine hujus oleum nominatur: nec eſt in uſu communi, niſi in ſupplementum apud eos, quibus deeſt oleum olivarum. Et ideo hoc oleum ſolum aſſumitur in uſum hujus, & quorumdam aliorum ſacramentorum.

Nec oportuit materiam hujus ſacramenti talem eſſe, ut ubique de facili inveniri poſſit, ſicut eſt aqua in Baptiſmo. — Nam, ut ait S. Tho. ibi ad 4. *Baptiſmus eſt ſacramentum abſoluta neceſſitatis, & ideo ejus materia debet inveniri ubique. Sufficit autem, quòd materia hujus ſacramenti, quod non eſt tanta neceſſitatis, poſſit de facili ad omnia loca terrarum deferri.*

II. Chriſma apud Occidentales ex oleo tantùm, & balſamo conficitur. Probatur primò ex S. Gregorio Magno, *lib. Sacr. in Cœna Domini*, ubi quando Chriſma benedicitur, ait: *Praparantur ampulla dua cum oleo, quarum melior defertur Pontifici; ut accepto balſamo, & commiſcetato cum oleo, manu ſuâ impleat eam.* Secundò: ex Ordine Romano, qui in eandem diem hæc habet: *Primò miſceat balſamum cum oleo.* Tertiò: ex Alcuino, lib. de divinis Offic. *Conficitur* (Chriſma) *ex oleo mundiſſimo, & optimo balſamo.* Quartò: ex Amalario, *l. de Eccleſ. Offic. c.* 12. ubi de conſecratione Chriſmatis dicitur: *Hic non ſolum oleum, ſed & balſamum conſecratur.* Et tandem Eugenius IV. in decreto pro inſtructione Armenorum de Confirmatione loquens: *Cujus* (inquit) *materia eſt Chriſma confectum ex oleo, & balſamo per Epiſcopum benedictum.* Et hoc omnia Latinorum ritualia præſcribunt.

Quare Græci immeritò ſeculo nono Latinis objecerunt, quòd ex aqua fluminis Chriſma conficerent. Quam calumniam depulit Nicolaus I. *Ep.* 70. *ad Epiſcopos Gallia*, dicens: *Quòd Chriſma nos ex aqua fluminis conficere fallaciter arbitrantur.*

III. Apud Græcos verò, ut eorum Euchologia teſtantur, præter oleum, & balſamum, triginta quinque aromatum, ſeu herbarum fragrantis odoris ſpecies Chriſmati admiſcentur. Species autem illas omnes infra Quadrageſimam coacervant: & primò per Miniſtros ad hoc deſtinatos tundunt, & cribrant; tùm compoſitionem, deinde decoctionem faciunt; & confectum unguentum ſervant uſque ad feriam quintam in Cœna Domini, quâ illud conſecrant ritu ſolemni. Ita ex antiquo Euchologio Barberino ante octingentos annos conſcripto. Ita Juſtinus Martyr, Dialogo cum Triphone qui licèt in particulari non explicet, quænam ſint illæ aromatum ſpecies; in genere tamen aſſerit, Chriſma ex plurium aromatum ſimplicium mixtione coaleſcere. Has tamen ſpecies ex Græcorum Euchologiis diſtinctè refert Goarius noſter, de officio unguenti. Quod conſtat etiam ex Cyrillo Hieroſolymitano, *Catech. Myſtag.* 3. illud comparante unguento Moſaico, quo unctus fuit Aaron, & quo ungebantur Sacerdotes, & Reges, quod ex variis aromatibus confectum erat. Tandem Dionyſius, *cap. 4. de Eccleſ. Hierarchia*, ait: *Dicimus igitur unguenti confectionem, eſſe collectionem quandam ſuaviter ſpirantium materiarum, qua in ſe magnam vim, & copiam fragrantium qualitatum continent; cujus qui facti ſunt participes, odorem bonum ex ſe efflant, proportione fragrantis communionis, qua eis ineſt.*

IV. Non ſolùm autem in modo confectionis Chriſmatis, ſed etiam in modo unctionis Orientales ab Occidentalibus diſcrepant. Nam in Occidentali unctio Chriſmatis confirmatoria fit tantùm in fronte: in Orientali, primò quidem ungitur frons, deinde verò unguntur oculi, nares, os, utraque manus, pedes. Ita *ex Can.* 7. Conc. Conſtant. I. *anno* 381. *Can.* 95. Concilii Trullani: & Cyrillo Hieroſ. *Catech.* 4. *Myſtag.* Imò Syros, Alexandrinos, & Ethyopes omnia prorſus corporis membra inungere ſcribit Severus, in fine ritus Baptiſmi.

V. Quæ-

V. Quæres primò : An admixtio balſami, ſive aromatum cum oleo perantiqua ſit in Eccleſia.

Ante ſextum Seculum admixtionem balſami, ſive aliorum aromatum apud Orientales, ſive Occidentales vix in uſu fuiſſe; ſed puro oleo inungere confirmandos conſueviſſe, ſentit Ivenin. Probabile enim eſt, Apoſtolos, eorumque ſucceſſores iis ſeculis, quibus perſecutio vigebat, copiam balſami non habuiſſe, quod oleo miſcerent, ad Neophytos confirmandos. Probat etiam ex ſilentio Patrum Græcorum Juſtini, Baſilii, Cyrilli Hieroſ. Latinorum verò Tertuliani, Cypriani, Innocentii I. Auguſtini, qui de Chriſmate ſermonem habentes, balſami non meminere.

VI. Verùm, quoad Græcos attinet, putarem perantiquam eſſe mixtionem, ſive balſami, ſive aliorum ſaltem odoramentorum cum oleo in Chriſmate conficiendo. Id enim colligo ex Juſtino, *Dial. cum Tryphone, pag. mihi* 313. ubi Chriſma & unguentum vocat *Omne ſive olei, ſive aloë, ſive aliorum ex unguentorum compoſitione unctionem.* Cui concinit Dionyſius, c. 4. *de Eccl. Hier.* nuper relatus, vocans illud rerum redolentium coacervationem in unum collectam. Cyrillus item Hieroſolymit. *Catech.* 3. qui illud aſſimilat oleo, quo, *Exodi* 30. ungi debebant Sacerdotes, quod ex plurium odoramentorum mixturâ confici debebat. Inſuper Dionyſius citatus dicit, hoc unguentum ſignificare Chriſtum *Fontem copioſum, è quo ſuavitates divinorum odorum, variarum ſcilicet gratiarum effiant*: quod non exprimeret, ſi ex una ſpecie tantùm rei benè olentis conſtaſſet. Fateor tamen, non iiſdem quovis ſeculo odoramentis apud Græcos confectum fuiſſe Chriſma; ſed alia ſequentibus temporibus, prout neceſſitas, vel voluntas poſtulavit, adinventa fuiſſe.

Uſum quoque balſami in Eccleſia Occidentali antiquiorem eſſe ſeculo ſexto, mihi ſuadeo; quia S. Gregorius in ſuo Sacrament. in Cæna Domini, ubi mixtionem balſami cum oleo in chriſmate præſcribit, non tanquam ritum novum illam proponit. Unde S. Gregorius Turon. *de Gloria Martyrum, c.* 41. refert, quòd cum Idolorum Sacerdos (ut optabat Julianus Apoſtata) ſolita incantamenta peragere non poſſet, & exiſtimaret, ſe alicujus Chriſtiani preſentiâ cohiberi; ſic Imperatorem affatus eſt: *Require, ſacratiſſime Imperator, quis adeſt ablutus, balſamo unctus, & abſcedat.* Quibus Imperator commotus, ait; *Quis hîc Numinibus noſtris contrarius, ac Religionis Chriſtianæ ſocius, qui frontem Chriſmatis inſcriptione ſignatam ferat?* Ergo ſeculo quarto oleo confirmatorio balſamum miſcebatur. Sed hoc dimiſſo

VII. Quæritur ſecundò: Quâ neceſſitate admixtio balſami cum oleo requiratur; an neceſſitate ſacramenti, an verò ſolùm præcepti?

Reſpondeo, quòd admixtio olei cum balſamo in Confirmatione non eſt de neceſſitate ſacramenti, ſed ſolùm de neceſſitate præcepti; non quidem divini, ſed eccleſiaſtici tantùm. Prior pars, ſuppoſitâ opinione ſupra relatâ, quòd aliquo tempore Confirmatio in utraque Eccleſiâ ſinè balſami cum oleo mixtura fuerit validè adminiſtrata, extra dubium eſt. Quibus accedit: quòd Patres ſacramentum Confirmationis vocant ſacramentum olei, nil dicentes de Balſamo; inter quos S. Auguſtinus, *l.* 15. *de Trinit. c.* 26. & *l.* 17. *de Civit. Dei, c.* 10. ubi comparat Chriſma cum eo, quo Reges in veteri Teſtamento ungebantur: certum eſt autem, quòd Reges ſolo oleo ungebantur.

Hinc Innocentius III. cap. *Paſtoralis.* Extr. de Sacram. non iterandis, conſultus: an Confirmatio data cum ſolo oleo eſſet valida; reſpondit: *In talibus non eſt aliquid iterandum: ſed cautè ſupplendum, quod incautè fuerat omiſſum.* Si autem in caſu, de quo agebatur, ſacramentum fuiſſet nullum, debuiſſet dicere eſſe iterandum, ſicut iterandum dicimus Baptiſma, quod ab-

ſque aliquo, quod ſit de neceſſitate ſacramenti, fuerit collatum.

VIII. Secunda etiam pars eâdem ratione probatur. Nam ſi balſami admixtio cum oleo eſſet de præcepto divino, Patres hoc tradidiſſent: & rurſus in hoc Pontifices diſpenſare non potuiſſent; at Patres hoc non tradiderunt; & Romani Pontifices ſuper hoc diſpenſarunt. Paulus enim III., & Pius IV. permiſerunt Miſſionariis in India, ubi balſamum ſyriacum non creſcit, illius regionis aromata balſamo non multum abſimilia oleo miſcere, ad hoc ſacramentum conficiendum. Cujus diſpenſationis fidem faciunt Henriquez, *l. 3. de Conf. c. 2.* & Svarez *de Conf. a. 4. ſect. 1.* ergo &c.

§. II.

Reſolutio Secundæ Partis.

IX. HÆc ſecunda pars tria complecti ſolet. Primum, an benedictio Chriſmatis antiqua ſit. Secundum, an neceſſaria. Tertium, à quo facienda ſit hæc benedictio.

Circa primum dico. Ritum Chriſma per benedictionem conſecrandi antiquiſſimum eſſe. Pro Eccleſia Græca teſtes ſunt, Dioniſius, *c. 4. de Eccleſ. Hier.* antiquum eius conſecrandi ritum deſcribens. Baſilius, *l. de Spiritu Sancto, c. 27.* dicens: *Benedicimus Baptiſmatis aquam, & unctionis oleum.* Cyrillus, *Catecheſ. 3. Myſtagogicâ*, hæc ſcribens: *Sanctum iſtud unguentum non amplius nudum, neque ſi quis ita appellare malit, commune unguentum eſt, poſt invocationem, ſed Chriſti donarium, & Spiritus Sancti præſentiâ divinitatis ejus efficiens factum.*

Pro Eccleſia Latina afferri poteſt S. Auguſtinus, *l. 2. contra litt. Petiliani, c. 104.* Chriſma vocans ſanctum, & in genere viſibiliter ſignaculorum, ſicut Baptiſma. Liber Sacram. S. Gregorii Magni, Ordo Romanus, & omnes libri, qui de ritibus agunt. Unde cùm hujus conſecrationis initium, vel Auctorem reperire non ſit, ad traditionem apoſtolicam refundendam eſſe exiſtimo; juxta S. Auguſtini regulam *Epiſt.* 118. nunc 54. *ad Januarium c. 1.* ut reve.â illam refudit Baſilius, *lib. de Spiritu Sancto, cap. 27.* dicens: *Benedicimus Baptiſmatis aquam, & unctionis oleum. Quibus verò Scripturis edocti? Nonne à ſecretâ, & ſilente Traditione?*

X. Circa ſecundum dico. Probabilius eſſe, Chriſmatis conſecrationem non eſſe de neceſſitate ſacramenti, ſed præcepti tantùm; & quidem ſolùm Eccleſiaſtici. Ex nullo enim documento Eccleſiæ, vel Patrum colligi poteſt, oleum confirmatorium, etſi prævenitivè non conſecratum, ſi cum impoſitione manuum conjunctum ſit, non ſufficere ad validè conficiendum hoc ſacramentum. Nec enim ex antiquitate hujus conſecrationis colligi poteſt divinum præceptum. Nam, ut dicit Baſilius ſupra laudatus, æquè antiquum eſt benedicere Baptiſmatis aquam, & unctionis oleum; miſcere aquam cum vino in altaris Sacrificio ſemper, & ubique obſervatum eſt; & tamen nemo inferet, Baptiſmum collatum aquâ non benedictâ nullum eſſe: aut nullam eſſe conſecrationem vini aquâ non permixtâ; ergo neque dici debet, unctionem confirmativam factam Chriſmate non priùs conſecrato invalidam eſſe. Conſecratio igitur, quæ requiritur ad neceſſitatem ſacramenti eſt illa, quâ in actu anctionis Chriſma ſanctificatur per verba formæ ſacramentalis: ſicut per hanc conſecratur aqua Baptiſmi, & ſit potens effectum ſacramentalem producere. Conſecratio autem illa, quâ ſive aqua, ſive oleum præviè ad uſum conſecratur, eſt ritus purus eccleſiaſticus; quo præparantur, ut ſacramento major reverentia concilietur.

XI. Circa tertium verò dico. Chriſma confirmatorium conſecrare ſolis Epiſcopis quovis tempore licuit, & modò licet; nunquam tamen ſimplicibus Presbyteris. Conſtat ex Conc. Car-

Digitized by Google

Carthag. II. *ann.* 390. ubi, *can.* 3. hæc habentur : *Chriſmatis confectio , & puellarum conſecratio à Presbyteris non fiant .* Et Carthag. 3. *ann.* 397. ubi, *can.* 36. ſtatuitur : *Ut Presbyter inconſulto Epiſcopo virgines non conſecret , Chriſma verò nunquam conficiat .* Quod etiam in Toletano I. *ann.* 400. ſancitur , *can.* 20. his verbis : *Quamvis pene ubique cuſtodiatur , ut abſque Epiſcopo Chriſma nemo conficiat ; tamen quia in aliquibus locis , vel provinciis, Presbyteri dicunturChriſma conficere ,placuit , ex hac die nullum alium , niſi Epiſcopum Chriſma facere , & per Diœceſim deſtinare.* Hoc autem etiam modò exactè præſcribi, & obſervari conſtat ex Euchologiis, quibus Eccleſia, tàm Græca , quàm Latina hiſce temporibus utitur.

Nec obeſt , quondam in Eccleſia Latinâ, & Græcâ etiam modò ſacramentum Confirmationis à ſimplici Presbytero adminiſtrari , ut dicetur . Hoc enim conceſſo , non ſequitur , quòd poſſint Chriſma conſecrare ; ſed ſolùm, quòd poſſint Chriſmate ab Epiſcopo jam confecto uti in confirmatione adminiſtrandâ : eo modo, quo Presbyteri etiam Latini , eſtò ſint ordinarii miniſtri , tùm Baptiſmi , tùm Extremæ unctionis ; non poſſunt tamen ungere ſive Neophyti verticem , ſive fidelis infirmi corpus , niſi oleo ab Epiſcopo conſecrato . Unde Eugenius IV. in Inſtruct. Armen. *Legitur* (inquit) *aliquando, per Apoſtolicæ Sedis diſpenſationem ex rationabili & urgente admodum causâ, ſimplicem ſacerdotem Chriſmate per Epiſcopum confecto hoc adminiſtraſſe ſacramentum.* Quod ex hodierno Græcorum uſu comprobatur: apud quos , teſte Arcudio , Patriarcha Conſtantinopolitanus conſecratum ab ipſo ſemel in anno Chriſma mittit ad Metropolitanos , iſti ad Epiſcopos , hi verò ad Presbyteros.

XII. An verò jure tantùm Eccleſiaſtico , an etiam divino Presbyteri prohibeantur Chriſma conſecrare.

Verius judico , id eis jure tantùm Eccleſiaſtico prohiberi ; nam Concilia ſupra relata conſecrationem Chriſmatis ſimplicibus Presbyteris vetantia , divini præcepti nullam faciunt mentionem ; imò olim valuiſſe factam per Presbyteros talem conſecrationem, colligitur ex Conc. Toletano I. *Can.* 20. ſuper relato. Quo irrita non declaratur conſecratio Chriſmatis à Presbyteris peracta ; & quamvis eam impoſterum prohibeat , pro hoc tamen præcepto non adducit auctoritatem juris divini , ſed ſolam praxim contrariam pene univerſalem Eccleſiæ : *Quamvis* (inquit) *penè ubique cuſtodiatur &c.* Idem colligitur ex Epiſtola Montani Epiſcopi Toletani annexâ, Concilio Toletano II. *anno* 531. ubi inſtaurans præceptum jam factum de Chriſmate à Presbyteris non conſecrando , pro ratione adducit Veterum contrariam ab initio Eccleſiæ conſuetudinem , dicens ; *Nova namque præſumtio Præſidentium vobis Presbyterorum noſtrorum pulſavit auditus ; ſi tamen nova tantùm, & non deteſtabilis dici poſſit , quæ ab initio fidei Catholicæ numquam præter nunc , ſubrepiſſe probatur ; ut id , quod per manus Summi Pontificis trinæ divinitatis invocatio ſanctificare conſuevit , Presbyter ignarus diſciplinæ conficere ſibi Chriſma præſumeret .* Et pòſt multa : *An forſitan Sanctorum Patrum regulas , & conſtitutiones ſynodicas ignoratis , quibus præcipiuntur parochienſes Presbyteri , non per viliores perſonas , ſed aut per ſemetipſos , aut per Rectores ſacrariorum annuis vicibus Chriſma à Præſidente ſibi Epiſcopo petant ? Credo, quòd qui petere juſſerunt , poteſtatem conſecrandi penitùs abſtulerunt .* Solis ergo Patrum regulis , ac conſtitutionibus ſynodicis , ac proinde Eccleſiæ præcepto , adempta eſt ſimplicibus presbyteris Chriſmatis conſecrandi poteſtas.

DU-

DUBIUM IV.

Quænam ſit Forma Confirmationis.

§. I.

Quid de Ea Senſerint Hæretici?

I. MOderni hæretici, qui Confirmationem è numero ſacramentorum dejecerunt, etiam formam Confirmationis carpunt. Kemnitius enim, in *Examine Conc. Tridentini*, contendit primò: formam, quâ utimur in Confirmatione, nullâ niti Scripturâ. Secundò: hæc verba *Signo te &c.* nedum ab Apoſtolis uſurpata non fuiſſe; ſed neque in vetuſtis Scriptoribus, nec Canonibus expreſſa. Tertiò: aſſerit, eam formam fabricatam, imò adulteratam fuiſſe à poſteris, ex Ambroſii ſententia, de his, qui initiantur.

Calvinus dicit primò: in noſtra Confirmatione non adeſſe verbum, quod ex Auguſtino, cum ad elementum accedit, facit ſacramentum. Secundò: in Scripturis nihil legi, quod faveat iſti formulæ: *Conſigno te &c.* Ita l. 4. Inſt. c. 19. §. 5. *Peragitur* (inquit) *hæc Confirmatio unctione, & hæc verborum formulâ*: Conſigno te ſigno ſanctæ Crucis &c. *Pulchrè omnia, & venuſtè: ſed ubi Dei verbum, quod Spiritus Sancti præſentiam hìc promittat? Ne jota quidem obtendere poſſunt. Unde ergo nos certiores facient, Chriſma ſuum eſſe vas Spiritus Sancti? Videmus oleum, craſſum ſcilicet, & pinguem liquorem: præterea nihil. Accedat, inquit Auguſtinus, verbum ad elementum, & fiet ſacramentum. Hoc, inquam verbum proferant, ſi quid quam nos intueri in oleo volunt aliud, quàm oleum.* Ita Calvinus.

Marcus Antonius de Dominis, aliàs Spalatenſis, hic duo ſcribit. Primum: in Scriptura nihil haberi, ſive certum, ac definitum, quibus verbis ſit utendum, vel uſi ſint Apoſtoli in danda Confirmatione: ſive certum; & indefinitum, puta, orandum eſſe, vel benedicendum. Secundò: orationem non poſſe eſſe formam ſacramenti; quia oratio impetrat gratiam ex opere, quod ajunt operantis, & formæ ſacramentorum eam conferunt ex opere operato.

Similia profert Dallæus Calviniſta, qui poſtquam ait, nihil in omnibus Scripturis legi ſimile verbis iſtis: *Conſigno te &c.* addit: quòd etiam ab Evangelii majeſtate tantum diſtant, quantum Cœlum à terra abeſt. Hæc Acatholici, ſupponentes, apud Catholicos fide certum eſſe, formam eſſentialem Confirmationis apud Latinos eſſe determinatè hæc verba: *Conſigno te &c.*

II. Hoc tamen verum non eſt. Cùm ex Doctoribus Catholicis plures non ignobilis notæ ſentiant, formam olim fuiſſe, & nunc eſſe orationem, quâ Epiſcopus Neophyto manum imponens ſpiritum ad robur advocat. Aliqui, quibus placet, utrumque ritum, nempe, impoſitionis manuum, & unctionis Chriſmate, ad Confirmationis ſubſtantiam pertinere, volunt, adæquatam illius formam conſtare ex oratione, quæ impoſitionem manuum comitatur, & verbis, quæ proferuntur, dum Neophyti frons inungitur.

Quia verò non ſolùm de forma Confirmationis apud Latinos, ſed etiam apud Græcos controverſia eſt; idcirco de utraque hìc ſermo erit: & quid probabiliter ſentiamus, aperiemus.

§. II.

Forma Confirmationis apud Græcos.

III. CIrca formam eſſentialem Confirmationis, apud Græcos, diſcordant Auctores. Gabriel enim Philadelphius, in *Tract. de Sacram.* putat, hanc eſſe orationem, quâ Chriſma conſecratur. Alii, ut Arcudius, & Goarius volunt, formam eſſe hæc verba;

verba: *Signaculum donationis, ſive doni Spiritus Sancti*. Alii, ut Sambonius, Natalis Alexander cum pluribus ſentiunt, eam eſſe orationem, quæ unctionem Neophyti præcedit, quæque ſic incipit: *Benedictus es Domine Deus Omnipotens*.

IV. Dico igitur primò. Forma eſſentialis Confirmationis, apud Græcos, non poteſt eſſe oratio, quâ Chriſma conſecratur.

Probo. Nam per verba illa Pontifex ſolùm conſecrat unguentum, quod eſt materia, non autem efficit Confirmationis ſacramentum. Sicut dum aqua Baptiſmi benedicitur, conſtituitur quidem materia Baptiſmi; ſed non efficitur Baptiſmus, niſi cum verba à baptizante ſuper corpus, quod abluitur, proferuntur: benedictio autem aquæ eſt quidem præparatoria materiæ, ſed non eſt forma Baptiſmi; ergo ſimiliter verba, quibus à Pontifice conſecratur unguentum, ſunt quidem præparatoria materiæ, non tamen determinativa materiæ ad eſſe ſacramenti.

V. Confirmatur. Nam Confirmatio non eſt ſacramentum permanens, ſed tranſiens, ac in uſu conſiſtens; nec de facto eſt, niſi cum materia debita per verba actu ſubjecto applicatur: ſolius quippe Euchariſtiæ proprium eſt, ut licèt nemo eâ utatur, ſive quamvis nemo eam ſumat, veri ſacramenti rationem habeat: atqui ſi verba, quibus unguentum conſecratur, eſſent forma, jam Confirmatio eſſet ſacramentum permanens: adeſſet enim ante uſum materia, nempe, Chriſma, adeſſet forma, nempe, oratio, quâ conſecratur; ergo adeſſet ſacramentum ante uſum, nempe, ante unctionem.

VI. Urgetur magis. Confirmatio data à ſimplici Sacerdote apud Græcos nunc valet, & antiquitùs valuit: at in ſententia oppoſitâ non valeret. Ut enim valeat adminiſtrata à Presbyteris Confirmatio, oportet, ut illius formam proferant; quemadmodum, ut quis baptizet, requiritur, ut ipſemet formam Baptiſmi proferat; ergo cùm in ſuppoſitione Adverſariorum Presbyteri Græci non proferrent Confirmationis formulam: nam ipſi Chriſma, quo Neophytos innungunt, non conſecrant, ſed à ſuis Patriarchis conſecratum accipiunt, quod ab antiquo in praxi fuit, & etiam modo eſt: ſequitur, quòd ipſi ſacramentum Confirmationis non conficiant, neque conferant.

VII. Nec valet, ſi cum aliquibus reſpondeas, Presbyteros Græcos eo ſenſu dici Miniſtros Confirmationis, quòd ſacramentum jam confectum recenter baptizatis diſpenſent; unde fit, non oportere, ut ipſimet illius formam proferant: ſicut nec oportet, ut formam Euchariſtiæ proferant Sacerdotes, dum jam ab alio confectam populo diſpenſant.

Nam hoc poſito ſequitur primò: quòd ſacramentum Confirmationis non conſiſtat in uſu, ſed ſit permanens, ſicut Euchariſtia. Secundò: quòd diſpenſata etiam à laico Confirmatio valeret, quemadmodum valet Euchariſtia: ſacramentum enim, quod jam confectum permanet, valet à quocumque diſtribuatur. Valere autem à laicis datam Confirmationem nemo hactenus dixit, nec, ut puto, dicet.

VIII. Sed dices. Cyrillus Hieroſolymitanus, *Catecheſi 3. Myſtagogicâ* dicit, quòd quemadmodum *Panis Euchariſtiæ poſt invocationem Sancti Spiritus non eſt communis panis, ſed Corpus Chriſti: ita & ſanctum iſtud unguentum non amplius nudum, neque..... commune unguentum eſt poſt invocationem, ſed Chriſti donarium, & Spiritus Sancti præſentiâ divinitatis ejus efficiens factum*; ergo ſicut panis conſecratione fit Corpus Chriſti; ita oratione Chriſma fit ſacrum, & accipit virtutem conferendi Neophytis Spiritum Sanctum.

IX. Reſpondeo, S. Cyrillum non loqui de benedictione Chriſmatis factâ à Pontifice, quæ ſolùm unguentum

redditt

Digitized by Google

reddit idoneum, ut aſſumatur ad Confirmationem, tanquam materia, ſicut aqua benedictione redditur idonea ad Baptiſmum: ſed loqui de invocatione Sancti Spiritus, quæ immediatè unctionem præcedit, & cum ea conjungitur; quam probabiliter dicemus, eſſe formam inadæquatam ſacramenti Confirmationis. Loqui autem de iſta indicant Cyrilli verba ſequentia, nempe: *Ac dum unguento viſibili inungitur corpus, Sancto, ac vivifico Spiritu anima ſanctificatur.*

Nec valet dicere, Confirmationis formam eſſe verba, quæ à Pontifice ſuper Chriſma proferuntur, Græcos paſſim aſſerere — Nam dico nullius eſſe momenti Recentiorum Græcorum opinionem, propter rationes ſuperiùs allatas. Hac enim in cauſa (ſicut in aliis) ab avita Patrum, & veteri Traditione receſſiſſe Recentiores Græci dicendi ſunt.

X. Dico ſecundò. Forma Confirmationis Græcorum adæquatè conſiſtit in oratione immediatè præcedente unctionem, quæ incipit: *Benedictus es Domine Deus omnipotens*; & in verbis, quæ Miniſter ungendo profert. nimirùm: *Signaculum donationis, & doni Spiritus Sancti*: ita ut ex utraque confletur eſſentialis forma Confirmationis. Ita probabiliter ſentio. Tum quia: ſic conciliantur variæ Doctorum ſententiæ. Tùm quia: eodem modo in Euchologiis leguntur. Tùm quia: per priora verba Miniſter expreſsè invocat à Deo Confirmationis effectum; per poſteriora verò ſignificat, ſe illum Neophyto conferre.

§. III.

Forma Conſecrationis apud Latinos.

XI. Non una eſt apud Doctores ſententia de eſſentiali apud Latinos Confirmationis formulâ. Qui enim docent, ſolam impoſitionem manuum eſſe adæquatam hujus ſacramenti materiam; docent illius formam olim fuiſſe, & nunc eſſe orationem, quâ Epiſcopus manum imponens, Spiritum Sanctum ad robur invocat. Alii, quibus ſola unctio Chriſmatis videtur eſſe materia, volunt, formam eſſentialem his ſolis verbis contineri: *Signo te ſigno Crucis, & confirmo te Chriſmate ſalutis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Aliqui verò, quibus uterque ritus, impoſitionis ſcilicet manuum, & unctionis Chriſmatis videtur ad Confirmationis ſubſtantiam pertinere; volunt, adæquatam illius formam coaleſcere ex oratione, quæ in Pontificali Romano impoſitionem manuum comitatur, & verbis, quæ proferuntur, dum Neophyti frons inungitur.

XII. Dico. Quamvis probabile admodum ſit, imò ferè commune apud Scholaſticos, Latinorum formam in Confirmatione eſſe hæc verba: *Signo te ſigno Crucis &c.* cenſeo tamen, non ea ſola, & ut ſejuncta ab oratione, & impoſitione manuum, ſed ut cum ea conjuncta, & illam includentia, eſſe formam adæquatam, & eſſentialem Confirmationis.

Prior pars traditur communiter in Scholis, eamque docere videtur S. Tho. 3. p. q. 72. a. 4. his verbis: *In hoc ſacramento datur Spiritus Sanctus ad robur ſpiritualis pugnæ. Et ideo in hoc ſacramento tria ſunt neceſſaria, quæ continentur in formâ prædictâ. Quorum primum eſt cauſa conferens plenitudinem roboris ſpiritualis, quæ eſt Sancta Trinitas, quæ exprimitur cum dicitur.* In nomine Patris &c. *Secundum eſt ipſum robur ſpirituale, quod homini confertur per ſacramentum materiæ viſibilis ad ſalutem, quod quidem tangitur, cùm dicitur:* Confirmo te Chriſmate ſalutis. *Tertium eſt ſignum, quod pugnatori datur; ſicut & in pugna corporali milites inſigniis Ducum inſigniuntur. Et quantùm ad hoc dicitur,* Confirmo te ſigno Crucis, *in quo ſcilicet Rex noſter triumphavit, ut dicitur, Coloſſ.* 2. S. Thomæ conſentiunt S. Bonaventura, Scotus, Suarez, & com-

Digitized by Google

communiùs Scholaſtici. Quibus favere videtur Eugenius IV. in decreto pro Armenis.

Secunda autem pars ponitur à nobis: tùm ad conciliandas Recentiorum varias opiniones: Tum, ut cohærenter loquamur ad ſupradicta, *Dub.* 2. §. 2. Cum enim ibi dixerimus, materiam adæquatam Confirmationis ex impoſitione manuum, & chriſmatione conſurgere; conſequens eſt, ut etiam forma Confirmationis adæquata conſurgat ex verbis, quæ profert Pontifex imponendo, ſeu extendo manus ſuper confirmandos, & ex iis, quæ pronuntiat, eos Chriſmate inungendo.

XIII. Hac viâ componimus etiam ritum, quem hodierno tempore ſervat Eccleſia in Confirmatione, cum ritu, quem ſervarunt Apoſtoli: qui, ut habetur, *Act* 8. orantes imponebant manus. Quamvis autem, ut docet S. Tho. 3. *p. q.* 72. *a.* 2. *ad* 1. & *a.* 4. *ad* 1. tunc non uterentur aliâ materiâ, & formâ; quia Spiritus Sanctus per ſua dona viſibiliter ſuper confirmatos deſcendebat: tamen quia, ceſſantibus talibus donis viſibilibus, credibile eſt, ut docet idem S. Tho. citatus, cœpiſſe in Confirmatione Chriſma, & verba adhibere: ita credibile eſt, eos ritum orandi, & manus imponendi ſuper Neophytos non omiſiſſe, cùm illum etiam nunc ſervet Eccleſia.

Hac dicendi ratione evitamus etiam difficultates, quas proponunt, qui ſentiunt ſolam orationem, quæ manuum impoſitionem comitatur, fuiſſe, & eſſe formam Confirmationis. Conantur enim oſtendere, ante ſeculum ſeptimum, cum de Confirmatione ſermo fuit, nullius formæ mentionem factam fuiſſe, quàm invocationis Sancti Spiritus. Ita Cyprianus, qui tertio ſeculo vixit, Ep. 73. ad Jubajanum: *Tantummodo* (inquit) *quod deerat, id à Petro, & Joanne factum eſt; ut oratione pro iis habitâ, & manu impoſitâ, invocaretur, & infunderetur ſuper eos Spiritus Sanctus, quod nunc quoque apud nos geritur.* Hieronymus, Dialogo contra Luciferianos: *Hæc eſt conſuetudo Eccleſiarum, ut Epiſcopus ad invocationem Spiritus Sancti manum impoſiturus excurrat.* Ambroſius, qui eodem quarto ſeculo vixit, *lib.* 3. *de Sacram. c.* 12. ait: *Sequitur ſpirituale ſignaculum, quod audiſtis hodie legi; quia poſt fontem* (ideſt Baptiſmum) *ſequitur, ut perfectio* (per Confirmationem) *fiat, quando ad invocationem Sacerdotis* (ideſt Epiſcopi, qui eminenter Sacerdos eſt, vel ſimplicis Presbyteri, qui Miniſter extraordinarius eſſe poteſt) *Spiritus Sanctus infunditur, ſpiritus ſapientiæ, & intellectus.*

Invocatio autem orationem indicat. Auguſtinus etiam, qui quinto ſeculo vixit, l. 15. de Trinit. c. 26 *Neque enim* (inquit) *aliquis Diſcipulorum ejus dedit Spiritum Sanctum: orabant quippe, ut veniret in eos, quibus manum imponebant, non ipſi eum dabant. Quem morem in ſuis Prapoſitis, etiam nunc ſervat Eccleſia.*

Item S. Gregorius Magnus, qui deſinente ſeculo ſexto Romæ ſedit, in ſuo libro Sacrament. ſic Confirmationis ritum deſcribit: *Levatâ manu ſuâ ſuper capita omnium dicit:* Omnipotens ſempiterne Deus &c. *Et interrogantibus Diaconibus nomina ſingulorum, Pontifex tincto pollice in Chriſmate facit crucem in fronte unius, ſimiliter per omnes ſingillatim. Quibus expletis, juſſi incipiunt in Eccleſia Litaniam ternam.* Quibus nulla exprimuntur verba dicenda à Pontifice, dum Chriſmate ſignat in fronte.

XIV. Accedit: quòd ante ſeculum ſeptimum nullum monumentum afferri poteſt, quòd de his verbis: *Signo te &c.* mentionem fecerit. Solus Antiquus Ordo Romanus, qui ſeculi octavi ætatem ſapit, primus fuit, qui eas voces: *Signo te*, vel *Confirmo te*, adhibere cœpit. Ait enim: *Oratione expletâ, facit crucem cum pollice ex Chriſmate in ſingulorum frontibus, ita dicendo: Confirmo te, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Ante il-

lum Ordinem de illis verbis altum eſt ſilentium. Imò nec ritus in Ordine Romano præſcriptus, ſtatim fuit ab omnibus Eccleſiis receptus. In Eccleſia enim Trevirenſi, cui præerat Amalarius, ſeculo nono, verba præfata non adhibebantur. Libro enim 1. *de Officiis, cap* 17. hæc ſcribit: *Oratione expletâ, facit crucem cum pollice ex Chriſmate in ſingulorum frontibus, ita dicendo: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Alcuinus etiam, qui ſcribebat circa annum 778. aſſerit, ſuâ ætate ſolam SS. Trinitatis invocationem prolatam fuiſſe ab Epiſcopo, dum Neophytum chriſmaret. Ait enim: *Hac finitâ* (Oratione) *facit crucem de Chriſmate cum pollice in ſingulorum frontibus, ita dicendo: In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Pax tibi. Reſpondent omnes: Et cum ſpiritu tuo.* A' ſeculo igitur ſolùm duodecimo ritus iſte, ſaltem ubique, in Eccleſia Occidentali uſurpari cæpit; cùm in Pontificalibus ab eo tempore exaratis præfata verba reperiantur: ut in Rothomagenſi, circa ann 1150. in Turonenſi, & Tholoſano, anno circiter 1250. Ait enim Tholoſanus codex, verba Confirmationis indicans: *Conſigno te ſigno crucis, & confirmo Chriſmate ſalutis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti Amen. Pax tecum. Et cum ſpiritu tuo.* Quæ forma cum ea conſonat, quam Eugenius IV. anno 1440. pro eorum inſtructione Armenis propoſuit; & quam poſtea omnes Occidentales Eccleſiæ amplexæ ſunt. Cæterum neque iiſdem verbis ab omnibus Eccleſiis proferebatur, teſte Alexandro de Hales, 4. p. *ſua Summa, q.* 9. *membro* 1. ubi ait: *Hujus ſacramenti* (Confirmationis) *ſecundùm conſuetudines diverſarum Eccleſiarum diverſæ ſunt formæ verborum. Habet enim quædam Eccleſia formam:* Confirmo te ſigno Crucis, & charactere ſanctificationis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, amen. *Alia eſt iſta:* Confirmo, & conſigno te ſigno Crucis, & Chriſmate ſanctificationis, in nomine Patris &c.

XV. Cùm ergo tàm varius fuerit in forma Confirmationis ritus: nam, ut vidimus, prioribus ſeculis reperire non eſt, quòd Eccleſia Occidentalis inungens Neophyti frontem pronuntiaverit hæc verba: *Signo te ſigno Crucis &c.* imò potiùs appareat, nulla in tali actu pronuntiaſſe verba; & iis inſuper temporibus, quibus verba uſurpare cæpit, non omnes Eccleſiæ eadem uſurparent: nam aliæ ſolâ invocatione Trinitatis contentæ, actum confirmandi non exprimebant; poſtea verò, dum actum confirmantis exprimere cæperunt, non omnes iiſdem verbis hoc præſtabant. Cumque ex alia parte oratio, quæ manuum impoſitionem comitatur, ſemper, & ubique ab initio Eccleſiæ, & ab ipſis Apoſtolis pronuntiata fuiſſe legatur: propterea Recentiores aliqui, inter quos Natales noſter Alexandre, in *Hiſt. Eccl. Seculi* 2. *Diſſert.* 10. §. 12. Ivenin *de Sacr. Confirm. Qu.* 3 *c.* 2. *a.* 3. & alii cenſent, ſolam orationem, quæ impoſitionem manuum comitatur, & quæ antecedit unctionem, eſſe formam eſſentialem Confirmationis adæquatam: verba autem quæ unctionem comitantur, ſpectare tantùm ad ritum accidentalem, ac diſciplinam. E' contra autem alii communiùs ſuſtinent, formam eſſentialem eſſe hæc ſola verba, quæ inungendo Pontifex pronuntiat: *Signo te ſigno crucis &c.*

XVI. Poteſt hæc controverſia finiri, utendo doctrinâ, quam, in *Tract. de Sacr. in Gen.* probabilem judicavimus; nempe, quod non omnium ſacramentorum materias, & formas Chriſtus in ſpecie atomâ præſcripſit, ſed aliquorum ſolùm in genere: & ſic in hoc ſacramento determinavit ſolùm verba expreſſiva præſentiæ Sancti Spiritus roborantis, & confirmantis in fide per Baptiſmum ſuſceptâ. Quòd autem hæc verba exprimerentur optativo, & deprecatorio modo in ma-

Digitized by Google

nus impoſitione, vel modo indicativo in actuali unctione; Eccleſiæ ſuæ pro temporum, & circumſtantiarum varietate determinandum reliquit. Cùm autem Eccleſia, licèt per multa ſecula agnoverit pro forma eſſentiali Confirmationis orationem, quæ manus impoſitionem comitatur, determinaverit poſtea pro forma verba abſoluta, quæ à Pontifice, dum inungit, ſuper Neophytum proferuntur: ideo hæc modò pro forma hujus ſacramenti habenda ſunt. Et hoc quidem probabiliter dici poteſt.

XVII. Verùm non minori probabilitate ſuſtineri poſſe cenſeo aſſertionem noſtram, quæ nec excludit à forma Confirmationis orationem conjunctam cum manus impoſitione; & ſic ſalvat ritum antiquum, quo vel ipſi Apoſtoli uſi fuiſſe leguntur; & ritum, quo in præſens Eccleſia Latina utitur: dum à forma non excludit verba, quæ in actuali unctione proferuntur; & utraque verba aſſerit concurrere ad unam hujus ſacramenti formam adæquatam conſtituendam. Hac enim viâ componimus etiam, nedum diſcordes Latinorum opiniones, ſed etiam Eccleſiam Græcam cum Latina: nam Græci, & orant dum manus imponunt, & dum inungunt, hęc proferunt verba: *Signaculum doni Spiritus Sancti*. Cohærenter etiam loquimur ad ſuperiùs dicta: cùm enim pro materia adæquatâ ſtatuerimus & manus impoſitionem, & unctionem; congruum eſt, ut pro forma adæquatâ hujus ſacramenti ponamus verba, quæ & manum imponendo, & ungendo Miniſter profert.

Salvamus etiam decretum Eugenii IV. Non enim probare poſſumus expoſitionem illorum, qui dicunt, Eugenium propoſuiſſe Armenis hæc verba: *Signo te ſigno Crucis, & confirmo te Chriſmate ſalutis, in nomine Patris &c.* non tanquam formam huic ſacramento eſſentialem; ſed quòd ſolemne eſſet Romanæ Eccleſiæ illa verba proferre poſt orationem invocantem Septiformem Spiritum. Non, inquam. Nam primò: Eugenius verbis laudatis præmittit: *Forma autem eſt: Signo te &c.* Secundò: quia nimis diminutus fuiſſet in ſua inſtructione, ſi omiſsâ formâ eſſentiali contentus fuiſſet, ſolùm eâ, quæ ad ritum accidentalem, & diſciplinam pertinent, Armenos edocere. Sicut ergo dum de Baptiſmo eos inſtruens dicit, formam eſſe: *Ego te baptizo &c.* indicavit eis formam eſſentialem; ita etiam dum ait; *Signo te &c.* indicavit formam eſſentialem Confirmationis.

XVIII. Sed dices primò. Eugenius ita indicavit pro forma Confirmationis hæc verba: *Signo te*; ut non meminerit orationis, quæ impoſitionem manuum comitatur; ergo ita illa verba ſtatuit pro forma eſſentiali, ut eam judicaverit eſſe unicam, & adæquatam.

Dices ſecundò. Etiam Baptiſmi collationem præcedit oratio, ſicut etiam oratio præcedit abſolutionem: ſed nemo dixerit, eam orationem eſſe formam adhuc inadæquatam, ſive Baptiſmi, ſive pœnitentiæ; ergo nec dici poterit orationem, quæ pręcedit unctionem, eſſe formam adhuc inadæquatam Confirmationis.

XIX. Reſpondeo ad primum, Eugenium non meminiſſe orationis, quæ cum impoſitione manus ſuper Neophytos fit; vel quia hoc jam erat in uſu apud Armenos; ideoque ſuper hoc inſtrui non indigebant. Vel quia memorando verba, quæ unctionem comitantur, tacitè indicavit orationem præcedentem, quam includunt, veluti conſummativa, & completiva illius ſacramentalis actionis; & ſignificantia Spiritum Sanctum oratione invocatum illâ unctione adeſſe præſentem. Ex quo fit, quòd licèt oratio ſit pars eſſentialis, pars tamen, & forma dans ultimam ſpeciem ſacramento ſint hæc verba: *Signo te ſigno Crucis &c.*

XX. Ad ſecundum reſpondeo, aliter ad Baptiſmum, & pœnitentiam pręrequiri benedictionem, & depre-

Digitized by Google

cationem, ac requiratur ad Confirmationem oratio advocatoria Spiritus Sancti: unde iſta poteſt eſſe eſſentialis ſacramento, illa autem ſolùm præparatoria, & pertinens ad ritum. Et ratio eſt. Quia Chriſtus Baptiſmi auctor nullam in collatione Baptiſmi orationem, aut benedictionem præſcripſit; ſed ſolùm dixit: *Baptizantes eos, in nomine Patris &c.* Unde hac ſolâ invocatione conferri voluit; & de facto ſive pueris, ſive adultis hac ſolâ collatus valet Baptiſmus, omni alio ritu omiſſo. Similiter cum Apoſtolis dedit abſolvendi poteſtatem, nullam eis deprecationem præſcripſit; ſed tantùm dixit: *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis.* Unde deprecatio, quæ à Sacerdote abſolvente fit, eſt ritus, non ſubſtantia ſacramenti. At de Confirmatione aliter res eſt. Ad aſſerendum enim orationem S. Spiritus eſſe de ſubſtantia ſacramenti, fundamentum ſufficiens habemus. Primò: ex facto Apoſtolorum, qui orantes imponebant manus, utique ex mandato Chriſti; & ſtatim veniebat Spiritus S. ſuper Neophytos. Secundò: ex continua praxi Eccleſiæ, quæ ab Apoſtolorum tempore ſemper hoc ſervavit; nec unquam legitur, ſinè oratione, ac manus impoſitione ſacramentum hoc diſpenſaſſe. Unde quemadmodum ex eo, quòd de Extrema Unctione dicat Jacobus, c. 5. v. 14. *Infirmatur quis in vobis? Inducat Presbyteros Eccleſiæ, & orent ſuper eum ungentes eum oleo in nomine Domini*; inferimus, formam eſsentialem illius ſacramenti eſse deprecatoriam: ita quia in conferenda Confirmatione habemus, Apoſtolos orantes eam contuliſse; & rurſus Eccleſiam ungendo Neophytum verbis abſolutis uti, colligere poſsumus, formam eſſentialem hujus ſacramenti adæquatam eſse partim deprecatoriam, partim abſolutam.

XXI. Dices tertiò pro opinione, quæ aſſerit, verba comitantia unctionem non eſſe formam, ſed meram Eccleſiæ diſciplinam. Omiſſis, vel variatis verbis pertinentibus ad formam eſſentialem ſacramenti, non habetur ſacramentum: ſed verba *Signo te ſigno Crucis &c.* per plura ſecula fuerunt omiſſa; & cum cæperunt pronuntiari, non eodem, ſed diverſis modis fuerunt prolata, ut ſupra dictum eſt; ergo Confirmatio illis temporibus collata, vel fuit nulla, vel verba illa non ſunt de ſubſtantia formæ.

XXII. Reſpondeo, neg. min. pro prima parte. Ex ſilentio enim per ſeptem ſecula harum vocum: *Signo te ſigno Crucis*, non arguitur, eas illis ſeculis non fuiſſe in Confirmatione prolatas: ſicut eſtò non legatur, prioribus ſeculis uſam fuiſſe Eccleſiam in Baptiſmo his vocibus: *Ego te baptizo &c.* non bene inferretur, illis ſeculis voces illas in Baptiſmo Eccleſiam non adhibuiſſe: & ſicut eſto ſolùm legatur, quòd vergente ſeculo ſexto Eccleſia Romana baptizabat his verbis: *Ego te baptizo &c.* ut in *l. Sacr.* S. Gregorii, non arguitur hunc ritum tunc primò incepiſſe: ita eſtò ſolùm circa ſeculum octavum in Ordine Romano legantur hæc verba: *Confirmo te &c.* prolata in Confirmatione, non infertur, tunc primò cæpiſſe proferri. Multa enim perpetua Traditione in Eccleſia ſemper ſervata ſunt, quæ ab initio ſcripta non fuerunt, ut ex S. Dionyſio docet S. Th. *3. p. q. 72. a. 4. ad 1.*

Ad ſecundam verò partem min. nego, formam Confirmationis fuiſſe ſucceſſu temporum ſubſtantialiter variatam. Quamvis enim variis temporibus diverſis terminis legatur concepta; ſemper tamen concepta fuit vocibus ſignificantibus conſignationem, & robur, cum invocatione Trinitatis, quod requiritur ad ſubſtantiam formæ Confirmationis. Eo vel maximè: quia cum hæc verba non accipiantur ut ſolitariè prolata, ſed ut relata ad antecedentia deprecatoria, & cum illis conjuncta; id quod aliquando iſtis deſuit, ſuppleri poterat, ac ſubintelligi ex antecedentibus.

Addo: quòd forma, quâ utuntur Græci,

eſt, nempe : *Signaculum doni Spiritus Sancti*, diverſis terminis concipitur, ac forma hæc: *Signo te ſigno Crucis*, quâ utuntur Latini. & tamen quia idem ſubſtantialiter ſignificat, Confirmatio Græcorum valida eſt. Ratio autem hujus variationis eſſe poteſt. Quia cùm Chriſtus non determinaverit quibus verbis conferenda eſſet Confirmatio, ſicut determinavit verba, quibus conferendus eſſet Baptiſmus, & conficienda Euchariſtia, nec Apoſtoli hoc indicavernit; arbitrio Eccleſiæ, his, vel illis verbis, idem tamen ſignificantibus, relictum fuiſſe, ſecundum temporum diverſitatem, credendum eſt. Hæc dicta ſint opinando potiùs, quam aſſerendo.

QUÆSTIO II.

De Miniſtro Confirmationis.

CAuſis intrinſecis, & eſſentialibus Confirmationis, materiâ ſcilicet, ac formâ ſtatutis, de cauſa extrinſecâ, præſertim miniſteriali, agere intendimus, aliqua etiam de cauſa principali, ſeu inſtitutore dicturi.

DUBIUM I.

An ſolus Epiſcopus ſit Ordinarius Confirmationis Miniſter?

§. I.

De Auctore Confirmationis.

I. AUctorem Confirmationis fuiſſe Chriſtum, negant apertè Lutherus, Calvinus, Socinus, & omnes iſtorum gregarii: contendentes, ritum, quem Confirmationis dicimus ſacramentum, non eſſe ſacramentum, nec Chriſtum habere auctorem; ſed otioſam eſſe cæremoniam, ut ſupra, *Dub. 1. Qu. præced.* vidimus: chriſmationem autem humanum eſſe figmentum omni effectu nudum. Contrarium autem tenet, tenuitque ſemper utraque Catholica Eccleſia Latina, & Græca: imò hæc, quantumvis modò ſchiſmatica, adhuc hanc veritatem cuſtodit.

II. Dico igitur. Chriſtus fuit Confirmationis verè auctor. Conſtat ex dictis. Nam cum citato *Dub. 1.* ſtatuerimus, Confirmationem eſſe verum novæ Legis ſacramentum: cumque, in *Tract. de Sacram. in gen. Qu. 6. Dub. unico* oſtenderimus, Chriſtum fuiſſe omnium ſacramentorum novæ Legis immediatum inſtitutorem; conſequens eſt, fuiſſe etiam Confirmationis auctorem. Conſtat etiam, quòd cùm Eccleſia, vel ab ipſo Apoſtolorum tempore hunc ritum adminiſtraverit, ac Traditione continuâ illum ſervaverit; & per Apoſtolos adhibitus quidem legatur, ſed non ab eis inſtitutus: illum à Chriſto auctore accepiſſe eredere par eſt.

III. De tempore autem, quo Confirmatio fuit à Chriſto inſtituta, non una Catholicorum Doctorum ſententia eſt. Quidam enim pridie mortis eam inſtitutam credunt; quidam poſt Reſurrectionem, quidam in die Pentecoſtes. Nobis placet ſententia S. Thomæ, 3. *p. q.* 72. *a.* 1. *ad* 1. dicentis: *Quòd Chriſtus inſtituit hoc ſacramentum, non exhibendo, ſed promittendo, ſecundùm illud, Jo.* 16. Si non abiero, Paracletus non veniet ad vos: ſi autem abiero, mittam eum ad vos. *Et hoc ideò, quia in hoc ſacramento datur plenitudo Spiritus Sancti, quæ non erat danda ante Chriſti Reſurrectionem, & Aſcenſionem, ſecundùm illud, Jo.* 7. Nondum erat Spiritus datus, quia Jeſus nondum erat glorificatus. Ubi advertendum, illa S. Thomæ verba, *non exhibendo, ſed promittendo*, non facere ſenſum, quòd Chriſtus promiſerit inſtitutionem quidem ante Paſſionem, ſed non inſtituerit, niſi poſt Aſcenſionem, ut falsò putat Dallæus Calviniſta; ſed quòd inſtituerit ante Paſſionem, vel Aſcenſionem, ſed non dandum, & exhibendum, niſi poſt Aſcenſionem. Eſto autem ante Paſſionem hoc ſacramentum inſtituerit; poteſtatem tamen illud miniſtran-

miniſtran-

niſtrandi credimus Apoſtolis non contuliſſe, niſi poſt Reſurrectionem; cum ante Reſurrectionem, nec Epiſcopi eſſent, nec juriſdictionis poteſtatem accepiſſent, ſed ſolùm, *Jo.* 20. cum eis inſufflavit dicens: *Accipite Spiritum Sanctum: quorum remiſeritis peccata remittuntur*; ergo &c.

IV. Nec refert, quòd nec materia, nec forma legantur à Chriſto inſtituta pro hoc ſacramento. Cùm enim Eccleſia ab initio impoſitione manuum, & chriſmatione, & verbis in confirmandis Neophytis ſemper uſa fuerit; à quo hunc ritum accepit, niſi à Chriſto, vel ab Apoſtolis à Chriſto edoctis, eo maximè tempore, quod à Reſurrectione fluxit ad Aſcenſionem: quo tempore, ſcribit Lucas, *Act.* 1. *v.* 3. quòd erat per quadraginta dies apparens eis, & loquens de regno Dei? Huc pertinet illa S. Leonis ſententia, Serm. de Aſcenſione. dicentis: *Hi dies, qui inter Reſurrectionem, Aſcenſionemque fluxerunt, non otioſo tranſiere decurſu; ſed magna in eis confirmata ſunt ſacramenta, magna revelata myſteria.* Cauſam hujus ſilentii in Scripturis aſſignat S. Th. in 4. *diſt.* 7. *q.* 1. *a.* 1. *qu.* 1. *ad* 1. his verbis: *Nec obſtat, quòd in Evangelio, vel in Actibus Apoſtolorum non ſit mentio de materia, & formâ hujus ſacramenti: quia formæ ſacramentales, & alia, quæ in ſacramentis exiguntur, occultanda erant in Primitiva Eccleſiâ propter irriſiones Gentilium, ut Dionyſius dicit: Unde etiam in fine Eccl. Hierarchiæ excuſat ſe à determinatione formarum ſacramentalium. Secus autem eſt de Baptiſmo, quod erat ſacramentum neceſſitatis, & ſtatim cuilibet offerebatur in principio.*

V. Nec pariter obeſt, quòd in die Pentecoſtes, in quo Apoſtoli confirmati fuerunt, nulla adhibita fuerit materia, aut forma. Nam tunc confirmati non fuerant modo ordinario, & ſacramentali; ſed extraordinario à Deo immediatè ſenſibilibus, ſed mirabilibus ſignis: ex quo non licet trahere argumentum ad Confirmationem modo ordinario collatam, ut ſupra diximus ex S. Thoma, 3. *p.* *q.* 72. *a.* 2. *ad* 1.

§. II.

Reſolutio Dubii.

VI. Circa ordinarium Confirmationis Miniſtrum variè variis temporibus errarunt Sectarii. Photius Pſeudo-Patriarcha Conſtantinopolitanus, ſeculo nono, Confirmationis adminiſtrationem eodem jure Presbyteris ſimplicibus adſcripſit, quo Baptiſmatis adminiſtrationem.

Waldenſes indignè ferebant, ut jus ordinarium confirmandi ſolis Epiſcopis tribueretur: *Mirantur* (inquit de illis Reynerus) *quare ſolis Epiſcopis liceat confirmare.* Eidem errori ſubſcripſere Wiccleffiſtæ, & Huſſitæ: Wicleffi enim hic articulus à Concil. Conſtantienſi damnatus eſt: *Confirmatio juvenum..... reſervatur Papæ, & Epiſcopis, propter cupiditatem lucri temporalis.* Qui error in Waldenſibus, Wiccleffiſtis, & Huſſitis ex alio errore procedebat. Nam poſt Aerium cenſebant, nullum inter Epiſcopum, & Presbyterum intereſſe diſcrimen.

Lutherus etiam, *lib. de Capti. Babylonicâ*, diſtinctionem Presbyterorum ab Epiſcopis ſubſannans, iſtos arguit, quòd ſibi ſolis jus confirmandi tribuant. *Poſtquam* (inquit) *ſacramenta illa negotioſa unâ cum verbo aliis inferioribus, ut vilia reliquerunt; juſtum fuit, ut facile aliquod tàm delicatis, & magnis Heroibus non eſſet moleſtum inveniremus..... Nam quod humana ſtatuit ſapientia, oportet, ut hominibus ſit honoratum.*

In hoc etiam totus eſt Calvinus. Nam, *l.* 4. *Inſt. c.* 19. invehitur in Epiſcopos, quòd Baptiſmum ab omnibus, & Euchariſtiam à Presbyteris confici ſinant; ſibi autem ſolis confirmandi jus reſervarint. Subdens: *Si quis ab illis ſciſcitetur, unde tanta prærogativa Epiſcopis delata fuerit, quam rationem*

tionem afferent præter ſuam libidinem. Sed his rejectis

VII. Dico. Solus Epiſcopus eſt ordinarius Confirmationis Miniſter. Veritas Catholica eſt. Quam primò accipimus ex Scriptura, *Act.* 8. *v.* 14. ubi legitur, quòd cùm audiſſent Apoſtoli, Philippum Diaconum multos in Samaria baptizaſſe; miſerunt ad eos Petrum, & Joannem, qui utpote Apoſtoli erant Epiſcopi, ut baptizatis à Philippo imponerent manus, & robur Spiritus Sancti manus impoſitione conferrent: quam impoſitionem manus ſacramentum Confirmationis eſſe diximus. Si enim Philippus, ſicut erat Miniſter Baptiſmi, fuiſſet etiam Miniſter Confirmationis; cur ſicut Samaritas baptizavit, ita eis baptizatis manum non impoſuit? Cur ad hoc opus mittendi fuiſſent Petrus, & Joannes? Signum ergo eſt, evangelizare, & baptizare etiam Diaconorum officium fuiſſe; baptizatis autem robur Spiritus Sancti conferre, ſolis Apoſtolis fuiſſe reſervatum. Unde etiam, *Act.* 19. iis, qui jam fuerant baptizati, ſolus Paulus manum impoſuit. Tunc ſic: atqui ſoli Epiſcopi Apoſtolis in munere Apoſtolatus, nimirum, in Eccleſiæ regimine ſuccedunt: his enim eam regendam Spiritus Sanctus credidit, teſte Paulo, Act. 20. v. 28. *Attendite vobis, & univerſo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus poſuit Epiſcopos regere Eccleſiam Dei, quam acquiſivit ſanguine ſuo;* ergo &c.

Hinc expoſitionem confirmat Chryſoſtomus, *Hom.* 18. *in Acta*, his verbis: *Meâ ſententia hac: Philippus unus è ſeptem erat, ſecundus à Stephano, ideò & baptizans Spiritum Sanctum non dabat; neque enim facultatem habebat, hoc enim donum ſolorum Apoſtolorum erat. Nam virtutem quidem acceperant faciendi ſigna, non autem dandi aliis Spiritum Sanctum. Igitur hoc erat in Apoſtolis ſingulare: unde & præcipuos, & non alios videmus hoc facere.*

VIII. Traditione etiam id probatur. Cujus teſtes ſunt Cyprianus, *Ep.* 73. *ad Jubajanum*, ſcribens: *Ut qui baptizantur, Præpoſitis Eccleſiæ* (ideſt Epiſcopis) *offerantur, ut per noſtram orationem, & manus impoſitionem Spiritum Sanctum conſequantur, & ſignaculo dominico conſummentur.* Et ad hunc finem dicit, miſſos fuiſse Petrum, & Joannem, ut à Philippo baptizatis manus imponerent. Concilium item Eliberitanum, medio ſeculo poſt Cypriani martyrium coactum, nempe, *anno* 313. *Can.* 38. de baptizato in caſu neceſſitatis, ſtatuit: ut *Si ſupervixerit, ad Epiſcopum eum perducat, ut per manus impoſitionem perfici poſſit.* Et Can. 77. *Si quis Diaconus regens plebem, ſinè Epiſcopo, vel Presbytero aliquos baptizaverit, Epiſcopus per benedictionem eos perficere debebit.* Idem docent S. Hieronymus, *Dial. adv. Lucifer.* S. Auguſtinus *l.* 15. *de Trinit. c.* 26. ſupra laudati.

IX. Id etiam quovis ſeculo Romani Pontifices teſtati ſunt. Cornelius enim Papa, medio ſeculo 3. *Epiſt. ad Fabianum, Antiochenum*, apud Euſeb. *l.* 6. *Hiſt. Eccleſ. c.* 43 de Novatiano, qui ut vidimus, Confirmationem aſpernabatur: *Neque* (inquit) *ab Epiſcopo conſignatus eſt. Hoc autem ſignaculo minimè percepto, quo tandem modo Spiritum Sanctum potuit accipere?*

Innocentius I. ſeculo 5. cùm in Diœceſi Eugubinâ quidam Presbyteri id ſibi muneris arrogarent, *Epiſt. ad Decentium Eugubinum Epiſcopum, cap.* 3. ita ſcribit: *De conſignandis verò infantibus, manifeſtum eſt, non ab alio, quàm ab Epiſcopo fieri licere. Nam Presbyteri, licèt ſint Sacerdotes, pontificatus tamen apicem non habent. Hæc autem Pontificibus ſolis deberi, ut vel conſignent, vel Paracletum Spiritum Sanctum tradant, non ſolùm conſuetudo Eccleſiaſtica demonſtrat, verùm & illa lectio Actuum Apoſtolorum, quæ aſſerit, Petrum, & Joannem eſſe directos, qui jam baptizatis traderent Spiritum Sanctum. Nam Presbyteri, ſeu extra Epiſcopum, ſeu præſente Epiſcopo baptizent, Chriſmate baptizatos ungere licet,*

cet, ſed quod ab Epiſcopo fuerit conſe cratum: non tamen frontem ex eodem oleo ſignare, quod ſolis debetur Epiſcopis, cùm tradunt Spiritum Paracletum.

X. Ex his redditur ratio, tùm Photio, qui in Epiſt. Encyclicâ ad Patriarchales ſedes Orientis, ſeculo 9. petebat, unde veniret hæc, nempe, non licere Sacerdotibus confirmare, his verbis: *Non licet Sacerdotibus, ajunt,* (Occidentales) *eos, qui ſacro Baptiſmate initiantur, unguento ſanctificare: ſolis enim Pontificibus hoc datum eſſe. Unde venit iſta lex? & quiſquam hujus legis conditor?* Tùm Calvino ſupra citato, hoc idem impudenter poſtulanti. Reſpondemus enim, hoc Eccleſiam perpetuâ conſenſione, & conſuetudine ſtatuiſſe; quia ſic per Apoſtolos factum legit, ut teſtantur Chryſoſtomus, & Innocentius, & ante omnes, Cyprianus ſupra laudati.

XI. Quòd ſi cur ita factum ſit adhuc efflagitent: exhibetur eis ratio congruens, quam dat S. Tho. 3. *p. q.* 72. *a.* 11. ſub hac forma. Sicut ad artifices pertinet ligna ſtruere pro ædificatione domus, ad Architectum verò eam complere, ac perficere; & ad Notarium ſcribere, ſed ad Dominum epiſtolam ſubſignare: ita inferioribus Miniſtris competit ſpirituale ædificium inchoare per Baptiſma, & illud Eccleſiæ adſcribere: perficere, verò, & ſubſignare ejus eſt, qui Eccleſiæ præſidet, qualis eſt Epiſcopus; ergo licèt ſimplicibus Presbyteris conveniat baptizare, confirmare autem, quod eſt quaſi opus perficere, & obſignare, conveniet Epiſcopo.

Verba S. Thomæ ſunt: *In quolibet opere ultima conſummatio ſupremæ arti, aut virtuti reſervatur: ſicut præparatio materiæ pertinet ad inferiores artifices, ſuperior autem dat formam; ſupremus autem eſt, ad quem pertinet uſus, qui eſt finis artificiatorum. Unde epiſtola, quæ à Notario ſcribitur, à Domino Papa firmatur. Fideles autem Chriſti ſunt quoddam divinum opus, ſecundùm illud* 1. *Cor.* 3. Dei ædificatio eſtis; *Sunt etiam quaſi quædam* Epiſtola Spiritu Dei ſcripta, *ſicut dicitur,* 2. *Cor.* 3. *Hoc autem Confirmationis ſacramentum eſt quaſi ultima conſummatio ſacramenti Baptiſmi; ita ſcilicet, quòd per Baptiſmum ædificatur homo in domum ſpiritualem, & conſcribitur quaſi quædam ſpiritualis epiſtola: ſed per ſacramentum Confirmationis, quaſi domus ædificata dedicatur in templum Spiritus Sancti, & quaſi epiſtola conſcripta ſignatur ſigno Crucis. Et ideo collatio hujus ſacramenti Epiſcopis, reſervatur, qui obtinent ſummam poteſtatem in Eccleſia. Sicut & in Primitiva Eccleſiâ per impoſitionem manus Apoſtolorum, quorum vicem gerunt Epiſcopi, plenitudo Spiritus Sancti dabatur, ut habetur Act.* 8.

§. III.

Contraria Solvuntur.

XII. Objiciunt primò. Cum Apoſtoli ſimul Epiſcopi, ac Presbyteri eſsent, vix dignoſci poteſt, eos non tanquam Presbyteros, ſed tanquam Epiſcopos ſacramentum Confirmationis adminiſtraſse; ergo ex facto Apoſtolorum non concluditur magis, Miniſtros eſse Epiſcopos, quàm Presbyteros.

Reſpondeo, neg. ant. Id enim colligitur ex eo, quòd inferiores Miniſtri alia munera ſæpiùs obierint. Philippus Diaconus Catechumenos baptizavit, & infidelibus Evangelium prædicavit; licet Apoſtolis hæc diſpenſatio ſpecialiter eſset concredita, juxta illud Pauli, 1. Cor. 1. v. 17. *Non miſit me* (Chriſtus) *baptizare, ſed evangelizare.* Contra inferiores Miniſtri, licèt ab eis baptizatis, nunquam manus imponere Apoſtolorum ætate auſi ſunt, ut obſervat Chryſoſt. in c. 8. *Actorum* dicens, quòd alii ab Apoſtolis *Poteſtatem quidem acceperant faciendi ſigna, non tamen Spiritum Sanctum aliis dandi. Hoc erat in Apoſtolis ſingulare.* Unde Philippus Petrum, & Joannem in Samariam evocavit, ut à ſe,

Digitized by Google

ſe, abſentibus Apoſtolis, baptizatis manum imponerent.

XIII. Dices. Ananias non erat Epiſcopus: nullus enim ante Pauli converſionem ordinatus fuerat Epiſcopus; & tamen Paulo manus impoſuit. Dicitur enim, Act. 9. v. 17. *Et imponens ei manus, dixit: Saule frater, Dominus miſit me Jeſus, qui apparuit tibi in via, quâ veniebas, ut videas, & implearis Spiritu Sancto.* Impoſitio autem manus, quâ dabatur Spiritus Sanctus, erat confirmativa, quam dabant Apoſtoli; ergo hanc, præter Apoſtolos, alii dare poterant.

XIV. Reſpondeo, neg. maj. Ananias enim fortè erat Epiſcopus, ut oſtendemus infra, *Qu.* 3. *Dub.* 2. *nu.* 4. diſtingu. min. Manus impoſuit impoſitione curativâ, conc. min. confirmativâ, nego min. Impoſitio ergo manuum Ananiæ ſuper Saulum fuit ſanativa ejus à cæcitate corporis, & mentis, nimirum, ab infidelitate; & hoc eſt, quod dicit: *Ut videas, & implearis Spiritu Sancto.* Non autem confirmativa, & roborativa; quia ante Baptiſmum facta, antequam homo Confirmationis capax non eſt: priùs enim debet vitam ſpiritualem per Baptiſmum accipere, deinde per Confirmationem roborari. Quod autem ita fuerit, Scriptura dicit: impoſitis enim ab Anania ſuper Saulum manibus: *Confeſtim ceciderunt ab oculis ejus tanquam ſquammæ, & viſum recepit, & ſurgens baptizatus eſt.* Illam etiam impoſitionem manus ſecuta eſt repletio Spiritus Sancti in Saulo non ad robur, ſed ad vitam: regeneratus enim fuit in novam creaturam per Baptiſmum, non per impoſitionem manus.

Quamvis autem non legatur, Paulum aliàs fuiſſe confirmatum, nihil obſtat. Nam nec legitur fuiſſe ordinatum Epiſcopum, cùm tamen fuerit ordinatus: non autem ab Anania, qui hoc peragere non poterat, cùm non eſſet Epiſcopus; ergo ab alio, qui eſſet Sacerdos, & Epiſcopus; & ab eodem ſimul potuit confirmari, ſive hic fuerit Petrus, ſive alius Apoſtolorum: non enim omnia ſcripta ſunt.

XV. Objicies ſecundò, & iterum dices. Imponere manus eſt actus proprius Presbyteri, dicente Paulo, 1. ad Timoth. 4. v. 14. *Noli negligere gratiam, quæ eſt in te, quæ data eſt tibi per prophetiam cum impoſitione manuum Presbyterii;* ergo munus Presbyteri eſt manus imponere, & ſubinde confirmare.

Reſpondeo, neg. ant. Nec enim eo loci Paulus agit de Confirmatione Timothei, ſed de ejus Ordinatione in Presbyterum, & Epiſcopum; fuerat enim ab ipſo Paulo Epheſiorum Epiſcopus ordinatus. Unde non dicit Paulus cum impoſitione manuum *Presbyteri*, ſed *Presbyterii*: quo deſignatur conventus Epiſcoporum, qui in ordinatione Epiſcopali fit: Epiſcopus enim per plures, non per unum Epiſcopum ordinatur. Vel ſi loquatur de Ordinatione Sacerdotali, ly *Presbyterii* non deſignatur perſona Miniſtri, ſed ſpecies Ordinationis. Vel ſi legatur *Preſbyteri* (ut olim legebatur) dico cum S. Tho. hîc *Lect.* 3. quòd *Nomina Preſbyteri, vel Epiſcopi ſunt promiſcua: quia Sacerdotes, & Presbyteri, ideſt, Epiſcopi, erant, qui recipiebantur cum manus impoſitione.*

XVI. Objicies tertiò. S. Hieronymus, *Dialog. adv. Luciferianos*, dicit: *Quòd ſi in hoc loco quæris: quare in Eccleſia baptizatus, niſi per manus Epiſcopi non accipiat Spiritum Sanctum, quem nos aſſerimus in vero Baptiſmate tribui? Diſce, hanc obſervationem ex ea auctoritate deſcendere, quòd poſt aſcenſum Domini, Spiritus Sanctus ad Apoſtolos deſcendit; & multis in locis idem factitatum reperimus, ad honorem potiùs Sacerdotis, quàm ad legis neceſſitatem.*

Item *Epiſt. cap.* 101. (aliàs 85.) *ad Evangelum* (ſeu Evagrium) ait: *Quid enim facit, excepta Ordinatione, Epiſcopus, quod Presbyter non faciat?*

Chryſoſtomus etiam, *Hom.* 18. *in Acta*, ait; Philippum noluiſſe dare Spi-

Spiritum Sanctum Samaritanis, ut illud honoris Apoſtolis deferret.

XVII. Reſpondeo, S. Hieronymum in priori loco ſupponere, ſolum Epiſcopum eſſe Miniſtrum Confirmationis; dum ait, baptizatum niſi per manus impoſitionem Epiſcopi non accipere Spiritum Sanctum: ideoque nobis favere. Dum verò ait, hoc eſſe ad honorem Sacerdotii potiùs, quàm ad legis neceſſitatem; ſolùm indicat, hoc non eſſe ex natura rei, cum aliis modis dari poſſit Spiritus Sanctus; ſed ex voluntate, & inſtitutione Chriſti, qui ſummum Sacerdotium ſpecialiter honorare voluit, dando ei ſpecialem prærogativam, quam ſimplici Presbytero dare noluit; quia ſi in ſummo Sacerdotio dignitas ſpecialis non ſit, & poteſtas eminens: *Tot* (inquit) *in Eccleſiis efficientur ſchiſmata, quot Sacerdotes.*

Ad id, quod poſteriori loco dicit Hieronym. dico, verba illa ſumenda eſſe cum diſtributione accommodâ, non excludendo manus impoſitionem. Neque enim Presbyter Chriſma conficere, altaria conſecrare, aut in fronte chriſmare poteſt. Solùm enim ibi intendebat; quòd licèt Presbyteri non poſſint ordinare, poſſunt tamen Epiſcopum nominare: ſicut exercitus nominare poteſt Imperatorem, non tamen omnia, quæ Imperator poteſt, exercitus poteſt.

Sanctus Chryſoſtomus verò in aliena ſententiâ loquitur: ſubdit enim, ut ſupra diximus: *Unde meâ ſententiâ hac Philippus unus ex ſeptem, ſecundus à Stephano, ideo & baptizatis Spiritum Sanctum non dabat: hoc enim donum ſolis duodecim Apoſtolis datum erat:* Addo: quòd honor iſte, quem Philippus deferebat Apoſtolis, voluntarius non erat, ſed neceſſarius; quia ſoli tali poteſtate fungebantur.

XVIII. Sed inſtabis ex Calvino, *lib. 4. Inſtit. cap. 19. v.* 10. Velle, quòd ſacramenta pendeant à dignitate Miniſtri, eſt ſentire cum Donatiſtis: *Nonne* (inquit) *ſe Donatiſtas produnt, qui vim ſacramenti à Miniſtri dignitate æſtimant?*

Reſpondeo, Calvinum de more, vel falli, vel fallere velle. Error enim Donatiſtarum, ut in *Tract. de Sacr. in gen.* diximus, non in eo ſitus erat, quòd vis ſacramenti à ſpeciali poteſtate, & charactere penderet: ſed in eo, quòd volebant, eam pendere à fide, & probitate Miniſtri; unde Sacramentum à malo Miniſtro collatum nullum eſſe aſſerebant. Cæterùm, quòd in Miniſtro aliquorum ſacramentorum requiratur ſpecialis poteſtas, ita ut non à quolibet conferri poſſint; Eccleſia Catholica ſemper docuit. Imò Calvinus ipſe nec Baptiſmum à quolibet conferri vult; ideoque nos increpat, quòd Baptiſma in caſu neceſſitatis conferri permittamus à laicis, etiam fæminis.

XIX. Objicies quartò. Non ſoli Epiſcopi Apoſtolis ſuccedunt, ſed etiam, & non minus, ſimplices Presbyteri; ergo ex quo Apoſtoli Confirmationem dederint, non arguitur, ſolos Epiſcopos, & non Presbyteros, eſſe illius Miniſtros. Ita Calvinus citatus, his verbis: *An ſoli Epiſcopi Apoſtoli? Imò an omnino Apoſtoli?*

Reſpondeo, diſt. ant. In aliquibus, conc. ant. In omnibus, neg. antec. Presbyteri in aliquibus quidem ſuccedunt Apoſtolis; non tamen in omnibus, in quibus illis ſuccedunt Epiſcopi. Apoſtoli enim fuerunt primi Chriſtiani, primi Sacerdotes, primi Eccleſiæ rectores. Apoſtolis, ut primis Chriſtianis, ſuccedunt omnes Chriſtiani. Eiſdem, ut Sacerdotibus, ſuccedunt omnes ſimplices Sacerdotes, ſeu Presbyteri. Eiſdem verò, ut Rectoribus Eccleſiæ, ſeu Epiſcopis, ſoli Epiſcopi in ſuis diœceſibus ſuccedunt. Cum ergo manus imponere baptizatis conveniret Apoſtolis, ut Eccleſiæ Præſidibus, ſeu Epiſcopis; tùm quia, ut diximus, baptizatis ab aliis ipſi ſoli manus imponebant; tùm quia confirmare eſt quaſi templum ſpirituale ædificatum per Baptiſmum dedicare Spiri-

Spiritul Sancto, & fideles quaſi ſicut epiſtolam obſignare, quod ſolius ſupremi in illo ordine munus eſt, ut diximus ex S. Tho. ideo ſoli Epiſcopi, ſeu Eccleſiarum Præſides in hoc illis ſuccedunt.

XX. Sed opponit Calvinus: *Demus & iſtud. Cur non eodem argumento contendunt, ſolis Epiſcopis ſacramentum ſanguinis in Cœna Domini attingendum eſſe; quod laicis ideo denegant, quia ſolis Apoſtolis à Domino datum fuit?*

Quæ confirmari poſſunt. Apoſtolis dictum ſuit, ut Euchariſtiam conficerent: *Hoc facite in meam commemorationem*. Apoſtolis dictum ſuit, ut baptizarent, docerent: *Docete omnes Gentes baptizantes*: ſed Euchariſtiam conficere etiam Presbyteri munus eſt, ſicut & baptizare; imò in neceſſitate quicumque baptizare poteſt: cur ergo non etiam Confirmare Presbyteris conceditur? Si Sacramentum Euchariſtię, quod dignius eſt, conficere presbyteri poſſunt, cur non & Confirmationis?

XXI. Reſpondeo, reddendo rationem, cur non ſolis Epiſcopis concedatur ſacramentum Sanguinis, & licèt laicis denegetur, non denegetur Presbyteris. Quia non ſolis Epiſcopis, ſed & Presbyteris datum eſt conficere Euchariſtiam, ut Sacrificium eſt. Cùmque de ratione Sacrificii ſit ſeparatio ſanguinis à corpore victimæ, ut ſuo loco dicetur; ideo Presbyteri poſſunt, & debent utrumque ſeparatim, & conſecrare, & ſumere, nempe, Corpus, & Sanguinem Chriſti. Laicus autem, qui non conficit Sacrificium, ſed tantùm ſumit ſacramentum, contentus eſſe debet ſumere Corpus, quia cum eo ſumit etiam Sanguinem.

Ad Confirmat. dico, non omnia, quæ Chriſtus dixit Apoſtolis, dicta ſunt illis, ut Apoſtolis, ſeu ut Eccleſiæ Præſidibus; ſed ſolùm ea, quæ ſpectant ad officia in Eccleſia diſtribuenda. Talia autem ſunt Confirmatio, quâ fidelis ſignatur, ut tanquam miles Chriſti fidem ejus publicè profiteatur. Et Ordo, quo homo deputatur ad cætera ſacramenta fidelibus diſpenſanda. In quorum numerò non ſunt Euchariſtia, & Baptiſmus: per Euchariſtiam enim homo non deputatur ad aliquod officium, ſed ipſa eſt finis omnium officiorum. Nec officit, quòd ſit præſtantiſſimum ſacramentum. Nam hæc dignitas non eſt petenda à Miniſtro conferente, ſed à re, quam continet, nempe, Chriſtum, ut diximus in *Tract. de Sacr. in Gen. Qu. 3. Dub. 2. §. 2. nu. 5.* & dicemus infra *in Tract. de Euch.* Quoad Baptiſmum verò dicit S. Tho. hac qu. 72. a. 11. ad 2. *Quòd ſacramentum Baptiſmi eſt efficacius, quàm hoc ſacramentum, quantùm ad remotionem mali; eo quòd eſt ſpiritualis generatio, qua eſt mutatio de non eſſe in eſſe. Hoc autem ſacramentum eſt efficacius ad proficiendum in bono; quia eſt quoddam ſpirituale augmentum de eſſe imperfecto ad eſſe perfectum. Et ideo hoc ſacramentum digniori Miniſtro committitur.*

XXII. Objicies quintò, ſaltem divino Jure non competere ſolis Epiſcopis ordinarium Confirmationis miniſterium.

Primò. S. Ambroſius, *in Cap. 4. ad Ephеſ.* dicit: *Apud Ægyptum Presbyteri conſignant, ſi præſens non ſit Epiſcopus.*

Secundò. Conc. Hiſpalenſe II. anno 619. Can. 7. *Quamvis* (inquit) *cum Epiſcopis plurima illis* (Presbyteris) *Myſteriorum communis ſit diſpenſatio; quadam tamen auctoritate veteris legis, quadam novellis, & Eccleſiaſticis regulis ſibi probibita noverint* (Presbyteri) *ſicut Presbyterorum, & Diaconorum, ac Virginum conſecratio... Si quidem nec licere eis... per impoſitionem manus fidelibus baptizatis, vel converſis ex hæreſi Paracletum Spiritum tradere, nec Chriſma conficere, nec Chriſmate baptizatorum frontem ſignare &c.*

XXIII. Reſpondeo, negand. aſſumptum. Ad primum, dico primò, Commentarios in Epiſtolas Pauli, non eſ-

ſe S. Ambroſii, ſed Hilarii Sardi Eccleſiæ Romanæ Diaconi. Secundò: ſuppoſititium illum Ambroſium conſuetudinem illam, ſeu abuſum Ægyptiorum referre quidem, ſed non probare. Tertiò: ſolùm ſequi, Presbyteros Ægyptios, ob inopiam Epiſcoporum, tanquam Miniſtros extraordinarios ex diſpenſatione quarto ſeculo confirmationem adminiſtraſſe.

Ad ſecundum reſpondeo, Concilium Hiſpalenſe illum Canonem hâc occaſione edidiſſe. Cùm enim Agapius Cordubenſis Epiſcopus ad Epiſcopatum ex militia tranſlatus, ex ignorantia Canonum, Presbyteris inter multa, quæ ſolis Epiſcopis conveniunt, etiam Confirmationem adminiſtrare permiſiſſet; id ægrè ferentes illius Concilii Patres, probant, id non licere: Tùm ex Veteri Teſtamento, tùm ex Novo, & Eccleſiaſticis etiam regulis; quod indicant illa verba: *Quadam auctoritate Veteris legis, quadam novellis, & Eccleſiaſticis Regulis.* Ubi *Novellas Regulas* Veteri Teſtamento opponentes, Novum Teſtamentum veteri opponunt, & faciunt ſenſum: quòd concedere Presbyteris ea, quæ munia Epiſcopi ſunt, eſt contra regulas Veteris, & Novi Teſtamenti, & Eccleſiaſticas, & conſequenter contra Jus, tùm divinum, tùm Eccleſiaſticum.

DUBIUM II.

An Simplices Presbyteri poſſint eſſe Extraordinarii Confirmationis Miniſtri?

§. I.

Reſolutio Dubii.

I. Dico. Poſſunt ſimplices Preſbyteri ex diſpenſatione Summi Pontificis eſſe extraordinarii Confirmationis Miniſtri. Ita S. Tho. 3. *p. qu.* 72. *a.* 11. *ad* 1. his verbis: *Papa in Eccleſia habet plenitudinem poteſtatis, ex qua poteſt quædam, quæ ſunt ſuperiorum ordinum, committere quibuſdam inferioribus: ſicut quibuſdam Presbyteris concedit conferre minores Ordines, quod pertinet ad poteſtatem Epiſcopalem. Et ex hâc plenitudine poteſtatis conceſſit S. Gregorius Papa, quòd ſimplices Sacerdotes hoc ſacramentum conferrent, quamdiu ſcandalum tolleretur.*

Factum autem S. Gregorii tale fuit. Monitus S. Pontifex, ſimplices Sacerdotes in Sardinia jus miniſtrandæ Confirmationis ſibi arrogaſſe; datâ ad Januarium Epiſcopum Calaritanum Epiſtolâ, quæ eſt modò, *lib.* 4. *Epiſt.* 9. id eis vetuit. Verùm cùm poſtea reſciſſet, hanc prohibitionem multis fuiſſe ſcandalo, id conceſſit, quod antea negarat. Datâ enim alterâ ad Januarium Epiſtolâ, quæ eſt ejuſdem libri vigeſima ſexta, hæc ſcripſit: *Pervenit quoque ad nos, quoſdam ſcandalizatos fuiſſe, quod Presbyteros Chriſmate tangere in fronte eos, qui baptizati* (aliàs baptizandi) *ſunt prohibuimus. Et nos quidem ſecundùm uſum veterem Eccleſiæ noſtræ fecimus. Sed ſi omnino hac de re aliqui contriſtantur: ubi Epiſcopi deſunt, ut Presbyteri etiam in frontibus baptizatos* (aliàs baptizandos) *Chriſmate tangere debeant, concedimus.*

Neque obeſt, quòd, loco *Baptizatos*, aliqui legant *Baptizandos*; ac ſi loquatur de nuda cæremoniâ, quæ ante Baptiſmum, ſive in Baptiſmo fieri ſolebat. Nam S. Gregorius loquitur de unctione Chriſmatis, & in fronte. Unctio autem, quæ præcedebat Baptiſma, oleo fiebat, non Chriſmate: Unctio etiam, quæ in Baptiſmo fiebat, non in fronte, ſed in vertice erat. Deinde eam unctionem conceſſit Preſbyteris, quam antea prohibuerat, ſecundùm morem antiquum ſuæ Eccleſiæ: ſed mos antiquus Eccleſiæ Romanæ erat, quòd ſoli Epiſcopi ſignarent in fronte ſignaculo Confirmationis; non verò quod ungerent, ſive oleo, ſive Chriſmate verticem in actu

bapti-

Digitized by Google

baptizandi, ſive ante Baptiſmum: hoc enim Presbyteris ſemper licuit; ergo &c.

II. Neque dicas, S. Gregorium hoc permiſiſſe vitandi ſcandali causâ, non approbaſſe; ſciebat enim, hoc eſſe contrarium Traditioni — Nam contra hoc ſtat illud verbum *concedimus*, quod non nudam tolerantiam ſignificat. Cùmque ex adverſo dicat, ſe antea prohibuiſſe *ſecundùm uſum veterem Eccleſiæ*; ſciebat, utpote in Traditione peritiſſimus, ſibi in hoc diſpenſandi facultatem non deeſſe: alioquin ſi aliquorum in Sardinia ſcandalum timuit ex prohibitione; cur ſcandalum in toto Orbe non timuiſſet ex tali conceſſione, ſive indulgentiâ, ſi de ſua poteſtate certus non fuiſſet? Potuit ergo id concedere Gregorius, nec quiſquam ex quovis ſeculo poſteriore hoc improbavit. Imò tanquam regula inſerta fuit à Gratiano in Decreto, diſt. 95. Cap. *Pervenit*.

III. Hanc Gregorii conceſſionem tacitè approbavit Eugenius IV. *in Decreto pro Armenis*. Ubi poſtquam dixit, ordinarium Confirmationis Miniſtrum eſſe Epiſcopum, ſubjungit: *Legitur tamen, aliquando per Apoſtolicæ Sedis diſpenſationem ex rationabili, & urgente admodum cauſâ, ſimplicem Sacerdotem Chriſmate per Epiſcopum confecto hoc adminiſtraſſe Confirmationis ſacramentum*. Accedit etiam Tridentinum, quod *Seſſ. 7. Can. 3.* ſolùm damnat eum, qui dixerit: *Sanctæ Confirmationis ordinarium Miniſtrum non eſſe ſolum Epiſcopum*. Ex quo inferre licet, poſſe extraordinariâ poteſtate Miniſtrum fieri etiam ſimplicem Presbyterum. Quod confirmant variæ conceſſiones factæ à Summis Pontificibus, qui, ut refert Arcudius, Miſſionariis apud Indos ex Epiſcoporum penuriâ facultatem chriſmandi dederunt; ut de Miſſionariis Societatis apud Braſilem teſtatus eſt P. Ludovicus Fonſeca, anno 1593. & de Miſſionariis Minoritis Adrianus VI. cujus authenticum ſervari fertur in Monaſterio Hiſpalenſi S. Franciſci. Quamvis autem Adrianus, dum eſſet Theologus oppoſitum tenuerit *in 4. Sent.* factus tamen Pontifex opinionem ſuam retractaſſe credendus eſt.

IV. Probatur ſecundò ex praxi Græcorum. Nam Græci Presbyteri (ſaltem à multis ſeculis) Confirmationem ut extraordinarii, non ordinarii Miniſtri conferunt. Atqui validè conferunt; ergo &c. Maj. probatur ex Euchologiis, quibus à multis ſeculis utuntur: hæc enim habent in Officio Sancti Baptiſmatis: *Uncto toto corpore baptizat eum* (Catechumenum) *Sacerdos, erectum illum tenens, & ortum ſolis reſpicientem, & dicit*: Baptizatur Servus Dei N. in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, nunc, & ſemper in ſecula ſeculorum. Amen. *Et poſtquam eductus fuerit, adjicit Sacerdos orationem hanc*: Benedictus es Domine Deus Omnipotens..... Qui recens illuminatum regenerare voluiſti... Signaculum doni Sancti Spiritus... ei largire, in ſanctitate tua cuſtodi illum; in vera fide confirma: *Et oratione hac terminatâ, baptizatum ſancto unguento ungit, Crucis ſignum faciens in fronte, & in oculis, & in naribus, & in utraque aure, & in pedibus dicens*: Signaculum Sancti Spiritus. Amen.

Hunc Græcorum ritum eſſe ipſummet Confirmationis ſacramentum ex eo patet, quia complectitur Orationem: *Benedictus Deus &c.* & hæc verba: *Signaculum &c.* ex quibus coaleſcere adæquatam Confirmationis formam diximus; & inſuper unctionem, ceu materiam, cum intentione ex parte Miniſtri eum confirmandi.

V. Minor verò prob. primò. Græcos ſchiſmaticos in ſua Eccleſiâ confirmatos, dum ad unitatem redeunt, Eccleſia Romana nunquam iteratò confirmavit. Nec enim afferri poteſt tempus, locus, ſubjectum in quibus data à Presbyteris Græcis Confirmatio, ab Eccleſia Latinâ fuerit iterata. Secundò. Nunquam Romani Pontifices

Preſ-

Presbyteris Græcis prohibuerunt, ne hoc ſacramentum, juxta ſuorum Euchologiorum veterem uſum, infantibus immediatè poſt Baptiſma conferrent. Tertiò. Solutâ Florentinâ Synodo Eugenius IV. inter varia quæſita, quæ Græcis propoſuit, hoc fuit: *Quare Pontifices non inungunt ſacro Chriſmate, ſed Sacerdotes, cùm hoc Pontificibus ſit datum?* Cui, & aliis quæſitis Epiſcopum Mitylenenſem ſatisfeciſſe, oſtendunt hæc verba ad calcem Concilii Florentini poſita, nempe: *Quæ à Latinis objecta Mitylenenſis Præſul legitimè, & ſecundùm Canones omnia diſſolvit, præterquam duo; videlicet, ſeparationem matrimonii quoad vinculum, & creationem Patriarchæ extra Conſtantinopolim.*

VI. Non diffiteor tamen, aliquos Latinorum extitiſſe, qui confirmatos à Presbyteris Græcis, redeuntes ad unitatem iteratò confirmarent; de quibus Marcus Epheſius, *Epiſt. ad omnes Orbis Chriſtianos* datâ, conqueritur: *Latini* (inquit) *noſtros ungebant, & chriſmatos appellabant* — Sed hæc quorumdam praxis ab Eccleſia Romanâ nuſquam probata fuit. Gregorius enim proto ſyncellus in Epiſtola, quâ confutavit Marci Epheſii præfatam Epiſtolam, apertè teſtatur, uſum illum à Florentinorum Patrum mente alienum fuiſſe: ait enim poſt concordiam: *Cùm Orthodoxi eſſemus, ab Orthodoxis Orthodoxi judicati ſumus.*

VII. Sed quid dicemus de Nicolao Primo, qui juſſit iterum inungi ſacro Chriſmate, à Photio, per Presbyteros in Bulgariam miſſos, confirmatos?

Reſpondeo hoc fuiſſe, primò: quia Photius utpote Pſeudo-Patriarcha Conſtantinopolitanus, qui dolo, ac vi Ignatium, è Conſtantinopolitana ſede detruſerat, omni prorſus Eccleſiaſticâ auctoritate vacuus erat; ac proinde Presbyteros delegare non potuit ad confirmandos Bulgaros, qui nuper Chriſtianæ fidei nomen dederant. Hoc apparet ex Epiſt. Adriani II. ad Ignatium, cujus fragmentum refertur in 8. Synodo OEcumenicâ. *Quòd ſi dicas* (inquit Adrianus Ignatium alloquens) *priùs à nobis Presbyteros ab ea regione* (Bulgarorum) *expulſos, haud inficias imus. Erant Photiani, illiuſque ſymmiſtæ, quibus non ſolùm in Bulgarorum terris, ſed ubique gentium ſacris Ordinibus interdiximus, interdicimuſque.*

Secundò. Quia de Bulgaria recenter ad fidem converſâ gravis erat inter Romanum, & Conſtantinopolitanum Epiſcopum contentio. Eam ſuo Patriarchatui vindicare conabatur Conſtantinopolitanus; ſuo eſſe ſubjectam Romanus contendebat; nec in eandem illum exercere poſſe juriſdictionem, ac proinde nec mittere Presbyteros, qui Bulgaros Neophytos confirmarent.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

VIII. Objicies primò. Confirmare jure divino ſolis Epiſcopis convenit; ergo non poteſt Presbyteris ſimplicibus committi.

Si reſpondeas, ſolis quidem Epiſcopis jure divino competere Confirmationem conferre immediatè, & per ſe tanquam Miniſtris ordinariis; quemadmodum eis competit prædicare, & omnes ordines conferre: cæterùm ſicut ex diſpenſatione, vel ut Miniſtri extraordinarii, aliqui, qui Epiſcopi non ſunt, poſſunt prædicare, & minores ſaltem Ordines conferre: ita poterit non Epiſcopus, ex diſpenſatione, & ut Miniſter extraordinarius confirmare.

IX. Contra eſt primò. Nam confirmare eſt actus Ordinis, & characteris: ſed quæ ſunt Ordinis, & characteris non poſſunt fieri à non habente Ordinem, & characterem, nec quidem ex diſpenſatione Pontificis, ſicut nec fieri poteſt, ut non Sacerdos conſecret; ergo &c.

Secundò. Si confirmare, qui eſt actus

actus Ordinis Epiſcopalis, poteſt committi ſimplici Sacerdoti, cur non & Diacono; cum neuter habeat Ordinem Epiſcopalem?

Tertiò. Sicut Confirmare eſt actus proprius Ordinis Epiſcopalis; ita abſolvere ſacramentaliter à peccatis eſt actus proprius Ordinis ſacerdotalis: ſed nemo non Sacerdos poteſt adhuc ex diſpenſatione abſolvere à peccatis; ergo nemo non Epiſcopus poteſt &c. Et ratio eſt. Quia non habens Ordinem non habet potentiam. actus autem ſupponere debet in agente potentiam: poteſtas autem, quæ eſt Ordinis, non poteſt communicari, niſi cui communicatur Ordo.

Quartò. Pontifex nihil poteſt immutare circa illa, quæ ex inſtitutione Chriſti ſunt de neceſſitate ſacramenti, qualis eſt perſona Miniſtri: ſed ex inſtitutione Chriſti Miniſter hujus ſacramenti eſt ſolus Epiſcopus; ergo non poteſt facere, quòd non Epiſcopus illud validè conferat.

X. Reſpondendum eſt ad ſingula. Ad primum, vel nego min. Aliquis enim actus Ordinis poteſt interdum committi ſinè Ordine; ita tamen, ut ejuſmodi commiſſione is, cui committitur, non fiat Miniſter ordinarius, ſed extraordinarius. Quà ratione committitur Abbatibus conferre minores Ordines, & etiam Subdiaconatum, ut colligitur ex Gelaſio, *Ep. 5. c. 6.* ubi de Presbyteris dicit: *Nec ſibi meminerint, ullâ ratione concedi ſinè Summo Pontifice Subdiaconum, aut Acolytum jus habere faciendi* — Vel dico, quòd licèt actus Ordinis committi non poſſit non habenti Ordinem, nec inchoatum, nec completum; committi tamen poteſt habenti ordinem, eſtò non completè, ſaltem tamen inchoatè, & remotè, qualiter ſe habet Presbyteratus Ordo ad ordinem Epiſcopalem, Hic enim, ut colligitur ex S. Thom. *3. p. Suppl. qu. 40. a. 5.* non eſt ordo propriè à Sacerdotali diſtinctus, ſed ordinis Sacerdotalis extenſio.

Fieri tamen non poteſt, ut non Sacerdos conferret; quia non Sacerdos caret poteſtate etiam remotâ, & inchoatâ ſupra Corpus Chriſti.

XI. Ad ſecundùm dico, facultatem confirmandi eâdem ratione non poſſe committi Diacono: quia hic cùm non habeat poteſtatem ſupra Corpus Chriſti verum, non eſt capax poteſtatis ſupra Corpus Chriſti myſticum.

XII. Ad tertium ſimiliter reſpondeo, quòd cùm nemo non Sacerdos habeat poteſtatem ſupra Corpus Chriſti verum, & myſticum; nemo, etſi Diaconus, capax eſt, ut diſpenſatione quacumque, etiam in caſu neceſſitatis, abſolvere poſſit à peccatis; ſimplex autem Sacerdos, cùm præfatâ poteſtate gaudeat, accedente diſpenſatione, & commiſſione poteſt validè confirmare.

Pro hoc attendenda eſt doctrina, quam tradit S. Th. *in 4. diſt. 7. q. 3. a. 1. qu. 3.* his verbis: *Sciendum eſt, quòd cùm Epiſcopatus non addat aliquid ſupra Sacerdotium per relationem ad Corpus Domini verum, ſed ſolùm per relationem ad corpus myſticum: Papa per hoc, quod eſt Epiſcoporum ſummus, non dicitur habere plenitudinem poteſtatis per relationem ad Corpus Domini verum, ſed per relationem ad corpus myſticum. Et quia gratia ſacramentalis deſcendit in corpus myſticum à capite: ideo omnis operatio in corpus myſticum ſacramentalis, per quam gratia datur, dependet ab operatione ſacramentali ſuper Corpus Domini verum. Et ideo ſolus Sacerdos poteſt abſolvere in foro pœnitentiali, & baptizare ex officio. Et ideo dicendum, quòd promovere ad illas perfectiones, quæ non reſpiciunt Corpus Domini verum, ſed ſolùm corpus myſticum, poteſt à Papa, qui habet plenitudinem pontificalis poteſtatis, committi Sacerdoti, qui habet actum ſummum ſuper Corpus Domini verum; non autem Diacono, vel alicui inferiori, qui non habet perficere Corpus Domini verum, ſicut nec abſolvere in foro pœnitentiali. Non autem poteſt ſimplici Sacerdoti committere promovere ad perfectionem, quæ reſpicit*

aliqua

aliquo modo Corpus Domini verum. Et ideo ſimplex Sacerdos ex mandato Papæ non poteſt conferre Ordinem Sacerdotii, quia Ordines ſacri habent actum ſupra Corpus Domini verum, vel ſupra materiam ejus. Poteſt autem concedere ſimplici Sacerdoti, quòd conferat minores Ordines; quia iſti nullum actum habent ſupra Corpus Domini verum, vel materiam ejus, nec etiam ſupra corpus myſticum actum, per quem gratia conferatur: ſed habent ex officio quoſdam actus ſecundarios, & præparatorios. Et ſimiliter poteſt concedere alicui Sacerdoti, quòd confirmet; quia Confirmatio perficit eum in actu corporis myſtici, non autem habet aliquam relationem ad Corpus Domini verum. Ex hac S. Thomæ doctrinâ radicitùs ſolvuntur plures in hac, & ſimilibus materiis difficultates.

Neque neceſſe eſt, ut cui committitur facultas confirmandi, conferatur Ordo, & character. Hoc enim verum eſt, quando confertur facultas ordinaria, perfecta, abſoluta, & independens; non autem in caſu præſenti, in quo ſimplici Presbytero committeretur facultas dependens, & revocabilis confirmandi; unde ſufficit facultas inchoata, quam Presbyter habet vi characteris ſacerdotalis, quæ accedente diſpenſatione fit completa.

XIII. Ad quartum nego conſ. Nam Pontifex nihil divinæ inſtitutionis mutat. Nam ſecundùm hanc ſolus Epiſcopus eſt ordinarius Miniſter Confirmationis, & non purus Sacerdos. Non facit autem Pontifex, ut ſimplex Sacerdos evadat Miniſter ordinarius, ſed extraordinarius; declarando divinam inſtitutionem potiùs, quàm eam immutando, vel in ea diſpenſando.

XIV. Ex dictis apparere poteſt diſcrimen, quare ſimplex Sacerdos poſſit, etſi non approbatus, in caſu neceſſitatis validè abſolvere; & Epiſcopus etſi degradatus, vel depoſitus poſſit, eſtò non licitè, validè Chriſmare, & Sacerdotes ordinare; non tamen ſimplex Sacerdos poſſit validè ſine expreſſa diſpenſatione confirmare.

Nam ſimplex Sacerdos ad abſolvendum habet vi characteris poteſtatem ordinis completam; & in caſu neceſſitatis Eccleſia confert ei poteſtatem juriſdictionis. Epiſcopus etiam, etſi degradatus, vel depoſitus, non amittit per cenſuram characterem, & poteſtatem completam Ordinis conferendi ſacramenta, ſed ſolùm ei ligatur. Simplex autem Sacerdos ad confirmandum non habet poteſtatem, niſi inchoatam, quæ ſola diſpenſatione poteſt compleri, & in actum validè exire.

XV. Objicies ſecundò. Quod eſt Romanus Pontifex in tota Eccleſia, hoc eſt unuſquiſque Epiſcopus in ſua Diœceſi: ſi ergo Summus Pontifex poteſt in hoc diſpenſare, hoc poterit Epiſcopus in ſua Diœceſi.

Reſpondeo, ant. eſſe verum ſolùm in iis, quæ poteſt Pontifex ratione Ordinis, ſeu conſecrationis Epiſcopalis: committere autem officium confirmandi, non Ordinis, ſed juriſdictionis eſt, quam ſolus Romanus Pontifex habet in totam Eccleſiam. Alioquin ſi hoc eſſet univerſaliter verum; poſſet Epiſcopus pro ſua Diœceſi decreta fidei, & morum condere, quod tamen eſt falſum. Solus ergo Romanus Pont. ut dicebamus cum S. Thoma, *habet plenitudinem Pontificalis poteſtatis* ſupra totum Corpus Chriſti myſticum.

XVI. Objicies tertiò. Varios Romanos Pontifices in ſententia fuiſſe, quòd Confirmatio perfici non poſſit, niſi à ſolis Pontificibus. Ita Euſebius, *Epiſt. 3. ad Epiſc. Tuſcia, & Campania*, Melchiades, *ad Ep. Hiſpaniæ*. Et Damaſus, *Ep. ad Epiſc. Numidiæ*, ubi ſic loquitur: *Presbyteris non licet Sacerdotes conſecrare, nec Diaconos, nec Subdiaconos, nec Virgines, nec altare erigere, nec ungere, & ſacrare, nec Eccleſias dedicare, nec Chriſma conficere, nec Chriſmate baptizatorum frontem ſignare &c.* additque, hoc ipſum ſolis Apoſtolorum ſucceſſoribus Epiſcopis competere. Ex quibus ſic. Damaſus eodem modo loquitur de Sacerdotibus conſecran-

ſecrandis, Eccleſiis dedicandis, Chriſmate conficiendo, ac de Chriſmate in fronte ſignando: ſed priora ſolus Epiſcopus peragere poteſt, nec ſimplex Sacerdos poteſt, etiam per diſpenſationem, ea conficere; ergo nec iſtud poſtremum.

XVII. Reſpondeo, præfatas Pontificum Decretales modernis Criticis ſuppoſititias eſſe. Illis tamen admiſſis dico, eas ſolum velle, quòd Confirmatio perfici non poſſit, niſi à ſolis Pontificibus tanquam Miniſtris ordinariis, ex officio, & ſecluſâ diſpenſatione: non verò quòd, hac poſitâ, non poſſit ſimplex Presbyter eſſe illius Miniſter extraordinarius, & ex commiſſione. Damaſus autem intelligendus eſt cum diſtributione accomoda, nimirum, quòd Sacerdotes, & Diaconos conſecrare, Eccleſias dedicare, Chriſma conficere &c. ita ſolis Epiſcopis competat; ut non liceat ſimplici Presbytero: an verò aliquid eorum eis licere poſſit, ut Miniſtris extraordinariis, Damaſus ibi præſcindit. Eis autem ex commiſſione, & ut Miniſtris extraordinariis licere, oſtendimus ex factis. Reperimus enim, ſimplices Presbyteros aliquando in fronte chriſmaſſe; nunquam tamen Sacerdotes, aut Diaconos conſecraſſe, Chriſma confeciſſe &c.

XVIII. Objicies quartò. Innocentius III. Cap. *Quantò* de Conſuetudine, vetuit, ne ſimplices Sacerdotes Conſtantinopoli degentes, non obſtante conſuetudine, ſacramentum Confirmationis audeant conferre; quòd ab Apoſtolorum tempore ſit ſolis Pontificibus reſervatum: ſtatuitque, tutius eſſe illud etiam in neceſſitate omittere, quàm *ex temeritate* miniſtrare cum periculo, ne inaniter conferatur.

Innocentius etiam IV. conſultus de praxi Græcorum, apud quos Presbyteri ſimplices confirmant, in ſuis litteris ad Epiſcopum Tuſculanum, in Regno Cypri S. Sedis Legatum, ita ſcripſit: *Soli autem Epiſcopi conſignent Chriſmate in fronte baptizatos. Quia hujus unctio non debet, niſi per Epiſcopos exhiberi. Quoniam ſoli Apoſtoli, quorum vicem gerunt Epiſcopi per manus impoſitionem, quam confirmatio, vel frontis chriſmatio repræſentat, Spiritum Sanctum tribuiſſe leguntur.* Ecce Innocentium damnantem uſum Græcorum, per ſimplices presbyteros Chriſma in fronte conferentium.

XIX. Reſpondetur, Innocentium III. vel damnare abuſum ſimplicium Presbyterorum, qui id muneris ſibi arrogabant, tanquam ordinario jure, non ex conceſſione; quod indicat illud verbum *ex temeritate:* ſic enim nulliter confertur. Vel, ut notat Arcudius, Innocentium id ſolùm vetuiſſe Presbyteris Latinis, qui non in exiguo numero Conſtantinopoli tunc degebant: cum enim iſti Græcorum morem ſequentes, nec à S. Sede ad hoc delegati (cui ſubjecti erant) Chriſmare temerè auderent, indixit eis Innocentius, ne talia de cætero ſuâ temeritate præſumerent. Colligitur ex Litteris ipſius Innocentii ad Lucium, qui tunc Conſtantinopoli Romanæ Sedis partes agebat, ubi ait: *Mandamus, quatenus omnibus Latinis Presbyteris apud Conſtantinopolim conſtitutis diſtrictè prohibeas &c.*

Innocentius autem IV. tentavit quidem morem hunc à Presbyteris Cypriis eradicare; ſed cum Epiſcopus Tuſculanus, videns eum morem altiſſimas radices egiſſe, timuiſſet, ne grave ſcandalum pareret, à decreti promulgatione abſtinuit: cumque Innocentius contra hoc non reclamavit, par eſt credere, tacitè factum approbaſſe, & S. Gregorii exemplum imitatum fuiſſe: qui reſciens, Sardos Presbyteros ex ſimili prohibitione ſcandalizatos fuiſſe, eam, ut vidimus revocavit. Ideo autem crediderim apud Græcos ſimplicibus Presbyteris delegatum fuiſſe ab Epiſcopis munus chriſmandi in fronte; quia cùm ſecundùm eorum ritum Confirmatio miniſtrari debeat immediatè poſt Baptiſmum etiam infantibus; nec Epiſco-

pus ſemper, & utique præſtò eſſe poſſit: ideo Presbytero, qui eſt ordinarius Baptiſmi Miniſter, munus etiam Chriſmandi delegatum fuit.

XX. Si quæras: A' quo tempore cœperit uſus miniſtrandi Sacramentum Confirmationis per ſimplices Presbyteros ex diſpenſatione, tùm apud Latinos, tùm apud Græcos?

Reſpondeo, apud Latinos cœpiſſe ſexto ſeculo deſinente: ac primum, qui in hoc diſpenſavit, fuiſſe S. Gregorium Magnum, qui ut vidimus, Presbyteris Sardiniæ id conceſſit. Nam ante, ſimilis conceſſionis nullum documentum invenire eſt.

Quoad Græcos autem cenſeo, aſſignari non poſſe certum tempus. Nam eſtò S. Chryſoſtomi tempore, ut diximus; ſoli Epiſcopi id præſtarent; certum tamen videtur, Græcos confirmare per Presbyteros cœpiſſe ante Photianum ſchiſma. Nam cum Nicolaus I. illum morem auferre conatus fuiſſet, & à Presbyteris inunctos iterum ungi præcepiſſet; Photius, *Epiſt. ad omnes Epiſcopos*, acriter ei reſtitit, neque Ignatius Patriarcha Catholicus de eo uſu conqueſtus fuit: cujus ſignum eſt, talem uſum ſeculo nono jam obtinuiſſe. Cumque modò adhuc perduret, nec chriſmati à Græcis ab Eccleſia Latinâ iteratò chriſmentur; credendum eſt, Romanos Pontifices ſuper hoc tacitè ſaltem diſpenſaſſe, & adhuc diſpenſare.

DUBIUM III.

An Confirmatio ab Hæreticis data ſit Valida?

§. I.

Reſolutio Dubii.

I. QUi Baptiſma ab hæreticis datum validum eſſe negabant, ut ſupra de Baptiſmo dictum eſt, ſicut revertentes ab hæreſi iterum baptizabant; ſic etiam eos ſacro Chriſmate iteratò inungebant. Quare S. Cyprianus, qui Baptiſma hæreticorum invalidum, & proinde iterandum eſſe cenſebat, *Epiſt.* 74. reprehendit eos Antiſtites, qui cum baptizatos ab hæreticis non rebaptizarent, confirmatos tamen ab eis iterum confirmabant; quia aut utrumque ſacramentum ab hæreticis collatum repudiandum eſt, aut utrumque ratum habendum: *Cur* (inquit) *eadem ejuſdem majeſtas nominis non prævalet in manus impoſitione, quam valuiſſe contendunt in Baptiſmi ſanctificatione?*

II. In eodem errore ſunt recentiores Græci, teſte Arcudio, qui cùm Baptiſmum etiam ab hæreticis datum, ut ratum habeant; hæreticos tamen quoſcumque, ſive in hæreſi natos, & educatos, ſive in eam lapſos, ſi ſe convertant, Chriſmate conſignare in more habent. Quocirca Armenopolus, in ſuo compendio Canonum, *ad Canonem* 47. ex dictis Apoſtolicis hoc addit Scholium: *Baptizatum rebaptizare, prohibitum id quidem eſt, ſed unguento inungere, nequaquam; licèt hoc quoque ſacri Baptiſmatis pars eſſe videatur.* Hunc morem approbant Job Monachus, *in Tract. de Sacram.* Gabriel Philadelphienſis, *in Tract. de Sacr.* ſed hic Græcorum error ex alio deſcendit, nimirum, quia putant, ſacramentum Confirmationis eſſe iterabile. Sed his omiſſis

III. Dico. Confirmatio ab hæreticis data ſub legitima formâ æquè valida eſt, ſicut Baptiſma ab eiſdem datum. Hinc fuiſſe perpetuam Eccleſiæ fidem, teſtes ſunt primò: Cyprianus ſupra laudatus, qui licet teneret Baptiſmum ab hæreticis datum eſſe nullum; reprehendebat tamen eos, qui Baptiſmum quidem hæreticorum admittebant, eorum tamen rejiciebant Confirmationem. Secundò: Optatus Milevitanus, *lib.* 2. *contra Parmenianum, cap.* 4. Cùm enim Donatiſtæ Catholicos per contemptum vocarent *Muſcas morituras*, eis applicantes

tes

Digitized by Google

ites, dictum Salomonis, Ecclеſ. 10. *Muſcæ morituræ exterminant olei ſuavitatem*; oleum nominantes illum liquorem, quod Chriſma vocatur, eos ita redarguit: ſi nos exterminaremus à vobis confectum oleum, meritò nos muſcas morituras *Appellare poſſetis: ſed dum, quod à vobis unctum eſt, tale ſervimus, quale ſuſcepimus, muſcæ morituræ eſſe non poſſumus*. Quibus apertè demonſtrat, Catholicos non rejeciſſe Confirmationem datam à Donatiſtis, qui tamen erant hæretici, teſte S. Auguſtino, *lib. de Hæreſ. cap. 69. de Donatiſtis* dicente: *Pertinaci diſſenſione firmatâ in hæreſim ſchiſma verterunt*.

Tertiò. Teſtis eſt S. Auguſt. Tùm *lib. 5. de Bapt. contra Donat. cap. 19.* dicens: *Quomodo aquam mundat, & ſanctificat homicida! Quomodo benedicunt oleum tenebræ? Si autem Deus adeſt ſacramentis ſuis* (Baptiſmo, & Confirmationi) *per quales libet adminiſtrentur, & ſacramenta Dei ubique recta ſunt, & mali homines, quibus nihil proſunt, ubique perverſi ſunt*. Et *cap. 20. ad Hæreticos tranſiens*, ait: *Cur autem ad verba, quæ procedunt ex ore homicidæ poſſit Deus oleum ſanctificare, & in altari, quod hæretici poſuerunt, non poſſit, neſcio*. Ubi S. Auguſtinus ex eo, quòd Deus ſanctificet aquam, & oleum etiam ad verba homicidæ, qui intus Eccleſiam eſt, arguit, Deum etiam eadem ſanctificare ad verba hæretici, qui extra Eccleſiam eſt: quia Deus eſt, qui intus baptizat, Deus eſt, qui intus confirmat, & intus dat Spiritum Sanctum. Tùm lib. 3. dè Bapt. cap. 15. *Sacramenta ſi eadem ſunt, ubique integra ſunt, etiamſi pravè intelligantur, & diſcordiosè tractentur: ſicut Scriptura ipſius Evangelii, ſi eadem ipſa eſt ubique integra eſt, etiamſi innumerabili falſarum opinionum varietate aſſeratur*. Sicut ergo eadem, ac vera Scriptura eſt apud hæreticos, quamvis multis falſis opinionibus ab eis aſſeratur; ita vera, ac eadem ſunt apud ipſos ſacramenta aquæ, & olei, etiamſi ab illis pravè intelligantur, & tractentur. Unde lib. 2. contra litt. Petiliani, cap. 104. *Sacramentum* (inquit) *Chriſmatis .... in genere viſibilium ſignaculorum ſacroſanctum eſt, ſicut ipſe Baptiſmus; ſed poteſt eſſe & in hominibus peſſimis*.

IV. Teſtis quartò eſt Alcimus Avitus, Viennenſis Epiſcopus quinto ſeculo deſinente, qui à Stephano Epiſcopo conſultus de quodam hæretico Donatiſtà ad Eccleaſim redire cupiente: an ſcilicet eſſet recipiendus cum Chriſmatis conſignatione, quo pacto aliqui hæretici recipiebantur; an ſolâ manus impoſitione reconciliatoriâ? Reſpondit: *Manus impoſitionem perſonæ, de qua ſcribitis, adhibete .... quam conſtat ſi reverâ in ſupradictis ſchiſmatis profeſſione verſata eſt, cum miniſterio Baptiſmatis etiam Chriſmate conſignatam. Hoc certè eos* (Donatiſtas) *in regione illa obſervare manifeſtum eſt*. Ratam ergo habebat Eccleſia vetus Confirmationem ab hæreticis datam cum ritu à Chriſto inſtituto. Unde cum Donatiſtæ hæretici hoc ſervarent; qui ex illis ad Eccleſiam confugiebant, ſicut denuo non baptizabantur, ita nec denuò confirmabantur, ſed ſolum manus impoſitione Eccleſiæ reconciliabantur. Imò Catholici acriter reprehendebant Donatiſtas, quòd ad eorum caſtra tranſeuntes iterum baptizare vellent, ac confirmare. Unde Optatus ſupra laudatus: *Vos* (inquit) *exterminaſtis in rebaptizatione ſuavitatem olei illius, quod in nomine Chriſti confectum eſt ..... Seduxiſtis homines, rebaptizaſtis, iterum unxiſtis &c.*

V. Ratio autem eſt. Eodem modo diſcurrendum eſt de Confirmatione ab hæreticis datâ, ac de Baptiſmo ab eiſdem dato; cùm evidens ſit, nullum eſſe fundamentum judicandi aliter de uno, ac de altero ſacramento; & rationes, quibus Cyprianus, & alii cenſebant Baptiſmum ab hæreticis collatum eſſe nullum, valent etiam contra

Confirmationem; imò Cyprianus, ut vidimus, *Ep.* 74 reprehendit eos, qui volebant Baptiſmum ab hæreticis datum, eſſe validum, non autem confirmationem ab eiſdem datam: ſed Eccleſia Catholica ſemper ſenſit, Baptiſma ab hæreticis ſub debita materia, & formâ collatum eſſe validum, ergo idem ſenſit de Confirmatione ab eiſdem data.

§. II.

Contraria Solvuntur.

VI. OBjicies primò. Eccleſia prioribus ſeculis appoſuit ſchiſma, & hæreſim tanquam inabilitantia ad conferendam Confirmationem; ergo &c.

Reſpondeo, neg. ant. Neque enim afferri poteſt decretum, vel Romani Pontificis, vel Concilii talèm inabilitationem ſtatuentis. Imò nec potuit Eccleſia eam ſtatuere. Nam Epiſcopus quandiu retinet characterem Epiſcopalem, tamdiu retinet poteſtatem perfectam, & abſolutam confirmandi: character enim Epiſcopalis eſt eſſentialiter poteſtas ordinandi, & confirmandi. Cùm ergo per ſchiſma, vel hæreſim characterem Epiſcopus talem non amittat, neque amittit confirmandi poteſtatem. Neque hoc jurè Eccleſiaſtico privari poteſt; cùm ſit mera poteſtas Ordinis nullam requirens adjunctam juriſdictionem, ſicut jam habet poteſtatem abſolvendi. Unde licèt irregularitas contracta per ſchiſma, vel hæreſim privet poteſtate abſolvendi: attamen ſicut non privat Sacerdotem poteſtate conſecrandi, ita ut irregularis invalidè conſecret; ita nec privat Epiſcopum poteſtate, vel uſu confirmandi, ſive ordinandi, ſic ut invalidè conſecret, vel ordinet.

VII. Dices. Concil. Conſtantinop. I. *Can.* 7. Siricius, *Ep.* 1. *ad Himmerium*, *c.* 1. S. Leo *Ep.* 37 ad Leonem Ravennatem, & S. Gregorius Magnus, *l.* 11. *Ep.* 61. modò 67. ad Quiricum, cenſent, venientes ab hæreſi eſſe confirmandos; ergo cenſent Confirmationem in hæreſi datam eſſe nullam.

VIII. Reſpondeo, neg conſ. Ex hæreticis enim aliqui in antiqua Eccleſia validè non Baptizabant, quia non conferebant Baptiſmum in nomine S. Trinitatis: & hos venientes ad Catholicam fidem Eccleſia baptizabat, & confirmabat. Aliqui in ſua Sectâ validè quidem baptizabant, ſed baptizatos non confirmabant, ut Novatiani, Ariani, Macedoniani &c. Et hi venientes ad Eccleſiam non baptizabantur, ſed confirmabantur: & de his loquuntur præfati Patres, & Concilium Conſt. Unde S. Leo *Epiſt. citatâ* 37. modò 135. *ad Leonem* (ſeu Neonam) *c.* 2. his verbis: *Quòd ſi ab hæreticis baptizatum quemquam fuiſſe confiterit, erga hunc nullatenus ſacramentum regenerationis iteretur, ſed hoc tantùm quod ibi defuit conferatur; ut per Epiſcopalis manus impoſitionem virtutem Sancti Spiritus conſequatur.* Alii tandem in ſua Sectâ baptizabant, & confirmabant, ut erant Donatiſtæ: & hos Eccleſia venientes non confirmabat, ſed eis tantùm manus ad reconciliationem imponebat.

IX. Hinc cum audis manus impoſitionem, non ſtatim intelligere debes confirmationem, ſeu impoſitionem manus ſacramentalem, quæ includit unctionem Chriſmatis. Dabatur enim manus impoſitio deprecatoria, & purè reconciliativa, quæ erat pura cæremonia, quâ ſuper hominem, cui manus imponebatur, invocabatur Spiritus Sanctus in ſignum reconciliationis cum Eccleſia; quæ ex opere operantis tantùm, non ex opere operato Spiritum Sanctum, ejuſque gratiam advocabat, & hæc repeti poterat. De qua loquens S. Auguſtinus, *l.* 3. *de Bapt.* *c.* 16. ait: *Manus autem impoſitio non ſicut Baptiſmus repeti non poteſt. Quid eſt enim aliud, niſi oratio ſuper hominem?*

X. Objicies ſecundò. S. Cyprianus in ea ſententia fuit, quòd Confirma-

Google

ſio ab hæreticis data non valeret. Sic enim, *Ep.* 70. *ad Januarium*, ſcribit: *Porro autem Eucbariſtia, & unde baptizati unguntur oleum in altari ſanctificatur. Sanctificare non potuit olei creaturam, qui nec altare habuit, nec Eccleſiam. Unde nec unctio ſpiritualis apud hæreticos poteſt eſſe, quando conſtet oleum ſanctificari, & Eucbariſtiam fieri apud illos omnino non poſſe.... Quis autem poteſt dare quod ipſe non habeat? Aut quomodo poteſt ſpiritualia agere, qui ipſe amiſerit Spiritum Sanctum?* ergo &c.

Reſpondeo, concedendo, Cyprianum, alioſque negaiſe, apud hæreticos veram eſſe unctionem, ac Confirmationem: negabat enim, ut, *Tract. de Baptiſmo*, oſtenſum eſt, apud hæreticos eſſe etiam verum Baptiſma. Sed hoc non negabat cum Stephano Papa univerſa Eccleſia; quæ ſicut ratum habuit Baptiſma, etſi ab hæreticis datum, ita etiam ratam habuit Confirmationem: utriuſque enim eadem ratio eſt, ut ſupra dictum eſt.

XI. Inſtabis. Confirmatio ab hæreticis data irrita cenſebatur etiam ab illis, qui Baptiſma ab illis datum admittebant. Unde *Ep.* 74. ſupra laudatâ eos redarguit ſic: *Si effectum Baptiſmi majeſtati nominis tribuunt... Cur non in ejuſdem Chriſti nomine illic, & manus baptizato imponitur ad accipiendum Spiritum Sanctum? Cur eadem ejuſdem majeſtas nominis non prævalet in manus impoſitione, quam valuiſſe contendunt in Baptiſmi ſanctificatione?*

Reſpondeo, nego ant. Ibi enim S. Cyprianus non redarguit Catholicos, quaſi cum Baptiſma hæreticorum reciperent, eorum Confirmationem reprobarent, & ab eis confirmatos iterùm confirmarent. Sed videns, hæreticos illius temporis baptizare quidem, ſed non imponere manum baptizatis, ſeu illos non conſignare Chriſmate; ex hoc ſumit argumentum, & dicit: Si Baptiſmum ſuum valere contendunt, quia majeſtas divini nominis eſt, quæ in eo operatur ſanctificationem: cur eadem majeſtas nominis non operabitur in manus impoſitione? Ex quibus infertur quidem, hæreticos illius temporis baptizaſſe, ſed non confirmaſſe, ideoque venientes ad Catholicos fuiſſe confirmatos: non autem quòd ab ipſis confirmati, à Catholicis denuo confirmarentur, ac ſi eorum quidem admitterent Baptiſma, ſed Confirmationem rejicerent.

QUÆSTIO III.

De Subjecto, & Effectibus Confirmationis.

IN hac quæſtione inveſtigabimus quinam ſint hujus ſacramenti capaces, & quinam ſint ejus effectus, nimirum, an gratia, & inſuper character.

DUBIUM I.

Quodnam ſit Subjectum Capax Confirmationis.

§. I.

Reſolutio Dubii.

I. DIco. Omnes, & ſoli homines baptizati Confirmationem validè recipere poſſunt. Prima pars colligitur ex antiqua Eccleſiæ diſciplina, quæ per duodecim ferè priora ſecula apud Latinos viguit; & quæ his etiam temporibus apud Græcos, & Orientales obtinet, nimirum, quòd omnibus, ipſis etiam infantibus, immediatè poſt Baptiſma Confirmatio adminiſtretur. Antiquæ praxis, apud Latinos teſtes ſunt Innocentius I. *Epiſt.* 1. *c.* 3. & S. Greg. *lib. Sacr.* de Sabbato Sancto, ubi etiam refert, quòd ſtatim confirmati, etiam infantes, ad communionem Eucharíſticam admittebantur. Antiquæ verò, & modernæ Græcorum praxis infantes ſtatim poſt Baptiſmum confirmandi fidem faciunt antiqua, & moderna eorum Ritualia, ſeu Euchologia.

II.

II. Porro omnes homines etiam infantes, ſtatim poſt Baptiſmum, vel ante rationis uſum hujus ſacramenti capaces eſſe, oſtendit S. Thomas 3. *p. q.* 72. *a.* 8. hoc diſcurſu. Intentio Dei eſt, hominem baptizatum perducere ad ſpiritualem perfectionem; hæc autem non dependet à corporali perfectione corporis per ætatem, ſicut dependet perfectio corporalis; ſed quemadmodum ſpiritualis nativitas ab anima, quæ eſt immortalis, dependet, ita & ſpiritualis perfectio: anima autem tàm in pueritia, & infantiâ eadem eſt, ac in adulta ætate; ergo ſicut in ſenectute, in qua corpus languet, anima poteſt ſpiritualiter naſci, & roborari; ita in pueritia, & infantiâ, in qua corpus nondum ad perfectionem, & robur pervenit, anima poteſt ſpiritualiter perfici, & roborari. Et *ad* 2. dicit: *Inde eſt, quòd multi in puerili ætate; propter robur Spiritus Sancti perceptum uſque ad ſanguinem fortiter certaverunt pro Chriſto*. Et ad 4. *Unde* (inquit) *etiam pueri confirmati decedentes majorem gloriam conſequuntur, ſicut & hìc majorem obtinent gratiam*. Se autem loqui etiam de pueris in infantili ætate conſtitutis, explicat, *in* 4. *diſt.* 7. *qu.* 3. *a.* 2. *quæſt.* 2. dicens: *Confirmatio poteſt puero tradi, & convenienter traditur; quia infantis ætas non patitur fictionem, quâ effectus ſacramenti in traditione impediatur. Et ideo quamvis tunc non competit ei confiteri, vel pugnare: certum tamen eſt, quòd effectum ſacramenti plenè recipit, per quem erit idoneus ad pugnam, & confeſſionem ad perfectam ætatem veniens, niſi gratiam acceptam per peccatum amittat*. Ac ſi dicat: Quamvis parvuli non ſint capaces pugnæ, ſunt tamen apti, tum ut armentur ad pugnam; tùm ut per characterem conſignentur in milites Chriſti, ac perfectionem gratiæ habitualis accipiant: ratione cujus habituri ſint tempore ad profeſſionem fidei opportuno auxilium actuale.

III. Quòd verò ſoli baptizati capaces ſint Confirmationis, prob. primò. Tùm quia: Baptiſma ad omnia ſacramenta, quæ in uſu conſiſtunt, janua eſt, ac via. Tùm quia: per Confirmationem adoleſcit quis in vita Chriſtiana: non poteſt autem adoleſcere qui nondum natus, ac in lucem editus, ſeu qui nondum Chriſtianus eſt. Ita S. Thom. 3. *p. q* 72. *a.* 6 his verbis: *Character Confirmationis neceſſariò præſupponit characterem baptiſmalem: ita ſcilicet, quòd ſi aliquis non baptizatus confirmaretur, nihil reciperet, ſed oporteret, ipſum iteratò confirmari poſt Baptiſmum. Cujus ratio eſt: quia ita ſe habet Confirmatio ad Baptiſmum, ſicut augmentum ad generationem.... Manifeſtum eſt autem, quòd nullus poteſt promoveri ad ætatem perfectam, niſi primò fuerit natus &c.* Ibi tamen *ad* 3. dicit: *Quod audientes prædicationem Petri* (Actor. 10.) *acceperunt effectum Confirmationis miraculosè, non autem Confirmationis ſacramentum. Dictum eſt autem, quòd effectus Confirmationis poteſt alicui conferri ante Baptiſmum, non autem Confirmationis ſacramentum. Sicut enim effectus Confirmationis, qui eſt robur ſpirituale præſupponit effectum Baptiſmi, qui eſt juſtificatio: ita ſacramentum Confirmationis præſupponit ſacramentum Baptiſmi*. Poteſt ergo recipi effectus Confirmationis ante ſacramentum Baptiſmi, non autem ante effectum Baptiſmi, qui eſt juſtificatio.

Secundò. S. Bonifacius alterâ ad Zachariam Epiſt. conqueſtus fuerat, quòd quidam Presbyter Scotus doceret, poſſe homines ſine Baptiſmo fieri Chriſtianos per Epiſcopalem manuum impoſitionem. Inauditum hoc dogma damnans Zacharias, Bonifacio reſcribit: *Hic, qui dixit hoc, vacuus eſt Spiritu Sancto, & alienus à gratia Chriſti, atque à conſortio ſacerdotali abjiciendus. Quis enim, niſi baptizetur juxta præceptum Domini, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, & ſic per manus impoſitionem conſecretur, poteſt eſſe catholicus? Hunc nequiſſimum*

virum

Digitized by Google

virum talia prædicantem, ab Eccleſia ſanctâ Dei condemnatum expello.

IV. Aliquibus tamen baptizatis cenſent Eruditi, aliquando, & in aliquibus Eccleſiis Occidentalibus negatam fuiſſe Confirmationem, nimirum, Gentilibus, qui in infirmitate tantum Baptiſma poſtulaſſent. Hi enim, niſi priùs in gentilitate probi fuiſſent, ſeu moribus fidei Chriſtianæ conſimilibus ſeſe commendaſſent, Confirmationem non fuiſſe conceſſam, colligunt ex *Can.* 39. Concil. Eliberitani, ubi ſtatuitur: *Gentiles ſi in infirmitate deſideraverint ſibi manus imponi, ſi fuerit eorum ex aliqua parte honeſta vita, placuit eis manus imponi, & fieri Chriſtianos.*

Nec eſt, quòd quis reponat, Eliberitanos Patres, per manus impoſitionem ſumere Baptiſmum. Nam primò: nullibi Baptiſmum manuum impoſitionis nomine legimus appellatum. Secundò: quia iidem Patres, *Can.* 45. à Baptiſmo in vitæ periculo neminem Gentilium excludunt. — Neque obſtat, Concilium loqui de impoſitione manus, quâ fiat Chriſtianus. Nam per Confirmationem eſtò non fiat homo primò Chriſtianus, fit tamen Chriſtianus perfectus.

Quidquid tamen ſit de præfato Canone: certum eſt, in aliis Occidentalibus Eccleſiis, & Orientalibus, iis, quibus Baptiſma conceſſum fuit, Confirmationem nunquam fuiſſe denegatam.

§. II.

Moderna Praxis circa Ætatem Confirmandi.

Eccleſiæ Græcæ, vidimus ritum antiquum confirmandi ſtatim poſt Baptiſmum non ſolùm adultos, ſed etiam parvulos, ac infantes. De praxi igitur modernâ Eccleſiæ Occidentalis ſermo erit.

V. Dico. Quamvis infantes poſſint validè, & licitè, ut olim confirmari, in Eccleſia tamen Occidentali convenienter inſtitutum eſt, ut differatur Confirmatio uſque ad uſum rationis. Tùm quia: hoc ſacramentum ad ſalutem neceſſarium non eſt neceſſitate medii; unde infantes ſine illo ſalvari poſſunt. Quare expediens fuit, ut differretur, quò actuali devotione, cujus ante uſum rationis nemo capax eſt, & etiam cognitione ſuſciperetur, & conſequenter cum majori utilitate. Tùm quia: ſic periculum iterationis certiùs vitatur; faciliùs enim ſe illud recepiſſe recordari poſſunt, ſi illud rationis uſum habentes ſuſceperint. Tùm quia: cùm hoc ſacramentum ſit quaſi ultima conſummatio ſacramenti Baptiſmi, & velut ſecunda fidei profeſſio; conveniens fuit, ut qui primam fecerunt per alios, ſecundam per ſe ipſos faciant.

Quare Catechiſmus Romanus, *Tit. de Sacr. Confir. nu.* 18. ait: *Omnibus quidem poſt Baptiſmum Confirmationis ſacramentum poſſe adminiſtrari; ſed minùs tamen expedire hoc fieri antequam pueri rationis uſum habuerint. Quare ſi duodecimus annus expectandus non videatur, uſque ad ſeptimum certè hoc ſacramentum differre maximè convenit. Neque enim Confirmatio ad ſalutis neceſſitatem inſtituta eſt: ſed ut ejus virtute optimè inſtructi, & parati inveniremur, cum nobis pro Chriſti fide pugnandum eſſet: ad quod ſanè pugnæ genus pueros, qui adhuc uſu rationis carent, nemo aptos judicarit.* Ex quibus apparet, quòd licèt Eccleſia in confirmandis uſum rationis requirat; non vult tamen ad longum tempus differri, ſed in ea ætate ſuſcipi, in qua regulariter homo innocentiam baptiſmalem conſervat ab omni lethali culpâ immunem, ut eam benè inſtructus majori reverentiâ, & puritate ſuſcipiat, ac inſuper ut per gratias actuales huic ſacramento annexas juvari, ac roborari poſſit ad graves tentationes, quæ cùm adoleverit, ei ſupervenire poſſunt, ſuperandas, & graviora peccata vitanda.

VI.

Digitized by Google

VI. Non adeo tamen ſtricta eſt obligatio expectandi uſum rationis in collationem hujus ſacramenti; quin Epiſcopus ex aliqua juſta ratione, puta, ob defuturam commoditatem, ob longam ſui abſentiam, ob mortem imminentem, poſſit puerum necdum ratione utentem abſque peccato confirmare. Imò neque in hoc ſcrupuloſè nimis ſe gerere debet: quandoquidem Romanum Pontificale id ejus relinquit arbitrio, ut poſſit nedum pueros confirmare, ſed & infantes his verbis: *Pontifex infantes, pueros, vel alios ſacri Baptiſmatis undâ perfuſos confirmare volens, paratus.... accedit &c.* Et infra: *Infantes per patrinos ante Pontificem confirmare volentem, teneantur in brachiis dextris.*

VII. Quoad perpetuò amentes, cùm in eis non expectetur uſus rationis, ſicut in pueris, nec tempus, quo meliùs diſpoſiti futuri ſint; ſtatim ac eſt commodum confirmari debent: capaces enim ſunt gratiæ, & majoris gloriæ per hoc ſacramentum, quam alioquin non eſſent habituri. Idem dici poteſt de eo, qui priùs ſui compos in perpetuam amentiam inciderit; dummodò tamen præſumatur, eum ante amentiam intentionem hoc ſacramentum ſuſcipiendi habuiſſe; nec conſtet, eum ſtatim poſt grave peccatum in amentiam incidiſſe. Si tamen ſpes eſſet, eum ad ſanam mentem aliquando rediturum, differenda eſſet confirmatio; ut cum majore reverentia, & devotione ſumere poſſet.

VIII. *Etiam morituris hoc ſacramentum dandum eſt* (inquit S. Th. 3. p. q. 72. a. 8. ad 4.) *ut in reſurrectione perfecti appareant, ſecundùm illud, Eph.* 4. Donec occuramus omnes in virum perfectum in menſura ætatis plenitudinis Chriſti. *Et ideo Hugo de S. Victore dicit* (l. 2. de Sacr. p. 7. c. 3.) Omninò periculoſum eſſet, ſi ab hac vita ſinè Confirmatione migrare contingeret. *Non quia damnaretur, niſi fortè propter contemtum; ſed quia detrimentum perfectionis pateretur.* Quia, ut ibi ait, confirmati decedentes majorem gloriam conſequuntur, ſicut & hìc majorem obtinent gratiam. Quòd autem non ſit in uſu, non eſt, quia non expediat; ſed quia non poteſt commodè, & cum debita ſolemnitate fieri: quia Epiſcopi occupationibus aliis impediti ad omnes languidos ire non poſſunt, ut ait Innoc. I. *Ep.* 1. *c.* 8.

§. III.

Diſpoſitiones in Suſcipiente Requiſita.

IX. DIco. In adulto, qui eſt in ſtatu gratiæ, nil aliud requiritur, quàm voluntas ſuſcipiendi ſacramentum. In adulto verò peccatore, præter hanc, prærequitur contritio caritate perfectâ, vel attritio cum inchoata Dei dilectione, & Sacramento Pœnitentiæ. Hoc enim ſacramentum, cùm ſit vivorum, & datum non ad conferendam primam gratiam, ſed ad eam augendam; debet, ut dignè recipiatur, ſuſcipientem ſupponere in ſtatu gratiæ.

Porro quamvis in adulto peccatore ſufficere poſſit contritio perfecta, quia hæc includit amorem Dei perfectum; & ideo infallibiliter juſtificat extra ſacramentum in re; nec adſit præceptum, ſive Divinum, ſive Eccleſiaſticum, quo quis teneatur confirmationi præmittere confeſſionem ſacramentalem: in praxi tamen tutius eſt, & ideo curandum ab eo, qui conſcientiam peccati mortalis habet, ut ab eo per confeſſionem ſe purget, priuſquàm Confirmationem accipiat: quia contritio verè perfecta incerta, & difficilis eſt in pleriſque. Unde in Conc. Aurelian. c. 3. relato diſt. 5. de Conſec. c. *Ut jejuni*, dicitur: *Moneantur* (Adulti, qui ad Confirmationem veniunt) *confeſſionem facere priùs, ut mundi donum Sancti Spiritus valeant accipere.*

X. An verò requiratur etiam, ut accipiant jejuni: dico. In antiqua Eccleſiâ Confirmationem adultis datam

non

non fuiſſe, niſi jejunis. Patet ex citato, cap. *Ut jejuni*, ubi ſtatuitur: *Ut jejuni ad Confirmationem veniant perfectæ ætatis* (ideſt adulti) Quod injungitur etiam Epiſcopo confirmaturo, ibidem, cap. *Ut Epiſcopi*, ubi ſtatuitur ex Concil. Meldenſi, c. 4. *Ut Epiſcopi nonniſi jejuni per impoſitionem manuum Spiritum Sanctum tradant, exceptis infirmis, & morte periclitantibus*. Magiſter etiam ſent. *in* 4. *diſt.* 7. teſtatur, ſuâ ætate ſacramentum hoc nonniſi à jejunis accipi. *Hoc ſacramentum* (inquit) *tantùm à jejunis accipi, & jejunis tradi debet, ſicut & Baptiſmus, niſi aliter cogat neceſſitas*.

XI. Hanc tamen obligationem, ſeculo decimo tertio, ob rationabiles cauſas ſublatam fuiſſe ſcribit S. Th. 3. *p. q.* 72. *a.* 12. *ad* 2. ubi ait: *Propter multitudinem fidelium, & propter pericula imminentia ſuſtinetur, ut hoc ſacramentum, quod nonniſi ab Epiſcopis dari poteſt, etiam à non jejunis detur, vel accipiatur. Quia unus Epiſcopus, præcipuè in magna Diœceſi, non ſufficeret ad tot homines confirmandos, ſi eis tempus arctaretur. Ubi tamen congruè obſervari poteſt, convenientius eſt, ut à jejunis detur, & accipiatur*. Huic monito ſubſcribens Catechiſm. Roman. tit. de Conf. n. 19. *Admoneantur* (inquit) *laudabilem illam antiquæ Eccleſiæ conſuetudinem renovandam eſſe, ut nonniſi jejuni hoc ſacramentum ſuſciperent. Quod quidem fidelibus facile perſuaderi poſſe exiſtimandum eſt, ſi hujus ſacramenti dona, mirabileſque effectus intellexerint.*

XII. Eundem etiam uſum antiqua Eccleſia ſervavit in infantibus; ut non niſi jejunis, extra caſum neceſſitatis, hoc ſacramentum traderetur. Et ratio erat. Quia eâdem die etiam infantibus cum Baptiſmo, & Confirmatione dabatur Euchariſtia, ad quam non ſolùm adultos, ſed etiam quantum poterat, infantes jejunos accedere volebat Eccleſia. Unde S. Gregorius, l. Sacr. de infantibus, *Qui etiam* (inquit) *non prohibentur lactari ante ſacram communionem, ſi neceſſe fuerit.* Et Ordo Romanus: *Illud autem parvulis providendum eſt, ne poſtquam baptizati fuerint ullum cibum accipiant, neque lactentur, ſinè ſummâ neceſſitate antequam communicent ſacramento Corporis Chriſti*.

DUBIUM II.

An Confirmatio Imprimat Characterem?

§. I.

Reſolutio Dubii.

I. De effectibus, quos in anima hoc ſacramentum producit agendum eſt, nempe charactere & gratia. Hìc de primo agemus: deinde de ſecundo ſequenti Dubio. Quia tamen in *Tract. de Sacr. in Gen.* hæc magna ex parte reſoluta ſunt, ideoque ibi dicta recolenda; propterea breviter nos expediemus.

II. Dico ergo. Sacramentum Confirmationis debitâ formâ, & materiâ, nec non à legitimo Miniſtro collatum, characterem imprimit, ideoque iterari non poteſt. Eſt contra modernos hæreticos Lutherum, Zuinglium, Socinum, Calvinum, qui cùm negent ullum ſacramentum characterem imprimere, ut ſupra vidimus; id quoque de Confirmatione, quam negant ſacramentum eſſe, fortiùs inficiantur.

III. Probatur tamen primò ex Paulo, *Hebr.* 6. ubi hæc habet: *Non rurſum jacientes fundamentum pœnitentiæ ab operibus mortuis, & fidei ad Deum, baptiſmatum doctrinæ, impoſitionis quoque manuum.... impoſſibile eſt enim eos, qui ſemel ſunt illuminati, guſtaverunt etiam donum Cæleſte, & participes facti ſunt Spiritus Sancti, guſtaverunt nihilominus bonum Dei Verbum, virtuteſque ſeculi venturi, & prolapſi ſunt; rurſus renovari ad pœnitentiam*. Hìc S. Paulus loquitur de fundamentis fidei, quæ dicit, ſe nolle rurſum jace-

re: hæc autem eſſe Baptiſma, & Confirmationem indicat his verbis: *Baptiſmatum doƈtrina, & impoſitionis manuum*, quæ impoſſibilia ſunt renovari, ſeu repeti his verbis: *impoſſibile enim eſt, eos, qui ſemel ſunt illuminati* per Baptiſmum, *& participes facti ſunt Spiritus Sanƈti* per impoſitionem manuum, *iterùm renovari*, repetendo ſcilicet in eis Baptiſma, & impoſitionem manuum.

Ita intellexit Paulum S. Chryſoſtomus ibi dicens: *Non licet dicere, ſi diſſolutè, & negligenter vixerimus, rurſus baptizabimur, catecheſi rurſus inſtituemur, accipiemus Spiritum Sanƈtum: & ſi à fide non exciderimus, rurſus baptizati poterimus peccata abluere. Erratis: impoſſibile enim eſt, eos, qui ſemel illuminati ſunt &c.* Cùm ergo impoſitio manuum ſit ipſa Confirmatio, eam repeti impoſſibile eſt, ſicut & Baptiſma.

Ita quoque Paulum intelligit S. Auguſt. *in Expoſit. inchoatâ Epiſt. ad Romanos*. Ubi exponens prælaudatum textum, de lavacro Baptiſmi, & manus impoſitione, quæ Paulus dicit eſſe fundamenta, non iterum jacienda, ait: *Iſta omnia in Baptiſmo traduntur, quæ negat eſſe repetenda, utique in conſecrandis fidelibus. Nam in verbi Dei traƈtatione, atque doƈtrinâ, non iterum tantùm, ſed ſæpiùs dicenda ſunt, ſicut rerum de quibus diſſeritur, opportunitas flagitat.* Quibus docet, Baptiſmi, & impoſitionis manuum doƈtrinam eſſe quidem ſæpiùs prædicandam, ſed conſecrationem non repetendam. Dicit autem, hæc duo in Baptiſmo tradi: quia ſuo tempore, ſicut modò apud Græcos, Confirmatio ſimul cum Baptiſmate tradebatur.

IV. Idem ſentit S. Cyrillus Hieroſol. in Procatecheſi circa finem dicens: Deus *Spiritus Sanƈti concedat ſignaculum indelebile in ſecula.* Tùm *Catecheſi* 17. ubi dicit, quòd Ananias *Tùm obcæcatos Pauli oculos ad reparati luminis uſum traduxit. Tùm ejus animæ ſigillum impertiens vas electionis effecit, ut domini, qui ipſi apparuerat, nomen coram Regibus & filiis Iſrael ferret.* Quæ de ſigillo Confirmationis exponi debent: Ananias enim, & tunc temporis ferè omnes Presbyteri Epiſcopi erant. Eò vel maximè, quòd Ananias ſe à Chriſto miſſum refert ad Paulum, ut impleretur Spiritu Sanƈto.

V. Confirmationem verò non eſſe iterandam, niſi in caſu dubii, apertè docet S. Gregorius, *lib.* 14. *Epiſt. Ep.* 17. aliàs 32. *ad Felicem Meſſanenſem Epiſc.* his verbis: *De dedicationum Eccleſiarum dubitatione..... hoc vos ritè tenere debetis, quod ab anteceſſoribus noſtris traditum accepimus, ideſt: ut quoties, tùm de Baptiſmo aliquorum, vel Confirmatione, quàm de Eccleſiarum conſecratione dubitatio habetur, & nec ſcriptis, nec teſtibus ratio certa habetur, utrum baptizati, vel confirmati, ſive Eccleſia conſecrata ſint: ut baptizentur tales, ac confirmentur, atque Eccleſia Canonicè dedicentur, ne talis dubitatio ruina Fidelibus fiat. Quoniam non monſtratur iteratum, quod non certis indiciis oſtenditur ritè peraƈtum.* Quibus Confirmationem parificat cum Eccleſiæ conſecratione, & Baptiſmo: ſed Eccleſiæ conſecratio, & Baptiſmus abſolutè iterari non poſſunt; ergo nec Confirmatio.

VI. Quòd confirmatio imprimat characterem, oſtendit S. Th. 3. *p. q.* 72. *a.* 5. Character eſt quædam ſpiritualis poteſtas ad aliquas ſacras actiones ordinata: *In Baptiſmo autem accipit homo poteſtatem ad ea agenda, quæ ad propriam pertinent ſalutem, prout ſcilicet ſecundùm ſe ipſum vivit: ſed in Confirmatione accipit homo poteſtatem ad agendum ea, quæ pertinent ad pugnam ſpiritualem contra hoſtes fidei: ſicut patet exemplo Apoſtolorum, qui antequam plenitudinem Spiritus Sanƈti acciperent, erant in cœnaculo perſeverantes in oratione: poſtmodum verò egreſſi non verebantur publicè fidem fateri etiam coram inimicis fidei chriſtianæ. Et ideo manifeſtum eſt, quòd in ſacramento Confirmationis imprimitur character.*

§. II.

Digitized by Google

§. II.

Diluuntur Objecta .

VII. PRimò objicies . Si Confirmatio imprimeret characterem, non foret iteranda , quando debitè fuit adminiſtrata etiam ab hæreticis : atqui Stephanus I. Papa Confirmationem ab hæreticis datam nullam eſſe cenſuit. Unde S. Cyprianus , *Ep.* 74. *ad Jubajanum* , eum redarguit , quòd Baptiſmum ab hæreticis datum ratum haberet, Confirmationem verò ab eiſdem datam rejiceret , & ab hæreſi revertentibus manum iterum imponeret .

VIII. Reſpondeo primò : hanc objectionem non militare contra noſtrum præſens aſſertum . Dum enim dicimus , confirmationem imprimere characterem , & non eſſe iterandam , loquimur de Confirmatione validè collatâ . Quia verò ſuperiùs ſtatuimus, Confirmationem , ſicut & Baptiſmum ſub debita formâ , & materiâ adminiſtratum validum eſſe : ideo

Reſpondeo ſecundò , neg. min. Stephanus enim , ſicut ratum habuit Baptiſma ab hæretico collatum ; ita & Confirmationem : pro validitate enim utriuſque ſtabat Eccleſiæ traditio, cui Stephanus innitebatur . Quod verò S. Cyprianus oppoſitum imaginatus fuerit , mirandum non eſt . Nam ſtudio ſuæ partis abreptus , atque præventus contingere potuit , ut mentem Stephani non plene aſſequeretur : & ſicut exiſtimabat , quòd Stephanus ratum habens hæreticorum Baptiſma , probaret Baptiſma eorum , quomodocumque , etiam non Evangelicis verbis collatum ; cùm tamen id Stephaphanus nunquam ſenſerit : ita contingere potuit , ut putaret , Stephanum Confirmationem ab hæreticis etiam ritè collatam rejicere ; cùm tamen ſolùm rejiceret eam , quæ fuiſſet collata ſinè debitâ , ac legitimâ formâ .

Æquivocatio autem Cypriani ex eo oriri potuit : quòd cum reſciviſſet, Stephanum manus imponere hæreticis ad Eccleſiam Catholicam venientibus, exiſtimarit,eam manuum impoſitionem eſſe confirmatoriam , & chriſmativam; cum tamen eſſet ſolùm reconciliatoria . In quo ſenſu dicebat S. Auguſtinus , l. 3. de Bapt. c. 16. *Manus impoſitio* (nimirum Reconciliatoria) *non ſicut Baptiſmus , repeti non poteſt* . Quòd ſi aliquibus hæreticis redeuntibus manus impoſitio etiam confirmatoria præſcripta legitur : hoc ideo factum fuit , quia illi in ſua ſecta , vel Confirmationem omittebant ; vel non ſecundùm Eccleſiæ ritum conferebant . Sed de his ſuperiùs diximus , *Quaſt. praced. Dub.* 3.

IX. Secundò objicies . Character eſt ſignum diſtinctivum : ſed Confirmatio non relinquit ſignum diſtinctivum . Nam per Confirmationem homo non diſtinguitur ab infideli : ab hoc enim diſtinguitur per Baptiſmum . Non diſtinguitur ab aliis fidelibus : nam Confirmatio non ordinat ad aliquid ſpeciale , ſicut Ordo , ſed ad pugnam ſpiritualem , quæ omnibus fidelibus competit .

X. Reſpondeo , Confirmationem eſſe ſignum diſtinguens fidelem confirmatum , à fideli non confirmato , ſeu adſcriptum militiæ Chriſti à nondum adſcripto . Ut enim ait S. Th. cit. q. 72. a. 5. ad 1. *Pugna ſpiritualis contra hoſtes inviſibiles omnibus competit : ſed contra hoſtes viſibiles , ideſt, contra perſecutores fidei pugnare , nomen Chriſti publicè confitendo , eſt Confirmatorum , qui jam ſunt perducti ſpiritualiter ad virilem ætatem, ſecundùm quod dicitur* 1. *Joann.* 2. Scribo vobis juvenes , quoniam fortes eſtis , & verbum Dei in vobis manet , & viciſtis malignum . *Et ideo character Confirmationis eſt ſignum diſtinctivum non infidelium à fidelibus , ſed ſpiritualiter provectorum ab his , quibus dicitur*, 1. *Petri* 2. Sicut modò geniti infantes .

XI. Si dicas . Confirmatio non dat ſpecialem poteſtatem diſtinctam à Baptiſmo ,

. Nego ant. Nam, ut diximus cum S. Th. per Baptiſmum ſpiritualiter naſcimur, & accipimus poteſtatem exercendi munia, quæ recens natorum propria ſunt. Per Confirmationem quaſi in vita ſpirituali jam adulti, & provecti accipimus poteſtatem exercendi munia hominis provecti, quale eſt pugnare. Unde per Baptiſmum adſcribimur in familiam Chriſti; per Confirmationem verò in ejus militiam: & ideo charactere, & teſſerâ militis conſignamur.

. XII. Tertiò objicies. In Euchologio Græco, cujus auctor eſt Methodius Patriarcha Conſtantinopolitanus refertur modus recipiendi transfugas à Religione Chriſtianâ. Ibi inter alia habetur, converſos baptizatorum inſtar unguento ungi debere; & relatis locis, in quibus unctio fieri debet, legitur forma Confirmationis; ergo ſaltem apud Græcos Confirmatio eſt iterabilis.

XIII. Reſpondeo, omiſſo ant. neg. conſ. Methodius enim ille non eſt tantæ auctoritatis, ut ſit præferendus Scripturæ, & Patribus Confirmationem non eſſe iterandam pronuntiantibus. Imò iſte Methodius non eſt vir ille Sanctus, qui circa annum Domini 840. dirè fuit vexatus à Photio: ſed alter Schiſmaticus, qui anno 1240. vivebat. Addunt alii, inter quos Arcudius, Methodii Euchologium à poſterioribus Græcis fuiſſe vitiatum, addendo formam Confirmationis *Signaculum*, quæ in multis antiquis Codicibus, & præcipuè in manuſcripto Cryptæ ferratæ, deſideratur. Dicunt alii, titulum Euchologii mutatum; cùm de ſolis hæreticis (non de apoſtatis) intelligendum ſit, juxta *Canonem* 7. Conſtantinop. I. quo præſcriptum fuit, ut hæretici, qui in ſua ſectâ confirmati non fuerant, venientes ad Eccleſiam Catholicam confirmarentur. Ut ut res ſit, dici debet, Græcos modernos, qui ſentiunt characterem à Confirmatione non imprimi, ſed poſſe iterari, in hoc, ſicut in aliis, ab Eccleſia Catholicâ recedere.

DUBIUM III.

An Confirmatio Gratiam Conferat, & Quam?

§. I.

Reſolutio Prioris Partis.

I. Dico. Confirmatio confert gratiam peculiariter ſanctificantem. Eſt contra modernos Sectarios, præſertim Calvinum, qui *lib. 4. Inſt. cap. 19. §. 8.* vult, quòd dicere, Confirmatione, ſeu manuum impoſitione gratiam ſpecialem à gratia baptiſmali diſtinctam conferri, ſit obſcurare Baptiſmum. Aſſertio noſtra tamen ad fidem pertinens eſt. Cùm enim jam oſtenſum ſit, Confirmationem eſſe Sacramentum à Baptiſmo diſtinctum; conſequens eſt, ut gratiam ſpecialem conferat à gratia baptiſmali diſtinctam.

Probatur autem ſpecialiter. Nam, *Actor.* 8. legitur: *Tunc imponebant manus ſuper illos, & accipiebant Spiritum Sanctum*. At nomine Spiritus Sancti intelligitur Spiritus Sanctus inhabitans, ſeu ſanctificans animam, non autem præciſè dona Spiritus Sancti, ſeu gratiæ gratis datæ, nimirum, genera linguarum &c. hæc enim potius ſunt effectus Spiritus Sancti. Unde, *Actor.* 2. *v.* 4. dicitur: *Et repleti ſunt omnes Spiritu Sancto* (Apoſtoli) *& cœperunt loqui variis linguis prout Spiritus Sanctus dabat eloqui illis*. Et Actor. 19. v. 6. *Et cùm impoſuiſſet illis manus Paulus, venit Spiritus Sanctus ſuper eos, & loquebantur variis linguis, & prophetabant*. Loqui ergo variis linguis &c. erat effectus Spiritus Sancti, qui veniebat ſuper illos. Quapropter ineptè Calvinus ex eo, quòd modò impoſitione manuum non loquamur variis linguis &c. infert, eam eſſe cæremoniam otioſam, & inutilem. Impoſitione enim manuum datur etiam modò Spiritus Sanctus

ctus ſanctificans; ſed non dantur omnes illius effectus viſibiles, qui tunc dabantur; quia illi tempori erant opportuna. Quæ notanda ſunt.

II. Hujus veritatis teſtis eſt Traditio. Tertullianus enim, lib. de Bapt. cap. 7. *Egreſſi* (inquit) *de lavacro perungimur benedictâ unctione .... & in nobis carnaliter currit unctio, ſed ſpiritaliter proficit; quomodo & ipſius Baptiſmi carnalis actus, quod in aqua mergimur, ſpiritalis effectus, quòd delictis liberamur.* En quomodo diſtinguit gratiam unctionis confirmativæ à gratia Baptiſmatis. Cyprianus quoque, *Epiſt. 73. ad Jubajanum*, loquens de Petro, & Joanne miſſis in Samariam, dicit, quòd baptizatos *Baptizari eos ultra non oportebat; ſed tantummodo quod deerat, id à Petro, & Joanne factum eſt: ut oratione pro eis habitâ, & manu impoſitâ, invocaretur, & infunderetur ſuper eos Spiritus Sanctus. Quod nunc quoque apud nos geritur: ut qui in Eccleſia baptizantur, Præpoſitis Eccleſiæ offerantur, & per noſtram orationem, ac manus impoſitionem Spiritum Sanctum conſequantur, & ſignaculo dominico conſummentur.* En quomodo Cypriani tempore baptizatis manu impoſitâ dabatur Spiritus Sanctus, & tamen viſibilia illa dona jam ceſſaverant.

III. Sed clariùs id exponit S. Auguſt. *Tract. 6. in 1. Epiſt. Joannis.* Ubi poſtquam dixit, quòd primis temporibus qui accipiebant Spiritum Sanctum, loquebantur variis linguis; quia Evangelium Dei per omnes linguas toto orbe terrarum effundendum erat, hæc autem omnia tranſierunt, ſubjungit: *Numquid, modò quibus imponitur manus, ut accipiant Spiritum Sanctum, hoc expectatur, ut linguis loquantur? Aut quando impoſuimus manum iſtis infantibus, attendit unuſquiſque veſtrum utrum linguis loquerentur; & cum videret, eos linguis non loqui, ita perverſo corde aliquis veſtrum fuit, ut diceret, non acceperunt iſti Spiritum Sanctum: nam ſi accepiſſent, linguis loquerentur, quemadmodum tunc factum eſt? Si ergo per hæc miracula non fiat modò teſtimonium præſentiæ Spiritus Sancti; unde fit, unde cognoſcit quiſque ſe accepiſſe Spiritum Sanctum? Interroget cor ſuum, ſi diligit fratrem, manet Spiritus Dei in illo. Videat, probet ſe ipſum coram occulis Dei &c.* Ex his Auguſtini verbis apparet primò: Eccleſiam ſua ætate Confirmationem etiam infantibus miniſtraſſe. Secundò: credidiſſe per Confirmationem dari Spiritum Sanctum, quamvis eam viſibilia dona non amplius comitarentur. Tertiò: nomine Spiritus Sancti intellexiſſe gratiam ſanctificantem, cum infantes alterius capaces non ſint.

§. II.

Reſolutio Poſterioris Partis.

IV. Dico. Gratia, quam Confirmatio per ſe confert, non eſt prima, ſeu juſtificans peccatorem; ſed ſecunda, quæ præhabitam juſtitiam roboret. Hoc vel ipſum nomen Confirmationis demonſtrat; exprimit enim firmitatem, perfectionem, conſummationem, & corroborationem in bono jam accepto: ideoque etiam antiquitus conferebatur, ut in Baptizatis, ac ſpiritualiter recens natis, gratia, & vita ſpiritualis in Baptiſmo accepta, & fides per Confirmationem firmaretur, augeretur, roboraretur. Unde S. Tho. 3. p. q. 72. a. 7. ad 2. *Sicut* (inquit) *ex ipſo nomine apparet, hoc ſacramentum datur ad confirmandum, quod priùs invenerit; & ideo non debet dari his, qui non habent gratiam: & propter hoc ſicut non datur non baptizatis, ita nec debet dari adultis peccatoribus, niſi per pœnitentiam reparatis .... & tunc per hoc ſacramentum perficitur pœnitentiæ effectus, ſicut & Baptiſmi; quia per gratiam collatam in hoc ſacramento conſequitur pœnitens pleniorem remiſſionem peccati.*

V. Colligitur ex modo loquendi

Patrum,

Patrum, qui illam appellant nominibus perficientis, augmenti, Confirmationis, roboris; & docent, eâ nos verè Chriſtianos fieri. Sic Elberitani Patres, Can. 38. *Ut* (inquiunt) *per manus impoſitionem perfici poſſit*. Et Can. 77. *Eos per benedictionem perficere debebit*. Et Ambroſius, lib. 3. de Sacr. c. 2. *Poſt fontem ſupereſt, ut perfectio fiat, quando ad invocationem Sacerdotis Spiritus Sanctus infunditur.* — Gratiam augmenti appellant Hilarius Arelatenſis, Homiliâ de Pentecoſte, dicens: *In Confirmatione augmentum præſtat ad gratiam*. Et S. Tho. infra referendus — Gratiam conſummationis vocat S. Cyprianus, Epiſt. 73. ad Jubajanum: *Et ſignaculo Dominico conſummentur*. Gratiam roboris appellat Hilarius Arelat. laudatus, his verbis: *Paracletus regeneratis in Chriſto cuſtos, & conſolator, & tutor eſt. Poſt Baptiſmum confirmantur ad pugnam. Poſt Baptiſmum roborantur*. Quod explicans in formâ Confirmationis S. Tho. 3. p. qu. 72. a. 4. *In hoc ſacramento* (inquit) *datur Spiritus Sanctus ad robur ſpiritualis pugnæ. Et ideo in hoc ſacramento tria ſunt neceſſaria, quæ continentur in forma prædictâ. Quorum primum eſt cauſa conferens plenitudinem roboris ſpiritualis, quæ eſt Sancta Trinitas, quæ exprimitur, cùm dicitur:* In nomine Patris &c. *Secundum eſt ipſum robur ſpirituale .... quod quidem tangitur, cum dicitur:* Confirmo te Chriſmate ſalutis. *Tertium eſt ſignum, quod pugnatori datur; ſicut & in pugna corporali milites inſigniis Ducum inſigniuntur: & quantùm ad hoc dicitur:* Conſigno te ſigno Crucis, *in quo ſcilicet Rex noſter triumphavit, ut dicitur, Coloſs. 2.* Hæc S. Thomas.

Confirmatione tandem fieri nos perfectè, & verè Chriſtianos, dicit Cyrillus Hieroſolymitanus, *Catecheſi 3. Myſtagogicâ*, dicens: *Hujus Chriſmatis dono accepto meritò appellamini Chriſtiani ..... ante enim, quàm hæc gratia vobis donata eſſet, non eratis propriè digni eo nomine; ſed pergentes eò uſque progreſſi eſtis, ut efficeremini Chriſtiani.*

VI. Ex hactenus dictis conficitur hæc ratio. Eam gratiam ſacramentum confert per ſe, ad quam conferendam eſt à Chriſto inſtitutum: ſed ſacramentum Confirmationis non eſt à Chriſto inſtitutum ad conferendam gratiam primam, ſeu à peccato juſtificantem: quin potiùs ad gratiam, & vitam ſpiritualem jam acceptam magis perficiendam, augendam, roborandam; ergo iſtam per ſe confert. Et ideo S. Thom. 3. *p. q.* 72. *a.* 1. ait: *Sic igitur & vitam ſpiritualem homo accipit per Baptiſmum, qui eſt ſpiritualis regeneratio. In Confirmatione autem homo accipit quaſi quandam perfectam ætatem ſpiritualis vitæ.*

VII. Non ita tamen Confirmatione homo per ſe accipit perfectam ætatem in vita ſpirituali; quin etiam aliquando contingere poſſit, ut per accidens ipſam primam vitam ſpiritualem Confirmatione accipiat. Nam (inquit S. Thom. citatâ qu. 72. art. 7. ad 2.) *Si aliquis adultus in peccato exiſtens, cujus conſcientiam non habet; vel ſi etiam non perfectè contritus accedat, dummodo non fictus accedat: per gratiam collatam in hoc ſacramento conſequetur remiſſionem peccatorum.* Unde *in Tract. de Sacr. in Gen.* oſtenſum eſt, ſacramenta vivorum poſſe per accidens primam gratiam producere.

§. III.

Objectiones contra Utramque Partem.

VIII. Objicies primò contra primam partem. Confirmatio correſpondet impoſitioni manuum, quæ fiebat ab Apoſtolis: ſed hæc erat mera cæremonia pertinens ad Baptiſmum, tanquam ejus complementum; ergo non dat gratiam ſpecialem à gratia Baptiſmi diſtinctam.

Reſpondeo, neg. min. Si enim impoſitio ſuper baptizatos erat nuda cæremonia pertinens ad Baptiſmum;

cur

cur illis, qui baptizabantur ab aliis, ſoli Apoſtoli manus imponebant? An Philippus Diaconus, qui Baptiſmi ſubſtantiam conferebat, hanc cæremoniam per ſeipſum ſupplere, & ſic conſummatè, ac perfectè baptizatos ſuos facere Chriſtianos non poterat? Cur hæc cæremonia, ſi nihil ſpeciale confert, poſt Apoſtolos ſolis Epiſcopis Eccleſia perpetuò reſervavit; & ſimplices Presbyteri, qui baptizare ex officio poſſunt, chriſmare, ſeu confirmare ex officio non poſſunt?

IX. Dices. Cæremonia impoſitionis manuum dabat, & dat Spiritum Sanctum: hic autem dabatur, & datur etiam in Baptiſmo, cùm in Baptiſmo etiam invocetur. Dabatur, & datur, ut quis fiat perfectè Chriſtianus: nunquid autem non fit perfectè Chriſtianus per Baptiſmum?

X. Reſpondeo, in Baptiſmo dari Spiritum Sanctum, quia in Baptiſmo datur gratia; & dari etiam in Confirmatione: ſed quamvis idem Spiritus ſit, qui datur, non tamen eſt idem donum, & effectus ſpiritus. Nam in Baptiſmo Spiritus Sanctus dat primò vitam ſpiritualem, & baptizatum adſcribit familiæ Chriſti, facitque eum filium Dei adoptivum. In Confirmatione autem idem Spiritus vitam ſpiritualem auget, perficit, & roborat, & confirmatum adſcribit militiæ Chriſti, eumque armat ad pugnam contra hoſtes ejus viſibiles: quæ gratiæ, & dona ſanè diverſa ſunt. In Baptiſmo etiam fit perfectè Chriſtianus; quia per Baptiſmum naſcitur vitâ ſpirituali, & ex filio iræ fit filius Dei. Sed Confirmatione dicitur fieri perfectè Chriſtianus; quia non ſolùm Chriſti fidem induit, ut eam habeat in ſe; ſed, ut Chriſtum, ejuſque fidem publicè confiteatur exteriùs, & contra hoſtes eius exteriùs tueatur. Uno verbo: in Baptiſmo accipit plenitudinem gratiæ ad ſalutem; & ideo ungitur in vertice, quo deſignatur, partem ſuperiorem gratiâ baptiſmali muniri contra partem inferiorem, nempe, contra concupiſcentias, quæ ſunt inviſibiles hoſtes. In Confirmatione autem ungitur, & ſignatur in fronte; ut fidem, quam profitetur interiùs, non erubeſcat etiam exteriùs profiteri, & contra viſibiles ejus impugnatores eam ſtrenuè decertando defendere. Quæ duo valdè diverſa ſunt, ideoque ſpiritualem gratiam requirunt.

XI. Neque obeſt, quòd S. Thom. 3. *p. qu.* 72. *a.* 3. *ad* 4. dicat: *Quòd eorum, quæ aguntur poſt Baptiſmum circa baptizatum, aliquid eſt, quod non ſolùm ſignificat, ſed efficit; putà unctio, quæ fit in vertice, quæ operatur conſervationem gratiæ baptiſmalis* — Nam vult quidem unctionem verticalem, quæ fit poſt Baptiſmum, operari conſervationem gratiæ in baptizato; non tamen operari robur, quo fidem, quam in ſe habet, poſſit contra hoſtes exteriùs propugnare: hoc enim ſola unctio in fronte, quæ in Confirmatione fit, operatur.

XII. Secundò Objicies contra eandem partem. Etiam Panis Euchariſticus cor hominis roborat, & confirmat, tribuitque vires ad reſiſtendum fortiter hoſtibus fidei — Si reſpondeas ex S. Thoma, 3. *p. qu.* 79. *a.* 1. *ad* 1. quòd licèt per Euchariſtiæ ſumtionem *Gratia augeatur, & vita ſpiritualis perficiatur. Aliter tamen quàm per ſacramentum Confirmationis, in quo augetur, & perficitur gratia ad perſiſtendum contra exteriores impugnationes inimicorum Chriſti. Per hoc autem ſacramentum augetur gratia, & perficitur ſpiritualis vita ad hoc, quòd homo in ſeipſo perfectus exiſtat, per conjunctionem ad Deum.* Et eàdem quæſt. *art.* 6. quòd Euchariſtia *Inquantùm eſt quoddam ſignum Paſſionis Chriſti, per quam victi ſunt Dæmones, repellit omnem Dæmonum impugnationem. Unde Chryſoſtomus dicit ſuper Joann.* (Hom. 45.) Ut Leones flammam ſpirantes, ſic ab illa menſâ diſcedimus terribiles effecti Diabolo.

XIII. Contra eſt. Euchariſtia munit

nit nos, nedum contra Dæmones, ſed etiam contra fidei hoſtes viſibiles. Hinc Cyprianus, *Ep.* 54. jubet, Eucbariſtiam à Diaconibus deferri ad confeſſores roborandos contra tyrannos, ne inermes deſcendant ad prælium. Sic enim ait: *Ut quos excitamus, & hortamur ad prælium, non inermes, & nudos relinquamus, ſed protectione corporis, & ſanguinis Chriſti muniamus. Et cùm ad hoc fiat Eucbariſtia, ut poſſit accipientibus eſſe tutela, quos tutos eſſe contra adverſarium volumus, munimento dominicæ ſaturitatis armemus.*

Reſpondeo, Cyprianum velle quidem Euchariſtiâ roborari Chriſtianum, ut ſuſtinere poſſit prælium adverſus fidei hoſtes; non tamen per modum armaturæ, ſed per modum alimenti fortificantis. Duo enim requiruntur in milite: alimentum, quo poſſit prælii labores ſuſtinere: & hæc eſt conditio ſinè quâ præliari non poſſet. Alterum eſt armatura, & gladius, quo poſſit hoſtem configere, aut reſiſtere. Primum dat Euchariſtia, quæ eſt ſpirituale alimentum; & hoc volebat Cyprianus, dum ait: *Munimento dominicæ ſaturitatis armemus.* Secundum verò dat Confirmationis gratia, quæ eſt tanquam armatura, & gladius, quo baptizatus ſuſtinet, & rejicit infidelium impetus. Unde gratia, quam dat Euchariſtia eſt in ſuo effectu diverſa ab ea, quam dat Confirmatio.

XIV. Tertio objicies contra ſecundam partem. In veteri Eccleſia hæretici apud ſuos baptizati, ſed non confirmati, ad fidem catholicam venientes nullâ præmiſſâ confeſſione, & abſolutione ſacramentali confirmabantur. Concilium enim Conſtantinop. I. *Can.* 7. Siricius, & S. Leo, qui dicunt, hæreticos illos eſſe manus impoſitione confirmandos, nullam abſolutionis ſacramentalis mentionem faciunt. Cenſebant ergo, Confirmationem primam gratiam juſtificantem per ſe conferre.

XV. Reſpondeo, neg. conſ. Ex eo enim, quòd non legatur, hæreticos ad fidem converſos prævià erroris confeſſione, & ſacramentali abſolutione fuiſſe ad Confirmationem admiſſos, non concluditur, eam defacto non præmiſiſſe. Concilium enim, & Patres citati ſolum loquuntur de publico, & ſolemni ritu, quo hæretici ad Eccleſiam venientes recipiebantur; non verò de iis, quæ privatim præmittere debebant, & in foro ſacramentali. Nam certum eſt, quòd hæretici venientes ad fidem, priùs de fide inſtruebantur, & errores deteſtari debebant: & tamen de his nulla fit mentio.

DUBIUM IV.

De Neceſſitate, & Ritu Confirmationis.

§. I.

Reſolvitur Prima Pars.

I. Confirmationem non eſſe neceſſariam abſolutè neceſſitate medii, exploratum eſt; cùm ſinè eâ poſſit homo æternam ſalutem conſequi. Æquè tamen certum eſt, ait Catechiſmus Rom. *tit. de Confir. n.* 15. quòd *A nemine prætermitti debet: ſed potiùs maximè cavendum eſt, ne in re ſanctitatis plenâ, per quam nobis divina munera tam largè impertiuntur aliqua negligentia committatur. Quod enim omnibus communiter ad ſanctificationem Deus propoſuit, ab omnibus etiam ſummo ſtudio expetendum eſt.* Omnibus autem hoc ſacramentum eſſe propoſitum oſtendit. Tum ex eo quod contigit in die Pentecoſtes, in quo Spiritus Sanctus *Replevit totam Domum.* Cùmque illa domus totius Eccleſiæ figuram gereret, & ab eo die initium ſumſerit hoc ſacramentum; datur intelligi, ad totam Eccleſiam, & ad omnes fideles pertinere. Tùm ex ipſius ſacramenti ratione: quæ cùm ſit perducere fidelem

delem ad ſtatum perfectum, & quaſi adultum in vita ſpirituali; eo modo, quo natura dictat, ut qui in lucem editus eſt, curet, ut adoleſcat, & quantum poteſt ad perfectam ætatem perveniat: ſic omnium mater Eccleſia vult, ut omnes, quos Baptiſmate regeneravit, ſtudeant per hoc ſacramentum adoleſcere, & ad perfectum Chriſtiani hominis ſtatum perduci. Quod hic quæri ſolet, eſt: an ſit aliquod præceptum, ſive divinum, ſive eccleſiaſticum obligans omnes ad hujus ſuſceptionem; ſive tantùm aliquos, puta, eos, qui Sacris initiari volunt; ſive in aliquibus circumſtantiis, puta, perſecutionis. Quæ breviter expediemus.

II. Dico ergo primò. Qui Clericali Tonſuræ initiari volunt, tenentur præcepto, ſaltem Eccleſiaſtico, præmittere Confirmationem. Probatur. Quia hoc, tanquam rem magni momenti, quovis ſeculo Eccleſia injunxit iis, qui Clericali ſtatui nomen erant daturi. Quod patet primò ex Cornelio Papa, qui in ſua Epiſt. ad Fabium Antiochenum Novatiano crimini vertit, quòd ſecundùm Eccleſiæ regulam Ordinationi Confirmationem non præmiſiſſet. Patet ſecundò ex Conc. Nicæno I. quod Clericis Novatianis eâ lege Eccleſiaſticum Ordinem conceſſit, ut reciperent Confirmationem, quam in ſua ſectâ neglexerant. Patet tertiò ex Tridentina Synodo, *Seſſ. 23. c. 4. de Reform.* vetus præceptum innovante his verbis: *Primâ Tonſurâ non initientur, qui Sacramentum Confirmationis non receperunt.* Ratio etiam id ſuadet. Cùm enim qui primâ Tonſurâ initiantur, ſtatui Clericali dent nomen, qui ſtatus inter omnes perfectior in Eccleſia eſt; ex eo enim aſſumuntur Reipublicæ Chriſtianæ Duces, ac Paſtores: oportet, ut qui illum ingreditur, in vita ſpirituali perfectus ſit, adultus, & fortis; ideoque quòd gratiâ Confirmationis, quæ eſt gratia roborans, ſit præmunitus.

III. Hinc crederem, peccare mortaliter, qui ſciens, etiam ſecluſo contemptu, non præviè confirmatus, Tonſuram Clericalem ſuſciperet. An verò fieret irregularis, ſeu ineptus ad Ordines ſuſcipiendos: eſtò ſint qui affirment, probabilius tamen opinioni neganti adhærendum exiſtimo. Nam eſtò primis Eccleſiæ ſeculis id fortè obtineret, ut ex Epiſt. Cornelii Papæ, & Niceno I. ſupra relatis colligi videtur; hoc tamen multis ab hinc ſeculis in deſuetudinem abiiſſe colligere licet: cùm nec in Decreto Gratiani, neque in Decretalibus Rom. Pont. neque in Conciliis recentioribus, irregularitas ſtatuatur. In pœnis enim Eccleſiaſticis ſtatuendis ſtandum eſt Juri, non meris conjecturis à ſimili deductis.

IV. Dico ſecundò. Urgente perſecutione contra fidem tenentur, etiam præcepto divino, ſub mortali fideles nondum confirmati Confirmatione muniri. Hoc probabilius judico. Tùm quia: hanc fuiſſe antiquæ Eccleſiæ mentem, ut perſecutionis tempore mox à Baptiſmo Neophyti confirmarentur, ſi adeſſet Epiſcopus, vel datâ primâ opportunitate. Sic cùm audiſſent Apoſtoli, quòd Samaria ad prædicationem Philippi fidem Chriſti Baptiſmo profeſſa eſſet; miſerunt ſtatim Petrum, & Joannem, qui baptizatis manus imponerent (*Actor. 8.*) Concilium etiam Eliberitanum, *Can. 77.* præcepit, ut baptizatos ſinè Epiſcopo, Epiſcopus per benedictionem perficere debeat. Et S. Cyprianus, Epiſt. 70. ad Januarium: *Ungi quoque* (inquit) *neceſſe eſt eum, qui baptizatus ſit; ut accepto Chriſmate, ideſt, unctione eſſe unctus Dei, & habere in ſe gratiam Chriſti poſſit.*

Teneri autem etiam præcepto divino, probo. Nam tunc præcepto divino obligat ſuſceptio ſacramenti, quando urget finis, ob quem inſtitutum eſt: ſed inſtante perſecutione urget finis, ob quem Chriſtus Confirmationem inſtituit; nempe, ut fideles armentur, & fortes fiant pro confeſſione ſui nominis coram tyrannis, & ido-

& idololatris, hæreticis, aut ſchiſmaticis, & in Catholicam fidem, & unitatem palam ſævientibus obſiſtant; ergo præcepto divino &c. Sicut enim imminente Civitatis obſidione omnes Cives arma ſumere pro ejus defenſione tenentur: ita urgente perſecutione fidei, omnes fideles armatos eſſe in ejus defenſionem Chriſtus voluit.

V. Nec valet, quod aliqui dicunt, robur, quo fideles indigent, ut fidem coram tyranno confiteantur, aliunde quàm ex Confirmatione, haberi poſſe, nempe, ab Euchariſtia, quam ob id Cyprianus pugnaturis concedi volebat, *Epiſt.* 54. Dub. præced. num. 13. relatus.

Nam hoc effugium ex hæreticorum officina prodiit; qui ut vim Confirmationis eludant, hac reſponſione utuntur. Deinde, in quo diverſus ſit effectus Euchariſtiæ ab effectu Confirmationis, oſtenſum eſt citato loco ad dictum Cypriani. Certum autem eſt, abſque ſacramenti ſive receptione actuali, ſive ejus voto, neminem viâ ordinariâ poſſe conſequi effectum illius. Ita S. Thom. *3. p. q. 72. a. 6. ad 1.* dicens: *Virtus divina non eſt alligata ſacramentis. Unde poteſt conferri homini ſpirituale robur ad confitendum publicè fidem Chriſti, abſque ſacramento Confirmationis; ſicut etiam poteſt conſequi remiſſionem peccatorum ſinè Baptiſmo. Sicut tamen nullus conſequitur effectus Baptiſmi, ſinè Baptiſmi voto: ita nullus conſequitur effectus Confirmationis, ſinè voto ipſius, quod poteſt haberi etiam ante ſuſceptionem Baptiſmi.* Sicut autem inſtante perſecutione tenetur homo, ſi poteſt, actu ſuſcipere Baptiſmum: ita & tenebitur Confirmationem, ſi poteſt, recipere. Nam is, cui neceſſarius eſt effectus ſacramenti, tenetur, ſi poteſt, uti ſacramento, quod ad eum effectum Chriſtus inſtituit; qui enim viam ordinariam deſerit, aut contemtus, aut præſumtionis peccatum incurrit.

VI. Dico tertiò. Probabilius cenſeo, etiam non inſtante perſecutione teneri præcepto divino, & Eccleſiaſtico fideles hoc ſacramentum non negligere; ſed illud ſive in re, ſi poſſunt, ſive ſaltem in voto ſuſcipere. Prob. Nam unuſquiſque divino præcepto tenetur, ut Chriſtianæ vitæ perfectionem aſſequatur: hæc ſiquidem Dei voluntas eſt, quemadmodum ea eſt intentio naturæ, ut omnis, qui corporaliter naſcitur, ad perfectam ætatem perveniat: per hoc autem ſacramentum homo ſpiritualiter ad ætatem perfectam promovetur — Rurſus: Tenetur quilibet jure divino conſulere quantùm poteſt ſuæ ſecuritati; ne à fidei hoſtibus ſuperetur, & armis ad eis reſiſtendum muniri: ad hoc autem hoc ſacramentum eſt inſtitutum. Incredibile enim eſt, Chriſtum inſtituendo ſacramenta, quæ ſingulorum ſalutem ſpectant, noluiſſe ſingulos obligare ad ea ſuſcipienda.

Nec refert, quòd Confirmatio non ſit medium ad ſalutem neceſſarium: etenim nec Euchariſtia eſt inſtituta ut medium ad ſalutem neceſſarium; & tamen ſumtio Euchariſtiæ jure divino præcepta eſt.

VII. Hinc Jonas Aurelianenſis, l. 1. de Inſtit. Laicali, cap. 7. *Nequaquam* (inquit) *à fidelibus tanti doni perceptio negligenter differenda; ſed potiùs remoto torpore negligentia, cum magna animi aviditate, & devotione petenda, & percipienda: ne ſinè ipſius doni munere quis rebus humanis eximatur.* Quod confirmat Hugo à S. Victore, *lib. 2. de Sacram. p. 2. cap. 3.* dicens: *Quid prodeſt, ſi à lapſu erigeris, niſi etiam ad ſtandum confirmeris? Propterea timendum eſt eis, qui per negligentiam amittunt Epiſcopi præſentiam, & non ſuſcipiunt manus impoſitionem, ne fortè propterea damnentur: quia feſtinare debuerunt dum potuerunt.* Quæ verba ex eodem laudans S. Tho. 3. p. q. 72. a. 8. ad 4. *Omnino* (inquit) *periculoſum eſſet, ſi ab hac vita ſinè Confirmatione migrare contingeret. Non quia damnaretur, niſi fortè propter contemtum; ſed quia detrimentum perfectionis*

pate-

pateretur. Ubi S. Thomas dicit, quòd moriens ſinè hoc ſacramento *non damnaretur*, nimirum, ob puram ejus omiſſionem; quia hoc ſacramentum non eſt neceſſarium neceſſitate medii. Si tamen non curaret, imò negligeret illud ſumere, cenſeretur illud contemnere: ſicut ſi Epiſcopus eſſet præſens, paratus dare, & perſona hoc ſciens, negligit, aut deſpicit recipere. Unde Concilium Senonenſe, *anno* 1524. & S. Carolus *in Inſtructionibus de Sacr. Confirm.* monet Parochos, ut ſi quos negligentes animadverterint, paternè objurgent; ut datâ præſentiâ Epiſcopi Confirmationem celebrantis, feſtinent: alioquin illis valde timendum eſſet, quod cùm potuerint, in re ſalutari tàm negligentes extiterint. Neque dicas, S. Thomam 3. *p. q.* 65. *a.* 4. *ad* 3. dicere: *Non tamen eſt contemtus ſacramenti in hoc, quod aliquis non curat accipere ſacramentum, quod non eſt de neceſſitate ſalutis*. Nam S. Doctor de illis ſacramentis loquitur, quæ non ſunt neceſſaria neceſſitate, nec medii, nec præcepti ſingulis Chriſtianis, ut Ordo, & Matrimonium. Unde ſubdit: *Alioquin omnes, qui non accipiunt Ordinem, & qui non contrahunt Matrimonium, contemnerent hujuſmodi ſacramenta*. Alia autem eſt ratio de Confirmatione, Euchariſtiâ, & Unctione Extremâ: quæ ſpectatis perſonarum, ac temporum circumſtantiis, neceſſariæ ſunt ſingulis neceſſitate præcepti, tùm divini, tùm eccleſiaſtici: ideoque qui negligit ea ſuſcipere, cùm poſſit, videtur contemnere, & peccare lethaliter. Videatur Catechiſmus Romanus ſupra relatus, *de Sacr. Conf. num.* 16. *&* 17.

VIII. Et quidem de ſuſcipienda Confirmatione dari præceptum Eccleſiaſticum oſtendunt Concilia, quæ id omnibus adeo ſtrictè imponunt: & Mediolanenſe IV. ſub S Carolo addit, quòd qui hoc neglexerit, *Canonicis ſubjaceat diſciplinis*. Præceptum autem divinum licèt non legatur expreſsè in Scripturis, colligitur tamen, tùm ex ejus inſtitutione, ut ſupra: Tùm ex Traditione, & praxi Eccleſiæ, quæ ab Apoſtolorum tempore ſollicita fuit non ſolùm adultis, ſed & parvulis baptizatis, hoc ſacramentum ſtatim conferre; quæ hæreticos illud in ſua ſectâ negligentes, in ſuum ſinum non admiſit, niſi priùs eodem munitos. Quod argumento eſt, eam crediſſe, hanc eſſe Chriſti voluntatem; ut quilibet, vel illud in re ſuſcipiat, cùm poſſit, vel ſaltem votum habeat illud ſuſcipiendi. Licèt autem de hoc voto interrogare non conſueverit eos, qui hoc non ſuſcepto moriuntur; hoc ideo eſt, quia cùm non ſit neceſſarium neceſſitate medii; & cùm aliunde ſupponat moriturum paratum illud ſuſcipere, ſicut omnia ante mortem præſtare, quæ Chriſtus inſtituit: conſequenter ſupponit in eo votum implicitum, niſi aliunde illi de oppoſito conſtaret.

§. II.

Secunda Pars de Ritibus.

IX. Ritus conferendi Confirmationem, alius eſt apud Græcos, alius apud Latinos. Apud Græcos, qui adhuc ſervant morem hoc Sacramentum ſimul conferendi cum Baptiſmo, hic eſt ritus. Primò. Ubi Sacerdos Baptiſmum complevit, recitat orationem, per quam in baptizatum invocat Spiritum Sanctum ad robur, quæ incipit: *Benedictus es Domine Deus Omnipotens.* Secundò. *Hac oratione completâ, baptizatum* (inquiunt Euchologia) *ſancto unguento inungit, Crucis ſignum faciens in fronte, & in oculis, & in naribus, & in utraque aure, & in pedibus, dicens ſignaculum doni Spiritus Sancti*. Tertiò. Sacerdos, ut ex Euchologio Patriarchali Cryptæ ferratæ apparet: *Unà cum ſuſceptore, ac infante facit figuram circuli, & ter canit. Quotquot in Chriſtum baptizati eſtis, Chriſtum induiſtis, Alleluja.* Quartò. Nonnullis perlectis ex Epi-

ſtola ad Romanos, & Matthæi Evangelio, recitantur preces, quibus Deus oratur, ut gratiam in Baptiſmate, & Confirmatione receptam, conſervet.

X. Verùm apud Latinos alii ritus Confirmationem præcedunt, alii eam comitantur, aliqui conſequuntur. De his ſigillatim agemus.

Antequam ergo Neophytus confirmetur, primò: Chriſma, quo inungi debet, ſolemniter ab Epiſcopo conſecrari debet. Secundò: à Patrinis Neophytus offerendus eſt. Hujus ritus meminerunt S. Gregorii Magni ſacramentarium, & Ordo Romanus; ac rationem dat S. Thomas, 3. *p. q.* 72. *a.* 10. his verbis: *Hoc ſacramentum exhibetur homini ad robur pugnæ ſpiritualis. Sicut autem aliquis de novo natus indiget inſtructore in his, quæ pertinent ad conſervationem vitæ .... ita illi, qui aſſumuntur ad pugnam, indigent eruditoribus, à quibus inſtruantur de his, quæ pertinent ad modum certaminis. Et ideo in bellis materialibus conſtituuntur Duces, & Centuriones, per quos alii gubernentur. Et propter hoc etiam ille, qui accipit hoc ſacramentum, ab alio tenetur, quaſi per alium in pugna ſpirituali erudiendus. Similiter etiam quia per hoc ſacramentum confertur homini perfectio ſpiritualis ætatis; ideo ille, qui ad hoc ſacramentum accedit, ſuſtentatur, quaſi adhuc ſpiritualiter imbecillis, & puer.*

XI. In Patrinos autem aſſumi non debent, qui nondum confirmati ſunt, ut docet idem S. Tho. citatus, *ad* 2. Quia *Licèt baptizatus ſit effectus membrum Eccleſiæ, nondum tamen eſt adſcriptus militiæ Chriſtianæ. Et ideo Epiſcopo, tanquam Duci exercitus, per alium exhibetur jam militiæ Chriſtianæ adſcriptum. Non enim debet alium ad Confirmationem tenere, qui nondum eſt confirmatus.* Eâdem ratione à S. Carolo excluduntur, qui decimum quartum ætatis annum nondum attigerunt, etiamſi jam confirmati. Quia cùm, ut ipſe tradit, *p.* 4. *act. Eccl. Mediolan.* Patrinus adhibeatur in Confirmatione, ne confirmatus ſibi fidat, *Sed aliorum, qui, vel ætate, vel diſciplinâ provectiores ſunt, monita, conſiliaque libenter audiat, atque amplectatur:* huic certè muneri impares ſunt, qui adhuc impuberes, & proinde in doctrinâ Chriſtianâ minus eruditi, potiùs, quàm alios docere, ab aliis indigent edoceri.

A munere Patrini in Confirmatione excluduntur ii omnes, quos ſuperiùs, *Tract. de Bapt. Q.* 4. *Dub.* 5. §. 3. ab hoc eodem munere in Baptiſmo excluſimus: nimirum, parentes ejus, qui confirmandus eſt, *num.* 10. Abbates, Monachi, Sanctimoniales, *num.* 11. Imò qui Patrinus fuit in Baptiſmo, in Confirmatione ejuſdem Patrinus eſſe non poteſt. Similiter, quia adultus, qui confirmatur, debet ponere pedem ſuum ſuper pedem dexterum Patrini ſui: *Ideo* (ut præſcribit Pontificale Romanum) *neque maſculi fœminis patrini, neque fœminæ maſculis matrinæ eſſe deberent.* Quod ſtatuit etiam S. Carolus, in 5. Conc. Mediolanenſi, qui addit: *Neque ſenioribus adoleſcentes, cùm minimè hoc per ætatem conveniat..... niſi id neceſſitas aliquando poſtulet.*

XII. Nonnunquam etiam in Confirmatione confirmando nomen immutatur. Vel ad pium votum, ac deſiderium confirmandi: unde Synodus Carnotenſis, anno 1525. *Si voluerint* (inquit de confirmandis) *poſſunt nomina ſua mutare, dum tamen fraus, & dolus abſint.* Vel ſi nomen priùs ſuſceptum turpe eſſet, aut ridiculum, vel indignum homine Chriſtiano. Ita S. Carolus in Conc. 5. Mediol. *Ut* (inquit) *novo, ac ſancto ſuſcepto nomine, virilem in ſanctè agendo conſtantiam perpetuò deinceps præſtet.*

XIII. Quondam veſtibus albis confirmandi induebantur antequam offerrentur Epiſcopo. Tunc enim (ut modò apud Græcos) Confirmatio conferebatur ſtatim poſt Baptiſma; quo quidem abſoluto, mox albas veſtes baptizatus induebat. His verò temporibus, quibus mos invaluit Con-

firma-

firmationem ſeparandi à Baptiſmo, ſufficit, ut veſtes mundæ ſint, ac modeſtæ.

XIV. Ritus verò, qui Confirmationem comitantur, primò eſt tempus. Et antiquitùs quidem illis anni temporibus miniſtrabatur, quibus Baptiſmus ſolemnis, nempe, in Paſchate, & Pentecoſte: ubi enim Epiſcopus aderat, duo illa ſacramenta ſimul conferri conſueverant. Sed creſcente fidelium multitudine, ſicut oportuit, ut Baptiſma quavis die, & à ſimplicibus Presbyteris conferretur; ita oportuit, ut Confirmatio à Baptiſmo ſepararetur, & in alia tempora, ut Epiſcopo commodum fuerit, differretur. Ita S. Th. 3. *p. q.* 72. *a.* 12. *ad* 1. dicens: *Eadem tempora ſunt præfixa Baptiſmo ſolemniter celebrando, & huic ſacramento* (Confirmationis) *ſed quia hoc ſacramentum à ſolis Epiſcopis datur, qui non ſunt ſemper præſentes; oportuit, quantum ad communem uſum, ſacramentum Confirmationis etiam in alia tempora differri.*

Laudabilis tamen eſt eorum Epiſcoporum praxis, qui die ſacrâ Pentecoſtes, & quidem horâ tertiâ præcipuè confirmant: tunc nempe, Spiritus Sanctus in Diſcipulos deſcendit. Unde antiquitùs, teſte Alcuino, horâ tertiâ ad nonam apud Latinos conferebatur: ſicut apud Græcos, tempore S. Chryſoſtomi, Baptiſmi, & Confirmationis ritus profundæ noctis ſilentio peragi ſolebat.

XV. Hunc autem morem in confirmando ſervare ſolebant: ut mares primùm, deinde fæminæ confirmarentur, quod in Ordine Romano videre eſt.

Quâ verò ætate, ac tempore ſinguli confirmarentur, nihil antiqui Canones ſtatuerunt: an ſtatim poſt Baptiſmum, an multò poſt. Hodiernam praxim deſcribit S. Carolus *in Conc.* 5. *Mediolan.* his verbis: *Mares in Eccleſia à parte ſuâ, fœminæ ab altera ſint. Sicque ſeparatim diſtincti, genibus flexis, manibus ante pectus junctis, ſuo quiſque ordine piè, ac religiosè orent... Et quòd veteris ritus eſt, primùm mares, deinde fœminæ confirmentur; niſi aliquando aliter fieri Epiſcopus cenſuerit.*

XVI. De loco verò, in quo Confirmatio celebrari debeat, non idem fuit ritus. Quovis in loco Apoſtoli Neophytos confirmabant, ſicut & baptizabant. In baptiſteriis deinde baptizari, & confirmari cæptum eſt; quæ paulò poſt Apoſtolorum tempora erecta fuerunt, ſive in domibus privatorum, ſicut in cæmeteriis, aut antris, aliiſque abditiſſimis receſſibus vigente perſecutione. Datâ autem Eccleſiæ pace, in Cathedralibus: deinde ſingulis in Parochialibus, ac Templis: denique ſi urgeat neceſſitas, in locis etiam prophanis, & Epiſcopus adſit.

XVII. Omnibus ergo diſpoſitis, Pontifex ad confirmandos genuflexos, & manus junctas ante pectus tenentes converſus, extenſis versùs eos manibus, priùs exorat Sanctum Spiritum, ut in eos deſcendat ad robur; deinde illorum frontem Chriſmate per Crucis ſignum inungit, hæc proferens verba: *Signo te ſigno Crucis &c. Convenienter* (inquit S. Th. 3. p. q. 72. a. 9.) *ſignatur Chriſmate ſigno Crucis in fronte, propter duo. Primò quidem: quia inſignitur ſigno Crucis, ſicut miles ſigno Ducis; quod quidem debet eſſe evidens, & manifeſtum. Inter omnia autem loca corporis humani maximè frons manifeſta eſt, quæ quaſi nunquam obtegitur: & ideo linitur confirmatus Chriſmate in fronte, ut in manifeſto demonſtret, ſe eſſe Chriſtianum: ſicut & Apoſtoli poſt acceptum Spiritum Sanctum ſe manifeſtaverunt, qui priùs in Cænaculo latebant. Secundò: quia aliquis impeditur à libera confeſſione nominis Chriſti, propter duo, ſcilicet, propter timorem, & propter verecundiam. Utriuſque autem horum ſignum maximè manifeſtatur in fronte, propter duo, ſcilicet propter propinquitatem imaginationis, & propter hoc, quòd ſpiritus à corde directè ad frontem aſcendunt: unde*

vere-

verecundati erubeſcunt, timentes autem palleſcunt, *ut dicitur in 4. Ethic.* (c. ult.) *Et ideo in fronte ſignatur Chriſmate; ut neque propter timorem, neque propter erubeſcentiam nomen Chriſti confiteri prætermittat*. Ita S. Thomas.

XVIII. In fronte, inquam, ſignari debet Confirmandus, non in toto corpore. Quia, ut ait S. Tho. ad 1. *In Confirmatione roboramur ad pugnam, cujus ſignum ferendum eſt in fronte, quaſi in evidente loco.* — Non ſupra cor. Quia, ut ait ad 2. *Principium fortitudinis eſt in corde, ſed ſignum apparet in fronte. Unde dicitur, Ezech.* 3. Ecce dedi frontem tuam duriorem frontibus eorum. *Et ideo ſacramentum Euchariſtiæ, quo homo in ſe ipſo confirmatur, pertinet ad cor, ſecundùm illud Pſal.* 103. Panis cor hominis confirmet. *Sed ad ſacramentum Confirmationis requiritur ſignum fortitudinis ad alios; & ideo exhibetur in fronte*, quaſi in evidenti loco. Neque tandem ſignari debet in ore, quamvis ore fiat *confeſſio ad ſalutem*, Rom. 10. Nam (inquit ad 3.) *Hoc ſacramentum datur ad liberè confitendum, non autem ad confitendum ſimpliciter, quia hoc fit etiam in Baptiſmo. Et ideo non debet dari in ore, ſed in fronte, ubi apparent ſigna paſſionum, quibus libera confeſſio impeditur.*

XIX. Peracta tandem frontis inunctione, Epiſcopus confirmatum leviter in maxilla manu cædit, nimirum, (ait Catechiſm. Rom. de Sacr. Conf. nu. 26.) *Ut meminerit, ſe tanquam fortem athletam paratum eſſe oportere ad omnia adverſa invicto animo pro Chriſti nomine ferenda*. Ritum autem hunc non eſſe admodum antiquum; ex eo colligitur, quòd nec in Gregorii Magni ſacramentario, nec apud eos, qui ſeculo nono de ritibus ſcripſerunt, legatur.

XX. Subinde Epiſcopus pacem impertitur Confirmato, quem ritum in ordine Romano legere eſt: *Ut* (inquit Catechiſ. Rom. laudatus) *intelligat, ſe gratiæ cœleſtis plenitudinem, & pacem, quæ exuperat omnem ſenſum, conſequutum eſſe*.

XXI. Tandem prece fuſâ Epiſcopus confirmati frontem vittâ lineâ, quam quilibet confirmandus ſecum deferre debet, circumligat; quæ ad duodecimum uſque ſeculum per ſeptem dies deferri ſolebat. Sic Ordo Romanus, & Hugo à S. Victore, *lib. 2. de Sac. p. 7.* dicens: *Solent quidam quærere, quanto tempore debeant unctionem Chriſmatis obſervare in capite ... quibus reſponderi poteſt conveniens eſſe ut .... ſeptem diebus &c.* Poſtea in aliquibus Eccleſiis per triduum tantùm ejuſmodi vitta deferebatur: *Vittas poſt Confirmationem* (ait Synodus Senonenſis, anno 1524.) *per triduum die, ac nocte deferant*. Tandem Pontificale Romanum: *Confirmato* (inquit) *debet ligari frons, & ſic manere, quouſque Chriſma deſiccatur, vel extergatur*. Quid autem faciendum ſit de prefata vitta, poſtquam à Confirmato circumgeſtata fuerit: dicit Concilium Bituricenſe, *anno* 1584. quod *Terſa à Sacerdote diligenter fronte, faſcia in veſtiario crematur: ejus cineres in primum diem Quadrageſima ſerventur*. Sed hæc de cæremoniis, & toto Tractatu Sacramenti Confirmationis ſint ſatis.

Tomi Secundi in Tertiam Partem, Ordine Tertii decimi, Finis.

INDEX

Digitized by Google

INDEX

Eorum, quæ in hoc Secundo Tomo in Tertiam Partem, ordine Tertio decimo, viſa ſunt notatu digna.

A

Adulti habentes, vel qui habuerunt uſum rationis, debent in ſuſcipiendo ſacramento habere aliquam intentionem illud ſuſcipiendi. pag. 133. Non ſufficit ad validè recipienda ſacramenta, ut merè negativè, & indifferenter ſe habeant. 135. 136. Indigent Baptiſmo ſive in re, ſive in voto, ut ſalventur. 248. & ſeq. Tenentur Baptiſmum ſuſcipere ſtatim, ac poſſunt eomodè, licèt ex rationabili cauſa poſſint illum differre. 250.

Æthiopes cur adhuc ſervent Circumciſionem. 23.

Amentes qui, & quando ſint baptizandi. 269. Confirmandi. 336.

Angeli facultate extraordinariâ acceptâ à Chriſto fieri poſſunt Miniſtri Sacramentorum. 93.

Apoſtoli ante Chriſti mortem baptizabant Baptiſmo Chriſti. 205. Fuerunt baptizati eodem Baptiſmo. 206. Quovis in loco baptizabant. 284. Per manus impoſitionem dabant Spiritum Sanctum. 297.

Aqua qualibet naturalis, etſi aliquomodo alterata, ſive naturâ, ſive arte, alteratione non ſolvente ſpeciem aquæ, eſt apta materia Baptiſmi. 167.

Aſiatici, uſque ad Victorem Papam, cur obſervarunt ritum Judaicum in Paſchate celebrando. 22.

S. Athanaſius puer validè alios pueros baptizavit. 200.

Audientes qui dicerentur ex Cathecumenis. 252.

S. Auguſtinus docet, quid ſit Sacramentum. 2. Sacramenta diſcernere Chriſtianos à non Chriſtianis. 4. Non eſſe ſigna confirmativa divinarum promiſſionum, & atteſtativa noſtræ pietatis. 5. Tradit definitionem, & diviſionem ſigni. 6. 7. Differentiam ſacramentorum novæ, & veteris Legis. 8. Religionem Chriſtianam incepiſſe ab initio mundi. 15. Parvulos mundatos fuiſſe in Lege naturæ ab originali per aliquod ſacramentum. 16. In Lege nova eſſe ſacramenta veteribus perfectiora. 23. — Aſſerit, ſacramentum conſtare elemento, & verbo. 25. Verbum ſacramentale eſſe conſecratorium. 33. Sacramenta noſtra cauſare gratiam. 50. Ex opere operato. 55. Secus ſacramenta vetera. 70. Circumciſionem figuraſſe renovationem faciendam per Baptiſmum. 73. Baptiſmum, Confirmationem, & Ordinem imprimere characterem. 79. Characterem ineſſe animæ indelebiliter. 85. Chriſtum potuiſſe conferre Eccleſiæ poteſtatem inſtituendi ſacramenta, ſed non contulit. 89. Baptiſmum collatum ab ebrioſo valere. 99. Non requiri fidem in Miniſtro ad valorem ſacramenti. 104. 114. 115. Non requiri probitatem. 119. 120. 121. Pravos miniſtros profanare ſacramenta ſolùm ex parte ſuâ, non ex parte ſacramenti. 122. Licere ſacramenta recipere à malo Miniſtro in caſu neceſſitatis. 130. Fidem non requiri ad validè ſuſcipiendum ſacramentum. 139. Eccleſiam potuiſſe

tuiſſe piè, & juſtè præſcribere ritus, & cæremonias in ſolemni adminiſtratione ſacramentorum. 142. 143. — Oſtendit, baptizatos à Joanne debuiſſe baptizari Baptiſmo Chriſti. 154. In Baptiſmo Deum, non hominem, peccata dimittere. 172. Baptiſmum non valere ſinè expreſſa invocatione Trinitatis. 177. — Docet, Baptiſmum flaminis ſupplere vices Baptiſmi aquæ. 187. Martyrium ſupplere Baptiſmum. 190. Hæreticos, & Schiſmaticos, etſi moriantur pro dogmate, & articulo fidei, non eſſe Martyres. 194. Non eſſe orandum pro Martyre. 197. Chriſtum non baptizaſſe manibus ſuis. 205. Alium fuiſſe Baptiſmum Chriſti ab illo Joannis. ibi. Apoſtolos fuiſſe baptizatos Baptiſmo Chriſti. 206. — Cenſet, Agrippinum primò induxiſſe rebaptizationem baptizatorum ab hæreticis. 223. Dubitavit: num Cyprianus ante mortem depoſuerit errorem de rebaptizatione. 224. Cenſuit, rebaptizationem illam ad diſciplinam ſpectaſſe. 226. Ejus cauſam finitam fuiſſe in Concilio plenario. 231. Baptiſmum ab hæreticis datum, ſemper ab Eccleſia approbatum fuiſſe. 234. 235. — Docet, Baptiſmum neceſſarium eſſe ad ſalutem parvulorum, neceſſitate medii. 244. 247. Adultos debere baptizari ſtatim, ac comodè fieri poteſt. 250. Peccatum originale dici alienum, & proprium uniuſcujuſque. 262. Baptiſmum imprimere characterem. 271. Remittere verè omne peccatum. 274. Reviviſcere, recedente fictione, & remittere peccata, & gratiam producere. 281. Admittit Confirmationem ut ſacramentum novæ Legis. 296. Chriſtum ut ejuſdem auctorem. 313. Validam eſſe collatam ab hæretico. 331. Confirmationem olim dari infantibus. 341. Conferre gratiam ſanctificantem.

B

Baptiſmus imprimit characterem. 4. 78. 79. Baptiſmi Chriſti figuræ. 151. Baptiſmus Joannis in multis eſſentialiter diverſus erat à Baptiſmo Chriſti. 152. & ſeq. Baptiſmi materia remota, & neceſſaria quænam ſit. 158. & ſeq. Proxima. 162. & ſeq. — Baptiſmus validus eſt ſive collatus per unam, vel trinam immerſionem; ſive per effuſionem, ſive per aſperſionem. 165. & ſeq. — Valet collatus in aqua marinâ. 167. In aqua cui admixtum ſit Chriſma. ibid. In lixivio, & aquis balneorum. ibid. In aqua pluviali. ibid. Non autem valet in aqua roſaceâ. Baptiſmus valet collatus formâ à Græcis adhibitâ. 171. — Requirit neceſſariò ad ſui validitatem expreſſam trium divinarum Perſonarum invocationem. 176. & ſeq.

Baptiſmus, probabile eſt, quòd aliquando fuerit collatus in ſolo nomine Chriſti. 179. Probabile etiam eſt, quod nunquam fuerit ſic collatus. 181. — Baptiſmus non valet collatus in nomine Genitoris, Geniti, & Spirati. 182. Nec collatus in nominibus Patris, Filii, & Spiritus S. ibid. Nec dicendo: In nomine Patris, & in nomine Filii, & in nomine Spiritus S. 183.

Baptiſmus ſemel licitè, & validè collatus non poteſt iterari. 183. & ſeq. Abſque gravi peccato tùm baptizati, tùm baptizantis, ſcienter tamen. *pag.* 185.

Baptiſmus dividitur in Baptiſmum Fluminis, Flaminis, & Sanguinis. 186. — Baptiſmus Flaminis ſupplet Baptiſmum Fluminis. 187. 188. — Baptiſmus non fuit inſtitutus priuſquam Chriſtus à Joanne baptizaretur. 204. Bene vero ante Chriſti mortem. 205. & ſeq. Quando nempe Chriſtus baptizatus fuit. 208. & ſeq. Baptiſmus non eo tempore, quo inſtitutus, obbligavit. 207. Non cœpit obligare ante Paſſionem, & Reſurrectionem. 209. 210. Probabiliùs cæpit

cæpit obligare poſt ſtatim Reſurre-
ctionem . 211. & ſeq. — Baptiſmi
Miniſter ordinarius, & ſolemnitatis
primò eſt Epiſcopus. 214. Eſt etiam
Preſbyter. ibid. & 215. Secus Dia-
conus. 215. 216. — Baptiſmus po-
teſt in caſu neceſſitatis validè, &
licitè miniſtrari à laico, tùm
maſculo, tùm fœminâ. 217. & ſeq.
— Baptiſmus ab hæreticis, verbis ta-
men Evangelicis datus, ſemper ab
Eccleſia univerſali validum, & ra-
tum habitum eſt. 234. — Baptiſ-
mus à nullo poteſt ſibi ipſi confer-
ri. 235. Ab uno poteſt ſimul pluri-
bus dari in caſu neceſſitatis. 236.
A pluribus ſimul datus uni, quan-
do valeat, & quando non. 237. 238.
Baptiſmus ſolemnis requirit Patri-
num. 239. — Baptiſmus eſt neceſ-
ſarius pueris, neceſſitate medii ad
ſalutem. 244. 245. Baptiſmi votum
conceptum à parentibus, ſive ab a-
liis, cum aliquo ſigno externo non
ſufficit ad ſalutem parvulorum. 246.
247. 248. — Baptiſmus ſive in re,
ſive in voto neceſſarius eſt omnibus
adultis, neceſſitate medii ad ſalutem.
248. & ſeq. Baptiſmus confert par-
vulis gratiam, & remiſſionem origi-
nalis. 255. & ſeq. — Baptiſmus im-
primit characterem. 271. 272. Verè
delet omnia peccata, tùm origina-
le, tùm actualia. 273. & ſeq. Au-
fert omnem reatum pœnæ etiam tem-
poralis. 275. 276. Confert gratiam
habitualem, & cæteras virtutes ei
annexas. 277. & ſeq. Recedente fi-
ctione producit gratiam, & remiſ-
ſionem peccatorum. 280. & ſeq. Re-
mittit omnia peccata, ante ipſum
commiſſa, quoad culpam, & omnem
pœnam. 282. Peccata item commiſ-
ſa in inſtanti initiativo Baptiſmi. 283.
Secus commiſſa in inſtanti terminati-
vo. ibid. Non delet peccata com-
miſſa, vel perſeverantia in affectu
poſt ſeipſum fictè ſuſceptum, etiam
recedente fictione. ibid. & 283. —
Baptiſmus ab Apoſtolis in omni lo-
co conferebatur. 284. Baptiſmus ſo-
lemnis quo tempore conferebatur o-
lim. 285.
Baptiſteria quando, & quibus in locis
erecta fuerint. 284. 285.

C

Cathecumenatus unde ortus. 251.
Triplex gradus. 252.
Cathecumenorum triplex ordo. 252.
Character ſacramentalis imprimitur ab
aliquibus ſacramentis novæ Legis.
78. & ſeq. Quid ſit. 82. Non eſt
propriè in genere, ſed reductivè.
83. Non reducitur ad relationem,
ſed ad ſecundam ſpeciem qualita-
tis. 83. 84. Eſt potentia phyſica,
non purè moralis 84. Eſt indele-
bilis, & quomodo. 85. 86. Re-
manet poſt hanc vitam in Beatis, &
Damnatis. 86. Confert ſubjecto
quamdam idoneitatem ad ea, quæ
ſunt divini cultus. ibid. — Chara-
cteris ſubjectum eſt ſola creatura.
85. Subjectum ejus proximum, & im-
mediatum non eſt eſſentia animæ.
87. Sed ejus potentia, ideſt, intelle-
ctus. ibid. & 88.
Chriſtus determinavit materiam, &
formam omnium ſacramentorum no-
væ Legis. 29. Quorundam in ſpe-
cie, quorumdam ſolùm in genere
determinavit. ibid. & 30. 31. —
Chriſtus eſt cauſa ſacramentorum,
ut Deus, & ut Homo, aliter ta-
men & aliter. 89. Ut Homo habet
in ſacramentis poteſtatem excellen-
tiæ. ibid. Hanc poteſtatem non com-
municavit Eccleſiæ, licèt potuiſſet.
ibid. Chriſtus inſtituit immediatè
omia ſacramenta novæ Legis. 90. &
ſeq. — Non inſtituit Baptiſmum,
priuſquam ipſe à Joanne baptizare-
tur. 204. Illum inſtituit ante ſuam
mortem. 205. Quando ſcilicet in
Jordane fuit baptizatus. 208. &
ſeq. — Inſtituit Sacramentum Con-
firmationis. 317.
Circumciſio in aliquo ſenſu fuit ſacra-
mentum Moſaicum. 72. Secundùm a-
liquos non fuit primariò inſtituta

ad delendum originale. ibid. & 73. Melius, ſecundùm alios, data fuit etiam principaliter, ad delendum originale. ibid. In Circumciſione conferebatur gratia quoad omnes ſuos formales effectus. 74. — Circumciſio non juſtificabat ex opere operato ex vi ſuâ. 74. & ſeq. Fuit per ſe neceſſaria ad juſtificandos parvulos maſculos Hebræorum. 77. Circumciſio cur prætermiſſa à populo in deſerto. 77.
Chriſma quid ſit. 305. Ex quibus componatur. 306. Chriſmatis benedictio antiqua eſt. 308. A' ſolo Epiſcopo conſecrari poteſt. ibid. & 309.
Concilium Florentinum, & Tridentinum in quo diſtinguant ſacramenta vetera à noſtris. 8. Florentinum ſtatuit, ſacramenta conſtare materià, & formà. 25. Tridentinum ſanxit, Eccleſiam poſſe mutare ritus, non ſubſtantiam ſacramentorum. 30. Definit numerum ſeptenarium ſacramentorum novæ Legis. 43. Non eſſe omnia paris dignitatis. 47. Florentinum, & Tridentinum requirunt intentionem ſeriam in Miniſtro ad valorem ſacramenti. 98. Tridentinum ſtatuit, nullum eſſe caſum reſervatum in articulo mortis 130. Explicat, quomodo dicatur homo juſtificari per fidem. 140. — Concilium plenarium, in quo ſecundùm S. Aug. finita fuit cauſa rebaptizantium, probabilius cenſetur fuiſſe Nicænum I. 232. & ſeq. Concilium Tridentinum ſtatuit parvulorum Baptiſma. 255. Remitti in Baptiſmo originale. 274. Concupiſcentiam in renatis non eſſe propriè, & verè peccatum. ibid. Deſcribit cauſas juſtificationis. 277.
Confirmatio eſt verum ſacramentum novæ Legis. 292. & ſeq. Ejus definitio. 296. Ejus materia adæquata. 299. & ſeq. Ejus forma eſſentialis apud Græcos. 311. Apud Latinos. 312. & ſeq. — Fuit à Chriſto inſtituta. 317. — Confirmationis Miniſter ordinarius eſt ſolus Epiſcopus. 319. & ſeq. Extraordinarius poteſt eſſe Sacerdos ex diſpenſatione Papæ. 324. & ſeq. — Confirmatio data ab hæretico ſub forma, & materiâ debitâ, eſt valida. 330. & ſeq. Confirmationis ſolus homo baptizatus eſt capax. 333. 334. Confirmatio convenienter differtur danda uſque ad uſum rationis infantibus. 335. Poteſt dari, & accipi à non jejunis. 337. Imprimit characterem. 337. & ſeq. Confirmatio non poteſt iterari. 339. 342. Confert gratiam ſpecialiter ſanctificantem. 340. 341. Non primam, ſed ſecundam, præhabitam juſtitiam roborantem. 341. & ſeq. Confirmatio non eſt neceſſaria abſolutè neceſſitate medii. 344. Omnibus tamen proponitur. ibid. Confirmationis ritus apud Græcos. 347. Apud Latinos. 348.
S. Cyprianus num ante mortem depoſuerit errorem de hæreticis iteratò baptizandis. 224.

D

D*Eus* ſolus eſt cauſa principalis ſacramentorum. 88.
Diaconus ſolemniter, & ex officio cantans Evangelium in peccato mortali, peccat mortaliter. 127. Non eſt Miniſter ordinarius, & ſolemnitatis Baptiſmi. 215. 216.
Diſpoſitiones ad martyrium in adultis quot, & quæ ſint. 192. & ſeq. Diſpoſitiones in ſuſcipiente Confirmationem quænam ſint. 336. & ſeq.
Dormientes quando poſſint baptizari. pag. 269.

E

E*Ccleſia* juſtè præſcribit ritus, & cæremonias in ſolemni ſacramentorum adminiſtratione. 142. & ſeq. Sapientiſſimè inſtituit, ut in Eccleſia Latina latino idiomate adminiſtrarentur ſolemniter. 144. & ſeq. — Eccleſia Latinâ cur mutaverit ritum Baptiſmi per immerſionem. 163.
Epiſcopus ſolus poteſt conſecrare Chriſ-

ma

Digitized by Google

ſma Confirmationis. 308. 309. Eſt Miniſter ordinarius Confirmationis. pag. 319. & ſeq.
Error Rebaptizantium à quo, & quando cæperit. 223.

F

Fictio quid ſit. 280. Quæ impediat Baptiſmi ſacramentum, & quæ ſolùm ejus effectum. ibi. Fictione ſublatâ Baptiſmus producit gratiam, & remiſſionem peccatorum. 280. & ſeq. Ante ipſum commiſſorum, quoad culpam, & omnem pœnam. 281. Commiſſorum etiam in inſtanti initativo eiuſdem Baptiſmi, ſecus commiſſorum in inſtanti terminativo. 283.
Fides merè interna non juſtificabat in Lege naturæ. 16. 17. Fides non requiritur, ut validè ſacramentum perficiatur. 114. & ſeq. Nec ut validè ſuſcipiatur. 139. Fides requiritur in adultis ad percipiendum fructum, ſeu rem ſacramenti. 140.
Filii infidelium, etiam invitis parentibus, validè baptizantur. 263. Filii infidelium, directè ſubditorum poteſtati ſpirituali Eccleſiæ, poſſunt invitis parentibus baptizari. 264. Filii item eorum infidelium, qui ſunt mancipia Chriſtianorum. ibi. — Filii infidelium civiliter ſolùm Principibus Chriſtianis ſubditorum nequeunt, invitis parentibus, baptizari ante uſum rationis. 264. & ſeq.
Forma Sacramenti quæ. 25. Tribus modis poteſt determinari. 28. Fuit determinata à Chriſto. 29. Non tamen in individuo. ibi. Forma Baptiſmi, & Euchariſtiæ fuit determinata à Chriſto in ſpecie. ibi. Aliquorum autem ſacramentorum non fuit à Chriſto determinata in ſpecie atomâ, ſed ſubalternâ, ſeu in genere. 30. 31. — Formæ ſacramentorum non eſt verbum promiſſorium, nec concionatorium, ſed conſecratorium. 32. 33. Forma dubia quando poſſit adhiberi, vel non. 38. 39. — Forma conditionalis non fuit in uſu ſeptem prioribus Eccleſiæ ſeculis. 39. Circa octavum ſeculum à quibuſdam adhiberi cœpit. 40. Apud omnes Latinorum Eccleſias ſaltem à ſeculo XIII. adhiberi cœpit. — Forma conditionalis uſque ad Tridentini Concilii ſeculum adhibita fuit ſolùm in ſacramentis imprimentibus characterem. ibi. & ſeq. A' Tridentini ſeculo obtinuit uſus formæ conditionalis etiam in ſacramentis, quæ iterari poſſunt. 41. — Forma Baptiſmi apud Græcos, antiquiſſima. 170. Valida eſt. 171. Forma apud Latinos quæ. 172. Antiquiſſima eſt. ibi. Neceſſariò requirit expreſſionem actus externi, ſcilicet, ablutionis. ibi. & 173. Item requirit expreſſionem ſuſcipientis Baptiſmum. ibi. Pariter expreſſam trium Perſonarum invocationem. 176. & ſeq. Per nomina, quibus in qualibet lingua uſitatiùs exprimitur Pater, Filius, & Spiritus Sanctus. 182. — Forma ſacramenti Confirmationis quænam ſit apud Græcos. 311. 312. Apud Latinos. pag. 312. & ſeq.
Furioſi quando poſſint baptizari, nec ne. 269.

G

Gratia cauſatur à ſacramentis novæ Legis inſtrumentaliter. 50. Ex opere operato. 55. & ſeq. Qualis ſit hæc gratia. 56. Gratia, quæ confertur in Baptiſmo, alis. 277. & ſeq. Quæ confertur in Confirmatione. 341. & ſeq.

H

Eretici moderni ſacramenti nomen reiicientes. 2. Eſſentiam, & naturam ſacramenti quomodo explicent. 3. 4. 5. Formam ſacramenti contendunt eſſe verbum promiſſorium, vel concionatorium. 32. 33. — Hæretici quoad numerum Sacramentorum novæ Legis. 42. 43.

43. — Quoad efficaciam ſacramentorum reſpectu gratiæ. 49. — Quoad characterem. 78 Quoad Miniſtrum. 94. Quoad intentionem Miniſtri. 98. Quoad fidem. 113. Quoad probitatem. 118. Circa ritus ſacramentorum. 141. 142. Quoad Baptiſmum. 151. 152. Circa Baptiſmi materiam. 158. Quoad Baptiſmi formam. 175. Quoad iterationem Baptiſmi. 183. — Circa neceſſitatem Baptiſmi. 243. Quoad Baptiſma parvulorum. 254. Quoad effectum Baptiſmi. 273. — Hæretici quoad ſacramentum Confirmationis. 290. Quantùm ad hujus materiam. 298. Quantùm ad formam. 310. Quoad Miniſtrum. 318. Quantùm ad effectus. 337.

Homo convenientiùs ſalutem conſequitur per ſacramenta. 9. 10. In ſtatu innocentiæ non indiguit ſacramentis. 11. Nec indiguiſſet, ſi duraſſet in illo ſtatu, probabilius eſt. 12. 13. — Homini, ſtatim poſt Adami peccatum, proviſum fuit de aliquo remedio, quo repararetur. 14. 15. — Homo ſolus de lege ordinaria poteſt eſſe Miniſter ſacramentorum. 92. Homo comprehenſor poteſt eſſe Miniſter extraordinarius ſacramenti. 93. Homo quilibet, etiam baptizatus, non eſt verus Miniſter ſacramentorum (excepto Baptiſmo, & Matrimonio) ſed his ſolùm, qui in Eccleſia ritè ordinatus eſt. 94. & ſeq.

I

Infidelis non baptizatus poteſt validè baptizare, ſi utatur debitâ formâ, ac materiâ, intendatque facere quod facit Eccleſia. 221. 222.

Innocentes ab Herode occiſi, cur martyres dicantur. 191.

Inſtrumentum phyſicum quomodo debeat contangere paſſum. 65. Debet habere actionem ſibi propriam. 66.

Intentio quid, & quotuplex ſit. 97. Aliqua requitur in Miniſtro ſeria, & ſincera ad valorem ſacramenti. 98. & ſeq. Habitualis non ſufficit. 101. 102. Beſtè verò virtualis. 102. 103. Intentio conferendi effectum ſacramenti non eſt neceſſaria ad valorem ſacramenti. 103. 104. Intentio ad validitatem ſacramenti requiſita eſt, faciendi quod facit Eccleſia, ideſt, conferendi ſacramentum. 104. & ſeq. Vide *Miniſter* — Intentio aliqua ſuſcipiendi ſacramentum requiritur in ſuſcipiente adulto habente, vel qui habuit uſum rationis. 133. & ſeq. Debet ſaltem eſſe habitualis, & interpretativa. 137.

Invocatio expreſſa trium Perſonarum neceſſaria eſt ad validitatem Baptiſmi. 176. & ſeq.

Juſtificatio quâ ratione dicatur majus opus creatione. 63.

L

Laicus in caſu neceſſitatis poteſt validè, & licitè miniſtrare Baptiſmum. 217.

Lex Naturæ habuit aliquod verum ſacramentum pro parvulorum juſtificatione. 16. 17. Similiter pro adultorum ſalute. 18. — Lex Moſaica cur, & quando data. 18. 19. Quos obligaret ad ſui obſervantiam. 19. Utraque lex quamdiu duravit. 20. Moſaica habuit vera Sacramenta. 20. 21. — Lex nova convenientiſſimè habet ſacramenta. 23. 24.

M

Manus impoſitio eſt pars eſſentialis Confirmationis. 299. Eſt duplex. 302.

Martyrium quas conditiones requirat 188. 189. 190. Supplet vices Baptiſmi in adultis, & in parvulis. 190. & ſeq. Quas diſpoſitiones requirat in adultis. 192. & ſeq. — Martyrium remittit omnia peccata quoad culpam, & pœnam. 197.

Et

Digitized by Google

Et quidem ex opere operato, tùm in parvulis, tùm in adultis. 198. & ſeq. Idque non quatenus eſt actus virtutis fortitudinis; ſed quatenus eſt realis imitatio Paſſionis Chriſti. 200. Non eſt ſacramentum. 201. — Martyrium quomodo debeat importare charitatem. 201. & ſeq. Quando conferat gratiam, & remiſſionem peccatorum. 202. 203. Cauſat gratiam ſupra meritum patientis. 203. Majorem, quàm Baptiſmus aquæ. *ibi.*

Materia Sacramenti quæ ſit. 25. In omnibus ſacramentis novæ Legis reperitur. 26. 27. Tribus modis poteſt determinari. 28. Fuit determinata à Chriſto. 29. In ſpecie pro ſacramento Baptiſmi, & Euchariſtiæ. ibi. Pro aliquibus autem ſacramentis fuit à Chriſto ſolum determinata in genere. 30. 31. — Materia dubia quando poſſit adhiberi, vel non. 38. 39.

Materia Baptiſmi remota eſt ſola aqua naturalis. 159. & ſeq. Materia proxima eſt ablutio corporis baptizandi. 162.

Materia adæquata Confirmationis conſtituitur ex impoſitione manuum, & Chriſmatione. 299. & ſeq.

Matrimonium inter Adam, & Evam non fuit verum Sacramentum. 13.

Milites contra Infideles pugnantes, & occiſi in bello, cur non ſint Martyres. 195.

Miniſter ſacramentorum, quando uti poſſit formâ conditionali. 41. Quis ſit. Vide *Sacramenta. Homo. Angelus. Intentio.*

Miniſter quale inſtrumentum ſit in conferendis Sacramentis. Vide *Fides. Probitas.*

Miniſter, per ſe loquendo, tenetur non miniſtrare ſacramenta indignis. Unde ſi ſciens id faciat, peccat mortaliter. 131. — Per accidens, ad vitandum ſcandalum, & injuſtam proximi infamationem, poteſt miniſtrare etiam indigno. 131. 132.

Miniſter ordinarius, & ſolemnitatis Baptiſmi primò eſt Epiſcopus. 214. Eſt etiam Presbyter. ibi. & 215. Nequit eſſe Diaconus. 215. 216.

Miniſter ordinarius Confirmationis eſt ſolus Epiſcopus. 319. & ſeq. Extraordinarius, ex diſpenſatione Pontificis, poteſt eſſe Sacerdos. 324. & ſeq.

Monſtrum quando debeat baptizari, & quando non. 270.

Mulier poteſt validè, & licitè miniſtrare Baptiſmum in caſu neceſſitatis. 219.

Mutatio in materia, & forma ſacramenti eſt ſubſtantialis, & accidentalis. 33. Subſtantialis reddit ſacramentum invalidum. 34. Quot modis induci poſſit. ibi. & ſeq. Mutatio quando ſit peccatum lethale. 37. 38.

N

N*Umerus* ſeptenarius Sacramentorum novæ Legis ſtatuitur ex conſenſu Eccleſiæ Latinæ, & Græcæ. 43. 44. Ex Scriptura, & congruentiâ. 44.

O

O*Rdo*, qui eſt ſacramentum, imprimit characterem. 79.

P

P*Artes* ſacramenti quot, & quæ; & quibus nominibus, pro varietate temporum, ſint appellatæ. 24. 25.

Parvuli in Lege naturæ mundabantur ab originali per aliquod verum ſacramentum. 16. In Lege gratiæ indigent Baptiſmo, ut medio neceſſario ad ſalutem. 244. 245. Sunt capaces Baptiſmi. 255. & ſeq. Parvulis in Baptiſmo non conceditur uſus rationis. 257. — Parvuli in materno utero adhuc exiſtentes nequeunt baptizari. 260. & ſeq. Decedentes ſinè Baptiſmo mittuntur in limbum puerorum. 263.

Patres quo ſenſu appellent ſacramenta ſigilla, & ſigna gratiæ. 6. — Patres Affricani, & Orientales probabiliter non peccarunt ex eo præcisè, quòd faverint rebaptizationi baptizatorum ab hæreticis. 225. & ſeq. Vix à peccato excuſari poſſunt, ſpectato modo, quo eam tuiti ſunt. pag. 226.

Patrinus in Baptiſmo ſolemni requiritur. 239. Ejus obligatio. 240. 241. Quis poſſit eſſe. 241.

Peccatum tùm originale, tùm actuale verè deletur, & remittitur per Baptiſmum. 273. 274.

Peccata ante Baptiſmum commiſſa, recedente fictione, remittuntur per Baptiſmum quoad culpam, & omnem pœnam. 282. & ſeq. Vide *Fictio*. *Baptiſmus*. *Pænitentia*.

Pœnitentia non remittit peccata ante Baptiſmum cum fictione ſuſceptum commiſſa. 282. Neque commiſſa in inſtanti initiativo Baptiſmi, benè verò in terminativo. 283. Delet peccata commiſſa poſt Baptiſmum fictè ſuſceptum, recedente fictione. *ibi*.

Præceptum de pueris baptizandis quale ſit. 259.

Probitas non requiritur in Miniſtro, ut validè perficiat ſacramentum. 219. & ſeq. Requiritur in Miniſtro ſolemnitatis, ut licitè adminiſtret ſacramentum. 122. & ſeq. Secus in Miniſtro neceſſitatis, & non conſecrato. 127.

Proprietates characteris ſacramentalis quæ, & quot ſint. 85.

R

Reatus omnis pœnæ, etiam temporalis, auferiur per Baptiſmum. pag. 275. 276.

Rebaptizatio baptizatorum ab hæreticis à quo, & quando inceperit. 223. Ad meram diſciplinam ſpectare putabant eam Patres, qui tuebantur. 225. & ſeq. Primò proſcripta fuit in Concilio Arelatenſi Primo. 231.

Remedium pro reparatione humani generis inſtitutum, Deus ſtatim revelavit poſt Adami peccatum. 14. 15. Non fuit pro parvulis in Lege naturæ fides merè interna, ſed ſigno ſenſibili manifeſtata, adeoque verum ſacramentum. 16. 17.

Ritus in ſacramentis adhibendi ab Eccleſia præſcripti, nequeunt à quoquam licitè immutari. 145. & ſeq.

Ritus Baptiſmi quinam ſint. 286. Defenduntur contra hæreticos. 287. & ſeq.

Ritus Confirmationis apud Græcos. 347. Apud Latinos. 348.

S

Sacerdos celebrans in mortali, duplex committit peccatum lethale. 125. — Miniſtrans ſacramentum Pœnitentiæ etiam moribundo, in peccato mortali, peccat mortaliter. 126. — Miniſtrans Euchariſtiam in mortali, probabilius, mortaliter peccat. ibi. — Vide *Miniſter*.

Sacra Scriptura cur non ſit Sacramentum. 6.

Sacramentum ſumitur pro pignore. 1. Pro inſtrumento. ibi. Pro ſecreto. 2. Sacramentum in Scripturis Sacris quid ſonet. 2. Apud Theologos ejus acceptio. ibi. Apud hæreticos. ibid. — Sacramenti definitio Lutheranorum rejicitur. 3. 4. Zuinglianorum, Phanaticorum, Anabaptiſtarum, & Calvini explicationes ſacramenti exploduntur. 4. 5. — Sacramenti in genere definitio. 5. 6. Sacramentum eſt in genere ſigni. 6. Eſt ſignum ſenſibile. 7. Sacramentum abſtrahens à ſacramentis veteris, & Legis novæ abſtrahit à ratione ſigni practici, vel ſpeculativi. 7. Veteris Legis eſt ſignum ſpeculativum. ibi. Novæ Legis eſt ſignum practicum. 8. — Sacramentum veteris Legis verum eſt ſacramentum. ibi. Sacramentum verè tale quid requirat. 8.

Sacramenta neceſſaria ſunt, neceſſitate convenientiæ, ad hominum ſalutem.

lutem. 9. 10. Sacramenta non fuerunt inſtituta pro ſtatu Innocentiæ, qui de facto fuit. 11. Nec fuiſſent, veroſimilius eſt, in eodem ſtatu, ſi perſeveraſſet. 12. 13. Sacramenta aliqua fuerunt in Lege naturæ, tùm pro parvulis, tùm pro adultis. 16. 17. 18. 19. — Sacramenta vera fuerunt in Lege Moyſis. 20. 21. Quænam, & quot fuerint. ibi. Sacramenta Moſaica fuerunt omnibus neceſſaria, ſolâ neceſſitate præcepti. 22. Quandonam ceſſarunt. ibi. Solùm à ſufficiente Evangelii promulgatione cœperunt eſſe mortifera. ibi. — Sacramenta convenientiſſimè ſunt inſtituta in Lege novâ. 23. 24.

Sacramenti partes, quot, & quæ, & quibus nominibus appellatæ fuerint. 24. 25. Sacramenta omnia novæ Legis conſtant aliquo, tamquam materiâ, & aliquo tamquam formâ. *pag.* 26. 27. 28.

Sacramentum initerabile quando poſſit ſub conditione iterari. 41.

Sacramenta novæ Legis nec plura, nec pauciora ſunt, quàm ſeptem. 43. & ſeq. — Inter ea potiſſimum eſt illud Euchariſtiæ, ordine dignitatis. 47. Baptiſmi viâ neceſſitatis. *pag.* 48.

Sacramenta novæ Legis cauſant immediatè gratiam in ſuſcipiente. 50. 51. Ex opere operato. 52. & ſeq. Sunt inſtituta ad cauſandam gratiam habitualem, & ſanctificantem. 56. — Sacramenta aliqua per ſe conferunt primam gratiam; alia verò per ſe ſolum ſecundam. 56. Quodlibet illorum producit gratiam ſpecialem ſibi propriam. ibi. & 57. — Sacramenta vivorum aliquando poſſunt per accidens conferre primam gratiam. 57. & ſeq. Id ſpecialiter tribuitur Euchariſtiæ, Confirmationi, Extremæ unctioni. 60. — Sacramenta novæ Legis ſunt inſtrumenta divinæ virtutis non ſolùm moralia, ſed & phyſica, ad cauſandam gratiam. 60. & ſeq. Sacramenta, recedente fictione, cauſant gratiam ſolùm moraliter. 64. Elevantur à Deo vi, & motione ſpirituali ad phyſicè cauſandam gratiam. *66. 67.* — Sacramenta vetera conferebant gratiam ſolùm ex opere operantis, non verò ex opere operato. 69. & ſeq. Sacramenta novæ Legis quædam imprimunt characterem. 78. 79. Quædam non. 80. Omnia fuerunt immediatè à Chriſto inſtituta. 90. & ſeq. Vide *Miniſter. Fides. Intentio. Probitas.*

Sacramentum licitè à quocumque peti poteſt, etiam extra caſum neceſſitatis, à proprio Parrocho; imò à quolibet Sacerdote parato ad miniſtrandum, etſi prudenter credatur uterque eſſe in peccato mortali, dummodo alius non adſit Miniſter. 128. & ſeq. — Licitè peti non poteſt, nec recipi à Miniſtro malo non tolerato ab Eccleſia, niſi in caſu neceſſitatis, ſecluſo ſcandalo. 130. 131.

Sacrificia cur fuiſſent in ſtatu innocentiæ, ſi perduraſſet. 12.

Schiſma Donatiſtarum unde ortum habuerit. 113.

Serpens Æneus cur non fuerit verum ſacramentum. 8.

Signum quid ſit, & quotuplex. *6. 7.* Quod eſt ſacramentum, quale ſit. ibi.

Status innocentiæ habuit Sacrificia, ſed non ſacramenta. 12. 13. Quæ nec habuiſſet, ſi perduraſſet. ibi. Status Legis naturæ habuit remedium pro peccato. 14. 15. Habuit pro delendo in parvulis originale verum ſacramentum. 16. 17.

Subdiaconus ex officio, & ſolemniter cantans Epiſtolam in peccato mortali lethaliter peccat. 127.

Subjectum characteris ſacramentalis quodnam ſit. 86.

Subjectum Confirmationis eſt ſolus homo baptizatus. 333 & ſeq. Et quidem convenientius habens uſum rationis. 335.

Tempus

T

T*Empus* obligationis Baptiſmi quando cæperit. 212. Conferendi Baptiſmum ſolemnem. 285. 286.

S. Thomas definit ſacramentum. 6. Oſtendit cur creaturæ omnes ſenſibiles non ſint ſacramentum. ibi. Quænam in Lege veteri ſanctitatem ſignificantia, eſſent, vel non eſſent ſacramenta. ibid. Cur ſacramenta ſint ſigna ſenſibilia. 7. Sacramenta noſtra eſſe ſigna rememorativa, demonſtrativa, & prognoſtica. 8. Eſſe neceſſaria, neceſſitate convenientiæ, ad hominum ſalutem. 9. 10. Per quid parvuli in lege naturæ juſtificarentur. 16. 17. In Lege naturæ fuiſſe vera ſacramenta pro adultis. 18. Baptiſma cur omnibus propoſitum ſit, non autem Circumciſio. 19. Paſſionem Chriſti eſſe cauſam finalem veterum ſacramentorum, quæ ideo ante illam fuerunt. 21. Deum non eſſe mutatum in inſtitutione ſacramentorum nove Legis. 24. — Docet, omnia ſacramenta novæ Legis conſtare materiâ, & formâ. 25. Haſque à Deo fuiſſe determinatas. 29. Mutatio in forma ſacramenti quando ſit ſubſtantialis, vel non. 34. 35. Diviſionem ſacramentorum in majora, & minora eſſe totius poteſtativi. 45. Cur aqua benedicta, & aliæ conſecrationes non dicantur ſacramenta. ibid. Præcedentiam eſſe inter ſacramenta novæ Legis. 47. Viâ dignitatis Euchariſtiam eſſe ſacramentum potiſſimum. 47. 48. Viâ neceſſitatis eſſe Baptiſmum. 48. — Docet, ſacramenta noſtra cauſare gratiam. 49. Euchariſtiam poſſe per accidens cauſare primam gratiam. 57. 60. Item Confirmationem, & Extremam unctionem. 60. Sacramenta noſtra cauſare inſtrumentaliter phyſicè gratiam. 60. 61. Elevari ad id per virtutem ſpiritualem. 67. Hancque totaliter eſſe in materia, & formâ ſimul. ibid. Sacramenta vetera non habuiſſe in ſe virtutem ad juſtificandum. 69. In Circumciſione conferri gratiam quoad omnes ſuos effectus formales. 74. Circumciſionem non juſtificaſſe, ex vi ſua. ibid. & 76. Fuiſſe per ſe neceſſariam ad juſtificandos parvulos maſculos Hebræorum. 77. Sacramenta vetera non impriꝛmiſſe characterem. 81. Non omnia ſacramenta nova imprimere characterem. 82. — Explicat naturam characteris. ibid. Quem reducit ad genus qualitatis. 83. — Docet, characterum eſſe indelebiliter in anima. 85. Remanere in Beatis, & Damnatis. 86. Non ſubjectari immediatè in anima, ſed in ejus potentiâ. 87. Chriſtum, ut Deum, & & hominem, aliter tamen, & aliter, eſſe cauſam ſacramentorum. 89. Potuiſſe communicare creaturæ poteſtatem excellentiæ, non tamen communicaſſe. ibid. Angelos bonos poſſe eſſe Miniſtros extraordinarios ſacramenti. 93. — Docet, ſufficere intentionem virtualem in Miniſtro ad valorem ſacramenti. 101. 103. Requiri in Miniſtro intentionem faciendi, quod facit Eccleſia. 108. 109. Fidem non requiri 117. Nec probitatem. 119. Miniſtrum ſolemnitatis miniſtrantem ſacramentum in peccato mortali, peccare lethaliter. 123. Miniſtrare Euchariſtiam in peccato mortali. eſſe peccatum mortale. 125. Miniſtrum neceſſitatis, non conſecratum, ſacramentum in mortali miniſtrantem, non peccare mortaliter. 127. Licere mutuum accipere ſub uſura à parato ſic mutuare. 129. — Docet, quando poſſint, vel non, ſuſcipi ſacramenta à malo Miniſtro. 130. Sacerdotem non poſſe tribuire hoſtiam non conſecratam oculto peccatori illam petenti, ne fiat reus indignæ ſumtionis. 132. — In adulto habente uſum rationis requiri aliquam intentionem ſuſcipiendi ſacramentum. 133. Sufficere voluntatem conditionatam. 135. Non ſufficere adulto,

ut

ut validè ſuſcipiat ſacramentum, meram indifferentiam. ibi. Fidem non requiri ad validè ſuſcipiendum ſacramentum; benè vero ad rem ſacramenti percipiendum. 140. — Docet, Baptiſmum Joannis non fuiſſe propriè ſacramentum. 152. Baptizatos à Joanne debuiſſe Chriſti baptiſmo iterum baptizari. 153. Baptiſmum Joannis gratiam non contuliſſe. 156. Cur Baptiſmus potiùs conferatur in aqua, quàm aliâ materiâ. 160. Baptiſmum valere ſive per unam, ſive per trinam immerſionem, conferatur. 164. Sive per aſperſionem, vel effuſionem. ibi. Trinam immerſionem non eſſe de neceſſitate Baptiſmi. 166. Poſſe baptizari in qualibet aquâ naturali tranſmutatâ, manente ſpecie aquæ. 167. 168. Baptiſmum datum in capite puero egredienti ex utero matris, imminente periculo mortis, validum eſſe; dubium vero, datum in alia parte. 169. — Docet, cur Græci non attribuant actum Baptiſmi Miniſtris. 171. Neceſſariam eſſe ad valorem Baptiſmi expreſſionem ablutionis externæ. 173. 174. 175. In Baptiſmo neceſſariam eſſe expreſſam Perſonarum divinarum invocationem. 176. Probabile cenſet, aliquando Apoſtolos in ſolo nomine Chriſti baptizaſſe. 180. Cur Baptiſmus non poſſit iterari. 184. Docet, Baptiſmum Flaminis, & Sanguinis convenire cum Baptiſmo aquæ quantùm ad effectum Baptiſmi. 187. Baptiſmum Sanguinis ſimpliciter aliis præeminere. ibid. Innocentes ab Herode occiſi cur dicantur martyres. 191. Martyres quinam dicantur. 193. Martyrium remittere culpam, & pœnam ex opere operato. 198. — Docet, cur Confirmatio debuerit inſtitui poſt Chriſti Reſurrectionem. 206. Baptiſmum Chriſti etiam ante Paſſionem habuiſſe efficaciam a Chriſti Paſſione. 207. Cur Baptiſmus non cœperit obligare ante Paſſionem, etſi inſtitutus ante illam. 207. Baptiſmi fuiſſe multiplicem inſtitutionem. 209. Cur Apoſtoli vetuerint Legalia. 213. Sacerdotes eſſe Miniſtros ordinarios Baptiſmi. 214. 215. Non verò Diaconum, vel Miniſtrum Sacerdote inferiorem. 215. Baptiſmum in caſu neceſſitatis poſſe validè, & licitè miniſtrari à laico. 220. Etiam muliere. 221. ab Infideli etiam non baptizato. ibid. & 222. Neminem poſſe baptizare ſeipſum. 135. 136. Plures poſſe ſimul ab uno baptizari in neceſſitatis caſu. 236. Plures ſimul unum baptizantes, dicendo: *Nos te baptizamus &c* nullum reddere Baptiſma. 237. Item ſi unus abluat, alter verò verba proferat. 238. Patrinum requiri in Baptiſmo ſolemni. 239. Ejus obligationes. 240. Baptiſmum in voto aliquando ſufficere adultis ad ſalutem. 248. Adultos debere ſuſcipere Baptiſmum ſtatim, ac comodè poſſunt. 250. 251. Baptiſmum poſſe exhiberi parvulis. 256. 257. 258. Parvulos adhuc in utero matris exiſtentes baptizari non poſſe. 260. 261. 262. Pueros infidelium, uſus rationis compotes, poſſe invitis parentibus baptizari. 264. Ante uſum rationis non poſse invitis parentibus baptizari. 265. 267. — Docet, quando amentes, furioſi, dormientes poſſint baptizari, vel non. 269. Cur Baptiſmus non poſſit iterari. 271. Baptiſmum tollere reatum omnis pœnæ. 275. 276. Non auferre pœnalites præſentis vitæ, quæ ſolùm ejus virtute auferentur in Reſurrectione. 276. Baptiſmum conferre gratiam habitualem, cæteraſque virtutes ei annexas, etiam pueris. 278. Recedente fictione remittere peccata ante ipſum commiſſa. 282. 283. Secus poſt ipſum fictè ſuſceptum patrata. ibid. — Aſſerit, Apoſtolos uſos fuiſse Chriſmate in Confirmatione. 298. Cur Chriſma conficiatur ex oleo. 305. Dat formam Confirmationis. 312. Docet, cur Scriptura non exprimat materiam, & formam Confirmationis. 318.

318. Quare ſoli Epiſcopi ſint Miniſtri Confirmationis. 320. 323. Presbyteros poſſe ex diſpenſatione Pontificis confirmare. 324. 327. Pueros eſse capaces Confirmationis. 334. Item ſolos baptizatos. ibid. Poſse dari, & accipi à non jejunis. 337. Imprimere characterem. 338. 339. Dare ſecundam gratiam, non primam, roborantem. 341. 342. Per accidens dare etiam primam aliquando. ibid.

Tonſura Clericalis quare non ſit ſacramentum. 7.

Tranſitus maris rubri cur non fuerit verum ſacramentum. 8.

V

Unctio Chriſmatis eſt pars eſſentialis Confirmationis. 209. & ſeq.

Votum Baptiſmi conceptum à parentibus cum aliquo ſigno externo non ſufficit ad ſalutem parvulorum. 246. & ſeq. Votum Baptiſmi aliquando ſufficit adultis ad ſalutem. 248. Quale debeat eſſe hujuſmodi votum. 249.

LAUS DEO.

Digitized by Google